

СТИВЪН КИНГ МЪРТВАТА ЗОНА

Превод от английски: Стоянка Ангелова, 1986

chitanka.info

ОТ АВТОРА

Пред вас е литературно произведение, главните герои в което са измислени. Тъй като действието се разгръща на фона на седемдесетте години на нашия век, читателят може би ще разпознае някои личности, играли определена роля през този период. Надявам се, че нито една от тях не е изобразена в невярна светлина. В Ню Хампшир не съществува трети изборителен окръг, нито пък в Мейн има град Касъл Рок.

ПРОЛОГ

Когато завърши университета, Джон Смит бе вече окончателно забравил за злополучното си падане върху леда в онзи януарски ден на 1953 година. Всъщност още в гимназията щеше да се затрудни да го изрови от паметта си. А родителите му така и не разбраха за него.

Пързалия се на разчистената площадка върху езерото край Дърам. По-големите момчета си бяха направили врати от кошове за картофи и играеха хоккей със стари, омотани в изолиран банд стикове. А малчуганите, както си е от паметивека, щъкаха насам-натам, кълчеха си смешно глезените и пухтяха като локомотиви в мразовития въздух. Зад разчистената част от леда горяха две автомобилни гуми и вдигаха облаци гъст, лепкав дим, а до тях седяха в групичка родители и наблюдаваха децата си. Ерата на снегомобила още не бе настъпила и в зимните си развлечения хората напънаха за удоволствие мускули вместо бензинови мотори.

Джони, който живееше в покрайнините на Паунъл, бе метнал кънките през рамо и бе дошъл сам на езерото. За своите шест години той се пързалия доста добре — не дотолкова, че големите да го включат в играта си, но достатъчно, за да сложи в джоба си останалите първолаци, които само се клатушкаха с разперени ръце и падаха като круши по леда.

Джони се пусна плавно в обиколка по ръба на площадката. Мислеше си колко хубаво щеше да бъде, ако и той можеше да се пързалия заднишком като Тими Бенедикс, вслушваше се в тайнственото прашене и глухия тътнеж на леда, във виковете на хокеистите, в самосвала, изгромолял по моста на път за гипсовата кариера в Лисбън Фолс, в далечния разговор на възрастните. Беше много щастлив, че съществува на този свят в такъв студен и ясен зимен ден. Всичко бе наред, чувствуваше се отлично, нищо не гнетеше съзнанието му, нищо не му трябваше... освен да се научи да се пързалия назад като Тими Бенедикс.

Когато се изравни с огъня, Джони видя двама-трима от възрастните да си предават в кръг бутилка евтино уиски.

— Дай една глътка! — подвикна той на Чък Спайър, който бе навлякъл топъл широк анорак и зелен вълнен клин.

Чък се усмихна.

— Чупка, малкият! Майка ти те вика!

Шестгодишният Джони Смит се захили и продължи да се пързая. Стигна до външния край на площадката откъм шосето и видя самия Тими Бенедикс да се спуска по склона, следван от баща си.

— Тими — извика той, — гледай!

Джони се завъртя и започна вдървено да се пързая назад. Без да подозира, той отиваше право към хокеистите.

— Ей, малкият! — извика някой. — Изчезвай!

Джони не чуваше нищо. *Бе станало чудо!* Пързаяше се назад! Изведнъж, някак от само себе си, бе влезнал в ритъм. Искаше се само да се накланяш ту към единия, ту към другия крак...

Той загледа в захлас движението на краката си.

И не видя как наблизко профуча старата, охлузена и нащърбена по ръбовете шайба на големите. Един от тях — лош кънкьор — се хвърли след нея в отчаян плонж.

Чък Спайър забеляза опасността, изправи се и извика:

— Джони, внимавай!

Джони вдигна глава и в следващия миг тромавият кънкьор връхлетя неудържимо с осемдесетте си килограма върху малкия.

Детето полетя с разперени ръце. Секунда след това главата му срещна леда и пред очите му падна черна завеса.

Черна завеса... черен лед... черна завеса... черен лед... черно. Черно.

Казаха му, че бил загубил съзнание. Той помнеше само онази странна, натрапчива мисъл... После пред очите му внезапно бяха изникнали надвесените лица на заобиколилите го изплашени хокеисти, разтревожени възрастни и любопитни малчугани. Тими Бенедикс се хилеше глупаво. Чък Спайър го държеше на ръце.

Черен лед. Черно.

— Ей, Джони... как си? — попита го Чък. — Много зле се удари.

— Черно — изхриптя детето. — Черен лед. Не ги скачвай повече, Чък!

Чък се огледа недоумяващ, сетне отново върна поглед към Джони и попипа голямата буца, която се вдигаше върху челото му.

— Много съжалявам! — изломоти непохватният шишко. — Изобщо не го видях. Малките не трябва да влизат в игрището за хокей. Това си е в правилата.

Той плахо се огледа за подкрепа.

— Джони? — пак се обади Чък. Нещо в погледа на момчето го тревожеше. Очите му бяха потъмнели и зареяни, странно далечни и студени. — Добре ли си?

— Не ги скачвай повече — повтори Джони, без да се чува какво приказва, а мислите му бяха пълни само с лед, черен лед. — Ще гръмне. Киселината.

— Дали да не го заведем на лекар? — обърна се Чък към Бил Джендрън. — Явно блънува.

— Остави го да се опомни — предложи Бил.

Почакаха малко и действително главата на Джони се избистри.

— Пуснете ме — промърмори той. — Нищо ми няма.

Тими Бенедикс, дявол го взел, продължаваше да се хили глупаво. Джони мислено се зацани да му покаже туй-онуй. Най-късно до края на седмицата ще започне да върти кръгчета около Тими — и напред, и назад.

— Ела, поседни до огъня — поведе го Чък, — че здравата се тресна.

Джони се подчини. От горящата гума се носеше остра, задушлива миризма и на момчето му се повдигаше. Болеше го глава. То попипа любопитно буцата над лявото си око. Стори му се, че стърчи цял километър.

— Спомняш ли си кой си, що си? — попита Бил.

— Разбира се, разбира се. Нищо ми няма.

— Как се казват майка ти и баща ти?

— Хърб и Вера. Хърб и Вера Смит.

Бил и Чък се спогледаха и свиха рамене.

— Май нищо му няма — заключи Чък и за трети път добави: — Ама наистина жестоко се тресна, нали? Страшна работа!

— Това са то децата! — Бил хвърли пълен с умиление поглед към своите осемгодишни близначки, които се пързалиха хванати за ръце, и пак се обърна към Джони. — Да беше някой възрастен, щеше да умре на място!

— Не и футболист! — уточни Чък и двамата избухнаха в смях. Бутилката отново тръгна от ръка на ръка.

След десетина минути Джони се върна на пързалката. Главоболието му бе понамаляло, но безформената буца се открояваше като зловещ знак, белязал челото му. Когато обаче се прибра за обед, радостта, че се е научил да се пързали назад, бе изместила всичко, свързано с падането и със загубата на съзнание.

— Милостиви боже! — възкликна Вера Смит, като го видя. — Как стана това?

— Паднах — обясни Джони и засърба доматената супа.

— И вече ти минава? — попита тя, докосвайки внимателно болното място.

— Разбира се, мамо.

И наистина му беше минало, ако не се смятаха редовните кошмари, които го спохождаха месец-два след това... а също и необичайната сънливост, която често-често го обземаше.

Ала и двете престанаха горе-долу едновременно.

Нищо му нямаше.

Една сутрин, в средата на февруари, Чък Спайър забеляза, че акумулаторът на колата му, „Де Сото“, модел 48-а, е напълно изтощен. Той се опита да го възвърне към живот, като го скачи с акумулатора на пикапа си. Ала щом допря втория кабел до полюса, акумулаторът експлодира и обсипа лицето му с дъжд от дребни парченца и киселина. Чък загуби едното си око. Вера каза, че само благодарение на безкрайната божия милост не бил загубил и другото. Джони бе покъртен от тази ужасна трагедия и след седмица отиде с баща си на посещение в градската болница в Луистън. Грамадният мъж сякаш се бе стопил — тъй невероятно смален и изтощен изглеждаше в болничното легло. През нощта на разстроения Джони се присъни, че сам лежи в тази постеля.

Години наред след това на момчето му се случваше да има странни предчувствия — например какво ще пуснат ей сега по радиото, но и наум не му идваше да свърже тези съвпадения с вече съвсем забравеното падане на пързалката.

А и предчувствията не бяха кой знае колко впечатляващи и чести. Всъщност нито веднъж не бе имал чувството, че нещо не е

наред — чак до историята с панаира и маската, до онази вечер на второто му премеждие.

По-късно той често щеше да си мисли за това.

Историята с Колелото на късмета стана преди неговото второ премеждие.

Сякаш бе предупреждение, дошло от детството му.

Пътуващият търговец кръстосваше неуморно щатите Небраска и Айова под палещото лятно слънце на 1955-а. Зад волана на своята двегодишна лимузина „Меркурий“ той вече бе успял да навърти над сто хиляди километра. Търговецът бе едър млад мъж, все още с вид на як селски момък от Средния запад. През лятото на 1955-а, само четири месеца след банкрута на бояджийската му фирма в Омаха, Грег Стилсън бе едва на двадесет и две години.

Багажникът и задната седалка на колата бяха отрупани с продукцията на издателство „Път към истината“ — главно библии във всевъзможни подвързии и формати. Основният артикул бе Светото писание за долар и шестдесет и девет цента с шестнадесет цветни илюстрации и подлепено с авиационно лепило — гаранция, че поне десет месеца няма да се разпадне. Хората с по-тънки кесии можеха да си купят Новия завет срещу шестдесет и пет цента. Там нямаше цветни илюстрации, но затова пък думите на Исус Христос бяха отпечатани с червено. Не липсваше и свръхлуксозна библия за паралии. Тя струваше деветнадесет долара и деветдесет и пет цента и бе подвързана с бяла изкуствена кожа, със златна пластинка на корицата за гравирание на името на собственика. Цветните илюстрации в нея наброяваха двадесет и четири, а в средата имаше вложка от чисти листа, предназначени за вписване на рождени дати, сватби и смърт. Луксозното „Слово божие“ даваше надежди, че поне две години ще издържи, без да се разкъса. Един цял кашон бе натъпкан с евтиното издание на „Път към истината за Америка или заговорническите кроежи на комунисти и евреи против нашите Съединени щати“.

От това книжле с меки корици, отпечатано на лоша хартия, Грег изкарваше повече, отколкото от всички библии, взети заедно. Вътре подробно се обясняваше как Ротшилдовци, Рузвелтовци и Грийнблатовци неусетно завладяват икономиката и правителството на САЩ. Със схеми и диаграми се доказваше пряката връзка на евреите с комунистическо-марксистко-ленинско-троцкисткия сговор, а оттам и със самия Антихрист.

Във Вашингтон дните на маккартизма още не бяха далечно минало, в Средния запад звездата на Джо Маккарти продължаваше все така ярко да свети, а Маргарет Чейс Смит^[1] от Мейн бе наричана „онази кучка“ заради прочутата си „Декларация на съвестта“.

На около тридесет километра от град Еймс, щата Айова, Грег свърна по прашния път към стопанския двор на някаква ферма. Къщата не даваше признаци на живот — кепенците на прозорците бяха спуснати, вратите на обора — залостени, но човек не може да бъде сигурен в нищо, преди да е проверил. Този девиз бе служил добре на Стилсън през двете години, откак се бе преместил с майка си от Оклахома в Омаха. Не че в бояджийството имаше кой знае какви пари — просто на Грег, извинете за богохулството, му бе писнало от всичко, свързано с Христос, и поне за малко му трябваше някакво разнообразие. И ето че сега отново плуваше в познатите води, ала този път не за да проповядва от амвона или да повдига вратата на цели общини от заблудени овци. Самата мисъл, че най-после е скъсал с кариерата си на чудотворец, му носеше определено облекчение.

Грег отвори вратата на колата и щом стъпи на прашния път, откъм обора към него се насочи един грамаден, злобен пес, от онези, дето пазят селските къщи. Дръпнал назад уши, той лаеше бясно.

— Здравсти, Шаро! — каза Грег с приятния си, нисък, но звучен глас — омайващия глас на опитния оратор, какъвто той бе въпреки младостта си.

Кучето не откликна на дружелюбието в тона на пришълеца. Голямо и зло, то продължаваше настъплението си, явно решило да избърза с обяда и да нагълта пътуващия търговец. Грег седна обратно в колата, затвори вратата и натисна два пъти клаксона. Потта се стичаше по лицето му и оставяше тъмни кръгове под мишниците на белия му ленен костюм, чийто гръб се бе сгърчил на хармоника. Натисна още веднъж клаксона, но и този път никой не се обади. Тъпанарите му с тъпанари, сигурно се бяха натоварили я на трактора си, я на раздрънкания „Студебейкър“ и отпрашили за града.

По лицето на търговеца плъзна усмивка.

Вместо да включи заден ход и да се върне на главния път, той посегна зад себе си и извади един разпръсквач за флайтокс, чието резервоарче бе пълно с амоняк.

Издърпа буталото му и отново излезе от колата с широка усмивка на уста. Кучето, което бе приседнало, тутакси скочи и се хвърли с ръмжене в атака.

— Точно така, Шаро! — рече Грег с приятния си, плътен глас и с все същата усмивка. — Ти само ми ела по-наблизо, ела да си го получиш!

Той ненавиждаше тези отвратителни селски псета, които властвуваха на двора пред къщната врата като малки копия на Цезар. Виж кучето и не питай за господаря.

— Проклетата сбирщина от дръвници! — промърмори Грег. Усмивката обаче не слизаше от лицето му. — Ела, кученце.

Животното се приближи. Хълбоците му се напрегнаха за скок. В обора измуча крава и вятърът зашумоля нежно из царевиците. В момента, в който кучето скочи, усмивката на търговеца се изкриви в гримаса на ненавист. Той натисна буталото на разпръсквача и изстреля лютив облак от амонячни капчици право в очите и муцуната му.

Сърдитият лай в миг се смени с остро, задавено скимтене, а след малко, когато амонякът удари с пълна сила, животното зави от болка и подви опашка. От предишния страж на дома не бе останал и помен — сега това бе просто едно смачкано пале.

Лицето на Грег Стилсън бе придобило оловен оттенък. Очите му се бяха свили в злобни, тесни цепки. Той се втурна към кучето и така го изрита в хълбока, че заостреният му трандафор изсвистя във въздуха. Жертвата нададе пронизителен вой и движена от болка и страх, сама подпечата присъдата си, като, вместо да побегне към обора, се обърна да даде отпор на виновника за страданието си.

Изръмжа, хвърли се слепешката, връхлетя върху десния крак на търговеца и разкъса крачола на белия му ленен панталон.

— Ах, гадино мръсна! — изкрещя той, разярен от неочакваното нападение, и този път тегли такъв ритник на псето, че то се изтърколи в прахоляка. Веднага се приближи и пак го ритна, като не преставаше да изригва ругатни. Сега вече кучето, със сълзящи очи и изгарящ от болка нос, с едно счупено и едно лошо пукнато ребро, разбра колко опасен е този побъркан човек, но, уви, бе твърде късно.

Грег Стилсън се задъхваше, потта се лееше на вади по страните му, но той продължаваше да крещи и да преследва с ритници бедното същество из прашния двор, докато го докара до положение само да

скимти и едва да се тътри из пепелака. Половин дузина рани кървяха по него. То умираше.

— Не трябваше да ме хапеш! — изсъска Грег. — Чуваш ли? Чуваш ли какво ти казвам? Не трябваше да ме хапеш, дрислива гадино! Никому не давам да ми застава на пътя! Чуваш ли? Никому!

Той ритна още веднъж животното с островърхата си, опръскана с кръв обувка, но то не можа да отвърне с друго, освен с тих, сподавен стон. Твърде малка награда за победителя. Болеше го глава. Сигурно от слънцето. И от гонитбата из двора в тази жега. Цяло щастие ще е, ако не припадне!

Грег затвори за малко очи. Дишаше тежко. Бе потънал в пот, която се стичаше по лицето му като сълзи, а в подстриганата му като четка коса блестеше подобно на безброй скъпоценни камъчета. В краката му издъхваше пребитото куче, а зад затворените му клепачи разцъфтяваха и изчезваха в ритъма на пулса му причудливи разноцветни петна.

Страшно го болеше глава.

Понякога се питаше дали не полудява. Като сега например. Искаше само да пръсне на кучето една хубава порцийка амоняк с машинката за флайтокс и да го прогони обратно в обора, та да пъхне в цепката на външната врата визитната си картичка. Щеше да намине пак някой ден да им продаде нещо. А виж как се обърна работата. Каква каша забърка. При това положение никак не вървеше да си остави визитната картичка, нали?

Отвори очи. Долу в праха кучето дишаше тежко и учестено, а от муцуната му излитаха кървави пръски. Когато Грег го погледна, то лизна покорно обувката му сякаш за да признае, че е било победено, след което отново се зае да умира.

— Не трябваше да ми късаш гащите — процеди той. — Гащите ми струват пет долара, лайняна гад такава!

Трябваше да се маха оттук. Нямаше да му се отрази добре, ако в този момент от града се завърнеше оня ми ти мистър Тъпанарски със „Студебейкър“-а, с жената и шестте си деца и видеше насред двора умиращия верен страж и надвесения над него търговец-злодей. Това положително щеше да му струва службата. Компанията „Път към истината“ не наема търговци, които убиват кучетата на християните.

Като се кикотеше нервно, Грег се върна при лимузината си, седна зад волана и бързо излезе на заден ход от двора. Сетне обърна на изток по селския път, опънал се като стрела през царевичака, и не след дълго се понесе със сто километра в час, следван от километричен облак прах.

Той определено не искаше да загуби работата си. Тъкмо сега не. Печелеше добре. Към дребните хитрости, известни на компанията „Път към истината“, бе прибавил и няколко чисто свои изобретения, за които работодателите му не подозираха. Бе започнал да прави пари. Освен това, докато кръстосваше по работа, имаше възможност да се среща с много хора... с много момичета. Този живот си го биваше, само че...

Само че не го задоволяваше напълно.

Грег караше и болката блъскаше в слепоочията му. Не, положението му просто не го задоволяваше. Той чувствуваше, че е създаден за далеч по-значими дела от това да кръстосва с кола Средния запад, да продава библии и да си докарва допълнително по два долара на ден, като подправя отчетите. Чувствуваше, че е създаден за... за...

За да стане велик.

Да, това бе истината, точно това бе истината. Преди няколко седмици се бе качил с една фуста в плевника — нейните отишли в Дейвмпорт да продават билета. Отначало го попита дали иска чаша лимонада, а после нещата тръгнаха някак от само себе си и накрая, като свършиха, тя каза, че било почти същото, като да те прелъсти проповедник. Без да знае защо, той я зашлеви. Зашлеви я и си отиде.

Е, не беше точно така.

Всъщност шамарите бяха три или четири. Спря да я удря едва когато тя се разплака и завика за помощ. Успя да оправя работата, но му се наложи да пусне в ход и последния грам обаяние, дадено му от бога. И тогава също го боля главата, пулсиращите ярки петна се стрелкаха като метеори през зрителното му поле и се разлитаха във фантастични карамболи. Той се бе мъчил да си повярва, че главоболието му иде от жегата, от убийствения задух горе в плевника, но имаше и друга причина. Подобно нещо бе изживял и на двора, когато кучето му скъса панталона, и в гърдите му се надигна същото помрачаващо, влудяващо чувство.

— Не съм луд — успокои се на глас Грег. Бързо свали стъклото и летният зной нахлу в колата заедно с мириса на прах, царевица и тор. Завъртя докрай копчето на радиото, откъдето се разнесе популярна песен на Пати Пейдж. Болката в главата му понамаля.

Цялата работа е да не губиш контрол над себе си и да внимаваш да не те хванат. Ако спазваш тези две прости правила, нищо не може да ти се случи. А той ставаше все по-добър и в едното, и в другото. Баща му вече бе попрестанал да му се явява насън с накривената си защитна каска, да се надвесва над него и да боботи:

— *Нищо няма да излезе от теб, фъстък такъв! Нищичко няма да излезе!*

Бе престанал да му се явява, защото вече нямаше нищо вярно в този сън. Грег отдавна не бе никакъв фъстък. Вярно, че като дете много боледуваше и беше доста дребничък, но по-късно порасна и ето сега се грижеше за майка си...

А баща му го няма да го види. Бе загинал при експлозията на една нефтена кула и Грег не можеше да го накара да си вземе думите назад. Как само му се искаше веднъж поне, едничък път, да го измъкне от гроба и да извика в разкапаната му физиономия:

— *Ще ме прощаваш, старче, ама крива ти излезе сметката!*

И сетне да му тегли един хубав шут като...

Като на кучето.

Пак го зацепи главата.

— Не съм луд — повтори си Грег, без да се надвиква с музиката. Майка му обичаше да казва, че е създаден за нещо голямо, за нещо велико, и той й вярваше. Просто не трябваше да губи контрол над себе си и да шамаросва момичета или да рита кучета. И още — никога да не оставя дори сянка от съмнение да падне върху него.

Каквото и да бе отреденото му величие, Грег нямаше да позволи то да му се изплъзне. Това бе ясно като бял ден.

Пак се сети за кучето, но при все че ъгълчетата на устата му трепнаха в слаба усмивка, не изпита нито задоволство, нито съжаление.

Часът на неговото величие идеше. Можеше да се наложи да го чака с години — Грег действително беше млад, но в младостта му нямаше нищо лошо, стига да не бърза да получи всичко наведнъж.

Стига да вярва, че Великият час ще удари, той ще удари! Няма къде да се дене!

И нека господ-бог, заедно със синчето си Исус, да пази оногова, който се опита да се изпречи на пътя му.

Голият му, загорял лакът щръкна наперено през прозореца на колата и Грег си заподсвирква под акомпанимента на радиото. Настъпи по-силно педала за газта и пришпори многострадалната лимузина със сто и двадесет километра в час по селския път, опнал се през щата Айова, право към бъдещето, отредено му от съдбата.

---

[1] Член на Конгреса от щата Мейн в годините 1941—1949. Сенатор от 1949 до 1973 г. Известна журналистка, осем пъти обявявана за „жена на годината“. В началото на 50-те години застава открито против яростната антикомунистическа кампания на сенатора Джоузеф Маккарти. — Б.пр. ↑

ЧАСТ 1

КОЛЕЛОТО НА КЪСМЕТА

ГЛАВА I

1

Двете неща, с които Сара запомни завинаги онази вечер, бяха как на Джони безумно му бе вървяло на Колелото на късмета и как се бе маскирал. Ала колкото повече години минаваха, ако изобщо си позволише да мисли за този кошмар, спомените ѝ все по-натрапчиво се въртяха около злополучната маска.

В ония дни Джони живееше под наем в един жилищен блок в Клийвс Милс. Сара пристигна там в осем без четвърт, паркира зад ъгъла и му позвъни отдолу да отключи входната врата. Този път щяха да излизат с нейната кола, защото неговата била в сервиза „Тибет“ в Хампдън. Блокирал лагерът на едното ѝ колело или нещо такова. Във всеки случай щяло да му излезе доста соленичко, бе ѝ казал Джони по телефона и се бе изкискал в типичния си стил. На негово място Сара щеше да се облива в сълзи заради колата, заради отгънатата си кесия.

Тя се запъти към стълбището и мина покрай дъската за обявления, по която бяха накачени множество малки картончета. В тях се предлагаха мотоциклети, части за стереоапаратура, машинописни услуги. Някои податели молеха да ги извозят до Канзас или до Калифорния. Други търсеха спътници до Флорида да ги сменят зад волана и да поемат половината разноски за бензина. Но днес всичко бе засенчено от внушителен плакат в средата, където на яростно червен, сякаш изтъкан от огнени езици фон бе изобразен заканаително стиснат юмрук. Една-единствена дума крещеше под него: СТАЧКА!

Беше краят на октомври, 1970 г.^[1]

Квартирата на Джони беше на втория етаж, с прозорци към улицата, и той я наричаше „мансардата“. Тук всичко предразполагаше към поза а ла Рамон Наваро^[2]: смокинг, тумбеста чаша с пенливо вино в ръка и поглед, зареян към низините, където се ширеше огромното, туптящо сърце на Клийвс Милс, с тълпите, забързани след поредната филмова прожекция, със сновящите припряно таксита, с блясъка на

неоновите реклами. Сърцето на голия град, което туптеше с близо седем хиляди човешки съдби. Това бе само една от тях.^[3]

Всъщност Клийвс Милс започваше и свършваше с главната си улица. Имаше едно-единствено кръстовище, достойно за светофар (а и той след шест часа вечерта вече мигаше само на жълто), двадесет-тридесет магазинчета и малка фабрика за мокасини. Като повечето градчета край Орано, където се намира университетът на Мейн, Клийвс Милс бе специализиран в подсигуряването на всичко, което се търси от студентите: бира, вино, бензин, рок-музика, бързи закуски, бакалски стоки, наркотици, квартири и филми. Градският киносалон се казваше „Мираж“. През семестрите там се въртяха както сериозни художествени филми, така и навяващи носталгия мелодрами от четиридесетте години. През лятото репертоарът се сменяше с уестърните на Клинт Истуд.

Джони и Сара бяха завършили университета предната година и сега учителствуваха в гимназията на Клийвс Милс — едно от малкото средни училища в района, предпочело да остане настрана от образователната реформа и да не се обедини с другите в близките три-четири градчета. Преподаватели, служители и студенти от университета използваха Клийвс за спалня и това му създаваше завидна данъчна база^[4]. Сградата на гимназията бе чудесна и към нея вече бе пристроено ново-новеничко крило за аудио-визуално и програмирано обучение. Местните жители може и да мърмореха против академичната папач с нейните префърцунени приказки, левичарски демонстрации за прекратяване на войната във Виетнам и намеса в политиката на градската управа. Но същите тези мърморковци нито веднъж не се намръщиха на доларите, които ежегодно постъпваха в градската хазна под формата на данъци от елегантните самостоятелни къщи на университетските преподаватели и жилищните блокове, разположени в квартала, наричан от някои студенти „шмекер-сектор“, а от други — „улица Копторна“.

Сара стигна горе и почука. Джони се обади отвътре някак странно, сякаш изпод похлупак.

— Влизай, Сара, отворено е!

Тя се понацупи, но бутна вратата. Вътре никъде нищо не светеше, като се изключи единствено жълтото мигане на близкия

светофар. Мебелите тъмнееха застрашително тук и там, сякаш превърнати в сборище от гърбати сенки.

— Джони?

Като се питаше дали не му е изгорял бушон, или какво може да се е случило, Сара пристъпи колебливо и тогава пред нея изплува лицето. Ужасно лице, подобно на видение от кошмарен сън, то се къпеше в призрачно зелената светлина на гниещ дънер. Едното му око бе широко отворено и гледаше с огорчение и страх; другото бе зловещо присвито в сатанинска усмивка. В лявата половина, където бе отвореното око, на пръв поглед нямаше нищо необикновено. Ала отдысно бе изпитата и бездушна страна на чудовище, зад чиито ухилени, дебели бърни святкаха грозни, разкривени и натрошени зъби.

От гърдите на момичето се изтръгна задавен писък и то отстъпи примаяло назад. В този момент лампата светна и Сара магически се пренесе от черната паст на ада в познатата квартира на Джони. Ето, на стената Никсън все тъй се опитваше да продава стари коли^[5], подът бе застлан с килимчето с ресни, собственоръчно изтъкано от майката на Джони, и навред стърчаха празни бутилки от вино, превърнати в свещници. Лицето бе угаснало и тя видя, че това е най-обикновена карнавална маска, каквито се продават по сергиите за Халоуин^[6]. В нея имаше само една дупка, откъдето синьото око на Джони съзерцаваше сияйно Сара.

Той свали маската и над фигурата в избелели джинси и кафяв пуловер грейна лъчезарната му усмивка.

— Честит празник!

Сърцето на Сара още не можеше да се успокои. Наистина здравата я бе изплашил.

— Много смешно! — сопна се тя и понечи да си тръгне. Не й харесваха такива шеги.

Той я спря на вратата.

— Извинявай, моля те!

— Има за какво! — изглежда го Сара смразяващо или поне така й се искаше. То се знаеше, на Джони не можеш да се сърдиш, колкото и да се мъчиш. Обичаше ли го, или не — това бе отделен въпрос, който тепърва предстоеше да се изяснява, но тя просто не беше в състояние да се почувствува зле с него или истински да му се ядоса. Чудно бе

дали изобщо някой би могъл да има зъб на Джони. Дори мисълта за такова нещо бе тъй нелепа, че момичето не издържа и се усмихна.

— Браво! Така ми харесваш! Леле, братче, помислих си, че ще ме изриташ!

— Не съм ти братче.

Той я обгърна с поглед.

— Отдавна съм го забелязал.

Тя носеше палто от изкуствена кожа — имитация на енот или някакъв подобен боклук, което я правеше твърде едра, та невинната му закачка я накара пак да се усмихне.

— С това палто не си личи.

— Охо, и още как! — Той я прегърна и я целуна. И тъй както нямаше настроение, Сара също се разнежи.

— Съжалявам, че те изплаших. — Джони я позадържа в прегръдката си и потърка дружелюбно нос в нейния. Сетне вдигна маската.

— Смятах, че ще ти се стори страхотен номер. Каня се да се появя така в часа на класния.

— Недей, Джони, дисциплината ти ще иде на кино.

— Все някак ще изляза на глава! — махна безгрижно с ръка той. И белята бе там, че не се надценяваше.

За училище тя задължително си слагаше големи „даскалски“ очила и опъваше косата си в толкова стегнат кок, че стига да можеше, би закрепяла от болка. Роклите ѝ стигаха до средата на коленете, докато на ученичките ѝ, които се обличаха по модата, им се подаваха гащичките. („А моите крака са къде по-хубави от техните“ — възмущаваше се Сара.) Караше класовете си да се подреждат на чиновете по азбучен ред, което според закона за средните стойности би трябвало да намали вероятността най-големите калпазани да седнат заедно, и нито за миг не се колебаеше да прати някой немирник при заместник-директора. В края на краищата не тя, а той получаваше по петстотин долара годишно над заплатата, за да размахва тоягата. И въпреки всичко дните ѝ се превръщаха в една постоянна борба с този кошмар за всеки млад учител — дисциплината. А което бе още по-неприятно, усещаше, че се намира под постоянното наблюдение на група необявени, но строги съдии — нещо като училищна съвест, —

които преценяват колко струва всеки нов учител, и че заключението за нея няма да е особено ласкаво.

На пръв поглед изглеждаше, че Джони е пълна противоположност на представата за добър учител. Не си чупеше краката да търчи по коридорите от урок на урок, а се носеше в някакъв приятен унес и честичко закъсняваше, защото се заприказвал с някого в междучасието. Оставяше децата да седат, където си искат, тъй че бе невъзможно да видиш два дни подред едно лице на старото му място, а най-големите разбойници задължително заемаха позиции на любимите си последни чинове. При такава система Сара не би могла да им научи имената чак до март, а той явно вече ги знаеше наизуст.

Висок и склонен към прегърбване, Джони си бе спечелил прякора Франкенщайн. Вместо да се ядосва, той го намираше забавен. И все пак часовете му почти винаги минаваха спокойно, децата се държаха добре и рядко отсъстваха безпричинно. (Сара постоянно имаше проблеми с неизвинени отсъствия.) А и ученическият съд бе очевидно благосклонно настроен към него. Джони бе от онези учители, на които след десетгодишен стаж посвещават почетната випускна книга на училището. Тя не можеше да се мери с малкия му пръст и само като се опиташе да проумее защо, чувствуваше, че я хващат дяволите.

— Искаш ли една бира, преди да тръгнем? Чаша вино? Нещо друго?

— Не, но се надявам, че имаш достатъчно пари — реши да не му се сърди повече тя и го хвана за ръката. — Винаги изяждам поне три хот дога. Особено по случай последния панаир за годината.

Те отиваха в Ести, градче на около тридесет километра от Клийвс Милс, чиято единствена плаха надежда за слава бе НАЙ-НАЙ-ПОСЛЕДНОТО ЗА ГОДИНАТА СЕЛСКОСТОПАНСКО ИЗЛОЖЕНИЕ В НОВА АНГЛИЯ. Изложението се закриваше в петък вечер, на Халоуин.

— Като се има предвид, че заплати дават вдругиден, съвсем не съм зле с парите. Имам осем долара.

— О, гос-по-ди! — въздъхна Сара и завъртя престорено очи. — Винаги съм знаела, че ако се запазя чиста и непорочна, непременно ще пипна някой чичко с мангизи.

Той кимна весело.

— О, ние, сутенъорите, вадим голеееми пари, маце! Момент да си взема якето — и тръгваме.

Тя го изпрати с поглед, преливащ от симпатия, и гласът, който напоследък все по-често и по-често изплуваше в съзнанието ѝ — когато вземаше душ, четеше книга, подготвяше урок или претопляше самотната си вечеря, — отново заговори в нея, подобно на някоя от половинминутните телевизионни реклами за комунални услуги: *Той е много приятен човек, не ще и дума. Разбран е и е духовит. С него никога няма да заплачеш. Но само толкоз стига ли за любовта? Едно колело да се научи да кара, човек трябва да падне няколко пъти и да си охлузи колената. За всичко се плаща. Дори за такава дреболия, а какво остава за важните неща.*

— Отивам до едното място — изтърси Джони.

— Аха. — Напуши я смях. Някои хора, кой знае защо, много държат да осведомяват околните за естествените си нужди.

Сара се приближи до прозореца и погледна към главната улица. На паркинга пред пицерията на О'Майк пристигаха на върволици студенти с колите си. Изведнъж ужасно ѝ се прииска да върне времето и пак да стане като тях, загърбила или изобщо неизпитала разочарованието в живота. В университета беше безопасно. Там бе като в приказна страна, където всички, дори преподавателите, могат да се включат в бандата на Питър Пан^[7] и завинаги да си останат деца. А все ще се намери някой Никсън или Агню за ролята на капитан Хук.

Запознаха се с Джони през септември, в началото на учебната година, макар че го помнеше по физиономия още от общите им лекции по педагогика. Тогава тя ходеше с един развейпрах на име Дан, за когото не можеше да се каже нито едно от нещата, които важаха за Джони. Красив, почти без грешка, и хапливо остроумен, той винаги я караше да се чувства маяко неловко. Пиеше много и беше страстен любовник. Понякога, когато се напиеше, ставаше злобен. Спомни си случая в бара „Бронзовият парапет“ в областния център Бангор, когато някакъв посетител от съседното сепаре взе на подбив мнението му за университетския отбор по футбол и Дан го попита дали случайно не иска да му извият врата като на пиле. Онзи се извини, но на нашия не му трябваша извинения, а сбиване. Започна да подхвърля обидни намеци за приятелката на другия. Сара го хвана за ръката и го помоли да престане. Той обаче се отскубна грубо и в сивкавите му очи

светнаха такива убийствени мълнии, че думите пресъхнаха в гърлото ѝ. Непознатият излезе навън с Дан и той го преби. Би го, докато оня, който отиваше към четиридесетте и пускаше коремче, зави от болка. Никога преди Сара не бе чувала мъж да вие така и това ѝ стигаше за цял живот. Наложиха им се да изчезнат бързо, защото барманът, схванал накъде отива работата, бе извикал полицията. Би се прибрала сама (*Хайде де! Толкова ли си сигурна?* — подметна язвително вътрешният ѝ глас), но до общежитието имаше около двадесет километра, последният автобус бе минал още в шест часа, а тя се страхуваше да спира случайни коли.

През целия път на връщане Дан мълча. На бузата му имаше драскотина — една-единствена драскотина. Когато стигнаха до Харт Хол, нейното общежитие, Сара заяви, че не иска да се виждат повече. „Твоя воля, маце“ — отвърна той с безразличие, от което по гърба ѝ полазиха тръпки. И още на втория път, като я потърси след случая в бара, тя се съгласи да излязат, макар вътрешно да се ненавиждаше за слабостта си.

Ходиха целия зимен семестър на последната ѝ година в университета. Дан я плашеше, но същевременно я привличаше. Беше първият истински мъж в живота ѝ и дори сега, два дни преди Халоуин, 1970-а, си оставаше единственият. С Джони още не бяха спали.

Дан беше много добър любовник. Вярно, не влагаше чувства, но наистина си го биваше. Не искаше да я пази и това я принуди да отиде в университетската клиника и да обясни нещо несвързано за болки при менструация. Дадох ѝ хапчетата. През цялото време Дан си бе гледал само удоволствието. И все пак, в редките случаи, когато тя също съумяваше да го изпита, то се дължеше именно на грубостта му. В седмиците, преди да се разделят, Сара вече бе развила апетита на зрялата жена за любимия мъж. Желанието ѝ обаче бе примесено с противоречиви чувства: нещо у Дан и у самата нея я отблъскваше, не можеше да бъде естествено влечението към акт, в който робското покорство и деспотизмът играят главна роля, и тя се презираше, че няма сили да сложи край на тази връзка, явен плод на разрушителни инстинкти.

Краят дойде изведнъж, в началото на тази година. Бяха скъсали Дан почти на всички изпити.

— Къде смяташ да отидеш? — плахо попита Сара, седнала на леглото на съквартиранта му, докато той хвърляше вещите си в два куфара. Всъщност я вълнуваха други, по-лични въпроси, като: „Ще бъдеш ли някъде наблизко? Ще започнеш ли работа? Смяташ ли да се прехвърлиш вечерно? Фигурирам ли в планове ти?“ Последният бе най-труден от всички. Защото не бе готова за никакъв отговор. Ала и малкото, което си позволи да зачекне, доведе до неочаквана духовна плесница.

— Ами във Виетнам.

— Какво?

Дан посегна към лавицата, порови из книжата и ѝ подхвърли някакво писмо. Беше от наборната комисия в Бангор. Викаха го за медицински преглед.

— Не можеш ли да се откачиш?

— Кой знае, понятие нямам. — Запали цигара и добави: — Не съм и толкова сигурен, че ми се ще да опитам.

Тя се вторачи ужасено в него.

— Писна ми тази еснафщина: гледай да завършиш, да си намериш работа и женичка... Ти си правеше сметки за мястото на женичката, нали? Недей да смяташ, че говоря необмислено, но от това нищо няма да излезе, Сара. Имахме възможност да се убедим, че с теб не си подходяме.

Всичко бе от ясно по-ясно, тя побягна и повече не го видя. На няколко пъти се среща със съквартиранта му. За месеците от януари до юни Дан му бе пратил три писма. Бил мобилизиран и карал начално военно обучение някъде на юг. И това бе последното известие, отправено до съквартиранта му. Последното, което стигна и до Сара Бракнел.

В началото си мислеше, че лесно ще го преживее. Всички онези тъжни песни за изгубената любов, дето веднага започват, щом включиш след полунощ радиото в колата, не се отнасяха до нея. Нито пък изтърканите приказки за горчивия край на романа, удавен в ридания. Тя не потърси утеха след раздялата нито с първия срещнат, нито по кръчмите. Цяла пролет прекара вечерите си главно като си учеше тихо и мирно в спалнята на общежитието. Чувствуваше облекчение. Беше се измъкнала културно.

Едва след запознанството с Джони на една танцова забава, организирана миналия месец, за да се сблизат учениците от долните класове, където по волята на слепия жребий на двамата се падна да бдят за реда, Сара разбра какъв кошмар е бил за нея последният семестър в университета. Това бе от онези неща, които съзнанието не може да обхване, докато траят — до такава степен се срастваш с тях. Две магарета се срещнали на коневръза в някое от западните градчета. Едното било градско и нямало на гърба си нищо освен седлото. Другото било на златотърсач, натоварено с денкове, палатки, тенджери, тигани и четири чувала със сто килограма руда. Гърбът му се изпъвал като кобилица под тази тежест. Градското магаре казало: „Страшен товар носиш!“ А магарето на златотърсача се учудило: „Какъв товар?“

Сега, като претегляше миналото си, най-много се ужасяваше от празнотата през тези пет месеца на отчаяна борба за глътка въздух. Осем, ако се прибавеше и лятото, когато напусна общежитието и нае малък апартамент на Флаг Стрийт във Вийзи и когато не правеше нищо, освен да си търси работа като учителка и да чете книжки. Сутрин ставаше, закусваше, отиваше на разговор в поредното училище, връщаше се обратно вкъщи, обядваше, дремваше (често тези дремки се проточваха по четири часа), пак похапваше, четеше докъм единадесет и половина, включваше телевизора за интелектуалните беседи на Кавет с именитите му гости в студиото, гледаше, докато очите ѝ започнеха да се затварят, и си лягаше. Не си спомняше да бе мислила за каквото и да е. Живееше като автомат...

Неведнъж в онези дни се беше поздравявала, че проявява такава зрелост в цялата история. Изобщо не се сецаше за Дан. Дан ли? Какъв Дан? Ха-ха-ха. После обаче ѝ се отвориха очите — истината бе, че осем месеца бе мислила единствено и само за него. Цялата страна се бе люляла в мъчителна агония, без тя ни най-малко да се трогне. Протестните маршове, полицаите с каски и противогази, хулите на Агню срещу печата, застреляните студенти в университета на Кент, размирното лято с уличните бунтове за расова и социална справедливост сякаш не бяха част от действителността, а моменти от някакво умозрително телевизионно предаване. Сара се бе захласнала да се любовува на великолепия начин, по който бе превъзмогнала чувствата си към Дан, на уменията си да се оправя с новия начин на

живот и на облекчението, че всичко се е наредило така добре. Та за какъв товар става въпрос?

През есента започна работа в гимназията на Клийвс Милс. След шестнадесет години учение застана от другата страна на катедрата, което естествено се отрази на самочувствието ѝ. Дойде срещата с Джони Смит на танцовата забава. (Ама как да вземеш на сериозно човек с такова невъзможно банално име като Джон Смит?) С поглед, който не разсъбличаше, а излъчваше най-непринуден, доброжелателен възторг от вида ѝ в гълъбовата плетена рокля, той бе успял да я извади за момент от самовглъбението. Покани я да отидат на кино — в „Мираж“ даваха „Гражданинът Кейн“^[8] — и Сара прие. Прекараха добре, ала през цялото време тя си мислеше: „Нищо особено!“ Стана ѝ приятно, когато я целуна за „лека нощ“, но наум си рече: „Много е далеч от Ерол Флин“^[9].“ Беше я разсмивал постоянно с разни врели-некипели и тя отсъди: „Готви се да става най-големият смешник, като порасне.“

Щом се прибра и седна в спалнята пред телевизора да гледа късния филм, в който Бет Дейвис играеше ролята на властна кариеристка, Сара захапа ябълка и замръзна в тази поза, защото някои от тези оценки пак започнаха да се въртят в мислите ѝ и тяхната несправедливост я потресе.

А един глас, мълчал близо година — не толкова гласът на съвестта, колкото на обективността, — внезапно проговори: „Искаш да кажеш, че той просто не е Дан, нали?“

„Не — възрази тя, вече недотам потресена. — Ни най-малко не се сещам за Дан. Това беше... много отдавна.“

„Много отдавна — оспори гласът — бе времето, когато ходеше с пеленки. А Дан те напусна вчера.“

Изведнъж осъзна, че си седи сам-самичка посред нощ в някакъв апартамент, че яде ябълка и гледа филм по телевизията, който ни най-малко не я интересува, и всичко това само защото така ѝ е по-лесно, отколкото да мисли. Мисленето наистина е досадно, когато се затвори в кръг около собствената ти личност и изгубената ти любов.

Този път здравата се разстрои.

Избухна в плач.

Сара излезе с Джони и втория, и третия път, когато я покани — още едно доказателство за незавидното положение, в което бе

изпаднала. Не би могла да иде другаде, защото нямаше с кого. Умно и хубаво момиче, тя получи много предложения за срещи след скъсването с Дан, но отказваше на всички, с изключение на съквартиранта му, с когото ходеха да ядат сандвичи в закусвалнята. А сега откриваше (с погнуса и горчив смях), че единствената цел на тези техни свръхблагопристойни виждания е била да разпитва бедното момче за бившия си любим. Какъв товар?

Повечето от университетските ѝ приятелки се бяха пръснали в различни посоки веднага след дипломирането. Бети Хакман работеше към Корпуса на мира в Африка, за ужас на богатите си родители от стар бангорски род. Понякога Сара се питаше как ли изглежда Бети на угандийците с млечнобялата си кожа, която никога не почернява, със сините си очи, пепеляворуса коса и хладна, калугерска хубост. Дийни Стъбс караше аспирантура в Хюстън. Рейчъл Джъргенс се бе омъжила за приятеля си и сега чакаше първото си дете някъде из пущинаците на Западен Масачузетс.

Леко замаяна, Сара бе принудена да стигне до заключението, че от много време насам Джони е първият човек, с когото се сприятелява. Тя, която в последния клас на гимназията се бе радвала на най-голяма популярност сред съучениците си. Бе излизала по веднъж и с други двама учители от Клийвс Милс — просто за да не губи чувство за реалното. Единият — Джийн Седеки, новият учител по математика, бе явно най-скупният кавалер на света. Другият — Джордж Раундс, се опита веднага да я завлече в леглото. Тя го зашлеви през лицето, а на следващия ден той има наглостта да ѝ намигне, когато се разминаваха в коридора.

Но Джони бе голям симпатяга, отличен компаньон. Привличаше я и физически, макар поне засега да не бе в състояние реално да прецени до каква степен. Предната седмица, в петък, когато ги освободиха заради Октомврийския конгрес на учителите в Уотървил, той я покани у дома си на спагети. Сложи соса да къкри на печката и изтича до магазина да вземе нещо за пиене. Върна се с две бутилки долнопробно ябълково вино. Това, както и навикът да осведомява околните за естествените си нужди, бе напълно в стила на Джони.

След като се нахраниха, включиха телевизора, но скоро забравиха за него, увлякоха се в милувки и само бог знае докъде щяха да стигнат, ако в този момент не се бяха изтърсили двама негови

приятели, асистенти в университета, с някакъв документ за становището на факултета по въпроса за академичните свободи. Искаха Джони да го прегледа и да си каже мнението. Той го стори, ала далеч не с инак обичайната охота. От това наблюдение на Сара тайничко ѝ стана доста драго.

Сега тя се извърна от прозореца и се приближи до канапето, където бе захвърлена маската.

— Честит Халоуин! — изръмжа страховито момичето и прихна.

— Моля? — провикна се отнякъде Джони.

— Свършвай по-бързо или ще тръгна без теб!

— Веднага излизам!

— Чудесно!

Сара прекара пръст по маската: в лявата половина — добрият доктор Джекил, а в дясната — свирепото изчадие Хайд^[10]. „Интересно, какви ли ще ни бъдат отношенията към Деня на благодарността^[11]? — попита се тя. — Ами към Коледа?“

При тази мисъл Сара усети как я стрелва бодежът на някакъв странен, вълнуващ трепет.

Харесваше го. Един съвсем обикновен, симпатичен млад мъж.

Погледът ѝ отново се върна към маската — към ужасния мистър Хайд, изникнал като злокачествен тумор от лицето на Джекил. Беше намазана с фосфоресцираща боя, за да свети на тъмно.

Защо пък „обикновен“? За никого и за нищо всъщност не може да се твърди, че са обикновени. Как, ако е толкова обикновен, ще се кани да се появи с подобно нещо в час и ще е сигурен, че няма да изпусне юздите на класа си? Как е възможно хем да го наричат Франкенщайн, хем да го обичат и уважават? Какво значи „обикновен“?

Джони се промъкна през мънистената завеса, зад която бяха спалнята и тоалетната.

„Ако поиска да остана с него тази нощ, предполагам, че няма да откажа.“

Стана ѝ топло на душата, както при завръщане у дома подир дълго отсъствие.

— Защо се усмихваш?

— Просто така. — Тя хвърли маската обратно върху канапето.

— Кажи де, нещо хубаво ли беше?

— Джони — Сара сложи ръка на гърдите му, повдигна се на пръсти и го докосна с устни, — има неща, които не се казват. Хайде да тръгваме.

2

Когато слязоха във фоайето на блока, трябваше да спрат, докато Джони си закопчее доченото яке, и тя неволно отново се загледа в пламналия плакат със стиснатия юмрук, призоваващ към СТАЧКА.

— Тази година пак ще има студентска стачка — рече той, като забеляза интереса ѝ.

— Заради войната ли?

— Този път това ще е само една от причините. Виетнам, борбата срещу комисията по преподготовката на офицерите от запаса и стрелбата срещу демонстрантите в Кент активизираха небивало число студенти. Едва ли някога грухтарите в университета са били тъй малобройни.

— Какви са пък тези „грухтари“?

— Бележкарите, които се стремят само да грабнат диплома и хубава работа, която да им носи по десет хиляди долара годишно, пък светът да е устроен както ще. Плюят на всичко, освен на дипломата си. Но с грухтарството се свърши вече. Студентите масово се опомниха. Ще станат някои големи промени.

— И това е важно за теб? Независимо че си завършил?

Той се изопна в стойка „мирно“.

— Пред вас, мадам, е Смит, възпитаник на университета в Мейн, випуск хиляда деветстотин и седемдесета. Да вдигнем чаши за алма матер наша!

Тя го подръпна.

— Хайде да тръгваме. Искам да се повозя на Пумпала, преди да са затворили.

— Да вървим! — Джони я хвана под ръка. — По една случайност разполагам с колата ти. Паркирана е зад ъгъла.

— Разполагаш и с цели осем долара. Очертава се едно направа грандиозно прекарване.

Беше облачно, но не валеше и вечерта бе доста мека за октомври. Над главите им тънкият сърп на луната се мъчеше да си пробие пролука в забуленото небе. Той обгърна с ръка раменете ѝ и тя се притисна към него.

— Знаеш ли, Сара, аз ужасно много държа на теб. — Подхвърли го сякаш между другото, но това бе само привидно. Сърцето ѝ първо замря и после шеметно отброи десетина удара.

— Наистина ли?

— Струва ми се, че този Дан ти е причинил огромно огорчение, нали?

— Сама не знам какво ми стори — отвърна тя искрено.

Мигащият на жълто светофар бе останал на ъгъла зад гърбовете им и в такт с него техните сенки ту изникваха, ту изчезваха отпред върху бетона.

Джони мълчеше, явно замислен над отговора ѝ.

— Не бих желал да страдаш заради мен — направи извод той.

— Вярвам ти, Джони, но... трябва да мине време.

— Да... време... То поне е пред нас.

И тези думи щяха да я спохождат и наяве, и дори още по-натрапчиво — в сънищата ѝ, с нотка на неизразима горчивина и обреченост.

Те свиха зад ъгъла. Джони ѝ отвори и я настани на предната седалка, после заобиколи и седна зад волана до нея.

— Студено ли ти е?

— Не. Случихме идеална вечер.

— Така е! — Той подкара колата.

Мислите ѝ се върнаха към чудовищната маска. Половин Джекил със синьото око на Джони, което надзърта иззад удължената празна орбита на учудения доктор — „Ама че коктейл си измислих снощи, но май няма да има успех по баровете!“ Тази страна се търпеше, защото в нея имаше и частица от Джони. Всъщност Сара си беше глътнала езика заради половината от мистър Хайд, със затвореното в тясна цепка око, зад която би могъл да бъде всеки. Например Дан.

Ала когато пристигнаха на панаира в Ести, където голите крушки на главната алея примигваха в мрака и неоновите светлини по дългите спици на виенското колело се премятаха нагоре-надолу, тя вече бе

забравила за маската. Беше дошла тук със своето момче, за да се повесели.

3

Тръгнаха по централната алея, хванати за ръце. Почти не разговаряха и Сара имаше чувството, че наново изживява всички подобни панаири от детството си. Беше отраснала в Южен Париж — град с фабрика за хартия в западната част на щата Мейн — и големият панаир се правеше във Фрайбърг. За Джони, момче от Паунъл, големият панаир трябва да е бил в Топсам. Но независимо от мястото им те си изглеждаха по един и същи начин както преди, така и сега. Оставяш си колата на поляната отпред, плащаш двата долара на входа и още невлязъл, ето че те лъхва миризмата на кренвирши, пържени чушки и лук, сланина, захарен памук, трици и дъхав конски тор. Дочуваш оглушителното громолене на теглените от верига вагончета на дяволската железница — същата, на която викат „Бяната мишка“. Откъм стрелбището пляска флоберки, а по високоговорителите, накачени около голямата шатра с дългите маси и безчет съгъваеми столове, взети назаем от близкия Дом на покойниците, тенекиен глас разтръбвява поредните числа, изтеглени на бинго^[12]. Крясъците на рока се мъчат да вземат връх над воя на латерната. Откъм палатката за хвърляне на топки по кофички долитат непрестанни подвиквания: „Дваж хвърли за две пари. Зарадвай любимата си с някое от тези плюшени кученца! Насам, насам, народе! Хвърляй да спечелиш!“ Неизменните стари атракции, пред които хората се превръщат в хлапета, готови да пръскат грешни пари, само и само да опитат от всичките.

— Виж! — закова се на място Сара. — Моята въртележка! Пумпалът!

— Добре де. — Джони мушна един долар в будката на касиерката и тя побутна към него два червени билета и двадесет цента ресто почти без да откъсва поглед от илюстрираното списание за живота на кинозвездите пред нея.

— Какво означава това „добре де“? Какъв е този странен тон?

Той сви рамене с израз на ангелска невинност.

— Ти нещо намекваш, Джон Смит!

Въртележката спря. От нея заслизаха и се занизаха покрай тях младежи със сини касторени мичмански куртки или разгърдени якета. Джони поведе Сара към дървения подиум и даде билетите на пазача, който имаше вид на най-отегченото живо същество във вселената.

— Нищо особено — най-сетне проговори Джони, докато типът ги настаняваше в една от кръглите кабинки и поставяше предпазната щанга на място, — освен че тези кабинки се движат по кръгчета, нали?

— Да.

— И тези малки кръгчета са издълбани върху голям диск, който се върти и върти, нали?

— Да.

— Та когато цялата тази въртележка набере пълна скорост, малката кабинка, в която седим, се завърта бясно в кръгчето си и понякога достига ускорение седем „же“, което е само с пет „же“ по-малко от претоварванията на астронавтите при старт от Кейп Кенеди. Познавах едно момче... — Джони се наведе тържествено към нея.

— О, сега ще чуем някоя от големите ти лъжи — измънка смутено Сара.

— Когато това момче било на пет години, паднало по стълбите пред къщи и получило микроскопично спукване — тънка като косъм пукнатина на първия шиен прешлен. След това — *десет години по-късно* — се качило на Пумпала в Топсам... и... — Той я потупа съчувствено по ръката. — Но с тебе надали ще се случи същото, Сара.

— Ооооо... Искам да слязаааааа...

Пумпалът ги понесе вихрено, преобърна и размаза пред очите им алеята и целия панаир в неясна смесица от светлини и лица. Тя изпищя пронизително, избухна в смях и го заналага.

— Микроскопично спукване! — крещеше Сара. — Ще ти дам аз едно микроскопично спукване, като слезем, лъжец такъв!

— Да чувствуваш вече, че шията ти не издържа на претоварването? — престори се на загрижен Джони.

— Стига, лъжецо!

Въртележката набираше все по-голяма скорост и когато профучаха край люлкаджията за десети ли, петнадесети ли път, той се наведе и я целуна и в лудешките си пируети кабинката запечата устните им в нещо изгарящо, вълнуващо и неразлъчно. После

скоростта на Пумпала започна постепенно да намалява, кабинката им взе неохотно да потраква по орбитата си, докато накрая се заклати и спря.

Слязоха и Сара го стисна за врата.

— Микроскопично спукване, а, магаре такова!

Покрай тях мина дебела жена в сини памучни панталони и евтини мокасини. Джони ѝ посочи Сара.

— Госпожо, това момиче ме закача. Ако срещнете полицаи, бихте ли го пратили да ми помогне?

— Вие младите се мислите за много хитри! — процеди презрително дебеланата и стиснала здраво чантичката си под мишница, се заклатушка към палатката на панаирджийското бинго. Сара се превиваше от смях.

— Невъзможен си!

— Зле ще свърша. Мама винаги ми го е казвала.

И пак тръгнаха ръка за ръка по главната алея в очакване светът да спре да се върти и люлее пред очите и под краката им.

— Майка ти е доста набожна, нали? — попита Сара.

— Баптистка до мозъка на костите си. Но в рамките на нормалното, владее се. Е, не пропуска да ми тикне някоя и друга религиозна брошурка, когато си ида у дома, но какво да се прави. Двамата с татко не ѝ се сърдим. Беше време, когато се мъчех да споря с нея — задавах ѝ въпроси като например при кого ще е отишъл да живее Каин в страната Нод, щом майка му и баща му са били първите хора на земята, но после реших, че е жестоко от моя страна, и престанах. Самият аз преди две години бях повярвал, че Юджин Маккарти^[13] може да спаси света, а ако не друго, баптистите поне не са издигали кандидатурата на Исус за президент.

— Баща ти не е ли религиозен?

— Не го знам колко е религиозен, но във всеки случай не е баптист. — Джони помълча и добави: — Татко е дърводелец — сякаш това обясняваше всичко. В очите на Сара трепнаха дяволити пламъчета.

— Как би реагирала майка ти, ако разбере, че се срещаш с една изпаднала католичка?

— Ще ме помоли да те доведе вкъщи — тутакси отвърна той, — за да ти пробута няколко от нейните брошурки.

Сара се спря, без да пуска ръката му.

— Би ли желал да ме заведеш у вас? — погледна го тя изпитателно. Продълговатото, симпатично лице на Джони изведнъж прие сериозен израз.

— Да, искам да се запознаеш с тях... и те с теб.

— Защо?

— Не се ли сещаш? — В гласа му имаше такава нежност, че тя усети как гърлото ѝ се свива, а главата ѝ натежава, сякаш щеше да заплаче, и стисна силно ръката му.

— О, Джони, толкова ми е хубаво с теб!

— На мене ми е още по-хубаво! — произнесе с чувство той.

— Качи ме на виенското колело! — издаде игриво заповед Сара. Никакви разговори повече на тази тема, преди да е помислила и да си е дала сметка за всички последствия. — Искам да се вдигнем нависоко, откъдето се вижда всичко.

— Може ли да те целуна, когато стигнем най-горе?

— Може и два пъти, ако успееш.

Джони тръгна подире ѝ към касата, където пожертвува още един долар. И докато плащаше, ѝ заразправя:

— Познавах едно момче в гимназията, което работеше на панаира, та от него съм чувал, че монтьорите като правило са пияни-заляни, когато сглобяват виенското колело, и постоянно забравят незатегнати разни...

— Върви по дяволите! — прекъсна го нехайно тя. — Никой не живее вечно!

— Но всеки се опитва, ако си забелязала! — Той я последва в люлеещата се гондола.

А когато се озоваха най-горе, Джони успя да я целуне, и то няколко пъти. Октомврийският вятър разбъркваше косите им. Главната алея се разстиляше в мрака под тях подобно на светец циферблат.

4

След виенското колело опитаха и кончетата, макар Джони съвсем чистосърдечно да си призна, че се чувства като последен глупак — гипсовите жребци стигаха едва малко над коленете на дългите му

крака. Тя му довери ехидно, че в гимназията познавала едно момиче, което, макар никой да не подозирал, имало слабо сърце и веднъж, като се качило на кончетата с приятеля си...

— Един ден ще съжеляваш — укори я с кротък и искрен тон той.
— Връзка, която почива на лъжи, не води доникъде, Сара!

Тя му се изплези.

След кончетата дойде ред на огледалния лабиринт. Той се оказа наистина превъзходен огледален лабиринт — като онзи от „Нещо зло се задава“ на Рей Бредбъри, където дребничката стара учителка за малко не се загубва безвъзвратно. Някъде встрани от Сара се мяркаше Джони, който се луташе безрезултатно и й махаше с ръка. И той като нея бе размножен в десетки екземпляри. Те се гонеха и изпреварваха, изскачаха иззад ъглите в един неевклидов свят и също тъй внезапно изчезваха. Сара завиваше ту наляво, ту надясно, блъскаше нос в лъжливите проходи от прозрачно стъкло, докато накрая чувството за безизходица я накара да избухне в неудържим, нервнен смях. Едно от огледалата я превърна в тантуресто джудже, сякаш извадено от книга на Толкийн^[14]. Друго я източи като в пубертета, когато човек изведнъж все едно се качва на кокили.

Най-сетне успяха да се измъкнат и Джони купи два хот дога и картофи, които им се усладиха тъй, както рядко се случва, след като си навършил петнадесет.

Минаха покрай нещо като кабаре. Пред входа три момичета по поли и сутиени, украсени с пайети, се кълчеха в такт със стара песен на Джери-Лий Луис, а портиерът с микрофон ги рекламираше и събираше клиенти. „Хайде, мила бейби! — дереше се Джери-Лий. Пианото му разнасяше отмерения ритъм над посипаната с трици алея сред блесналата аркада на шатрите. — Давай, не се бой! Няма ала-бала, всеки рок е твой!“

— Клуб „Плейбой“ — прочете възхитено входния надпис Джони. — Имаше едно време подобно заведение в Харисън Бийч. Портиерът му се кълнеше, че момичетата можели да ти свалят очилата от носа със завързани зад гърба ръце.

— Звучи като любопитен начин да хванеш някоя болест — отбеляза Сара и Джони се заля в гръмогласен кикот.

Отминаха кабарето и гласът от високоговорителя започна да заглъхва заедно с блъскащия слуха съпровод на Джери-Лий — музика,

подобна на беснееща таратайка с подменен двигател от състезателна кола, появила се с трясък на знамение направо от мъртвешкото безмълвие на 50-те години.

— Елате, мъже, насам, насам! Не се стеснявайте, вземете пример от тези момичета, които не знаят какво е срам. Това заслужава да се изучи из основи... образованието ви няма да е пълно, ако не сте видели програмата на клуба „Плейбой“...

— Не желаеш ли да се върнеш и да попълниш образованието си?
— закачи се тя.

Той не падна по гръб.

— Вече завърших курсовата си работа на тази тема. Смятам, че мога да произчакам с дисертацията.

Сара си погледна часовника.

— Охо, времето напредва, Джони! А утре е учебен ден.

— Да, но поне краят на седмицата наближава.

Тя въздъхна, като си помисли за петия си час в занималнята и за седмия по съвременна литература. И в двата я чакаха разпавии с ужасни немирници.

Отново се намираха в центъра на панаира. Тълпата започваше да редее. Въртележката с кончетата бе затворена. Двама работници, захапали цигари без филтър, покриваха „Бясната мишка“ с непромокаем брезент. В палатката за хвърляне на топки по кофички гасяха лампите.

— Какво ще правиш в събота? — От увереността му не остана и следа. — Знам, че съм позакъснял, но...

— Имам ангажимент — попари го Сара.

— Е, жалко.

Не можеше спокойно да го гледа тъй натъжен, беше подло да го мъчи.

— Ще излизам с теб.

— Наистина ли?... Наистина? Ех, че хубаво!

Лицето му засия, нейното също. Вътрешният ѝ глас, понякога тъй реален, сякаш беше жив човек, внезапно заговори: „Отново ти пораснаха криле, нали, Сара? Чувствуващ се щастлива. Това е прекрасно!“

— Наистина! — Тя се надигна на пръсти и го целуна. Побърза да направи и следващата стъпка, преди да се е уплашила. — Знаеш ли,

човек понякога започва да се чувства доста самотен във Вийзи. Бихме могли да... прекараме заедно нощта.

Той я погледна с внимание и топлота, с предусещане, от което дълбоко в нея се надигна гореща вълна.

— Сигурна ли си, че го искаш, Сара?

Тя кимна.

— Повече от сигурна.

— Добре. — Джони я прегърна.

— А ти? — отрони се свенливо от устните ѝ.

— Единственото, от което се боя, е да не размислиш.

— Няма, Джони.

Той силно я притисна към себе си.

— В такъв случай това е моята щастлива вечер.

В този момент двамата минаваха покрай Колелото на късмета и по-късно Сара щеше да си спомни, че в диаметър от тридесетина метра не бе останала друга отворена палатка. Човекът зад тезгяха токущо бе помел спечената пръст, за да прибере случайно търкулналите се монети от тазвечершния му приход. „Може би последното, което върши преди затваряне“ — мина през ума на момичето. Отзад се виждаше голямото, насечено със спици колело, увенчано по периферията с миниатюрни електрически крушки. Навярно дочул думите на Джони, собственикът, чиито очи още шареха по пода в търсене на проблясващи монети, поде автоматично обичайната си подкана.

— Хей, мистър, насам! Щом чувствувате, че щастието ви се усмихва, завъртете Колелото на късмета, превърнете центовете си в долари! Всичко ще направи туй ужким просто колело. Дайте му една мъничка монета от десет цента — и то веднага ще се завърти.

Джони се извърна в посоката, от която идеше гласът.

— Джони?

— Както каза човекът, чувствавам, че тази вечер щастието ми се усмихва. Стига да нямаш нещо против...

— Не, защо. Само да не се заплеснеш.

Той отново я изгледа с неприкрит мъжки възторг. Замаяна, тя се помъчи да си представи как ли ще бъде с него. Стомахът ѝ сякаш направи забавено салто и желанието нахлу в нея с такава изненадваща сила, че направо ѝ прималя.

— Не бой се, няма да се застоявам. — Джони се изправи пред собственика на Колелото. Отзад централната панаирна алея бе почти опустяла. Небето се бе прояснило и въздухът бе доста захладнял, та от устата и на тримата излизаха тънки струйки бяла пара.

— Ще си опитате ли късмета, млади човече?

— Да.

Още когато дойдоха на панаира, той бе преместил парите си в предния джоб на якето и сега извади каквото му бе останало — долар и осемдесет и пет цента.

Таблото за залагане представляваше жълта полиетиленова покривка, разграфена на квадратчета с цифри и указания за размера на печалбите. Донякъде приличаше на обичайна маса за рулетка, ала Джони веднага забеляза, че шансовете да спечелиш тук биха хвърлили в отчаяние всеки посетител на Лае Вегас. Колона от десет числа, например вървеше само две към едно. Банката печелеше на две числа — нула и двойна нула. Но когато обърна внимание на собственика върху тези неща, онзи дори не трепна.

— На който му харесва в Лае Вегас, да върви там, никой не го спира.

Тази вечер обаче настроението на Джони не можеше да бъде развалено. Макар да бе сгафил здравата с маската, после всичко тръгна от добре по-добре. Това определено бе най-хубавата му вечер от години, ако не и въобще. Погледна към Сара. Тя цялата пламтеше, а очите ѝ искряха.

— Какво предлагаш, Сара?

— За мен това е пълна мъгла. Как се играе?

— Залага се на число. Или на черно-червено. Или на четно-нечетно. Може и на колона от десет числа. В различните случаи се плаща различно. — Той стрелна изпод вежди собственика, но на него не му мигна окото. — Поне така би трябвало да бъде.

— Заложил на черно — направи избора си тя. — Някак вълнуващо е, нали?

— Черно — повтори той и пусна единствената си десетцентов монета на черното поле.

Съгледал самотното десетаче върху ширналото се празно игрално табло, собственикът изпъшка:

— Голям удар, няма що! — Сетне се завъртя към колелото.

Джони прокара някак разсеяно длан ло челото си.

— Момент! — помоли той и постави четвъртдоларова монета на полето, означено с единадесет-двадесет.

— Готово ли е?

— Готово.

Панаирджията тласна колелото и то закръжи в своя ореол от светещи крушки, а червените и черните квадратчета на числата се сляха в едно. Джони улисано потъркваше чело. Колелото започна да губи скорост и дървеното перце зачатка подобно на метроном по пречките, отделящи числата. Стигна до 8, 9, за малко да спре на 10, но с едно прощално изщракване замря на 11.

— Дамата губи, господинът печели — обяви собственикът.

— Спечели ли, Джони?

— По всичко личи, че да — промърмори младежът, който наблюдаваше как първоначалният му залог се покрива с две нови монети със същата стойност. Сара запляска с ръце от възторг и ни най-малко не се огорчи, когато ѝ изгребаха паричката от черното поле.

— Видя ли, че тази вечер ми е щастлива? — напомни Джони.

— Веднъж на всеки може да се случи, късмет е дважд да се сполучи — изпя в речитатив крупиеето. — Хей, хей, хей!

— Хайде пак, Джони! — запали се момичето.

— Добре. Нека си остане така.

— Залагате на същото?

— Да.

Собственикът отново се обърна да завърти колелото и Сара зашепна:

— Нали панаирджиите нагаждат рулетките си тъй, че клиентите да губят?

— Така е било преди. Сега комисия от щата ги проверява и собствениците могат да разчитат единствено на несправедливата система, по която изплащат печалбите.

Колелото намали ход и зачатка към финала. Дървеният показалец прескочи десетката и навлезе в полето на Джони, чиито числа се занизаха все по-бавно под него.

— Стига, стига де! — развълнува се Сара. Две момчета, на път към изхода, спряха да погледат.

Дървеното перце едвам докрета до 16, 17 и замръзна на 18.

— Господинът отново печели. — Купчинката на Джони порасна с още шест монети.

— Та това е цяло богатство! — възкликна Сара и целуна Джони по бузата.

— Влезе в серия, приятел! — разпалено се провикна и собственикът. — Такава златна възможност не се изпуска! Хей, хей, хей!

— Да опитам ли пак? — посъветва се Джони със Сара.

— Защо не?

— Точно така, давай, мой човек! — окуражи го и едно от момчетата, заболо на якето си значка с образа на Джими Хендрикс. — Този тип тук ми измъкна днес четири долара. Мед ми капе, като гледам как му смачкват фасона!

— Заложи и ти тогава. — Джони подаде на Сара една от деветте четвъртдоларови монети в купчинката си. След моментно колебалие тя я пусна на числото двадесет и едно. Според указанията на таблото печалбата за познато число бе десет към едно.

— Ти си на средната десетица, нали, приятел?

Джони погледна към залога си и пак разтърка чело, сякаш усещаше първите пристъпи на главоболие. После изведнъж загреба всичките осем монети и ги задрънка в шепите си.

— Не. Завъртете за дамата. Този път пропускам.

Сара вдигна пълни с недоумение очи.

— Джони?

Той разпери ръце.

— Просто предчувствие.

Собственикът примижа сякаш в няма молитва: „Господи, дай ми сили да изтърпя тези глупаци!“ — и бутна колелото. То закръжи стремглаво, после намали скоростта си и спря. Падна се двойната нула.

— Една ли нула, две ли, банката печели! — изчурулика крупното и Сарината пара изчезна в джоба на престилката му.

— Честно ли е това, Джони? — засегна се тя.

— На нула и двойна нула печели само банката — отговори той.

— В такъв случай ти постъпи много хитро, като си взе всичко от масата.

— Така излиза.

— Ще въртя ли още колелото, или да ида да си пия кафето? — заприпира собственикът.

— Завърти го. — Джони струпа парите си в две равни купчинки от по четири монети на третата десетица.

Колелото зажува в светналия си обръч и Сара, която го следеше с поглед като хипнотизирана, се зачуди:

— По колко ли си докарва на вечер човек с такова нещо?

Към момчетата се бяха присъединили и две двойки възрастни. Единият от мъжете, с телосложение на строителен работник, ѝ отвърна:

— Някъде между петстотин и седемстотин долара.

Собственикът прибели очи.

— О, драги, де да беше тъй!

— Я не ми се прави на беден! — скастри го строителят. — Преди двадесет години и аз съм обирал хората с такава пущина. Като нищо се изкарват между пет и седем стотака на вечер, а в събота и по два бона. Хем без шмекеруване!

Джони се взираше в колелото. То бе позагубило от устрема си и вече се разчитаха отделните числа, мяркащи се под показалеца. Ето че прелетяха нулата и двойната нула. Извъртя се малко по-бавно и първата десетица, последвана още по-бавно от втората.

— Голяма скорост е набрало, мой човек! — обади се едното от момчетата.

— Чакай! — Сара долови някаква особена нотка в гласа на Джони. Стори ѝ се също, че продълговатото му, приятно лице излъчва особена напрегнатост, а сините му очи са потъмнели и зареяни нейде надалеч.

Под показалеца се показва 30 и остана на място.

— Играта потръгна, потръгна! — занарежда с примирение крупнето, а малката групичка любопитни зад Джони и Сара нададе радостен вик. Строителният работник така тупна Джони по гърба, че той залитна. Собственикът бръкна в стара кутия от пури под масата и хвърли четири банкноти по един долар върху печелившия залог.

— Няма ли да свършваш вече? — попита Сара.

— Нека още веднъж. Ако спечеля, тъкмо ще си върнем онова, което изхарчихме на панаира и за бензина. Ако загубя, ще сме вътре с около половин долар.

— Хайде, хайде, хайде! — заподканя бодро собственикът. Пооправил настроението си, той веднага си възвърна неуморната професионална хватка. — Залагай, където пожелаеш. Заповядайте на масата всички. Този спорт е за играчи, не за зяпачи. Сега кръгът ще се върти, върти и де ще спре, не знаем ни аз, ни ти.

Строителят и двете момчета излязоха напред и се наредиха до Джони и Сара. След кратко съвещание момчетата събраха половин долар от монети и ги поставиха на средната десетица. Работникът, който се представи като Стив Бърнхарт, сложи долар на квадратчето, означено „четно“.

— А ти, приятел? — не пренебрегна първия си клиент крупнето. — Пак ли там играеш?

— Да.

— Леле майчице — смая се едното от момчетата, — амя че гавра със съдбата!

— Не е лъжа — съгласи се Джони и Сара се усмихна.

Бърнхарт го изгледа замислено и пъргаво премести долара си при неговия залог.

— Мечка страх, мен не страх! — забрави за гаврата със съдбата момчето и петдесетте цента, изровени от него и приятеля му, също преминаха към отрупаната трета десетица.

— Всичките яйца в една кошница, а? — отбеляза собственикът. — Така ли решавате?

Никой не възрази. Двама бараби, единият с приятелка, се бяха отбили да позяпат и групичката пред игралната палатка на потъващия в мрак панаир взе да придобива внушителни размери. Собственикът въртна с всичка сила колелото. Дванадесет чифта очи се впериха в неговия бяг. Сара още веднъж се удиви на странния вид, който лицето на Джони придобиваше под това ярко, но и някак тайнствено осветление. Неволно си спомни за маската — Джекил и Хайд, четно и нечетно. И отново стомахът я присви, примал я. Колелото забави въртежа си и защрака. Момчетата се развикаха и го обсипаха с молби да продължи.

— Още малко, миличко — гукаше му ласкаво и Стив Бърнхарт — още малко, сладичко!

Колелото дощрака до началото на третата десетица и спря на 24. Тълпата избухна в поредния радостен възглас.

— Печелиш, Джони, пак печелиш! — ликуваше Сара.

Собственикът свирна през зъби от яд и плати. Един долар за момчетата, два за Бърнхарт, една банкнота от десет и две по един за Джони. Така на масата пред него се събраха осемнадесет долара.

— Хайде, върви играта, сърби ме ръката! Продължаваш, нали, приятелче? Тази вечер колелото те слуша.

Сара отвърна на въпросителния му поглед:

— Както решиш, Джони. — Ала в себе си чувствуваше, че настроението ѝ изведнъж се бе изпарило.

— Давай, мой човек! — не мириясваше момчето с образа на Джими Хендрикс. — Мед ми капе, като гледам как на този му смачкват фассна.

— Добре — обеща Джони, — за последен път.

— Слагай си парата където искаш на дъската!

Всички чакаха да видят какво ще направи Джони. Известно време той разтриваше замислено чело. Ведрото му инак лице бе застигнало в сериозна и съсредоточена гримаса. Беше се втренчил в пламналия обръч, опасал колелото, и пръстите му работеха методично върху изопнатата кожа над дясната вежда.

— Пак там — издума най-сетне той.

Публиката забръмча глухо в кратко съвещание.

— Леле майчице, това вече си е чиста гавра със съдбата!

— Тоя го бode късметът — потърси Бърнхарт опора у жена си, но тя само премигна озадачено. — Абе главата в торбата — и с теб!

Момчето със значката също се спогледа с приятеля си, който му кимна.

— Добре — направи знак на собственика то. — И ние сме там!

Колелото се завъртя. Сара чу как отзад един от барабите се хваща на бас за пет долара с другия, че третата десетица няма да се падне. В стомаха ѝ нещо пак се преобърна, но този път акробатиката му не се ограничи само с едно салто, а продължи още и още, докато ѝ се доповръща. По лицето ѝ избиха ситни капчици студена пот.

Колелото взе да спира на първата десетица и едното от момчетата изрази с жест раздразнението си, без обаче да напусне масата. Дървеният показалец прещрака през 11, 12 и 13. На собственика най-сетне му светна пред очите. Щрак, чак, трак, 14, 15, 16.

— Ще издържи до третата десетица! — ахна благоговейно Бърнхарт. Собственикът се чумереше, сякаш едва се удържаше да не протегне ръка и да сграбчи колелото си. Показалецът изчатка през 20, 21 и се закова в сектора, означен с 22.

Последва още един триумфален вик от тълпата, която вече наброяваше към двадесетина души. Явно всички хора, които все още се намираха на панаира, бяха скупчени тук. Като през сън до ушите на Сара достигна гласът на барабата, който, загубил баса, изсумтя нещо подобно на „насрах се да им върви“ и си плати. В главата ѝ думкаше. Краката ѝ внезапно престанаха да я държат и разтреперените мускули да ѝ се подчиняват. Тя стисна неколkokратно очи, с което само си докара пристъп на световъртеж и гадене. Целият свят наоколо се люшна под някакъв неестествен ъгъл, гледан сякаш от Пумпала, след което постепенно се завърна на старото си място.

„Хот догът е бил развален — досети се тя и я обзе отчаяние. — Така ти се пада, като си търсиш късмета по панаирите!“

— Хайде, хайде, хайде — вяло имитираше оживление собственикът, докато раздаваше печалбите: два долара на момчетата, четири на Стив Бърнхарт и накрая цяла камара на Джони — три по десет, една от пет и една еднодоларова банкнота. Но макар да не беше във възторг от досегашния развой на нещата, надеждата не го напускаше. Ако този кльошав дългун с хубавата блондинка опита пак на третата десетица, банката почти сигурно щеше да си навакса всички щети досега. Докато ги оставяше на масата, кльошавият не можеше да разчита, че парите са му сигурни. А ако реши да си тръгне? Е, днес Колелото бе навъртяло цяла хилядарка, какво бяха няколко долара за неговата фирма — все едно бълха го ухапала. Освен това щеше да се разчуе, че някой е направил удар при Сол Дръмор, и утрешната игра щеше да бъде по-настървена откогато и да било. Печелившите са добра реклама за бизнеса.

— Залагай, залагай, залагай, от късмета си не бягай! — подвикна той.

Още няколко души се протегнаха към таблото къде с по десет цента, къде с по четвърт долар. Но собственикът се интересувахе единствено от любителя на високата игра.

— Ще вдигаш ли мерника, приятел?

Джони се извърна към Сара.

— Какво да... Ей, лошо ли ти е? Бяла си като тебешир.

— Стомахът ми — с мъка се усмихна тя. — Навярно съм се отровила от хот дога. Няма ли да си ходим?

— Веднага! Разбира се! — Той се зае да прибира купчинката смачкани банкноти, когато зърна отново кръга с числата. Топлата загриженост за нея, която се четеше в очите му, угасна. Те отново потъмняха и станаха някак хладно пресметливи. „Заплеснал се е по това колело както малко момче по мравуняка, който си е открило в някое кътче на двора“ — подразни се Сара.

— Една минутка — рече Джони.

— Добре. — Вече не само стомахът я болеше, а и главата ѝ се маеше. Пък и спазматичните свивания в червата ѝ не обещаваха нищо добро. „Само да не ме подгони из хрусталаците. Не дай боже!“

Изведнъж я жегна опасение: „Няма изгледи да се насити, докато не загуби обратно всичко.“

Но после дойде странната увереност: „Само че няма да загуби.“

— Е, приятел? — поде отново панаирджията. — Аф или даф? Риск печели, риск губи!

— Май му се иска, ама не му стиска! — подигра се един от барабите, предизвиквайки нервен смях. Пред очите на Сара всичко заплува.

Неочаквано Джони изсипа цялата купчина банкноти и монети в горния ъгъл на таблото.

— Какво правиш? — стресна се не на шега собственикът.

— Цялата камара на деветнадесет — отсече играчът.

На Сара ѝ идеше да изстене, но прехапа устни.

През тълпата премина шепот.

— Не дърпай дявола за опашката! — Стив Бърнхарт се бе навел над него, но Джони не го чу. Съзерцаваше колелото едва ли не с безразличие. Само очите му тъмнееха, сякаш бяха мастиленни.

Нещо зазвънтя и в изненадата си Сара помисли, че ѝ пицят ушите. После видя, че другите, които бяха заложили, си прибират парите и изоставят Джони в играта.

„Какво правите! — искаше да кресне тя. — Не бива така! Защо го оставяте сам? Не е честно...“

Стисна зъби. Боеше се, че ако отвори уста, ще повърне. Вече ѝ бе ужасно лошо. Печалбата на Джони лежеше в самотна купчинка под

светлината на голите крушки. Петдесет и четири долара, а на познато число залогът се удесеторяваше.

Собственикът накваси с език устните си.

— Мистър, според законите на щата не трябва да приемам над два долара залог за едно число.

— Хайде де! — изръмжа Бърнхарт. — Ако е за въпрос, не би трябвало да приемаш и над десет долара за десетица, а току-що остави човека да заложи осемнадесет. Какво, подмокри се, а?

— Не, просто...

— Давай, решавай някак, само че по-живо! — загуби търпение Джони. — На моята приятелка ѝ е лошо.

Собственикът измери с поглед тълпата. Отвсякъде срещна враждебни очи. Не разбираха, че човекът просто си хвърля парите на вятъра и че той се опитва да го възпре. Майната им. И без туй каквото и да прави, не може да им угоди, така че нека кльощавият да си плати за удоволствието да се изфука, та той най-сетне да затвори лавката.

— Е, щом никой тук не е от щатските инспектори... Сега кръгът ще се върти, върти и де ще спре, не знаем ни аз, ни ти — обяви началото на новата игра крупието и мигом наредените в хоро числа върху диска се сляха в непрекъснат едноцветен венец. За известно време, което се стори на Сара много по-дълго, отколкото беше в действителност, единствените звуци, които се долавяха наоколо, бяха жуженето на въртящото се колело, далечното „луп-луп“ на парче брезент, развявано от вятъра, както и мъчителното думкане в собствената ѝ глава. Тя се молеше мислено на Джони да я прегърне, но той си стоеше мълчалив, подпрян на игралната маса и вторачен в колелото, което сякаш бе решило да се върти вечно.

Най-сетне скоростта намаля, числата се разграничиха и Сара съзря неговото — 19, чиято единица и девятка бяха изписани с яркочервена боя върху черен фон. Нагоре-надолу, нагоре-надолу. Равномерното жужене се накъса в кречеталестото „тика-тика-тика“, прорязващо тишината.

Числата се заточиха под показалеца във все по-мудна процесия.

Единият от барабите възкликна с почуда:

— Господи, и да не улучи, то ще е за една бройка!

Джони наблюдаваше невъзмутимо колелото и на Сара изведнъж ѝ се видя (макар и сигурно поради задушавашите, перисталтични

вълни на отравянето), че очите му са станали черни. „Джекил и Хайд!“ Обзе я неударим, необясним страх от него.

Тика-тика-тика.

Кръгът дощрака до втората десетица, показалецът прехвърли 15, 16, 17, преодоля с известно колебание 18 и с едно последно щрак хлътна в жлебчето на 19. Тълпата затаи дъх. Колелото мръдна още малко и той се допря до пречката, разделяща 19 и 20. В този миг изглеждаше, че тя няма да може да го задържи, че последните издихания на скоростта ще го освободят от препятствието, за да кацне върху числото 20. Ала изтощено докрай, колелото изнемогваше — пречката отблъсна показалеца и той окончателно се закова на 19.

Тълпата немееше.

Чак след малко едно от момчетата промълви със страхопочитание:

— Слушай, ти току-що спечели петстотин и четиридесет долара!

Стив Бърнхарт изломоти:

— Никога не съм виждал такова вървене. *Никога!*

Тогава избухна истински взрив от поздравления. Тупаха с все сила Джони по гърба. Блъскаха се покрай Сара, за да се доберат до него, да го докоснат, и избутана встрани, тя изпадна в умопомрачителна паника. Беше останала съвсем без сили, олюляваше се и при най-лекия допир и имаше чувството, че стомахът ѝ бясно се преобръща. Поне десет черни копия на колелото продължаваха да кръжат пред очите ѝ.

Джони не се забави да се приближи и въпреки слабостта си тя с радост забеляза, че това е *истинският* Джони, а не бездушната восъчна фигура, наблюдавала последното завъртане на кръга. Изглеждаше объркан и разтревожен за нея.

— Прости ми, мила!

В гърдите на Сара се надигнаха най-нежни чувства.

— Добре съм вече — успокои го тя, макар сама да не знаеше дали това е така.

Панаирджията се прокашля.

— Колелото се затваря. Затворено е вече.

Тълпата посрещна думите му със злобен ропот.

Той насочи вниманието си към Джони.

— Ще трябва да ви напиша чек, млади господине. Не държа толкова пари в касата.

— Все едно, само по-бързо. Нали виждате — приятелката ми е зле.

— Чек? Няма го майстора! — възмути се от дъното на душата си Стив Бърнхарт. — Ще ти напише чек срещу несъществуващата си банкова сметка и ще духне във Флорида на топличко през зимата.

— Любезни ми господине — заумилква се собственикът. — Уверявам ви, че...

— Бягай да уверяваш майка си, мене няма да излъжеш! — Бърнхарт рязко се пресегна през игралната маса и затършува под нея.

— Помощ! Ограбват ме! — изскимтя панаирджията.

Тълпата обаче остана глуха за протестите му.

— Моля те, Джони — едва изрече Сара. Главата ѝ се въртеше.

— По дяволите парите! — хукна веднага Джони. — Пуснете ни да минем. На нея ѝ е лошо.

— Леле майчице! — не намери други думи момчето с образа на Джими Хендрикс, но макар и неохотно, двамата с приятеля му им направиха път.

— Не, Джони — спря го Сара, която с огромно усилие на волята се удържаше да не повърне. — Прибери си печалбата.

Петстотин долара бе заплатата му за три седмици.

— Давай парите, твойта верица комарджийска! — Бърнхарт измъкна изпод масата кутията от пури и без дори да надникне вътре, я бутна настрана. Бръкна отново и този път извади заключено желязно ковчеже, боядисано в казионно зелено. Стовари го върху игралната маса и се зарече:

— Ако тук няма петстотин и четиридесет долара, ще си изям ризата пред всички! — Тежката му, твърда ръка легна върху рамото на Джони. — Ти само мъничко почакай, синко. Да не ми е името Стив Бърнхарт, ако днес не ти излезе късметът да получиш пари!

— Ама господине, аз наистина нямам толкова...

— Ти или ще платиш — строителят се надвеси застрашително над собственика на Колелото, — или аз ще се погрижа да ти отнемат разрешителното. Не се шегувам. Говоря ти най-сериозно.

Панаирджията въздъхна и взе да рови под ризата си. Извади оттам ключе на тънка верижка. Наежената тълпа се поуспокои. Сара

вече не можеше да издържа. Стомахът ѝ се изду и втвърди като камък. Цялото му съдържание се готвеше да поеме пътя нагоре, при това със скоростта на експресен влак. Тя се запрепъва, пробивайки си път през тълпата.

— Миличка, какво ти е? — попита някакъв женски глас, но заслепена от страданието, Сара безмълвно поклати глава и отмина.

— Сара? Сара!

„Дори да се убиеш... от Хайд и Джекил няма да се скриеш“ — ни в клин, ни в ръкав ѝ мина през ума. И когато краката ѝ я доведоха, почти на бегом, до въртележката с кончетата в тъмната алея, пред очите ѝ сякаш изплува като в кошмарно видение флуоресциращата маска. Блъсна се в стълба на някаква лампа, политна, сграбчи го и повърна. Струваше ѝ се, че отровата изригва чак от петите ѝ, че някой стиска вътрешностите ѝ с противни, хлъзгави пръсти. Опита се да се отпусне доколкото ѝ бе възможно.

„Мирише като захарен памук...“ — Сара изстена и повърна отново и отново. Пред очите ѝ играеха петна. Последните спазми изкараха от стомаха ѝ само слюз и въздух.

— О, боже! — изохка отпаднало тя и впи пръсти в стълба, за да не се строполи. Някъде наблизо Джони я викаше, но Сара още не беше в състояние да му се обади. Стомахът ѝ лека-полека се укротяваше и на нея ѝ се искаше да остане за малко ей така, сама в тъмнината, за да се порадва, че е оживяла, че вечерта на панаира не е станала последната в живота ѝ.

— Сара? *Сара?!*

Тя плюна два пъти, за да прочисти горчилката от устата си.

— Насам, Джони.

Той се появи иззад въртележката с гипсовите кончета, застинали наскоро скок. В ръката си машинално стискаше дебела пачка банкноти.

— Как си?

— Малко по-добре. Повърнах.

— О, господи! Хайде да си вървим. — Той нежно я подхвана.

— Успял си да прибереш печалбата.

Джони погледна към парите и без да се замисля, ги мушна в джоба на панталона.

— Да, част от нея, а може и цялата — не знам. Онзи, грамадата, ги брои.

Сара извади кърпичка и попи устните си.

„Глътка вода! Душа давам за глътка вода!“

— Как може да си толкова равнодушен! — удиви се тя. — Това са много пари.

— Намерени пари, намерена беля — помръкна той. — Една от любимите мъдрости на майка ми. Тя ги знае с милиони. И е смъртен враг на комара.

— Заклетата баптистка. — Сара внезапно се сгърчи конвулсивно.

— Какво ти е? — изплаши се Джони.

— Тресе ме. Искам, като влезем в колата, да пуснеш отоплението докрай и... О, господи, пак започва!

Тя се извърна настрани и блъвна слюнка и стомашен сок заедно с болезнен вопъл. Политна, ала ласкавата, но здрава ръка на Джони я задържа.

— Ще можеш ли да стигнеш до колата?

— Да, вече ми мина.

Ала в действителност главата ѝ се пръскаше, вкусът в устата ѝ беше отвратителен и мускулите на гърба и корема я боляха жестоко, сякаш бяха разтегнати.

Поеха бавно покрай сгушените в мрака, затворени палатки, тътрейки крака по насипаните трици на алеята. Иззад гърбовете им се плъзна някаква сянка и Джони се извърна рязко, спомнил си навярно, че носи много пари.

Беше едното от момчетата, на възраст около петнадесет години, което се усмихна стеснително и заговори съчувствено на Сара:

— Надявам се, че сте по-добре. Бас държа, че е от хот дога. Като нищо можеш да попаднеш на развален.

— Не искам да си спомням за това!

— Имате ли нужда от помощ да я заведете до колата? — предложи момчето услугите си на Джони.

— Не, благодаря. Ще се оправим.

— Добре. И без това е време да се омитам.

Но момчето постоя още малко и забравило за стеснението си, се ухили.

— Мед ми капе, като гледам как на този му смачкват фасона!

После побягна и изчезна в мрака.

Малкото бяло комби на Сара бе последната кола, останала на тъмния паркинг. Чакаше, свито под една жълта лампа, като изоставено, забравено кутре. Джони отвори дясната врата и момичето внимателно се сви на седалката. Той се отпусна зад волана, запали мотора и предупреди:

— На парното ще му трябват няколко минути, докато загрее.

— Няма значение, сега пък ми е горещо.

Той се обърна към нея и видя, че по лицето ѝ са избили капки пот.

— Не е ли по-добре да те закарам направо в Медицинския институт на Източен Мейн? Може да е салмонела, а това е сериозно.

— Не, вече се оправям. Просто трябва да се прибера и да си легна. Утре ще се надигна само колкото да се обадя в училище, че съм болна, и веднага пак ще заспя.

— Няма нужда изобщо да ставаш. Аз ще им предам.

Очите ѝ се изпълниха с благодарност.

— Ще бъдеш ли така добър?

— Разбира се.

Вече излизаха на шосето.

— Съжалявам, че не можах да се върна с теб у вас. Истински съжалявам!

— Не си виновна за това.

— Виновна съм. Кой изведе разваления хот дог? Върви ми — като на бясно куче тоягите!

— Обичам те, Сара... — Думите бяха произнесени и връщане назад нямаше. Те увиснаха помежду им в очакване някой да стори нещо.

Сара направи каквото можа.

— Благодаря ти, Джони.

Двамата продължиха пътя си, потънали в блажено мълчание.

---

[1] Върхова година в студентските вълнения. Въпреки обещанията на президента Никсън да сложи край на войната във Виетнам конфликтът в Индокитай се разраства. Студентите се борят решително против агресивната външна политика на САЩ, за расова и социална справедливост. Полицията потушава вълненията с големи жестокости. Има ранени и убити. — Б.пр. ↑

[2] Американски киноактьор (1899— 1968) от мексикански произход, сменил легендарния красавец Рудолф Валентино в ролята на романтичен любовник. — Б.пр. ↑

[3] Последните две изречения перифразират станалите пословични финални думи от „Голият град“ (1948) — филм за разследването на едно убийство, заснет с подчертано документален маниер. Режисьорът Жюл Дасен за пръв път изнася действието от студийния декор по улиците на реалния град и създава убедителна картина на живота в осеммилионния Ню Йорк. Използуван като основа за телевизионна серия, „Голият град“ се излъчва без прекъсване в годините 1958—1962 и има огромен успех сред най-широка публика в САЩ. — Б.пр. ↑

[4] Тоест градчето е облагодетелствувано от системата, според която финансовата издръжка за училищата расте заедно с постъпленията от данъчните налози върху собствеността в района. — Б.пр. ↑

[5] В 1960 г., след двата си мандата като вицепрезидент на САЩ и актива си на ревностен макартист, Никсън вече е доказал, че не се свени да прибегва до подлостта и интригантството в борбата срещу политическите си съперници. Ето защо, когато поставя кандидатурата си за президент, противниците му разпространяват плакат с неговия образ и с въпроса: „Бихте ли купили кола на старо от този човек?“ — Б.пр. ↑

[6] По традиция, свързана с езически предания и обичаи, на 31 октомври — празника Халоуин, децата в Шотландия и САЩ участвуват в маскаради на призраци, вещици и странни същества. — Б.пр. ↑

[7] Приказен герой — смело и справедливо момче-водач, което никога не пораста, от едноименното произведение на английския писател Джеймс Матю Бари (1860—1937). — Б.пр. ↑

[8] Филм на режисьора Орсън Уелс (1941), спечелил признанието на критиката в САЩ като един от най-големите шедеври в американското кино. — Б.пр. ↑

[9] Американски киноактьор (1909—1959), красавец и покорител на женските сърца. — Б.пр. ↑

[10] Става дума за героя от повестта на Р. Л. Стивънсън „Странният случай с доктор Джекил и мистър Хайд“ (1886). С цел да

провери здравината на моралните си устои благородният доктор Джекил изнамира препарат, чрез който изолира всичко лошо от себе си в двойника злодей, мистър Хайд. — Б.пр. ↑

[11] Официален празник в САЩ в памет на първите колонизатори на щата Масачузетс (последният четвъртък на месец ноември). — Б.пр. ↑

[12] Широко разпространена хазартна игра. — Б.пр. ↑

[13] Сенатор-демократ, който издига кандидатурата си в президентските избори през 1968 година. Със своята антивоенна платформа в разгара на недоволството, породено от агресията във Виетнам, той се радва на широка подкрепа сред студентската младеж в САЩ. — Б.пр. ↑

[14] *Джой Толкийн* — бележит английски писател, наричан „баща на новата митология“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА II

1

Наближаваше полунощ, когато Джони зави към нейния блок. Сара дремеше.

— Хей! — Той угаси мотора и я поразтърси леко. — Пристигнахме.

— Ох... сега. — Тя се поизправи и се загърна по-плътено в палтото си.

— Как се чувствуваш?

— По-добре. Пари ми в стомаха и гърбът ми е като изгнил, но съм по-добре. Джони, прибери се в Клийвс с колата.

— Не, не бива. Някой ще я види, че е била паркирана пред блока цяла нощ. Няма защо да ни одумват.

— Но нали щях да идвам с теб...

Джони се усмихна.

— Тогава би си струвало, дори да трябваше да оставим колата през три пресечки. Освен това искам да я имаш подръка в случай, че размислиш относно болницата.

— Няма.

— Всичко става. Може ли да се кача горе да извикам такси?

— Разбира се.

Качиха се, Сара запали лампите и отново я втресе.

— Телефонът е в хола. Аз ще полегна и ще се завия.

Холчето беше крайно непретенциозно и единственото, което го спасяваше да не заприлича на казарма, бяха пердетата — ярко петно от странно нахвърляни и крещящо боядисани цветя, както и няколко плаката на една от стените: Дилан във Форест Хилс, Баес в Карнеги Хол^[1], „Джефърсън еърплейн“ в Бъркли и „Бърдс“ в Кливланд.

Сара легна и се скри под юргана чак до брадичката. Джони бе сериозно разтревожен за нея. Лицето ѝ бе бяло като хартия, с черни кръгове под очите. Трудно му бе да си представи човек с по-болен вид.

— Да остана тук за през нощта, а? Просто за всеки случай, ако стане нещо, например...

— Например микроскопично спукване в първия шиен прешлен? — обърна го на смях тя.

— Абе... знаеш ли!

Зловещите звуци, които идеха изпод диафрагмата ѝ, я накараха да вземе окончателно решение. Сара твърдо бе възнамерявала да спи тази нощ с Джони Смит. Сега това отпаднаше. Но оттук съвсем не следваше, че той ще трябва да седи и да я наблюдава как повръща, как търчи до клозета и се тъпче с хапове против диария.

— Ще ми мине — постара се да разсее опасенията му тя. — Чудо голямо — развален хот дог! Със същия успех можеше да се падне и на теб. Звънни ми утре в свободния си час.

— Смяташ ли, че няма нищо страшно?

— Убедена съм.

— Добре тогава. — Без да спори повече, Джони вдигна слушалката и повика такси. Заслушана в гласа му, Сара затвори очи и се унесе. За нея едно от най-големите достойнства на Джони бе постоянното му и искрено старание да върши онова, което трябва, което е най-доброто за случая, и то не за да трупа гнусен, личен капитал. Какво по-хубаво от това! Беше твърде уморена и потисната, за да мисли за разни там светски усложности.

— Речено-сторено — остави слушалката и докладва той. — Колата ще е тук след пет минути.

— И не е като да нямаш пари за такси — усмихна се тя.

— Да не говорим за бакшиша, който ще дам. — Джони направи сполучлива имитация на широкия пиянски жест на Уилям Фийлдс^[2]. Сетне се приближи, седна до нея и хвана ръката ѝ.

— Джони, как стана тая работа? — попита момичето.

— Коя?

— С Колелото. Как се получи това?

— Просто страшно ми провървя, това е — опита се да обясни той, ала видът му го издаваше, че не е много убеден. — С всекиго се случва. На конни надбягвания, на карти, че дори на чифт-тек.

— Не — възрази Сара.

— Какво не?

— Не мисля, че с всекиго се случва да му върви така. Беше почти свръхестествено. Дори... малко ме достраша.

— Така ли?

— Да.

Джони въздъхна.

— С мене поне се случва — понякога ми работи предчувствието. Откак се помня, ме бива да намирам загубените вещи на хората. Както стана с малката Лиза Шуман в училище. Сега си се за кого става дума, лали?

— Малката тъжна и тиха Лиза... Знам я. Вечно витае в облаците на упражненията по граматика.

— Беше си загубила училищното пръстенче^[3] и дойде при мен цялата в сълзи. Попитах я дали е проверила в дъното на горния рафт на шкафчето си. Просто така ми хрумна. А то се оказа там.

— И винаги ли си имал такива хрумвания?

— Ами, много рядко. — Лицето му леко посърна. — Но тази вечер това чувство бе особено силно, Сара. Струваше ми се, че Колелото е... — той присви пръсти в юмруци и ги изгледа намръщено — че то ми е в ръцете. И в същото време имах най-невероятни, направо идиотски асоциации.

— Като например?

— Гу-ма — натърти той. — Гореща гума. И студ. И лед. Черен лед. Ей такива неща ми се мержелееха, бог знае защо. И още — някакво смътно предчувствие за беда.

Сара внимателно попиваше всичко, без обаче да се намесва. И не след дълго лицето му се разведри.

— Но каквото и да бе, това чувство вече го няма. Най-вероятно не е нищо сериозно.

— Донесе ти все пак петстотин долара.

Джони разцъфна от радост и замълча. Тя задряма, доволна от близостта му. Събуди я светлината от автомобилни фарове, които блеснаха върху стената на стаята. Таксито.

— Ще ти звънна. — Той нежно я целуна на прощаване. — Сигурна ли си, че не искаш да остана при теб?

Изведнъж ѝ се дощя да не го пуска, но тя поклати глава.

— Обади ми се утре.

— В свободния час — обеща той и тръгна към вратата.

— Джони?

Той се обърна.

— Обичам те — каза тя и лицето му грейна като слънце.

Изпрати ѝ въздушна целувка.

— Оправи се и ще поговорим.

Тя кимна, но минаха четири години и половина, преди да може отново да поговори с Джони Смит.

2

— Нали нямате нищо против да седна отпред? — попита Джони шофьора на таксито.

— Седни, само гледай да не удариш с коляно таксиметъра. Много лесно се разваля.

С известно усилие Джони успя да намести дългите си крака под апаратчето и хлопна вратата. Шофьорът, оплешивял мъж на средна възраст, с шкембенце, превключи на червено и таксито се плъзна по Флаг Стрийт.

— Накъде?

— Клийвс Милс — отвърна Джони. — Главната улица. Ще ви покажа точно къде.

— Ще трябва да те помоля да заплатиш и половината от обратния път. Много ми е неприятно, но на връщане ще бъда празен.

Джони разсеяно стисна пачката банкноти в джоба на панталона си. Опита се да си спомни дали изобщо някога бе носил толкова много пари наведнъж. Имаше такъв случай. Беше купил на старо един двегодишен „Шевролет“ за хиляда и двеста долара. В банката му бе хрумнало да ги поиска в брой, а не с чек — хей така, просто за да види как изглеждат толкова пари накуп. Не бяха никаква велика гледка, но затова пък велика бе физиономията, която направи прекупвачът, когато му наброи дванадесетте стодоларови банкноти в шепата. Ала вместо с доволство, сегашното богатство в джоба му изпълваше Джони само със смътно безпокойство и в ума му непрекъснато се въртеше сентенцията на майка му: „Намерени пари, намерена беля!“

— И половината от обратния път, бива — великодушно прие той.

— Просто исках да сме наясно — разбъбра се шофьорът. — Дойдох толкова бързо, защото имах повикване от Ривърсайд. Там обаче не ме чакаше никой.

— А, така ли? — насили се Джони да прояви интерес. Зад прозорците отвън се стрелкаха потънали в мрак къщи. Спечелил бе петстотин долара в преживяване, съвсем различно от всичко досега. Този необясним мирис на горяща гума, усещането, че повторно, макар и частично, му се случва нещо, сполетяло го в ранното детство... и предчувствието за надвиснала беда в разплата за късмета не го напускаха.

— Да, да, пияниците първо викат такси, после им дойде друго на ума — приказваше шофьорът. — Пуси пияници, толкова ги мразя! Обалят се, па си рекат: „Защо, по дяволите, да не му цапна още някоя-друга биричка!“ Или докато чакат, изпият и парите за таксито, та когато извикам: „Кой има поръчка за такси?“ — те се спотайват.

— Ммда — вметна Джони.

Вляво лъцяха тъмните води на река Пенобскот. Ама тази история с прилошаването на Сара и, отгоре на всичко признанието ѝ в любов! Вероятно моментна слабост, нищо повече. Но боже! Ами ако го беше направила сериозно? Той бе хлътнал по нея едва ли не от първата им среща. И тъкмо с нея бе късметът му тази вечер, а не на Колелото. И все пак не към друго, а към Колелото продължаваха да се връщат мислите му и да го тревожат. В тъмното му се привиждаше как то се върти, до ушите му като в неспокоен сън долиташе все по-бавното тика-тика-тика на отскачащия от пречките показалец. Намерени пари, намерена беля.

Шофьорът зави по шосе номер 6, вече доста увлечен в монолога си.

— Та викам му: „Я се разкарай оттука, сополанко такъв!“ Хлапакът, знаеш, станал многознайко! Не съм длъжен да търпя подобни дивотии от никого, включително и от собствения си син. От двадесет и шест години въртя ей тоз волан. Шест пъти са ми вадили пистолет и са ме обирали. Удрял съм се и съм мачкал ламарини до посиняване, макар никога със сериозни последствия, за което благодаря на Дева Мария, на свети Кристофър, покровителя на нас, грешните пътници, и на всевишния. И всяка седмица, ако ще да съм и съвсем натънко, слагам по пет долара настрана за неговия университет.

Всяка седмица, още от времето, когато той беше едно парче месо, с мляко по устата. И защо? За да може един ден да се изтъпани пред мен и да издърдори, че президентът на Съединените щати бил свиня. Дявол да го вземе, хлапето сигурно смята и мен за свиня, макар че си знае — а го е казало, а съм му строшил зъбките. На ти тебе младо поколение. Та му викам: „Разкарай се оттук!“

— Аха — обади се пак Джони. Сега се носеха покрай горички. Отляво бе Карсъновото мочурище. До Клийвс Милс им оставаха десетина-единадесет километра. Таксиметърът щракна нови десет centa.

Една мъничка монета, от долара една десета. Хей-хей-хей.

— Ти по коя част си, ако не е тайна? — попита шофьорът.

— Учител съм в Клийвс.

— Така ли? Тогава значи ти е ясно. Какво, по дяволите, ги прихваща тези деца?

Ами изядоха един развален хот дог, наречен Виетнам, и получиха отравяне. Продаде им го някой си Линдън Джонсън. Тогава се оплакаха на оня, другия: „За бога, мистър, адски ни е лошо!“ А той пък, другият, името му беше Никсън, ги довърши: „Няма нищо. Ето ви още няколко хот дога.“ Та това го прихваща младото поколение в Америка.

— Не знам — отказа се да обяснява Джони.

— Цял живот кроиш планове и правиш каквото е по силите ти...

— В гласа на шофьора се появи истинско недоумение, на което не бе съдено да трае дълго, защото бе настъпила последната минута от живота му. И Джони, който нищо не подозираше, изпитваше искрено съжаление към този човек, съжаляваше го за неспособността му да разбере.

Хайде, мила бейби, всеки рок е твой.

— Гледал съм да му е възможно най-добре, а хлапето ми идва с коса до задника и разправя, че президентът на Съединените щати бил свиня. Свиня! Ще му дам аз...

— *Внимавай!* — изкрещя Джони.

Шофьорът се бе извърнал малко настрани, за да вижда пътника си. По подпухналото му лице на американски legioner^[4] играеха светлинките от контролното табло. Неочаквано от тъмнината изскочиха заслепяващите слънца на насрещни фарове и то лъсна в

целия си несдържан яд и мъка. Той мигновено се хвърли напред, но бе късно.

— Божичкоooo...

От двете страни на средната линия към тях хвърчаха един „Мустанг“ и един „Додж-чарджър“. Те явно бяха стартирали успоредно зад баира и се надбягваха, заемайки целия път. Джони чуваше воя на издутите докрай мотори. „Чарджър“-ът се бе устремил право към тях и изобщо не направи опит да се отклони. Шофьорът на таксито се вцепени зад волана.

— Бооож...

Джони едва забеляза „Мустанг“-а, който профуча отляво. След това таксито и „Чарджър“-ът се врязаха челно и нещо го изтласка от седалката навън. Не усещаше никаква болка, макар че с периферията на съзнанието си бе регистрирал как бедрата му връхлитат върху таксиметъра с такава сила, че откъсват апаратчето от конзолата му.

Последва звън на чупещо се стъкло. Огромно огнено кълбо разреза нощното небе. Главата на Джони срещна предното стъкло и го изби. Реалният свят започна да изтича като през фуния. Появи се смътна и далечна болка в раменете и ръцете, когато тялото му последва главата през назъбената дупка в стъклото. Той летеше. Летеше в октомврийската нощ.

Мъглява, мимолетна мисъл: „Умирам ли? Това ли ще е краят?“

И отговор от вътрешния глас: „Да, по всяка вероятност да.“

Полет. Звезди, пръснати навред в нощта. Бензинова експлозия и лумнали струи огън. Оранжево сияние. После тъмнина.

Пътешествието му през нищото завърши със силен тъп удар и плясък. Падна в ледената мокрота на Карсъновото мочурище, на седем метра и половина от мястото, където „Чарджър“-ът и таксито, споени от удара в горяща клада, хвърляха пламъци в нощното небе.

Мрак.

Пропадане.

Докато не остана нищо друго, освен едно гигантско червено-черно Колело, което се въртеше в празнота като в междузвездно пространство. Веднъж на всеки може да се случи, късмет е дважд да се сполучи, хей-хей-хей. Колелото се въртеше нагоре-надолу, червено-черно, дървеното перце на показалеца щракаше по пречките и той се напрягаше да види дали ще се паднат нули — все едно една ли, две ли

— всички губят, банката печели. Напрягаше се да види, ала Колелото бе изчезнало. Останала бе само черната бездна и безкрайната празнота. Спукана работа, няма мърдане, мой човек! Кръгла нула. Гроб студен.

Джони Смит остана там дълго, много дълго.

---

[1] Боб Дилан и Джоун Баес използват в протестните си песни злободневни теми като войната във Виетнам, атомната бомба и пр. Те се радват на огромна популярност, която им осигурява концерти в Карнеги Хол — залата на Нюйоркската филхармония, и Форест Хилс — мястото на открития шампионат по тенис на САЩ. — Б.пр. ↑

[2] Американски комедиен актьор (1880—1946). — Б.пр. ↑

[3] В предпоследния клас американските ученици получават пръстенчета с емблемата на училището си. — Б.пр. ↑

[4] Членовете на Американския легион — организация на ветерани от двете световни войни — са пословични със своя войнстващ шовинизъм и сляпа вяра в превъзходството на американския начин на живот и обществено устройство. — Б.пр. ↑

ГЛАВА III

1

Малко след два часа през нощта срещу 30 октомври на 1970 година във вестибюла на долния етаж на неголяма къща, разположена на около 240 километра южно от Клийвс Милс, иззвъня телефонът.

Хърб Смит се надигна и седна в леглото. Все още бе замаян, полуизтръгнат през прага на съня и прикован в преддверието му, слисан и объркан.

До него — гласът на Вера, приглушен от възглавницата.

— Телефонът!

— Аха. — Хърб спусна крака и стана от леглото. Едър, широкоплещест човек към петдесетте, чиято коса редееше, той бе облечен в синьо долнище на пижама. Излезе от спалнята и запали лампата в коридора на горния етаж. Долу телефонът иззвъня пронизително.

Хърб слезе в „телефонния кът“, както Вера наричаше комплекта от апарата и някакъв странен хибрид между масичка и бюрце. Беце го получила преди около три години срещу купони за премия, каквито можеш да събереш, ако купуваш определени стоки. Още в самото начало Хърб се бе отказал от опити да смества там своите сто и двадесет килограма. Предпочиташе да говори прав. Чекмеджетата на писалището бяха пълни със списания — „Четиво за спалнята“ и „Съдба“.

Хърб посегна към слушалката, но после реши да изчака още един сигнал.

Когато телефонът звъни посред нощ, обикновено има три причини за това: някой стар приятел да се е натряскал като свиня и да е решил, че страшно ще му са зарадваш, ако ти се обади в два часа, някаква грешка, нещастие.

Надявайки се за втората, Хърб вдигна слушалката.

— Ало?

Отривист мъжки глас:

— Домът на Хърбърт Смит ли е?

— Да?

— С кого говоря, моля?

— Аз съм Хърб Смит. Какво...

— Моля не затваряйте, сега ще ви включим.

— Да, но кой...

Твърде късно. В ухото му нещо слабо клопна, сякаш на другия край на жицата бяха пуснали обувка отвисоко. Вързаха го да чака *включване*. От многото неща, с които телефоните го дразнеха — пукане и прашене в слушалката, глупави хлапашки номера („Къде си дължите фрака — да не е в кофата за боклук?“), телефонистки, които гъгнат като роботи, и бърборковци, които всячески се мъчат да те предумат да се абонираш за някое списание, — най-омразното му беше да го вържат да чака *включване*: една от онези коварни щуротии, които някак незабелязано се бяха промъкнали през последните десет години в съвременния живот. Преди време човекът отсреща би му казал просто: „Моля не затваряйте!“ и би оставил слушалката. В онези дни би могъл поне да дочуеш далечен разговор, лай на куче, радио или плач на бебе. Съвсем друго е да чакаш *включване*. Линията се разстила като мрачно, пустинно мъртвило. Ти не съществуващ. Защо ли не си го кажат: „Моля, постойте така, докато ви заровим за малко жив!“

Разбра, че се е поуплашил.

— Хърбърт?

Обърна се, без да сваля слушалката от ухото си. Горестълбището бе застанала Вера — в избелялата си кафява хавлия, с ролки на главата и с някаква помада, втвърдила се като мазилка по бузите и челото ѝ.

— Кой е?

— Още не знам. Казаха ми да чакам *включване*.

— *Включване*? В два и петнадесет през нощта?

— Да.

— Не е за Джони, нали? Нали нищо не е станало с Джони?

— Не знам — отговори той, като се мъчеше да не повиши глас.

— Звънят ти в два през нощта, казват ти да чакаш *включване* и ти започваш да си броиш роднините и да правиш опис на здравословното им състояние. Съставяш мислен списък на старите си лели.

Обобщавах всички недъзи на баби и дядовци, ако са още живи. Питах се дали машинката в гърдите на някой от приятелите ти не е престанала внезапно да цъка. И всячески се стараех да не мислиш за това, че имаш един-единствен син, когото много обичаш, и че всички такива телефонни обаждания стават, кой знае защо, все в два през нощта и че съвсем необяснимо прасците на краката ти изтръпват и натежават от напрежение...

Телефонът изпраця и друг глас, на по-възрастен мъж, подхвана:

— Ало, мистър Смит?

— Да, кой е?

— Съжалявам, че ви накарах да чакате, сър. Говори сержант Мегс от щатската полиция, участъка в Орано.

— За моето момче ли е? Случило ли се е нещо с момчето ми?

Без да съзнава какво прави, той се отпусна тежко върху седалката на телефонния кът. Чувствуваше слабост в цялото си тяло.

— Имате ли син на име Джон Смит, без инициали за други имена?

— Жив и здрав ли е? Добре ли е?

Звук от стъпки по стълбището. Вера застана до него. За момент изглеждаше спокойна, след това се хвърли като тигрица и сграбчи слушалката.

— Какво има? Какво се е случило с моя Джони?

Хърб изтръгна слушалката от ръцете ѝ, при което ѝ счупи нокът, и я изгледа твърдо.

— Остави на мен!

Тя стисна устата си с длан и изумено впери в него инак благите си, поизбеляло сини очи.

— Мистър Смит, чувате ли ме?

От устата на Хърб се зарониха думи, сякаш напоени с новокаин:

— Да, имам син на име Джони Смит, без инициали за други имена. Живее в Клийвс Милс. Учител е в тамошната гимназия.

— Той е пострадал при автомобилна катастрофа, мистър Смит. Състоянието му е много тежко. Съжалявам, че трябва да ви съобща такава новина. — Мегс говореше отмерено, със служебен тон.

— О, господи! — промълви Хърб. В главата му настана пълен хаос. Някога, като войник, един зъл и грамаден русокос южняк на име Чилдерс го бе спугал от бой зад някакъв бар в Атланта. Тогава Хърб се

бе чувствувал точно по същия начин — смачкан, с мисли, размазани в ненужна, безформена пихтия.

— О, господи! — отново въздъхна той.

— Мъртъв ли е? — ахна Вера. — Мъртъв? Кажи, Джони *мъртъв* ли е?

Хърб покри слушалката с длан.

— Не, не е мъртъв.

— Не е мъртъв! Не е мъртъв! — Тя се срути шумно на колене в телефонния кът. — Благодарим ти, господи, от все сърце и те молим да обърнеш всеблагите си грижи и милост към нашия син и да го закриляш със своята любеща ръка. Молим те, о боже, в името на твоя единствен роден син Исус и...

— Вера, замълчи!

За момент и тримата притихнаха, сякаш размишляваха над живота с неговите недотам забавни обрати: едрият Хърб, сврял се някак на миниатюрната седалка в кътчето, сблъскал крака под писалището и забол лице в букет пластмасови цветя; Вера, притиснала колене към решетката на печката във вестибюла; невидимият сержант Мегс, който по странен звуков канал приемаше тази горчива комедия.

— Мистър Смит?

— Да. Аз... извинете за сцената.

— Напълно ви разбирам.

— Моето момче... Джони... той с „Фолксваген“-а си ли е бил?

— Клопки, клопки, тези малки бръмбари са истински смъртоносни клопки — вайкаше се Вера. Лицето ѝ бе плувнало в сълзи, които се стичаха по гладката, твърда повърхност на козметичната маска подобно на дъжд върху хромирана автомобилна броня.

— Бил е в такси — поясни Мегс. — Ще ви опиша каквото знам за случая. Замесени са били три коли, две от тях шофирани от младежи от Клийвс Милс, които се надбягвали. Изскочили иззад върха, на Карсъновия баир, както го наричат там, по шосе номер 6, в посока на изток. Синът ви бил в такси, което се движело на запад, към Клийвс Милс. Таксито и отсрещната кола, която се носела в обратното платно, се сблъскали челно. Шофьорът на таксито, както и момчето водач на другата кола, умрели на място. Вашият син и пътникът от другата кола

са откарани в Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн. Казват, че и двамата са в критично състояние.

— Критично състояние — повтори Хърб.

— Критично. Критично — застена Вера.

„Господи, съвсем като в някой от онези шантави, бродуейски спектакли“ — помисли си Хърб. Стана му неудобно пред сержант Мегс заради Вера — вероятно той я чуваше как вие отстриани като смразяващ хор в антична трагедия. Зачуди се колко ли такива разговори ще е провел Мегс покрай службата си. Сигурно много. Може би вече бе звънял да уведоми жената на шофьора и майката на загиналото момче. Как ли са реагирали те? Но какво значение има това? Нима Вера не е в правото си да оплаква собствения си син? И защо ли човек мисли за такива идиотщини в момент като този?

— Източен Мейн... — Хърб записа името в бележник, в чийто горен край имаше нарисувана усмихната телефонна слушалка. Заврънкулките на жицата, която излизаше от нея, образуваха думите „телефонен приятел“. — Какво е пострадал?

— Не ви разбрах, мистър Смит?

— Къде е ударен? В главата? В корема? Къде? Има ли изгаряния? Вера изпищя.

— Вера, моля те, не можеш ли да МЛЪКНЕШ!

— Трябва да запитате в болницата — отговори Мегс уклончиво.

— Аз ще разполагам с пълните данни по случая след час-два.

— Добре. Разбрах.

— Мистър Смит, съжалявам, че трябваше да ви вдигна посред нощ с такава лоша вест...

— Че е лоша, лоша е... Сега трябва да позвъня в болницата, сержант Мегс. Дочуване.

— Лека нощ, мистър Смит.

Хърб затвори и се втренчи глупаво в телефона. „Ето как стават тези неща — помисли си той. — Хей така и хоп, готово. Ама че работа! С Джони!“

Вера отново изпищя и той се разтревожи, като видя, че си дърпа косата заедно с ролките и я скубе немилостиво.

— Бог ни наказва! Наказва ни, задето тъй живеем, за греховете, кой знае за какво! Хърб, падни на колене до мен...

— Трябва да се обадя в болницата, Вера. Не ми се ще да го направя на колене.

— Ще се молим за него... Ще обещаем, че ще се поправим... Само да започнеш да идваш по-често на черква с мен, сигурна съм, че... А може би е заради твоите пури, задето ходиш с онези да пиеш бира след работа... псуваш... богохулствуваш... Бог ни наказва... Бог ни наказва...

Хърб похлупи лицето ѝ с шепи, за да престане да мята глава в безумното си отчаяние. Нощният ѝ крем бе неприятен на пипане, но той не си махна ръцете. Беше му жал за нея. През последните десетина години жена му витаеше нейде из мъглявината между страстната си вяра в баптизма и онова, което той считаше за лека форма на религиозна лудост. Пет години след раждането на Джони докторът ѝ бе открил доброкачествени туморчета в матката и влагалището. Изчистиха ги и тя не можеше повече да има деца. След още пет години се появиха нови туморчета и се наложи да ѝ махнат цялата матка. Тогава именно я обзе и това дълбоко религиозно чувство, съчетано по необясним начин с разни други вярвания. Тя жадно поглъщаше брошурки за Атлантида, за посещения на извънземни космически кораби, за племена от „чисти християни“, които навярно живеели в недрата на земята. Отделяше на списание „Съдба“ едва ли не толкова време, колкото и на Библията, като често прибегваше до примери от едното четиво, за да осветли проблем от другото.

— Вера — продума Хърб.

— Ще се поправим — прошепна тя, като го гледаше умолително.

— Ще се поправим и той ще остане жив. Ще видиш! Ще...

— Вера!

Тя млъкна, без да откъсва поглед от него.

— Хайде да се обадим в болницата и да разберем как точно стоят нещата — предложи той с нежност в гласа.

— Дааа, добре.

— Можеш ли да поседнеш на стълбите там и да помълчиш?

— Искам да се моля — заяви тя с детинска опърничавост. — Не можеш да ми забраниш.

— И не искам. Стига да се молиш наум.

— Да, ще се моля наум. Добре, Хърб.

Тя отиде до стълбището и седна, като се уви целомъдрено с хавлията. Ръцете ѝ се склучиха и устните замърдаха. Хърб позвъни в болницата. Два часа по-късно те се носеха на север по почти пустата мейнска магистрала. Хърб седеше зад волана на техния „Форд“ комби модел 66-а. До него Вера стърчеше като истукан и държеше в скута си Библията.

2

Телефонът събуди Сара в девет без петнадесет. Тя отиде да отговори все още в полусън. Мускулите на гърба и корема я боляха от напъването при снощното повръщане, но иначе беше много по-добре.

Вдигна слушалката, сигурна, че я търси Джони.

— Ало?

— Здравей, Сара. — Не беше Джони, а колежката ѝ Ан Страфорд. Тя бе една година по-голяма от Сара и работеше втора година в гимназията. Преподаваше испански. Беше енергично, възторжено момиче и Сара много я обичаше. Но тази сутрин гласът на Ан звучеше необичайно глухо.

— Как си, Ани? Не е нищо сериозно. Навярно си чула от Джони, че изядох развален хот дог на панаира...

— Божичко, ти не знаеш! Ти още не... — Думите ѝ секнаха и последваха странни, задавени хлипове. Сара я слушаше и се мръщеше. Първоначалното ѝ недоумение се превърна в смъртен уплах, когато разбра, че Ан плаче.

— Ан? Какво се е случило? Нали не е с Джони? Нали не...

— Станала е катастрофа. — Ан престана да се въздържа и зариде. — Той бил в такси. Сблъскали се челно. Другата кола е шофирал Брад Френо, беше в моя клас по испански. Той е мъртъв, приятелката му умряла тази сутрин, Мери Тибалт; разправят, че била в един от класовете на Джони, това е ужасно, ужа...

— *Джони!* — изкрещя Сара в телефона. Стомахът отново я присви. Ръцете и краката ѝ се вкочаниха изведнъж като надгробни камъни. — *Защо не казваш, нищо за Джони?*

— Състоянието му е критично, Сара. Дейв Пелзен позвъни тази сутрин в болницата. Считат, че няма... изобщо много е зле.

Светът започна да потъва в сиво. Ан продължаваше да говори, но като напева на предвестника на пролетта у е. е. къмингс^[1], гласът ѝ долиташе отдалеч, едва-едва. Рой образи, един от друг по-безсмислени, загъмжаха в съзнанието на Сара. Колелото на панаира. Огледалният лабиринт. Очите на Джони — странно потъмнели, сякаш мастилени. Неговото мило, симпатично лице, осветено от режещите зрението голи панаирджийски крушки, опънати на гирлянди по жиците.

— Не, не е възможно — обади се Сара отдалеч, едва-едва. — Нещо бъркаш. Джони се чувствуваше отлично вчера, когато си тръгна оттук.

Гласът на Ан се върна и като бомбен удар се вряза в слуха ѝ — глас, съкрушен от мъка и невярващ, глас на човек, възприемащ като лична обида, че подрбно нещо може да се случи на негов връстник, на някого тъй млад и жизнен.

— Предупредили Дейв, че дори да преживее операцията, никога няма да се събуди. Трябва да го оперират, защото главата му е... главата му е...

Нима иска да каже, че главата му е *разбита*? Че главата на Джони е *разбита на парчета*?

В този момент Сара припадна — навярно за да се спаси от тази окончателна и невъзвратима дума, от този определен ужас. Телефонната слушалка се изплъзна от пръстите ѝ и тя се отпусна тежко в един свят на сивота, после се свлече по очи, а слушалката се люлееше напред-назад и описваше постепенно намаляваща арка, изпод която се раздаваше зовящият глас на Ан Страфорд:

— Сара?... Сара?... Сара?

3

Когато Сара пристигна в Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн, часът бе дванадесет и четвърт. Информаторката изгледа пребледнялото ѝ, измъчено лице, прецени докъде е способна да понесе горчивата истина и ѝ съобщи, че Джон Смит все още е в операционната. Добави, че в чакалнята са майка му и баща му.

— Благодаря — промълви Сара. Обърна се надясно вместо наляво, налетя на някакъв медицински шкаф и бе принудена да отстъпи.

Чакалнята бе боядисана в ярки, наситени цветове, които режеха очите. Няколко души седяха тук-там и прехвърляха опърпани списания или просто се взираха немиждащо в една точка. Някаква жеи с побелели коси излезе от асансьора, предаде пропуска за посещение на приятелката си и седна. Приятелката се отдалечи, потропвайки с високите си токчета. Никой друг не помръдна от мястото си. Чакаха ред да идат при бащата, на когото бяха извадили камъни от жлъчката, при майката, на която само преди три дни беше открита малка бучица под лявата гърда, при приятеля, когото невидим ковашки чук бе блъснал в гърдите, докато бягал за здраве. Лицата на чакащите бяха старателно прикрити под маската на привидно спокойствие. Тревогата бе зарита отдолу като заметен боклук под килим. Сара отново усети надвисващото чувство за нереалност. Някъде приглушено звънеше звънец. По пода поскърцваха гуменки. Когато си тръгваше от апартамента ѝ, той беше жив и здрав. Невъзможно ѝ бе да си представи, че е легнал в някоя от тези тухлени кули да мре!

Веднага позна мистър и мисис Смит. Опита се да изрови от паметта си малките им имена, но не ѝ се удаде. Двамата седяха в дъното на чакалнята и за разлика от останалите още не бяха успели да се примирят със сполетялото ги нещастие.

Майката на Джони бе метнала палтото си на стола зад нея, а в ръцете си стискаше Библия. Устните ѝ се движеха беззвучно, докато четеше, и Сара си спомни разказа на Джони за нейната голяма — може би прекалено голяма — набожност. „Нещо средно — бе се пошегувал той — между въргальне по земята и увиване на отровни змии около врата в религиозен екстаз.“ Мистър Смит — *Хърб*, сети се изведнъж. *Името му е Хърб* — държеше на коленете си едно от списанията, но явно бе забравил за него. Беше се втренчил през прозореца навън, където новоанглийската есен прогаряше в зеленината своя път към ноември и към началото на зимата.

Сара се приближи.

— Мистър и мисис Смит?

Те впиха погледи в нея, а лицата им се изопнаха в напрегнато очакване на ужасната вест. Мисис Смит така се вкопчи в Библията,

отворена на книгата на Йов, че пръстите ѝ побеляха. Младата жена пред тях не бе облечена в бяло като медицинска сестра или лекар, но в този момент това не им говореше нищо. Очакваха безвъзвратния удар на съдбата.

— Да, ние сме мистър и мисис Смит — сдържано потвърди Хърб.

— Аз съм Сара Бракнел. С Джони сме много добри приятели. Всъщност, както се казва, ходим. Може ли да седна?

— Вие сте приятелката на Джони? — усъмни се мисис Смит с остър, почти осъдителен тон. Неколцина от чакащите вдигнаха за миг очи и после се върнаха към опърпаните си списания.

— Да. Аз съм неговото момиче.

— Той не ни е писал, че дружи с госпожица — отсече мисис Смит все тъй остро. — Не, дори не ни е споменал за такова нещо.

— Мълчи, майко — смъмри я Хърб. — Седнете мис... Бракнел, нали?

— Просто Сара — откликна благодарно тя и придърпа един от столовете. — Аз...

— Не, изобщо не е споменава — тросна се пак мисис Смит. — Моят син обичаше бога и може би едва напоследък е започнал да се поотклонява от правия път. Божието наказание идва, както знаете, внезапно. Затова и всяко кривване е тъй опасно. Никой не знае нито деня, нито часа...

— Мълчи — повтори Хърб.

Хората отново се заобръщаха. Вера се опита да отвърне предизвикателно на суровата гримаса на мъжа си, но той не трепна и тя сведе очи. Беше си загубила страницата, но пръстите ѝ продължаваха неспокойно да шарят из Библията, сякаш жадуваха да се върнат към грандиозната разрушителна надпревара в живота на многострадалния Йов, комуто се бяха струпали толкова беди, че в сравнение с неговата, горчивата съдба, сполетяла нея и сина ѝ, бледнееше.

— Бях с него снощи — смотолеви Сара, с което си спечели още един укорителен поглед от майката. Чак тогава си спомни какво обикновено се разбира в Библията под израза да „бъдеш с някого“ и почувствува, че бузите ѝ пламват. Тази жена сякаш ѝ четеше мислите.

— Ходихме на панаира...

— Места греховни, развѣдници на злото — натърти назидателно Вера Смит.

— За последен път ти казвам: мълчи, Вера! — предупреди мрачно Хърб и стисна здраво ръката на жена си. — Този път ти говоря най-сериозно. Това явно е добро момиче и аз няма да те оставя да го тормозиш. Ясно ли е?

— Греховни места — заинати се Вера.

— Ще млъкнеш ли?

— Пусни ме. Искам да си чета Библията.

Той я пусна. Сара не можеше да си намери място от срам. Вера отвори Библията и пак се зачете, като мърдаше устни.

— Вера не е на себе си — извини се Хърб. — И двамата не сме на себе си. Вижда се, че и ти си съвсем разстроена.

— Така е.

— Добре ли прекарахте с Джони снощи? На вашия панаир?

— Да. — Лъжата и истината в тази проста дума бяха объркани в главата ѝ. — Да, всичко беше добре, докато... изядох, изглежда, развален хот дог. Бяхме с моята кола и Джони ме закара до Вийзи, където живея. Много зле бях. Той си извика такси. Каза, че ще се обади в училище да предаде, че съм болна. Така завърши последната ни среща. — В този момент сълзите напряха в очите ѝ и при все че не искаше да плаче пред тях, особено пред Вера Смит, Сара не можа да се удържи. Изрови книжна носна кърпичка от чантата си и скри лице в нея.

— Не бива да плачеш. Хайде, успокой се! — Хърб я прегърна. — Не бива, не бива.

Тя се разрида и сякаш нещо ѝ подсказа, че на него му е по-добре да има някого, когото да успокоява. Жена му бе намерила утеха по вкуса си в печалната история на Йов и за него там нямаше място.

Неколцина се извърнаха и ги зяпнаха. През призмата на сълзите в очите ѝ те се размножаваха в цяла тълпа. Сара си представи с огорчение мислите им: „По-добре на нея, отколкото на мен; по-добре да се случи на тях тримата, отколкото на мен или на моите близки; навярно момчето бере душа, сигурно си е разбило главата, щом тя плаче така. Въпрос на време е кога ще дойде докторът да ги отведе в отделна стая, за да разберат, че...“

Направи усилие да преглътне мъката и да се овладее. Мисис Смит седеше като препарирана, сякаш току-що сепната от кошмарен сън. Не забелязваше нито сълзите на Сара, нито старанията на мъжа си да я успокои. Четеше си Библията.

— Моля ви, кажете: какво е състоянието му? Има ли надежда? — най-сетне зададе въпроса си Сара.

Ала преди още Хърб да отвори уста, Вера се обади — сухо, по чиновнически, сякаш самата сляпа съдба нанасяше бездушно удар:

— Има една надежда, госпожичке, и тя е в бога.

Сара забеляза тревогата, която блесна в очите на Хърб, и през ума ѝ мина: „Бои се, че жена му се е побъркала от мъка. И вероятно е така.“

4

Един дълъг следобед се проточи и преля в бавно настъпващата вечер.

Малко след два часа, когато денят им в училище бе свършил, в болницата започнаха да прииждат ученици на Джони, облечени в дочени якета, странни шапки и избелели от пране джинси. Сара почти не видя представители от „зализаната тумба“, както тя лично наричаше разсъдливите, амбициозни ученици, отрано ориентирани към висше образование и доходна кариера. Болшинството от децата, които си бяха дали труда да дойдат, бяха измежду дългокосите особняци.

Неколцина се приближиха до нея и тихичко я попитаха какво знае за състоянието на мистър Смит. Тя можа само да поклати глава, и да излъже, че няма никакви сведения. Но едно от момичетата, Дона Едуардс, влюбено в Джрни, прочете по очите ѝ нейния безмерен страх и избухна в сълзи. Появи се някаква сестра и помоли Дона да излезе.

— Тя ще се успокои, уверявам ви — застъпи се Сара. Ръката ѝ легна покровителствено върху раменете на момичето. — Почакайте минутка-две — и тя ще се оправи.

— Не, не искам да стоя тук — извика Дона и се втурна навън, събаряйки с трясък един от пластмасовите столове. След малко Сара я видя да седи свита, притиснала глава в колене, отвън на стъпалата под студените лъчи на късното октомврийско слънце.

Вера Смит четеше Библията си.

Към пет часа следобед повечето от учениците си бяха отишли. Дона също я нямаше. Сара не видя кога си бе тръгнала. В седем часа в чакалнята се появи млад човек, облечен в бяло. На ревера му бе забодена накриво табелка с името: д-р Стронс. Огледа се и тръгна към тях.

— Вие ли сте мистър и мисис Смит?

Хърб пое дълбоко дъх и кимна.

— Да, ние сме.

Вера хлопна Библията.

— Бихте ли ме последвали, моля?

„Това е то — помисли си Сара. — Няколко крачки до специалната стаичка — и ти съобщават каквото имат да ти съобщят.“ Ще ги изчака да се върнат и ще научи от Хърб Смит онова, което я вълнуваше. Той явно е добър човек.

— Носите ли сведения за моя син? — чу се гласът на Вера, все тъй звънък, силен, почти истеричен.

— Да. — Д-р Строне погледна към Сара. — Вие член на семейството ли сте?

— Не — смути се тя. — Просто приятелка.

— Близка приятелка. — Една топла, силна ръка стисна Сара над лакътя, също такава ръка бе подхванала и Вера. Хърб помогна на двете жени да станат. — Ще дойдем всички заедно, ако не възразявате.

— Ни най-малко.

Докторът ги поведе по коридора край асансьора към някаква врата с надпис: „Заседателна зала“. Покани ги да влязат и запали флуоресцентните лампи на тавана. В стаята имаше дълга маса и десетина канцеларски столове.

Доктор Стронс затвори вратата, запали цигара и хвърли изгорялата клечка в един от пепелниците, строени като войници по масата.

— Много ми е трудно — промълви сякаш на себе си той.

— В такъв случай най-добре ще е да го кажете както си е — посъветва го Вера.

— Да, навярно така ще е най-добре.

Не беше нейно право да се интересува първа, но Сара не можа да се сдържи:

— Мъртъв ли е? Моля ви, не казвайте, че е мъртъв...

— Той е в кома. — Стронс седна и дръпна дълбоко от цигарата си. — Мистър Смит има тежки черепни травми и мозъчно увреждане, чиято степен засега не може да се определи. Сигурно сте чували за субдуралния хематом в някое от здравните предавания по телевизията. Мистър Смит е получил много тежък субдурален хематом, което ще рече локализиран мозъчен кръвоизлив. Наложил се да го подложим на дълга операция заради повишеното мозъчно налягане и за да извадим костичките от счупения череп от мозъка му.

Бял като платно, замаян, Хърб се отпусна тежко върху един от столовете. Погледът на Сара се спря върху грубите му, покрити с белези ръце и тя си спомни как Джони бе подхвърлил, че баща му е дърводелец.

— Ала бог го е запазил — проговори Вера. — Знаех си, че ще го стори. Молях го да ми даде знак. Да славим бога всевишни! Всички долу на земята, хвалете името господне!

— Вера! — намеси се Хърб автоматично.

— В кома — повтори Сара. Опита се да определи чувствата, които будеше новината, но те не се поддаваха на класификация. Джони бе жив, издържал тежка, рискована мозъчна операция и това трябваше да я обнадежди. Съвсем не бе така обаче. Не й харесваше думата „кома“. Много зловещо, подмолно звучеше. Не беше ли значението ѝ на латински „смъртен сън“^[2]?

— Какво го чака? — попита Хърб.

— Засега никой не може да предвиди. — Стронс замачка и затупа нервно цигарата си над пепелника. На Сара ѝ се стори, че той отговаря буквално и нарочно се прави, че не разбира истинския въпрос на Хърб. — Той е на системи в реанимацията, разбира се.

— Все нещо трябва да се знае за шансовете му. Би трябвало вие да... — Сара вдигна безпомощно ръце и после ги отпусна.

— Може да дойде в съзнание след четиридесет и осем часа. Или след седмица. След месец. Може въобще да не дойде. А... много е възможно и да умре. Да ви призная честно, това е най-вероятният изход. Ударен е... много зле.

— Божията воля е да оживее — възрази Вера. — Сигурна съм.

Хърб бе скрил лицето си в шепи и бавно го разтриваше.

Доктор Стронс хвърли смутен поглед към Вера.

— Искам само да сте подготвени за всичко, което може да се случи.

— И все пак, какъв шанс има да дойде в съзнание? — настоя Хърб.

Доктор Стронс се поколеба и смукна нервно от цигарата си.

— Не мога да ви кажа — най-сетне заключи той.

5

Тримата останаха в болницата още час и после си тръгнаха. Беше се мръкнало. Студеният, поривист вятър, който бе задухал, свистеше над необятния паркинг и развяваше дългите коси на Сара. По-късно, когато се прибереше вкъщи, тя щеше да намери изсъхнал жълт дъбов лист, заплетен в тях. Горе на небето се носеше луната — късче лед, поело в далечно плаване през мрака на нощта.

Сара мушна в ръката на Хърб бележчица с адреса и телефона си.

— Бихте ли ми позвънили, ако имате вести? Каквито и да са.

— Разбира се.

Внезапно той се наведе, целуна я по бузата и тя се облегна за миг на рамото му във ветровитата тъмнина.

— Моля да ме извините, че се държах така студено с вас оде, мила — заприказва Вера с учудващо нежен тон. — Много бях разстроена.

— Напълно естествено — изрази разбиране Сара.

— Мислех си, че момчето ми умира. Но аз се молих. Говорих си с нашия Спасител за него. Като в онази песен:

*Слаби ли сме и се гънем
под гнета на тежко бреме,
не да жалим и да стенем,
а да молим бог е време!*

— Трябва да си тръгваме, Вера — подкани Хърб. — Нека да поспим, та да видим какво ще ни донесе...

— И господ ми даде знак! — Вера се загледа унесено в луната. — Джони няма да умре. Бог не възнамерява да го остави да умре. Аз слушах, слушах, докато чух в сърцето си онзи тих, вътрешен глас и сетих утеха.

Хърб отвори вратата на колата.

— Хайде, Вера.

Тя свали очи от небето, усмихна се и Сара изведнъж позна непринудената, нехайна усмивка на Джони, ала в същото време си даде сметка, че по-зловещо ухилена физиономия не бе виждала в живота си.

— Бог е белязал момчето ми — заяви Вера — и аз съм безкрайно щастлива.

— Лека нощ, мисис Смит — едва изрече Сара с вцепенените си устни.

— Лека нощ — каза и за двамата Хърб, седна в колата и я запали. Когато я изкара от редицата и я насочи през паркинга към Стейт Стрийт, Сара се усети, че не ги беше попитала къде са отседнали. Мина ѝ през ума, че навярно и те самите още не знаят.

Тя се обърна, на път към колата си, но спря, поразена от гледката на река Пенобскот, която течеше зад болницата. Подобни на надиплена тъмна коприна, водите ѝ бяха скътали в пазвите си отразената луна. Останала сама на паркинга, Сара вдигна очи към истинския ѝ лик на небето.

„Бог е белязал момчето ми и аз съм безкрайно щастлива.“

Месечината висеше над главата ѝ като безвкусна панаирджийска играчка, едно небесно Колело на късмета, на което не само нулата и двойната нула, но и всички останали числа бяха определени да носят печалба на банката. Дали е нула, не ли — банката печели! Хей-хей-хей!

Вятърът гонеше шумящите листа около краката ѝ. Тя стигна до колата си и седна зад волана. И внезапно разбра: ще го загуби! В гърдите ѝ се надигна чувство на вцепеняващ страх и самота. Втресе я. Най-последно успя някак да запали колата и да се прибере вкъщи.

През следващата седмица учениците от Клийвс Милс обсипаха семейството на Джони със съчувствени картички. По-късно Сара научи от Хърб, че се получили над триста. Всички изразявали плаха надежда за скорошно оздравяване. Вера отговорила на всички до една, като към благодарностите за пожеланията прибавяла и по някой цитат от Библията.

Проблемът на Сара с дисциплината в часовете ѝ изчезна. Изчезна и чувството, че децата я смятат за лоша учителка. Постепенно разбра, че те са променили отношението си към нея, защото за тях тя се бе превърнала в трагична героиня, голямата любов на клетия мистър Смит. Мисълта изкрystalизира в съзнанието ѝ в сряда след злополуката, както си седеше в учителската стая през свободния час, и я накара да избухне първо в бурен смях, а после в ридания. Когато най-сетне се овладя, беше здравата изплашена. Нощем спеше неспокойно и постоянно сънуваше Джони — Джони с карнавалната маска Джекил и Хайд, Джони — изправен пред Колелото на късмета, заслушан в някакъв призрачен глас, който непрестанно повтаря: „Мед ми капе, като гледам как на този му смачкват фасона!“, Джони, който я успокоява: „Всичко е наред, Сара, всичко е наред!“, след което влиза в стаята, и тя вижда, че от веждите нагоре главата му липсва.

Хърб и Вера Смит бяха отседнали в хотел „Бангор“ и заедно със Сара прекарваха следобедите в болницата в търпеливо очакване да стане нещо. Но нищо не ставаше. Джони лежеше в интензивното отделение на шестия етаж, заобиколен с апаратура. Бе включен към изкуствен бял дроб. Доктор Стронс бе загубил почти всякаква надежда. В петък, малко повече от седмица след катастрофата, Хърб телефонира на Сара, за да ѝ съобщи, че двамата си заминават.

— На Вера никак не ѝ се тръгва — довери ѝ той, — но успех, мисля, да я предумам, че това е единственото разумно решение.

— Как е тя?

Последва дълга пауза, толкова дълга, че Сара се изплаши да не е нагазила в непозволена територия. Но Хърб отвърна:

— Не знам. Или по-скоро не ми се ще да си призная, че не е напълно в ред. Винаги си е била побъркана на тема религия, а след операцията си още повече. Извадиха ѝ матката преди време. Сега пък стана съвсем лошо. Непрекъснато говори за края на света. Наумила си е, че катастрофата на Джони има нещо общо с възнесението. Според

нея малко преди Страшния съд господ ще вземе при себе си всички правоверни заедно с телата им.

Сара си спомни надпис, залепен на бронята на нечия кола: „Ако ще се възнасяме днес, нека някой ми държи волана!“

— Разбирам — промълви тя.

— Част от сектите, с които си пише... — запъна се Хърб от неудобство — вярват, че бог ще дойде за правоверните с летящи чинии. Ще ги качи там горе с летящи чинии значи. Те са доказали... поне за себе си, че раят се намира нейде из съзвездие Орион. Не питай мен как го доказват — Вера ще ти обясни. Ех, Сара... никак не ми е леко.

— Не се и съмнявам.

Гласът на Хърб укрепна:

— Все пак тя още е в състояние да различи кое е реално и кое не. Трябва ѝ време да свикне. И аз смятам, че у дома може да посрещне каквото е писано със същия успех, както и тук. Ще трябва... — Той млъкна, явно смутен, но после се изкашля и довърши. — Ще трябва да се върна на работа. Имам поръчки. Подписал съм договори...

— Разбира се.

Тя помълча, после се претраши.

— А как е той със застраховката? Това трябва да струва цяло състояние... — Неин ред бе да се сконфузи.

— Говорих с мистър Пелзен, заместник-директора ви в Клийвс Милс. Джони има само стандартната, а не новата, пълна застраховка. Все пак тя ще му стигне донякъде. А и ние с Вера имаме спестявания.

На Сара ѝ се сви сърцето. „Ние с Вера имаме спестявания.“ Колко ли щеше да издържи влогът им на разноси от по двеста и повече долара на ден? И за какво в края на краищата? За да може Джони да продължава да вегетира и урината му да изтича по тръбичка, докато родителите му се разоряват? За да подхранва празните надежди и да докара майка си до лудост? Тя усети как сълзите се стичат по бузите ѝ и за пръв, но не и за последен път у нея се породило желание Джони да умре, да намери покой. И макар в душата ѝ нещо да се разбунтува ужасено, то не я напусна.

— Желая ви всичко хубаво!

— Благодаря, Сара. И ние ти желаем същото. Нали ще ни пишеш?

— Разбира се.

— И ни ела на гости, когато можеш. Паунъл не е много далеч. — Той се поколеба. — Както виждам, Джони е случил с момичето си. Беше сериозно, нали?

— Да — не скри Сара. Сълзите ѝ още бликаха и употребата на миналото време я жегна допълнително. — Сериозно беше.

— Довиждане, мила.

— Довиждане, Хърб.

Тя натисна вилката, поддържа я няколко секунди, после позвъни в болницата и попита как е Джони. Нямаше промяна. Сара поблагодари на сестрата от реанимацията и се заразхожда безцелно из апартамента. Представи си как господ изпраща цяла армада летящи чинии да вземат праведниците и да ги откарат на Орион. Нямаше нищо чак толкова неразумно в това, щом господ е достатъчно луд да разбърка мозъка на Джон Смит и да го хвърли в кома, от която най-вероятно нямаше друг изход освен внезапната смърт.

Чакаше я грамадна купчина от съчинения на осмокласници. Тя си направи чай и започна да ги преглежда. И ако е нужно да се уточни кога именно Сара Бракнел преживя вцепенението от мъката по Джони и пое отново юздите на живота си, то това бе тъкмо този момент.

---

[1] Така, без главни букви, пише името си този американски поет (1894—1962), известен и с употребата на ексцентрична типография и пунктуация като изразни средства. — Б.пр. ↑

[2] Сара греши — произходът на „кома“ е от гръцки, със значение на „сънливост“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

1

Убиецът се бе излъскал.

Седеше на пейка в градския парк близо до естрадата, пушеше „Марлборо“ и си тананикаше песничка от последната дългосвиреща плоча с най-хубавото на Битълс: „Не знаеш колко си щастлив да се върнеш, да се върнеш...“

Всъщност засега той още не беше станал истинският убиец. Ала то, убийството, отдавна бе влязло в главата му и го човъркаше ли, човъркаше. Не че го глождеха съмнения, не. Той бе пълен с вяра в успеха, пък и моментът беше подходящ. Нямаше основания да се тревожи, че ще го хванат. Нямаше основания да се тревожи за щипката. Защото се бе излъскал.

От небето се посипа ситен сняг. Бе 12 ноември 1970 година и на 260 километра североизточно от този средно голям град в Западен Мейн Джон Смит продължаваше да тъне в мъртвешки сън.

Убиецът огледа градската градина, както я наричаха туристите, които посещаваха Касъл Рок и околните езера. Сега обаче тук нямаше туристи. Поляните, тъй зелени през лятото, бяха пожълтели, оголели, безжизнени и очакваха да се прикрият благопристойно под зимния саван. Телената мрежа зад игрището, където децата играеха бейзбол, рисуваше преплетените си, ръждиви ромбчета върху белия фон на небето. Естрадата плачеше за преобоядисване.

Гледката бе потискаща, но това ни най-малко не се отразяваше на убиеца. Той направо преливаше от необуздан екстаз. Краката му напиреха да затанцуват, пръстите — да защракат в такт. Този път нямаше да има връщане.

Смачка изпушената цигара с тока на ботуша си и веднага запали нова. Погледна часовника си. Беше 15 часът и две минути. Продължи да седи и да пуши. Две момчета минаха през парка. Те си подхвърляха топка и не забелязаха убиеца, защото пейките бяха скътани в долчинка.

„Когато времето е топло, тук нощем сигурно идват разгонените мръсници“ — помисли си той. Всичко знаеше за разгонените мръсници и за нещата, които правеха. Беше му разправяла майка му, а и сам ги беше виждал.

При мисълта за майката усмивката му поувяхна. Спомни си как веднъж, когато бе на седем години, тя влезе в неговата стая, както винаги без да почука, хвана го, че се пипа, и едва не полудя. Момчето се помъчи да ѝ обясни, че в това няма нищо. Нищо лошо. Че то няма никаква вина. Онуй си бе щръкнало ей така, от само себе си, и то само го побутваше нагоре-надолу. Не му беше и кой знае колко приятно. Дори бе започнало да се отегчава. А майка му само дето не се побърка.

— Да не искаш да станеш като ония разгонени мръсници? — разкрещя се тя. Той въобще не знаеше какво е това „разгонени“, макар че бе чувал думата от по-големите в двора на основното училище в Касъл Рок. — Искаш да станеш като разгонените мръсници и да пипнеш някоя болест? Искаш да ти пусне гной? Да ти посинее и окапе? А? Това ли искаш?

Тя го хвана за раменете и го разтърси. Момчето се разрева от страх — и тогава тя си бе огромна, властна и мощна като презокеански кораб, докато той още не беше убиецът, съвсем не беше излъскан, а бе просто едно малко хлапе, разревало се от страх.

Защипа му го с щипка за пране и го накара да ходи с нея цели два часа, за да разбере какво значи да имаш срамна болест.

Болката бе непоносима.

Снегът престана. Той пропъди майчиния образ от съзнанието си — нещо, което му се отдаваше лесно, когато се чувствуваше добре, и което бе непостижимо в състояние на потиснатост.

Погледна часовника. 15 часът и седем минути. Хвърли недопушената цигара. Някой идваше.

Позна я — Алма, Алма Фрешет, сервитьорка в кафенето насреща. Прибираще се от работа. Той беше излизал веднъж-дваж с нея и се бе погрижил да прекарат приятно. Беше я водил на танци в Нейпълс. Тя танцуваше добре. Разгонените мръсници обикновено танцуват добре. Зарадва се, че идва тъкмо Алма.

Беше сама.

„Да се върнеш, да се върнеш, да се върнеш...“

— Алма! — махна ѝ той с ръка. Тя трепна, огледа се и го видя. Усмихна се, запъти се към него и го поздрави, обръщайки се по име. Той се изправи, също усмихнат. Не се страхуваше, че някой може да дойде. Беше неуловим. Беше супермен.

— Защо си се облякъл така? — учиди се тя.

— Страшно лъскаво, нали? — ухили се той.

— Абе, струва ми се малко...

— Искаш ли да видиш нещо? Хей там на естрадата. Адска работа.

— Какво?

— Ела да видиш.

— Добре.

Просто като фасул. Тя тръгна с него. Ако някой се появеше, той винаги можеше да се откаже. Но никой не се появи, никой не мина. Те бяха сами в градината. Сами под бялото, свъсено небе. Алма бе дребничка, със светлоруса коса. Боядисана, разбира се, сигурен бе в това. Курвите ходят с боядисани коси.

Той ѝ помогна да се качи на покритата естрада. Стъпките им по дъсчения подиум отекваха глухо. В единия ъгъл лежеше катурнат статив за ноти. Търкаляше се и празна бутилка от „Бурбон“. Екстра място за разгонени мръсници.

— Е? — попита тя леко озадачена и поуплашена.

Убиецът доволно посочи вляво от статива.

— Ей там, на.

Погледът ѝ се плъзна по пода и попадна на сгърчен като стара змийска кожа използван презерватив.

Физиономията на Алма се изопна и тя тъй яростно обърна гръб и хукна, че едва не се изплъзна от убиеца.

— Никак не е смешно...

Той я сграбчи и я тласна обратно.

— Къде си тръгнала?

В очите ѝ внезапно се надигна подозрение и страх.

— Пусни ме. Или ще съжаляваш. Нямам време за гадни шеги.

— Не е шега! Не е шега, разгонена мръснице.

Главата му се замая от радост, че ѝ го каза. Каза ѝ какво представлява. Светът бясно се завъртя.

Алма се отскубна наляво към ниския парапет, който ограждаше естрада, с намерението да го прескочи. Убиецът я докопа, сграбчи отзад яката на евтиното ѝ манто и дръпна с всичка сила. Платът хрясна и се разпра, момичето понечи да извика.

Той стовари десница върху устните ѝ и ги смаза в зъбите.

По дланта му покапа топла кръв. Със свободната си ръка тя го заудря и се замъчи да впие нокти в плътта му, ала плът нямаше. Нямаше, защото той бе... той бе...

Излъскан!

Събори я на пода. Отпусна окървавената ѝ уста и тя отново се опита да извика, но той се тръшна отгоре ѝ, пъхтящ, ликуващ, и въздухът изскочи от гърдите ѝ в беззвучна въздишка. Алма се отказа да вика и съсредоточи всичките си сили в борбата. Мъчеше се да дере, но пръстите ѝ постоянно се хлъзгаха. Той разтвори грубо краката ѝ. Тя го перна по носа и очите му се насълзиха.

— Ах, разгонена мръсница! — изсъска той и я стисна за гърлото. Започна да я души и да блъска главата ѝ в дъсчения под. Очите ѝ изхвъркнаха. Лицето ѝ порумения, почервения и накрая стана мораво. Силите я напускаха.

— Разгонена мръсница, разгонена мръсница, разгонена мръсница — хриптеше убиецът. Сега той беше истински убиец и крайт на дните, в които Алма Фрешет се мъкнеше с мъже на дансинга в Нейпълс, бе дошъл. Очите ѝ бяха изхвъркнали като на ококорените кукли, дето ги продават по панаирите. Убиецът шумно пъхтеше. А нейните ръце лежаха отпуснато върху дъските. Пръстите му бяха потънали в шията ѝ тъй дълбоко, че вече едва се различаваха.

Разхлаби ги, готов да стисне отново, ако помръдне. Но тя не помръдна. След миг треперещите му ръце раздраха мантото ѝ и отметнаха полата на розовата дреха на сервитьорка.

Единственият му свидетел бе бялото небе. В градската градина на Касъл Рок бе пусто. Така и никой не откри трупа на удушената, поругана Алма Фрешет чак до следващия ден. Шерифът реши, че това е работа на някой скитащ престъпник. Убийството намери място сред заглавията на вестниците по целия щат, а в Касъл Рок всички разсъждаваха като шерифа.

Нямаше две мнения, че никое местно момче не би могло да извърши такова ужасно нещо.

ГЛАВА V

1

Хърб и Вера Смит се прибраха в Паунъл и броеницата на дните им отново се заниза. През декември Хърб завърши една къща в Дърам. Както бе предрекла Сара, спестяванията им се стопиха и те се обърнаха към властите на щата за помощ, предвиждана за случаи на изключително тежки бедствия. Това състари Хърб почти толкова, колкото и самото нещастие. За него фондът за помощ при изключително тежки бедствия бе, казано другояче, чиста проба подаяние. Цял живот се бе трудил честно, с пот на чело, и мислеше, че никога няма да му се наложи да протегне ръка за помощ от държавата. Ала ето, че такъв ден дойде.

Вера се аболира за още три списания, които идваха по пощата от дъжд на вятър. И трите се отличаваха с отвратителния си печат и илюстрации, нарисувани като че ли от даровити деца. Наричаха се „Божии летящи чинии“, „Идното преображение господне“ и „Божии парасихически чудеса“. „Четиво за спалнята“ продължаваше да пристига всеки месец, но сега често пролежаваше неразтворено по цели седмици, затова пък новите списания се изяждаха от кора до кора. Там Вера откриваше много неща, които според нея имаха пряко отношение към нещастieto с Джони, и с висок, режещ, разтреперен от екзалтация глас четеше бисери от тях на уморения си съпруг, докато той вечеряше. Все по-често Хърб се улавяше, че я смъмря да мълчи и че понякога дори ѝ кресва да престане с тези щуротии, да го остави на мира. В такива мигове тя му отправяше състрадателния поглед на обидена великомъченица, след което се оттегляше в стаята си и се отдаваше на още по-задълбочено четене. С течение на времето Вера започна да пише писма до редакциите, да си кореспондира с авторите на отпечатаните материали и с хора, преживели нещастия като нейното.

Повечето от онези, с които си пишеше, бяха също тъй добросърдечни и наивни. Те искаха да ѝ помогнат, да облекчат непоносимото бреме на болката ѝ. Изпращаха ѝ текстове на молитви и броеници, талисмани, обещания да споменат Джони, когато вдигнат вечер ръце към всевишния. Ала сред тях не липсваха и явни шарлатани, та Хърб бе силно обезпокоен, че жена му все по-доверчиво се лови на въдицата им. Един от тях ѝ бе предложил тресчица от „единствения истински кръст господен“ срещу 99 долара и 98 цента. Друг настояваше да ѝ изпрати флаконче с вода чак от светия извор край Лурд, в Югозападна Франция, която със сигурност щяла да стори чудо, ако се втриела в кожата на Джони. Флакончето се продаваше за 110 долара плюс пощенските разноски. По-евтина (и по-съблазнителна за Вера) бе касетка с автоматично превключване, на която бяха записани Двадесет и третият псалм и „Отче наш“ в изпълнение на евангелисткия свещеник от Южните щати Били Хъмбар. В придружаващата я брошурка се гарантираше чудотворното изцеление на Джони, стига касетката да се пуска няколко седмици до главата му. В добавка (сега или никога!) се предлагаше и снимка с автограф на самия Били Хъмбар.

Колкото повече се разпалваше страстта на Вера към подобни псевдомагически средства, толкова по-често Хърб се виждаше принуден да се намесва. В някои случаи тайно от нея той късаше чековете и тихомълком коригираше сметката в чековата ѝ книжка. Но когато поредният чудодеец сякаш се продаваше единствено и само срещу пари в брой, не му оставаше друго, освен да скръцне със зъби. И Вера започна да се отчуждава от него, да го гледа с неприязън като грешник и неверник.

2

Сара Бракнел запълваше сутрините си с училището. Следобедите и вечерите ѝ не се различаваха много от онези след скъсването с Дан. Чувствуваше се като захвърлена, ненужна вещ и чакаше да се случи нещо, за да заживее наново. В Париж мирните преговори се протакаха. Никсън бе заповядал бомбардировките на Ханой да продължат въпреки нарастващите протести в страната и извън нея. На

пресконференция той дори показва снимки, доказващи по безспорен начин, че американските самолети уж не бомбардирали севорновиетнамските болници, ала не се смущаваше да ходи навсякъде с военен хеликоптер. Разследването на бруталното изнасилване и убийството на сервитьорката в Касъл Рок бе стигнало до задъдена улица след освобождаването на един скитник, прекарал някога три години в лудницата на Огъста — противно на всеобщите очаквания, алибито на скитника се бе оказало желязно. Джанис Джоплин виеше блусовете си. За втора поредна година Париж обявяваше, че подгъвите на полите ще слязат надолу, но те пак не слизаха. Сара възприемаше всичко като в мъгла, все едно, че дочуваше някаква нескончаема, необяснима какофония, долитаща от съседната стая.

Падна първият сняг — по-скоро бял пращец, след това още малко, пращец и десет дни преди Коледа се разрази такава буря, че разпуснаха училищата в цялата област. Затворена вкъщи, Сара прекара времето, загледана в снега, който засипваше Флаг Стрийт. Кратката ѝ история с Джони — не можеше дори да се нарече връзка — бе вече част от един отминал сезон и тя започна да усеща, че споменът за него избледнява. Това усещане я разтърсваше в панически страх, сякаш частица от нея потъваше и се разтваряше в потока на дните.

Изчете купища литература за наранявания на главата, за комата и за уврежданията на мозъка, но не успя да намери нищо обнадеждаващо. Научи, че в някакво градче в Мериленд имало момиче, което било в кома от шест години; някакъв младеж от Ливърпул във Великобритания, ударен по главата от куката на пристанищен кран, изпаднал в кома, която продължила до настъпването на смъртта му след цели четиринадесет години. Лека-полека този млад и як като бик докер губел връзка със света, топял се, оплешивявал, зад склопените му клепачи зрителните нерви се разкапвали, тялото му, дърпано от скъсяващите се сухожилия, бавно се свивало в ембрионално кълбо. За него времето се връщало назад, мозъкът му търпял обратно развитие и той сякаш наистина се превръщал в зародиш, плуващ в околоплодните води на камата. Аутопсията показала, че браздите и гънките на мозъчната му кора се изгладили и челните ѝ дялове заприличали на полирани.

„О, Джони, не е справедливо! — мислеше си Сара, гледайки как навън снегът засипва света под анонимната си белота ѝ погребва отминалото лято и ръждивото злато на есента. — Това просто не е справедливо! Би трябвало да те оставят да си отидеш, където и да се отива след смъртта!“

На всеки десетина дни тя получаваше писмо от Хърб Смит. Вера имаше с кого да си кореспондира, а и той също. Пишеше с едър разлат почерк и използваше старомодна автоматична писалка.

„Живи-здрави сме и двамата. Чакаме да видим какво ще стане, както сигурно и ти. Да, попрочетох туй-онуй напоследък и вече ми е известно всичко, което от състрадание и добрина избягваш да ни пишеш. Положението е ужасно, но разбира се, ние не преставаме да се надяваме. Аз не вярвам в господата както Вера, но по свой начин и аз се уповавам на него и се мъча да си обясня защо не ни взе Джони още тогава, ако го е искал. Дали си има някаква причина? Предполагам, че никой не знае. Можем само да се надяваме.“

А в друго писмо:

„Тази Коледа трябва аз да тичам по магазините, защото Вера реши, че купуването на коледни подаръци е греховен обичай. Ето какво имам предвид, като казвам, че тя отива все по-на-зле. Винаги е смятала, че Рождество е свят ден, а не празник — нали ме разбираш, — и ако ме чуе, че го наричам Коледа, ще ме убие. Винаги ни е напомняла, че това е рожденият ден на Исус Христос, а не на дядо Коледа, но поне нямаше нищо против пазаруването за празничната трапеза и подаръците. Дори направо го обичаше. А сега ѝ дай само да дърдори против него. Много от тези бръмбари ѝ ги пускат хората, с които си пише. Ох, какво не бих дал да може всичко да свърши и тя да дойде на себе си.“

Получи се и една коледна картичка, над която Сара си поплака:

„Приеми най-добри пожелания от двама ни за празниците и ако ти се доще да наминеш и да посрещнеш Коледа в компанията на двама изкуфели старци, знай, че стаята ти е готова и те чака. С Вера сме живи и здрави. Надяваме се, че Новата година ще бъде по-добра за всички ни, и аз съм сигурен, че ще е така.

Хърб и Вера“

Тя не отиде в Паунъл през коледната ваканция отчасти заради Вера, която продължаваше да се отдръпва в своя собствен свят — докъде бе стигнала в това отношение, можеше лесно да се прочете между редовете в писмата на Хърб, — и отчасти защото онова, което ги свързваше, изглеждаше сега тъй чуждо и далечно. Неподвижната фигура в болничното легло някога се беше откроявала ясна и близка в огледалото на съзнанието ѝ, ала напоследък паметта ѝ постоянно я показваше сякаш през обърнат телескоп — загатната като напева на предвестника на пролетта, долитащ отдалеч, едва-едва.

Ето защо ѝ се струваше по-добре да се държи настрана.

Изглежда, че и Хърб усети тази промяна. Писмата му започнаха да пристигат все по-рядко през новата 1971 година. В едно от тях той направо я посъветва, възможно най-тактично, че е време да се погрижи за себе си, и завърши с думите, че не му се вярва толкова хубаво момиче да се оплаква от липса на ухажори.

Ала тя не излизаше с никого — просто не беше поискала. Джийн Седеки, учителят по математика, който навремето я бе ощастливил с една среща, на която тя едва не бе умряла от скука, започна да ѝ се слага неприлично скоро след злополуката с Джони. Макар да бе от хората, от които е много трудно да се откачиш, най-сетне и той май бе започнал да долавя, че не е желан.

Намираха се и други да я канят на срещи, в това число и един студент по право, на име Уолтър Хазлет, който определено ѝ харесваше. Запозна се с него на новогодишното тържество у Ан

Страфорд. Беше отишла колкото да се мерне, но бе останала доста дълъжко и почти през цялото време си бе говорила с Хазлет. Отказа да излезе с него, макар че ѝ бе учудващо трудно, защото прекрасно съзнаваше с какво я привлича: висок, с буйна кестенява коса и дяволита, нехайна усмивка, Уолт ѝ напомняше неудържимо за Джони. А да се увлечеш по мъж на такава основа, е загубена работа.

В началото на февруари получи предложение от монтьора, който ѝ поправяше колата в сервиза на Клийвс Милс. И този път за малко да каже „да“, преди да размисли. Монтьорът се казваше Арни Тремонт. Беше висок, мургав, с красива хищна усмивка. Напомняше ѝ за Джеймс Бролин, който игра втория герой от онзи телевизионен сериал с доктор Уелби, и още повече за един развейпрах на име Дан.

По-добре да изчака. Да изчака дали няма да се случи нещо. Ала нищо не се случи.

3

През лятото на 1971-ва Грег Стилсън, шестнадесет години по-възрастен и по-умен от продавача на библии, убил с ритници кучето в безлюдния двор на една ферма в Айова, седеше във вътрешната стая на новооткритата си застрахователна и посредническа фирма Риджуей, щата Ню Хампшир. Изминалите години не го бяха състарили много. Сега около очите му се преплиташе цяла мрежа от бръчици и косата му беше подстригана малко по-ниско (макар и твърде старомодно). Беше все така едър и всеки път, когато мръднеше, въртящият се стол жално поскърцваше под него.

Седеше със запалена цигара „Пал Мал“ в уста и наблюдаваше човека, полуизлегнал се в креслото насреща. Грег го изучаваше с погледа на зоолог, попаднал на интересен неизвестен екземпляр.

— Какво си ме зяпнал? — изрепчи му се Съни Елиман. — Да не мислиш, че ще ме уплашиш? Не съм расъл в саксия!

Елимън беше висок близо два метра. Носеше престаряло, спечено от мръсотия джинсово яке без копчета и с отрязани ръкави. Отдолу нямаше риза. На голите му гърди висеше нацистки железен кръст от чер емайл с бял хром по краищата. Катарамата на колана, който минаваше под внушителното му, подуто от бирата шкембе,

представляваше голям череп от слонова кост. Изпод защипаните маншети на джинсовите крачоли се подаваха протритите, квадратни бомбета на мотоциклетистки ботуши. Косата му, сплъстена и лъщяща, сякаш окъпана в мазна пот и моторно масло, се спускаше до раменете. На едното му ухо се полюшваше обица с пречупен кръст, също от чер емайл, украсен с хром. Имаше и хитлеристка каска, която въртеше около дебелия си като кебапче показалец. На гърба на елечето му бе пришит ухилен дявол, изплезил раздвоен език. Над него пишеше: „Дяволската дузина“, а отдолу — „Съни Елиман, председ.“

— Не — проговори Грег Стилсън, — не си расъл в саксия, затова пък подозрително ми приличаш на самоходен задник.

Елиман подскочи като ужилен, но после се отпусна и се засмя. Въпреки мръсотията, силната, едва ли не напипваща се воня на тялото му и нацистките атрибути, в тъмнозелените му очи проблясваше искра на някакво чувство за хумор.

— Добре де, добре, мачкай ме в калта — отвърна той. — Не ми е за пръв път. Силата сега е на твоя страна.

— Признаваш го, нали?

— Разбира се. Оставих моите момчета по плажовете на Хамптън и дойдох тук сам. Изкарай си го върху мен, ако искаш. Но само да ни паднеш в ръчичките — усмихна се Елиман, — отсега се моли бъбреците ти да са обути в парашутистки обувки!

— Ще гледам да се опазя. — Грег го измери с поглед. И двамата бяха едри мъжаги. Елиман изглеждаше с двадесетина килограма по-тежък, но това бяха главно тлъстини от бирата. — Мога да ти видя сметката, ако работата дойде дотам, Съни.

Лицето на Елиман отново се изкриви в снизходителна усмивка.

— Кой знае, кой знае. Но ние тъй не играем, бате. Не си падаме по номерата на добрия каубой от филмите — идеала на нацията.

Той се наведе напред, сякаш се готвеше да сподели някаква голяма тайна.

— Мен лично ако питаш, падне ли ми — пикая на роден край и на бащино огнище.

— Това са лоши думи, Съни — укори го добродушно Грег.

— Какво искаш от мен? Защо не си кажеш, ами го усукваш? Ще изпуснеш събранието на Отряда за добри дела.

— Няма — остана невъзмутим Грег. — Отрядът за добри дела се събира във вторник вечер. Имаме много време на разположение!

Елиман свирна с отвращение.

— Аз пък си помислих — продължи Грег, — че *ти* ще поискаш нещо от *мен*. — Той отвори чекмеджето на бюрото си и извади оттам три полиетиленови торбички с марихуана, размесена с капсулки силен наркотик. — Намерих ги в спалния ти чувал. Лошо, лошо, лошо, Съни. Непослушно момче! Не минаваш през „начало“. Не вземаш двеста долара премия. Отиваш направо в затвора на Ню Хампшир.^[1]

— Не си имал разрешително за обиск — възрази Елиман. — Прекрасно знаеш, че дори начинаещо адвокатче може да ме измъкне.

— Нищо подобно! — Грег Стилсън се смъкна във въртящия се стол и вирна върху бюрото краката си, обути в мокасини от реномирания магазин на Л. Л. Бийнс чак в съседния щат Мейн. — Аз съм важна клечка в този град, Съни. Дойдох в Ню Хампшир преди няколко години гол като пушка, а ето че сега работите ми тук вървят по мед и масло. Един-два пъти ми се удаде да помогна на градските власти да се справят с някои проблеми, включително и как да постъпват с хлапетиите, които местният началник на полицията хваща с наркотици... О, нямам предвид отрепки като тебе, Съни. С пройдохи от този род ние знаем какво да правим, ако ги заловим с купчинка скъпоценности като тая на бюрото ми... Имам предвид приличните местни младежи. Всъщност никой не иска да ги наказва изобщо, нали разбираш? Аз измислих какво да ги правят: впрегнете ги да работят по разни общински обекти, вместо да ги пращате в затвора, им рекох. Идеята нямаше грешка. Сега най-големият наркоман в околността тренира юношеския отбор по бейзбол, и то с огромен успех.

По лицето на Елиман се бе изписало отегчение. Внезапно Грег стовари крака на пода, грабна вазата с надпис „От Университета в Ню Хампшир“ и я метна по Съни Елиман. Тя се завъртя, мина на сантиметър от носа му, долетя до края на стаята и се разби върху кантонерката в ъгъла. За пръв път Елиман даде вид, че се е стреснал. А лицето на поулегналия и поумнял Грег за един кратък миг се смени с изкривената физиономия на някогашния кучеубиец.

— Трябва да ме слушаш, когато говоря — без да повишава глас, занаставлява той, — защото сега обсъждаме не друго, а твоето бъдеще през следващите десетина години. Та ако не те блазни перспективата

да храниш бълхите в някой затвор, ще трябва да слушаш внимателно, Съни. Ще трябва да се правиш отново на първолак, Съни. Ще трябва да ти влиза в главата от едно казване, Съни.

Елиман погледна към парчетата от счупената ваза, сетне обратно към Стилсън. Предишното му демонстративно спокойствие бе изчезнало и по лицето му се четеше неподправено любопитство. Много отдавна нищо не беше събуждало истински интерес в него. Беше решил да отскочи с мотора да пийне бира от скука. Беше дошъл сам тук пак от скука. И когато този здравеняк го спря на пътя с мигащата синя лампа, която си бе инсталирал на комбито като доброволен сътрудник на полицията, Съни Елиман предположи, че му предстои среща с поредното провинциално подобие на кучето-шериф от серията за Уди кълвача, заело се да охранява своя район и арестувало лошия мотоциклетист с форсирания огромен звяр, марка „Харли-Дейвидсън“. Ала този тип явно беше по-друг. Беше... беше...

„Луд! — прозря Съни и откритието му го изпълни със задоволство. — На стената си е закачил две грамоти за заслуги към обществеността и снимки, на които говори пред разни самарянски организации, заместник-председател е на Отряда за добри дела в този дрискан град и догодина ще стане негов председател, а от километър се чува как дъската му хлопа.“

— Добре — подчини се той. — Слушам те внимателно.

— Животът ми е, така да се каже, шарен — имало е и черно, имало е и бяло — започна Грег. — Случвало ми се е да имам търкания със закона. Искам да разбереш, Съни, че нямам лошо отношение към теб. Не съм като местните хора. Те научават от „Юниън Лийдър“^[2] за подвизите ви това лято с твоите приятели мотоциклетисти по плажовете на Хамптън и ги сърбят ръцете да ви скопят с ръждясали „Жилети“.

— „Дяволската дузина“ няма нищо общо с въпросната патаклама. Ние, бате, довтасахме по тия места от севера на щата Ню Йорк, за да полежим по плажовете. Дошли сме на почивка, а не да изпотрошим някоя и друга скапана кръчма. Тук са се развилнели „Ангелите на ада“ и „Черните мотоциклетисти“ от Ню Джърси. Но знаеш ли кои безчинствуват най-много? Студентите от университета. — Съни сви устни. — Ама вестниците не обичат да пишат за това,

нали? На тях по им отърва да хвърлят цялата вина върху нас вместо върху мамините синчета.

— Вие сте къде-къде по-живописни — поясни благо Грег. — Пък и Уилям Лоуб и неговият „Юниън Лийдър“ не обичат мотоциклетните банди.

— Това плешиво влечуго! — промърмори Съни.

Грег отвори чекмеджето на бюрото си и извади плоска половинлитрова бутилка уиски „Лийдърс“.

— Ще пия по този случай! — Металическата капачка изпука и Грег изля в гърлото си половината бутилка наведнъж. Сетне изпусна шумно въздуха от гърдите си, очите му плувнаха и той подаде шишето през бюрото. — Искаш ли?

Съни го пресуши. Парлива топлина се надигна от стомаха към гърлото му.

— А си ми драснал една клечка, а съм пламнал! — изхълца той.

Грег отметна глава и се разсмя:

— Ще се спогодим с теб, Съни, чувствавам, че ще се спогодим.

— Какво искаш? — отново попита Съни, стиснал празното шише.

— Нищо засега... Но имам чувството...

Грег гледаше зареяно, едва ли не озадачено.

— Вече ти казах, че съм голяма клечка в Риджуей. Имам намерение да се кандидатирам за кмет при следващите избори и ще спечеля. Но това е...

— Само началото? — помогна Съни.

— Абе начало е. — Озадаченият израз не слизаше от лицето му. — Аз съм деен човек. Хората го знаят. Всичко правя както трябва. Струва ми се, че... ме чака нещо голямо. Чак до небесата. Но аз не знам... със сигурност... какво точно имам предвид... Нали разбираш?

Съни сви рамене.

Озадаченият израз поизчезна.

— Но има една приказка, Съни, приказка за мишката, която извадила трън от лапата на лъва. Направила го, за да му се отплати, дето преди години не я изял. Чувал ли си тази приказка?

— Може да съм я чувал като дете.

Грег кимна.

— Така... Остават няколко години, докато... стане, каквото ще става. — Той бутна напред полиетиленовите торбички върху бюрото. — Няма да те изям. Бих могъл, ако поискам, нали разбираш? Не би те измъкнало начинаещо адвокатче — при положение, че на някакви си тридесетина километра оттук плажовете на Хамптън се тресат от вълнения, в нашия Риджуей самият Кларънс Дароу^[3] не би могъл да те отърве. Тукашните граждани с най-голямо удоволствие ще те пратят в затвора.

Елиман не отговори, но подозираше, че Грег има право. В запаса му от наркотици нямаше нищо особено и кафявите капсулки бяха най-силното, но родителите на мамините синчета с радост биха му обръснали главата и биха го пратили да чука камъни в Портсмут.

— Няма да те изям — повтори Грег. — Надявам се, че ще си го спомниш след няколко години, ако ми се забие трън в лапата... или ако ми се отвори някаква подходяща работа за теб. Нали няма да забравиш?

Благодарността не влизаше в ограничения списък на човешките чувства, познати на Съни Елиман. Но интересът и любопитството бяха сред тях. Този Стилсън събуждаше и двете. Налудничавият му поглед обещаваще всичко друго, но не и скука.

— Кой знае къде ще бъдем след няколко години. Може да сме се натръшкали в земята, бате.

— Просто не ме забравяй, нищо повече не искам.

Съни погледна към парчетата от вазата.

— Няма да те забравя — рече той.

4

Отмина и 1971 година. Отшумяха вълненията по крайбрежието на Ню Хампшир. Оплакванията на плажните предприемачи заглъхнаха с набъбването на банковите им сметки. Някаква никому неизвестна личност, на име Джордж Макгъвърн, смешно рано обяви кандидатурата си за президент. Всеки, който следеше политиката, знаеше, че кандидат от Демократическата партия през 1972-ра ще бъде Едмънд Мъски, и някои дори вярваха, че той би могъл да се пребори с джуджето от Сан Клементе^[4] и да залепи плещите му иа тепиха.

В началото на юни, точно преди да разпуснат училищата за лятната ваканция, Сара отново срещна студента по право. Тя си купуваше машинка за печене на филийки в един магазин за домашни потреби, а той търсеше подарък за годишнината от сватбата на родителите си. Попита я дали не би искала да идат на кино — в града се въртеше новият филм с Клинт Истуд, „Хари мръсникът“. Сара се съгласи и те прекараха много приятно. Уолтър Хазлет си беше пуснал брада и вече не ѝ напомняше тъй силно за Джони. Всъщност тя изпитваше все по-голямо затруднение да си спомни сак наистина изглеждаше той. Само насън виждаше ясно лицето му, както бе застанал пред Колелото на късмета и наблюдаваше въртежа му с каменна физиономия, вперил потъмнелите си до смуцаващо, плашещо мастиленосиньо очи, сякаш това бе игра, създадена единствено и само за него.

Започна често да излиза с Уолт. С него ѝ беше много леко. Той не предявяваше никакви претенции — или ако предявяваше, правеше го толкова постепенно, че тя почти не ги забелязваше. През октомври той я попита дали може да ѝ купи годежно пръстенче с малък диамант. Сара го помоли да ѝ даде време да помисли до понеделник. В неделя вечерта отиде в Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн, взе специален пропуск с червен кант и се качи в интензивното отделение. Поседя около час до леглото на Джони. Навън есенният вятър виеше в мрака и вещаеше студ, вещаеше сняг, вещаеше настъпването на сезона на смъртта. След шестнадесет дни се навършваше година от панаира, от случката с Колелото и от катастрофата край блатото.

Тя седеше, заслушана във вятъра, и гледаше Джони. Бинтовете бяха свалени. Белегът му започваше един пръст над дясната вежда, криволичеше нагоре по челото му и се губеше в косата. Кичурът около това място бе побелял като на неподобния детектив от серията „87-и полицейски участък“ — Котън Хос. Не се виждаха признаци на дистрофия, само неминуемата загуба на тегло. Пред Сара бе просто един дълбоко заспал, почти непознат млад мъж.

Тя се наведе над него и леко го целуна по устните, сякаш ролите в познатата стара приказка можеха да се разменят и нейната целувка да го съживи. Ала Джони продължи да спи.

Сара си тръгна, прибра се у дома във Вийзи, сви се на леглото и се наплака под воя на вятъра, който шеташе из тъмнината навън, подгонил улова си от жълти и ръждивочервени листа. В понеделник тя каза на Уолт, че ако държи, може да ѝ купи пръстенче с диамант — но обезателно мъничък — и тя ще бъде щастлива и горда да го носи.

Такава бе за Сара Бракнел 1971 година.

В началото на 1972-ра по време на предизборната реч в града на „плешивото влечуго“, както го бе нарекъл Съни Елиман, Едмънд Мъски не издържа на провокационните подмятания на опозицията по адрес на съпругата му и избухна в сълзи. Джордж Макгъвърн направи на пух и прах прогнозите за предварителните избори и Лоуб злорадо писа във вестника си, че жителите на Ню Хампшир не обичат ревлювци. През юли Макгъвърн бе вече кандидат за президент. Същия месец Сара Бракнел стана Сара Хазлет. Двамата с Уолт се венчаха в методистката църква в Бангор.

На три километра от тях Джони Смит продължаваше да спи. Мъчителният спомен за него внезапно прониза сърцето на Сара, когато Уолт я целуна пред събраните за сватбата близки и роднини. „Джони“ — изстена наум тя и го видя както тогава, с маската: полу-Джекил, полуозъбен Хайд. За секунда остана вцепенена в прегръдките на Уолт, но след това всичко премина. Спомен или видение — каквото и да бе, то остана в миналото.

След дълго обмисляне и обсъждане с Уолт, Сара покани на сватбата и родителите на Джони. Хърб дойде сам. На почерпката след церемонията тя го попита за Вера.

Той се озърна, видя, че наблизо няма никой, и бързо гаврътна остатъка от уискито си. „За последните осемнадесет месеца се е състарил с пет години“ — съжали го тя. Косата му бе започнала да оредява, бръчките по лицето му се бяха вдълбали. Носеше очилата си предпазливо и сковано като човек, който ги е сложил наскоро. Иззад слабите коригиращи стъкла очите му гледаха боязливо и измъчено.

— Ох, Сара... Не е добре. Истината е, че сега се намира в някаква ферма в щата Върмонт. Чака да дойде краят на света.

— Какво?

Хърб ѝ разказа, че преди шест месеца Вера започнала да си пише с група от десетина човека, които наричали себе си „Американско дружество на последния час“. Техни предводители били мистър и

мисис Хари Л. Стонкърс от град Расийн, щата Уисконсин. Мистър и мисис Стонкърс твърдели, че били отвлечени от летяща чиния по време на някакъв излет. Били издигнати в рая, разположен обаче не в съзвездие Орион, а на планета, подобна на Земята, която обикаляла около звездата Арктур. Там те общували с ангели и били осведомени, че последният час приближавал. Дарили ги с телепатични способности и ги изпратили обратно на Земята, за да съберат около себе си неколцина предани вярващи за първия редовен полет „Земя — рай“. И така, тяхната групичка се събрала, те купили някаква ферма северно от Сейнт Джонсбъри и преди около седем седмици се настанили там в очакване на летящата чиния.

— Това звучи като... — започна Сара, но изведнъж млъкна.

— Знам като какво. Като налудничава приказка. Мястото им струва девет хиляди долара и представлява една порутена къща и два акра трънаци. Вериният дял е седемстотин долара. Това бе всичко, което можа да даде. Нямаше друг начин да я спра... освен да я пратя в лудница. — Той помълча и се усмихна. — Но не си струва да говорим за това на сватбата ти, Сара. Ти и твоето момче ще бъдете щастливи. Сигурен съм в това.

Сара се помъчи да отговори на усмивката му.

— Благодаря, Хърб. Тя ще... искам да кажа, мислиш ли, че тя...

— Ще се върне? Да, разбира се. Ако до зимата не дойде краят на света, мисля, че ще се върне.

— Ох, дано всичко се оправи! — въздъхна тя и го прегърна.

5

Фермата във Вермонт нямаше отопление и тъй като чинията не пристигна до края на октомври, Вера се завърна у дома си. Чинията не дошла, обясни тя, защото още не били успели напълно да се пречистят от дребнавостите и греховната мръсотия в живота си. Инак тя се чувствуваше въодушевена и окрилена във вярата си. В един от сънищата си бе видяла знак. Може пък да не ѝ бе отредено да я отведа в небесата с летяща чиния. У нея все по-силно се затвърждаваше убеждението, че е призвана да насочи сина си, щом дойде на себе си, по предопределения му път.

Хърб я прибра, постара се, доколкото му бе възможно, да се отнася към нея с обич и животът продължи. Джони беше в кома вече две години.

6

Никсън встъпи във втория си президентски мандат. Американските момчета започнаха да се завръщат от Виетнам. Уолтър Хазлет беше пред завършване на образованието си. Сара продължи да преподава, докато той зубреше за изпити. Глупавите, заблудени зайци, които бе поела навремето като начеваща учителка, се бяха превърнали в отракани младежи и девойки. Плоскогърдите момиченца бяха напълнили блузките. Фърфалаците, които преди се губеха по коридорите, сега бяха включени в баскетболния отбор.

Втората арабско-израелска война дойде и си отиде. Петролното ембарго дойде и си отиде. Убийствено високите цени на бензина дойдоха и не си отидоха. Вера Смит заживя с убеждението, че Христос ще се появи изпод земята някъде в района на Южния полюс. Източникът на тази информация бе една нова брошурка (седемнадесет страници, цена 4 долара и 50 цента), озаглавена „Подземният тропик господен“. Удивителната хипотеза на нейния автор бе, че царството господне е всъщност долу, под самите ни крака, и че точката, от която най-лесно може да се достигне, е Южният полюс. Един от разделите на брошурката бе озаглавен „Парапсихически изживявания сред изследователите на Южния полюс“.

Хърб й обърна внимание как преди по-малко от година бе вярвала, че царството господне се намира нейде горе и най-вероятно обикаля около Арктур.

— По-скоро бих повярвал в това, отколкото в тази шантава история с Южния полюс — рече й той. — В края на краищата в Библията е казано, че царството грсподне е на небето. Това тропично място под земята би трябвало да бъде...

— Престани! — Устните й се свиха в тънки, бели ивици. — Не е нужно да се подиграваш с неща, които не разбираш.

— Не се подигравам, Вера — отвърна той кротко.

— Бог знае защо неверникът се гаври и езичникът беснее! — тросна се тя. В очите ѝ отново се появи стъкленият блясък. Двата седяха на масата в кухнята. Пред Хърб лежеше част от повредена брава, а пред Вера — купчинка стари броеве на списанието „Нашънъл джеографикс“: тя се ровеше в тях и събираше снимки и статии за Южния полюс. Непокойни облаци се гонеха навън от запад към изток и листата се сипеха от дърветата. Отново бе дошло началото на октомври, а октомври като че ли беше най-лошият месец за нея. Това беше месецът, в който стъкленият блясък се появяваше най-често и за дълго в очите ѝ. И също през октомври у Хърб винаги се загнездваше предателската мисъл да ги изостави. Да изостави и двамата — жена си, която почти сигурно бе душевно болна, и спящия си син, който бе практически мъртъв. Ето и сега той въртеше в ръце частта от бравата, гледаше през прозореца бягащите облаци и си мислеше: „Бих могъл да си събера багажа. Ей тъй, просто да го нахвърлям отзад в пикапа и да отпраша. Да речем, във Флорида, или Небраска, Калифорния. Добрият дърводелец изкарва хубави пари навсякъде. Просто ей тъй, ставам и изчезвам.“

Но си знаеше, че няма да го направи. За всичко бе виновен октомври — месецът, в който той винаги планираше бягство от къщи, тъй както Вера неизменно откриваше поредния нов начин да влезе в пряка връзка с Христос, за да спаси единственото си дете, което бе успяла да отгледа в дефектната си утроба.

Той се пресегна през масата и хвана ръката ѝ — слаба и костелива като ръката на бабичка. Тя вдигна удивено очи.

— Много те обичам, Вера.

Тя му се усмихна и за един кратък миг силно заприлича на момичето, което някога бе ухажвал и спечелил. Сега Вера се усмихваше нежно, очите ѝ се избистриха и му отвърнаха с топлота и обич. Навън слънцето се подаде иззад търбуха на един облак, гмурна се зад друг и пак изплува, вдигайки и спускайки завеса от плътна сянка над двора зад къщата.

— Знам, Хърб. И аз те обичам.

Той я хвана и с другата си ръка, притисна в шепи дланта ѝ.

— Вера.

— Кажи! — Очите ѝ бяха тъй ясни... Внезапно тя се бе върнала при него, беше изцяло до него и той можа да почувствува до каква

ужасна степен се бяха отчуждили през последните три години.

— Вера, ако той никога не се събуди... боже опази! И все пак в такъв случай... ние оставаме, нали? Ще бъдем поне...

Тя рязко издърпа ръката си. Дланите му, които я бяха притискали леко, плеснаха в празното.

— Не искам да чувам! Изобщо не искам да чувам, че Джони няма да се събуди!

— Аз само...

— Разбира се, че ще се събуди — пресече го тя и се втренчи в двора, където продължаваше да просветва и да притъмнява. — Това му е писано от господата. Да, да! Да не мислиш, че не знам? Знам, повярвай ми. Бог е замислил големи неща за моя Джони. Чух го със сърцето си.

— Да, Вера. Добре.

Пръстите ѝ се плъзнаха към списанията, напипаха поредния брой и заразливиха страниците.

— Знам, знам, че е така — повтори тя с детинско раздражение в гласа.

— Добре — прошепна той примирено.

Тя забодя очи в списанието. Хърб подпря глава на ръцете си, зарея поглед към играта на мигащата светлина и сянка и се замисли колко бързо идва зимата след златния подъл октомври. Искаше му се Джони да умре. Беше обикнал момчето от първия ден. Беше видял удивлението върху малкото му лице, когато веднъж се бе приближил с миниатюрна дървесна жаба до количката му и бе сложил мъничката жива твар в детските ръчички. Беше го учил да лови риба, да се пързая на кърки и да стреля с пушка. Беше бдял до леглото му цялата нощ в 1951 година, когато малкият бе хванал грип и бе вдигнал температура до главозамайващите 40,6°. Беше крил в шепи сълзите в очите си, когато при завършването на гимназията Джони бе произнесъл възложената му приветствена реч, без никъде да гледа и без нито веднъж да се запъне. Тъй много спомени бяха свързани с него: как го учи да кара кола, как стоят заедно на корабния нос, когато една година през ваканцията отидоха на екскурзия в Канада (осемгодишният Джони се бе смял възторжено при всяко полюшване на кораба), как му помага да си пише домашните, да си прави колибка в клоните на дърво, да се оправя с компас. Всички тези спомени нахлуха едновременно в главата му, без какъвто и да е хронологичен

ред — единственото свързващо звено бе Джони, Джони жадно откриващ света, който накрая така жестоко го осакати.

И ето че сега Хърб искаше Джони да умре. О, как го искаше! Искаше той да умре, сърцето му да спре да бие и кривата на електроенцефалограмата му да замре на финалната права линия. Искаше Джони да трепне и угасне като мигащо пламъче на свещ сред езерце от разтопен восък. Искаше той да умре и да ги избави.

7

Продавачът на гръмоотводи спря пред крайпътното ресторантче „У Кати“ в Съмърсуърт, Ню Хампшир, през ранния следобед на горещ летен ден, няма и седмица след Националния празник Четвърти юли, 1973 година. А недалеч гръмотевичните бури навярно вече се зараждаха в знойните шахти на загрятите възходящи въздушни потоци на лятото.

Гонен от страшна жажда, човекът бе решил да се отбие в заведението, за да угаси огъня с няколко бири, а не да търси купувач. Но по силата на дългогодишен навик той хвърли поглед към покрива на ниската, подобна на ферма сграда и равната права линия, която видя да се откроява на фона на нажежената небесна синева, го накара да отвори отново колата, за да вземе изтърканото кожено куфарче, където се намираха мострите му.

Вътре беше мрачно, прохладно и тишината се нарушаваше единствено от приглушения говор на цветния телевизор, прикрепен към стената. Имаше няколко постоянни посетители и заедно с тях собственикът зад бара се бе загледал в поредния епизод на някакъв сладникав сериал.

Продавачът на гръмоотводи се отпусна върху едно от високите столчета пред бара, а на съседното сложи куфарчето си. Собственикът се приближи.

— Здравей, приятел. Какво ще пиеш?

— Будвайзерче — поръча продавачът на гръмоотводи. — Удари и ти едно, ако ти се иска.

— Винаги ми се иска. — Собственикът донесе двете бири, взе долара на продавача и остави на бара ресто от три монети по десет

цента.

— Казвам се Брук Карик — подаде той ръка.

Продавачът на гръмоотводи я стисна.

— Аз съм Дохей, Андрю Дохей. — Надигна и преполови чашата си.

— Много ми е приятно. — Карик се отдалечи, сервира следващия коктейл на една млада жена с конска физиономия и пак се върна при Дохей. — Отдалече идеш, нали?

— Да. Пътуващ търговец съм. — Гостът се огледа. — Винаги ли е така спокойно?

— Не. В почивните дни се оживява, а и през седмицата върви не лошо. Но парите си ги правим най-вече от частните празненства. Не умирам от глад, но и „Кадилак“ не карам. — Той посочи чашата на Дохей. — Още една?

— Да. И на себе си налей, мистър Карик.

— Викай ми Брус — развесели се собственикът. — Сигурно се каниш да ми продадеш нещо, а?

Появиха се бирите.

— Влязох тук да си наквася гърлото, не да търгувам. Ама като казваш... — Продавачът грабна куфарчето и го сложи със замах върху бара. Отвътре нещо издрънча.

— Започва се — прихна Карик.

Двама от постоянното следобедно присъствие — старец с брадавица на десния клепач и мъж в сиво дочено облекло на общ работник, довтасаха да видят какво продава Дохей. Дамата с конската физиономия продължи да гледа телевизия.

Търговецът извади три гръмоотвода — един дълъг с пиринчена топка на върха, друг по-къс и трети с порцеланови чашки.

— Какво, по дяволите... — удиви се Карик.

— Гръмоотводи — закиска се старата кримка с брадавицата. — Искате да запази тази барака от божия гняв, Бруси. Няма да сбъркаш, ако го послушаш.

Сега вече и общият работник се закиска. Лицето на Карик помръкна и търговецът разбра, че дори да го беше имал, шансът му за сделка се бе изпарил. Той беше добър търговец и съзнаваше, че при такова неблагоприятно съчетание на зрители и обстоятелства с

продажбата бе свършено още преди да е започнала рекламата. Приемаше го философски и все пак подкара по навиж агитацията:

— Като излизах от колата си, случайно забелязах, че това прекрасно заведение не е защитено с гръмоотводи и че е построено от дърво. А ето че много евтино и ако желаете, на изплащане при най-изгодни условия, мога да ви гарантирам, че...

— Че точно в четири часа следобед върху тази къща ще падне гръм — присмя се общият работник. Старата кримка се изкикоти.

— Не се обиждай, мистър. Но погледни ей тук. — Карик посочи към един златен пирон, забит върху дъсчица на стената между телевизора и блестящата фаланга бутилки. На него бяха набучени множество листчета. — Всичко това са сметки. Трябва да се платят до петнадесето число на месеца. Пишат ги с червено мастило. Виждаш колко души пият в заведението сега, нали? Трябва много да се внимава. Трябва...

— Точно това имам и аз предвид. Трябва да се внимава! А покупката на три-четири гръмоотвода е покупка на човек, който внимава. Тук сте се устроили прекрасно. Не бихте желали един летен ден да падне гръм и да помете за миг всичко, нали?

— Няма да му е толкоз лошо — намеси се старата кримка. — Ще си грабне застраховката и ще иде във Флорида. Нъл тъй, Брус?

Карик изгледа стареца с отвращение.

— Добре, нека поговорим и за застраховката — поде Дохей. Общият работник бе загубил интерес към разговора и се бе оттеглил. — Вноските ви за застраховка против пожар ще намалееят.

— Застраховката ми е обща за всичко — отсече Карик. — Виж какво, просто не мога да отделя пари за това, извинявай. Може би ако наминеш пак догодина...

— Може би ще намина — предаде се продавачът. — Може би. — Никой не вярва, че може да го удари гръм, докато не му се случи. Това е нещо, с което постоянно трябва да се съобразяваш в този бизнес. Просто няма начин да накараш някого като този Карик да разбере, че това е най-евтината застраховка срещу пожар, която съществува. Но Дохей беше философ. В края на краищата той не беше излъгал, като каза, че бе влязъл само да накваси гърлото си.

За да го докаже и за да покаже, че не се сърди, търговецът поръча още една бира. Но този път не почерпи Карик.

Старата кримка се намести на столчето до него и се разбъбри.

— Преди десетина години имаше един, дето го удари гръм на игрището за голф. Просна го мъртъв като някаква фъшкия. На тоя да му бе паднал отнякъде един гръмоотвод, па да си го закачи направо на главата, грешка нямаше да има, нъл тъй? — Той се раз-киска и в лицето на Дохей лъхна силна миризма на прокиснала бира. Търговецът се усмихна учтиво.

— Всички монети в джоба му се споили на топка. Така чух да разправят. Странно нещо е мълнията наистина. Странно. Спомням си веднъж...

„Странно нещо“ — помисли си Дохей, като пусна думите на стареца да минават покрай ушите му, кимайки по чувство на нужните места. — „Наистина странно нещо, защото не се интересува кого или какво удря. Нито пък кога.“

Той си допи бирата и тръгна, стиснал куфарчето с индулгенции (навярно единствените, открити досега) против гнева господен. Горещината го блъсна в главата като с чук, но въпреки това търговецът се спря за миг сред почти пустия паркинг, загледан в равната линия на покрива. 19 долара и 95 цента, най-много 29 долара и 95 цента и оня разправя, че не може да си го позволи. Би икономисал 70 долара от общата си застраховка само през първата година. Но не, не може да си го позволи! И как да вземеш да го убеждаваш, като ония палячовци само това чакат да си направят гаргарата.

Някой ден може би ще съжалява.

Продавачът на гръмоотводи влезе в буика си, включи на най-силно климатичната инсталация и подкара на запад към Конкорд и Бърлин. С куфарчето мостри на седалката до себе си той изпреварваше бурите и ураганите, в които свирещият зад гърба му вятър би могъл да прерасне.

8

В началото на 1974 година Уолт Хазлет си взе последните изпити. Двамата със Сара поканиха всичките си приятели — негови, нейни и общи, над четиридесет човека — да отпразнуват случая. Бирата се лееше като вода и когато веселбата свърши, Уолт каза, че са

извадили адски късмет, дето не са ги изхвърлили на улицата. След като изпрати и последните гости (в три часа сутринта), Уолт влезе в спалнята и намери Сара само по пантофки и с диамантените обици, които ѝ бе подарил за рождения ден (и заради които бе сключил заем). Тази нощ те се любиха дълго, преди да потънат в пьянски сън, от който се събудиха чак към обед, измъчвани от жестоко главоболие. Около шест седмици по-късно Сара откри, че е бременна. И за двамата бе вън от всякакво съмнение, че тя бе заченала в нощта след голямото джамбуре.

Във Вашингтон Ричард Никсън бе лека-полека притискан в ъгъла, омотан в кълбо от магнетофонни ленти. В Джорджия един собственик на плантация за фъстъци, бивш флотски офицер, сегашен губернатор, на име Джеймс Ърл Картър бе започнал да обсъжда в тесен приятелски кръг намеренията си да се кандидатира за мястото, което мистър Никсън скоро щеше да оваканти.

В стая 619 в Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн Джони Смит продължаваше да спи. Беше започнал да се свива в ембрионално кълбо.

Доктор Стронс, който бе дал на Хърб, Вера и Сара първите сведения за състоянието на Джони след нещастията, бе умрял от изгаряния в края на 1973-та. В деня след Коледа се подпалил домът му. Противопожарната служба на Бангор установила, че пожарът бил причинен от дефектни украшения за елха. Двама нови лекари, Уейзак и Браун, се заеха със случая Джони.

Четири дни преди Никсън да си подаде оставката, Хърб Смит падна в изкопа на къщата, която строеше в Грей, уцели една ръчна количка и си счупи крака. Костта дълго не можа да зарасте и всъщност така и не се оправи напълно. Хърб постоянно накуцваше и когато беше влажно, се принуждаваше да използва бастун. Вера се молеше за него и настояваше да си върже кърпа, благословена лично от преподобния Фреди Колтсмор в град Бесемер, Алабама. Кракът трябвало да се връзва всяка вечер преди лягане. Цената на „благословената пачавра на Колтсмор“ (както я наричаше Хърб) беше 35 долара. Той не усещаше никаква полза от нея.

В средата на октомври, малко след като Джералд Форд обяви, че няма да има съдебни дирения срещу бившия президент, у Вера отново се появи увереност, че светът върви към своя край. Хърб разбра какво

е намислила едва в последния момент. Тя вече се бе разпоредила да се прехвърлят мизерните им налични средства и спестявания, останали след нещастieto с Джони, на сметката на дружеството „Последен час“. Беше се опитала да обяви къщата за продан и бе се договорила с оказионния магазин след два дни да изпратят фургон за мебелите им. Хърб разбра каква е работата от посредника, който го попита по телефона дали е удобно един купувач да дойде да огледа къщата.

За пръв път Вера го бе накарала наистина да излезе от кожата си.

— Какво, за бога, си позволяваш? — разкрещя се той, след като измъкна от нея и последните подробности от тази невероятна история. Бяха седнали във всекидневната. Току-що се бе обадил в оказиона да откаже фургона. Навън дъждът се лееше в непрозрачна сива завеса.

— Не богохулствуй, Хърбърт. Не...

— Млъкни! Млъкни веднага! До гуша ми дойде от твоя дивашки брътвеж!

Тя хлъцна от изумление.

Той закуцука към нея, а между стъпките се чуваше почукването на бастуна му по пода. За момент тя се дръпна уплашено на стола, но после го изглежда с кроткия израз на мъченица, от който му се дощя, да му прости господ, да я фрасне по главата с проклетия си бастун.

— Не си мръднала чак дотам, че да не знаеш какво правиш. Нямах това извинение. Само чакаш да обърна гръб и да отмъкнеш...

— Не е вярно! Не съм...

— Вярно е! — изрева той. — Чуй сега! Всяко нещо си има граници. Моли се, колкото си щеш. За молитви пари не вземат. Пиши писма до насита. Тринадесет цента за марка могат да се преглътнат. Ако ти се ще, напълни цяла каца с всевъзможните евтини, вонящи лъжи на набожните шмекери, па скачай вътре. Ако ти се ще да продължаваш да се заблуждаваш и да живееш в измисления си свят — прав ти път! Но мене не ме забърквай. Запомни, че нямам нищо общо с това. *Ясно ли е?*

— Отче наш, ти, който си на небето, да бъде преблагословено името ти...

— *Ясно ли е?*

— *Мислиш ме за луда!* — Лицето ѝ се сгърчи в ужасяваща гримаса. Тя се разхълца с грозния си плач на пълния провал и разочарованието.

— Не — поуспокои тона Хърб. — Още не. Но май е време да си поговорим откровенно, Вера. Аз действително смятам, че ще стигнеш дотам, ако не се стегнеш и не започнеш да гледаш реално на нещата.

— Ще видиш — закани се тя през сълзи. — Ще видиш. Бог ще покаже кой е бил прав, когато му дойде времето.

— Нека. Само че междувременно няма да ти позволя да му даваш мебелите ни — срязва я той. — Никакви такива, да ти е ясно.

— Иде крайт на света! Апокалипсисът е близо!

— Така ли? Много важно! Пет пари не давам!

Навън дъждът все така се лееше. Тази година Хърб навърши петдесет и две години, Вера — петдесет и една, а Сара Хазлет — двадесет и седем.

Джони бе прекарал в кома четири години.

9

Сара роди в нощта на Халоуин за девет часа. Когато болките ѝ ставаха нетърпими, лекарите ѝ слагаха маска с упойка. В един такъв момент тя осъзна, че лежат в една болница с Джони, и започна да вика името му. После си спомняше съвсем смътно за това и разбира се, не каза на Уолт. Може пък да бе сънувала.

Роди се момче. Нарекоха го Денис Едуард Хазлет. Майката и новороденото бяха изписани след три дни и щом мина Денят на благодарността, Сара отново се зае с училището. Уолт си беше намерил доста обещаваща работа в една бангорска адвокатска фирма и ако всичко вървеше както трябва, Сара щеше да се раздели с учителствуването през юни на 1975-а. Не че особено ѝ се искаше. Тъкмо бе започнало да ѝ харесва.

10

В първия ден на 1975 година две малки момчета от Отисфийлд, щата Мейн — Чарли Нортън и Норм Лосън, бяха излезли в задния двор на Нортънови и се биеха със снежни топки. Чарли бе на осем, а Норм на девет години. Навън бе облачно и кишаво.

Усетил, че краят на играта наближава — вече бе време за обед, — Норм се хвърли в атака и обсипа противника с град от топки. Като се кикотеше и приклякаше, за да избегне ударите, Чарли заотстъпва назад, после обърна гръб, плю си на петите, прескочи ниската ограда между двора на Нортънови и гората и хукна надолу по пътеката към поточето Стримър. Но колкото и бързо да бягаше, Норм успя да го цапардоса с всичка сила отзад по качулката.

Тогава Чарли изчезна и повече не се видя.

Норм също прескочи оградата, но тутакси спря. Взря се в заснежената гора, заслушан в барабаненето на разтопения сняг, който се откапваше от клоните на брези, борове и смърчове.

— Хайде, пъзльо, връщай се! — извика Норм и изгъргочи като пуяк.

Чарли не се хвана на въдицата. Нямахше и помен от него, ала пътеката бе толкова стръмна, че погледът не можеше да стигне надалеч. Норм отново изгъргочи и нерешително запристъпя от крак на крак. Тази гора бе територия на Чарли, а не негова. Норм много си падаше по хубавия бой със снежни топки, когато печелеше, но никак не му се слизаше долу, ако там нейде Чарли го причакваше в засада, зареден с камара твърди топки.

И все пак той бе тръгнал вече по пътеката, когато внезапно до ушите му достигна нечий слаб, задавен писък.

Норм Лосън изстина като снега, в който зелените му, каучукови ботуши сякаш залепнаха. Двете снежни топки, които държеше, се изхлузиха от ръцете му и цопнаха на земята. Изтънял до границата на недоловимото, писъкът отовр се раздаде.

„Леле боже, паднал е в потока“ — помисли си Норм и това го извади от вцепенението на страха. Той се втурна презглава по нанадолнището, въпреки че се пързалияше, залиташе и падаше. Пулсът думкаше в ушите му, а въображението му рисуаше картини как измъква Чарли, преди да е потънал за трети път във водата, и как във вестника го хвалят за героичната постъпка.

На три четвърти от спускането по склона пътеката правеше остър завой. Когато излезе от него, Норм видя, че Чарли Нортън не е паднал в потока. Беше застанал на мястото, откъдето започваше равното, и се бе втренчил в нещо, зарито в топящия се сняг. Качулката му се беше смъкнала, а лицето — пребеляло като снега.

Приближаващият се Норм го чу да издава отново онзи зловещ, немощен, задавен писък.

— Какво има, Чарли? — попита Норм, като стигна до него. — Какво ти става?

Чарли се извърна. Очите му бяха ококорени, устата — зяпнала. Опита се да каже нещо, ала успя само да измучи нечленоразделно и да пусне една сребърна струйка слюнка. Тогава посочи.

Норм пристъпи още напред и погледна. Изведнъж краката му отмаляха и той тупна тежко на земята. Светът се завъртя пред очите му.

От топящия се сняг стърчаха два крака в сини джинси. Единият бе обут в мокасина, но другият бе бос, бял и беззащитен. Една ръка се подаваше изпод снега и сякаш още молеше за помощта, която не бе дочакала. Останалата част от тялото оставаше милостиво прикрита под снега.

Чарли и Норм бяха открили трупа на седемнадесетгодишната Карол Дънбаргър, четвъртата жертва на удушвача от Касъл Рок.

Бяха изминали близо две години от последното му убийство и жителите на Касъл Рок (потокът Стримър служеше за граница между градовете Касъл Рок и Отисфийлд) се бяха поуспокоили и бяха повярвали, че краят на кошмара най-после е дошъл.

Ала не бе така.

---

[1] Грег иронично заплашва с наказания от популярната игра „Монопол“. Б.пр. ↑

[2] Най-влиятелният вестник в щата Ню Хампшир. Уилям Лоуб (виж по-долу) е негов собственик и издател. — Б.пр. ↑

[3] Американски адвокат (1857—1938), получил известност със способността си да печели безнадеждни дела. — Б.пр. ↑

[4] В Сан Клементе (Южна Калифорния) ниският на ръст президент Никсън притежава резиденция. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VI

1

Единадесет дни, след като бе открит трупът на Карол Дънбаргър, над северната част на Нова Англия задухаха ураганни ветрове, а пътищата се сковаха в поледица. На шестия етаж на Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн това доведе до постоянни закъснения в болничния режим. Само малка част от персонала успяваше да се добере до института и едва смогваше да се справи с работата.

Вече минаваше девет часът, когато една от санитарките, млада жена на име Алисън Коновър, донесе на мистър Старет полагаемата му се диетична закуска. Той бе сърдечно болен и сега „излежаваше шестнадесетдневната си присъда“ — престоят за такъв срок в интензивното отделение бе задължителен след коронарен пристъп. Мистър Старет оздравяваше бързо. Лежеше в стая 619 и се беше оплакал на жена си, че нищо не му помагало така, както желанието да се избави от компанията на живия труп в съседното легло. С монотонното си свистене респираторът на бедното момче не му давал да спи. Сигнал дотам, че не знаел какво да иска от него: дали да продължава да свири, или да спре. Да спре веднъж завинаги.

Когато Алисън влезе, телевизорът работеше. Болният седеше в леглото и се чудеше дали да го изключи. Новините бяха свършили и сега даваха анимационен филм — „Моят заден двор“. Ако го изключеше, трябваше да остане насаме със звука от респиратора на Джони.

— Тъкмо се бях уплашил, че си ме разлюбила — пошегува се мистър Старет, като хвърли безрадостен поглед към закуската на таблата: портокалов сок, неподсладено кисело мляко и пшеничена каша. Душицата му направо изгаряше за две натъпкани с холестерол яйца, изпържени с масълце на слаб огън, с пет резенчета леко зачервена сланинка отстрани. Любимата му закуска, която бе и

главната причина да закъса със сърцето. Така поне твърдеше лекуващият го лекар със своя пилешки мозък.

— Навън е направо невъзможно! — сопна се Алисън. Дотук шестима пациенти я бяха посрещнали с тази изтъркана закачка и на нея ѝ бе дотегнало. Обикновено тя се държеше любезно с всички, но тази сутрин се беше изнервила.

— О, прощавай — веднага отстъпи мистър Старет. — Сигурно е страшно хлъзгаво по пътищата, а?

— И още как! — поомекна Алисън. — Ако не бях взела от мъжа си джипа с двойното предаване, никога нямаше да стигна дотук.

Болният натисна един бутон и повдигна горната част на леглото си, за да му е по-удобно да закуси. Електрическият мотор, който задвижваше механизма за повдигане и сваляне, бе малък, но шумен. Телевизорът пък бе доста усилен — мистър Старет бе леко глух, а и както каза веднъж на жена си, оня от съседното легло никога не протестираше, че го безпокоят. Нито лък питаше какво показват по другите канали. Мистър Старет разбираше, че подобни остроумия са доста безвкусни, но когато човек е прекарал сърдечна криза и се е озовал в реанимацията, в една стая с жив труп, или ще го избие на черен хумор, или ще се побърка.

Санитарката нагласи таблата със закуската на болния и повиши глас, за да надвика виещия мотор и телевизора:

— От край до край по стръмната част на Стейт Стрийт имаше излезли от пътя коли!

В другото легло Джони Смит промълви: „Цялата камара на деветнадесет. Решавай някак, само че по-живо. На моята приятелка ѝ е лошо.“

— Знаеш ли, това кисело мляко се ядва — говореше мистър Старет. Той мразеше кисело мляко, но искаше, докато може, да задържи санитарката. Не му се оставаше сам, защото започваше непрекъснато да си мери пулса. — Има малко вкус на диви кедрови оре...

— Не чухте ли нещо? — Алисън се озърна озадачено.

Мистър Старет пусна копчето на леглото и воят на мотора заглъхна. На телевизионния екран рисуваните герои продължаваха да се преследват. Единият вдигна пистолет и стреля, но не улучи.

— Какво да чуя освен телевизора? — учуди се мистър Старет. — Какво съм изпуснал?

— Значи ми се е сторило. Сигурно е бил вятърът зад онзи прозорец. — Заболя я главата от напрежение. Беше се струпала много работа, а нямаше кой да ѝ помогне. Тя разтърка слепоочията си, сякаш за да прогони болката, преди да е успяла да се загнезди по-надълбоко.

На излизане от стаята Алисън хвърли поглед към пациента в другото легло. Не изглеждаше ли някак по-различно? Сякаш бе заел нова поза? Разбира се, че не.

Тя излезе и тръгна по коридора, като буташе пред себе си количката със закуските. Сутринта оправда и най-лошите ѝ очаквания. Всичко вървеше наопаки и към обед главата ѝ вече се цепеше от болки. Съвсем естествено от ума ѝ изхвъркна всичко свързано с подозрението, че е чула нещо в стая 619.

Но през следващите дни Алисън все по-често се улавяше, че поглежда към Смит, и в началото на март тя бе почти убедена, че той мъничко се е поизпънал, че е започнал да излиза от онова, което лекарите наричат „ембрионално кълбо“. Немного, съвсем мъничко. Мислеше да го сподели с някого, но после се отказа. В края на краищата една санитарка не бе по-издигната от кухненска прислужница.

По-добре да не се обажда.

2

Предполагаше, че сънува.

Намираще се на тъмно, угнетяващо място — в някакво преддверие. Таванът бе много висок и не се виждаше. Губеше се в сенки. Стените бяха от тъмна, оксидирана стомана. Нагоре се разширяваха. Беше сам, но до слуха му, сякаш от огромно разстояние, долиташе нечий глас. Глас, който му бе познат, думи, които някъде бе чувал и преди. Гласът го плашеше. Стенещ и отчаян, той ехтеше болезнено при сблъсъка с тъмните стени от оксидирана стомана и му напомняше за една птичка, попаднала в неволен плен, която бе видял като дете. Птичката бе влязла случайно в бараката, където баща му държеше инструментите си, и като не се сещаше как да излезе оттам,

се стрелкаше, обезумяла, безсмислено напред-назад, писукаше отчаяно, блъскаше се в стените, докато накрая падна мъртва от изтощение. Сегашният глас издаваше същото чувство за обреченост, както писукането на онази птичка. И той като нея нямаше да може да се измъкне от затвора си.

„Цял живот кроиш планове и правиш каквото е по силите ти — стенеше призрачният глас. — Гледал съм да му е възможно най-добре, а хлапето ми идва с коса до задника и разправя, че президентът на Съединените щати бил свиня. Свиня! Ще му дам аз...”

Искаше му се да извика: „Внимавай!“ Искаше му се да предупреди гласа, но беше онемял. За какво да внимава? Не знаеше. Не можеше да каже със сигурност дори кой е той самият, макар да подозираше, че трябва да е бил нещо като преподавател или проповедник.

„Божичкооо“ — изпищя далечният глас, изгубен, обречен, потъващ. — „Боож...”

После тишина. Ехо, замиращо в далечината. Подир малко Щеше да подеме жалбата си отново.

Така че след известно време — не знаеше колко дълго, защото времето, изглежда, нямаше нито смисъл, нито значение на това място — той тръгна пипнешком по коридора, като на свой ред викаше (може би само наум), навярно с надеждата, че като се съберат двама, ще успеят да се измъкнат оттук. А може би се надяваше просто, че ще намерят мъничко утеха.

Ала гласът се отдалечаваше все повече и повече, ставаше все по-неясен и слаб

(сякаш идещ отдалеч, едва-едва),

докато не се превърна в ехо на собственото си ехо. След туй изчезна. Останал сам, той крачеше по мрачния и безлюден коридор от сенки. И изведнъж взе да му се струва, че това, което преживява, не е нито илюзия, нито видение, нито сън — поне не от обичайните. То по-скоро бе нещо като пътешествие из злокобния проход между света на живите и на мъртвите. Ала в каква посока?

Спомените му започнаха да се възвръщат. Тревожни спомени. Приличаха на призраци, които се присламчваха и тръгваха в крак с него отляво и отдясно, отпред и отзад, докато го окръжиха в самодивско хоро

*Трижди в кръг го загради
и страх от бога му внуши.*

Нали тъй беше?^[1] Той почти ги виждаше. Шепнещите гласове от чистилицето. Някакво колело се въртеше ли, въртеше в нощта, колело на бъдещето, червено и черно, живот и смърт, забавяйки постепенно ход. На какво бе заложил обаче той? Не можеше да си спомни, а трябваше, защото на карта бе заложено съществуването му. Аф или даф. Трети избор нямаше. Неговата приятелка се чувствуваше зле. Трябваше да я заведе у дома.

След известно време в коридора сякаш леко се развидели. В началото си помисли, че си въобразява, че му се привижда нещо като сън в съня, ако това е възможно, ала мина време, неизвестно колко, и развиделяването стана твърде явно, за да бъде илюзия. Изобщо цялата тази работа с коридора все по-малко и по-малко заприличваше на сън. Стените се отдръпнаха до такава степен, че едва се виждаха и убитото черно на мрака се проясни до тъжната, мъглива сивота на здрач в топъл и облачен мартенски следобед. Появи се усещане като че съвсем не се намира в коридор, а в стая — *почти* вътре в стая, от която го отделяше само най-тънката възможна ципица, досущ като плацентата, с която е обвито бебето до раждането. Гласовете, които чуваше сега, не ехтяха, а бяха монотонни и бучащи като гласовете на безименни божества, говорещи на забравени езици. Постепенно тези гласове зазвучаваха все по-отчетливо, докато смисълът на онова, което казваха, стана едва ли не разбираем.

Започна да си отваря очите от време на време (или поне си мислеше, че го прави) и действително виждаше собствениците на гласовете: бляскави, призрачни форми, в началото без лица, които ту се движеха из стаята, ту се надвесваха над него. Не му дойде наум, особено в началото, да се опита да ги заговори. Хрумна му, че това може да е някакъв задгробен живот и че тези светли създания са ангели.

С течение на времето лицата, подобно на гласовете, взеха да се открояват все по-релефно. Веднъж позна майка си, склонена над него в кръга на полезрението му, боботееща на бавни обороти някаква абсолютна безсмислица право в лицето му. Друг път се появи баща му.

После Дейв Пелзен от училището. Явяваше се и една сестра, която бе успял да запомни — казваше се Мери или Мари. Лица и гласове идваха на фокус и се сливаха в едно.

А междувременно се промъкна и още нещо: чувството за някаква промяна в него. Не му харесваше това чувство. Не му вдъхваше доверие. Струваше му се, че от тази промяна няма да види нищо добро. Струваше му се, че заради нея тепърва ще има да си пати. Беше притежавал всичко, когато го погълна мракът, а сега, изглежда, излизаше оттам без абсолютно нищо, освен тази необяснима странност.

Сънят приключваше. Така или иначе, краят му се виждаше. Стаята вече изглеждаше твърде реална, твърде *близка*. Гласовете, лицата...

Той бе готов да влезе в нея. И изведнъж го завладя желанието да ѝ обърне гръб и да побегне — да изчезне завинаги в тъмния коридор. Колкото и да беше лошо, все пак щеше да му бъде по-добре да се върне там, вместо да посрещне мъката, която усещаше, че го очаква тук.

Обърна се и погледна назад. Да, коридорът си беше на място, там където стените на стаята отстъпваха пред оксидирания хром в ъгъла зад един от столовете. Макар светещите хора, които идваха и си отиваха, да не го забелязваха, коридорът си беше там и водеше, както той вече подозираше, към вечността. Мястото, където бе потънал другият глас, гласът на...

Шофьора на таксито.

Да, сега той си спомни всичко. Пътуването с такси, шофьора, който бълваше змии и гущери срещу дългата коса на сина си и заради мнението му, че Никсън е свиня. Сетне насрещните фарове, преградили шосето, по два от всяка страна на бялата линия. Ударът. Никаква болка, макар че с периферията на съзнанието си бе регистрирал как бедрата му връхлитат върху таксиметъра с такава сила, че откъсват апаратчето от конзолата му. После — усещане за студ и влага, последвано от тъмния коридор, и сега това.

„Избирай — шепнеше нещо вътре в него. — Избирай или ще изберат вместо тебе. Ще те изтръгнат от това място, каквото и където и да е то, както лекарят измъква с операция бебе от майчината утроба.“

И тогава пред очите му изплува лицето на Сара. Не беше го видял сред светещите хора, които се надвесваха над него, но тя

трябваше да е някъде там, навън. Трябваше да е сред тях, разтревожена и уплашена до смърт. Тя бе готова да стане негова, чувствуваше го. Ще ѝ поиска ръката.

Тревожното предчувствие се върна по-силно от всякога и този път бе изцяло свързано със Сара. Но желанието му да я има надделя над всичко и той взе решението. Обърна гръб на тъмнината и когато по-късно погледна през рамо, тя бе изчезнала. Зад онзи стол нямаше нищо друго освен гладката бяла стена на стаята, в която лежеше. Не след дълго той започна да се досеща що за стая е това. Болнична, разбира се. Мрачното преддверие избледня и се превърна в мъгляв спомен, останал му за цял живот. Ала много по-важно и заслужаващо внимание сега бе това, че той е Джон Смит, че има момиче на име Сара Бракнел и че е преживял ужасна автомобилна катастрофа. Подозираше, че е било голям късмет да оцелее и можеше само да се надява, че всички части на тялото му са на място и в изправност. Би могъл да се намира в градската болница на Клийвс Милс, но му се струваше по-вероятно да е в Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн. Чувствуваше се така, сякаш бе лежал тук доста време — може да бе прекарал в безсъзнание цяла седмица, ако не и десет дни. Време бе да се залови пак с живота.

„Време бе да се залови пак с живота“ — такава мисъл споходи Джони, когато в главата му най-сетне всичко се избистри и той отвори очи.

Беше 17 май 1975 година. Мистър Старет бе отдавна изписан с препоръката да извървява ежедневно не по-малко от три километра и да избягва богатите на холестерол храни. В другия край на стаята лежеше старец, влязъл в петнадесетия рунд на схватката с вечния шампион тежка категория — рака, и плуваше в дълбоката забрава на морфиновия сън. Иначе нямаше никой. Часът беше три и четвърт. Зеленото око на телевизора не светеше.

— Ето ме и мене — изхриптя Джони Смит на себе си. Немощният му глас го потресе. В стаята нямаше календар и той не можеше да разбере, че е проспал четири години и половина от живота си.

Около четиридесет минути по-късно в стаята влезе сестрата. Отиде до стареца в другото легло, смени банката от системата му, влезе в банята и се върна със синя пластмасова кана. Поля цветята на стареца. На масичката и перваза на прозореца до него имаше десетина букета и двадесетина отворени и изправени картички с пожелания за оздравяване. Джони я наблюдаваше как подрежда, без да изпитва желание да опита отново гласа си.

Тя върна каната на мястото ѝ и дойде до неговото легло. „Ще ми оправи възглавниците — помисли той. За малко очите им се срещнаха, ала в нейните не трепна нищо. — Не знае, че съм буден. Значи и преди съм гледал. За нея това не е странно.“

Тя мушна ръка под тила му. Дланта ѝ беше хладна и успокояваща и Джони внезапно узна, че има три деца и че най-малкото ѝ бе почти ослепяло с едното си око на 4 юли миналата година. Нещастен случай с фойерверк. Момчето се казваше Марк.

Тя повдигна главата му, обърна възглавницата и пак го отпусна. Пригответи се да си върви, изглади гънките на найлоновата си униформа и изведнъж зави обратно с озадачен израз на лицето. Макар със закъснение, беше осъзнала, че в очите на болния май се е появило нещо ново. Нещо, което бе липсвало преди.

Изглежда го замислено и отново понечи да си тръгне, но той рече:
— Здравей, Мари.

Тя замръзна и — „щрак!“ — стисна зъби в уплаха. Ръката ѝ се притисна към деколтето, където висеше малко златно разпятие.

— О, боже! Вие сте буден. Тъкмо си помислих, че изглеждате по-другояче. Откъде знаете името ми?

— Трябва да съм го чул.

Беше му трудно, ужасно трудно да говори. Езикът му бе като тромав червей, неповратлив и пресъхнал.

Мари кимна.

— Състоянието ви започна да се подобрява от известно време насам. Ще трябва да отида до стаята на сестрите и да повикам по уредбата доктор Браун или доктор Уейзак. За тях е важно да бъдат уведомени, че сте дошли в съзнание.

Но тя стоеше като хипнотизирана и го гледаше с нескрито удивление. Той се почувствува неудобно.

— Да не ми се е появило трето око?

Тя се засмя нервно.

— Не... не, разбира се. Прощавайте.

Погледът му попадна върху перваза на неговия прозорец и масичката отстрани. На перваза стърчеше избеляло сухо цвете и картичка с Исус Христос — от любимите на майка му, на които Спасителят приличаше на бейзболна звезда, готов с един замах да върже в кърпа победата за своя знаменит отбор или способен на друг подобен благороден подвиг. Ала картичката бе... пожълтяла. *Пожълтяла и със закривени крайчета.* Внезапен страх го омота като в одеяло и започна да го задушаваша.

— Сестра — извика той, — сестра!

Тя се спря на прага и се обърна.

— Къде са моите картички с пожелания за оздравяване? — Изведнъж му стана трудно да диша. — Оня другият има... Нима никой не ми е пратил поне една картичка?

Тя се усмихна, ала явно насила. Усмивката ѝ бе на човек, който крие нещо. Изведнъж на Джони му се прииска тя да дойде до леглото му. Да може да се пресегне и да я докосне. Ако я докоснеше, щеше веднага да научи какво крие от него.

— Отивам да извикам доктора — побърза да тръгне тя, преди Джони да е успял пак да се обади. Той погледна сухото цвете и пожълтялата картичка с объркване и страх. Не след дълго отново се унесе в сън.

4

— *Беше буден* — зауверява Мари Мишо. — Говореше съвсем свързано.

— Добре де — успокои я доктор Браун. — Не се съмнявам, че е така. Щом веднъж се е събудил, ще се събуди пак. Може би. Въпрос само на...

Джони простена, клепачите му се отвориха и се показаха невиждащи, полуобърнати очи. След това той явно забеляза Мари и погледът му се фокусира. Усмихна се леко. Но лицето му си остана отпуснато, сякаш само очите му се бяха пробудили, а всичко друго

продължаваше да спи. Изведнъж ѝ се стори, че погледът му прониква *вътре* в нея.

— Мисля, че ще се оправи — проговори Джони. — Веднага щом изчистят втвърдената роговица, окото му ще стане като ново. Трябва да стане.

Мари ахна и Браун се удиви:

— Какво значи това?

— Говори за моя син — прошепна тя, — за моя Марк.

— Не — възрази Браун. — Говори насън, и толкоз. Не пришивайте към копчето балтон, сестра.

— Да, добре. Но сега не спи, нали?

— Мари? — Джони се усмихна колебливо. — Малко бях задрямал, нали?

— Да — изпревари я Браун. — И говорехте насън. Поуплашихте Мари. Сънувахте ли нещо?

— Неее... Не си спомням. Какво казах? И кой сте вие?

— Доктор Джеймс Браун. Също като певеца. Само че аз съм невролог. В съня си вие казахте: „Мисля, че ще се оправи веднага щом изчистят втвърдената роговица.“ Така беше, нали, сестра?

— На моя син предстои такава операция — поясни Мари. — На сина ми Марк.

— Нищо не помня. Трябва да съм спал. — Джони обърна към лекаря очи — сега те бяха ясни и пълни със страх.

— Не мога да си вдигам ръцете. Парализиран ли съм?

— Не. Опитайте пръстите.

Джони опита и ги размърда до един. Усмихна се.

— Повече от отлично! — похвали го Браун. — Кажете ми името си.

— Джон Смит.

— Добре. А средното име?

— Нямам такова.

— Прекрасно. Кому е притрябвало? Сестра, идете в стаята я вижте кой е утре в неврологията. Искам да започна цяла серия от изследвания на мистър Смит.

— Да, докторе.

— Можете да се обадите и на Сам Уейзак. Ще го намерите или вкъщи, или на игрището за голф.

— Да, докторе.

— Й моля ви, никакви репортьори... само през трупа ви! — предупреди Браун сериозно, макар да се усмихваше.

— Да, докторе, разбира се.

Тя тръгна и белите й маратонки заскърцаха по мозайката.

„Момченцето й ще се оправи — мярна се в ума на Джони. — Трябва непременно да й кажа.“

— Доктор Браун! — подхвана той. — Къде са ми картичките с пожелания за оздравяване? Нима не са ми пратили нито една?

— Още само няколко въпроса — не се смути докторът. — Спомняте ли си името на майка си?

— Разбира се, че си го спомням. Вера.

— А моминското й име?

— Нейсън.

— Името на баща ви?

— Хърбърт. Хърб. А защо й заръчахте: „Никакви репортьори?“

— Домашен адрес?

— РФД номер едно, Паунъл — изстреля като картечница Джони и изведнъж млъкна. По лицето му се изписа весело учудване. — Искам да кажа... Виждате ли, сега живея в Клийвс Милс на главната улица сто и десет. За какъв дявол ви дадох адреса на родителите си? Не живея там, откакто навърших осемнадесет години.

— И на колко години сте сега?

— Проверете в шофьорската ми книжка — загуби търпение Джони. — Аз искам да знам защо нямам картички. И от колко време съм в болницата. И коя е тази болница.

— Вие сте в Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн. Ще дойдем до отговора и на останалите ви въпроси, ако само ме оставите... — Браун седеше до леглото на стол, който бе придърпал от ъгъла на стаята — същия ъгъл, който неотдавна се бе представял за прохода към вечността. Докторът си водеше бележки с писалка, каквато Джони никога не бе виждал. Дебела и кръгла, от синя пластмаса, тя завършваше с влакнест връх. Имаше вид на чудноват хибрид между автоматична писалка и химикалка.

Още щом я зърна, Джони усети познатия безформен ужас да се връща и без да се замисля, внезапно грабна лявата ръка на доктор Браун. Ставите му изпращяха тъй, сякаш беше окачил на лакътя си

шестдесеткилограмови тежести. Той стисна, колкото можа, ръката на доктора и я дръпна към себе си. Странната писалка тегли една дебела синя линия по листа.

Браун го изглежда, отначало само с любопитство. После лицето му мъртвешки пребледня. Напрегнатият интерес в очите му отстъпи пред мътилката на нахлулия ужас. Докторът освободи ръката си — Джони нямаше сили да я задържи — и за момент лицето му се сгърчи в отвращение, сякаш бе докоснат от прокажен.

Ала спазъмът премина бързо и в израза на Браун останаха само недоумението и тревогата.

— Какво има, мистър Смит? Защо...

Гласът му секна. Застиналата физиономия на Джони показваше, че изведнъж бе разбрал всичко. Той гледаше с очите на човек, съзрял нещо кошмарно да витае сред сенките, дотолкова кошмарно, че да не може да се опише или дори да се назове.

Ала видяното бе факт и трябваше да се изрази с думи.

— Петдесет и пет месеца? — изтръгна се от пресъхналото гърло на Джони. — Почти пет години? Не! О, господи, не!

— Мистър Смит. — Браун съвсем загуби почва под краката. — Моля ви, за вас е вредно да се вълнувате...

Джони се надигна на пет-шест сантиметра от леглото, после грохна обратно с лъснало от пот лице. Очите му се завъртяха безпомощно в орбитите си.

— Двадесет и седем годишен? — промълви той. — Аз съм двадесет и седем годишен? О, боже мой!

Браун преглътна шумно. Когато Смит го сграбчи за ръката, той бе изпитал внезапен пристъп на откровена неприязън. Споходиха го отвратителни видения. Улови се, че си спомня един излет извън града, когато седем или осемгодишен седна на земята и се опря с ръка на нещо топло и хлъзгаво. Огледа се и разбра, че е бръкнал в червясалите останки на лалугер, пролежал целите августовски горещини под един лавров храст. Тогава бе изпищял и сега също му се прииска да изпищи, само че желанието му веднага започна да преминава, докато накрая бе изместено от въпроса: „Как разбра? Докосна ме и разбра!“

Ала всичко, което беше изучавал в продължение на двадесет години, се възпротиви със страшна сила на предположението му и той го отпъди. Имаше безкрайно много случаи на коматозни пациенти,

които се бяха събуждали със сякаш почерпана от съня информация за много неща, ставали около тях по време на комата. И комата, като всичко останало, можеше да бъде от различни степени. Мозъкът на Джони Смит никога не бе преставал напълно да функционира. Електроенцефалограмата му никога не бе регистрирала гладка права, защото в противен случай сега Браун не би могъл да разговаря с него.

Понякога да си в кома е като да си зад амалгамиран прозорец: за външния наблюдател пациентът е напълно безчувствен, ала неговите сетива продължават да работят на бавни обороти. Явно такъв бе случаят и с Джони.

Мари Мишо се върна.

— С неврологията е уговорено и доктор Уейзак вече идва.

— Мисля, че Сам ще трябва да отложи запознанството си с мистър Смит до утре. Инжектирайте му пет милиграма валиум.

— Не искам приспивателно — възпротиви се Джони. — Искам да изляза оттук. Искам да разбера какво е станало.

— Всичко ще научите, като му дойде времето — отсече Браун. — Засега най-важното е да си починете.

— Почивам си вече четири и половина години!

— Тогава още дванадесет часа няма да бъдат от особено значение — заключи неумолимо докторът.

След минутка сестрата го намаза със спирт близо до рамото и той усети бодването на иглата. Започна да му се доспива почти веднага. Браун и сестрата се източиха в четириметрови гиганти.

— Поне едно нещо ми кажете — гласът му идеше като изпод земята, но той изведнъж си беше наумил, че е страшно важно да го разбере. — Писалката. Как се нарича тази писалка?

— Тази? — показва я Браун от главозамайващата си височина. — Тяло от синя пластмаса, влакнест връх. — Нарича се „Замах“. А сега спете, мистър Смит.

И Джони заспа, придружаван в дълбините на унеса от мистично-заклинателния напев на тази глупашка дума: „Замах“... „Замах“... „Замах“...

Хърб затвори телефона и го загледа втренчено. Гледа го тъй доста време. От другата стая гърмеше телевизорът, усилен докрай. Орал Робъртс говореше за футбола и благотворната любов на Исус — имаше някаква връзка между двете, но Хърб не можеше да схване каква. Попречи му телефонът. Гласът на Орал се възвиси до крясък. Предаването вървеше към края си, когато неговият популярен водещ, евангелистският свещеник, щеше да обещае на зрителите както винаги, че нещо хубаво ще им се случи тези дни. И явно Орал щеше да има право.

„Моят син“ — помисли си Хърб. Вера се бе молила за чудо, а той — за смъртта му. Бог откликна на молитвите на Вера. Какво означаваше това и какво се очакваше от него? Ами как щеше да се отрази на нея?

Хърб влезе във всекидневната. Вера седеше на дивана. Краката ѝ, обути в меки розови пантофки, бяха вдигнати на табуретка. Бе облечена в стария си сив халат. Ядеше пуканки направо от тигана. За времето от катастрофата на Джони бе наддала почти двадесет килограма и кръвното ѝ се беше вдигнало до небесата. Лекарят искаше да ѝ предпише нещо за понижаване, но Вера отказваше — щом това е волята божия, упорствуваше тя, ще трябва да търпи високото си кръвно. Хърб веднъж ѝ напомни, че божията воля не ѝ пречи да взема хапчета против главоболие. Тя му отвърна с най-кротката си, многострадална усмивка и с най-мощното си оръжие: мълчанието.

— Кой се обади? — попита Вера, без да откъсва поглед от екрана. Орал бе сложил ръка върху рамото на една футболна знаменитост — полузащитник от първодивизионен отбор. Говореше пред смълчана тълпа, а полузащитникът скромно се усмихваше.

„... и сами чухте тази вечер от този прекрасен спортист как е злоупотребявал с тялото си, с този храм божи. И сами чухте...“ Хърб изключи телевизора.

— Хърбърт Смит! — Тя се надигна и за малко не разсипа пуканките. — Аз го гледам! Това беше...

— Джони се е събудил.

— ... Орал Робъртс и...

Тя загуби дар-слово. Сви се на дивана, все едно, че бе замахнал да я удари. Хърб я гледаше, също онемял. Искаше му се да се радва, но го беше страх, ужасно страх.

— Джони се е... — Тя млъкна, преглътна и опита пак. — Джони... *нашият* Джони?

— Да. Говорил е с доктор Браун почти петнадесет минути. Изглежда, че не става дума за онова, дето му викат... фалшиво събуждане... Той е с всичкия си. Може да се движи.

— *Джони е буден?*

Ръцете ѝ се вдигнаха нагоре. Полупълният тиган в скута ѝ бавно се прекатури и падна върху килима. Навсякъде се разпиляха пуканки. Тя стисна уста в шепи, а очите ѝ започнаха да се разширяват, докато накрая Хърб се изплаши, че могат да изхвъркнат от орбитите си и да провикнат пред лицето ѝ като стъклени топки за елха. Ала тя зажумя и простена жално изпод дланите си.

— Вера? Да не ти е лошо?

— О, господи, благодаря ти. Да пребъде волята ти. Моят Джони. Ти ми го връщаш. Знаех си, че ще ми го върнеш. Моят Джони. О, мили боже, всеки ден до края на живота си ще ти отправям благодарности за моя Джони. ДЖОНИ. *Джони...*

Гласът ѝ премина в истеричен, триумфален фалцет. Хърб се приближи до нея, хвана я за яката на халата и я разтърси. Изведнъж му се стори, че времето се е върнало назад, че е започнало да преде нишката си успоредно на следата, която вече бе оставило, и че те пак преживяват нощта, когато им съобщиха за нещастieto по същия този телефон, в същия този „кът“.

„Под път и над кът“ — завъртя се идиотски в главата на Хърб Смит.

— О, мили боже, Исусе Христе! О, мой Джони! Чудото! Така си и знаех, чудото...

— Вера, престани!

Очите ѝ бяха потъмнели, мътни и истерични.

— Съжаляваш ли, че се събуди? След всичките тези години, през които ми се подиграваше и разправяше на хората, че съм луда?

— Вера, никога на никого не съм разправял, че си луда.

— *То се разбираше по очите ти!* — кресна му тя. — Но на моя бог не можеш да се подиграеш. Можеш ли, а, Хърбърт? Можеш ли?

— Не — съгласи се той. — Не мога.

— Сега убеди ли се, че бог е отредил големи бъднини за моя Джони? Ето, вече виждаш неговата намеса. — Тя се изправи. —

Трябва да ида при него. Трябва да му кажа. — Тръгна към шкафа, където бе закачено палтото ѝ, очевидно забравила, че е по нощница и халат. Лицето ѝ бе застинало в екстаз. По някаква фантастична, едва ли не богохулна аналогия тя му напомняше как бе изглеждала а деня на сватбата им. Розовите ѝ пантофки размачкваха пуканки по килима.

— Вера.

— Трябва да му кажа, че от бога е писано...

— Вера!

Тя се обърна към него, но очите ѝ бяха далеч, при нейния Джони. Той се приближи до нея и сложи ръце на раменете ѝ.

— Ще му кажеш, че го обичаш... че си се молила... чакала... гледала. Кой друг, ако не ти, има това право? Ти си му майка. Сърцето ти се късаше за него. Нали те виждах как страдаше през тези пет години! Не съжалявам, че се върна при нас. Не заслужавам такова обвинение. Сигурно не виждам нещата така, както ги виждаш ти, но това не значи, че не се радвам. Моето сърце също се късаше за него.

— Така ли? — Очите ѝ бяха остри като кремък, горди, невярващи.

— Да. И чуй още нещо, Вера. Ще си затваряш устата за всички тези божии работи, чудеса и предопределения, докато Джони не си стъпи на краката и не бъде в състояние...

— Мой дълг е да му открия божията воля!

— ... в състояние да обмисля постъпките си. Трябва да му дадеш възможност сам да си направи изводи, а не да му втълпяваш разбиранията си.

— Как си позволяваш такива приказки! Нямах никакво право!

— Упражнявам правото си на баща — скръцна със зъби той. — Може би за последен път в живота си. И хич не се опитвай да ми пречиш, Вера. Ясно ли е? Нито ти, нито господ, нито проклетият благословен Исус. Схващаш ли?

Тя го изгледа напусено и не продума.

— И без това ще му дойде нанакгоре само да се примири с мисълта, че цели четири години и половина е мъждукал като кандилце. Не се знае дали ще може да ходи въпреки лечебната физкултура, която му правиха. За да има изобщо някаква надежда, ще трябва да му оперират сухожилията, както ни обясни Уейзак. И може би неведнъж.

Ще трябва да продължи и с физкултурата. Ще има да търпи жестоки болки. Така че утре ти ще се държиш просто като негова майка.

— Да не си посмял да ми говориш така! *Да не си посмял!*

— Само да си започнала да проповядваш, Вера, и аз ще те измъкна за косата от стаята му.

Тя го гледаше втрещено, пребледняла и разтреперана. Радостта в очите ѝ се бореше с яростта.

— Иди да се облечеш — нареди Хърб. — Трябва да тръгваме.

По целия дълъг път до Бангор двамата мълчаха в колата. Общото щастие, което би трябвало да изпитват, липсваше; налице бе само трескавата, войнствена радост на Вера. Тя седеше, сякаш глътнала бастун, на предната седалка и в скута ѝ лежеше Библията, отворена на двадесет и третия псалм.

6

В девет без четвърт на следващия ден Мари влезе в стаята на Джони.

— Родителите ви са дошли да ви видят, ако сте в състояние да ги приемете.

— Да, много искам да ги видя.

Чувствуваше се значително по-добре тази сутрин, не така слаб и доста по-наясно за света около него. Ала мисълта за предстоящата среща малко го плашеше. По неговите спомени той си бе ходил у дома преди около пет месеца. Тогава баща му работеше по основите на една къща, която би трябвало да е завършена вече от три и повече години. Вера му бе приготвила любимата бобена яхния и щрудел и се бе вайкала колко много е отслабнал.

Мари тръгна да излиза, когато Джони немощно я дръпна за ръката.

— Как изглеждат те? Искам да кажа...

— Изглеждат много добре.

— О, радвам се!

— Сега не ви се препоръчва повече от половинчасово свиждане. Довечера ще можете да поговорите пак, ако не се преуморите от изследванията в неврологията.

— Това нареждане на доктор Браун ли е?

— И негово, и на доктор Уейзак.

— Приемам. За известно време. Не съм сигурен докога ще изтърпя да ме чоплят и човъркат.

Мари се бавеше, сякаш искаше да сподели нещо.

— Какво има? — попита Джони.

— Не... не сега. Сигурно изгаряте от нетърпение да се видите с родителите си. Отивам да ги повикам.

Той зачака с опънати нерви. Съседното легло бе празно. Бяха преместили болния от рак, докато Джони спеше, упоен от валиума.

Вратата се отвори и в стаята влязоха майка му и баща му. Джони изпита смесено чувство на уплаха и облекчение: уплаха, защото те действително се бяха състарили и значи всичко беше истина, а облекчение, защото промените в тях не изглеждаха фатални. А ако това можеше да се каже за родителите му, то навярно същото важеше и за него.

Само че у него бе настъпила някаква коренна — и може би фатална — промяна.

Това бе всичко, което успя да мине през главата му, преди майка му да го прегърне и теменуженият дъх на парфюма ѝ да изпълни ноздрите му. Устните ѝ непрестанно шепнеха:

— Хвала богу, Джони, хвала богу! Хвала богу, ти се събуди!

Той отвърна на прегръдката, доколкото можа — ръцете му бързо отмаляха и се свлякоха на леглото. Ала за по-малко от шест секунди Джони бе научил всичко за нея — какво си мислеше и какво щеше да ѝ се случи. Сетне виденията му се изпариха, също както сънят за тъмния коридор. Но когато тя го пусна от прегръдката си, лицето ѝ вече не излъчваше върховна радост, а бе потънало в дълбока угриженост.

Думите сякаш сами се отрониха от устните му:

— Остави ги да те лекуват, мамо. Трябва.

Тя го погледна с разширени от удивление очи и прекара език по изсъхналите си устни. И тогава до нея се приближи просълзеният Хърб. Той бе поотслабнал, не толкова явно, колкото Вера бе напълняла, но все пак чувствително. Косата му бе силно оредяла, ала лицето му си оставаше все тъй мило, обикновено и свидно. Извади от задния си джоб огромна като пешкир носна кърпа и избърса сълзите си. После протегна ръка.

— Здравей, синко! Добре дошъл!

Джони се помъчи да стисне десницата на баща си. Бледите му немощни пръсти се изгубиха в грамадната, червена длан. Джони изгледа единия, после другия — майка му в огромни сиво-сини панталони и сако, баща му в потресаващ пепитен жакет, дето по би отивал на някой, който обикаля Канзас, чука от врата на врата и предлага прахосмукачки. Избухна в сълзи.

— Прощавайте, съжалявам. Просто...

— Поплачи си — поощри го Вера и приседна до него. Лицето ѝ бе спокойно и ведро. Сега там имаше повече от майката, отколкото от безумието. — Хайде, поплачи си. Понякога това помага най-много.

И Джони си поплака.

7

Хърб му съобщи, че леля му Жермен се е поминала. Вера му разказа, че парите за сградата на общината в Паунъл най-сетне били събрани и преди месец, веднага щом почвата омекнала след мразовете, строежът започнал. Хърб добави, че си бил предложил услугите, но явно честният труд се виждал много скъп на някои хора.

— О, като не умееш да губиш, поне си мълчи — присмя се Вера.

Последва кратка пауза, след което Вера заговори наново.

— Ти разбираш, надявам се, че възстановяването ти е чудо божие, Джони. Докторите се бяха отчаяли. В евангелието на Матей, глава девета, четем...

— Вера! — обади се Хърб предупредително.

— Разбира се, че е чудо, мамо. Знам го.

— Ти... знаеш?

— Да. И искам да си поговорим за това... да чуя твоето тълкуване... веднага щом отново стъпя на крака.

Тя го гледаше с отворена уста. Джони отмести поглед от нея към баща си и очите им се срещнаха за миг. В бащините той видя огромно облекчение. Хърб му кимна едва забележимо.

— Вярата! — възкликна с пълен глас Вера. — Моето момче е намерило вярата! О, слава тебе, господи!

— По-тихо, Вера — скара се Хърб. — По-добре да славиш господа шепнешком, когато си в болница.

— Не мога да си представя как би могло да се нарече другояче освен чудо, мамо. Ще има да си говорим надълго и нашироко за него. Веднага щом изляза оттук.

— Ще си дойдеш у дома — заприказва унесено тя. — В къщата, където си отраснал. Аз ще се грижа да се излекуваш и ще молим заедно бога да ни даде просветление.

Той ѝ се усмихваше, но с принуда задържаше усмивката си.

— Точно така. Мамо, би ли отишла до стаята на сестрите да помолиш Мари, ако може, да ми даде малко сок? Или нещо газирано? Изглежда, съм отвикнал да говоря и гърлото ми...

— Разбира се. — Тя го целуна по бузата и се изправи. — Ох, колко си отслабнал! Но веднъж да се прибереш у дома, аз ще те охраня!

Вера излезе от стаята, като хвърли победоносен поглед към Хърб. Тропотът на стъпките ѝ заглъхна по коридора.

— Откога е така? — попита тихо Джони.

Хърб поклати глава.

— Стана някак постепенно след нещастieto с тебе. Но началото бе много преди това. Ти го знаеш. Спомняш си.

— И тя вече...

— Не знам. Има ги разни в южните щати, дето си увиват змии около врата^[2]. За мене те са луди. Тя не е стигнала дотам. Но ти как си? Кажи, как се чувствуваш?

— Сам не знам. Татко, къде е Сара?

Хърб се наведе напред и стисна ръце между коленете си.

— Никак не ми е приятно да те разочаровам, Джон, но...

— Омъжена? Тя се е омъжила?

Хърб не отговори. Без да вдига поглед към Джони, той кимна с глава.

— О, господи! — изпъшка Джони. — Боях се, че е така.

— От три години вече тя е съпруга на един юрист, Уолтър Хазлет. Имат си и момченце. Джон... никой сериозно не вярваше, че ще се събудиш. Освен майка ти, разбира се. Никой от нас нямаше каквито и да е основания да вярва, че ще се събудиш. — Гласът му, прегракнал от чувството за вина, затрепери. — Докторите смятаха...

всъщност, все едно какво смятаха. Дори аз те бях отписал! Безкрайно ми е неприятно да го призная, но е истина. Моля те само да се опиташ да ме разбереш... да разбереш и Сара.

Джони се помъчи да каже, че разбира, но успя само жалостиво да гракне. Почувствува се физически остарял и болен. Чувството за тежка загуба започна да го дави. Изпуснатото време легна изведнъж върху му като камара тухли. Придобило конкретни измерения, то вече бе престанало да бъде някакво мъгляво понятие.

— Не се разстройвай, Джони. Това не е краят на света. Има и други хубави неща.

— Ще... ми трябва време да свикна — най-после успя да отговори той.

— Да, знам.

— Виждаш ли се с нея?

— Пишем си от време на време. Запознахме се след нещастieto с тебе. Тя е добро момиче, много добро. Все още преподава в Клийвс Милс. Но разбрах, че ще напуска през юни. Тя е щастлива, Джон.

— Хубаво — едва обърна език Джони. — Радвам се, че поне някой е щастлив.

— Сине...

— Надявам се, че не си говорите нещо тайно — закачи се Вера Смит, която влезе в стаята. В едната си ръка носеше кана, натъпкана с парчета лед. — Казаха, че още не си достатъчно добре за плодов сок, Джони, и затова ти донесох тоник.

— Прекрасно, мамо.

Тя погледна Хърб, после Джони, после пак Хърб.

— Наистина ли си говорехте за тайни работи? Защо сте провесили носове?

— Тъкмо обяснявах на Джони, че ще трябва здравата да се потруди, ако иска да излезе оттук — излъга Хърб. — Предстои му дълъг курс на лечение.

— Защо ви е притрябвало да говорите за това точно сега? Не се бойте, всичко ще бъде наред!

Вера наля тоник, сложи сламка и се усмихна на сина си.

— Хайде, пийни си. Много е полезно.

Джони изпи чашата до дъно. Горчеше.

[1] В горния преиначен цитат от поемата „Кубла хан“ на С. Т. Коулридж (1772—1834), вторият ред според оригинала е: „пред него в страх очи сведи“. — Б.пр. ↑

[2] Религиозна секта, най-разпространена в южните щати, чиито членове в моменти на екстаз публично се оставят да ги лазят гърмящи змии, вярвайки, че бог, убеден в тяхната чистота, ще ги запази и нищо няма да им се случи. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VII

1

— Затвори очи — подкани доктор Уейзак.

Той беше дребен, топчест човек с невероятно буйна и грижливо вчесана дълга коса, с триъгълни бакенбарди. Джони не можеше да приеме равнодушно гривата му. През 1970 година човек с подобно косище би бил принуден да си пробива с бой път към изхода на всеки бар в Източен Мейн, а човек на годините на Уейзак би се смятал за медицински случай.

Не бе коса, не бе чудо.

Джони затвори очи. Главата му бе облепена с електроди. От тях излизаха жици, които водеха към енцефалографа, закачен на стената. Доктор Браун и някаква сестра стояха при апарата, от който полекичка излизаше широка лента милиметрова хартия. Джони би предпочел на мястото на тази сестра да беше Мари Мишо. Изпитваше смътен страх.

Доктор Уейзак докосна клепачите му и той потръпна.

— Тъй... не мърдай, Джони. Тези са последните. Ето... тук.

— Готово, докторе — обади се сестрата.

Тихо бръмчене.

— Това е, Джони. Добре ли се чувствуваш?

— Все едно, че са ми сложили монети на клепачите.^[1]

— Така ли? Бързо ще свикнеш. Сега нека ти обясня цялата процедура. Ще те карам да си представяш разни неща. Ще имаш по около десет секунди за всяко. Нещата, които ще трябва да си представяш, са общо двадесет. Разбираш ли?

— Да.

— Прекрасно. Започваме. Доктор Браун?

— Готов съм.

— Отлично. Джони, искам да си представиш маса. На масата има портокал.

Джони започна да си представя. Беше малка масичка за игра на карти, със сгъваеми стоманени крака. Върху нея, мъничко встрани от центъра, имаше голям портокал с етикетче, залепено на грапавата му кора. На него пишеше „Сънкист“.

— Добре — насърчи Уейзак.

— Тази машинка може ли да види моя портокал?

— Е... На езика на символите — може. Апаратът регистрира биотоковете на мозъка. Ние търсим локални затормозявания, Джони. Области, които са увредени. Евентуални симптоми за повишено мозъчно налягане. А сега ще те помоля да поотложиш въпросите.

— Добре.

— Представи си телевизор. Нека да е включен, но да не приема никаква програма.

Джони видя телевизора, който имаше в квартирата — който бе имал в квартирата си. Екранът бе осветен от сив снеговалеж. Връхчетата от заешките уши на стайната антена бяха увити със станиол, за да се подобри приемането.

— Добре.

Един след друг последваха и другите предмети. Когато стигнаха до единадесетия, Уейзак поръча:

— Сега искам да си представиш сгъваема маса за пикник от лявата страна на зелена поляна.

Джони се замисли и в съзнанието му се появи шезлонг. Той сбърчи чело.

— Какво има?

— А, нищо... — Джони напрегна мислите си. Пикници, топли кренвирши, мангал с дървени въглища... Асоциирай, дявол да го вземе, асоциирай! Толкова ли е трудно мислено да видиш маса за пикник? Трябва да си виждал хиляди! Асоциирай докато стигнеш до нея! Пластмасови лъжици и вилици, картонени чинии, баща му с шапка на готвач, с дълга вилица в ръката, вързал престилка, на която с разкривени букви пише: „Готвачът иска нещо за пийване!“ Баща му пече сандвичи, които те ще седнат да изядат на...

Ох, ето я!

Джони се усмихна, но тутакси отново помръкна. Този път образът в главата му беше на хамак. Ах, да го вземат мътните!

— Не се ли получава масата за пикник?

— Странна работа. Не мога да се накарам... да мисля за нея. Искам да кажа, хем знам какво е, а не мога да извикам образа ѝ. Що за безобразие!

— Няма значение. Сега се опитай да си представиш земен глобус, кацнал върху предния капак на пикап.

Това бе просто.

С деветнадесетия обект — гребна лодка, подпряна на стълба на пътен знак („Кой ли ги измисля тия?“ — чудеше се Джони) — отново не потръгна. Много се затормози. Видя плажна топка да се търкаля до надгробен камък. Напрегна се по-силно и видя сложно кръстовище на няколко нива. Уейзак го успокои и след няколко минути електродите бяха свалени от главата и клепачите му.

— Защо не можах да видя тези неща? — Джони погледна Уейзак и после Браун. — Какво ми пречи?

— Трудно е да се определи със сигурност — отвърна Браун. — Би могло да се дължи на някаква локална амнезия. А може би при катастрофата е била унищожена малка частица от мозъка ти — и под малка разбирай наистина микрокоспична. Не можем да установим точната причина, но очевидно в асоциативната ти памет има някои пропадания. Сега попаднахме на две такива, а вероятно ти сам ще се натъкнеш и на други.

Неочаквано Уейзак попита:

— Като дете си се ударил силно по главата, нали?

Джони го погледна учудено.

— Имаш стар белег. Съществува теория, опираща се на обширни статистически изследвания...

— Изследвания, които далеч не са завършени — прекъсна го Браун сухо.

— Вярно. Но според тази теория хората, които показват тенденция към възстановяване след продължителна кома, обикновено са претърпяли някакво увреждане на мозъка в миналото... Идеята е, че мозъкът донякъде се е адаптирал към травмата при първото увреждане, което му помага да понесе следващото.

— Това не е доказано. — Браун изглеждаше недоволен, че Уейзак изобщо бе заговорил за тази теория.

— Белегът съществува — не отстъпи Уейзак. — Не си ли спомняш от какво е, Джони? Сигурно си загубил съзнание. По стълби

ли си паднал? Или с велосипед? Белегът говори, че това ти се е случило като малко момче.

Джони напрегна паметта си, после поклати глава.

— Питахте ли мама и татко?

— Не си спомнят изобщо да си се удрял по главата... Нищичко ли не ти идва на ума?

За момент нещо наистина се мярна — спомен за дим, черен и мазен, с мирис на гума. Студ. После всичко изчезна. Джони поклати глава. Уейзак въздъхна и сви рамене.

— Сигурно си уморен.

— Да, мъничко.

Браун седна на ръба на масата за провеждане на изследвания.

— Вече е единадесет и четвърт. Тази сутрин доста поработихме. Сега, ако искаш, с доктор Уейзак ще ти отговорим на някои въпроси, после ще се върнеш в стаята да поспиш. Съгласен ли си?

— Съгласен. Снимките, които направихте на мозъка ми...

— КАТ-скенирането — кимна Уейзак. — Компютърна аксиална томография. — Извади кутийка ментови дъвки и изсипа три направо в устата си. — КАТ-скенирането всъщност представлява серия от рентгенови снимки на мозъка, Джони. Компютърът обработва снимките и...

— И какво разбрахте от тях? Колко още ми остава?

— Що за глупости са това „колко още ми остава“? — не издържа Браун. — Говориш като в някой стар филм.

— Чувал съм, че хора, които са излезли от продължителна кома, обикновено не изкарват дълго и свършват също като електрическа крушка, която блясва ярко миг, преди да изгори.

Уейзак избухна в силен смях. Смееше се от сърце и с пълен глас н по едно чудо не се задави с дъвката си.

— Ах, каква мелодрама! — Той сложи ръка на гърдите на Джони. — Мислиш, че с Джими прохождаме в тази област? Неее. Ние сме невролози. „Особено ценен талант“, както го наричате вие, американците. А това означава, че сме невежи единствено относно функциите на човешкия мозък, а не че сме пълни идиоти. Ето защо ще ти кажа: Да, има случаи на рязко влошаване, но ти няма да бъдеш от тях. Мисля, че можем да му обещаем, нали, Джнм?

— Да — подкрепи го Браун. — Не открихме никакви значителни увреждания. В Тексас живее един човек, Джонки, който е бил в кома девет години. Вече шест години работи като банков агент по отпускане на заеми. А преди това е бил касиер. В Аризона живее жена, изкарала в кома дванадесет години. Станала някаква грешка с упойката ѝ по време на раждане. Сега е в инвалидна количка, но инак жива-здрава и напълно в ред с главата. Тя излезе от комата в 1969 година и видя детето, което бе родила преди дванадесет години, вече ученик в седми клас и пълен отличник.

— Аз ще бъда ли в инвалидна количка? Не мога да си изпъвам краката. С ръцете съм малко по-добре, но с краката... — не се доизказа Джони и завъртя глава.

— Сухожилията се скъсяват — обясни Уейзак. — Ето защо коматозните пациенти започват да се свиват в тъй нареченото емрионално кълбо. Сега обаче ние знаем много повече отпреди за атрофията, която съпътствува комата, и сме напреднали в задържането на развитието ѝ. Нашият специалист по лечебна физкултура ти правеше редовно упражнения, докато спеше. Освен това различните пациенти различно реагират на комата. При тебе атрофията се развиваше много бавно, Джони. Както сам каза, ръцете ти са удивително послушни и подвижни. Но все пак имаш и атрофия. Курсът на лечение ще бъде дълъг и... Трябва ли да те лъжа? Не, мисля, че не е нужно. Дълъг и болезнен. Без сълзи няма да мине. Сигурно ще намразиш специалиста с упражненията. Може би не ще искаш да напуснеш леглото. Ще има и операции — само една, ако си много, много късметлия, но може да потрябват и четири, за да ти се удължат сухожилията. Тези операции са все още новост. Биха могли да имат пълен или частичен успех, а може и нищо да не помогнат. И все пак, ако е рекъл господ, мисля, че отново ще можеш да ходиш. Не вярвам някога да можеш да караш ски или да тренираш бягане с препятствия, но може би ще можеш да тичаш и положително ще плуваш.

— Благодаря! — Джони усети как в гърдите му се надигна вълна от топли чувства към този човек заедно с акцента и странната му фризура. Дося му се и той да направи нещо да се отплати на Уейзак и заедно с това дойде желанието, ако не и необходимостта, да го докосне.

Джони се пресегна неочаквано и стисна в шепа ръката на доктора. Дланта му бе широка, прорязана с дълбоки линии и топла.

— Е? — усмихна се той добродушно. — Сега пък какво?

Един миг — и вече нещо се бе променило! Не знаеше какво точно, но ето че изведнъж Уейзак му бе станал кристално ясен. Имаше чувството, че неврологът... излезе на *преден план* и се откри в ореола на прелестно, ярко сияние. Всяко петънце, всяка бенчица и бръчица на лицето му изпъкнаха релефно. И всяка от тях имаше какво да разкаже. Той започна да разбира.

— Дайте ми вашия портфейл!

— Моя...?

Уейзак и Браун се спогледаха стреснато.

— Там има снимка на майка ви и тя ми трябва. Моля ви.

— Откъде знаеш това?

— *Моля ви.*

Уейзак надникна в очите на Джони, после бавно бръкна под престилката си и извади издут, стар, безформен кожен портфейл.

— Откъде знаеш, че нося снимка на майка си? Тя е мъртва, умря, когато нацистите окупираха Варшава.

Джони грабна портфейла от ръката на Уейзак. Двамата с Браун го гледаха изумени. Отвори го, не обърна никакво внимание на пластмасовите црозорчета за снимки и зарови в задното отделение. Пръстите му бързо прехвърлиха купчина стари визитни картички, квитанции, един осребрен чек, остаряла покана за някакво политическо мероприятие, докато накрая извадиха малка снимка в найлоново калъфче. От нея гледаше млада жена с обикновено лице и прибрани под забрадка коси. Усмивката ѝ бе лъчезарна и младежка. Държеше за ръка малко момче. От другата ѝ страна стоеше мъж в полска военна униформа.

Джони стисна снимката в ръце и затвори очи. Отначало всичко бе потънало в мрак, после от мрака стремглаво изскочи някакъв фургон... не, не фургон — катафалка. Катафалка, теглена от коне. Фенерите ѝ бяха скрити под черно зебло. Разбира се, че беше катафалка, защото те

(умираха със стотици, да, с хиляди, не можеха да се мерят с танковете, с вермахта. Те със своята конница от миналия век срещу танкове и картечници! Експлозии. Писъци. Умиращи войници. Кон с

разкъсани вътрешности и очи, които се въртят безумно и бляскат с бялото си. А зад него катурнато оръдие. И въпреки това те идат, Уейзак идва, изправен на стремената, вдигнал високо сабята си под косия дъжд в онова лято на 1939 година. Войниците му го следват, препъват се в калта, оръдието от купола на нацисткия танк го проследява, намира, взима го на прицел, гръмва и в миг тялото му от кръста надолу изчезва, сабята изхвърква от ръката му; а пътят води към Варшава. Нацистският звяр вилнее из Европа).

— Трябва веднага да прекратим това — възкликна с тревога Браун сякаш изпод земята. — Ти си презъбуден, Джони.

Гласовете долитаха до него отдалече, от някакъв коридор във времето.

— Той изпадна в транс — предположи Уейзак.

Горещо е тук. Потти се, Потти се, защото

(градът е в пламъци. Бежанците са хиляди. Един камион с грохот лъкатуши по калдаръмена улица, каросерията му е пълна с махащи немски войници със стоманени каски и младата жена вече не се усмихва, а бяга. Нищо вече не ѝ пречи да бяга. Детето е изпратено на сигурно място. В този момент камионът се качва на тротоара, калникът я удря, разтрошава ѝ таза и я праща във витрината на един магазин за часовници. И всичко наоколо започва да звъни, да бие, защото е дошло време. Дошло е времето часовниците да ударят)

— Шест часът — зафъфли Джони, пребелил очи. — Втори септември 1939 година. И всички кукувици кукат.

— О, господи, какво става? — прошепна Уейзак. Сестрата бе отстъпила назад до електроенцефалографа с посърнало от страх лице. Сега всеки е обзет от страх, защото смъртта витае във въздуха. Тя винаги витае тук, в тази

(болница. Миризма на етер. Всички пицят в това лоно на смъртта. Полша е мъртва, Полша е паднала под ударите на светкавичната война на вермахта — блицкрига. Раздробен таз. Човекът от съседното легло вика за вода, вика, вика, вика. Тя си спомня: **МОМЧЕТО Е НА СИГУРНО МЯСТО**. Какво момче? Не знае. Какво момче? Как е нейното име? Не си спомня. Помни само, че)

— Момчето е на сигурно място — профъфли Джони. — Аха, аха.

— Трябва веднага да прекратим това — повтори Браун.

— И как предлагаш да го сторим? — изрече на пресекулки Уейзак. — Работата отиде твърде далеч, за да...

Гласовете заглъхват. Гласовете изчезват в облаците. Всичко е забулено в облаци. Европа се намира под облака на войната. Всичко тъне в облаци с изключение на върховете, планинските върхове на

(Швейцария. Швейцария, и сега името ѝ е Боренц. Името ѝ е Йохана Боренц и мъжът ѝ е инженер или архитект — работата му е да строи мостове. Строи в Швейцария, където си имат козе мляко, козе сирене, бебе, ооох родилните болки! Родилните болки са ужасни и трябва да я упояват с морфин тази Йохана Боренц, заради тази. Счупения таз. Беше зараснал, беше се успокоил, но ето че пак я заболява непоносимо под натиска на утробата, отворила се, за да излезе бебето. Едно бебе. Две. И три. И четири. Те не идват всички наведнъж, не — те идват с годините. Те са)

— Бебетата — затананика Джони като жена. От неговия глас нямаше и помен, гласът бе чисто женски. После от устата му се посипаха някакви непонятни звуци в песен.

— Какво, за бога... — недоумяваше Браун.

— Полски, това е полски! — извика Уейзак. Очите му бяха изхвъркнали, лицето — побеляло. — Това е приспивна песен, и то на полски. Господи, боже мой, какво става тук?

Уейзак се наведе, сякаш за да прекрачи заедно с Джони през бариерата на годините, сякаш да ги прескочи, сякаш да

(прехвърли към миналото мост. Мост. Намира се в Турция. После мост някъде в горещия Далечен изток, може би Лаос? Не мога да кажа. Там изгубихме човек, изгубихме Ханс, после мост във Вирджиния, мост на реката Рапаханок и още мост в Калифорния. Сега кандидатствуваме за поданство и ходим на курсове в една задушна стаичка във вътрешната част на пощенска станция, където винаги мирише на лепило. Ноември 1963 година е и когато научаваме, че Кенеди е убит в Далас, плачем и когато малкото момче отдава чест на баща си в ковчега, тя се сеца: **МОМЧЕТО Е НА СИГУРНО МЯСТО** и това ѝ напомня за някакви пожари, някакви огромни пожари и скръб, какво момче? Тя сънува момчето. От тези сънища я боли глава. И той умира, Хелмут Боренц умира и тя с децата живее в Кармел, Калифорния, в къща на, на, на, не мога да видя табелката с името на улицата, тя е в мъртвата зона, като лодката, като масата за пикник на

поляната. В мъртвата зона. Като Варшава тогава. Децата се разпиляват, едно по едно завършват училище, тя ходи на абитуриентските церемонии и тазът я боли. Едно от децата загива във Виетнам. Останалите са добре. Едно от тях строи мостове. Името ѝ е Йохана Боренц и късно нощем, останала сама в пулсиращия мрак, понякога я спохожда мисълта: МОМЧЕТО Е НА СИГУРНО МЯСТО.)

Джони вдигна очи към тях. Чувствуваше някак особено главата си. Необикновенният ореол около Уейзак бе изчезнал. Отново бе в нормално състояние, макар че бе обзет от слабост и му се гадеше. Спря за миг поглед върху снимката в ръцете си, след което я върна.

— Джони? Как си? — попита го Браун.

— Уморих се — промълви той.

— Можеш ли да ни кажеш какво ти стана?

Той се обърна към Уейзак.

— Майка ви е жива.

— Не, Джони. Тя е умряла преди много години. По време на войната.

— Блъснал я немски военен камион и я изхвърлил през стъклената витрина в часовникарски магазин. Събудила се в някаква болница и имала амнезия. Тъй като не се намерили никакви документи за самоличността ѝ, взела името Йохана... някоя си. Не можах да разбера коя, но след края на войната отишла в Швейцария и се омъжила за тамошен... инженер, ако не се лъжа. Специалист по строеж на мостове, на име Хелмут Боренц. Така че по мъж тя се нарекла — тя се нарича — Йохана Боренц.

Очите на сестрата се разширяваха все повече и повече. Доктор Браун се бе смръщил — той или смяташе, че Джони ги разиграва, или просто му беше неприятно, че му се обърква графикът на изследванията. Ала лицето на Уейзак бе застинало в израз на дълбока замисленост.

— Родила е четири деца от Хелмут Боренц — продължи Джони все тъй равно и безизразно. — Работата му ги е водила по всички краища на света. Били са в Турция известно време. Някъде в Далечния изток: Лаос или може би Камбоджа. После дошли тук. Първо във Вирджиния, после по други места, които не можах да разбера, и накрая в Калифорния. Дватамата с Йохана получили американско поданство. Хелмут Боренц починал. Едно от децата им е също мъртво.

Останалите са живи и здрави. Ала тя понякога сънува вас. И в сънищата ѝ винаги се появява мисълта: „Момчето е на сигурно място.“ Само че не може да си спомни името ви. Навярно мисли, че е вече много късно.

— Калифорния? — промърмори унесено Уейзак.

— Сам — обади се укорително доктор Браун, — не бива да го насърчаваш.

— Къде в Калифорния, Джон?

— Кармел, на брега на океана. Но не можах да видя на коя улица. Името беше написано, ала не можах да го разбера. Беше в мъртвата зона. Също като масата за пикник и гребната лодка. Но тя е в Кармел, Калифорния. Йохана Боренц. Не е стара.

— Не, разбира се, че няма да е стара — съгласи се Сам Уейзак със същия унесен, далечен глас. — Тя беше едва на двадесет и четири години, когато нацистите нахлуха в Полша.

— Доктор Уейзак, аз настоявам! — ядоса се Браун. Уейзак се огледа, сякаш го бяха извадили от състояние на дълбок размисъл, и едва сега забелязваше по-младия си колега.

— Разбира се — успокои го той. — Прав си. Изтече часът, в който Джон трябваше да задава въпросите си, макар че всъщност той ни каза повече, отколкото ние на него.

— Това са глупости — тросна се Браун и Джони си помисли: „Страх го е. Напълнил е гащите от страх.“

Уейзак се усмихна на Браун, а после и на сестрата. Тя бе зяпнала Джони, сякаш бе тигър в паянтова клетка.

— Сестра, никому ни думица за това. Нито на старшата, нито на майка ви, нито на брат ви, нито на любимия, нито на изповедника. Разбрахте ли?

— Да, докторе — отвърна сестрата.

„Тя обаче ще разкаже — помисли си Джони и хвърли поглед към Уейзак. — И той си го знае.“

2

Спа почти целия следобед. В около четири часа го изведоха на количка по коридора до асансьора и го смъкнаха в неврологията за нов

сеанс. Джони плака. Изглежда, бе загубил способността да се контролира както всеки възрастен човек — на връщане от неврологията се подмокри и трябваше да го преобличат като бебе. Погълна го първата, но далеч не последната дълбока депресия, водите ѝ го понесоха мудно и той изпита желание да умре. Депресията бе придружена от чувство за самосъжаление и той си мислеше колко несправедлива бе съдбата към него. Беше си проспал младините като Рип Ван Уинкъл^[2]. Не можеше да ходи. Любимата му се бе омъжила за друг, а майки му се бе побъркала на тема религия. Не виждаше пред себе си нищо, за което да си заслужава да живее.

Когато го върнаха в стаята, сестрата го попита дали желае нещо. Ако Мари бе дежурна, той би я помолил за чаша студена вода. Но тя си бе отишла в три часа.

— Не — отвърна той, обърна се към стената и след известно време заспа.

---

[1] Съществува погребален обичай, според който върху клепачите на мъртвеца се слагат дребни монети. — Б.пр. ↑

[2] В едноименния разказ на Уошингтън Ървинг (1783—1859) героят замръква на лов в планината, попада сред някакви странни същества, напива се и заспива. На сутринта се прибира в селото си и разбира, че е проспал двадесет години. Междувременно британските колонии в Северна Америка са извоювали независимостта си и са създали Съединените американски щати. — Б.пр. ↑

ГЛАВА VIII

1

Вечерта баща му и майка му дойдоха на едночасово свиждане и Вера му донесе купчина религиозни брошури.

— Ще останем до края на седмицата — каза Хърб. — След това, ако вървиш все тъй добре, ще се приберем в Паунъл, но ще идваме да те виждаме всяка събота и неделя.

— Искам да остана при сина си — викна Вера.

— По-добре недей, мамо! — Депресията го бе поотпуснала малко, но Джони помнеше бездънния ѝ мрак. Ако в такова състояние майка му започнеше да говори за чудното бъдеще, отредено му от бога, той се съмняваше дали ще може да се удържи да не се разхълца в истеричен кикот.

— Аз съм ти необходима, Джон. Необходима съм, за да ти обясня...

— Първо трябва да се оправя — прекъсна я той. — Ще ми обясниш, когато се привдигна на крака, нали?

Тя не отговори. На лицето ѝ се изписа едва ли не карикатурна опърничавост, само че в нея нямаше нищо смешно. Абсолютно нищо. „Нищо и никаква прищявка на съдбата. Пет минути по-рано или по-късно по това шосе и всичко щеше да е другояче. А виж как сме прецакани и тримата сега. И тя вярва, че по този начин господ ми отрежда велики бъднини. А може би тази вяра е единственото, което я предпазва да не полудее съвсем?“

Джони сложи край на мъчителната пауза.

— Какво стана, татко, преизбраха ли Никсън? Кой беше кандидатът от опозицията?

— Преизбраха го — отвърна Хърб. — Съперникът му беше Макгъвърн.

— Кой?

— Макгъвърн. Джордж Макгъвърн. Сенатор от Южна Дакота.

— Не беше ли Мъски?

— Не. Но и Никсън не е вече президент. Подаде оставка.

— *Какво?*

— Той беше лъжец — заяви Вера кисело. — Възгордя се прекомерно и господ го сложи на мястото му.

— Подаде оставка? — изуми се Джони. — Никсън?

— Трябваше да си иде, преди да са го изгонили — обясни Хърб. — Бяха на път да го подведат под съдебна отговорност.

Джони изведнъж разбра, че в американския политически живот е настъпила някаква дълбока промяна — положително в резултат на войната във Виетнам, — която той бе пропуснал. И за пръв път действително се рочувствува като Рип Ван Уинкъл. До каква степен са се променили нещата? Чак го хващаше страх да попита. Тогава го обзе съмнение, от което му настръхнаха косите.

— Агню... Агню ли стана президент?

— Форд — отбеляза Вера. — Един честен и почтен човек.

— *Хенри Форд* — президент на Съединените щати?!

— Не Хенри — поправи го тя. — Джери.

Той се взираше ту в единия, ту в другия, почти убеден, че или сънува, или му играят лоша шега.

— И Агню си подаде оставката. — Вера стисна побелели устни. — Този крадец. Казват, че приел подкуп направо в служебния си кабинет.

— Но не заради подкупа си отиде — намеси се Хърб, — ами заради дякаква стара история още в Мериленд. Изглежда, доста яко е сгазил лука. Никсън направи Джери Форд вицепрезидент. После Никсън се оттегли през август миналата година и Форд го смени. Той пък направи Нелсън Рокфелер вицепрезидент. Та това е положението сега.

— Един парясник — изсумтя Вера. — Моля се само да не ни стане президент някой ден.

— Но какво е направил Никсън? Велики боже, аз... — Джони мерна майка си, чието лице мигом помръкна и се поправи. — Искам да кажа, как е възможно да я докара дотам, че да трябва да го подвеждат под съдебна отговорност...

— Не е нужно да скверниш името господне заради някаква си долна сбирщина от политици — смъмра го Вера. — Падна заради

„Уотъргейт“.

— „Уотъргейт“? Това операция във Виетнам ли беше, или нещо от този род?

— Хотелът „Уотъргейт“ във Вашингтон — поясни Хърб. — Някакви типове се вмъкнали там в щаба на Националния комитет на демократите и били хванати. Никсън знаел за тази работа и се опитал да я потули.

— Сериозно ли говориш? — едва успя да попита Джони.

— Довършиха го магнетофонните записи — допълни Вера. — И оня Джон Дийн^[1], дето побягна като плъх от потъващ кораб, щом усети дебелия край. За мене това си е най-обикновено доносничество.

— Ще ми обясниш ли подробно всичко, татко?

— Ще се опитам, макар че сигурно има още какво да излиза наяве. Ще ти донеса и книгите. Вече са написани към милион около този случай и сигурно ще се напишат още толкоз, преди да се свърши. В самото навечерие на изборите в 1972 година...

2

Часът беше десет и половина и родителите му си бяха отишли. Осветлението в отделението бе намалено за през нощта. Джони не можеше да заспи. Ужасяващата бъркотия от току-що наученото бушуваше в главата му. За този кратък период в света бяха настъпили просто немислими промени. Чувствуваше се не в такт и не в тон с времето.

Беше разбрал от баща си, че цените на бензина са се повишили почти двойно. До катастрофата човек можеше да купи бензин за осем-девет цента литъра. Сега струвал петнадесет цента и понякога се налагало да се чака на опашка пред бензиностанциите. В цялата страна било въведено ограничение на скоростта до деветдесет километра в час, което едва ли не предизвикало бунт срещу шофьорите на големи камиони.

Но това бе най-малкото. С Виетнам било свършено. Сложен бил краят на войната. В последна сметка комунистите взели връх. Хърб каза, че това се случило точно по времето, когато Джони започнал да дава признаци, че излиза от комата.

Президентът на САЩ посетил комунистически Китай. Не Форд, а Никсън — преди да подаде оставка. Не някой друг, а Никсън. Този макартист. Ако не беше го чул от баща си, Джони категорично би отказал да повярва.

Всичко това му идваше твърде много и го плашеше. Внезапно му се отця да научава повече от страх да не полудее. Онази писалка на доктор Браун например — онзи „Замах“ — колко ли още такива неща се бяха появили? Колко ли стотици други дреболийки щяха да му напомнят постоянно, че е загубил част от живота си — почти шест процента, ако се вярва на статистиките, — че е изостанал от времето, че е пропуснал шансовете си.

— Джон? — попита някой тихо. — Спиш ли, Джон?

Той се обърна. В рамката на вратата се бе появил мъгляв силует. Дребен, топчест мъж. Уейзак.

— Не. Буден съм.

— Така си и мислех. Може ли да вляза?

— Да, заповядай.

Уейзак изглеждаше състарен. Той седна до леглото на Джони.

— Преди малко се обадох по телефона. Позвъних на „Справки“ в Кармел, Калифорния, и попитах за Йохана Боренц. Как мислиш, има ли такъв номер?

— Да, но може да не е публикуван в указателя — отвърна Джони.

— Има и ми го дадох.

— Ммм... — Радваше се за Уейзак, но инак в това за него нямаше нищо ново. Нямаше нужда от доказателства, че е прав, защото си го знаеше — знаеше го със същата сигурност, както знаеше, че не е левак.

— Седнах и се замислих над всичко — продължи Уейзак. — Бях ти казал, че майка ми е умряла, но всъщност това бе само предположение. Баща ми загина при отбраната на Варшава. Майка ми просто изчезна безследно, нали разбираш? Логично бе да се предположи, че е била убита при бомбардировките... по време на окупацията. Повече не я видяхме и това бе естественото предположение, нали? Амнезията... като невролог мога да твърдя, че постоянната, обща амнезия е много, много рядка. Може би по-рядка и

от същинската шизофрения. Никъде не съм чел за документиран случай, който да е траял тридесет и пет години.

— Амнезията ѝ е минала много отдавна — не трепна Джони. — Мисля, че тя просто потиска спомените си. Когато паметта ѝ се е върнала, вече е била омъжена отново и майка на две деца... ако не и на три. Може би всяко връщане в миналото я е изпълвало с чувство за вина. Но тя те вижда в сънищата си: „Момчето е на сигурно място.“ Ти обади ли ѝ се?

— Да. Направо набрах нейния номер. Знаеш ли, че това вече е възможно? Голямо удобство е. Набираш единица, после местния код, после номера. Единадесет цифри и можеш да се свържеш с което си искаш кътче на страната. Поразителна работа. Дори малко страшна. Някакво момче, не, младеж, вдигна телефона. Попитах го вкъщи ли е мисис Боренц. Чух го, че вика: „Мамо, за тебе.“ И „щрак“, слушалката изтрака по маса ли, писалище ли, кой го знае. Аз си стоя в Бангор, в щата Мейн, на има-няма шестдесет километра от Атлантическия океан и чувам как някакъв младеж слага на масата телефонната слушалка в град на брега на Тихия океан. Сърцето ми... така се бе разблъскало, че се изплаших. Чакането ми се стори цяла вечност. После тя вдигна телефона и рече: „Да? Ало?“

— А ти как се представи? Как ѝ го поднесе?

— Нищо не съм ѝ поднасял — усмихна се кисело Уейзак. — Затворих телефона. И ми се прииска да изпия нещо силно, но нямах какво.

— Убеден ли си, че беше тя?

— Що за наивен въпрос, Джон! В хиляда деветстотин тридесет и девета съм бил едва на девет години. Оттогава не съм чувал гласа на майка си. Навремето тя говореше само полски. Сега аз говоря само на английски... за срамотите почти съм забравил родния си език. Как бих могъл да съм сигурен тя ли е, или не?

— И все пак тя ли беше?

Уейзак бавно прокара ръка по челото си.

— Да. Тя беше. Това беше майка ми.

— Но ти не можа да говориш с нея.

— Защо да говоря? — поразсърди се Уейзак. — Нейният живот си е неин, не е ли така! И както ти каза: „Момчето е на сигурно място.“ Струва ли си да тревожа една жена, която тъкмо е навлязла във

възрастта на заслужен покой? Мога ли да си позволя да разруша завинаги нейното равновесие? И онова нейно чувство за вина, за крето ти спомена... бива ли да му помагам да се разрази на воля? Или дори просто да рискувам да се случи това?

— Не знам — въздъхна Джони. Не бе по силите му да даде отговор на такива деликатни въпроси. Но чувствуваше, че Уейзак се опитва да обясни постъпката си, като ги задаваше. Въпросите, за които и сам нямаше отговор.

— Момчето е на сигурно място и жената в Кармел е на сигурно място. Цялата страна ги разделя и това е добре. Но какво ще стане с тебе, Джон? С тебе какво ще правим?

— Не те разбирам.

— Тогава ще ти го обясня с думи прости. Доктор Браун е бесен. Яд го е на мене, яд го е на тебе, яд го е и на себе си, предполагам затова, че донякъде е повярвал в неща, за които цял живот е смятал, че са бабини деветини. Сестрата, която присъствуваше, няма да си замълчи. Още тази нощ ще сподели с мъжа си в леглото и всичко може да свърши дотук, но мъжът ѝ може да се похвали на шефа си и току-виж, утре вечер вестниците гръмнали: „Болен се събужда от кома като ясновидец.“

— Ясновидец... — повтори Джони. — Това ли е то?

— Не знам какво е. Не съм сигурен. Нещо парапсихическо? Пророчески дар? Удобни думи, зад които не стои нищо, съвсем нищо. Ти предрече на една от сестрите, че очната операция на сина ѝ ще бъде успешна...

— Мари — промърмори Джони и леко се усмихна. Мари му бе симпатична.

— ... и вече цялата болница говори за това. Наистина ли виждаш бъдещето? Това ли е, което се нарича „шесто чувство“? Не е ясно. Ти сложи снимка на майка ми между дланите си и разбра къде живее сега. Знаеш ли къде могат да се намерят изчезнали хора и вещи? Не е ясно. Можеш ли да четеш мисли? Да влияеш на предмети от материалния свят? Да изцеряваш чрез докосване на болното място? Това са все неща, наричани „парапсихически“. Всички те са свързани с идеята за „шесто чувство“. Това са неща, над които доктор Браун се надсмива. Надсмива? Не, не се надсмива. Той ги презира.

— Но ти не ги презираш?

— Аз си мисля за феномени като Едгар Кейси и Питър Хъркос. Опитвах се да разкажа на доктор Браун за Хъркос, но той се изсмя пренебрежително. Не иска да чуе, не иска и да знае за това.

Джони не продума.

— Така че... какво ще правим с тебе?

— Необходимо ли е нещо да се прави?

— Мисля, че да. — Уейзак стана. — Ще те оставя сам да си го обмислиш. Но докато обмисляш, имай предвид следното: има неща, които е по-добре да си останат невидяни, и други, които е по-добре да си останат ненамерени.

Той му пожела „лека нощ“ и тихичко излезе. Джони се чувствуваше вече ужасно уморен, ала още дълго време не можа да заспи.

---

[1] Адвокат в кабинета на Никсън и една от централните фигури в скандала „Уотъргейт“. Със сензационните си разкрития допринесъл най-много за свалянето на президента. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IX

1

Първата операция на Джони бе насрочена за 28 май. Уейзак и Браун му обясниха внимателно цялата процедура. Планирано било да го оперират с местна упойка — и двамата считаха, че с пълна би било прекалено рисковано. Най-напред щели да оперират коленете и глезените му. Щели да удължат сухожилията, скъсили се по време на дългия сън, с изкуствена материя — от същата пластмаса, каквато се използвала при подмяна на сърдечните клапи. Успехът на операцията зависел не от това дали организмът му щял да приеме изкуствените сухожилия, а доколко краката му щели да се адаптират към промяната. В случай на успех с коленете и глезените щели да предприемат още три операции: на дългите сухожилия на бедрата, на лакътните връзки и на почти неподвижната му шия. Щял да го оперира Реймънд Руоп — хирургът, приложил за пръв път тази техника. Очаквали го да пристигне със самолет от Сан Франциско.

— За какво съм му притрябвал на този Руоп, щом е такава суперзвезда? — попита Джони. Бе научил думата „суперзвезда“ от Мари, която я употреби за един плешивеец, очилат естраден певец с невероятното име Елтън Джон.

— Подценяваш собствените си качества на суперзвезда — отвърна Браун. — В САЩ хората, които са излезли от кома, продължителна като твоята, се броят на пръсти. И сред тях ти си с най-радикалната и задоволителна картина на възстановяване от съпътстващите мозъчни увреждания.

Сам Уейзак беше по-откровен:

— Ти си просто опитно зайче.

— Какво?

— Да. Погледни срещу светлината, ако обичаш. — Уейзак насочи офталмоскопа към зеницата на лявото око на Джони. — Знаеш ли, че с това нещо виждам чак до зрителния ти нерв? Да. Очите не са само

прозорчета към душата. Те са и един от най-важните диагностични пунктове на мозъка.

— Опитно зайче — произнесе Джони сърдито, втренчен в яркия лъч.

— Да. — Светлината угасна. — Недей чак толкоз много да се самосъжालяваш. Голяма част от техниките, които тепърва ще се прилагат — и някои, които вече бяха приложени — върху тебе, са усъвършенствувани по време на войната във Виетнам. Тогава по болниците не се чувствуваше недостиг от опитни зайчета. Човек като Руоп се интересува от твоя случай, защото е уникален. Имаме пациент, спал в продължение на четири години и половина. В състояние ли сме да му помогнем отново да проходи? Това е интересен проблем. Той вече вижда ръкописа на научната статия, която ще изпрати в списанието, и чака операцията със същото нетърпение, с което детето очаква новите си играчки под коледната елха. За него ти не си гърчещият се от болки Джони Смит, Джони Смит, който трябва да използва подлога и да вика сестрата, когато го засърби гърбът. Така впрочем е по-добре. Няма да му трепне ръката. Усмихни се, Джони. Този Руоп прилича на банков чиновник, но е може би най-добрият хирург в Северна Америка.

Ала на Джони хич не му беше до смях.

Той бе изчел добросъвестно брошурите, оставени от майка му. Те го бяха изпълнили с тягостни чувства и с нови сериозни опасения за душевното ѝ състояние. Авторът на едната, някой си Сейлем Кърбан, съзерцаваше с почти езически възторг перспективата за кървав апокалипсис и ненаситните огньове на зейналата преизподня. В друга пришествието на Антихриста се описваше като в булеварден роман на ужасите. Останалите се сливаха в мрачен карнавал на безумието: Христос обитава земните недра под Южния полюс, господ пилотира летящи чинии, Ню Йорк е Содом, а Лос Анджелес — Гомор. Там се говореше за изгонване на зли духове, за вещици, за всякакви чудеса — виждани и невиджани. За Джони бе непосилно да свърже брошурите с образа на религиозната, но все пак земна жена, която помнеше от времето преди комата.

Три дни след инцидента със снимката на майката на Уейзак един строен, тъмнокос журналист на име Дейвид Брайт от Бангорския

вестник „Дейли Нюз“ се появи на вратата на стаята му и помоли Джони за кратко интервю.

— Питахте ли лекарите?

— Всъщност не.

— Добре. Тогава с удоволствие ще поговоря с вас.

— Ей такива хора обичам! — Брайт се приближи и седна.

Започна с въпроси за катастрофата и за това какви мисли и чувства са го вълнували, когато се измъкнал от комата и разбрал, че е проспал почти половин десетилетие. Джони му отговори честно и без заобикалки. После Брайт подхвърли, че чул от свой „източник“, за някакво „шесто чувство“, което Джони бил развил в резултат на произшествието.

— Искате да разберете дали съм ясновидец?

Брайт се усмихна и сви рамене:

— Като начало, да.

Джони бе мислил внимателно над думите на Уейзак. И колкото по-дълго мислеше, толкова по-определено му се струваше, че Уейзак бе постъпил съвсем правилно, като бе затворил телефона, без да каже нищо. В тази връзка започна да си спомня „Маймунската лапа“ на У. У. Джейкъбс. Лапата изпълнява желания, но за всяко от трите си желания плащаш такава цена, че да ти се завие свят. Бабата и дядото си пожелават сто лири. Синът им загива поради заводска злополука и те получават сто лири обезщетение. Тогава бабата пожелавала да ѝ върнат сина и той наистина се връща, но преди бабата да успее да му отвори и да види какъв ужасен призрак е извадила от гроба, дядото използва последното желание да го отпрати. Както се бе изразил Уейзак, някои неща е по-добре да си останат ненамерени.

— Аз съм ясновидец толкова, колкото и вие — заяви Джони.

— Според моя източник...

— Не, не е вярно...

Брайт се усмихна леко недоверчиво, подвоуми се дали да не продължи да настоява на своето, но после обърна нова страница в бележника си. Започна да разпитва Джони за перспективите му в бъдеще, с какви чувства ще търси отново място в живота и пак получи възможно най-откровен отговор.

— И така, какво ще правите, като излезете оттук? — Журналистът затвори бележника.

— Още не съм мислил за това. Засега се мъча да свикна с мисълта, че президентът се казва Джералд Форд.

Брайт се засмя.

— И не сте единствен, приятелю.

— Сигурно ще се хвана пак като учител. Само това мога. Но сега-засега е прекалено рано да се мисли по този въпрос.

Брайт благодари за интервюто и си тръгна. Статията му се появи във вестника след четиридесет и осем часа, в деня, преди да оперират краката на Джони. Бе поместена най-долу на първата страница под заглавие: **ДЖОН СМИТ, СЪВРЕМЕННИЯТ РИП ВАН УИНКЪЛ, ПРЕД ПРАГА НА ДЪЛГОТО ЗАВРЪЩАНЕ.** Имаше три снимки — едната на Джони, взета от годишника на гимназията в Клийвс Милс (снимката бе направена по-малко от седмица преди натастрофата), другата на Джони в болничното легло, отслабнал и сгърчен, със свити ръце и крака. Между тях имаше трета — на изпотрошеното такси, килнато настрани като умряло куче. В статията нямаше нито дума за свръхестествени способности, особени предчувствия или други феноменални таланти.

— Как успя да го отклониш от темата за парапсихологията? — удиви се вечерта Уейзак. Джони сви рамене.

— Видя ми се разбран човек. Може би не е искал да ме натопи.

— Сигурно, само че той няма да го забрави. Няма да го забрави, ако е добър журналист, а доколкото разбрах, е такъв.

— Доколкото си разбрал?

— Поразпитах тук-там.

— Грижиш се за моите интереси, а?

— Всички правим, каквото можем. Вълнуваш ли се за утре, Джони?

— Не се вълнувам, а по-скоро ме е страх.

— Естествено, че ще те е страх. И аз бих се страхувал.

— Ти ще присъствуваш ли?

— Да, в галерията за зрители над операционната. Горе зад стъклото. Няма да можеш да ме различиш в тълпата от зелени престилки, но аз ще бъда там.

— Сложи си нещо — помоли Джони. — Сложи си нещо да те разпозна.

Уейзак го погледна и се усмихна.

— Добре, ще си забода часовника на престилката.

— Благодаря! А доктор Браун? Той ще бъде ли там?

— Доктор Браун е във Вашингтон. Утре ще докладва твоя случай пред Американското дружество на невролозите. Прочетох доклада му. Много е добър. Може би е мъничко пресилен.

— Ти не беше ли поканен?

Уейзак сви рамене.

— Не обичам да летя. Страх ме е.

— А може би си искал да останеш тук?

Уейзак само пусна една усмивка и разпери ръце.

— Той май не ме обича твърде, а? — попита Джони. — Тоя доктор Браун?

— Има нещо такова — съгласи се Уейзак. — Наумил си е, че ни разиграваш, че си имаш някаква причина да ни правиш номера. Навярно за да спечелиш внимание. Но не съди за него само по отношението му към тебе, Джон. Той не може да мисли другояче, защото така е устроен. Ако трябва да изпитваш някакво определено чувство към Джим, нека то бъде мъничко съжаление. Блестящ специалист е и ще отиде далеч. Вече го търсят от разни места и приближава денят, когато ще отлети от тези студени северни гори и Бангор ще се прости завинаги с него. Ще отиде я в Хюстън, я на Хаваите, че току-виж, и в Париж. И все пак той е удивително ограничен. Гледа на мозъка като на машина. Разрязал го със скалпела на парчета и не намерил вътре душа: следователно такава не съществува. Това е емпиричният подход на механика, а механикът е просто едно изключително сръчно дете. Но между нас да си остане.

— Добре.

— А сега трябва да почиваш. Утре те чака дълъг ден.

2

По време на операцията Джони не можа да види друго от световноизвестният доктор Руоп освен чифт очила с дебели рогови рамки и голяма бучка отляво на челото му. Всичко останало бе скрито под кепето, престилката и ръкавиците на хирурга.

Като подготовка към операцията му бяха инжектирали демерол и атропин, така че когато го вкараха с количката в операционната, той вече бе унесен. Анестезиологът се приближи с най-грамадната игла, която Джони бе виждал, върху спринцовка с новокаин. Очакваше, че от инжекцията ще го заболи, и не се излъга. Направиха му я между четвъртия и петия лумбален прешлен, достатъчно високо, за да не засегнат „кауда еквина“, снопа от нервни влакна в основата на гръбнака, който напомня на конска опашка.

Джони лежеше по корем и хапеше ръка, за да не се развика.

Мина цяла вечност, докато болката започна да се притъпява и накрая се превърна в смътно чувство за тежест. Инак долната част на тялото му все едно не съществуваше.

Лицето на Руоп надвисна над него. „Зеленият бандит — помисли си Джони. — Джеси Джеймс с рогови очила. Парите или живота!“

— Добре ли се чувствувате, мистър Смит?

— Да, но бих предпочел втори път да не минавам през същото.

— Ако искате, можете да четете списания. Или, стига да не ви разстройва, можете да гледате в огледалото.

— Добре.

— Сестра, какво е кръвното налягане, моля?

— Сто и двадесет на седемдесет и шест.

— Прекрасно. Е, юнаци, на работа.

— Оставете една кълчица и за мен — промърмори Джони и бе изненадан от искрения смях, който предизвика шегата му. Руоп го потупа по рамото през чаршафа със стегнатата си в каучукова ръкавица ръка.

Сетне хирургът си избра скалпел и се скри зад зеленото перде върху металната арка пред лицето на пациента.

Огледалото беше изпъкнало и макар малко разкривено, всичко се виждаше доста добре.

— Да, да — забърбори под нос Руоп. — Да, да... Трам-та-ра, рам-та-ра, рам... точно това ни трябва... Трум-ту-ру, рум... Много добре... Хемостат, моля. Хайде, сестра, събуди се, за бога... Тъй вярно!... Сега ще ми трябва едно от онези... Не, почакай... Не ме слушай какво казвам, а давай каквото трябва... Да, добре... Връзките, моля.

Сестрата подаде с щипци нещо, което приличаше на сноп усукани тънки жички. Хирургът внимателно ги пое във въздуха с пинсети.

„Също като в италиански ресторант — помисли си Джони. — И колко много доматен сос!“ — От тази гледка му прилоша и той извърна очи. Отгоре в галерията останалите бандити се бяха втренчили в него. Очите им изглеждаха безцветни и безмилостни и вдъхваха ужас. После попадна на Уейзак, третия отдясно наляво, с акуратно прикрепен часовник отпред на престилката.

Джони кимна.

Уейзак му отвърна.

Стана му малко по-леко.

3

Руоп приключи със свързките между коленете и прасците му и Джони бе обърнат по корем. Анестезиоложката го попита дали се чувства добре. Джони отвърна, че сигурно се чувства дотолкова добре, доколкото позволяват обстоятелствата. Тя му предложи да му пусне нещо по магнетофона и той отвърна, че би било много хубаво. След малко операционната се изпълни с чистия, сладък глас на Джоун Баес. Руоп си вършеше работата. На Джони му се приспа и той потъна в дрямка. Когато се събуди, операцията все още продължаваше. Уейзак си беше на мястото. Джони повдигна ръка, за да му даде знак, че го вижда, и докторът кимна.

4

След още час всичко свърши. Закараха го в следоперационното отделение, където една сестра започна настойчиво да пробва дали усеща колко от пръстите на краката му е докоснала. След известно време Джони вече бе в състояние да отговори.

Влезе Руоп с развързана от едната страна, увиснала бандитска маска.

— Как е? — попита той.

— Добре.

— Операцията мина като по мед и масло. Вярвам, че ще има хубави резултати.

— Радвам се.

— Чакат те болки — предупреди хирургът. — Навярно доста силни. Самата лечебна физкултура ще бъде много болезнена в началото. Дръж се.

— Къде ще ходя!

— Довиждане — сбогува се Руоп и излезе.

„Навярно — мина през ума на Джони — бърза да изиграе партия голф на местното игрище, преди да е мръкнало.“

5

„Доста силни болки.“

Към девет часа вечерта местната упойка бе окончателно престанала да действа и Джони примираше от болки. Бяха му забранили да си мърда краката без помощта на две сестри. Имаше чувството, че някой бе взел колани с безброй остри шипове по тях, беше ги омотал около колената му и бе ги затегнал жестоко, до скъсване. Времето се влачеше бавно като червей. Ще хвърли поглед към часовника, сигурен, че е минал час, откакто за последен път го бе поглеждал, и ще се окаже, че са минали някакви си четири минути. Стигаше до положение, когато беше сигурен, че не ще може да изтърпи болката ни минута повече, но минутата минаваше и той бе абсолютно уверен, че следващата вече няма да я преживее.

Помисли си за всичките минути, които го чакаха, наредени като монети в равен, десеткилометров фишек и гладката, тежка вълна на най-черната депресия в живота му го погълна и повлече към дъното. Щяха да го мъчат до смърт. Операции на лактите, бедрата, шията. Лечебна физкултура. Санитари, инвалидни колички, бастуни.

„Чакат те болки... Дръж се.“

„А не, ти се дръж! — възнегодува Джони. — Мене по-дооре да ме оставите на мира! Пръждосвайте се оттук с вашите сатъри! Ако това ще ви е помощта, ни най-малко не ми е притрябвала!“

Непрестанна, пулсираща болка, врязваща се в плътта му.

Топла влага, стичаща се по слабините.
Беше се изпуснал.
Джони Смит се обърна към стената и заплака.

6

Десет дни след първата операция и две седмици преди деня, за който бе насрочена следващата, Джони вдигна очи от книгата си — „Гвардията на президента“ (историята на аферата „Уотъргейт“ от разкрилите я двама журналисти Удуърд и Бърнстайн) — и забеляза на прага млада жена, която поглеждаше нерешително.

— Сара! — възкликна той. — Ти ли си?

Тя въздъхна разтреперано.

— Да, аз съм, Джони.

Той остави книгата и се взря в нея. Бе елегантно облечена в светлозелена рокля от лен, а пред гърдите си стискаше като щит кафява чанта-плик. Беше си изсветлила един кичур коса и страшно й отиваше. Но в същото време в сърцето на Джони се завъртя острието на ревността: „Нейна ли е била идеята за този кичур или на мъжа, с когото сега дели живота и леглото си?“ Беше красива.

— Заповядай — покани я Джони. — Влез и седни.

Тя прекоси стаята и изведнъж той сякаш надникна и се видя през нейните очи — изпостелял, свлечен леко на една страна върху стола до прозореца, изпънал крака на табуретка, облечен в роба, завързана на гърба, и загърнат в евтина болнична хавлия.

— Харесвам ли ти в парадния си смокинг? — прикри неудобството си с шега.

— Много добре изглеждаш. — Тя го целуна по бузата и стотици спомени запреплетоха мълнии в паметта му, подобно на колода карти, ловко размесвани от опитен картоиграч.

Сара седна на другия стол, кръстоса крака и придърпа края на полата си.

Двамата се гледаха мълчаливо. Личеше си, че тя е страшно нервна. Ако някой сега я докоснеше по рамото, сигурно щеше да подскочи до тавана.

— Не бях сигурна дали трябва да дойда, но много ми се искаше.

— Радвам се, че дойде.

„Като непознати в автобуса — натъжи се той. — Би трябвало да значим повече един за друг.“

— Казвай сега, какво става с тебе?

Джони се засмя.

— Бях на война. Да ти покажа ли раните си?

Той повдигна робата над коленете си и откри криволичещите разрези, които бяха започнали да заздравяват. Ръбовете им все още бяха алени и насечени от чертичките на шевове.

— О, боже, какъв е този ужас?

— Опитват се да спят милионите парчета на Търкаланчо-дебеланчо^[1]. Кралската войска, конницата напета и медицинската чета. Така че... — Той млъкна, защото Сара се просълзи.

— Не говори така, Джони. Моля те, недей.

— Прощавай. Аз само исках... да се пошегувам. — Истината ли казваше? Действително ли се бе опитвал да види бедата си откъм смешната страна, или бе потърсил начин да се оплаче: „Благодаря за посещението, тук ме кълцат на парчета.“

— Нима можеш! Нима си в състояние да се шегуваш с това? — Тя бе извадила лигнинена кърпичка от чантата си и бършеше очи.

— Немного често. Сега като те видях... в мене май заговори инстинктът за самосъхранение.

— Ще те пуснат ли скоро оттук?

— Някой ден. Стига да издържа средновековното изпитание за праведност. Чела ли си как го правят индианците? Пускат те през шпалир с томаховки и ако оживееш, след като цялото племе се изреди да те замеря, значи си свободен да си вървиш.

— Може би през лятото?

— Не... няма да стане.

— Ужасно ми е мъчно, че се случи така — зашепна тя едва доловимо. — Опитвам се да си обясня защо... или какво би станало, ако... и от тези въпроси сън не ме хваща. Ако не бях яла разваления хот дог... ако беше останал, вместо да си тръгваш... — Сара поклати глава и вдигна зачервени очи към него. — Понякога ми се струва, че сме били обречени, без никакъв шанс за спасение.

Джони се усмихна.

— Като с двойната нула. Всичко за банката. Ама помниш ли как го съсипах онова Колело, а?

— Да. Спечели повече от петстотин долара.

Той я гледаше все тъй усмихнат, ала в усмивката му сега се бе прокраднало учудване и някаква горчивина.

— Можеш ли да си представиш — лекарите смятат, че съм оживял, защото като малък съм си удрял главата! Само че нито аз, нито майка ми или баща ми си спомняме да е имало такъв случай. И все пак колкото пъти се замислям по въпроса, толкова пъти ми се явява Колелото на късмета... и усещам мирис на горена гума.

— Възможно е да си преживял катастрофа с кола... — предположи тя неуверено.

— Не, не мисля, че причината е такава. Но имам чувството, че Колелото ме е предупреждавало за нещо... а аз не му обърнах внимание.

— Недей, Джони.

Сара се поразмърда и промърмори смутено.

Той сви рамене.

— А може просто в онази вечер да съм изразходил наведнъж късмета си за четири години напред. Но гледай тука, Сара. — Внимателно, преодолявайки болката, Джони вдигна крак, сгъна го под прав ъгъл и пак го изпъна на табуретката. — Току-виж, успели да сглобят Търкаланчо. Когато се събудих, не можех да си сгъвам краката, нито да ги изпъвам така.

— Нали можеш да *мислиш*, Джони! Да *говориш*. Ние всички смятахме, че... нали знаеш?

— Ясно, Джони Спящата ряпа. — И отново помежду им се възцари неловко, тягостно мълчание. Той го наруши, като се престори на весел.

— А как е при тебе животът?

— Ами... омъжих се. Вероятно си чул.

— Татко ми каза.

— За много добър човек. — Сара внезапно се впусна в признания. — Не можех да чакам, Джони. За това също ми е много мъчно. Лекарите твърдяха, че няма да излезеш от комата, че ще й се предаваш все повече и повече, докато просто... просто угаснеш. А дори да бях знаела... — Тя го погледна с оправдаващ се израз в очите.

— Дори да бях знаела, Джони, сигурно пак не бих могла да чакам. Четири години и половина са много време.

— Вярно. Ужасно много време. Не ти ли се струва кошмарно, като си помислиш? Поръчах да ми донесат всички възможни списания от последните четири години, само за да видя кой е умрял. Труман. Джанис Джоуплин. Джими Хендрикс — боже, представих си го как пее „Виолетовият здрач“ и едвам повярвах! Великият каубой Дан Блокър. И нашата любов. Просто угасна.

— Не мога да си го простя — прошепна Сара. — Чувствувам се ужасно виновна. Но аз обичам мъжа си, Джони. Много го обичам.

— Това е най-важното.

— Той се казва Уолт Хазлет и е...

— Знаеш ли, по-добре ми разкажи за детето — прекъсна я Джони. — Нали няма да ми се обидиш?

— Той е страхотен сладур — грейна тя. — Вече е на седем месеца. Казва се Денис, но му викаме Дени. Кръстихме го на дядото по бащина линия.

— Доведи го някой път да го видя.

— Ще го доведе — обеща Сара и двамата се усмихнаха фалшиво, защото знаеха, че това никога няма да стане. — Джони, имаш ли нужда от нещо?

„Само от тебе, мила. И да си върна последните четири години и половина.“

— Не — отвърна той на глас. — Все така ли учителствуваш?

— Да, засега.

— Още ли смъркаш този проклет кокаин?

— Ах, Джони! Никак не си се променил! Все същият шегобиец си, както те помня.

— Същият шегобиец — съгласи се той и мълчанието отново се стовари едва ли не с трясък помежду им.

— Да дойда ли пак някой ден?

— Разбира се. Много ще се радвам, Сара.

Джони се позамисли — не му даваше сърце да се разделят така безлично. Искаше, ако това бе възможно, да не наранява нито нея, нито себе си, да я изпрати с думи от душа.

— Правилно си постъпила, Сара.

— Кой знае? — произнесе унило тя. — Никак не съм сигурна. Всичко изглежда тъй жестоко и... не мога да не го призная, тъй *несправедливо*. Обичам мъжа и детето си — лицето ѝ изведнъж се разведри и по ъгълчетата на устата ѝ трепна усмивка — и вярвам на Уолт, когато ме убеждава, че един ден ще живеем в най-хубавата къща на Бангор. Вярвам му и че ще дойде време да заеме мястото на Бил Коън в Конгреса. Вярвам му едва ли не и за това, че в бъдеще ще имаме президент от Мейн. А ето че гледам горките ти крака... — Тя отново се разплака. — Като че ли са ги смляли с миксер. Ти направо си се *стопил*...

— Недей, Сара, не плачи.

— Направо си се стопил и всичко е така несправедливо и жестоко и аз го мразя, мразя, защото с нищо не сме го заслужили, с абсолютно нищо!

— Изглежда, че понякога няма справедливост. Такъв е животът. Понякога просто се налага да живееш, както можеш, и да се примиряваш със съдбата си. Отпусни се и бъди щастлива, Сара. И не се двоуми, ако ти се прииска да дойдеш да ме видиш, ами вземи и донеси колода карти.

— Добре. Извинявай, че се разплаках. Надали ти действа особено ободряващо.

— Нищо — усмихна ѝ се той. — Ти гледай да оставиш този кокаин, момиче. Ще ти окапе носът.

— Ти си непоправим! — прихна Сара, наведе се неочаквано и го целуна по устните. — Ох, Джони, дано по-скоро да оздравееш!

Той я изгледа замислено, докато се изправяше.

— Джони?

— Не си го загубила. Изобщо не си го губила.

— Кое? — сбърчи тя чело в учудване.

— Венчалният пръстен. Не си го загубила в Монреал.

Джони разтриваше глава в областта над дясната си вежда. Ръката му хвърляше сянка и с нещо твърде близко до суеверен страх Сара установи, че лицето му е наполовина осветено и наполовина в мрак. Това ѝ напомни за маската, купена за Халоуин, с която я бе изплашил преди години. Двамата с Уолт бяха прекарали медения си месец в Монреал, но откъде пък Джони можеше да е чул за това? Дали от Хърб? Сигурно. Ала единствено на младоженците беше известно, че тя

си бе загубила халката някъде в хотелската стая. Никой друг не се научи, защото Уолт ѝ бе купил нова, преди да отлетят за вкъщи. Беше ѝ неудобно да го разкаже пред когото и да било, дори пред майка си.

— Откъде...

Той се смръщи, после ѝ се усмихна. Свали ръка и стисна длани в скута си.

— Не ти беше по мярка. Ти стягаше багажа, не помниш ли, Сара? Мъжът ти беше излязъл на пазар, а ти стягаше куфарите. Той беше отишъл да купи... да купи... не се вижда... В мъртвата зона е.

„Мъртвата зона?“

— Беше отишъл в магазин за подаръци и бе накупил всевъзможни глупости от рода на възглавнички, които издават пърдящ звук, дъвки с чесън и тъй нататък. Но, Джони, откъде разбра, че съм си загубила хал...

— Ти стягаше багажа. Халката не ти беше по мярка, беше много широка. Канеше се да я занесеш за стесняване, като се прибереш. Междувременно беше... — Той примижа озадачено, но миг след това лицето му се разведри. — Беше я уплътнила с тоалетна хартия!

Сега вече нямаше съмнение — тя бе обзета от панически страх, клокочещ мудно из вътрешностите ѝ и натежаващ като студена буца. Сара притисна ръка към гърдите си и се втрени като хипнотизирана в Джони. „Пак същият смразяващ, забавляващ се поглед като в онази вечер, когато се надиграваше с Колелото! Какво е станало с тебе, Джони? В какво си се превърнал?“

Очите му бяха мастиленосини и гледаха зареяно нейде надалеч. Прииска ѝ се да побегне. Имаше чувството, че дори в стаята притъмнява, сякаш той раздираше тъканта на реалността и разкъсваше връзките между минало и настояще.

— Изхлузи се от пръста ти — продължи Джони. — Просто се изхлузи, когато бъркаше в джоба на един от куфарите да сложиш бръснарските принадлежности на мъжа си. Ти не забеляза веднага, че го няма, и реши, че е паднал някъде из стаята. — Той се разсмя пискливо, игриво, звънливо — нищо общо с обичайния смях на Джони — и студено... много студено. — Ох, как двамката претършувахте стаята! А пръстенчето си беше в куфара. И досега си стои там. Качи се на тавана и ще го намериш, Сара!

Отвън в коридора, изглежда, някой счупи чаша с вода и стреснат изруга. Шумът привлече вниманието на Джони и очите му се проясниха. Когато отново се обърна към Сара и съзря смразеното ѝ от ужас лице, той направи угрижена гримаса.

— Какво, да не би да съм казал нещо лошо?

— Откъде знаеш? — прошепна тя. — Откъде знаеш за тези неща?

— Нямам представа. Прощавай, ако...

— Трябва да тръгвам. Наела съм жена да гледа Дени.

— Добре. Извинявай, че те разстроих.

— Откъде разбра за пръстена ми, Джони?

Но той само поклати неопределено глава.

7

Насред коридора я сви стомахът. Едвам успя да намери тоалетната, влетя вътре, хлопна вратата зад себе си и изригна. Пусна водата и се изправи. Беше затворила очи и цялата трепереше, но все пак чувствуваше, че я напушва смях. И предишния път, когато се видяха с Джони, бе повръщала. Всеки с кръста си ли? Времето *от* — до се зачерква? Тя запуши уста, за да попречи на кикота — или писъка, — който напираше в гърлото ѝ, да изскочи навън. Тогава в полумрака пред очите ѝ светът сякаш се люшна и увисна, противно на всякаква логика, като тепсия, като въртящо се Колело на късмета.

8

Беше оставила Дени при мисис Лабел, така че когато се прибра, намери къщата тиха и пуста. Качи се по тясната стълба на тавана, щракна ключа и двете голи, провиснали на кабел крушки светнаха. Багажът им бе струпан в единия ъгъл. По страните на трите оранжеви куфара още си стояха пътническите етикети от Монреал. Сара отвори първия куфар, потършува из джобовете и не намери нищо. Нищо не намери и във втория, и в третия.

Отдъхна си. Чувствуваше се глупаво, но разочарованието, което изпитваше, не можеше да се сравни с облекчението. Нямаше пръстен. Съжалявам, Джони. Макар всъщност ни най-малко да не съжалявам. Не ми трябва срещи с привидения!

Натика обратно куфарите между високата камара от старите учебници на Уолт и лампиона, дето го счупи кучето на една тяхна побъркана позната, а Сара все не се решаваше да го изхвърли. И както си изтупваше ръцете от праха, готова да забрави за цялата работа, един гласец дълбоко в нея тихо занарежда: „Не го ли потърси доста небрежно? Като че ли не ти се искаше да го намериш?“

Точно така, не бе искала да го намери. И това гласче трябва да бе лудо, ако смяташе, че тя ще вземе да отваря отново всичките тези куфари. Вече закъсняваше с петнадесет минути да прибере Дени, Уолт бе поканил на вечеря един от главните съдружници във фирмата си (мероприятие от огромна важност) и Бети Хакман чакаше писмо — от Корпуса на мира в Уганда Бети се бе хвърлила направо в брак със сина на един безумно богат коневъд в Кентъки. Трябваше освен това да изчисти и двете тоалетни, да си оправи косата и да изкъпе Дени. Имаше си предостатъчно работа, за да се размотава из душния, мръсен таван.

И така, Сара отново отвори куфарите. Този път прерови джобовете им много внимателно и дълбоко в ъгъла на последния напипа венчалния си пръстен. Вдигна го към светлината на една от крушките и прочете гравирания надпис на вътрешната му страна, все тъй свеж, както в деня, когато Уолт го надяна на пръста ѝ: УОЛТЪР и САРА ХАЗЛЕТ — 9 ЮЛИ 1972 г.

Сара го гледа дълго.

После прибра куфарите, угаси лампите и слезе. Свали ленената рокля, която бе обрала праха, и облече лек костюм с панталон. Отиде до съседната пресечка, където живееше мисис Лабел, и взе детето. Заведе го вкъщи, остави го във всекидневната и то започна енергично да пълзи насам-натам, докато тя приготви печеното и избели картофите. Щом пяхна месото във фурната, Сара влезе във всекидневната и видя, че Дени е заспал на килима. Вдигна го и го сложи в креватчето му. Сетне се захвана да мие тоалетните. И напук на всичко, напук на бягащия към времето за вечеря часовник, пръстенът не излизаше от главата ѝ. Джони бе видял всичко. Тя дори можеше

точно да посочи момента, в който се бе случило това — когато го целуна.

Само като помисли за него, и веднага я обзе някакво странно, необяснимо чувство за слабост. Всичко бе страшно объркано и всяваше в душата ѝ смут: дяволитата му усмивка бе същата, каквата я помнеше отпреди, но измъченото му, изтъняло и омаломощено тяло, безжизнено отпуснатата му коса бяха потресаващо различни от ярките спомени, които пазеше за него. Сара бе *искала* да го целуне.

— Стига вече — смъмри се тя. От огледалото в банята я гледаше не нейното, а някакво чуждо лице. Зачервено и разгорещено, то излъчваше — защо да крием — и еротична възбуда.

Сара напипа пръстена в джоба на панталоните си и преди да си е дала време да помисли, го хвърли в чистата, синкава вода на тоалетната чиния. Вътре цареше блясък и чистота, тъй че ако на мистър Трийчис от фирмата „Барибалт, Трийчис, Муърхаус и Джендрън“ му се наложеше да се облекчи по време на вечерята, да не трябва да бъде подлаган на мъчението да гледа отблъскващи кръгове по фаянса, че знае ли човек какви препятствия биха могли да се изпречат по пътя на младия претендент към върховете на служебната кариера? Знае ли изобщо някой нещо?

Халката плесна лекичко и с лениви преобръщания пое бавно към дъното на чистата вода. На Сара ѝ се стори, че я чу как звънна при удара с фаянса, но най-вероятно това бе плод на нейното въображение. Главата ѝ се цепеше. Още не можеше да се оправи от горещия, задушен, спарен въздух на тавана. Затова пък целувката на Джони — о, колко сладка бе тя!

Докато още не бе размислила (и разумът не бе могъл да вземе връх), Сара пусна водата в тоалетната. Тя изригна и рукна с шум, който ѝ се стори тъй гръмовит, може би защото бе затворила очи. Когато отново ги отвори, халката я нямаше. Веднъж вече се бе губила, загуби се и сега.

Внезапно Сара усети, че краката не я държат, отпусна се на ръба на ваната и скри лице в шепи: пламналото си, парещо лице. Няма да ходи повече при Джони. Направи грешка. Това я бе разстроило. Уолт е поканил един от главните си съдружници и тя се е подготвяла да го посрещне със скъпа бутилка и разорително печено — ето за какво трябва да мисли. Трябва да си мисли колко много обича Уолт, а също и

Дени, който спи в креватчето си. Трябва да си мисли, че щом е направила своя избор в този безумен свят, следва да живее с него. И да престане да мисли за Джони Смит и за дяволитата му, очарователна усмивка.

9

Вечерята с госта мина отлично.

---

[1] Джони прави аналогия с популярната английска гатанка за деца:

*На стена висока
седна Търкалан,
но се прекатури
Търкул-дебелан.*

*Кралската войска
и конница напета
не могат да слепят
милионите парчета.*

(Яйцето) — Б.пр. [↑](#)

ГЛАВА X

1

Докторът предписа на Вера „Хидродиурал“ — лекарство за кръвното ѝ налягане. То обаче не падна кой знае колко („и за пет пари не помага“ — обичаше да критикува в писмата си Вера), затова пък започна да ѝ прималява и да ѝ се гади. Вече се изморяваше от чистене с прахосмукачка и чувствуваше нужда да сяда да почива. Качеше ли се по стълбите на горния етаж, спираше се на последното стъпало, запъхтяна като кученце в следобедната жегата на августовски ден. Ако Джони не беше я посъветвал да се лекува, тя тозчас би изхвърлила хапчетата през прозореца.

Докторът опита да ѝ смени лекарството, но от новото Вера получи такова сърцебиене, че се принуди наистина да го прекрати.

— Това е въпрос на налучкване — призна лекарят. — Рано или късно ще те оправим, Вера. Не се безпокой!

— Не се безпокоя — отвърна тя. — Вярвам в господата бога!

— Да, разбира се. Точно така и трябва.

Към края на юни докторът се спря окончателно на комбинация от „Хидродиурал“ и едно друго лекарство, наречено „Алдомет“ — някакви гадни, грамадни, жълти и скъпи таблетки. След приемане и на двете Вера се виждаше принудена да тича по малка нужда на петнадесет минути. Страдаше от главоболие. Появи ѝ се сърцебиене. Докторът се кълнеше, че кръвното ѝ било паднало до нормалното, но тя не му повярва. Пък и каква ли полза има от докторите? Гледай какво правят с нейния Джони — режат го като касапи, вече трети път го оперират, заприлича на страшилище — целият в шевове по ръцете, краката и врата, и пак като старата мисис Силвестър не може да ходи без чужда помощ. Ако кръвното ѝ наистина е паднало, защо тогава непрекъснато се чувства толкова отвратително?

— Трябва да мине известно време, докато организмът ти свикне с лекарствата — опита се да я вразуми Джони. Беше първата събота на

юли и родителите му бяха пристигнали за почивните дни. Той току-що бе излязъл от водолечебните процедури и изглеждаше блед и измъчен. В ръцете си държеше две малки оловни топки, които вдигаше и сваляше по време на целия разговор — раздвижваше лакътните стави, укрепваше бицепсите и трицепсите си. Заздравяващите му белези, които подобно на рани от посичане се спускаха от лактите надолу, се разпъваха и свиваха при движенията.

— Довери се на бога, Джони — зае се да го увещава тя. — Всички тези глупости са ненужни. Остави се в ръцете на бога и той ще те излекува.

— Вера... — чу се предупредителният зов на Хърб.

— Какво „Вера“? *Глупости* са! Нали Библията ни учи: поискай и ще получиш, почукай и ще ти отворят? Няма никакъв смисъл аз да пия лекарства, нито пък момчето ми да се оставя на докторите да го мъчат. Не е правилно, не помага и е *грехота*!

Джони остави гюлетата на леглото. Мускулите на ръцете му потръпваха от умора. Гадеше му се, чувствуваше се изтощен и изведнъж страшно го доядя на майка му.

— Господ помага на онези, които сами си помагат! На тебе не ти трябва християнския бог, мамо, а добрият, стар дух от бутилката: да ти се яви и да ти изпълни три желания!

— Джони!

— Така си е.

— Докторите ти пълнят главата с тези мисли! С тези безумни мисли! — Устните й трепереха, очите й бяха широко отворени, но сухи. — Бог те извади от комата, за да изпълниш волята му, Джон! Тези другите просто...

— Просто се опитват да ме вдигнат на крака, за да не трябва, докато съм жив, да изпълнявам божията воля от инвалидна количка.

— Нека да не се караме — намеси се Хърб. — В едно семейство не бива да има караници. — И урагани не би трябвало да има, но въпреки това те се разразяват всяка година и нямаше никакъв начин да се прекрати тази буря, назряла от много време насам.

— Ако се довериш на бога, Джони... — настоя Вера, все едно, че Хърб не беше се обаждал.

— Вече изобщо не съм в състояние да се доверявам.

— Думите ти ме наскърбят. — Гласът ѝ звучеше неестествено и глухо. — Слугите на дявола дебнат отвсякъде. Те се мъчат да те отклонят от съдбата ти и изглежда, че доста добре се справят.

— Ти обезателно искаш да превърнеш цялата тази работа в нещо... в нещо неземно, така ли? Слушай сега аз да ти отворя очите за голата истина: това бе един идиотски нещастен случай, две хлапета се надпреварваха с колите си и в суматохата ме направиха на кайма. Знаеш ли какво искам, мамо? Искам да изляза оттук. Това е всичко, което искам. И още — искам да продължиш да вземаш лекарствата си и... да се опиташ да стъпиш отново на земята. Нищо повече не искам.

— Отивам си. — Тя стана. Лицето ѝ бе изтерзано и бледно. — Ще се моля за тебе, Джони.

Той я погледна, безпомощен, объркан и нещастен. Ядът му беше минал. Беше си го изкарал на нея.

— Продължавай да вземаш лекарствата — повтори той.

— Моля се да те споходи просветление!

Вера излезе от стаята с мрачно и застинало като гранит лице. Джони погледна виновно към баща си.

— Не биваше така, Джон.

— Уморен съм. Не ми стигат сили да бъда разумен. Или сдържан.

— Да. — Хърб понечи да изрази и друго мнение, но си замълча.

— Още ли се кани да ходи в Калифорния на симпозиум по летящите чинии или какво беше там?

— Още. Но може и да се откаже. Не се знае какво ще ѝ дойде наум утре, а дотогава има цял месец.

— Трябва да вземеш някакви мерки.

— Добре де, какви? Да я освидетелствувам и да я пратя в лудница ли?

Джони поклати глава.

— Не знам. Но може би вече е време да се замислиш сериозно, а не да се преструваш, че всичко е наред. Тя е зле, разбери.

Хърб повиши тон:

— Беше в ред, преди ти...

Джони се сви, сякаш го бяха зашлевили.

— Прости ми, Джон. Не това исках да кажа.

— Нищо, татко.

— Повярвай ми, не исках. — Хърб очевидно дълбоко съжаляваше. — Влез ми в положението, трябва да я настигна. Бас държа, че вече раздава брошури по коридорите.

— Добре.

— Джони, опитай се да забравиш за това и мисли само за оздравяването си. Тя истински те обича, аз също. Не бъди прекалено строг към нас.

— Не се тревожи, татко.

Хърб го целуна по бузата.

— Трябва да я настигна.

— Побързай.

Хърб тръгна. Останал сам, Джони се надигна и изкуцука трите стъпки между стола и леглото си. Дреболия, вярно. Но все пак нещо. Някакво начало. Баща му нямаше ни най-малка представа за това, колко съжаляваше Джони, че така се бе нахвърлил върху майка си. Съжаляваше, защото у него се засилваше странната увереност, че на нея не ѝ остава още много да живее.

2

Вера престана да взема лекарствата. Как ли не я убеждава Хърб, как ли не я уговаря, насилва — нищо не помогна. Тя го оборваше, като му показваше писмата от разни верующи, надраскани грозно и с правописни грешки, но единодушни в подкрепата си и обещанията да се молят за нея. Едно от тях бе изпратено от нейна съмишленичка в Роуд Айланд, която също бе ходила във Вермонт да чака (заедно с любимото си куче Отис) края на света.

„ГОСПОД е най-доброто лекарство — пишеше тя. — Моли ГОСПОД и ТОЙ ЩЕ ТЕ ИЗЦЕЛИ а не Д-РИТЕ които си ПРИСВУЯВАТ БОЖИЯТА СИЛА. Д-РИТЕ са виновни задето напълниха с РАК този грешен свят с техните ДЯВОЛСКИ ВМИШАТЕЛСТВА, всеки който да речем се е оперирал дури за НЕЩО ДРЕБНО като СЛИВИТСИ рано или късно ще хвани РАК, това е истинята, та обърни се към БОГА, моли БОГА, слей ВОЛЯТА СИ с НЕГУВАТА ВОЛЯ и ЩЕ БЪДЕШ ИЗЦЕЛЕНА!!“

Хърб поговори с Джони по телефона и на следващия ден той се обади на майка си да ѝ се извини за избухването. Помоли я да започне отново да взема лекарствата — заради него. Вера прие извинението, но отказа повече да се лекува. Ако господ имал нужда тя да продължи земното си битие, той щял да се погрижи за това. Ако ли пък бе решил да си я прибере, и с кофи да пиела лекарства, пак нямало да ѝ помогнат. Аргументът ѝ бе непробиваем и на Джони не му оставаше друго, освен да ѝ отговори с възражението, което от хиляда и осемстотин години се отхвърля и от католици, и от протестанти: че господ налага волята си както чрез духа, така и чрез съзнанието на човека.

— Мамо — поде той, — а не мислиш ли, че божията воля е била някой доктор да открие тези лекарства, за да живееш по-дълго? Не можеш ли поне да допуснеш, че е така?

Ала междуградските разговори са крайно неподходящи за водене на теологични спорове. Тя му затвори телефона.

На другия ден Мари Мишо влезе в стаята на Джони, сложи глава на леглото му и заплака.

— Чакай, успокой се — стресна се той. — Какво има? Какво се е случило?

— Детето ми — изхлипа тя. — Моят Марк. Оперираха го и мина както ти предрече. Той е добре и отново ще вижда с болното си око, слава тебе, господи!

Мари го прегърна и Джони се помъчи да ѝ отвърне. По бузите му закапаха топлите ѝ сълзи и той си помисли, че станалото с него, каквото и да е то, не е било само за лошо. Навярно имаше и такива неща, които бе по-добре да се кажат, да се видят или да се намерят. Не чак толкова фантастична изглеждаше вече и идеята, че чрез него действа бог, макар представата му за бога да бе мъглява и неопределена. Джони увери Мари, че много се радва за нея. Напомни ѝ, че не той е оперирал Марк, че почти е забравил какво ѝ е говорил. Скоро след това тя си тръгна, бършейки очи, и Джони остана насаме с мислите си.

В началото на август Дейв Пелзен посети Джони. Заместник-директорът на гимназията в Клийвс Милс беше малък, спретнат човек. Той носеше очила с дебели стъкла, меки велурени обувки и едно от множеството спортни сака в крещящи цветове, които притежаваше. От всички, които бяха идвали при Джони през това сякаш безкрайно лято на 1975 година, Дейв се бе променил най-малко. Единствено косата му бе напръскана по-обилно със сребро, и толкова.

— Казвай сега, как се чувствуваш? — започна по същество той, като приключиха с размяната на баналните любезности.

— Горедолу — отвърна Джони. — Вече мога да ходя и сам, стига да не прекалявам. В басейна издържам на шест дължини. От време на време главата ме боли до смърт и според лекарите нищо чудно така да продължи още известно време — например до края на живота ми.

— Ще ми разрешиш ли един личен въпрос?

— Ако ще ме питаш дали все още ставам за онази работа — ухили се Джони, — отговорът е положителен.

— Радвам се, но онова, което всъщност ме интересува, е как си с парите. В състояние ли си да платиш за всичко това?

Джони разпери ръце.

— Вече пета година, откакто съм в болницата. Освен Рокфелер едва ли някой би могъл да плати такава сметка. Баща ми и майка ми са уредили някаква социална помощ от щата: за случай на катастрофално бедствие или нещо подобно.

Дейв поклати разбиращо глава.

— Да, от фонда за изключително тежки бедствия. Така и предполагах. Но как са успели да те опазят да не попаднеш в щатската болница? В онзи ад?

— Доктор Уейзак и доктор Браун са ме опазили. Те имат най-голяма заслуга и за това, че не съм получил по-тежки увреждания. Бил съм им... по думите на доктор Уейзак опитно зайче за експеримент на тема: „Колко още бихме могли да съхраним човешкото у този коматозен пациент?“ Отделението за лечебна физкултура е работило върху мене през последните две години на комата. Блъскали са ми инжекции с гигантски дози витамини... Задникът ми е станал на решето. Не че са очаквали от мене някакво възнаграждение за труда си. Бил съм отписан като безнадежден случай от момента на

постъпването. Уейзак ми обясни, че двамата с Браун приложили върху мене така наречената „агресивна стратегия в борбата за живота на пациента“. Той счита, че по този начин ще се даде отговор на всички критики по въпроса дали да се поддържа животът в случаите, когато е загубена всякаква надежда за оздравяване. Така или иначе, ако ме бяха прехвърлили в щатската болница, нямаше повече да им бъда полезен, затова са ме задържали тук. Един ден щяха да приключат опитите си и тогава щяха да ме пратят в онази болница.

— Където най-изтънчената медицинска помощ, която щеше да ти се оказва, се изразява в обръщане в леглото всеки шест часа, за да не се протриеш от лежане. И ако се беше събудил в 1980 година, щеше да бъдеш пълен инвалид.

— Струва ми се, че щях да бъда пълен инвалид независимо от всичко. — По лицето му премина сянка. — Ако сега ми предложат още някоя операция, направо ще откача. При все това няма да мога да ходя, без да накуцвам, както и да си обръщам докрай главата наляво.

— Кога те изписват?

— След три седмици, ако е рекъл господ.

— И после?

Джони се позапъна.

— Навярно... ще се върна вкъщи, в Паунъл. Майка ми ще бъде в Калифорния за известно време... по някаква религиозна работа. С баща ми ще използваме случая да се опознаем отново. Получих писмо от един от големите литературни посредници в Ню Йорк... е, не от самия него, а от негов помощник. Там смятат, че от онова, което ми се случи, може да излезе книга. Рекох си, че ако нахвърлям две-три глави и план за останалото, току-виж, този приятел или помощникът му успели да го пробутат. Да си призная, парите биха ми дошли много добре.

— А средствата за масова информация не проявиха ли интерес?

— Онзи от бангорския „Дейли Нюз“, който написа първия материал...

— Брайт? Той е добър журналист.

— Иска да дойде в Паунъл, когато изляза оттук, за да подготви голям очерк. Той ми е симпатичен, но за момента го избягвам. В тази работа няма пари за мене, а не крия, че тъкмо това ми е нужно сега. За двеста долара съм готов да участвувам в телевизионното състезание

„Познай кой съм“. Родителите ми изчерпаха спестяванията си. Продадох си колата и взеха някаква таратайка. Баща ми ипотекира още веднъж къщата, вместо, както си е редно, да престане да работи, да я продаде и да си осигури издръжката за старини.

— Мислил ли си пак да се хванеш с преподаване?

Джони вдигна очи.

— Това предложение ли е?

— Не е дроб-сарма я!

— Много съм признателен, но за септември няма да съм готов, Дейв.

— Нямах предвид септември. Сигурно си спомняш приятелката на Сара, Ан Страфорд? — Джони кимна. — Е, сега тя е Ан Бийти и чака бебе около декември. Така че имаме нужда от учител по английски за втория срок. Без големи натоварвания. По четири часа обучение в клас, водене на самоподготовката при горните класове и два часа свободни занимания.

— Твърдо ли е предложението ти, Дейв?

— Твърдо.

— Страшно мило от твоя страна! — Джони бе прегракнал от възлудие.

— Не дрънкай глупости — успокой го Дейв. — Ти беше отличен преподавател.

— Може ли да си помисля някоя и друга седмица?

— До първи октомври, ако искаш. Сигурен съм, че пак ще ти остава време за работа над книгата, ако историята с нея не излезе сапунен мехур.

Джони кимна.

— А може и да не ти хареса да стоиш твърде дълго в Паунъл. Може да ти се стори... неудобно там.

Думите напиреха на върха на езика му и Джони с мъка ги преглътна.

„Няма да е за дълго, Дейв. Виждаш ли, майка ми вече е на път да си пръсне мозъка. За целта не ѝ трябва револвер. Чака я инсулт. До Коледа ще е умряла, ако не я убедим с баща ми да започне пак да взема лекарствата си, а ми се струва, че няма да успеем. И за цялата работа определена вина имам аз — колко голяма точно не знам и май не искам и да знам.“

Вместо това той отвърна:

— Ключката върви, а?

Дейв сви рамене.

— Разбрах от Сара, че майка ти нямала достатъчно сили да посрещне нещастieto. Тя ще се оправи, Джони. Междувременно помисли върху предложението.

— Обезателно. Всъщност още сега ще ти дам условно съгласието си. Ще бъде хубаво да започна пак да преподавам, да се върна към нормален живот.

— Тъй те искам!

След като Дейв си тръгна, Джони легна и се загледа през прозореца. Беше много уморен. „Да се върна към нормален живот.“ Нещо не му се вярваше, че това някога ще стане.

Усети първите пристъпи на едно от най-страшните главоболия.

4

В края на краищата вестниците се добраха до новината, че Джони Смит е излязъл от комата с някаква особена придобивка. Сензацията се появи на първа страница по-малко от седмица, преди той да се изпише от болницата — в материал на Дейвид Брайт.

Намираше се в салона за лечебна физкултура, легнал по гръб върху дюшека на пода. На корема му се мъдреше шесткилограмова медицинска топка. Айлийн Магаун, специалистката, която ръководеше упражненията му, се бе изправила над него и му отброяваше повдиганията до седнало положение. Трябваше да направи десет и в момента се бореше с номер осем. По лицето му се лееше пот и заздравяващите белези от операцията на шията му пламтяха в яркочервено.

Айлийн беше семпла женица с жилесто тяло, с ореол от пищни, ситно къдрави червени коси и зелени очи, напръскани с лешниково. Понякога Джони я наричаше полунашега, полуядосано, „най-дребният фелдфебел в света“. С команди, уговорки и заповеди тя го бе измъкнала от състояние на прикован към леглото пациент, който едва удържаше чаша вода в ръка, и го бе превърнала в човек, способен да ходи без бастун, да прави три лицеви опори поред и да преплува две

дължини в басейна за петдесет и три секунди — е, далеч от олимпийския рекорд, но съвсем не зле. Бе неомъжена и живееше с четирите си котки в голяма къща на Главната улица в старата част на града. Беше корава като камък и не търпеше да ѝ противоречат.

Джони грохна изнемощял.

— Не — изпъшка той. — Не мога повече, Айлийн.

— Надигай се, момче! — кресна тя със садистична възбуда и удоволствие. — Ставай! Ставай! Още само три пъти и можеш да изпиеш една кола!

— Дай ми моята любима петкилограмова топка и ще ти направя още две.

— Тази петкилограмова топка ще влезе в книгата за рекордите на Гинес като най-големия предмет, завиран в нечий задник, ако не ми направиш още три. Ставай!

— ЪЪЪЪЪЪААУ! — изрева Джони, докато изпълняваше номер осем. Стовари се на гръб, после някак успя да стане още веднъж.

— Великолепно! — извика Айлийн. — Още едно, още едно!

— ООЪЪЪЪЪММ! — Джони се надигна за десети път, след което се сгромоляса на дюшека и пусна топката да се търкулне настрани. — Разкъсах си вътрешностите — доволна ли си сега?! Червата ми се изтърсиха и плуват из мен. Ще те дам под съд, проклета мъчителка такава!

— Боже, какво бебе! — присмя се Айлийн и му подаде ръка за помощ. — Това е нищо, чакай да видиш какво съм ти подготвила за следващия път.

— Хич не си прави илюзии! Следващия път имам намерение само да поплувам в...

Той я погледна и на лицето му се изписа изумление. Ръката му стисна нейната едва ли не до болка.

— Джони, какво има? Да не ти се схвана мускул?

— О, господи! — отрони се сподавено от гърлото му.

— Джони?

Той продължаваше да стиска ръката и да се взира в лицето ѝ със зареян и унесен поглед, който я смущаваше. Айлийн беше чувала някои неща за Джони Смит — слухове, които с присъщия си твърдоглав шотландски прагматизъм бе пропускала покрай ушите си.

Според един от тях той бил предсказал, че момченцето на Мари Мишо щяло да се оправи, още преди самите лекари да са сто процента сигурни дали да предприемат рискованата операция. Друг от слуховете засягаше доктор Уейзак: Джони бил познал, че майка му не е умряла, а живее някъде на западното крайбрежие под друго име. По мнението на Айлийн Магаун това бяха само празни приказки на нивото на бозата в женските списания и романчетата за любовни истории с романтични и груби мъже, които сестрите четяха на дежурство. Ала погледът, с който Джони я пронизваше сега, я плашеше. Той като че ли проникваше вътре в нея.

— Джони, добре ли си?

Бяха сами в салона. Големите двойни врати с матирано стъкло, които свързваха залата с басейна, бяха затворени.

— Боже господи! — ужаси се Джони. — Ти по-добре... да, все още има време. На косъм е.

— За какво говориш?

Джони излезе от унеса си. Пусна ръката й... но бе я стискал тъй силно, че пръстите му се бяха отпечатали в бяло по опаката й страна.

— Обади се на пожарната — обясни той. — Забравила си да угасиш газовия котлон. Току-що ти пламнаха завесите.

— Какво?...

— Огънят от котлона стигна до кърпата за чинии и оттам — до завесите — натърти нетърпеливо, Джони. — Хайде, не се мотай, а отивай да телефонираш. Да не би да искаш къщата ти да изгори до основи?

— Джони, ти не можеш да знаеш...

— Остави сега какво мога и какво не мога! — Джони я хвана за лакътя и я поведе към вратите. Куцаше силно с левия си крак както винаги, когато бе уморен. Те пресякоха залата на басейна, потропвайки глухо с токовете на обувките си по плочките на пода, сетне излязоха в коридора на първия етаж и се насочиха към дежурната стая на сестрите. Там две от тях пиеха кафе, а третата разказваше някому по телефона как си е ремонтирала апартамента.

— Ще се обадиш ли, или аз да се обадя? — попита Джони.

В главата на Айлийн бе пълна бъркотия. Сутрешният й ритуал бе строго фиксиран, както подобава на сам човек. Бе станала от сън и бе сложила едно яйце да се вари, докато си изяде неподслания

грейпфрут и купичката овесена каша. След закуската се бе облякла и бе отишла в болницата с колата. *Беше ли* угасила газовия котлон? Разбира се, че да! Не можеше точно да си спомни кога и как, но тя го правеше по навик. Трябва да го беше угасила.

— Виж какво, Джони, не разбирам откъде ти дойде наум...

— Добре, аз ще се обадя.

Вече бяха в дежурната стая на сестрите — остъклен куб, в който имаше три твърди стола и един котлон. Централно място в малката стаичка заемаше таблото с редици от лампички, които светеха червено, щом някой от пациентите натиснеше бутона за повикване на сестрата. В момента светеха три. Двете сестри продължаваха да си пият кафето и да одумват някакъв доктор, който се появил пиан в ресторанта на Бенджамин. Третата разговаряше най-вероятно с козметичката си.

— Извинете ме, но ми трябва телефон — прекъсна ги Джони.

Сестрата закри микрофона с длан.

— Има телефонен автомат в дъното на ко...

— Благодаря. — Джони, грабна слушалката от ръцете ѝ. Чукна по вилката, за да вземе линия, след което набра нула. В слушалката се чу сигнал „заето“.

— Какво го прихваща този телефон?

— Хей — възмути се сестрата, която бе приказвала с козметичката си. — Не смяташ ли, че прекаляваш? Я ми дай това!

Джони си спомни, че е в болница с вътрешен телефонен комутатор, и завъртя девятка за външна линия. След това отново набра нула.

С пламнали от ярост бузи отстранената сестра посегна да си върне слушалката. Джони я бутна настрана. Тя се завъртя, зърна Айлийн и запротестира пискливо.

— Айлийн, какво иска този перко?

Другите две сестри бяха оставили кафетата си и със зяпнали усти гледаха втрещено Джони. Айлийн сви смутено рамене.

— Ами той току-що...

— Централа, слушам ви.

— Ало, централа, трябва да съобщя за пожар в стария град. Бихте ли ме свързали, моля?

— Ей — възкликна една от сестрите. — На кого се е запалила къщата?

Айлийн затъпка нервно от крак на крак.

— Той твърди, че моята.

Сестрата, която бе бърборила с козметичката за ремонта на апартамента си, погледна Джони с нови очи.

— О, господи, та това е *онзи*!

Джони посочи към таблото за повиквания, където в момента горяха пет или шест лампички.

— Защо не отидете да видите от какво имат нужда тези хора, а?

Телефонистката го бе свързала с пожарната на стария град.

— Името ми е Джон Смит. Трябва да съобщя за пожар. Той е на... — Джони се обърна към Айлийн. — Какъв ти е адресът?

За момент Джони се усъмни, че няма да му го каже. Устните ѝ се движеха, но оттам не излизаше нито звук. Двете любителки на кафе бяха зарязали чашките си и се бяха оттеглили в отсрещния ъгъл на стаята. Шушукаха си като гимназистки в училищна тоалетна. Очите им се бяха разширили от възбуда.

— Слушам ви — напомни гласът от другия край на телефона.

— Хайде, какво чакаш! — подкани Джони. — Да не искаш твоите котки да се изпекат живи?

— Главната улица, номер 624 — изрече неохотно Айлийн. — Джони, ти наистина не си с всички си.

Джони повтори адреса в слушалката и добави:

— В кухнята е.

— Вашето име?

— Джон Смит. Обаждам се от Централния институт за медицинска помощ на Източен Мейн, Бангор.

— Може ли да ви попитам откъде имате тази информация?

— Така ще си разговаряме до довечера. Информацията ми е точна. А сега по-добре се размърдайте и угасете пожара. — Той затвори с трясък телефона.

— ... и той казал, че майката на Сам Уейзак била все още...

Сестрата млъкна и погледна към Джони. За момент той почувствува върху себе си очите на всички — те залепваха за кожата му като малки нажежени плочки. Беше му ясно какво ще последва и стомахът му се сви в нервен спазъм.

— Айлийн — повика я той.

— Какво?

— Близка ли си с някого от съседите?

— Да... с Бърт и Джанис.

— Някой от тях да си е вкъщи сега?

— Да, навярно Джанис си е вкъщи.

— Защо не ѝ позвъниш?

Айлийн кимна, изведнъж разбрала накъде бие Джони. Взе телефона от ръцете му и набра номера. Сестрите жадно поглъщаха сцената, сякаш случайно се бяха включили в някакво много интересно телевизионно предаване.

— Ало, Джан? Тук е Айлийн. В кухнята ли си?... Би ли погледнала през прозореца дали... хм... всичко е наред у нас?... Понеже един приятел ме уверява... После ще ти обясня, след като провериш как е там, съгласна ли си? — Айлийн се бе изчервила от притеснение. — Добре, ще почакам. — Обърна се към Джони и пак повтори: — Ти наистина не си с всичкия си.

Последва безконечна пауза. След това Айлийн отново започна да слуша. Слуша в течение на доста време и накрая отвърна със странен, приглушен глас, който нямаше нищо общо с обичайния ѝ говор:

— Не, всичко е наред, Джан. Вече е съобщено. Не, сега не мога, после... — Погледът ѝ се плъзна крадешком към Джони. — Да, странно откъде бих могла да знам... но ще ти обясня. Поне ще се опитам. Дочуване.

Тя затвори слушалката. Всички я наблюдаваха — сестрите с ненаситно любопитство, Джони с безрадостна увереност.

— Джан твърди, че от кухненския ми прозорец бълва дим!

Трите сестри дружно ахнаха. Очите им, широко отворени и някак укоряващи, се обърнаха за пореден път към Джони. „Очи на съдебни заседатели“ — мрачно помисли той.

— Трябва да си ида у дома.

Нямаше го агресивният, увещаващ, уверен терапевт. На негово място се бе появила дребна женица, разтревожена за котките, за къщата, за вещите си.

— Аз... просто нямам думи да ти благодаря, Джони... Съжалявам, че не ти повярвах, но... — Тя се разплака.

Една от сестрите тръгна към нея, но Джони я изпревари. Прегърна я и я изведе в коридора.

— Ти наистина можеш... онова, дето разправят... — прошепна Айлийн.

— Прибери се вкъщи. Сигурен съм, че всичко ще е наред. Ще има незначителни следи от дима и от водата, нищо повече. Онзи киноафиш за „Буч Касиди и Сънданс кид“^[1] ще трябва да прежалиш, струва ми се, но нищо повече.

— Да, добре. Благодаря ти, Джони. Бог да те поживи! — Тя го целуна по бузата и заситни надолу по коридора. Обърна се само веднъж — на лицето ѝ бе изписан израз сроден със суеверен страх.

Сестрите се бяха строили до стъклената преграда на дежурната стая и зяпаха Джони като хипнотизирани. Изведнъж му напомниха за свраки, накацали на телеграфна жица, втренчили се в нещо блестящо и лъскаво, готови всеки миг да го грабнат и разкъсат на парчета.

— Хайде, вървете да разберете за какво ви търсят болните — скара се Джони тъй, че сестрите подскочиха. После обърна гръб и закуцука по коридора към асансьора, освобождавайки ги да хукнат да разнасят сензационната си клюка. Беше уморен. Краката го боляха. Имаше чувството, че бедрените му стави са пълни с натрошено стъкло. Искаше да си легне.

---

^[1] Филм-уестърн на режисьора Джордж Рой Хил (1969). — Б.р.

ГЛАВА XI

1

— Какво смяташ да правиш? — попита Сам Уейзак.

— Понятие нямам — отвърна Джони. — Колко души, казваш, са се събрали?

— Около осем. Единият от тях е кореспондентът на „Асошиейтед Прес“ за Северна Нова Англия. Има и хора от две телевизионни компании с осветление и камери. Директорът на болницата е ужасно сърдит, Джони. Счита, че си бил много непослушен.

— Защото не оставих къщата на една жена да изгори? По-скоро причината ще е, че днес новинарите не са имали с какво да напълнят кошниците си.

— Всъщност съвсем не е така. Форд наложи вето на два законопроекта. Палестинците взривили някакъв ресторант в Тел Авив, а на летището полицейско куче надушило двеста килограма марихуана.

— Тогава какво търсят тези тук? — учуди се Джони.

Когато Сам бе дошъл с вестта, че фоайето започва да се пълни с журналисти, първата му смразяваща мисъл бе как ще реагира майка му. Тя беше у дома в Паунъл и се готвеше да отпътува за Калифорния през следващата седмица. Заедно с баща си Джони не се съмняваше, че това няма да е за добро. Ала дори Вера да се откажеше да замине поради откритието, че синът ѝ се е превърнал в парапсихически феномен, той се боеше, че може да стане още по-лошо. Подобно нещо сигурно би я извадило от равновесие завинаги.

От друга страна обаче — тази мисъл внезапно, го озари със силата на истинско вдъхновение, — събитието би могло да я накара да започне отново да си взема лекарствата!

— Те са тук — заключи Сам, — защото станалото съдържа всички класически елементи на новината и следователно представлява

интерес за тях.

— Нищо особено не съм направил, само...

— Само дето си предупредил Айлийн Магаун, че къщата ѝ гори, когато наистина е горяла. Хайде, Джони, трябва да си бил наясно, че рано или късно това ще се случи.

— Не гоня популярност — мрачно възрази той.

— И през ум не ми минава да твърдя подобно нещо. Земетресението също не се старае да печели популярност, но не минава незабелязано. Хората искат да знаят.

— Ами ако откажа да говоря с тях?

— Няма особено да ти помогне. Ще се разотидат и ще започнат да публикуват най-невероятни слухове. После, когато напускаш болницата, ще те причакат отвън и ще те притиснат. Ще ти натикат микрофоните в устата, все едно, че си някой сенатор или влиятелен гангстер, нали разбираш?

Джони се замисли.

— Брайт долу ли е?

— Да.

— Да предположим, че го поканя да се качи? Бих могъл да му разкажа как стоят нещата, а той да предаде на останалите.

— Може, може, само че това никак няма да им хареса. А един разсърден репортьор може да ти бъде враг до гроб. Ето, Никсън ги ядоса и те го разкъсаха на парчета.

— Аз не съм Никсън.

Уейзак грейна в усмивка.

— И слава богу!

— Добре де, ти какво предлагаш?

2

Когато Джони бутна летящите врати и влезе във фоайето, журналистите наскачаха и се заблъскаха припряно пред него. Той беше облечен в бяла риза с разкопчана яка и сини джинси, станали му прекалено широки. Беше бледен, но спокоен. Белезите от операциите на сухожилията се открояваха ярко по шията му. Светкавиците

плиснаха огъня си в очите му и той се дръпна отбранително назад. Въпросите заваляха един през друг.

— Чакайте, чакайте! — провикна се Сам. — Това е пациент, който още не е напълно оздравял! Той иска да направи кратко изявление, след което ще отговори на някои ваши въпроси, но само ако спазвате реда! А сега отстранете се и му дайте възможност да диша!

Мощните лампи, инсталирани от телевизионните екипи, пламнаха и окъпаха залата в ослепителна, неестествена светлина. Край портала се събраха любопитни лекари к сестри. Джони инстинктивно потърси прикритие от прожекторите и се зачуди: „Това ли наричат светлините на рампата?“ Струваше му се, че сънува.

— А ти кой си? — кресна един от репортьорите в лицето на Уейзак.

— Аз съм лекарят на този младеж. Името ми е Самюъл Уейзак. Пише се е два хикса.

Последва всеобщ смях и напрежението поспадна.

— Джони, добре ли си? — попита Уейзак.

Беше рано привечер и внезапното му телепатично прозрение, че кухнята на Айлийн Магаун е пламнала, му се струваше нещо отдавнашно и маловажно, като спомен за някакъв спомен.

— Разбира се — отвърна той.

— Какво изявление искаш да направиш? — обади се един от репортьорите.

— Ето какво — започна Джони. — Специалистката, която ръководи упражненията ми по лечебна физкултура, се нарича Айлийн Магаун. Тя е много приятна личност, която ми помага да си възвърна силите. Виждате ли, аз преживях катастрофа и... — Една от телевизионните камери започна да се приближава, вперила в лицето му изцъкленото си, безизразно око и за момент прекъсна хода на мислите му. — ... и в резултат на това много отслабнах. Мускулите ми са станали меки като восък. Тази сутрин бяхме в салона за лечебна физкултура и тъкмо привършвахме, когато аз изведнъж усетих, че къщата ѝ гори. Тоест, ако трябва да бъда по-точен... („Господи, дрънкаш като някой надут пуяк!“), имах чувството, че е забравила да угаси газовия котлон и че пердетата в кухнята ѝ ей сега ще пламнат. Тогава отидохме, позвънихме на пожарната и с това се свърши.

Последва кратка пауза, през която всички стояха със зяпнали уста, докато смелят чутото — „Имах чувството, че е забравила да угаси газовия котлон и с това се свърши“ — после въпросите отново се отприщиха и се смесиха в неразбираема канонада от човешки гласове. Джони се огледа безпомощно. Чувствуваше се объркан и уязвим.

— Един по един! — надвика ги Уейзак. — Вдигайте ръка. Никога ли не сте ходили на училище?

Изникна гора от ръце и Джони посочи Дейвид Брайт.

— Би ли нарекъл това явление парапсихическо, Джони?

— Бих го нарекъл просто чувство — отвърна Джони. — Правех упражнения с медицинска топка и тъкмо бях приключил. Мис Магаун ме хвана за ръката, за да ми помогне да стана, и в този момент неочаквано разбрах.

Той посочи другиго.

— Мел Алън от „Сънди Телеграм“, Портланд, Мистър Смит, това нещо като картина ли беше? Като изображение, оформило се в главата ви?

— Не, съвсем не — отвърна Джони, но в действителност никак не можеше да си спомни какво точно беше.

— Случвало ли ти се е и друг път? — попита млада жена с панталон и жакет.

— Да, няколко пъти.

— Би ли ни разказал и за другите случаи?

— Бих предпочел да се въздържа.

Един от телевизионните репортьори вдигна ръка и Джони му кимна.

— Мистър Смит, имали ли сте подобни проблясъци преди нещастния случай и последвалата го кома?

Джони се поколеба.

Публиката бе затаила дъх. Телевизионното осветление пареше в лицето му като тропическо слънце.

— Не — отрече той.

Заваля град от нови въпроси. Джони пак погледна безпомощно към Уейзак.

— Спрете! Край! — викна лекарят. Когато глъчката затихна, Сам се наведе към Джони. — Свърши ли, Джони?

— Ще отговоря на още два въпроса. После... повярвайте... днес беше тежък ден за мене... слушам ви, госпожо?

Той посочи една едра жена, която се бе вклинила между двама млади репортьори.

— Мистър Смит — избоботи тя с мощен като бурия глас, — кой ще бъде кандидатът за президент от Демократическата партия за изборите догодина?

— Не мога да ви кажа — искрено се учуди на въпроса Джони. — Откъде бих могъл да знам?

Нови ръце се вдигнаха във въздуха. Джони посочи висок мъж със сериозно лице, облечен в тъмен костюм. Онзи пристъпи напред. Веднага пролича, че е от заядливците, които обичат да поучават хората.

— Мистър Смит, аз съм Роджър Дюсо от Луистънския „Сън“ и бих желал да чуя как си обяснявате тази своя свръхестествена способност... ако действително я имате? Защо се е появила именно у вас?

Джони се изкашля.

— Доколкото схващам... вие искате от мене да обоснова наличието на нещо, което не разбирам. Не мога да го направя.

— Не да обоснове, мистър Смит, а просто да обясните.

„Мисли, че ги баламосвам. Или поне, че се опитвам.“

Уейзак застана до Джони.

— Ще ми разрешите ли аз да отговоря на въпроса ви — намеси се той, — или най-малкото да се постарая да обясня защо не може да му се отговори?

— И вие ли сте феномен? — попита хладно Дюсо.

— Да. Всички невролози са длъжни да бъдат такива — това влиза в професионалната ни подготовка.

Избухна смях и Дюсо се изчерви.

— Дами и господа, представители на печата и телевизията. Този човек прекара в състояние на кома четири години и половина. Ние, специалистите, които изучаваме човешкия мозък, нямаме представа нито защо е изпаднал в кома, нито защо е излязъл от нея. Това е така поради простата причина, че не знаем какво всъщност представлява комата, както не знаем и какво точно е сънят или обикновеното събуждане. Дами и господа, ние не разбираме мозъка на жабата, нито

този на мравката. Можете да ме цитирате, ако желаете... голям храбрец съм, нали?

Отново избухна смях. Уейзак явно им допаднаше. Единствено Дюсо остана сериозен.

— Смея да твърдя — и отново можете да ме цитирате, ако желаете, — че този младеж сега притежава една съвършено нова, а може би и древна като самия човешки род способност. Защо смятам така ли? Как бих могъл да отговоря, когато дори мозъкът на една мравка е пълна загадка за мене и моите колеги? Естествено, че няма да мога. Мога обаче да ви подсказва някои интересни идеи, които вероятно имат отношение към въпроса, макар че може и да нямат нищо общо с него. Част от мозъка на Джон Смит е била непоправимо повредена — микроскопична част, но не е изключено всяка частица на мозъка да е от огромно значение. Той нарича тази част своята „мъртва зона“. В нея видимо са се съхранявали определени връзки на паметта, които сега са заличени. Те, изглежда, са се групирани в един „комплекс“ от названия на улици, шосета, магистрали, който от своя страна е бил част от по-голям комплекс, съдържащ информация за тяхното местонахождение. Става дума за незначителна по размери, но пълна афазия, включваща както езиковите покрития, така и зрителните представи.

За да компенсира тази загуба, в мозъка на Джон Смит, изглежда, се е *пробудила* друга негова част, някой сектор от теменния дял в дълбоконабраздения преден, или така наречен „мислещ“ мозък. В тази точка в електроенцефалограмата на Смит се наблюдават драстични отклонения от нормалното. И още нещо: теменният дял от големите полукълба има някакво отношение към усета за допир — не мога да кажа нещо по-определено, защото все още нямаме количествени данни — и е разположен в непосредствена близост до центъра, където се обработват и разпознават възприятията за различните форми на предметите и структурата на повърхността им. А по моите наблюдения случаите, когато Джони проявява ясновидство, винаги се предхождат от някаква форма на допир.

Тишина. Репортьорите пишеха като луди. Телевизионните оператори, които до този момент показваха Уейзак в близък план, сега включиха и Джони в кадър.

— Приключваме ли, Джони? — отново попита Уейзак.

— Предполагам...

Неочаквано Дюсо разбута стената от репортьори. За миг Джони се ужаси, че той има намерение да ги догони на портала, вероятно с цел да ги опровергае. После забеляза, че журналистът сваля нещо от врата си.

— Хайде да направим една демонстрация! — Той размахва медальон на тънка златна верижка. — Хайде да видим какво можеш да направиш с това.

— Нищо подобно няма да видим — отсече Уейзак. Рунтавите му прошарени вежди се бяха сключили буреносно и през тях той се взираше в Дюсо като някой Мойсей. — Този човек не е панаирджийски фокусник, господине!

— За малко да ме излъжете! Той или има такава способност, или я няма, нали? Докато вие ни разтегляхте локуми, аз пък имах възможност да се позамисля. И ето какво измислих — хората като него никога не могат да демонстрират способностите си по поръчка, а това е така, защото до един лъжат като дърти цигани!

Джони погледна към останалите репортьори. С изключение на Брайт, който изглеждаше доста смутен, всички, останали следяха жадно развоя на събитията. Внезапно той се почувствува като някой от първите християни, хвърлен на лъвовете. „Каквото и да направя, ще спечелят те — завладя го обезсърчение. — Ако кажа на този тип нещо, ще получат сензационна новина за първа страница. Ако не съм в състояние или откажа да опитам, то пак ще има за какво да пишат.“

— Е? — изрепчи се Дюсо. Медальонът се полюляваше напред-назад под свитите му в юмрук пръсти.

Джони потърси очите на Уейзак, ала лекарят се бе извърнал отвортен.

— Дайте ми го! — протегна ръка към неверника.

Пое висящия медальон, положи долния му край върху дланта си и срещна лика на свети Кристофър^[1]. После пусна тънката златна верижка, тя се нагъна отгоре на жълти криволици и той затвори шепата си.

В залата се възцари мъртва тишина. Групичката от медицинския персонал на портала се бе увеличила с още пет-шест човека, някои от които вече бяха сменили белите престилки и си отиваха след дежурство. Тълпа от пациенти се бе събрала в дъното на коридора,

водец към общата дневна на първия етаж. Посетителите, дошли за следобедното свиждане, се бяха приближили откъм централната приемна. Атмосферата, нажежена до краен предел, жужеше в ушите, сякаш наблизко минаваше високоволтен кабел.

Мълчалив и бледен, призрачно слаб в бялата си риза и провиснали джинси, Джони стискаше медальона в дясната си ръка тъй силно, че жилите на китката му се бяха издули и се открояваха в светлината на телевизионните лампи. Пред него — невъзмутим и безупречен в тъмния си костюм — Дюсо се бе изправил като олицетворение на Обвинението! Мигът се проточи сякаш до безкрайност. Нямаше кашлици, нямаше шепот.

— О! — промълви Джони... и след малко: — Такава ли била работата?

Свитите му в юмрук пръсти бавно се разтвориха. Той погледна към Дюсо.

— Каква?

Гласът на репортьора бе загубил непоколебимата си увереност. Умореният, нервен младеж, който отговаряше на въпросите на журналистите, също бе хизчезнал. Върху устните на Джони заигра лека усмивка, ала в нея нямаше и следа от човешка топлина. Потъмнелите му сини очи гледаха студено и зареяно. Уейзак забеляза промяната и по гърба му полазиха мравки. По-късно той разказваше, че лицето на Джони било като на човек, разглеждащ с помощта на мощен микроскоп някакво интересно чехълче.

— Това е медальонът на сестра ти. Името ѝ беше Ан, но всички я наричаха Тери. Твоята по-голяма сестра. Ти безумно я обичаше. Направо я боготвореше.

Изведнъж за ужас на всички гласът на Джони Смит започна да изтънява и да се променя. Достигна несигурните фалцети на пубертетен хлапак.

— Това е за тебе, Тери, да те пази, когато пресичаш Лисбън Стрийт на червено или когато излизаш на разходка с кола с някой ухажъор... Не го забравяй, Тери... Носи го винаги...

Дебеланата, която бе питала Джони кой ще бъде избран догодина за кандидат от Демократическата партия, жално изстена от страх. Един от телевизионните оператори промърмори глухо: „Господи помилуй!“

— Престани! — прошепна Дюсо. Лицето му бе добило болезнено пепеляв цвят. Очите му се бяха изцъклили и мократа му от слюнка долна устна блестеше като никелирана на ярката светлина. Ръцете му се протегнаха към медальона, който сега висеше от пръстите на Джони на фината си златна верижка. Ала силите и увереността ги бяха напуснали. Медальонът се залюля напред-назад, хвърляйки хипнотизиращи отблясъци.

— Не ме забравяй, Тери — умоляваше пубертетният гласец. — Стой далеч от тази гадост, Тери... Моля те, не си играй с огъня, за бога!...

— *Престани, копеле мръсно! Престани!*

Джони заговори пак с нормалния си глас.

— Беше амфетамин, нали? А после и метадрин^[2]. Умря от сърдечен пристъп на двадесет и седем години. Но тя носи медальона десет години, Родж. И мислеше за тебе. Тя никога не те забрави... никога... никога... никога.

Медальонът се изниза от пръстите му и нежно звънна на пода. Джони се бе вторачил в празното пространство и изразът на лицето му бе спокоен, хладен и далечен. Дюсо затършува в краката му, като ридаеше дрезгаво сред втрещената тишина.

Блесна фотосветкавица, лицето на Джони се проясни и прие нормалното си изражение. Но веднага по него премина сянка на ужас, после на състрадание. Той коленичи неловко до Дюсо.

— Съжалявам. Наистина съжалявам, не исках...

— Мръсно копеле! Долен шарлатанин! Това е лъжа! От край до край лъжа! Лъжа!

Дюсо замахна слепешката и зашлеви Джони през шията, при което той се строполи на пода и удари главата си тъй силно, че му се привидяха звезди.

Суматоха в залата.

Сякаш през сън му се мярна Дюсо, който се блъскаше като ослепял в тълпата в желанието да си пробие път към изхода. Хората бяха окръжили и двама им, така че Джони го наблюдаваше през гора от крака и обувки. После до него се озова Уейзак и му помогна на да седне.

— Джони, добре ли си? Тоя май здравата те нареди!

— Далеч не както аз го наредих. Нищо ми няма.

Той се помъчи да се изправи на крака. Нечии ръце — може би на Уейзак, може би на някой друг — му помогнаха. Виеше му се свят и му се гадеше. Отвращаваше се. Бе допуснал грешка, ужасна грешка.

Някой изпищя пронизително — дебеланата, която бе питала за демократите. Джони бе проследил как Дюсо полита и пада на колене, опитва се да докопа ръкава на басмената ѝ блузка и после се просва уморено върху мозайката пред прага на изхода, към който се бе стремил. Ръката му все още стискаше медальона със свети Кристофър.

— Припадна! — чу се възклицание. — Та той е безчувствен като пън. Ама че идиотщина!

— Аз съм виновен! — изстена Джони пред Уейзак. Гърлото му се свиваше от срама и напиралците сълзи. — Аз съм виновен за всичко!

— Не. Не е така, Джони.

Но беше точно така. Той се освободи от подкрепата на Уейзак и отиде до мястото, където лежеше Дюсо, вече съвзел се и мигащ замаяно към тавана. Двама от лекарите също се бяха приближили.

— Нали няма нищо страшно? — обърна се Джони към журналистката в костюма, ала тя отскочи като ужилена от него. По лицето ѝ премина спазъм на страх.

Джони се обърна на другата страна към телевизионния репортьор, който го бе питал дали е имал други прозрения преди катастрофата. Изведнъж му се стори, че е ужасно важно да обясни някому как точно стоят нещата.

— Не исках да му причиня болка — заоправдава се той. — Честен кръст, изобщо не съм искал да му сторя такова нещо. Не подозирах, че...

Телевизионният репортьор отстъпи крачка назад.

— Не, разбира се, че не си искал. Той си го изпроси, всички видяхме. Само че... няма да се докосваш до мене, нали?

Джони го гледаше изумен, с треперещи устни. Все още не се бе отърсил от шока, но лека-полека започваше да му става ясно. О, да. Вече разбираше. Телевизионният репортьор се постара да се усмихне, но лицето му се вдърви в озъбена мъртворешка гримаса.

— Само не се докосвай до мене, Джони! Моля те!

— То не става просто така — напираше протестът в задавеното му гърло. След време тъй и не можа да си спомни със сигурност дали изобщо беше произнесъл някакъв звук.

— Джони, нали се разбрахме? Няма да ме пипаш!

Репортьорът заотстъпва към своя оператор, който си събираше нещата. Джони стоеше и го гледаше. И изведнъж целият се разтресе.

3

— Това е за твое добро, Джони — уговаряше го Уейзак. Зад гърба му стоеше сестрата — бял призрак, чиракът магесник^[3], запърхал с ръце над количката с лекарствата: кристалната мечта за розови сънища на всеки наркоман.

— Не — отсече Джони. Още се тресеше, но сега го избиваше и студена пот. — Край на инжекциите! До гуша ми дойде от инжекции.

— Тогава вземи хапче.

— Край и на хапчетата.

— Ще ти помогне да заспиш.

— А онзи Дюсо ще може ли да заспи?

— Той си го изпроси — промърмори сестрата, но трепна, като видя, че Уейзак се извърща към нея. Лекарят обаче се усмихна дяволито.

— Тя е права, знаеш ли? Онзи си го изпроси. Мислеше, че си някой шарлатанин, Джон. Един хубав сън и утре ще можеш да възприемеш нещата в истинската им светлина.

— Ще заспя и без лекарства.

— Джони, моля те.

Бе единадесет и петнадесет. Телевизорът в отсрещния край на стаята току-що бе угаснал. Джони и Сам изгледаха заедно филмирания репортаж от пресконференцията. Показваха го на второ място в новините, веднага след ветото на Форд върху двата законопроекта. „Моят спектакъл беше по-зрелищен“ — помисли си Джони с горчив смях. Дългите кадри с някакъв плешив републиканец, дрънкащ баналности по въпроса за националния бюджет, не можеха да се сравняват с филмчето, което операторът на телевизионната компания бе заснел преди малко тук. Сюжетът завършваше с плонжа на Дюсо, стиснал медальона на сестра си, и последвалия припадък, когато се бе опитал да се хване за ръкава на журналистката като удавник за сламка.

Когато водещият новините премина към полицейското куче и двестата килограма марихуана, Уейзак се измъкна за малко и се върна с новината, че телефонистките на болницата били затрупани с обаждания за Джони още преди края на репортажа. Сестрата с приспивателните се появи след няколко минути, от което Джони заключи, че Сам не бе ходил до стаята на сестрите единствено за да провери как вървят телефонните обаждания.

В този момент апаратът до тях извънтя.

Уейзак изруга под носа си.

— Казах им да не те свързват. Не отговаряй, Джон. Аз ще...

Но Джони вече бе вдигнал слушалката. Известно време послуша мълчаливо, после кимна.

— Да, съвсем правилно. — Той запуши микрофона с длан. — Баща ми е. — Освободи го и поде: — Здравей, татко. Предполагам, че си... — Спря и започна да слуша. Леката усмивка на лицето му избледня и на нейно място се появи сянката на растящия ужас. Устните му се размърдаха беззвучно.

— Джон, какво се е случило? — разтревожи се Уейзак.

— Добре, тате — прошепна измъчено Джони. — Да, в Градската на Къмбърланд. Знам къде е, веднага след онзи паркинг. Добре. Разбрах, татко...

Гласът му секна. Не плачеше, но очите му блестяха от влага.

— Знам, татко. И аз те обичам. Съжалявам.

Нова пауза, сетне отговор:

— Да, вярно... Ще се видим, татко. Да. Довиждане.

Той затвори телефона, покри очи с длани и ги натисна.

— Джони? — Сам се наведе към него, хвана едната му ръка и внимателно я издърпа. — Нещо с майка ти ли?

— Да, с майка ми.

— Инфаркт?

— Инсулт. — Сам Уейзак подсвирна съчувствено през зъби. — С баща ми гледали новините по телевизията... без нищо да подозират... и изведнъж съм цъфнал аз... и тя получила удар. Откарали я в болницата. Сега ако нещо стане и с баща ми, ще се получи страхотен карамбол! — Джони се изкиска истерично. Очите му се завъртяха безумно към Сам, сестрата и обратно. — Чудо талант е моят! Всеки би

трябвало да го притежава. — И отново избухна в кикота, който тъй приличаше на ридание.

— В какво състояние е тя сега? — попита Сам.

— Той не знае. — Джони провеси босите си крака от леглото. Беше се преоблякъл в болничен халат.

— Хей, какво правиш? — повиши тон Сам.

— Ти как мислиш?

Джони се изправи и за момент Сам като че ли се канеше да го бутне обратно на леглото. Но после го остави да изкуцука безпрепятствено към шкафа в стената.

— Не ставай идиот, още не си готов за това, Джон.

Без да се смущава от сестрата — бог бе свидетел, че те се бяха нагледали на голия му задник, — Джони пусна халата да се свлече в краката му. Дебелите, криволичещи белези от операциите изпъкваха върху свивките зад коленете и потъваха в хилавите мускули на прасците му. Той порови в шкафа и измъкна бялата риза и джинсите, с които бе облечен на пресконференцията.

— Джон, категорично ти забранявам да го правиш — като твой лекар и като приятел. Това е лудост, уверявам те.

— Забранявай колкото си щещ, аз отивам!

Джони започна да се облича. По лицето му се бе изписала далечната вгълбеност, която Сам свързваше със състоянията му на транс. Сестрата се пулеше глупаво.

— Сестра, няма да е зле да се заемете отново със задълженията си — срязва я лекарят.

Тя отстъпи към вратата, поколеба се за миг на прага и после неохотно излезе.

— Джони. — Сам стана, приближи се и сложи ръка на рамото му. — Не си ти причината.

Джони се отърси от ръката на Сам.

— Аз съм, и още как! — възрази той. — Случило се е, когато ме е гледала. — Зае се да закопчава ризата си.

— Ти я караше да си взема лекарствата, а тя ги спря.

Джони се втренчи за миг в Уейзак, после продължи да се закопчава.

— Ако не беше се случило тази вечер, щеше да се случи утре, идната седмица или след месец...

— Или догодина, след десет години...

— Не, нямаше да бъдат десет, нито дори една година. И ти го знаеш. Защо толкова държиш да вземеш този грях на душата си? Заради оня фукльо — репортьора? Или това е един вид самосъжаление? Потребност да повярваш, че върху тебе тегне проклятие?

Лицето на Джони се изкриви.

— Тя е гледала *мен*, когато се е случило. Не схващаш ли? Толкова ли бавно загряваш, че не може да ти го побере главата?

— Нали казваше, че майка ти се готвела да предприеме дълго и уморително пътуване чак до Калифорния и обратно за някакъв симпозиум. Както ми го описваше — нещо, свързано с големи емоции. Така ли беше? Така. Почти сигурно е, че нещастieto щеше да я сполети там. Инсултът не е гръм от ясно небе, Джони.

Джони си закопча джинсите и седна, сякаш се бе изтощил докрай от обличането и не можеше повече нищо да прави. Все още беше бос.

— Да — съгласи се той. — Може и да си прав.

— Разум! В него се събужда разумът! Слава тебе, господи!

— И все пак аз трябва да отида, Сам.

Уейзак направи жест на отчаяние.

— И какво ще постигнеш с това? Тя е в ръцете на лекарите и на своя бог. Това е положението. На теб ли трябва да го обяснявам?

— Баща ми има нужда от мен — промълви Джони. — Това също не трябва да се обяснява.

— Как ще стигнеш дотам? Вече е среднощ.

— С рейс. Ще взема такси до спирката на междуградския — нали е на старото си място?

— Няма да е необходимо да я търсиш — рече Сам.

Джони се мъчеше да напипа под стола обувките си, но не ги намираще. Сам ги измъкна изпод леглото и му ги подаде.

— Аз ще те откарам.

Джони вдигна очи към него.

— Наистина ли?

— Ако се съ согласиш да вземеш едно слабо успокоително.

— Ами жена ти... — Той изведнъж някак смутено си даде сметка, че единственото конкретно нещо, което знаеше за личния живот на Уейзак, бе, че майка му живее в Калифорния.

— Разведен съм. На лекарите им се налага да отсъствуват от къщи по всяко време нощта... освен ако не са педикюристи или дерматолози, нали? Жената виждаше семейното легло по-скоро като полупразно, отколкото като полупълно. И тя се постара да го запълни с цяла върволица мъже.

— Съжалявам — сконфузи се Джони.

— Губиш прекалено много време за съжаления, Джон! — Сам гледаше благо и същевременно непреклонно. — Обуй си обувките.

---

[1] Медальоните с лика на свети Кристофър — покровителя на пътниците — са много популярни и обикновено се носят от хора, предприели далечно и рисковано пътешествие. — Б.пр. ↑

[2] Амфетамин, метадрин — силни наркотици. — Б.пр. ↑

[3] Заглавието на симфонична поема от Пол Дюка, написана по балада на Гьоте. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XII

1

„От болница на болница“ — помисли си сънено Джони, понесен от ласкавите вълни на малкото синьо хапче, което бе глътнал преди да излезе със Сам от Централния институт за медицинска помощ и да се настани в разкошната му лимузина — „Елдорадо“ последен модел. „От болница на болница, от човек на човек, от пост на пост.“

Дълбоко в себе си той изпитваше някакво особено удоволствие от пътуването. Това бе първото му излизане от болницата за последните близо пет години. Нощта бе ясна и Млечният път изпълваше небосвода подобно на светеца развита пружина от часовник. Лунният сърп ги следваше над тъмните силуети на крайпътните дървета в техния бяг на юг през Палмира, Нюпорт, Питсфийлд, Бентън, Клинтън. Колата предеше лекичко, едва ли не беззвучно на нежния фон от музика на Хайдн, която се лееше тихо от четирите говорителя на стереоуредбата.

„Докаран в едната болница с линейка на Бърза помощ, в другата отива с «Кадилак»“ — представи си Джони как биха писали във вестниците, без обаче да се разстройва. Засега не му трябваше друго, освен да се отпусне, да се остави на колата да го носи по шосето и макар временно да погребне проблемите около майка си, своята странна способност и хората, които искаха да се ровят в душата му („Той си го изпроси...“ „Няма да се докосваш до мен, нали?“). Уейзак караше мълчаливо. Само от време на време започваше да си тананика заедно с музиката.

Джони гледаше звездите. Гледаше бягащата в безкрая магистрала, почти безлюдна в късния час. Край Огаста минаха през пункт за събиране на такса за магистралата. Уейзак плати. И отново на път: Гардънър, Сабатъс, Луистън.

„Близо пет години — повече, отколкото някои лежат в затвора за убийство.“

Заспа.

Започна да сънува.

Появи се майка му и се завайка:

— Джони, излекувай ме! Направи нещо, за да оздравея! — Беше облечена в просешки дрипи. Пълзеше към него по някаква каменна настилка. Лицето ѝ бе бледо. От коленете ѝ струеше водниста кръв. Редките ѝ коси гъмжаха от бели въшки. Тя протягаше към него треперещи ръце. — В теб се е вселила силата божия! — говореше му тя. — Това е голяма отговорност, Джони. Голямо доверие. Трябва да го оправдаеш!

Той стисна ръцете ѝ в своите и изрече:

— Зли духове, махнете се от тази жена!

Тя се изправи.

— Изцелена! — извика майка му с нечовешко, вледеняващо тържество в гласа. — Аз съм изцелена! Моят син ме изцели! Велико ще е делото му на земята!

Той се опита да възрази, да ѝ обясни, че не иска да върши велики дела, нито да цери, нито да говори езиците на всички божи твари, нито да вещае бъдещето, нито да намира изгубени вещи. Опитваше се да го каже, но езикът му не го слушаше. Тя отмина по пътя си — бе превила гръб като в раболепно смирение, ала преливаше от победоносно предизвикателство и яростно тръбеше: „Спасена! Спасител! Спасена! Спасител!“

И за свой ужас Джони видя, че зад нея се тълпят хиляди, ако не и милиони други, все сакати или недъгави, или изплашени до смърт хора. Там бе и дебелата репортьорка, която се интересуваше кого ще излъчат демократите за свой кандидат през 1976 г. Имаше някакъв фермер в комбинезон и с очи на смъртник, който държеше снимката на сина си — усмихнат млад мъж в синята униформа на военен летец, безследно изчезнал при полет над Ханой в 1972 г. Бащата искаше да разбере жив ли е синът му, или е загинал. Имаше и млада жена, която приличаше на Сара. Гладките ѝ страни бяха облени в сълзи. В ръцете си държеше бебе с несъразмерно голямата глава на хидроцефал, по която сините вени сякаш чертаеха заклинателни знаци. Имаше старец, чиито пръсти артритът бе превърнал в разкривени чукани. И още много, много други. Върволицата се точеше с километри. Те щяха да

чакат търпеливо. Щяха да го унищожат с нямата си, смазваща нужда от помощ.

— Спасена! — върна се повелително майчиният глас. — Спасител! Спасена! Спасена!

Опита се да обясни, че не може да лекува, нито да спасява, но преди да успее да си отвори устата, първият от върволицата го сграбчи и разтресе.

Всъщност това вече не бе сън. Уейзак го бе хванал за ръката и го тресеше. Ярко оранжево сияние изпълваше колата и вътре бе грейнало, сякаш беше ден, ала под тази кошмарна светлина доброто лице на Сам се бе превърнало в маска на вампир. За миг Джони помисли, че продължава да сънува, но после забеляза, че феерията в колата се дължи на лампите на паркинга. Явно, докато е бил в кома, в осветлението на паркингите също бяха настъпили промени и от режещо бяло то бе станало крещящо оранжево, лепнещо по кожата като дебел пласт боя.

— Къде сме? — попита Джони с надебелял език.

— Пред болницата — отвърна Сам. — Градската на Къмбърланд.

— А, добре.

Надигна се на седалката. Сънят, сякаш пръснат на парчета и още непометен от пода на подсъзнанието му, бавно го напускаше.

— Готов ли си да влезеш?

— Да — каза Джони.

Пресякоха паркинга под тихото цвърчене на летните щурци в гората. Светулките нанизваха в тъмнината огнени нишки. Въпреки че съзнанието му бе заето от майчиния образ, Джони все пак успя да вдъхне с наслада нежния аромат на нощта и да трепне под ефирната милувка на гальовния бриз. Успя да вкуси от усещането, че нощта прелива от здраве, което сякаш проникваше в цялото му същество. Като се имаше предвид за какво бе дошъл, тази мисъл граничеше с неприличното, но само граничеше. И нищо не можеше да я пропъди.

2

Хърб тръгна насреща им от другия край на коридора и Джони забеляза, че баща му е в старите си панталони, с обувки на бос крак и

горнище на пижама. Веднага можеше да се види колко неочаквано бе станалото. Можеше да се научи много повече, отколкото на Джони му се искаше да знае.

— Сине — продума Хърб.

Изглеждаше някак смален. Опита се да продължи, но не му се удаде. Джони го прегърна и Хърб избухна в сълзи. Разрида се, заровил лице в ризата на сина си.

— Татко! Успокой се, татко, стига.

Хърб сложи ръце на раменете му и продължи да плаче. Уейзак се извърна и заразглежда картините по стените — безлични акварели от местни художници.

Хърб започна да се съвзема. Избърса с ръкав очи и каза:

— Виж на какво приличам в тази пижама! Имах достатъчно време да се преоблека, докато чакахме линейката. Сигурно не съм се сетил. Явно оглупявам с годините.

— Не е така.

— Кой знае — сви рамене той. — Както виждам, твоят приятел докторът те е докарал. Много любезно от ваша страна, доктор Уейзак.

— Нищо не ми струваше.

Джони и баща му се отпавиха към малката чакалня и седнаха.

— Татко, тя...

— Тя си отива. — Хърб изглеждаше вече по-спокоен. — В съзнание е, но си отива. Все за тебе пита, Джони. Мисля, че стиска душа само за да те види.

— Аз съм виновен! За всичко съм ви...

Болката в ухото го изненада и Джони зяпна изумено баща си. Хърб му бе стиснал и здравата извил ухото. На ти сега смяна на ролите с хлипащия на рамото му баща! Добре познатото извиване на ухото бе наказание, което Хърб пазеше за най-тежки провинения. Джони не си спомняше да бяха му извивали ухото, откакто тринадесетгодишен си бе позволил да се позабавлява със стария им „Рамблър“. Без да иска, беше натиснал съединителя, таратайката потегли безшумно по нанадолнището и се блъсна в бараката в задния им двор.

— Да не съм чул повече такова нещо!

— За бога, татко!

Хърб го пусна, стиснал устни, за да прикрие усмивчицата, която напираше да затрепти по ъгълчетата на устата му.

— Забравил беше как ти дърпаха ушите, а? И смяташе, че аз също ще забравя? Не си познал, Джони!

Джони все още се взираше втренчен в баща си.

— Да не си посмял да се осъждаш!

— Но тя е гледала онова проклето...

— Филмче в новините, вярно. Беше на върха на щастието, гореше от възбуда... после падна на пода, бедната, а устата ѝ се отваряше и затваряше, сякаш бе риба на сухо. — Хърб се наведе по-близо до сина си. — Докторът не иска да ми каже честно как стоят нещата, но започна да ми говори за „героични усилия“. Казах му да не го усуква. Тя също си има своя грях, Джони. Беше си въобразила, че може да отгатва мислите на самия господ. Така че не трябва да се осъждаш за нейната грешка. — Сълзите отново заблестяха в очите му. Гласът му стана дрезгав. — Бог ми е свидетел, че цял живот съм я обичал, а напоследък това не беше много лесно. Може би така ще е най-добре.

— Мога ли да я видя?

— Да, тя е в стая 35, в дъното на коридора. Там те чакат, чака те и тя. Само едно ми обещавай, Джони: съгласявай се с нея, каквото и да ти каже. Не я оставяй... да умре с мисълта, че всичко е било напразно.

— Няма. — Той помълча. — Ще дойдеш ли с мен?

— Не сега. Може би по-късно.

Джони кимна и закричи по коридора. Осветлението бе намалено за нощта. Краткият миг сред меката, ласкава лятна нощ сега изглеждаше безкрайно далечен, затова пък кошмарните му видения от пътуването с колата бяха станали почти реални.

Стая 35. На вратата имаше малка картичка с надпис: ВЕРА ХЕЛЪН СМИТ. Беше ли знаел, че средното име на майка му е Хелън? Сигурно го е знаел, макар сега да не си спомняше. Затова пък колко други работи си спомняше: как през един слънчев летен ден на плажа в Олд Орчард засмяна и щастлива тя му носи блокче сладолед, увито в носната ѝ кърпа. Как играят с майка му и баща му комар „на ужким“. После, когато религиозната лудост я прихвана, тя не позволяваше да се внасят карти в къщата — дори за табланет. Как го ужилва пчела и той притичва при нея като дере гърлото си в рев. Тя го целува по издутината, измъква жилото с пинсети и превързва раната с парцалче, напоено със сода за хляб.

Той бутна вратата и влезе. Вера представляваше някаква неясна купчинка в леглото и Джони си помисли: „Точно така трябва да съм изглеждал и аз.“ Над нея се бе надвесила сестра, която ѝ мереше пулса. Тя вдигна глава, когато вратата се отвори, и слабата светлина от коридора блесна върху очилата ѝ.

— Вие синът на мисис Смит ли сте?

— Да.

— *Джони?* — Гласът ѝ се разнесе от купчинката в леглото, придружен от сухото, глухо потракване на смъртта подобно на шепи камъчета в празна кратуна. От този глас — да му прости бог — го полазиха мравки по гърба. Той се приближи към леглото. Лявата страна на лицето ѝ бе сгърчена в озъбена гримаса. Ръката върху чаршафа бе деформирана в хищен гърч. „Инсулт — помисли си той. — Дето му викат старите хора — удар. Да, това е по-подходящо. Така и изглежда, все едно, че здравата са я ударили.“

— Ти ли си, Джон?

— Аз съм, мамо.

— Джони, ти ли си?

— Да, мамо.

Той се приближи, още малко и си наложи да хване костеливата ѝ, сгърчена ръка.

— Искам си моя Джони! — проточи раздражено тя.

Сестрата го изгледа със съжаление и на него му се прииска да смаже с юмрук погледа ѝ.

— Бихте ли ни оставили сами? — попита той.

— Не би трябвало, докато...

— Хайде, хайде, тя ми е майка и искам да остана сам с нея — разсърди се Джони. — Нещо да кажете?

— Хъм...

— Дай ми сока, татенце — изхриптя майка му. — Мога да изпия цяла кана.

— Няма ли да се пръждосаш? — изрева Джони на сестрата. Беше го обзела ужасна тъга, но той не можеше да определи коя най-вече бе причината ѝ. Подобно на водовъртеж тя го влечеше надълбоко в тъмнината.

Сестрата излезе.

— Мамо! — Джони приседна до нея. Това странно чувство за повторение, за връщане назад във времето, не го напускаше. Колко ли пъти тя се бе навеждала така над неговото легло, бе държала, може би, сухата му ръка и му бе говорила? Спомни си онези мигове извън времето, когато стаята му бе изглеждала тъй близка през тънката плацентна ципица и майка му бе буботила забавено някакви безсмислени звуци право в лицето му. — Мамо — повтори той и целуна грабливите щипци, заменили ръката ѝ.

— Дай ми пироните. Аз мога да го направя. — Лявото ѝ око бе сякаш замръзнало в орбитата си. Другото се въртеше лудешки като на застрелян в корема кон. — Искam Джони.

— Мамо, тук съм.

— Джо-ни! Джо-ни! ДЖО-НИ!

— Мамо — молеше се той, уплашен, че сестрата може да се върне.

— Ти... — Гласът ѝ секна и главата ѝ се помръдна малко към него. — Наведи се насам да те видя — прошепна тя.

Той я послуша.

— Ти дойде. Благодаря ти, благодаря ти. — От здравото ѝ око закапаха сълзи, а неподвижното, на парализираната от удара страна, остана изцъклено безстрастно към тавана.

— Разбира се, че ще дойда.

— Аз те видях — продължи да шепне тя. — С каква сила те е надарил господ, Джони! Нали ти казвах? Нали ти го казвах?

— Да, каза ми.

— Бог те е отредил за големи дела. Не се опитвай да бягаш от него, Джони. Не се крий в пещера като пророк Илия, не принуждавай господ да праща голяма риба, за да те погълне. Не прави това, Джон.

— Няма. — Той държеше сгърчената ръка. Главата му се цепеше.

— Не си грънчар, а само глина в ръцете на грънчаря, Джони. Хубаво да го запомниш.

— Добре.

— Запомни го! — кресна тя и той помисли: „Тя пак се върна в безумния си свят.“ Но не беше тъй. Или поне с нищо не беше безумна, отколкото през цялото време след събуждането му от комата.

— Вслушвай се и чакай да ти се яви тихият вътрешен глас!

— Добре, мамо, ще чакам.

Главата ѝ помръдна едва-едва на възглавницата и — ако не се лъжеше — тя се усмихна!

— Предполагам, че ме мислиш за луда. — Тя извърна още малко глава, тъй че да може да го гледа право в очите. — Но това няма значение. Ти ще разпознаеш гласа, когато го чуеш. Ето какво трябва да правиш тогава. Този глас е говорил и на Иеремия, на Даниил, на Амос и на Аврам. Ще се яви и на теб. Ще ти проговори. И когато това стане, Джони... *изпълни дълга си!*

— Добре, мамо.

— Каква сила — промърмори тя. Гласът ѝ ставаше все по-гъгнец и неясен. — Каква сила ти е дарил бог... Знаех го... Винаги съм го знаела... — Гласът ѝ се изгуби. Здравото ѝ око се затвори. Другото бе вперено немиждащо в далечината.

Джони поседя при нея още пет минути и стана да си ходи. Ръката му бе на дръжката на вратата и той вече я отваряше, когато сухият ѝ, пресеклив глас го сепна с неумолимо заповеден тон.

— *Изпълни дълга си, Джон.*

— Добре, мамо.

Това бяха последните думи, които той ѝ каза. Тя умря в 8,05 часа сутринта на двадесети август. Някъде на север от тях Уолт и Сара Хазлет спореха относно Джони и едва не се скараха. Някъде на юг Грег Стилсън се бе заел да вкара в правия път една сополива дървена глава.

ГЛАВА XIII

1

— Ти не разбираш — обясняваше с безкрайно търпение в гласа Грег Стилсън на момчето във вътрешната приемна на полицейския участък в Риджуей. Голо до кръста, то седеше килнато назад върху мек сгъваем стол и отпиваше по малко от бутилка с пепси кола. Усмиваше се снизходително на Грег Стилсън — явно не разбираше, че той никога не се повтаря повече от два пъти. Бе проумяло, че в стаята има един чистопробен задник, само не му беше ясно кой от двамата е такъв.

Истината следваше да му се внуши.

Дори със сила, ако бе необходимо.

Навън утрото на късния августовски ден бе ясно и топло. В дърветата пееха птички. И Грег чувствуваше, че мигът, в който ще се реши съдбата му, е по-близък от всякога. Ето защо щеше да бъде внимателен с този чистопробен задник. Това не беше някой дългокос перушан на мотоцикъл, с криви като скоби крака и вонящ на пот. Момчето се учеше в колеж, косата му бе дългичка, но скърцаше от чистота и бе племенник на Джордж Харви. Не че той го обичаше кой знае колко (Джордж бе прекосил Германия с пушка в ръка през 1945 г. и за тези дългокоси хапльовци имаше само една благословия, която съвсем не беше за добро здраве), ала кръвта вода не става. А думата на Джордж тежеше в Градския съвет. „Виж там, направи каквото можеш, да го вразумиш“ — бе неговият отговор, когато Грег му съобщи, че полицейският началник Уигинс е арестувал сила на сестра му. Но очите му молеха: „Не го пребивай! Една кръв сме.“

Момчето гледаше Грег с ленива неприязън.

— Разбирам — нападна то, — че вашият инспектор Дюдю ми е взел фланелката и искам да си ми я върнете. А няма да е зле, ако и вие разберете нещо: само да не си я получа, ще накарам целия Американски съюз за граждански свободи да се стовари върху селяндурската ви глава.

Грег стана, отиде до стоманеносивия канцеларски шкаф срещу автомата за газирана вода, извади връзка ключове, избра един, отключи и извади отвътре червена тенис-фланелка, която лежеше върху купчина формуляри за констатация на транспортни произшествия. Разпъна я, за да се види надписът ѝ:

СЕКСПЕРТ

— Ходил си по улиците — продължи Грег с все същия благ глас — с това на гърба.

Момчето, което се кандилкаше на задните крака на стола, щедро ливна пепси в гърлото си. Тънката усмивка — израз на самодоволство, ако не и на презрение — не слизаше от устните му.

— Точно така, а сега си ми я дайте. Тя е моя собственост.

Грег го заболя главата. Този нафукан посерко не подозираше колко лесно би могъл да го оправи. Стаята бе звукоизолирана и неведнъж стените ѝ бяха заглушавали викове на болка. Ала момчето не си даваше сметка за това, то просто *не разбираше!*

„Само не губи контрол! Не прекалявай! Мисли за бъдещето си!“

Лесно е да се каже. Обикновено не е трудно и да се изпълни. Но понякога, понякога просто го хващаха дяволите.

Грег бръкна в джоба си и извади запалка „Бик“.

— Така че напомни на твоя гестаповски началник и на оня фашист чичо ми, че Първото допълнение^[1]... — Гласът му секна, очите му се ококориха. — Какво пра...? Ей! Ей!

Без да обръща внимание и поне привидно спокоен, Грег щракна запалката. Огнената газова струя лумна и той подпали тениската на момчето. Между другото, гореше отлично!

Предните крака на стола издумкаха върху пода и момчето се хвърли към Грег. В ръката си все още стискаше бутилката пепси. Самодоволната усмивчица се бе изпарила и на лицето му се бе изписало безкрайно удивление, както и негодувание, подобаващо на разглезен пикльо, свикнал цял живот да се налага.

„На този никога не са му викали фъстък!“ — помисли си Грег и болката в главата му се засили. Да, ще трябва да внимава.

— Дай ми я! — кресна момчето. Грег бе протегнал ръка и с два пръста стискаше тениската, готов да я пусне на пода щом му запари пламъкът. — Дай ми я, задник такъв! Тя е моя! Това е...

Грег натисна с цяла длан гръдния кош на младежа и го блъсна с все сила — а силата му никак не беше малка. Момчето полетя през стаята, гневът му се претопи напълно в изумление и най-сетне в онова, което бе нужно на Грег: в страх.

Той пусна фланелката на пода, взе бутилката с пепси и изля остатъка от съдържанието ѝ върху тлеещите парчета плат. Те засъскаха зловещо.

Момчето бавно се изправи, като се подпираше с гръб на стената. Грег намери с поглед очите му. Те бяха кафяви и кръгли от уплаха.

— Предстои ни да уточним един въпрос. — Грег имаше чувството, че думите му идват като изпод земята през замайващите удари на главоболието. — Ще проведем един семинар ей тук, в тази вътрешна стая, по въпроса кой именно е задникът. Ясно ли е? Ще извлечем някои изводи. Нали вие колежаните си падате по тая работа? Да извличате разни изводи?

Момчето гълташе въздух на пресекулки. Намокри устни с език и понечи да каже нещо, но вместо това извика: „Помощ!“

— Вярно, наистина имаш нужда от помощ. И аз ще ти помогна.

— Ти си луд! — възкликна племенникът на Джордж Харви и отново извика, този път по-силно: „ПОМОЩ!“

— Може и да съм. Може. Но онова, което ще трябва сега да установим с тебе, моето момче, е кой именно е чистопробният задник. Ясно ли е?

Той наведе очи към бутилката пепси в ръката си, замахна неочаквано и я удари злобно в ръба на стоманения шкаф. Разлетяха се парчета и когато видя разпиляните по пода стъкла и острозъбото гърло на бутилката в ръката на Грег насочено срещу гърдите му, момчето закрещя. Джинсите, които се бяха изтъркали между краката му почти до бяло, внезапно потъмняха. Лицето му посърна като стар пергамент. Грег се запъти към него, стъклата захрущяха под тежките обувки, които той носеше зиме и лете, и момчето се притисна в ужас към стената.

— Когато излизам навън, аз си слагам бяла риза. — Грег се бе ухилил и зъбите му се белееха. — Понякога си връзвам и връзка. Когато ти излизаш, обличаш някакъв парцал, на който са написани мръсотии. Тъй че, рожбо, кой тук е задникът?

Племенникът на Джордж Харви изхленчи нещо неразбрано. Изцъклените му очи нито за миг не се откъсваха от стъклените кинжали, които стърчаха от счупената бутилка в ръката на Грег.

— Аз си стоя тук сух и на висота — Грег се приближи още мъничко, — а на теб ти се стича пикня по крачолите и ти пълни обувките. Тогава кой е задникът?

Той направи лъжливо движение с бутилката към потната гола диафрагма на момчето и то заплака. „Такива сополанковци като този разкъсват на две страната — помисли си Грег. Гъстото вино на яростта бръмчеше и кръжеше в главата му. — Миризливи, посрани, подли, ревливи задници като този.“

„Но само не го пребивай... не си разбивай бъдещето!“

— Аз говоря като човек — продължи Грег, — а ти, момче, квичиш като прасе в помийна яма. Кой от двама ни тогава е задникът?

Той отново замахна със счупената бутилка. Един от острите като игли стъклени зъби закачи кожата на момчето точно под дясната му гръд и оттам се стече малка кървава сълза. Момчето зави.

— Щом те питам — поде пак Грег, — ще трябва да отговориш, както отговаряш на професорите си. Кой тук е задникът?

Момчето подсмъркна нечленоразделно.

— Отговаряй, ако искаш да издържиш този изпит — заповяда Грег. — Ще ти разпилея червата по пода, малкия! — И в този момент той бе готов да изпълни закана си. Бе му невъзможно да гледа направо в набъбващата капка кръв — погледнеше ли я, щеше да му причернее и тогава нямаше да го интересува племенник ли е момчето на Джордж Харви, или не. — Та кой е задникът?

— Аз! — Момчето захлипа като малко дете, което се страхува от караконджовци, от Торбалан, скрит зад вратата на килера в злокобния нощен час.

Грег се усмихна. Болката в главата му заблъска с нова сила.

— А, това никак не е зле, значи! Като начало. Макар че има още какво да се желае. Искам да кажеш: „Аз съм задник.“

— Аз съм задник — изхълца момчето. От носа му провисна дебел сопол. То го обърса с опакото на ръката си.

— Сега искам да кажеш: „Аз съм чистопробен задник.“

— Аз... аз съм чистопробен задник.

— Сега остава да кажеш само още едно нещо и може би ще приключим. Кажи: „Благодаря ви, че изгорихте тази мръсна фланелка, господин кмете Стилсън.“

Вече му се видя крайт и момчето изгаряше от нетърпение да повтори.

— Благодаря, че изгорихте тази мръсна фланелка.

С мълниеносно движение Грег прекара назъбеното стъкло отляво надясно по мекото коремче на момчето, оставяйки кървава диря. Съвсем повърхностно бе одраскал кожата, но момчето се разрева, като че ли го бяха погнали всичките дяволи от ада.

— Забрави да кажеш „господин кмете Стилсън“. — В този момент нещо сякаш се пречупи и Грег дойде на себе си. Болката в главата го блъсна с един прощален смазващ удар точно между очите и изчезна. Той изгледа тъпо гърлото от бутилка в ръката си, неуверен откъде се бе взело. Ама че глупацина! За малко да прати всичко на вятъра заради едно идиотско хлапе.

— Господин кмете Стилсън! — пищеше момчето, напълно обезумяло от ужас. — Господин кмете Стилсън! Господин кмете Стилсън! Господин кмете Стил...

— Много добре.

— ... сън! Господин кмете Стилсън! Господин кмете...

Грег го зашлеви силно през лицето и момчето удари главата си в стената. То млъкна, с широко отворени, невиждащи очи.

Грег дойде съвсем близо до него. Пресегна се и го стисна с две ръце за ушите. Издърпа главата му към себе си, докато носовете им се допряха. Между очите на двамата нямаше и сантиметър.

— Чичо ти е влиятелен човек в този град — заговори тихо Грег, като стискаше, сякаш бяха дръжки, ушите на момчето. Грамадните кафяви очи на младежа бяха плувнали в сълзи. — Аз също съм сила, сега раста, но не мога да се меря с Джордж Харви. Той е роден и израснал тук и тъй нататък. Та ако разкажеш на чичо си какво ти се е случило при мен, той може да реши да унищожи кариерата ми в Риджуей.

Устните на момчето потрепваха в почти беззвучен хленч. Като го дърпаше за ушите, Грег бавно заклати главата му напред-назад и носовите им се заудряха.

— А може и да не реши... — Беше вън от кожата си зарад тая фланелка. Но от друга страна кръвните връзки са здрави. — Така че помисли си хубавичко, чеденце. Ако чичо ти научи какво е ставало тук и ме изпръждоса, ще се наложи да те намеря и да те убия. Вярваш ли ми?

— Да — прошепна момчето. Мокрите му страни лъщяха.

— Да, сър, господин кмете Стилсън.

— Да, сър, господин кмете Стилсън.

Грег пусна ушите на момчето.

— Да. Ще те убия, но първо ще разкажа на всички, които поискат да чуят как си се напикал и си циврил тук, а от носа ти е висял сопол.

Той се извърна и бързо се отдалечи, като че ли момчето вонеше. Отиде пак при шкафа и взе от една лавица превързочен пакет. Метна го на момчето, което отскочи стреснато назад и не можа да го хване. То побърза да вдигне пакета от пода, очевидно уплашено, че Стилсън ще се нахвърли върху му за тази непохватност.

— Банята е там — посочи Грег. — Иди се измий. Ще ти дам една фланелка от нашите запаси. Искам да ми я върнеш после по пощата — чиста и без петна от кръв. Ясно ли е?

— Да — прошепна момчето.

— СЪР! — разкреця се Стилсън. — СЪР! СЪР! СЪР! *Не можеш ли да запомниш?*

— Сър — простена момчето. — Да, сър! Да, сър!

— Вас, младите, не ви учат на уважение! *Към нищо!*

Главоболието му отново се обаждаше. Той пое няколко пъти дълбоко дъх и успя да го отпрати, но стомахът му се бе свил и му се гадеше страшно.

— Добре, приключваме. Искам само да ти дам един добър съвет. Като се върнеш в колежа наесен, или когато ви викат там, не прави грешката да започнеш да мислиш, че днешната случка е изглеждала другояче. Не се опитвай да се самозалъгваш относно Грег Стилсън. Най-добре ще е и тримата да я забравим, малкия: ти, аз и Джордж. Да я въртиш из главата си, докато се навиеш, че можеш пак да си позволиш

подобно нещо, би било най-голямата грешка в живота ти. Може би последната.

С тези думи Грег си тръгна, като хвърли един прощален презрителен поглед към момчето с неговите жалки следи от спечена кръв по гърдите и корема, с разширените му очи и трепкащи устни. Приличаше на десетгодишен акселерат, издържал до последния съдийски сигнал на проточилия се безкрайно финален мач.

Грег мислено се хвана на бас със себе си, че никога повече няма да види или чуе точно този хлапак и спечели баса. Към края на седмицата Джордж Харви се отби в салона, където Грег се бръснеше, и му благодари „за това, че е успял да налее малко ум в главата“ на племенника му.

— Много добре се оправяш с тези момчетии, Грег — похвали го той. — Не знам как го правиш, но те явно ти имат уважението.

— Моля, няма защо — отговори Грег на благодарностите.

2

По същото време, когато Грег Стилсън изгаряше в Ню Хампшир една тенис-фланелка с неприличен надпис, Уолт и Сара Хазлет, които бяха закъснели със закуската, седяха на масата в град Бангор, Мейн. Уолт четеше вестник.

Изведнъж той остави шумно чашата си с кафе на масата.

— Бившият ти приятел се подвизава по вестниците, Сара!

Сара хранеше малкия Дени. Бе по хавлия, разчорлена и едва удържаше очите си отворени. Осемдесет процента от съзнанието ѝ още спеше. Предната вечер бяха ходили на гости, където в центъра на вниманието бе стоял Харисън Фишър: несменяем конгресмен от трети избиращия окръг на Ню Хампшир още от времето, когато по земята са бродили динозаври, и сигурен кандидат за преизбиране идната година. По политически съображения бе наложително да присъствуват и те с Уолт. „Политически“. Това бе дума, която напоследък Уолт употребяваше все по-често. Той бе пил много повече от нея и въпреки това тази сутрин бе изтупан и явно свеж като кукуряк, а тя се чувствуваше сякаш изровена от боклука. Не беше честно!

— Пфу! — Плодовото пюре блъвна от устата на Дени.

— Лошо момче! — скара се Сара и после се обърна към Уолт. — За Джони Смит ли говориш?

— За него — едничкия неповторим на този свят.

Тя стана и мина от другата страна на масата, където седеше съпругът ѝ.

— Не се е случило нищо лошо с него, нали?

— Както се вижда тук, той се чувства добре и побърква народа с номерата си — отвърна Уолт сухо.

Тя мъгляво си представяше, че става дума за нещо, положително свързано със случката по време на посещението ѝ в болницата, но тлъстото заглавие във вестника направо я изуми: ПАЦИЕНТ, ИЗВАДЕН ОТ КОМА, ДЕМОНСТРИРА ЯСНОВИДСТВО НА ЕДНА ДРАМАТИЧНА ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯ. Репортажът бе подписан от Дейвид Брайт. На снимката Джони, все тъй измършавял и в безпощадния блясък на фотосветкавицата — безкрайно объркан, стоеше над проснатото тяло на някакъв мъж, назован в надписа отдолу Роджър Дюсо, репортьор от вестника на Луистън. „Репортьорът припаднал след потресаващите разкрития“ — добавяше надписът.

Сара се отпусна на стола до Уолт и се зачете. Това не се хареса на Дени, който затропа по таблата на високия си детски стол за сутрешното си яйце.

— Струва ми се, че те призовават — засмя се Уолт.

— Би ли го нахранил ти, миличък? И без това от теб яде по-добре. — „Продължава на страница 9, колона 3.“ Тя разгърна вестника на девета страница.

— С такива четки далеч се стига! — закачи се добродушно Уолт. Свали спортното сако и си върза нейната престилка. — Ето го папото, момко! — зае се той да храни Дени.

Когато стигна до края на репортажа, Сара веднага се върна на първа страница и започна да го препрочита. Очите ѝ отново и отново се теглеха към снимката, към сконфузеното, обзето от ужас лице на Джони. Хората, които се бяха скупчили край падналия Дюсо, гледаха към него с неприкрит страх. Тя ги разбираше. Спомни си странния, загрижен израз, който се плъзна по лицето му, когато го целуна. Спомни си как после ѝ каза къде да намери загубената венчална халка. Тогава и тя се бе уплашила!

„Но, Сара, тебе те беше страх по малко по-друга причина, нали?“

— Още една хапка, юначе — се чуваше гласът на Уолт като през хиляди километри. Сара вдигна поглед към тях. Видя ги — седнали в косия сноп слънчева светлина, изпъстрен с пращинки, с развяващата се между коленете на Уолт нейна престилка, и отново я обзе страх. Видя пръстена си да потъва с многократни преобръщания в клозетната чиния. Чу тихото дрънване по фаянсовото дъно. Сети се за карнавални маски в чест на Халоуин, за хлапака, който злорадствува „Мед ми капе като гледам как на този му смачкват фасона!“ Помисли си за обещания, дадени и неудържани, и очите ѝ отново се върнаха върху изпитото лице от вестникарското клише, което я гледаше с такова изнурено, измъчено удивление.

— ... много хитър номер, безспорно — говореше Уолт, който закачаше престилката. Бе накарал Дени да си изяде яйцето до трохичка и наследникът им вече сучеше доволно сок с биберон.

— Моля? — Сара вдигна очи към приближилия се Уолт.

— Казах, че за човек, който трябва да държи на болницата поне половин милион долара, това безспорно е един много хитър номер.

— За какво говориш? Какъв номер?

— Вярно — продължи той, явно не доловил гнева в гласа ѝ, — че би могъл да си докара седем, ако не и десет хиляди долара като напише книга за катастрофата и комата. Но пред човек, излязъл от кома със свръхестествени способности, се откриват наистина неограничени финансови перспективи.

— Това е чудовищно обвинение! — провикна се с възмущение Сара. Той я изглежда първо с почуда, а после с разбиране. Разбиращият му поглед направо я вбеси. Ако ѝ даваха по петак за всеки случай, когато Уолт Хазлет си въобразяваше, че я разбира, биха могли да лятят до Ямайка в първа класа.

— Прощавай, съжалявам, че заговорих на тази тема — извини се той.

— Джони ще излъже, когато папата... когато папата... знаеш какво!

Уолт се изсмя гръмогласно и в този миг Сара едва се сдържа да не грабне собствената му чаша с кафе и да я запрати по него. Вместо това тя склочи пръсти и ожесточено стисна ръце под масата. Дени зяпна баща си и също се изсмя звучно.

— Но, мила, аз нямам нищо против него, нито против онова, което върши. Нещо повече, дори го уважавам. Щом една дърта, тлъста вкаменелост като Фишър можа от банкрутирал адвокат да натрупа милиони за петнадесет години пребиваване в Конгреса, то и това момче има пълното право да си оплете кошницата, като се преструва на феноменален...

— Джони никога не лъже — повтори равно тя.

— Това е номер специално за жените домакини, които се нагълтват със сензационни вестничета и книги от поредицата „Вселена“ — настоя той весело. — Макар че трябва да призная, малко ясновидство би свършило добра работа при подбора на съдебни заседатели за делото „Тимънс“.

— Джони Смит никога не лъже — още веднъж повтори тя и чу думите му: „Изхлузи се от пръста ти. Просто се изхлузи, когато слагаше бръснарските му принадлежности в един от страничните джобове... Качи се на тавана и ще го намериш, Сара!“ Но тя не можеше да разкаже всичко това на Уолт, защото той не знаеше, че е ходила на свиждане при Джони.

„Няма нищо лошо в това, че съм отишла да го видя“ — опитваше се да се оправдае в себе си Сара.

Няма, но как би реагирал той, ако научеше, че си е хвърлила истинската венчална халка в клозета и е пуснала водата? Можеше и да не разбере внезапния спазъм на страх, който я бе подтикнал да го стори — същият страх, който бе видяла изписан по лицата на другите, както и на самия Джони във вестника. Не, Уолт можеше изобщо да не го разбере. В края на краищата действително имаше нещо вулгарно символично в това да си хвърлиш венчалния пръстен в клозета и да пуснеш отгоре водата!

— Добре де, не лъже — спореше Уолт, — но просто не мога да повярвам...

Сара каза тихо:

— Погледни хората зад гърба му, виж лицата им! Те вярват!

Уолт им хвърли бегъл поглед.

— Разбира се, по същия начин, по който дете вярва на илюзиониста, докато трае фокуса.

— Мислиш, че този тип Дюсо е, как се казваше, подставено лице? Според вестника двамата с Джони не са се виждали никога

преди.

— Ами как другояче да се получи илюзията, Сара? — търпеливо попита Уолт. — За какво ще му е на фокусника да вади зайци от зайчарник? Цялата работа е да ги вади от шапка. Или Джони Смит е знаел нещо предварително, или е ударил на тъмно право в десетката, воден от поведението на приятелчето Дюсо. Но пак повтарям, моето уважение за това. Той си спечели голяма популярност. Ако успее да я превърне в пари, толкоз по-добре за него.

В този момент тя го мразеше, отвращаваше се от добрия човек, за когото се бе омъжила. Не че имаше нещо кой знае колко ужасно в опаката страна на неговата доброта, стабилност и мека приветливост — там, като основен камък в душевния му мир, бе залегнало просто схващането, че всеки се стреми да изпревари другите за тлъстия кокал, всеки по свой собствен път и със свои средства. Тази сутрин той можеше да нарича Харисън Фишър „дърта, тлъста вкаменелост“, но предната вечер се бе смял с цяло гърло на историите на същия този Фишър за Грег Стилсън — шантавия кмет на някакво си там градче — който, представете си, възнамерявал да се кандидатира като независим в изборите за Конгреса през следващата година.

Не, в света на Уолт Хазлет не съществуваха хора, надарени със свръхестествени способности, нито пък герои и с пълна сила действуваше доктрината „да изменим системата отвътре“. Той бе добър, стабилен, обичаше и нея, и сина им, но изведнъж сърцето ѝ се сви от болка по Джони и по ограбените пет години, които можеха да изживеят заедно. Ако не и целия си живот. И по детенце с по-тъмна коса.

— Вече ти е време да тръгваш, скъпи — произнесе спокойно тя. — Иначе ще притиснат твоя Тимънс до стената.

— Тръгвам. — Той се усмихна: бе обобщил фактите, беше направил необходимите изводи и заседанието вече можеше да бъде отложено. — Оставаме си приятели, нали?

— Да, оставаме си приятели.

„Но той прозря къде е халката. Прозря!“

Уолт я целуна, като я държеше леко с дясната си ръка зад тила. Винаги ядеше едно и също на закуска, винаги я целуваше по един и същи начин, един ден щяха да живеят във Вашингтон и на света нямаше никакви парапсихически феномени.

Пет минути по-късно той бе навън: изкара на заден ход малката им червена кола „Пинто“ на Понд Стрийт, както обикновено свирна отривисто с клаксона и потегли. Тя остана сама с Дени, който бе на път да се удуши в опитите си да се измъкне изпод таблата на столчето за хранене.

— Не така, тантурчо! — Сара прекоси кухнята и откачи таблата.

— Пфу! — отвърна Дени, отвратен от цялата история.

Мачо Бегача, техният котарак, се затътри из кухнята, влачейки задни лапи в обичайната си ленива походка на малолетен престъпник. Дени го сграбчи, като се кикотеше от удоволствие. Бегача дръпна назад уши в израз на примирение.

Сара се усмихна и се зае да разтребва масата. Чиста инерция. Всяко тяло се стреми да запази състоянието си на покой. Тя беше в покой. Недостатъците в характера на Уолт бяха без значение. Тя също си имаше своите. Нищо повече нямаше да предприема, само щеше да изпрати на Джони картичка за Коледа. Така бе по-добре, по-безопасно, защото тяло, което се движи, се стреми да остане в това си състояние. Животът ѝ тук не бе лош. Бе преживяла Дан, преживяла бе и Джони, тъй несправедливо отнет от нея (но колко много неща в света са несправедливи!). Бе преодоляла достатъчно лични бързеи и водовъртежи, за да стигне до сегашните спокойни води, и доколкото зависеше от нея, щеше да остане в тях. Тази слънчева кухня бе хубаво местенце. Най-добре беше да забрави панаира, Колелото на късмета и лицето на Джони Смит.

Сара пусна водата в мивката да измие съдовете, включи радиото и хвана началото на новините. Първото съобщение я накара да замръзне с току-що измитата чиния в ръка, вперила втрещено поглед над малкия им заден двор. Майката на Джони бе получила удар, докато гледала телевизионен репортаж за пресконференцията на сина си. Бе умряла тази сутрин, преди по-малко от час.

Сара избърса ръце, изключи радиото и измъкна Мачо Бегача от ръцете на Дени. Занесе детето във всекидневната и го пхна в кошарката. То изрази протеста си срещу това унижение чрез оглушителни, юнашки крясъци, на които тя не обърна никакво внимание. Отиде до телефона и позвъни в ЦИМП — Източен Мейн. Телефонистката, явно отегчена от необходимостта многократно да

повтаря една и съща информация, я уведоми, че Джон Смит е напуснал болницата предната вечер, малко преди полунощ.

Сара затвори телефона и се отпусна на стола. Дени продължаваше да плаче в кошарката. В кухненската мивка шуртеше водата. След известно време тя стана, отиде в кухнята и затвори крана.

---

[1] Първото допълнение към Конституцията на САЩ гарантира свободата на гловото, печата и събранията. — Б.пр. [↑](#)

ГЛАВА XIV

1

Човекът от „Проникновено око“ се появи на 16-и октомври, скоро след като Джони бе ходил да си вземе пощата.

Бащината му къща бе доста отдалечена от пътя: покритата с чакъл алея, която водеше до вратата им, се точеше почти половин километър сред гъсталак от саморасъл смърч и бор. Всеки ден Джони изминаваше пеша цялото разстояние от къщи до пътя и обратно. В началото се завръщаше на тересата разтреперан от изтощение, с изгаряща болка в краката и куцаше така, че направо залиташе. Но сега, месец и половина след първата разходка (когато бе изминал този километър за цял час), тя се бе превърнала в едно от удоволствията за деня, което той очакваше с нетърпение. Не пощата, а именно разходката.

Беше започнал да цепи дърва за зимата — работа, за която Хърб мислеше да наеме някого, тъй като той бе подписал договор да извърши вътрешните работи в един строеж в Либъртивил. „Знаеш ли кога човек разбира, че старостта вече наднича през рамото му, Джон? — беше се усмихнал Хърб. — Когато започне да се оглежда за договор по вътрешни работи, щом му замирише на есен.“

Джони изкачи стъпалата на терасата пред входа, отпусна се върху тръстиковия стол до пейката-люлка и въздъхна с облекчение. Вдигна десния си крак на парапета, след това, като си помагаше с ръце и се мръщеше от болка, вдигна и другия. Чак тогава се зае да отваря пощата.

Напоследък притокът на писма бе чувствително намалял. През първата седмица след завръщането му в Паунъл понякога идваха над двадесет писма и осем-девет колетчета дневно, главно препратени от болницата и само малка част — изпратени до пощенския клон на Паунъл. (Името на градчето върху пликовете се срещаше в най-

невероятни ортографически варианти: Поунел, Пайнъл, а в един незабравим случай — дори Пийнал.)

Повечето писма бяха от хора с разклатена психика, които се носеха безцелно по течението на живота в търсене на някакъв ориентир. Пишеха му деца, които събираха автографи; жени, които искаха да спят с него; мъже и жени, съкрушени от нещастна любов, които молеха за съвет. Някои изпращаха талисмани. Други — хороскопи. Много писма имаха религиозно съдържание и в тези изобилстващи с правописни грешки послания, написани едро и старателно като от някое прилежно първолаче, Джони сякаш чувствуваше духа на майка си.

Писмата го уверяваха, че е пророк, дошъл да изведе от нравствената пустош обезсилените и разочаровани американци, че е знамение, предвещаващо близостта на Последния час. До този момент — 16-и октомври — бе получил осем екземпляра от трактата на Хал Линдси „Мървата велика планета Земя“, който майка му със сигурност би одобрила горещо. Приканваха го да провъзгласи божествеността на Христа и да сложи край на разпуснатостта на нравите сред младежта.

Имаше обаче и враждебни писма. Тази част от пощата му не бе толкова обемиста, но макар в повечето случаи анонимна, не отстъпваше по кресливост на кореспонденцията от първия вид. Един такъв екземпляр, написан на къс от жълта бланка и с грубо подострен молив, го обявяваше за антихрист и го приканваше да се самоубие. В четири-пет писма се интересуваха как се чувства човек, убил собствена си майка. Често го обвиняваха в мошеничество. Един му изпрати следното остроумие: ПРЕДЧУВСТВИЕ, ЯСНОВИДСТВО — ДРЪН-ДРЪН! КЛЪВНИ МЕ ОТЗАД, ТЕЛЕПАТАРОК ТАКЪВ!

А което бе най-лошото, изпращаха и *предмети*.

Всеки ден на връщане от работа Хърб се отбиваше в пощата на Паунъл и вземаше колетите, които не се побираха в пощенската им кутия. Бележчиците, които придружаваха изпращаните предмети, се свеждаха по същество до един и същ долнопробен писък: *кажи, кажи, кажи!*

Това шалче принадлежеше на брат ми, който изчезна при един риболовен излет през 1969 г. Дълбоко съм убедена, че все още е жив. Кажете ми: къде е сега?

Това червило е от тоалетната масичка на жена ми. Мисля, че ми изневерява, но не съм сигурен. Кажете ми има ли си любовник?

Това е гривната с името на сина ми. Той вече не се прибира вкъщи след училище, шляе се до невъзможни часове. Полудяла съм от тревога. Кажете ми е какво се занимава?

Някаква жена от град Шарлот, Северна Каролина — бог знае как бе научила за него при положение, че пресконференцията от август не бе отразена от общонационалните средства за масова информация — му изпрати парче овъглено дърво. Къщата ѝ изгоряла до основи, се обясняваше в писмото, и в пламъците загинали съпругът и две от петте ѝ деца. Пожарникарите от Шарлот ѝ казали, че злополуката била причинена от късо съединение, но тя просто не можела да приеме това обяснение. Без съмнение къщата е била подпалена от някой злодей. Искаше от Джони да подържи приложената обгорена реликва и да ѝ съобщи името на виновника, че да натикат чудовището в затвора и там да изгние до края на дните си.

Джони не отговори на нито едно от писмата и върна по пощата всички предмети, дори овъгленото дърво, за своя сметка и без коментар. Наистина той докосна някои. Като правило, в което се включваше и почернялото от огъня парче от дървената ламперия на покрусената жена от Шарлот, те не му говореха абсолютно нищо. Но при допира до няколко му се явиха всяващи смут видения, все едно че сънуваше наяве. Това бяха главно мимолетни проблясъци: ще възникне някаква картина и след секунди ще изчезне, без да остави определена представа, а само едно особено усещане. Но в един случай...

Случаят с шалчето, изпратено от жената, която се надяваше да узнае какво е станало с брат ѝ. Шалчето бе бяло, плетено и по нищо не се отличаваше от милиони други като него. Но като го взе в ръце, Джони изведнъж почувствува как реалността на бащината му къща се стопява, а звукът от телевизора в съседната стая се усилва и затихва, усилва и затихва и накрая се превръща в сънливото жужене на мушички в летен ден и далечния ромон на вода.

Горски аромати в ноздрите му. Зелени стълбове слънчева светлина се процеждат през короните на грамадни вековни дървета. През последните три часа земята под краката му бе станала мочурлива, тинеста, почти като в тресавище. Беше се изплашил, доста се бе изплашил, но не губеше ума си. Ако човек се заблуди в неизбродимите

дебри на севера и се паникьоса, могат направо да започват да му изсичат надгробния паметник. Продължаваше да се движи на юг. Вече два дни, откакто се бе отлъчил от Стив, Роки и Логан. Бяха разположили бивака си близо до

(името щеше да остане в тайна — беше в мъртвата зона)

някакво поточе, където ловяха пъстърва. За всичко си беше виновен сам. Напил се бе като свиня.

И сега виждаше раницата си, подпряна на някакво старо, обрасло в мъх повалено дърво, с изсъхнали бели клонки, които стърчаха тук-там из зеленината като кости. Да, виждаше раницата си, но не можеше да иде при нея, защото бе мръднал няколко метра встрани да пусне една вода и бе нагазил в някаква ужасна кал, стигаща почти до конحوвете на скъпите му (купени от магазин на Л. Л. Бийнс) ботуши. Направи опит да се върне назад, да намери по-сухо място, където да си свърши работата, но не можа да се измъкне. Не можа да се измъкне, защото това, в което бе нагазил, не беше кал. Беше... нещо друго.

Стоеше си и напразно търсеше с поглед за какво да се хване. Беше готов да избухне в смях от идиотизма на положението, в което бе изпаднал: да търси къде да пусне една вода, а вместо това да се навре в плаващ пясък.

Стоеше си, отначало уверен, че твърдата почва не може да бъде кой знае колко надълбоко — в най-лошия случай щеше да потъне до малко над конحوвете на ботушите си и когато намереше останалите, щеше да има още нещо за разказване.

Стоеше си и истинската паника го обзе едва когато пясъкът запълзя неумолимо нагоре по коленете му. Тогава взе да се мятат и дърпа, забравил, че щом си имал глупостта да попаднеш в плаващ пясък, трябва да стоиш абсолютно неподвижно. Мигом плаващият пясък се надигна до пояса и после до гърдите му, като го всмукваше подобно на грамадни кафяви устни и не му даваше да диша. Развика се, но никой не дойде. Никой, освен една охранена кафява катерица, която се прокрадна по ствола на обраслото с мъх повалено дърво, настани се върху раницата му и се вторачи в него с лъскавите си, черни очи.

Вече бе хлътнал до шия и ноздрите му се пълнеха с наситената, кафява миризма на пясъка, който с убийствена неумолимост продължаваше да изтласква въздуха от дробовете и да превръща

виковете му в едва доловимо, задъхано писукане. Наоколо летяха птички, стрелкаха се, чуруликаха, вдигаха глъчка. От короните на дърветата се спускаха стълбове светлина като зеления саламед, а плаващият пясък се качи над брадата му. Сам! Щеше да умре сам! Отвори уста за последен, прощален вик, но остана ням, защото в устата му нахлу пясък, потече по езика му, посипа се на тънки като лентички струйки през зъбите му — сега *той* поглъщаше плаващия пясък — и викът му бе завинаги погребан.

Джони излезе от това състояние, облян в студена пот. По настръхналата му кожа бяха избили петна. Шалчето бе усукано, стегнато около ръцете му. Дишаше измъчено, на пресекулки. Захвърли шалчето на пода, където то се просна на криволици като бяла змия. За нищо на света не желаше повече да го пипа. Баща му го сложи в плик и го изпрати обратно на подателя.

Но, слава богу, потокът от писма вече намаляваше. Побърканите бяха намерили нов обект за личните си и обществени мании. Репортьорите престанаха да се обаждат за интервюта, отчасти, защото телефонният им номер бе сменен и новият не бе включен в указателя, и отчасти, защото сензациите се бе произтъркала.

Роджър Дюсо бе написал обширна и язвителна статия в своя вестник, където бе един от водещите редактори. Той обяви цялата работа за злостна и безвкусна мистификация. Несъмнено Джони се бил подготвил, за всеки случай, с характерни епизоди от миналото на някои репортьори, които се очаквало да присъствуват на пресконференцията. Да, Дюсо не отричаше, че прякорът на сестра му Ан е бил Тери. Тя умряла твърде млада и не бе изключено за смъртта ѝ да е допринесла злоупотреба с амфетамин. Но тези факти бяха на разположение на всеки, който би желал да ги разрови. В статията на Дюсо всичко изглеждаше много логично. Там не се обясняваше как, без да напуска болницата, Джони би могъл да се добере до така наречените „общодостъпни факти“, но читателите изглежда не обръщаха внимание на тази малка подробност. На Джони обаче му беше все едно. За него случаят беше приключен и той нямаше намерение да дава повод за нови истории. Каква полза например да разкаже на жената с шалчето за виковете на брат ѝ, погълнат от плаващи пясъци, понеже отишъл да пусне една вода на неподходящо място? Щеше ли от това да ѝ олекне на душата и да заживее по-добре?

С днешната поща пристигнаха само шест неща: сметката за електричеството; картичка от братовчедката на Хърб от Оклахома — достопочтената дама му изпращаше разпятие с надпис „Made in Taiwan“, отпечатан с миниатюрни златни буквички върху нозете на Христос; няколко реда от Сам Уейзак и малко пликче, чийто обратен адрес накара Джони да премигне и да подскочи от стола: С. Хазлет, Понд Стрийт 12, Бангор.

Сара! Той разкъса плика.

Беше получил от нея съболезнователна картичка два дни след погребението на майка си. На гърба на картичката, с нейния уверен, наклонен назад почерк, бе написано: „Джони, страшно съжалявам за станалото. Чух по радиото, че майка ти се поминала. Стори ми се, че това е най-голямата несправедливост в цялата история — да разгласяват на всеослушание личната ти мъка. Може би си забравил, но вечерта преди катастрофата ние си говорихме за майка ти. Попитах те какво би направила тя, ако ѝ доведеш вкъщи една изпаднала католичка и ти ми отговори, че ще ме приеме усмихнато и ще ми пробута някоя и друга от нейните религиозни брошурки. По усмивката ти разбрах колко много я обичаш. Баща ти ми каза, че се била променила, но тази промяна до голяма степен се дължеше на огромната ѝ обич към теб и на отказа ѝ да се примири със случилото се. В последна сметка нейната вяра бе възнаградена. Приеми, моля те, моите най-искрени съболезнования и ако има нещо, което бих могла да сторя за теб, сега или по-нататък, можеш да разчиташ на своята искрена приятелка — Сара.“

Той ѝ бе благодарил и за съболезнованията, и за добрите думи. Бе написал отговора си внимателно, защото се страхуваше да не издаде истинските си чувства и да каже нещо неуместно. Тя се бе омъжила и не бе нито в неговата власт, нито по силите му да промени това положение. Но Джони прекрасно помнеше техния разговор за майка му, както и много други неща от онази вечер. Тя цялата изпъкна в съзнанието му, докато четеше писмото на Сара и той ѝ отговори в стил „смях през сълзи“, но с повече сълзи, отколкото смях. Все още обичаше Сара Бракнел и трябваше непрекъснато да си повтаря, че вече я няма, че е заменена с друга жена, пет години по-стара и с дете на ръце.

В плика имаше само един лист. Джони го извади и погледът му пробяга по редовете. Сара пишеше, че се кани да отиде с детето в Кенабънк и да погостува на приятелката си от колежа, с която живели в една стая през първите години на следването: тогава тя се казвала Стефани Карслей, — сега — Стефани Константайн. Според нея Джони би трябвало да си я спомня, но той не я помнеше. Както и да е, на Уолт му се налагало да престои три седмици във Вашингтон по дела на своята партия (Републиканската) и на фирмата и Сара решила, че би могла да се вдигне и да наmine за един следобед до Паунъл да види Джони и Хърб, ако е удобно.

„Можеш да ми се обадиш на телефона на Стефи, 814–6219 по всяко време между 17-и и 23-ти октомври. Разбира се, ако това ще те притесни дори най-малко, позвъни да ми кажеш тук или в Кенабънк — няма да се обидя. С най-топли чувства към двама ви — Сара.“

С писмото в ръка Джони вдигна поглед към гората зад двора, която бе успяла да поръждавее и позлатее сякаш само за последните няколко дни. Скоро листата на дърветата щяха да закалят и щеше да замирише на зима.

„С най-топли чувства към двама ви — Сара.“ Прекара замислено палец по тези думи. По-добре ще е нито да ѝ се обажда по телефона, нито да ѝ пише — изобщо нищо да не прави, помисли си Джони. Тя ще се досети. Както при жената с шалчето, той отново се запита: има ли смисъл? Защо да дърпа дявола за опашката? Сара може да си пише хей-така „с най-топли чувства“, но той не може. Раната в душата му още не бе завяхнала. За него времето бе грубо намачкано, надупчено и закопчано с телени скоби, обезобразено. Според хода на вътрешния му часовник само до преди шест месеца тя бе неговото момиче. С разума си той бе възприел мисълта за комата и за безвъзвратно отлетялото време, но чувствата му упорито отказваха да се съгласят с фактите. Не му бе лесно да отговори на съболезнователната ѝ картичка, но когато човек отговаря на писмо, винаги може да смачка листа и да започне отново, ако види, че се отклонява накъдето не трябва, ако престъпи границите на приятелството — единственото, на което имаха право сега. Но ако се срещнеха, би могъл да направи или да каже някоя глупост. По-добре да не се обажда. По-добре да остави нещата сами да отзвучат.

Ала Джони знаеше, че ще ѝ се обади. Ще ѝ се обади и ще я покани да дойде.

Разтревожен, той пхна писмото обратно в плика.

Лъч слънчева светлина, попаднал на блестяща хромирана повърхност, затрепка по нея и метна оттам ярка стрела в очите му.

Чакълът по алеята хрущеше под гумите на един закрит „Форд“, който идеше към къщата. Джони присви очи и се опита да определи дали това бе позната кола. Гостите тук бяха рядкост. Поща пристигаше в изобилие, но само три-четири пъти се бе случвало да се отбие някой. Паунъл бе едва различим на картата, трудно се откриваше. Ако човекът в колата идваше да го разпитва за неведоми неща, бил той мъж или жена, щеше да бъде отпратен бързо-бързо — най-внимателно, но непреклонно. Така го бе посъветвал на прощаване Уейзак и Джони намираще съвета му за прекрасен.

„Не се оставяй да те превърнат във фетиш, при който идват за съвет, Джони. Не им давай надежда и те ще те забравят. В началото такова поведение може да ти се стори бездушно — повечето от тези хора са объркани, обременени е твърде много проблеми и изпълнени само с добри намерения. Но става дума за твоя живот, за твоята независимост. Така че бъди твърд!“ И той се бе показал твърд.

„Форд“-ът излезе на площадката между терасата и камарата насечени дърва, зави и Джони забеляза лепенката с амблемата на фирмата „Хърц“^[1] в ъгъла на предното стъкло. Един подчертано висок мъж с подчертано нови джинси и карирана червена ловна риза, сякаш току-що извадена от кутия, излезе от колата и се огледа. Имаше вид на човек, който се чувства чужд на село, и макар да знае, че в Нова Англия вече няма вълци и пуми, иска му се първо да се убеди. Изобщо — гражданин. Той погледна към терасата, забеляза Джони и вдигна ръка.

— Добър ден — поздрави новодошлият и Джони си помисли: „Отгоре на всичко говори с префърцунен градски акцент и си стиска устата като кокона.“

— Здравсти — отвърна той на глас. — Да не сте се загубили?

— Боже опази! — Непознатият се приближи до стълбището. — Вие или сте Джон Смит, или неговият брат близък.

Джони се усмихна.

— Понеже нямам брат, излиза, че не сте сбъркали адреса. С какво мога да ви бъда полезен?

— Ами, би могло и двамата да си бъдем полезни. — Непознатият се изкачи по стъпалата и протегна ръка. Джони я стисна. — Казвам се Ричард Дийс и работя в списание „Проникновено око“.

Беше подстриган по модата: силно побелялата му коса стигаше под ушите. „Но това не е естествено бяло!“ — забеляза Джони и се развесели. Какво може да се каже за човек, който си стиска устата като кокона и си избелва косата?!

— Сигурно сте виждали нашето списание?

— О да, виждал съм го. Продава се на касата в супермаркета. Не желая да давам интервюта. Съжалявам, че сте се разкарвали дотук напразно.

Продаваха го в супермаркета и още как! Заглавията само дето не изскачаха от пълните с долнопробни сензации страници и посягаха да те фраснат по зъбите: ДЕТЕ, УБИТО ОТ ИЗВЪНЗЕМНИ СЪЩЕСТВА, ОБЕЗУМЯЛАТА МАЙКА СЕ ОБЛИВА В СЪЛЗИ. ХРАНИ, КОИТО ТРОВЯТ ДЕЦАТА ВИ. ДВАНАДЕСЕТ МЕДИУМА ПРЕДСКАЗВАТ ЗЕМЕТРЕСЕНИЕ В КАЛИФОРНИЯ ПРЕЗ 1978 Г.

— Всъщност нямахме предвид интервю — не се смути Дийс. — Може ли да седна?

— Знаете ли, аз...

— Мистър Смит, летях дотук чак от Ню Йорк, като в Бостън се качих на едно малко самолетче, което ме накара да се запитам какво ли ще прави жена ми, ако умра, без да съм си написал завещанието.

— Авиолинии Портланд-Бангор, нали? — усмихна се широко Джони.

— Точно така.

— Е, добре — предаде се Джони. — Възхитен съм от вашата смелост и преданост към служебния ви дълг. Ще ви изслушам, но само за петнадесетина минути. Трябва да спя всеки следобед.

Малка лъжа с благородна цел.

— Петнадесет минути са повече от достатъчно. — Дийс се наведе напред. — Мистър Смит, ще си позволя да изкажа една догадка — по мои изчисления трябва да сте задължнели някъде с около двеста хиляди долара. На косъм от десятката съм с тоя изстрел, а?

Усмивката на Джони помръкна.

— Това не засяга никого освен мен!

— Дума да няма, разбира се! Не исках да ви обидя, мистър Смит. Бихме желали да ви предложим работа в нашето списание. При това доста доходна.

— Не, категорично не!

— Бихте ли ми разрешили да опиша...

— Не се занимавам с врачуване — прекъсна го Джони. — Не съм нито Джийн Диксън, нито Едгар Кейси, нито Алекс Танъс. Край на тази история. Последното нещо, което искам, е пак да се раздухва.

— Може ли да кажа само две думи?

— Мистър Дийс, вие като че ли не разбирате какво...

— Само две думички? — усмихна се подкупващо Дийс.

— Впрочем как успяхте да ме намерите?

— Имаме един нещатен сътрудник, който работи постоянно за „Кенебек Джърнал“, вестник от централната част на щата Мейн. Той ни каза, че макар да сте изчезнали от погледа на обществото, вероятно живеете при баща си.

— Е, безкрайно съм му задължен, няма що!

— Несъмнено! — възкликна Дийс, без ни най-малко да се смути. — Обзалагам се, че тъкмо така ще се чувствувате, когато чуете предложението ни с всичките му подробности. Разрешавате ли?

— Добре — въздъхна Джони. — Но мъките ви с авиолините Паника-Бангор няма да ме накарат да променя решението си.

— Това е ваше право. Живеем в свободна страна, няма две мнения по въпроса. Както вероятно ви е известно, мистър Смит, „Проникновено око“ насочва погледа си към невидимата, към вътрешната страна на нещата. Нашите читатели, да си го кажем съвсем честно, са направо луди за такива материали. Седмичният ни тираж е три милиона. Три милиона читатели всяка седмица — това съвсем не е лош удар, нали, мистър Смит? Как го постигаме? Просто държим пръст на пулса на времето, на духовните...

— Бебета близнаци изядени от мечка-стръвница — промърмори Джони.

Дийс сви рамене.

— Е да, животът е суров. Но хората трябва да бъдат информирани за тези неща. Те имат право да знаят. На всяка евтина сензация обаче ние печатаме по три други материала, в които

съветваме нашите читатели как безболезнено да се отърват от излишни килограми, как да намерят щастие и взаимност в половия живот, как да се доближат до бога...

— Вие вярвате ли в бога, мистър Дийс?

— Всъщност не. — Дийс пусна в ход всепобеждаващата си усмивка. — Но живеем в демократична страна, най-великата страна в света, нали така? Всеки сам е господар на душата си. Ала цялата работа е в това, че нашите *читатели* вярват в бога. Вярват в ангели и чудеса...

— Както и в изгонване на зли духове, в дявола и в ритуалите на черната магия...

— Да, така е, така е, бързо схващате. Нашите читатели са потънали в духовния свят. Те вярват в цялата тази спиритична и парапсихическа алабалия. За нас работят по договор десет души със свръхестествени способности, в това число и Катлийн Ноулън, най-известната ясновидка в Америка. Бихме искали да подпишем договор и с вас, мистър Смит.

— Сериозно?

— Съвсем сериозно. Какво ще означава това за вас? Снимката ви, заедно с кратка статия, ще се появява към дванадесет пъти годишно в нашата рубрика „Всички медиуми около кръглата маса“. Материалчета от типа: „Десетте видни медиума на ПРОНИКНОВЕНО ОКО с предсказания за втория мандат на Форд.“ Винаги подготвяме специален брой за Нова година, както и за Четвърти юли с прогнози за курса на Америка през следващата година — този брой винаги става много интересен, пълен с ефектни фишеци на тема международна политика и икономика, плюс букет от други пикантерии.

— Боя се, че не ме разбирате — Джони заговори бавно, както се обяснява на дете. — Имах няколко проблясъка на предчувствие. Според мен може да се каже, че „видях в бъдещето“. Но аз не съм в състояние да командувам тези неща. Точно толкова мога да направя никакви предсказания за бъдещия мандат на Форд — ако изобщо има такъв, — колкото бих могъл да издоя някой бик.

Дийс направо се ужаси.

— Кой иска такова нещо от вас? Всички материали се пишат от нашите щатни сътрудници.

— Щатни? ... — Джони зяпна в пълно изумление.

— Естествено — потвърди нетърпеливо Дийс. — Вижте какво, едно от най-популярните ни момчета за последните години, нашият специалист по природните бедствия Франк Рос, е адски готин тип, но за бога, той е завършил едва осми клас! Изкарал два срока в армията, и когато го открихме, миеше автобусите на компанията „Грейхаунд“ в станцията „Порт Оторити“ в Ню Йорк. Мислите ли, че бихме му позволили сам да си пише материалите? Та той не може да се подпише без грешка!

— Но предсказанията...

— Пълна свобода, никакви ограничения! И въпреки това няма да повярвате колко често тези момчета и момичета се запущват и не могат да измътят ни една по-прилична бомба.

— Бомба! — Джони не вярваше на ушите си. С известно учудване забеляза, че започва да се ядосва. Майка му бе купувала „Око“ откакто се помнеше, още от времето, когато там печатаха снимки на смачкани автомобили, обезглавени трупове и кървавите последици на гангстерските войни. Вера бе готова да се закълне, че всяка дума в него е чиста истина. Вероятно и повечето от останалите 2 999 999 читатели на списанието споделяха същото мнение. И ето ти този тип, дето си боядисва косата, носи обувки за четиридесет долара и нова-новеничка риза, направо от кутията на магазина, седнал да му говори за бомби!

— Но всичко се урежда — продължаваше Дийс. — Ако се случи да не ви идва нищо наум, трябва само да позвъните за наша сметка и ние с момчетата в редакцията все ще измислим нещо. Запазваме си правото да включваме материалите ви в нашия ежегодник „Предсказанията на ПРОНИКНОВЕНО ОКО“. Вие обаче сте напълно свободен да подписвате всеки договор, който ви се предложи от книгоиздател. Нашите права в това отношение се ограничават единствено до първи отказ за публикуване в списание, но ние почти никога не отказваме, уверявам ви. И не на последно място, плащаме царски. Тези хонорари са свръх сумата, предвидена в договора. Те са, както се казва, маслото върху хляба ви — изкиска се Дийс.

— И каква ще бъде въпросната сума? — разчлени въпроса Джони, стиснал подлакътниците на люлеещия се стол. Вената на дясното му слепоочие ритмично пулсираше.

— Тридесет хиляди долара годишно в течение на двадесет и четири месеца. В случай, че станете популярен, тази сума може да бъде увеличена. Всеки от нашите феномени си има никаква област, в която се специализира. Доколкото разбирам, вие сте силен по предметите. — Дийс премрежи очи като в унес. — Виждам една постоянна рубрика. Може би два пъти месечно — и с най-хубавото нещо не трябва да се прекалява, ако не искаме да се изтърка. Да кажем: „Джон Смит кани читателите на ПРОНИКНОВЕНО ОКО да му изпратят свои лични вещи за психоизследване...“ — нещо от този род. Ние, естествено, ще направим уговорка, че вещите трябва да са без особена стойност, тъй като нямаме възможност да ги връщаме. Ала почакайте само да видите какво ще стане. Има много шантави хора, да ги пази господ. Почакайте да видите какви работи ще започнат да пристигат: диаманти, златни монети, венчални пръстени... бихме могли да прибавим специална точка в договора, уточняваща, че всички предмети, адресирани до вас, остават ваша собственост.

Пред очите на Джони започнаха да падат мътночервени пелени.

— Значи така, хората ще изпращат разни неща и аз просто ще си ги прибирам?

— Точно така. Не виждам никаква пречка за това. Трябва просто така да се оформи договорът, че никой да няма, за какво да се хване. Още малко масълце върху хлебчето ви.

— Да допуснем — започна Джони, като се стараеше да говори равно и отчетливо, — да допуснем... че се запуща и не мога, както казвате вие, да измътя бомба... и взема, че позвъня и изтърся, че на тридесет и първи септември хиляда деветстотин седемдесет и шеста година ще бъде извършено покушение срещу президента Форд? Не че съм имал такова предчувствие, ами го казвам отнемайкъде, защото съм се запушил?

— Е, разбира се, септември има само тридесет дни — поправи го Дийс. — Но инак според мен това си е десятка от първия изстрел. Роден си за тази работа, Джони. Високо мериш — това е чудесно! Няма да повярваш колко много от тези хора мислят на дребно. Според мен ги е страх да не си изпуснат сиренцето, като си отворят устата. Едно от нашите момчета, Тим Кларк от Айдахо, ни писа преди две седмици да ни съобщи предчувствието си, че Ърл Бътс^[2] ще бъде принуден да си подаде оставката догодина. Е, да ме извините, ама на

хората им дреме от това. Какво значи някой си Ърл Бътс за американската домакиня? Но ти си настроен на правилна вълна, Джони. Роден си за тази работа.

— Правилната вълна...

Дийс го изглежда с любопитство.

— Добре ли се чувствуваш, Джони? Нещо май си пребледнял.

Джони си мислеше за жената, която му бе изпратила шалчето. Вероятно и тя чете „Око“.

— Нека да се опитам да обобщя — поде Джони. — Вие ми плащате тридесет хиляди долара годишно за моето име...

— И за твоята снимка, не забравяй.

— И за моята снимка в замяна на няколко материала, написани от други вместо мен. Отделно и за рубрика, в която казвам на хората каквото съм разбрал от предметите, които ми пращат. В добавка, като допълнителна награда, получавам вещите...

— Ако адвокатите ни успеят да оформят този пункт...

— ... и те стават моя собственост. Това ли е вашето предложение?

— Това е само *скелетът* му, Джони. А как нещата едно друго се допълват — да се неначудиш! След шест месеца за теб ще се говори във всеки дом и тогава ти се отварят наистина неограничени възможности: покани за участие в най-популярните телевизионни програми, самостоятелни предавания, обиколки за изнасяне на лекции... И разбира се — твоята книга. Само си избери издателството. Те буквално затрупват с пари такива като теб. Кати Ноулън започна с договор като този, който ти предлагаме, а сега си докарва по двеста бона годишно. Основа си и собствена секта, и църква, така че данъчните не могат да пипнат и цент от парите ѝ. Изобщо, нашата Кати знае всички тънкости на играта! — Дийс се наведе ухилен към Джони. — Казвам ти, Джони, възможностите са неограничени.

— Басирам се, че е така.

— Е, какво мислиш по въпроса?

Джони се наведе към Дийс, сграбчи с една ръка ръкава на новата му риза и с другата — яката на същата нова риза.

— Хей, какво по дяволите си въоб...

Джони намачка плата в ръце и придърпа към себе си Дийс. След пет месеца непрекъснати упражнения мускулите му бяха удивително

заякнали.

— Какво мисля по въпроса ли? — изрече възмутено Джони. Болката заудря като с чук в главата му. — Ще ти кажа какво: мисля, че ти си един нечестив кръвопиец; един гробищен крадец, който ограбва хорските илюзии; мисля, че трябва да те накарат да чистиш помията от уличните канали; мисля, че майка ти е трябвало да умре в деня, в който те е заченала. И ако адският огън наистина съществува, надявам се да се пържиш на него.

— Как си позволяваш! — кресна Дийс пискливо като свадлива зарзаватчийка. — Мръсен перушан! Сърди се на себе си, селяндур такъв! Никой не ти е виновен — сам се прецака! И да не си посмял да дойдеш да ни хленчиш...

— А отгоре на всичко си стискаш устата като някоя кокона! — Джони се изправи и вдигна със себе си Дийс. Ризата на журналиста се измъкна от новите му джинси и отдолу се показва мрежест потник. Джони започна да го тресе напред-назад и забравил заканите, Дийс захленчи с цяло гърло.

Джони го довлече до стълбището на терасата, намести крак на дъното на новите му джинси „Ливайс“ и го изрита. Дийс взе на две грамадни крачки стъпалата додолу и разреван, разхълцан се просна в цял ръст в прахоляка. Когато се изправи и се обърна с лице към Джони, смешно новите му дрехи, в които трябваше уж да минава за „свой човек“, се бяха набили с прах и придобили по-истински вид — нещо, което Дийс едва ли би могъл да оцени.

— Заслужаваш да се оплача в полицията — изхриптя той. — И май ще го направя!

— Прави каквото щеш! — срязва го Джони. — Но по нашия край пазителите на реда и закона не гледат с добро око на онези, които си пъхат носа тук и там, без да са ги канили.

Лицето на Дийс се сгърчи в мъчителна гримаса на страх, яд и вцепенение.

— Бог да ти е на помощ, ако някога допреш до нас за нещо! — заплаши той.

Главоболието на Джони вече бе станало нетърпимо, но той се сдържаше да не повиши глас.

— Правилно! — съгласи се той. — И аз съм на същото мнение.

— Тепърва ще съжаляваш, тъй да знаеш! Три милиона читатели са нож с две остриета. Когато свършим с теб, хората в страната няма да ти вярват дори да предскажеш, че пролетта ще дойде през април. Няма да повярват, ако заявиш, че Коледа ще дойде през декември. Няма да повярват, ако... ако... — запени се в яда си Дийс.

— Пръждосвай се оттук, жалък педераст такъв!

— *Можеш да се простиш с мисълта за онази книга!* — изпищя Дийс, убеден, че е намерил най-страшната закана. Със сгърченото си в злобна гримаса лице и набитата с прах риза той приличаше на изпаднало в ярост капризно дете. Акцентът така се бе засилил и замазал говора му, че бе започнал да напомня на простонароден диалект.

— Ще те изхвърлят като мръсно коте от всичките издателства в Ню Йорк! Дори онези от „Четиво преди сън“ няма да те погледнат, когато те наредят както аз си знам! Има си начини да се поставят на място такива като теб и ние ги знаем, главо смотана! Ние...

— Защо ли не си взема карабината да застрелям този навлек? — сякаш на себе си рече Джони.

Дийс се оттегли към наетата кола, бълвайки нови и нови псувни и закани. Джони го гледаше от терасата пред входа на къщата, измъчван от ужасните удари на главоболието. Дийс влезе в колата, изфорсира безжалостно мотора и потегли със страхотен рев сред облаци от пепелак. На излизане колата му малко занесе и перна дръвника пред бараката, който литна във въздуха. Колкото и да го болеше главата, Джони не можа да не се изсмее. На него щеше да му е далеч по-просто да върне дръвника на място, отколкото на Дийс да обясни във фирмата „Хърц“ откъде е голямата вдлъбнатина на предния калник на „Форд“-а им.

И отново следобедното слънце блесна по хромираната повърхност на бронята на колата, която Дийс гонеше бясно по алеята към шосето и разпиляваше чакъл по всички посоки. Джони пак се отпусна в люлеещия се стол, подпря чело с ръка и търпеливо зачака болката да премине.

— Какво си намислил? — изуми се банкерът. Под прозорците навън, по провинциално-идиличната главна улица на град Риджуей, щата Ню Хампшир, се разминаваха потоци от хора и коли. По облицованите с чамова ламперия стени на кабинета, който се намираше на третия етаж, бяха окачени гравюри на Фредерик Ремингтън^[3] и снимки на банкера по време на участието му в местни обществени прояви. На бюрото, в кубче от прозрачен материал, бяха сложени снимки на жена му и сина му.

— Намислил съм догодина да се кандидатирам за Камарата на представителите — повтори Грег Стилсън. Беше облечен в жълтокафяви панталони, синя риза с навити ръкави и черна връзка със син орнамент. Изглеждаше някак не на място в кабинета на банкера, сякаш всеки момент можеше да скочи и обзет от сляп разрушителен бяс да се хвърли да преобръща мебелите, да събаря на пода гравюрите на Ремингтън в скъпите им рамки и да къса пердетата от корнизите.

Банкерът — Чарлс, наричан още Чък, Джендрън, председател на местния клон на самарянската организация „Лъвовете“, се позасмя — не особено уверено. Имаше у Стилсън нещо, което караше хората да се чувствуват неуверени в негово присъствие. Може и да е бил кльоца като дете. Според собствените му приказки вятър да го духнел, щял да го събори, но в края на краищата гените на баща му си бяха казали думата и сега, седнал в кабинета на Джендрън, той твърде много приличаше на родителя си — здравеняка от нефтените полета на Оклахома.

Грег свъси вежди в отговор на Джендръновия кикот.

— А какво ще каже Джордж Харви по този въпрос, Грег? — Освен че дърпаше конците в градските политически среди, Джордж Харви бе кръстникът в републиканската мафия на Трети избиращия окръг.

— Джордж няма да каже и „гък“ — отвърна спокойно Грег. Косата му се бе попрошарила, но в лицето му изведнъж се появи нещо от човека, който преди доста време бе убил с ритници кучето в двора на една ферма в Айова. Говореше с търпелив тон. — Джордж ще гледа отстрани, но ще бъде на моя страна, схващаш ли? Нямам намерение да го настъпвам по мазола, защото ще се кандидатирам като независим. Не разполагам с двадесет години време да се уча как се дърпат конци и как се лижат подметки.

— Грег, признай, че се будалкаш — поколеба се Чък Джендрън. Облаците отново забулиха челото на Грег. Те не вещаеха нищо добро.

— Аз никога не се будалкам, Чък. Някои... си мислят, че се будалкам. Онези от „Юниън Лийдър“ например или хамелеоните от „Дейли Демократ“ — те си мислят, че се будалкам. Но ти иди да питаш Джордж Харви будалкам ли се, или като кажа нещо, го правя. Пък и сам би трябвало да го знаеш. В края на краищата с тебе сме били дружинка в няколко делца, нали, Чък?

Облаците се превърнаха в смразяваща усмивка — смразяваща навярно за Джендрън, защото се бе оставил да бъде въввлечен в някои от предприемаческите комбинации на Грег Стилсън. Не че бяха се измамили с печалбата, напротив, в това отношение нямаше грешка. Но някои страни в проекта за строителство и благоустройство в Сънингдейл (пък в интерес на истината — и в сделката по жилищния комплекс „Лоръл“) не бяха — хм, докрай в рамките на закона. Като например един подкупен служител от Агенцията по опазване на околната среда, а имаше и по-лошо.

В историята с комплекса „Лоръл“ едно старче, което живееше край черния път на Риджуей, не искаше да си продава мястото и първо: някакъв странен мор удари по петнадесетината му кокошки, второ: запали се складът му за картофи, трето: неотдавна, като се завърна една неделя вечер от посещение при сестра си в болницата край Кийн, бедният човечец намери дневната и столовата си омазани с кучешка тор, четвърто: имотът бе продаден и пето: комплексът „Лоръл“ сега бе действителност.

И може би шесто: Съни Елиман, този моторизиран демон, пак се навърташе насам. Те с Грег изглежда дружаха и ако не бяха станали обект на хорските клюки, то бе само защото Грег поначало се движеше извънредно много сред всякакви наркомани, хипита и нехранимайковци от бандите мотоциклетисти покрай дейността си както в основания от него самия Консултативен център за наркомани, така и в доста необичайната програма, приета в Риджуей, за борба срещу употребата на наркотици и алкохол сред младежта и хулиганствуването по шосетата. Вместо да ги глобяват и затварят, градските власти ги караха да си отработват. Идеята принадлежеше на Грег и бе прекрасна — банкерът пръв би потвърдил. Тя бе една от заслугите, заради които Грег бе избран за кмет.

Ала това — това бе същинска лудост.

Грег бе казал още нещо, но Джендрън не беше сигурен какво.

— Прощавай, не чух — извини се той.

— Попитам как гледаш на това да станеш организатор на предизборната ми кампания? — повтори Грег.

— Грег... — Джендрън трябваше да се изкашля и да започне отново. — Грег, ти, изглежда, не разбираш. Харисън Фишър е представителят от Трети окръг във Вашингтон. Харисън Фишър е републиканец, уважаван човек и вероятно вечен.

— Никой не е вечен — възрази Грег.

— Но Харисън е много близо до вечността. Питай Харви. Те са били съученици някъде в началото на миналия век.

Грег не обърна никакво внимание на този плах опит за остроумничене.

— Ще започна да се наричам лос-мъжкар^[4] или нещо подобно... и всички ще си мислят, че се будалкам... докато накрая тъй както си се смеят, добрите избиратели от Трети окръг не ме закарат чак във Вашингтон.

— Ти си луд, Грег!

Усмивката на Грег изчезна, сякаш никога не бе съществувала. Нещо ужасно стана с лицето му. То застина, а очите му се изцъклиха, така че се показва огромна част от бялото им. Приличаха на очите на кон, подушил застояла вода.

— И насън да не си казал такова нещо, Чък. *Никога!*

Сега банкерът изстина съвсем.

— Извинявам се, Грег. Аз просто...

— Такива думи не бива да казваш и насън, ако не искаш да намериш някой ден Съни Елиман на задната седалка на вонливия си Ноев ковчег — „Империял“-а, — когато го подкараш след работа към къщи.

Джендрън размърда устни, но не можа да произнесе и звук.

Грег се усмихна отново и сякаш слънчев лъч проби градоносните облаци.

— Както и да е. Не си струва да се чепкаме, щом ще работим заедно.

— Но Грег...

— Нужен си ми, защото познаваш до един проклетите бизнесмени в тази част на Ню Хампшир. Веднъж да тръгне колата, паричките ще потекат, но мисля, че за начало ще трябва да подлеем нещичко — за да се завъртят колелата. Сега му е времето да поизрасна, за да ме възприемат хората като политик не само от градски, но и от щатски мащаб. Мисля, че като начало петдесет хиляди долара ще свършат работа.

Банкерът, който бе участвувал в последните четири кампании на Харисън Фишър, бе тъй потресен от политическата наивност на Грег, че в първия момент не знаеше какво да каже. После започна да обяснява:

— Грег, бизнесмените финансират предизборни кампании не от добро сърце, а защото след изборите ще им бъдат задължени. Когато резултатът не е предварително ясен, те залагат на всеки, който има някакъв шанс да спечели, защото могат да минат хвърлените на вятъра пари за сметка на данъците. Но ключовата фраза е „шанс да спечели“. А Фишър е...

— Кандидат и половина — услужливо подсказа Грег и извади от задния джоб на панталона си един плик. — Хвърли един поглед тука!

Джендрън изгледа в недоумение първо плика, после Грег, който му кимна насърчително, и накрая го отвори.

Чу се ужасено хлъцване, сетне в облицования с чамова ламперия кабинет настъпи дълго мълчание. Нищо не го нарушаваше, освен тихият напев на електрическия часовник върху бюрото на банкера и изсъскването на кибритената клечка, с която Грег запали една от тънките си пури „Филис“. По стените гравюрите на Фредерик Ремингтън висяха на местата си, в прозрачното кубче се мъдреха семейните фотографии, но върху бюрото бяха разпръснати снимки на банкера, заровил глава между бедрата на млада брюнетка, а може би червенокоса — от черно-бялото изображение на ездрызърнестата гланцова хартия бе трудно да се разбере. Лицето на жената личеше ясно. То не бе на съпругата на банкера. Някои от местните жители биха познали една от сервитьорките в Боби-Странговата закусвалня за шофьори на камиони през два града от Риджуей.

Снимките на банкера, забил глава между бедрата на келнерката, не бяха страшните — там се виждаше ясно нейното лице, но не и неговото. На другите обаче би го познала и собствената му баба.

Джендрън и келнерката бяха снимани в цяла каскада от сексуални наслаждения — без да изчерпват номенклатурата на Кама Сутра, те включваха и няколко пози, които никога не биха влезли в главата „Полови връзки“ от учебника по здраве и хигиена на гимназията в Риджуей.

Джендрън вдигна очи. Лицето му бе прежълтяло, ръцете му трепереха. Сърцето препускаше бясно в гърдите му. Страхуваше се, че ще получи инфаркт.

Грег не го и поглеждаше. Зяпаше през прозореца късчето ярко синьо октомврийско небе между сградите на пета и десета улица в Риджуей.

— Вече задухаха нови ветрове — проговори той с унесен, умислен, почти мистичен израз на лицето. Обърна се и погледна Джендрън. — Знаеш ли какво ми даде един от онези, наркоманите от Центъра?

Джендрън поклати вдървено глава. С една от треперещите си ръце той масажираше гърдите си от лявата страна — за всеки случай. Очите му се връщаха непрестанно към снимките. Заклеймяващите снимки. Ами ако точно в този момент влезеше секретарката му? Той спря да масажират гърдите си и се зае да събира снимките и да ги пъха обратно в плика.

— Даде ми червената книжка с цитатите на председателя Мао — отговори си Грег. От мощните гърди, някога една тъй хилава част от тялото, изпълвало с отвращение бащата кумир, се изтръгна тътнежът на гърлен смях. — И една от мислите в нея... не я помня точно, но звучеше горе-долу така: „Онзи, който предусеща ветровете на промяната, трябва да строи вятърна мелница, а не да вдига стена срещу бурята.“ Това поне е есенцията на цитата.

Той се наведе напред.

— Харисън Фишър не е кандидат и половина, а кандидат за нафталина! И Форд е за нафталина, и Мъски, и Хъмфри. На мнозина от политиците — от най-дребните до най-едрите риби по цялата страна — им предстои да отворят очи на сутринта след изборите, за да видят, че са по-мъртви и от динозаврите. Никсън го изритаха. На другата година изритаха и онези, които го подкрепяха в разследванията по „Уотъргейт“, а догодина ще изритат и Джери Форд все по тази причина.

Грег Стилсън изгаряше с погледа си банкера.

— Искаш ли да видиш повея на бъдещето? Вгледай се в приятелчето Лонгли от Мейн. Републиканците искаха да пробутат някой си Ървин, а демократите — някой си Мичъл, но когато преброиха бюлетините в избора за губернатор на щата и двете партии останаха е пръст в устата, защото хората си избраха някакъв застрахователен агент от Луистън, който не искал да има нищо общо с нито една от тях. А сега за него говорят като за евентуален кандидат за президент, способен сериозно да обърка нечии сметки.

Джендрън все още не можеше да проговори.

Грег пое шумно дъх.

— Разбираш ли, те ще си мислят, че се будалкам. И за Лонгли тъй са мислили — че се будалка. Но аз не се будалкам. Аз строя вятърна мелница. И ти ще ми доставиш строителните материали.

Той млъкна. Кабинетът потъна в тишина, нарушавана единствено от напева на часовника. Накрая Джендрън успя да прошепне:

— Откъде взе снимките? Елиман ли свърши тази работа?

— О, не си струва да говориш за тях. Забрави за тези снимки. Задръж си ги за спомен.

— А кой ще държи негативите?

— Чък — разгорещи се Грег. — Не можеш ли да схванеш? Аз ти предлагам Вашингтон. Вдигай мерника до небето, човече! Не те карам дори да намериш и чак такава камара пари. Както казах, само кофа вода, за да се завъртят колелата. Веднъж да тръгне машината и парите сами ще потекат към нас. Ето, ти познаваш хората, които ги държат. Обядваш с тях в клуба. Играете покер. Стига само да си отворят устата и ти им отпускаш кредити при най-изгодни условия. Трябва да знаеш как да им извиеш ръцете.

— Грег, ти не си наясно, ти...

Грег се изправи.

— Тъй както аз извивам твоите ръце.

Банкерът вдигна към него очите си, които се въртяха безпомощно. Грег Стилсън си помисли, че прилича на овца, закарана под ножа от умелата ръка на касапина.

— Петдесет хиляди долара! — напомни Грег. — Постарай се да ги намериш.

Той излезе, като затвори безшумно вратата след себе си. Дори през дебелия стена Джендрън го чу как се закача гръмогласно със секретарката му. Секретарката бе шестдесетгодишна и плоска като скумрия, а Стилсън вероятно я бе накарал да се кикоти като ученичка. Този човек бе просто един палячо. Качество, което в не по-малка степен от програмата му за решаване на въпроса за престъпността сред младежта, го бе издигнало до кметството на Риджуей. Но хората никога не избират палячовци да ги представят във Вашингтон.

Е, почти никога.

Това обаче не бе негова грижа. Неговата грижа бе как да намери петдесет хиляди долара за предизборната кампания. Мислите му се завъртяха около проблема подобно на дресирана бяла мишка около сиренце в чиния. Сигурно имаше начин да се уреди въпросът. Да, сигурно имаше начин, но щеше ли историята да свърши дотук?

Белият плик все още лежеше на бюрото му. Жена му го съзерцаваше усмихната от пластмасовото кубче. Той взе плика и го мушна във вътрешния джоб на самото си. Беше работа на Елиман: по някакъв начин той бе научил и бе направил снимките — със сигурност бе така.

Ала беше действувал по нареждане на Стилсън.

Изглежда, този човек не беше чак такъв палячо. Оценката му на политическия климат за 1975—1976 г. не беше пълна глупост. „Да строи вятърна мелница, а не да издига защитна стена срещу бурята, вдигай мерника до небето.“

Но това не бе негова грижа.

Неговата грижа бяха петдесет хиляди долара.

Чък Джендрън, председател на самарянската организация „Лъвовете“ и с репутация на много готин тип (миналата година например бе минал на едно от онези смешни мотопедчета по време на парада по случай националния празник), извади от горното чекмедже на бюрото си пачка жълти бланки и започна да съставя списък от имена. Дресираната бяла мишка се завъртя около сиренцето. А в другия край на главната улица Грег Стилсън вдигна лице към все още силното есенно слънце и се поздрави с една добре свършена — или добре започната — работа.

[1] Най-известната американска фирма за даване на коли под наем. — Б.пр. ↑

[2] Министър на земеделието в администрацията на Никсън. — Б.пр. ↑

[3] Американски скулптор и художник (1861—1909), черпил вдъхновение главно от живота в Дивия запад. — Б.пр. ↑

[4] Вътрешнополитическите борби в Републиканската и Демократическата партия в САЩ водят понякога до отцепването на отделни техни крила в самостоятелни партии. Такъв е случаят в 1912 г., когато привържениците на Теодор Рузвелт сред републиканците основават Прогресивната партия (с животно-талисман и прозвище „лос-мъжкар“), за да издигнат кандидатурата му в президентските избори. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XV

1

След време Джони щеше да си мисли, че причината, поради която в края на краищата спа със Сара — почти пет години след панаира — бе до голяма степен свързана с посещението на Ричард Дийс от „Проникновено око“. Той окончателно се размекна и се обади на Сара да я покани на гости най-вече поради жалостивата нужда компанията на някой свестен човек да му оправи вкуса в устата. Или поне тъй му се искаше да вярва.

Джони телефонира в Кенабънк. Обади се бившата съквартирантка на Сара и каза, че веднага ще я повика. Слушалката тракна и в последвалата тишина той за момент се замисли (но не много сериозно) дали да не вземе просто да затвори и да сложи точка завинаги. Тогава чу гласа на Сара.

— Джони? Ти ли си?

— Аз и никой друг.

— Как си?

— Добре. А ти?

— И аз също. Радвам се, че се обади. Не знадх... дали да се надявам.

— Още ли смъркаш този проклет кокаин?

— Не, минах на хероин.

— Бебето с тебе ли е?

— Разбира се. Никъде не ходя без него.

— Ами хайде наминете двамата насам, преди да се върнете на север.

— Много ще ми е приятно — отвърна с чувство тя.

— Баща ми работи в Уестбрук, а аз съм главният готвач и завеждащ миенето на шишетата. Той се прибира към четири и половина и след час сядаме на масата. Чувствувай се поканена за

вечеря, само те предупреждавам: всичките ми коронни блюда са все на основата на френско-американски спагети.

Тя се изкиска.

— Поканата се приема. Кой ден ще бъде най-удобно?

— Какво ще кажеш за утре или други ден, Сара?

— Утре тогава — отвърна тя почти без колебание. — До скоро виждане.

— Пазя се, Сара.

— И ти също.

Той затвори замислено, развълнуван и виновен — без да има защо да се чувства така. Но човек не може да заповяда на мислите си, нали? А там, където те го водеха сега, щяха да се разглеждат възможности, които по-добре да не закачаш.

„Какво пък, тя знае всичко необходимо. Знае кога се връща баща ми от работа — какво друго й трябва?“

И сам си отговори:

„А какво ще правиш ти, ако тя цъфне на обяд?“

„Нищо“ — каза си той, без да си вярва напълно. Само като си помислеше за Сара, за формата на устните ѝ, за леко дръпнатите ѝ нагоре зелени очи, и веднага го обземаше слабост, овчедушие и дори известно отчаяние.

Джони отиде в кухнята и започна бавно да приготвя вечерята — без фасони, само за двама. Както подобава на баща и син, които я карат по мъжки. А и никак не бяха за оплакване. Джони още се оправяше. Говореше с баща си за годините, които бе проспал, за Вера — макар да подхождаха към тази тема внимателно, те неизменно се приближаваха все повече към центъра, като по свиваща се спирала. Бе им необходимо не толкова да проумеят, колкото да се примирят със станалото. Не, никак не бяха за оплакване. Животът им бе начин да осмислят нещата, за да бъдат наясно със себе си. И за двамата. Но той щеше да свърши през януари, когато Джони се връщаше в гимназията на Клийвс Милс. Бе получил предната седмица договора си за половин година от Дейв Пелзен и бе го върнал подписан. Какво щеше да прави баща му тогава? Според Джони най-вероятно щеше да продължи да живее по същия начин. Хората имат тази склонност — просто да съществуват, да карат без особени преживявания, без излишен шум. Той ще навестява Хърб колкото се може по-често, всяка събота и неделя, ако му се стори, че

тъй трябва. Много неща се бяха изменили тъй рязко, че не му оставаше друго, освен да напипва пътя си бавно, подобно на слепец в непозната стая.

Той сложи месото във фурната, отиде във всекидневната, включи телевизора и пак го изключи. Седна и се замисли за Сара. „Бебето — изведнъж му хрумна. — Бебето ще ни пази, ако дойде рано.“ Значи нямаше страшно. Защитата бе бетон.

И все пак Джони не можа да се успокои и да престане да размишлява надълго и нашироко.

2

Тя пристигна на другия ден в дванадесет и четвърт с едно пъргаво червено „Пинто“, което вкара в двора и паркира пред къщата. Излезе от колата — висока и красива, с развени от лекия октомврийски ветреца тъмноруси коси.

— Здравей, Джони! — извика тя и махна с ръка.

— Сара!

Той слезе да я посрещне. Тя повдигна лице и той докосна с устни бузата ѝ.

— Чакай да измъкна императора! — Сара отвори вратата към мястото до шофьора.

— Да ти помогна ли?

— Неее, ние двамата се справяме чудесно, нали, Дени? Хайде, майче.

Със сръчни движения Сара разкопча коланите, с които бе привързан към седалката един малък дундъо. Тя го вдигна на ръце. Дени заоглежда двора с диво любопитство и настойчивост, после погледът му попадна на Джони и се закова. Детето се усмихна.

— Гус! — каза то и размаха ръчички.

— Май иска да го гушнеш — преведе Сара. — Като никога. Той е бащичко, републиканец, много е резервиран. Искаш ли да го вземеш?

— Разбира се — отвърна Джони малко неуверено.

Сара се засмя.

— Не се бой, няма да се счупи, нито пък ще го изпуснеш — успокои го тя и му връчи Дени. — А и да го изпуснеш, сигурно ще

отскочи като гумена топка. Ужасен шишко!

— Ика оши ино! — Дени обви безгрижно ръчичка около врата на Джони и погледна доволно майка си.

— Чудна работа! — удиви се Сара. — Той никога не се е привързвал към хората, както... Джони? *Джони?*

Смесица от най-различни чувства се надигна в Джони, сякаш го заля мека, топла вълна, когато бебето го прегърна през врата. Нямаше нищо тъмно, нищо тревожно. Всичко бе много просто. В мислите на бебето не съществуваше понятие за бъдеще. Не съществуваше чувство за тревога. Нито чувство за преживяно нещастие. Нито думи, а само ярки представи: топлина, чистота, майката, собствената му личност.

— Джони? — Тя го гледаше уплашено.

— Да?

— Наред ли е всичко?

Пита за Дени, сети се той. Наред ли е всичко с Дени? Виждаш ли нещо лошо? Някакви неприятности?

— Всичко е наред — увери я той. — Можем да влезем вътре, но аз обикновено дремя на терасата. И без това съвсем скоро ще има по цял ден да се въртим около печката.

— На терасата е идеално. А и на Дени му се иска да поразгледа двора. Казва, че е чудесен. Нали, бебчо? — Тя разроши косата му и Дени се изкиска.

— Няма ли да му стане нещо?

— Няма, освен ако не се опита да глътне някоя от онези трески.

— Цепих дърва — обясни Джони и сложи Дени на земята тъй внимателно, сякаш бе старинна китайска ваза. — Много полезно упражнение.

— Как се чувствуваш със здравето?

— Мисля — заяви Джони, като си спомни как преди няколко дни бе блъснал Ричард Дийс, — че по-добре не би могло да се очаква.

— Чудесно. Когато се видяхме миналия път беше доста отчаян.

Джони кимна.

— Операциите.

— Джони?

Той я погледна и отново изпита онази странна смесица от желание, чувство за вина и нещо като очакване с цялото си същество. Тя се взираше открито в очите му.

— Да?

— Опомняш ли си... за венчалния ми пръстен?

Той кимна утвърдително.

— Там беше. Където каза. Аз го изхвърлих.

— Така ли? — Той не беше много учуден.

— Изхвърлих го и скрих от Уолт. Не мога да обясня защо. И не мога да го забравя — все ме тревожи.

— Не заслужава да се тревожиш.

Бяха застанали на стълбите с лице един към друг. Бузите ѝ бяха пламнали, но тя не свеждаше очи.

— Има нещо, което бих желала да довърша — призна тя без заобикалки. — Нещо, което не успяхме да довършим.

— Сара... — започна Джони и млъкна. Не знаеше как да продължи. Долу Дени изтопурка пет-шест стъпки и седна тежко на земята. Това ни най-малко не го смути и той продължи да си гука.

— Да — поде отново Сара. — Не знам дали съм права или не. Обичам Уолт. Той е добър, лесно е да го обичаш. Ако не от друго, от добри и лоши мъже поне разбирам. Дан, с когото ходех в университета, беше лош. Ти ми създаде вкус към другия тип, Джони. Ако не беше ти, нямаше да оценя Уолт.

— Сара, не е нужно.

— Нужно е — възрази Сара тихо, но натъртено. — Защото такива неща се казват само веднъж. И каквото се получи, това ще бъде, защото втори път човек няма да се претраши да заговори за него. — Тя го погледна умолително. — Нали разбираш?

— Разбирам.

— Обичам те, Джони. Никога не съм преставала да те обичам. Опитвах се да си внушавам, че бог ни раздели. Но не можах да го повярвам. Нима божият пръст ще се скрие в развален хот дог? Или в две хлапета, които посред нощ хукват да се надбягват с колите си по глухо шосе? Не искам нищо повече, освен... — Думите ѝ се понесоха в равен ритъм в хладния октомврийски следобед, сякаш малко ювелирно чукче почукваше по тънка лента благороден метал. — ... освен онова, което ни бе отнето. — Гласът ѝ секна. Тя сведе поглед. — Искam го с цялото си сърце, Джони. А ти?

— И аз! — Той протегна ръце, но се почувствува неловко, защото тя поклати глава и отстъпи назад.

— Не пред Дени — извини се Сара. — Сигурно е глупаво, но за мен това е равносилно на публична изневяра. Аз те искам докрай, Джони. — Бузите ѝ отново пламнаха и като гледаше тази прелестна руменина, Джони усети, че и собствена му възбуда расте. — Искам да ме прегръщаш, да ме целуваш и да ме любиш — една успя да изрече тя през свито гърло. — Мисля, че не постъпвам правилно, но нямам друг избор. Нямам право, но имам оправдание. *Справедливостта* го изисква.

Той изтри с показалец сълзата, която се стичаше бавно по бузата ѝ.

— За един-единствен път, нали?

Тя кимна.

— С един-единствен път ще трябва да приключим всичко. Всичко, което би било, ако не бяха се объркали нещата. — Тя вдигна очите си, плувнали в сълзи, и по-ярко зелени от всякога. — Можем ли да приключим всичко с един-единствен път, Джони?

— Не — усмихна се той, — но можем да се опитаме, Сара.

Тя погледна нежно Дени, който се мъчеше безуспешно да се покатери на дръвника и рече:

— Той ще заспи.

3

Те седнаха на терасата и се загледаха в играта на Дени по двора под бездънното синьо небе. Не бързаха, не изгаряха от нетърпение, но и двамата чувствуваха, че се наелектризирват. Тя бе разкопчала палтото си и седеше, кръстосала глезени, на пейката люлка в сивосиня плетена рокля и с небрежно разпиляна по раменете от вятъра коса. Бузите ѝ не престанаха да пламтят през цялото време. Високо горе бели облаци прекосяваха небето от запад към изток.

Говореха си за незначителни неща — не бързаха. За пръв път, откакто се бе измъкнал от клопката му, времето не беше враг за Джони. То им беше дало тази малка пауза в замяна на основния поток, който им отне, и тя щеше да трае толкова, колкото им бе необходимо. Говореха си за сватбите на своите познати, за една ученичка от тяхната гимназия, която с високия си успех бе спечелила университетска

стипендия, за независимия губернатор на Мейн. Сара го сравни по външност с иконома, напомнящ на Франкенщайн, в комедията „Семейство Адамс“, а по манталитет — с Хърбърт Хувър^[1] и двамата се разсмяха.

— Погледни го. — Сара кимна към Дени.

Седнал на тревата до бръшляна на Вера Смит, малкият си смучеше палчето и ги гледаше сънено.

Сара извади походното креватче от задната седалка на колата.

— Дали ще му е добре на терасата? — попита тя Джони. — Времето е толкова приятно. Много ми се иска да поспи на чист въздух.

— Според мен ще му бъде много добре.

Тя разпъна креватчето на сянка, сложи в него детето и го зави с две одеяла до брадата.

— Спи, мъничък — подкани го Сара.

Той ѝ се усмихна и веднага затвори очи.

— И нищо повече? — учуди се Джони.

— И нищо повече — потвърди тя, върна се при него и обви ръце зад тила му. Той долови съвсем определено лекото прошумоляване на комбинезона под роклята ѝ. — Искам да ме целунеш — каза спокойно Сара. — Пет години чакам да ме целунеш отново, Джони.

Той я прегърна през кръста и нежно я целуна. Устните ѝ се разтвориха.

— О, Джони — сгуши се в него тя. — Обичам те.

— И аз те обичам, Сара.

— Къде ще отидем? — попита тя като се откъсна от него. Сега очите ѝ бяха бистри и наситено зелени като изумруди. — Къде?

4

Той постла избеляло войнишко одеяло, което, макар и старо, бе чисто, върху сламата в горния плевник. Наоколо упойващо ухаеше на дъхаво сено. Високо над главите им се вдигна олелия от птича глъч и пърхане, но не след дълго се уталожиха. През едно малко прашно прозорче се виждаше къщата и терасата. Сара изчисти част от стъклото и погледна през нея Дени.

— Добре ли е тук? — попита Джони.

— Да. По-добре тук, отколкото в къщата. Там щеше да е все едно, че... — Тя сви рамене.

— Че сме направили баща ми съучастник?

— Да. А това засяга само нас.

— Наша работа.

— Наша работа — съгласи се Сара и легна по корем върху избелялото одеяло с обърнато встрани лице и сгънати в коленете крака. С пръстите на краката тя свали една по една обувките си. — Дръпни ми ципа, Джони.

Той коленичи до нея и дръпна ципа, който раздра тишината. Над белия комбинезон бронзовият ѝ гръб бе като кафе в чаша мляко. Той я целуна между плешките и тя потръпна.

— Сара — промърмори Джони.

— Какво?

— Трябва да ти кажа нещо.

— Казвай.

— Докторът сбъркал при една от операциите и ме скопил.

Тя го бъсна с юмрук по рамото.

— Ти си непоправим! Все същият Джони, чийто приятел някога си счупил врата на Пумпала в Топсам.

— Разбира се — потвърди той.

Ръката ѝ го погали нежно като коприна.

— Струва ми се, че нямаш никакви фатални повреди. — Блесналите ѝ очи потърсиха неговите. — Абсолютно никакви. Искаш ли да проверим?

Заля го упойващото ухание на дъхавото сено. Времето препусна. Усещаше жилото на грубото одеяло. Усещаше милувката на гладката ѝ плът, физическото присъствие на голото ѝ тяло. Той потъна в нея като в стар, забравящ се сън.

— О, Джони, мили...

Възбудата в гласа ѝ расте. Движенията се забързват. Гласът ѝ иде отдалеч. Огнено-парлива, косата ѝ докосва рамото и гърдите му. Той заравя лице в нея и изчезва в тъмнорусия ѝ мрак.

Времето препуска сред упойващото ухание на дъхавото сено. Одеялото жили. Старият плевник поскърцва като кораб, носен от октомврийския вятър. Мека, бяла светлина се процежда през цепките в

покрива и осветява прашинките плява в десетки тънки снопчета слънчеви лъчи. Прашинките, увлечени в танц, кръжат.

Тя извиква. По едно време тя извиква името му отново, и отново, и отново, като в заклинание. Пръстите ѝ, сякаш шпори, се впиват в плътта му. Сливаща в едно езда. С вкус на старо, превъзходно вино, отворено след дълго чакане.

После двамата седнаха до прозореца и се загледаха в двора. Сара облече на голо роклята си и излезе за малко. Той продължи да седи, без да мисли, доволен, че може да я наблюдава, когато пак се появи смалена пред погледа му през прозореца и пресече двора към терасата. Наведе се над бебешкото креватче и оправи завивките. След това тръгна обратно, а вятърът развяваше косите и дърпаше игриво края на полата ѝ.

— Ще поспи още половин час — съобщи тя.

— Тъй ли? — усмихна се Джони. — И аз бих поспал.

С босия си крак тя го погали по корема.

— По-добре недей.

Те се любиха отново и този път тя застана отгоре, в нещо близо до молитвена поза, с наведена глава и разпиляна върху лицето коса. Любиха се без да бързат. И все пак краят дойде.

5

— Сара...

— Не, Джони. По-добре не говори. Времето изтече.

— Искях да кажа, че си красива.

— Наистина ли?

— Наистина — прошепна той. — Милата ми Сара.

— Сега приключихме ли всичко? — попита тя.

Джони се усмихна.

— Поне направихме каквото можахме.

6

Хърб не се учуди, че вижда Сара, когато се прибра от Уестбрук. Той я приветства с „добре дошла“, охка и ахка по бебето и ѝ се накара, че не го е водила по-рано.

— На теб се е метнал — отбеляза Хърб. — И очите му ще бъдат като твоите, когато престанат да се изменят.

— Стига само в ума да се метне на баща си — отвърна закачливо Сара. Беше сложила престилка върху синята си плетена рокля. Навън слънцето залязваше. Още двадесетина минути и щеше да мръкне.

— Доколкото знам, готвенето беше работа на Джони — смъмри Хърб.

— Нищо не можеше да се направи. Тя ме принуди с пистолет в тила.

— Може и да е за хубаво — присмя се добродушно Хърб. — Всичките ти специалитети имат все един и същи вкус — на френско-американски спагети.

Джони го замери с някакво списание и Дени се изкиска пискливо и пронизително, тъй че цялата къща сякаш екна.

„Дали не си личи? — усъмни се Джони. — Имам чувството, че всичко ми е написано на челото.“ И изведнъж, докато наблюдаваше баща си как рови из килера до входа за кутията със старите играчки на сина си, които не бе разрешил на Вера да раздаде, Джони се сепна при мисълта: „А може би разбира.“

Седнаха да вечерят. Хърб попита Сара по каква работа Уолт е във Вашингтон и тя обясни, че вземал участие в конференция във връзка с някакви териториални искания, предявени от индианците. Събранията на републиканците пък, по нейните думи, били най-вече за сверка на часовниците относно развоя на последните политически събития.

— Повечето от хората там смятат, че ако Рейгън измести Форд като кандидат за президентските избори догодина, с партията им е свършено — разказваше Сара. — А ако безподобната им партия свърши, Уолт няма да може да се кандидатира за Камарата на представителите на мястото на Бил Коън в 1978 г., когато Коън се опита да замени в Сената Бил Хатауей.

Хърб наблюдаваше Дени, който много съсредоточено бъркаше в чинията със зелен фасул, слагаше едно по едно бобчетата в устата и ги дъвчеше с шестте си зъбчета.

— Коън няма да чака хиляда деветстотин седемдесет и осма година, за да влезе в Сената. Той ще се кандидатира като конкурент на Мъски още догодина.

— Уолт казва, че Бил Коън не е чак такъв тъпанар — възрази Сара. — Той ще изчака. Уолт твърди, че и неговият ред иде и аз съм на път да му повярвам.

След вечеря се разположиха във всекидневната и разговорът тръгна на други теми. Гледаха как Дени си играе със старите дървени коли и камиончета, които на младини, преди повече от четвърт век, Хърб Смит бе правил за собствения си син. Младият Хърб Смит, женен за една весела здравенячка, която при случай не се отказваше от шише хубава бира с вечерята. Мъж без бели коси, изпълнен само с най-големи надежди за сина си.

„Той наистина разбира — помисли си Джони, като отпиваше от кафето. — Не е важно дали се досеща какво се е случило между нас със Сара днес или какво може да сме имали, важното е, че той съзнава как сме изиграни от положението. Нищо не може да се направи, за да се промени или поправи то и в най-добрия случай на човек не му остава друго, освен да се примири. Днес ние с нея консумирахме нашия несъстоял се брак. А тази вечер той играе с внучето си.“

В съзнанието му се появи Колелото на късмета, което забави ход и спря.

„Една ли нула, две ли — всички губят, само банката печели.“

Униинето, мрачното чувство за безвъзвратна загуба се мъчеше да се прокрадне в душата му, но той го отблъсна. Не му беше сега времето, нямаше да го допусне точно сега.

Към осем и половина Дени започна да става неспокоен, раздразнителен и Сара реши да се сбогува.

— Време е да си вървим. Той ще си изпие шишето мляко по пътя за Кенабънк. Няма да сме минали и пет километра и ще е заспал. Благодарим ви за гостоприемството. — Очите й, яркозелени, хванаха за момент погледа на Джони.

— Ние благодарим за удоволствието! — Хърб се надигна. — Нали, Джони?

— Разбира се. Дай да изнеса креватчето, Сара.

На вратата Хърб целуна Дени по главичката (който го стисна и дръпна за носа с пухкавата си ръчичка тъй, че очите на Хърб се

насълзиха) и Сара по бузата. Джони занесе креватчето до колата и взе от Сара ключовете да го сложи отзад.

Когато свърши, тя стоеше до вратата откъм шофьорското място и го гледаше.

— Направихме каквото можахме — каза Сара и леко се усмихна. Но очите ѝ лъцяха и издаваха отново напирещите сълзи.

— Никак не беше лошо — отвърна Джони.

— Ще си пишем ли?

— Не знам, Сара. Ти как мислиш?

— Навярно не. Инак би било прекалено лесно да продължим, нали?

— Повече от лесно.

Тя се приближи и се протегна да го целуне по бузата. От косата ѝ го лъхна на чисто и свежо.

— Пази се — прошепна тя. — Ще си мисля за теб.

— Да слушаш, Сара — посъветва я той и я натисна по носа.

Тя се обърна и седна зад волана — елегантна млада дама с многообещаващ съпруг. Съмнявам се, че догодина пак ще карат „Пинто“, помисли си Джони.

Тя включи светлините и малкото като от шевна машина моторче забръмча. Сара махна с ръка и потегли по алеята. Бръкнал в джобовете си, Джони стоеше до дръвника и я наблюдаваше. Нещо сякаш се бе затворило в сърцето му. Но нямаше усещане, че е станало нещо голямо. И това бе най-лошото — че нямаше усещане за нищо голямо.

Той гледа така, докато задните светлини на колата се изгубиха, после се изкачи по стъпалата на терасата и влезе вкъщи. Баща му бе седнал в големия фотьойл във всекидневната. Телевизорът не работеше. Шепата играчки, намерени в килера, бяха разхвърляни по килима и Хърб се бе втренчил в тях.

— Много ми беше приятно да се видим със Сара. Как... — едва забележимо се запъна той — прекарахте двамата — добре ли?

— Добре.

— Ще дойде ли пак?

— Надали.

Двамата се гледаха в очите.

— Може и да е за хубаво — отсъди най-сетне Хърб.

— Може.

— Това са твоите играчки. — Хърб коленичи и се зае да ги събира. — Подарих много от тях на Лоти Гъдро, когато роди близнаците, но знаех, че се намират още няколко. Държа си ги за спомен.

Хърб слагаше една по една играчките в кутията, като въртеше из ръце и разглеждаше всяка поотделно. Състезателна кола. Булдозер. Полицейска камионетка. Камионче с кран, боядисано в червено и протъркано от държане в детска ръчица. Хърб ги прибра обратно в килера.

Джони и Сара Хазлет не се видяха повече цели три години.

---

[1] Президент на САЩ (1929—1933), защитник на интересите на едрия капитал, безмилостен към нуждите на ветераните от войната и всички бедни. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XVI

1

Същата година снегът падна рано. Към седми ноември вече бе натрупало петнадесет сантиметра и Джони започна да се екипира със старите зелени гумени ботуши и полушубата за разходката до пощенската кутия. Преди две седмици бе получил от Дейв Пелзен пакет с текстовете по януарския учебен план и веднага нахвърли примерната схема на уроците. С нетърпение чакаше да се върне в клас. Дейв му бе намерил и квартира на Хауланд Стрийт в Клийвс Милс. Хауланд Стрийт, номер 24 — Джони носеше листчето с адреса в портфейла си, защото и името на улицата, и номерът имаха досадното свойство да се изплъзват от паметта му.

В този ден облаците се стелеха тежко, досами земята, а температурата се колебаеше около седем градуса под нулата. Джони напредваше по алеята, когато първите снежинки се спуснаха лениво от небето. Понеже беше сам, най-спокойно изплезе език и се опита да близне някоя снежинка. Куцането почти бе изчезнало и той се чувствуваше прекрасно. Повече от две седмици не го бе боляла глава.

Пощата се състоеше от някакъв рекламен проспект, новия брой на „Нюзуик“ и един малък, дебел плик, адресиран до Джон Смит без подател. Джони напъха списанието и проспекта в задния джоб на панталона, а плика отвори по пътя. Вътре имаше един-единствен лист от списание, в чийто горен край той прочете ПРОНИКНОВЕНО ОКО и се спря като закован наред разходката си.

Бе трета страница от броя за миналата седмица. Централният материал в нея бс посветен на красавеца-артист, играл главния герой в една криминална телевизионна серия. Тази „втора цигулка“ бил два пъти изключван от училище (преди дванадесет години) и арестуван за притежаване на кокаин (преди шест години). Вълнуваща информация за американската домакия. Имаше също една диета, състояща се изцяло от зърнени храни, снимка на някакво сладко бебче и разказ за

чудотворното изцеление с вода от Лурд на парализирано по рождение деветгодишно момиченце (ЛЕКАРИТЕ НЕДОУМЯВАТ, ехидно тръбеше заглавието). Една бележка в дъното на страницата бе заградена в кръг. Тя бе озаглавена ЯСНОВИДЕЦ ОТ МЕЙН СЕ ПРИЗНАВА ЗА ИЗМАМНИК, но нямаше подпис.

„СТРЕМЕЖЪТ НА ПРОНИКНОВЕНО ОКО ВИНАГИ Е БИЛ не само да ви информира най-подробно за всички психически феномени, които така наречената «национална преса» игнорира, но и да разобличава мошеници и шарлатани, заради които вече толкова години истинските феномени не могат да получат заслуженото признание от обществото.

Неотдавна един такъв мошеник разкри играта си пред наш пратеник. Този самозванец, Джон Смит от Паунъл, Мейн, призна пред сътрудника ни следното: «Всичко е само номер, за да се разплатя с болницата. Ако успея да скалъпя и книга, може да изкарам достатъчно да си платя дълга, че дори и годинка-две да си почина — заяви с усмивка Смит. — Хората днес вярват на всичко, защо и аз да не бръкна в качето с меда?» Благодарение на нашето списание, което винаги е предупреждавало читателите си, че на всеки истински се падат по два лъжливи феномена, качето с мед на Джон Смит току-що се прекатури. И ние отново напомняме за нашата постоянна награда от хиляда долара за всеки, който докаже, че някой признат парапсихически феномен си служи с измама.

Шмекери и шарлатани, треперете!“

Джони прочете бележката два пъти. Междувременно снегът се засили и започна да пада на парцали. Без да ще, го напуши смях. На бдителната преса явно не се харесваше някакъв селяндур да я изритва по стълбището пред дома си. Той върна листа в плика и го напъха при останалата поща в задния джоб на панталона си.

— Дийс — възкликна Джони гласно, — надявам се, че още ти е син задникът!

На баща му обаче никак не му стана смешно. Той прочете изрезката и я захвърли с отвращение върху кухненската маса.

— Този мръсник заслужава да го съдиш. Той те е оклеветил, Джони, нарочно те е окалял!

— Вярно, вярно — съгласи се Джони. Навън бе тъмно. С настъпването на вечерта тихият следобеден снеговалеж бе прераснал в ранна зимна виелица. Вятърът пищеше и ревеше край стрехите. Алеята бе изчезнала, засипвана от снежни преспи като от настъпващи дюни. — Но ние разговаряхме на четири очи и Дийс знае прекрасно какво означава това. Защо да повярват на моята, а не на неговата дума?

— Не е намерил смелост дори да се подпише под тази лъжа — ядосваше се Хърб. — Пратеник на ПРОНИКНОВЕНО ОКО, а?! Какъв е този пратеник? Защо, питам аз, не му кажат името?

— Умряла работа — ухили се Джони. — Да се опиташ да го принудиш, е все едно да отидеш при най-големия уличен побойник в квартала с надпис „РИТНИ МЕ ЗДРАВАТА“, забоден отзад. А после ще го превърнат в свещена война, която ще водят ожесточено от първа страница. Не ми трябва, благодаря! Мен ако питаш, те ми правят услуга по този начин. Нямам никакво желание цял живот да раздавам съвети на хората къде да намерят скритите от дядото акции, как да изкарат шестлица от тото или да спечелят на лотария. — Едно от откритията, които най-силно бяха удивили Джони след събуждането от комата, бе, че Мейн, наред с дванадесетина други щата, бе въвел законна лотария. — През последния месец получих шестнадесет писма, в които ме питат кое число ще спечели. Що за лудост е това? Дори да знаех, какво щеше да им помогне? Човек не може да си избира билета от лотарията на Мейн, взема каквото му дадат. И въпреки това питат.

— Не виждам къде е връзката с тази гнусна статия.

— Надявам се хората да повярват, че съм лъжец и да ме оставят на мира.

— А, ясно. — Хърб запали лулата си. — Не си особено щастлив с тази дарба, нали?

— Никак — възкликна Джони. — И добре че поне вкъщи почти не говорим за нея, та да си поотдъкна. Защото другите като че ли само за това искат да говорят.

Пък и само приказките да бяха, не би се притеснявал толкова. Но когато отскочеше например до гастронома за бира или хляб, продавачката се стараяше да не го докосне, докато му вземаше парите, и нямаше начин да не разбереш, че гледа като подплашено зайче. Бащините му приятели махаха с ръка за поздрав, вместо да се здрависват с него. През октомври Хърб бе наел една местна девойка да им бърше праха и да чисти с прахосмукачка веднъж седмично. След три седмици тя ги бе напусна без обяснение — навярно някой от нейните съученици ѝ бе казал на кого чисти. Изглежда на всеки, който искаше да бъде докосван, информиран, да влезе в контакт с необикновения талант на Джони, се падаше по един, за когото той бе нещо като прокажен. В такива моменти Джони си спомняше как го бяха гледали сестрите, когато съобщи на Айлийн Магаун, че къщата ѝ се е запалила: бяха го гледали като свраки, накацали на телеграфна жица. Спомняше си как бе отстъпвал телевизионният репортьор след изненадващия завършек на пресконференцията, готов да се съгласи с всичко, което му казваше, само и само да не го докосва. При всички положения допирът до него явно бе нездравословен.

— Прав си, не говорим — подкрепи го Хърб. — Навярно, защото ми напомня за майка ти. Тя бе тъй уверена, че си надарен с... с това нещо по някаква причина. Понякога дори се чудя дали не беше права.

Джони сви рамене.

— Единственото, което искам, е да живея нормално. Да туря кръст на целия този кошмар. И ако това жалко произведение на злословието ми помогне в тази насока, толкова по-добре.

— Но ти все още имаш своята дарба, нали? — попита Хърб, като гледаше изпитателно сина си.

Джони си спомни вечерта преди по-малко от седмица, когато излязоха да вечерят навън — рядко събитие при орязания им бюджет. Отидоха в един от най-добрите, много посещавани ресторанти в околността. Навън бе студено, а в ресторанта — топло и уютно. Джони занесе палтата — своето и на баща си — в гардероба и както ровеше из окачените дрехи и търсеше свободни закачалки, в съзнанието му нахлу порой от ярки впечатления. Понякога ставаше така, докато в

други случаи би могъл да държи всяка от тях по двадесет минути и да не усети абсолютно нищо. Ето, едно дамско манто с кожена яка: неговата притежателна имаше любовна връзка с един от карето за покер на мъжа си, умираше от страх, но не знаеше как да скъса с него. Мъжка канадка, подплатена с овча кожа: и нейният собственик бе притеснен — за брат си, който се бе контузил тежко на един строеж предната седмица. Полушубка на момченце — същия ден неговата баба в Дърам му бе подарила детско транзисторче и то умираше от мъка, че баща му не бе разрешил да го вземе вътре в ресторанта. А едно най-обикновено черно палто го накара да замръзне от ужас и му развали апетита. Собственикът на това палто полудяваше. Външно това все още не личеше, дори жена му не подозираше, но представата му за света постоянно помръкваше под влияние на все по-изкривени параноични фантазии. Да се допреш до това палто, бе все едно да се допреш до гърчещо се кълбо от змии.

— Да, имам я — отвърна кратко Джони. — Какво не бих дал да я нямах.

— Сигурен ли си?

Джони си помисли за черното палто. В онази вечер почти не се бе докоснал до храната — през цялото време се бе оглеждал да открие сред посетителите собственика му, но не успя.

— Съвсем.

— Тогава нека да забравим за нея — все едно, че не съществува — заключи Хърб и тупна сина си по рамото.

3

И през следващите четири-пет седмици имаше изгледи, че наистина ще я забравят. Джони замина в Клийвс Милс на учителското събрание за втория срок и се нанесе в новата си квартира, която, макар и малка, му се видя прилична.

Замина с бащината си кола и докато се приготвяше за тръгване, Хърб го попита:

— Не се ли боиш да караш?

Джони поклати глава. Мисълта за самата катастрофа вече почти не го смущаваше. Ако нещо трябваше да му се случи, щеше да се

случи. А и дълбоко в себе си той вярваше, че гръмотевица никога не удря два пъти на едно и също място — когато един ден умре, то сигурно няма да е при автомобилна катастрофа.

Всъщност дългото пътуване му подеждва отморяващо и успокояващо, а събранието се оказа подобно на завръщане у дома след дълго отсъствие. Колегите му от едно време, които още учителствуваха в гимназията, се изредиха да му пожелаят успех. Но нямаше как да не забележи, че само малцина му стиснаха ръката, както и че в погледите им се долавяше известна резервираност, дори опасение. На връщане в колата Джони се опита да се убеди, че си въобразява. Пък и да не беше тъй... е, и това си имаше смешната страна. Ако бяха си прочели „Око“-то, щяха да знаят, че е измамник и няма за какво да се тревожат.

Когато събранието мина, не му остана друго, освен да се върне в Паунъл и да чака идването и отминаването на Коледните празници. Колетчетата с лични вещи секнаха, сякаш с нож отрязани — това е то силата на пресата, възхити се Джони пред баща си. На тяхно място избухна един кратък взрив от сърдити — и главно анонимни — писма и картички от хора, които явно приемаха станалото като лична обида.

„Заслужавъш да гориш в А!Д!А! за мръсните ти мъшинации срещу Американската република — пишеше един типичен представител на смачкан лист хотелска хартия с клеймо на плика Йорк, Пенсилвания. — Ти си един престъпник и долен ментържия. Благославям господа, че онзи вестник те разубличи. Засрами се господинчо. Библията казва че убикновеният грешник ще бъде хвърлен в езеро О!Т! О!Г!Ъ!Н! и там ще свърши но Л!Ъ!Ж!Е!Ц!А! И! С!П!О!Л!З!В!А!Ч! ще гори вечно БЕЗ КРАЙ! Ти си такъв Лъжец Използвач дето си продаваш безсмъртната душа за няколко vyšливи долара. Завършвам като се надявам за твое добро че няма да ми паднеш в ръцете по улиците на града ти. ПРИЯТЕЛ (божи, а не твой, господинчо)!“

Над двадесет писма в този дух дойдоха в течение на двадесетина дни след появата на статията в ПРОНИКНОВЕНО ОКО. Няколко предприемчиви души изявиха желание за партньорство с Джони. „Работил съм като асистент на илюзионист — гордо заявяваше един от тях — и мога на дърта проститутка да сваля жартиера без да ме усети. Та ако ще ги пързаяш с илюзии, моя милост ще ти потрябва!“

Но и този поток от писма, подобно на предишния от колетчетата, пресъхна. И когато за трети пореден ден в края на ноември пощенската му кутия се оказа празна, на връщане по алеята Джони си спомни предсказанието на Анди Уорхол^[1], че ще дойде време, когато в Америка всяко чудо няма да бъде за три дни, а за три минути. Очевидно неговите три минути бяха дошли и отишли и той бе най-доволният човек в света, че е така.

Ала, както се оказа, радостта му бе прибързана.

4

— Смит? — попита гласът в слушалката. — Джон Смит?

— Да. — Не беше познат глас, но не беше и грешка. Това го озадачи донякъде, защото преди около три месеца баща му бе сменил номера на телефона им с нов, нерегистриран в указателя. Беше седемнадесети декември и коледната им елха бе поставена в ъгъла на всекидневната, здраво закрепена върху старата стойка, която Хърб бе направил още когато Джони бе малко момче. Навън валеше сняг.

— Казвам се Банърман. Джордж Банърман и съм шериф в Касъл Рок. — Той се прокашля. — Имам... как да ви кажа, нещо като делово предложение за вас.

— Как открихте телефонния ми номер?

Банърман отново се прокашля.

— Бих могъл да го получа от телефонната компания, понеже става въпрос за полицейско дело. Но всъщност ми го даде ваш приятел. Доктор Уейзак.

— Сам Уейзак ви даде моя телефон?

— Да, даде ми го.

Джони седна в телефонния кът в пълно недоумение. Името на Банърман бе започнало да му говори нещо. Беше се натъкнал на него съвсем наскоро в притурката на неделния вестник. Той бе шериф на областта Касъл, доста на запад от Паунъл, в района на езерата. Център на областта бе Касъл Рок, разположен на около петдесет километра от Норуей и тридесетина от Бриджтън.

— За полицейско дело? — продължи да се учудва Джони.

— Ами да, така би трябвало да се нарече. Дали бихте имали нещо против да се срещнем на чаша кафе...

— И това засяга Сам?

— Не. Доктор Уейзак няма нищо общо — обясни Банърман. — Той се обади и ми даде вашето име. Това беше... преди месец най-малко. Право да си кажа, тогава го помислих за луд. Но сега направо не знаем какво да правим.

— За какво? Мистър — шериф Банърман, не разбирам за какво ми говорите.

— Ще бъде много по-добре, ако може да се срещнем на кафе — отново предложи Банърман. — Какво ще кажете за довечера? Има едно заведение, наречено „Джонс“ в центъра на Бриджтън. То е горе-долу по средата на пътя между нашите два града.

— Съжалявам — възпротиви се Джони. — Трябва да знам за какво става дума. И защо Сам не ми е казал нищо?

Банърман въздъхна.

— Изглежда не четете вестници.

Но това не беше вярно. През цялото време след комата Джони бе чел вестниците настървено, за да навакса пропуснатото. И името на Банърман бе срещнал съвсем наскоро. Разбира се. Защото на Банърман му гореше яко под краката. Той отговаряше за...

Джони дръпна слушалката от ухото си и я изгледа, изведнъж разбрал. Изглежда я като змия, за която изведнъж бе разбрал, че е отровна.

— Мистър Смит? — пицеше тя с тенекиен звук. — Ало? Мистър Смит?

— Слушам — проговори Джони, като върна слушалката до ухото си. Усещаше как в него се надига смътен гняв по адрес на Сам Уейзак — Сам, който това лято го бе съветвал да се държи настрана, а сега се бе извъртял на сто и осемдесет градуса и се бе раздрънkal пред този невзрачен селски шериф — зад гърба на Джони.

— Зз удушвача, нали?

Банорман дълго се колеба. После попита:

— Ще може ли да поговорим, мистър Смит?

— Не, в никакъв случай! — Смътният гняв бе пламнал неочаквано в ярост. Ярост и още нещо. Беше го страх.

— Мистър Смит, много е важно. Днес...

— Не! Искам да бъда оставен на мира. Пък и не четете ли проклетото ОКО? Аз съм просто един мошеник.

— Доктор Уейзак каза...

— Не е негова работа да казва каквото и да било! — кресна Джони, цял разтреперан. — Сбогом! — Тресна слушалката и побягна от телефонния кът, сякаш тъй можеше да предотврати повторно обаждане. Чувствуваше първите пристъпи на главоболието в слепоочията си като тъпи свредели, които го въртяха отвътре. Да взема аз да се обадя на майка му в Калифорния, помисли си той. Да ѝ кажа къде е синчето ѝ. Да я накарам да му се обади, та да си го върна!

Но вместо това той извади указателя от чекмеджето на телефонната маса, намери служебния номер на Сам в Бангор и го избра. Но едва позвънил, затвори, обзет от нова вълна страх. Защо Сам бе постъпил с него така? Дявол го взел, защо?

Улови се, че гледа елхата.

Същите украшения от едно време. Само преди две вечери ги бяха смъкнали от тавана, бяха ги извадили от подплатените им с книжни салфетки гнезда и ги бяха накачили — съвсем както винаги. Странна работа бяха тези коледни украшения. Малко неща остават непокътнати през годините, докато човек расте. Малко са връзките с миналото, малко са предметите, които еднакво добре служат и в детството, и в зрелостта. Детските дрешки се подаряват на други деца, или се изпращат в Армията на спасението; на часовника с патока Доналд му изхвърква пружинката; червените каубойски ботушки се износват. Портмонето, което си си направил в часовете по ръчен труд, се сменя с купешко, както камиончето и колелото — с играчки за възрастни — кола, ракета за тенис или някоя от новите електронни игри — телевизионен хокей например. Малко неща можеш да запазиш. Няколко книжки, монета-талисман, допълнителна колекция от марки.

Към тях се прибавят и коледните украшения в дома на родителите.

Година след година същите очукани ангели, същата блестяща звезда на върха; оцелелият взвод юначаги от някогашната армия стъклени топки (и ние винаги ще пазим светлата памет на падналите, мислеше си той — една загина в стиснатата бебешка ръчица, друга се изплъзна, когато татко я закачаше и се разби на пода, червената с Витлеемската звезда просто се счупи, неизвестно как, когато ги

сваляхме от тавана една година и аз плаках); стойката. Макар понякога да ни се струва, мислеше си Джони, като разсеяно разтриваше слепоочията си, че би било по-добре, по-човечно да се откъснем дори и от тези последни реликви от нашето детство. Срещите ни с книгите, които някога са ни пленявали, вече никога не могат да бъдат същите. Монетата-талисман не ни е опазила от обичайните шамари, обиди и неприятности на обикновения живот. А погледнеш ли украшенията, веднага ще си спомниш, че някога тук имаше майка, която ръководеше операцията „украсяване на елхата“, винаги готова да те вкисне с напътствия като „малко по-височко“ или „малко по-нисичко“ или „струва ми се, че си прекалил е гирляндите отляво, миличък“. Поглеждаш украшенията и си спомняш, че бяхте само двама, когато ги окачвахте, бяхте само двама, защото майката полудя и после умря, а крехките коледни украшения си останаха, останаха в очакване да накичат нова елха, отсечена от горичката зад къщата и не беше ли чувал, че най-много самоубийства през годината се извършват около Коледа? Господи, нищо чудно!

„С каква сила те е надарил господ, Джони!“

Правилно, точно така, господ е голям цар! Изхвърли ме през предното стъкло на такси и аз си счупих краката и прекарах в кома почти пет години, а още трима души умряха. Моето момиче се омъжи. Роди сина, който трябваше да бъде мой, от някакъв адвокат, дето ще се пръсне от напъване да се добере до Вашингтон и да докопа някое от лостчетата на голямата играчка за възрастни. Ако постоя прав повече от няколко часа наведнъж започвам да се чувствавам тъй, сякаш съм набоден на колове. Да, бива си го господ, голям веселяк. Ето какъв смешен, водевилен свят ни е създал, в който сбирщина от стъклени коледни топки могат да те надживеят. Екстра свят, ръководен от първокласен господ. Сигурно е бил на наша страна във войната с Виетнам, защото така си е подреждал нещата, откакто свят светува.

„Бог те е отредил за големи дела, Джони.“

Да измъкна някакъв недоизпечен селски шериф от кашата, че да го преизберат догодина?

„Не се опитвай да бягаш от него, Джони. Не се крий в пещера.“

Той разтърка слепоочията си. Навън вятърът се усилваше. Дано баща му да кара внимателно на връщане от работа.

Джони стана и навлече един дебел пуловер. Излезе под навеса и се загледа в дъха си, който замръзваше на облачета пред него. Отляво се издигаше грамадна купчина дърва, които сам бе нацепил през току-що отминалата есен на равни, готови за печката, парчета. Редом стоеше сандъче с подпалки, до което бяха струпани множество стари вестници. Джони приклепна и започна да ги прехвърля. Много скоро ръцете му се вкочаниха, но той не спря и в края на краищата стигна до броя, който търсеше — неделния вестник отпреди три седмици.

Внесе го в къщата, просна го на кухненската маса и го заразгряща. Намери търсеното в раздела с очерците и седна да го препрочете.

Няколко снимки придружаваха текста — на едната възрастна жена заключваше врата, на другата — полицейска кола обикаляше почти празна улица, а на останалите две се виждаха пустеещи магазини. Заглавието гласеше: **ТЪРСЕНЕТО НА УДУШВАЧА ОТ КАСЪЛ РОК ПРОДЪЛЖАВА... И ПРОДЪЛЖАВА.**

Както пишеше в статията, преди пет години млада жена на име Алма Фрешет, сервитьорка в едно от заведенията на града, била изнасилена и удушена на връщане от работа. Престъплението било разследвано съвместно от главната прокуратура на щата и полицията в областта Касъл, но не били постигнати никакви резултати. Година по-късно възрастна жена, също изнасилена и удушена, била намерена в малката си квартира на улица Карбин в Касъл Рок. Месец след това убецът нанесъл нов удар; този път жертвата била отличничка от най-долния клас на гимназията.

Още по-големи усилия се хвърлили в разследването. Били използвани и възможностите на ФБР и пак никакъв резултат. Следващия ноември шерифът Карл М. Келзо, старши полицейски началник на областта едва ли не от дните на Гражданската война, загубил изборите и на негово място дошъл Джордж Банърман, благодарение най-вече на безкомпромисната си предизборна кампания за залавяне на удушвача от Касъл Рок.

Минали две години. Удушвачът не бил заловен, но и убийства нямало. И изведнъж миналия януари две малки момчета открили трупа на седемнадесетгодишната Карол Дънбаргър. Родителите на момичето били съобщили в полицията, че то е изчезнало безследно. Карол била ученичка с лошо поведение в гимназията на Касъл Рок —

непрекъснато закъснявала и бягала от час, два пъти била хващана, че краде в магазин и веднъж избягала от къщи чак в Бостон. Банърман, както и щатската полиция, предположили, че е махала за автостоп и е попаднала на убиеца. В средата на зимата времето омекнало, снегът започнал да се топи и под него, близо до поточето Стримър, се показал трупът, който бил намерен от две малки момчета. Съдебният лекар на щата установил, че смъртта е настъпила преди около два месеца.

А ето че сега, на втори ноември, било извършено още едно убийство. Жертвата бе Ета Ринголд, учителка в прогимназията на Касъл Рок и всеобща любимка. От пелени приета в лоното на местната методистка църква и с висше педагогическо образование, тя играела видна роля и в местната благотворителна дейност. Била голяма почитателка на поезията на Робърт Браунинг, а трупът ѝ бил намерен в канала под непавирано глухо шосе. Бурята от негодувание, предизвикана от това убийство, разтърси всички северни щати на Нова Англия. Започнаха да се правят сравнения с Бостонския удушвач, които ни най-малко не помогнаха да се успокоят духовете. В не много далечния Манчестър, щата Ню Хампшир, вестник „Юниън Лийдър“ на Уилям Лоуб излезе с безкрайно язвителна статия под заглавие: ПОЛИЦИЯТА НА СЪСЕДИТЕ ЧАКА СЪС СКРЪСТЕНИ РЪЦЕ.

Статията в неделната притурка, вече остаряла и пропита от острите миризми на навеса и дървата, цитираше двама психиатри, които след като си бяха осигурили анонимност, охотно развързваха езиците си. Единият от тях описваше особен вид сексуално извращение — нуждата да се извърши насилие в момента на оргазъм. Много хубавичко, помисли си Джони е горчива гримаса. Хем си блаженствува, хем души. Главоболието му все повече се засилваше.

Другият психиатър обръщаше внимание на факта, че и петте убийства са извършени в края на есента или началото на зимата. И макар маниакално-депресивната личност да не се придържа към определен модел на поведение, доста често тя изпитва скокове в настроението при смяната на сезоните. Убиецът би могъл да бъде във „фаза на депресия“ от средата на април до към края на август и после да навлезе във „фаза на възход“, чийто връх да попада някъде около времето на престъпленията.

По време на маниакалната, или „възходяща“ фаза, болният е предразположен към сексуална превъзбуда и проявява активност,

дързост и самоувереност. Въпросното лице положително е убедено, че полицията не може да го хване, завършваше анонимният психиатър. И статията добавяше в заключение, че поне засега има право.

Приключил с четенето, Джони погледна часовника и видя, че баща му всеки момент може да се върне, ако не се забави заради снега. Взе стария вестник и го мушна в сандъчето за дърва до печката.

„Не е моя работа. Сам Уейзак да върви по дяволите!“

„Не се крий в пещера, Джони.“

Не се крие в пещера, съвсем не. Просто не му провървя. Когато си загубил една значителна част от живота си, можеш да кажеш, че не ти върви, нали?

И да се изпълваш със самосъжаление?

„Да пукнеш дано!“ — скара се на себе си той. Отиде до прозореца и погледна навън. Нищо не се виждаше освен снега, който се стелеше на гъсти, носени от вятъра пелени. Молеше се баща му да внимава, но също тъй се молеше да се върне час по-скоро, за да сложи край на тази безсмислена душевна бъркотия. Отново отиде до телефона и застана там в нерешителност.

Нямаше значение дали се самосъжалява, или не — той действително бе загубил една солидна част от живота си. *Цвета* на годините си, ако щете. Беше се потрудил здравата да се приспособи. Нима не заслужаваше поне мъничко най-обикновено спокойствие? Нямаше ли право на онова, за което си бе мислил само преди няколко минути — на нормален живот?

„Няма такова нещо, братле.“

Може да няма, но затова пък със сигурност има ненормален живот. Като преживяването в ресторанта. Опипваш дрехите на хората и научаваш дребните им страхове, малките им тайни, дребнавите им победи — това бе ненормално. Какъв талант! Какво проклятие!

Да речем, че се срещне с този шериф. Нямаше никакви гаранции, че ще може да му каже нещо. А да речем, че може? Да речем, че му поднесе убиеца на тепсия? Това ще означава болничната пресконференция да се разиграе наново, целият този цирк, повдигнат на главозамайваща ен-та степен.

Една песничка зазвуча натрапчиво през болката в главата му, просто един напев, останал от неделното училище през ранното му детство:

*И нека светлинната в мен...
да грейне бяла като ден...
и нека светлинната в мен...
да грейне бяла като ден...
като ден, ден, ден, като ден...*

Той вдигна телефона и набра служебния номер на Уейзак. Нямахте страшно, вече бе след пет часа. Уейзак си е отишъл, а на светилата-невролози не им пишат домашните телефони в указателя. Изчака да чуе няколко пъти сигнала в слушалката и тъкмо се канеше да затвори, когато му се обади не някой друг, а самият Сам.

— Да? Ало?

— Сам?

— Джон Смит?

Удоволствието в гласа му беше очевидно, но не се ли долавяше и скрита нотка на притеснение?

— Да, аз съм.

— Какво ще кажеш за този сняг?! — Възбудата в гласа на Сам като че ли беше малко пресилена. — Вали ли при теб?

— Вали.

— При нас започна преди около час. Казват... Джон? Да не се е обаждал онзи шериф? Затова ли ми говориш тъй студено?

— Обади се — отвърна Джони — и аз не мога да си обясня защо си му дал името ми. Защо не ми се обади, че си му го дал... и защо първо не ме попита дали да го давам.

Уейзак въздъхна.

— Бих могъл да те излъжа, Джони, но това няма да помогне. Не ти поисках съгласието, защото се страхувах, че ще откажеш. Не ти казах, че съм предложил помощта ти на шерифа, защото той ми се изсмя. А когато някой се изсмее на някоя моя идея, аз оставам с убеждението, че той няма да се възползува от нея.

Със свободната си ръка Джони разтри едно от пулсиращите си слепоочия и затвори очи.

— Но защо, Сам, защо? Знаеш какво ми е отношението по въпроса. Ти беше този, който ме съветваше да се държа настрана и да изчакам да се уталожат нещата. Сам ми го казваше.

— Направих го заради онова, което пишеше във вестниците — обясни Сам. — Сетих се, че ти живееш недалеч оттам. И си казах: пет убити жени. Пет. — Говореше бавно и се запъваше от смущение, което караше Джони да се чувства още по-зле. Прииска му се изобщо да не бе звънил. — Две гимназистки. Една млада майка. Прогимназиална учителка, почитателка на Браунинг. Повече от гадно, нали? Дотолкова гадно, че никой не би направил филм или телевизионна серия от него. И все пак истина. Най-много ме потресе случаят с учителката. Натъпкана в канала като чувал с боклук...

— Нямах никакво право да избиваш комплексите си за вина чрез мен — едва изрече Джони.

— Навярно нямам.

— Никакво навярно!

— Джони, да не би да ти е зле? Говориш някак...

— Нищо ми няма! — кресна Джони.

— Говориш сякаш ти е зле.

— Адски ме боли глава, много ли е чудно? Как можа да разбуташ тази работа! Когато ти казах за майка ти, ти позвъни ли й? Нали каза...

— Казах, че има неща, които е по-добре да си останат ненамерени. Но това не важи за всички случаи, Джони. Този човек, който и да е той, страда от много тежко психическо разстройство. Той може да стигне до самоубийство. Сигурен съм, че когато е прекратил престъпленията си за две години, полицията си е помислила именно това. Но понякога маниакално-депресивната личност преживява дълги периоди на стабилизация — така нареченото „плато на нормалност“, и после отново започва да изпада в крайни настроения. Възможно е нашият човек да се е самоубил след смъртта на учителката миналия месец. Ами ако не е? Тогава може да убие и друга жертва. Или две. Или четири. Или...

— Престани.

Сам попита:

— Защо ти се обади Банърман? Какво го е накарало да промени решението си?

— Не знам. Навярно го притискат избирателите.

— Съжалявам, че му се обадох, Джони и че това те разстройва така. И още повече съжалявам, че не ти позвъних да ти кажа какво съм

направил. Постъпих лошо. Бог знае, че имаш право да живееш спокойно живота си.

Повторението на собствените му мисли от чужда уста никак не му действа добре. То го накара да се почувствува по-нещастен и виновен от всякога.

— Добре, Сам, стига.

— Повече никому няма да казвам нищо. Вярно, че такова обещание е като след дъжд качулка, но какво да се прави? Разприказвах се повече, отколкото трябва. За един лекар това е непростимо.

— Добре, добре, стига — отново го успокои Джони. Чувствуваше се безпомощен и бавният, смутен говор на Сам още повече утежняваше положението.

— Ще се видим ли скоро?

— Другия месец започвам училище в Клийвс Милс. Ще отскоча до теб.

— Хубаво. Ще веднъж, искрени извинения, Джони.

„Стига си го повтарял!“

Сбогуваха се и Джони затвори с желанието изобщо да не бе звънял. Може би не бе искал Сам да се съгласи тъй лесно, че не е постъпил правилно. Може би бе искал той да каже: „Разбира се, че му се обадох. Искях да се поразмърдаш и да направиш нещо.“

Краката го отведоха до прозореца и той се взря във ветровития мрак. „Натъпкана в канала като чувал с боклук.“

Божичко, как го болеше глава.

5

Хърб се прибра след половин час, хвърли един поглед към пребледнялото лице на Джони и попита:

— Главоболие ли имаш?

— Да.

— Силно?

— Търпи се.

— Трябва да включим телевизора за новините. Добре, че успях да се върна навреме. Днес следобед от Ен Би Си са ходили да снимат в

Касъл Рок. И онази репортьорка, дето много ти харесва — Каси Макин, е била там.

Джони подскочи тъй, че Хърб премигна. За момент изглеждаше, че цялото му лице ще се превърне в очи, вперени в бащата и преливащи от нечовешка болка.

— Касъл Рок? Ново убийство?

— Да. На малко момиченце. Намерили го в градската градина тази сутрин. Страшна трагедия. Малката била пратена през градината в библиотеката за книга по темата, над която работела. Стигнала до библиотеката, но не се върнала... Джони, изглеждаш ужасно, момчето ми.

— На колко години е била?

— Едва на девет. Човек, който може да направи такова нещо, според мен би трябвало да бъде обесен с главата надолу.

— На девет — Джони се отпусна тежко на стола. — Да го вземат мътните!

— Джони, да не ти е лошо? Блед си като платно.

— Нищо ми няма. Включи новините.

Не след дълго коментаторът на националните новини Джон Чансълър се появи с вечерния калейдоскоп от политически аспирации (кампанията на Фред Харис буксуваше), правителствени укази (големите градове в САЩ ще трябва да се научат на ум и разум в бюджетната си политика, заявяваше президентът Форд), международни събития (всеобща стачка във Франция), индексът на акциите (покачване) и „покъртителен“ обект: момче с церебрална парализа отглежда крава в училище за деца на фермери.

— Може и да не го покажат — усъмни са Хърб.

Но след кратко прекъсване за реклами Чансълър обяви:

„В Западен Мейн един цял град замръкна днес в ужас и гняв. Това е Касъл Рок, където през последните пет години бяха извършени пет жестоки убийства на жени във възрастта между седемдесет и една и четиринадесет години — и петте изнасилени и удушени. Днес в Касъл Рок бе извършено и шесто убийство — на деветгодишно момиченце. Катрин Макин ни предаде от Касъл Рок.“

Репортьорката се появи като приказно видение, старателно монтирано върху реален фон. Зад гърба ѝ се виждаше сградата на

градската управа. Първият снежец от следобеда, който впоследствие бе прераснал в буря, посипваше раменете и русата ѝ коса с бял прахец.

„Днес слодобед — започна тя — напрежението в това малко индустриално градче на Нова Англия постепенно достигна до границите на истерията. Жителите на Касъл Рок вече от дълго време не знаят покой заради неизвестната личност, наричана от местната преса «удушвачът от Касъл Рок» или понякога «ноемврийският убиец». Тяхната тревога се превърна в ужас — на никого тук тази дума няма да се стори силна, — когато трупът на Мери Кейт Хендрейзън бе намерен в градската градина, недалеч от естрадата, върху която бе открита първата жертва на ноемврийския убиец — сервитьорката Алма Фрешет.“

Панорама на градската градина, опустяла и безжизнена под падащия сняг, последвана от ученическата снимка на Мери Кейт Хендрейзън, смело открила в усмивка стегнатите си в шина зъби. Бяло-русата ѝ коса бе нежна като пух. Роклята ѝ беше в цвят електрик. Сигурно най-хубавата ѝ рокличка, помисли си Джони с горчивина. Майка ѝ я е облякла специално за снимката.

Репортьорката продължи с коментар за предишните убийства, но Джони вече се обаждаше по телефона — първо на услуги и после на градската управа в Касъл Рок. Въртеше бавно с цепеца се от болки глава.

Хърб дойде от всекидневната и го изгледа с любопитство.

— На кого звъниш, сине?

Джони поклати глава, заслушан в сигнала. От другата страна някой вдигна и каза:

— Шерифството на областта Касъл.

— Бих искал да говоря с шерифа, мистър Банърман.

— Кой го търси, моля?

— Джон Смит от Паунъл.

— Почакайте, ако обичате.

Джони се обърна към телевизора и видя на екрана Банърман във вида му от следобед — навлечен с дебела полушуба, с отличителните знаци на областен шериф върху раменете. Очевидно бе притеснен и все пак стоически понасяше обстрела от журналистически въпроси. Беше широкоплещест, с голяма глава и тъмна къдрава коса. Очилата

му, закрепени на тънки металически рамки, изглеждаха някак не на място, както въобще изглеждат очилата на много едрите мъже.

— Имаме няколко хипотези, които проверяваме — отговаряше Банърман на екрана.

— Ало? Мистър Смит? — прозвуча гласът му и в слушалката.

И отново познатото странно чувство за раздвояване. Банърман се намираше на две места едновременно. Или в два потока на времето, както също би могло да се каже. За миг на Джони му се зави свят от безпомощност. Чувствуваше се тъй, сякаш се бе качил на някоя от панаирджийските атракции — Пумпала или Бяската мишка.

— Мистър Смит? Чувате ли ме?

— Да, чувам. — Той преглътна. — Аз размислих и промених решението си.

— Чудесно. Много се радвам да го чуя.

— Знайте, че нищо не гарантирам.

— Ясно. Но... риск печели, риск губи. — Банърман се прокашля.
— Ще ме освиркат и ще ме изхвърлят от града, ако се разчуе, че съм стигнал дотам да търся услугите на ясновидец.

Зачатък на усмивка се мярна по лицето на Джони.

— При това разжалван ясновидец.

— Знаете ли къде се намира ресторантът „Джонс“ в Бриджтън?

— Ще го намеря.

— Можете ли да дойдете в осем часа?

— Надявам се, че мога.

— Благодаря ви, мистър Смит.

— Моля.

Той затвори. Хърб го наблюдаваше изпитателно. На екрана зад тях вървяха заключителните надписи на новините.

— Обаждал ти се е преди това, така ли?

— Да. Сам Уейзак му казал, че съм можел да помогна.

— Мислиш ли, че ще можеш?

— Не знам, но поне главоболието ми поотслабна.

Той се добра до „Джонс“ с петнадесет минути закъснение. Изглежда, че само това обществено заведение бе останало да работи на главната улица на Бриджтън. Снегорините явно губеха битката със стихията и на няколко места по пътя имаше навети преспи. Светофарът на кръстовището между шосета номер 302 и 117 се люлееше напред-назад под поривите на фучащия вятър. Пред входа на ресторанта бе спряла полицейска патрулна кола, на чиято врата със златни букви бе изписано: ШЕРИФ НА ОБЛАСТТА КАСЪЛ. Джони паркира зад нея и влезе.

Банърман седеше сам на маса пред чаша кафе и купичка лют мексикански гулаш. Телевизията подвеждаше: той не бе едър — той бе огромен. Джони се приближи и се представи.

Банърман стана и стисна подадената му ръка. При вида на бледото, измъчено лице на Джони и тъмносиньото му яке, което се въртеше около хилавото му тяло, шерифът веднага си помисли: „Това момче е зле. Може би не му остава още дълго да живее.“ Единствено в очите на Джони сякаш имаше истински живот — те бяха съвсем сини и се впиваха в собствените му очи с пронизващо откровено любопитство. А щом се здрависаха, Банърман изпита някакво странно усещане, което по-късно щеше да сравни с изсмукване на вътрешната му енергия. Приличаше малко на удар от ток при допир до гола жица. В следващия миг всичко премина.

— Радвам се, че можахте да дойдете — каза Банърман. — Ще пиете ли нещо топло?

— Да.

— А какво ще кажете за купичка мексикански гулаш? Тук го готвят страшно вкусно. С моята язва не би трябвало да го ям, но не мога да се сдържа. — Той забеляза учудването върху лицето на Джони и се усмихна. — Изглежда странно такъв голям човек като мен да има язва, нали?

— Защо, на всекиго може да се случи.

— Прав сте, дявол да го вземе. Какво ви накара да дойдете?

— Новините по телевизията. За малкото момиченце. Сигурен ли сте, че го е извършил същият човек?

— Същият е. Същият метод на действие. А и същият тип сперма.

Той не откъсна поглед от лицето на Джони, докато сервитьорката не дойде.

— Ще желаете ли кафе? — попита тя.

— Чай — отвърна Джони.

— Донесете му и порция мексикански гулаш, мис — поръча Банърман. Момичето се отдалечи и той отново се обърна към Джони. — Онзи доктор разправяше, че понякога, щом се докоснете до нещо, веднага узнавате откъде се е появило то, на кого е и тъй нататък.

Джони се усмихна.

— Ами аз току-що ви стиснах ръката и вече знам, че имате ирландски сетер на име Ръсти. Знам, че е стар и че е започнал да ослепява. Вие си мислите, че вече е време да го приспят завинаги, но не знаете как да го обясните на дъщеря си.

ТРАК — Банърман изтърва лъжицата си в купата с гулаша и зяпна Джони с отворена уста.

— Мили боже! И вие измъкнахте всичко това от мен? Само за миг?

Джони кимна.

Банърман поклати глава и промълви:

— Едно е да чуеш за такова нещо и съвсем друго... не ви ли изморява до смърт?

Джони вдигна удивено поглед към Банърман. Никога преди не му бяха задавали този въпрос.

— Да, изморява ме.

— Здравсти-здравей и вече знаете всичко?! По дяволите!

— Вижте какво, шерифе...

— Джордж, просто Джордж.

— Добре, а аз съм Джони, просто Джони. Джордж, кофа мастило ще ми е малко само да изброя нещата, които не знам за теб. Не знам например къде си израснал, къде си завършил школата за полицаи, кои са приятелите ти или къде живееш. Знам, че имаш дъщеричка, чието име е нещо като Кати, но не съвсем. Ала не знам какво си правил миналата седмица, коя е любимата ти бира или любимото ти телевизионно предаване.

— Дъщеря ми се казва Катрина — проговори тихо Банърман. — И тя е на девет години. С Мери Кейт бяха в един клас.

— Та мисълта ми бе, че... онова, което узнавам, понякога е доста ограничено. Това е заради мъртвата зона.

— Мъртвата зона?

— Имам някакво нарушение в част от връзките, по които се предават сигнали — обясни Джони. — Никога не виждам ясно имената на улици или въобще адреси. И с числата се затруднявам, макар че понякога успявам да ги прочета.

Келнерката се върна с чая и гулаша на Джони. Той опита яденето и кимна на Банърман.

— Прав си. Много е вкусно. Особено в такава вечер.

— Яж, докато е топло — подкани го Банърман. — Ох, как го обичам този мексикански гулаш! Язвата ми вдига вой до бога, но аз ѝ казвам: „Гледай си работата!“ И лапам.

За известно време на масата настана тишина. Джони се отдаде на гулаша си, а Банърман го наблюдаваше с любопитство. Той допускаше, че Смит би могъл да научи отнякъде, че има куче на име Ръсти. Би могъл да научи дори, че Ръсти е стар и почти ослепял. Нека да отидем и по-далеч: ако е знаел името на Катрина, би могъл да изиграе номера с „нещо като Кати, но не съвсем“ просто за да добави необходимата доза неувереност, за да звучи по-правдоподобно. Пита се обаче — защо? А и как да се обясни онова странно, смразяващо усещане в главата, което бе изпитал при ръкостискането? Ако Смит шмекеруваше, то той наистина бе дяволски голям шмекер!

Навън вятърът изфуча сърдито и разтресе сякаш из основи малката постройка. Като издуван от фурията плащ снегът плющеше по игрището за боулинг отсреща през улицата.

— Слушай само как фучи! — възкликна Банърман. — Очаква се да продължи цяла нощ. И ще ми разправят, че зимите ставали по-меки!

— Имате ли нещо, което да е принадлежало на човека, когото търсите? — върна се на темата Джони.

— Изглежда, че имаме — отвърна Банърман. После поклати глава. — Но е доста несигурно.

— Искам да чуя.

Банърман изложи фактите. Сградите на училището и библиотеката били разположени една срещу друга от двете страни на градската градина. Имало редовна практика да се изпращат ученици напърно през градината, когато възниквала необходимост от определена книга за работата по някоя задача или доклад. В такива случаи учителят давал на ученика пропуск, който бил разписван в библиотеката преди да изпратят детето обратно. В средата на

градината имало малка долчинка. На западния ѝ край била естрадата за градския оркестър. В долчинката имало двадесет-тридесет пейки, на които хората седяли по време на концертите. Там се събирали и футболните запалнянковци в края на сезона.

— Според нас той просто си е седял там и е чакал да мине някое момиченце. На това място той е оставал незабелязан за минувачите от двете страни на градината. А пътеката върви по северния край на долчинката, близо до пейките.

Банърман сви устни.

— Лошото обаче е, че Фрешет бе убита направо горе на естрадата. Има да ям калай по този повод на събранието на градската управа през март — ако дотогава все още съм на поста си. Вярно, че мога да им покажа докладната до градоначалника, с която исках да се осигурят патрули от възрастни в градината през учебно време. Не че ме е тревожил същият убиец, боже опази! И в най-кошмарните си мисли не съм предполагал, че той ще дойде да убива пак на същото място.

— И градоначалникът отхвърли предложението за патрулите?

— Парите не стигали — поясни Банърман. — Разбира се, той може да прехвърли вината върху членовете на градския съвет, те пък ще се опитат да върнат топката обратно при мен, а междувремежно гробът на Мери Кейт ще обрасне с трева и...

Той млъкна за момент или пък думите заседнаха в гърлото му. Джони гледаше съчувствено сведената му глава.

— А може би и с това нищо не би се изменило — продължи Банърман. Гласът му звучеше някак по-сухо. — Ние използваме главно жени за патрули, а този пощръклял идиот не подбира старомладо!

— Значи според вас той е чакал на някоя от онези пейки?

Банърман потвърди. Край една от пейките били намерили пресни угарки от цигари — цели дванадесет и други четири зад естрадата, където се търкаляла и празна кутия. За съжаление марката била „Марлборо“ — втората или третата по популярност в страната. Целофанът на кутията бил изследван за отпечатьци от пръсти, но такива нямало.

— Нямаше никакви отпечатьци? — учуди се Джони. — Това е малко странно, нали?

— Защо мислиш така?

— Ами може да се предположи, че убиецът е носел ръкавици, дори да не е мислил специално за отпечатъците — вън е било студено, — но човек би очаквал онзи, който му е продал цигарите...

Банърман се усмихна.

— Имаш глава само за нашата работа, но не си пушач.

— Така е — призна Джони. — Запалвал съм по някоя цигара докато бях в колежа, но след катастрофата не съм.

— Пушачът обикновено носи цигарите си във вътрешния джоб, вади оттам пакета, взема цигара и го слага обратно. Ако е с ръкавици и не оставя нови отпечатъци, той всъщност излъсква идеално целофана, нали разбираш? Освен това ти пропусна още една подробност, Джони. Има ли нужда да ти обяснявам коя?

Джони помисли и каза.

— Може би убиецът е извадил пакета от кашонче. А кашоните се опаковат машинно!

— Точно така! — похвали го Банърман. — Теб наистина те бива за тази работа.

— Ами бандеролът за платен налог върху кутията?

— От Мейн е.

— Значи, ако убиецът и пушачът са едко и също лице... — разсъждаваше Джони.

Банърман вдигна вежди.

— Разбира се, съществува и чисто теоретическата възможност да не са, но аз се опитах да си представя кой друг би пожелал в такава студена, облачна зимна сутрин да проседи на пейка в градската градина достатъчно дълго, за да изпуши дванадесет или шестнадесет цигари и главата ми не можа да роди нищо.

Джони отпи от чая си.

— Другите деца, които са пресичали градината, не са ли забелязали нещо?

— Не. Говорих до едно с децата, които са получили пропуск за библиотеката тази сутрин.

— Това пък е по-странно и от историята с отпечатъците от пръсти, не ти ли се струва?

— Това, което ми се струва, е, че цялата работа е много страшна. Представи си само, този тип си седи там и чака да мине дете — да

мине момиче — и да е само. Той чува децата, когато се задават по пътеката и всеки път се спотаява зад естрадата.

— Следи от стъпки... — попита Джони.

— Не и в ден като днешния. Нямаше навалял сняг, просто земята бе замръзнала. Така че, онова ми ти лайно миризливо, дете заслужава да му отрежат тестисите и да му ги поднесат за обяд, се спотайва зад градинската естрада. Към осем часа и петдесет минути сутринта се появяват Питър Харингтън и Мелиса Логинс. По това време са минали около двадесет минути от първия учебен час. Когато децата отминават, онзи тип се връща обратно на пейката. В девет часа и петнадесет минути той отново се скрива зад естрадата. Този път идват две малки момичета: Сузън Флеърти и Катрина Банърман.

Джони остави с трясък чашата чай на масата. Банърман си бе свалил очилата и ги лъскаше безжалостно.

— Твоята дъщеря е минала оттам тази сутрин? Господи!

Банърман си сложи пак очилата. Лицето му бе помръкнало и разкривено от ярост. И страх — прозря Джони. Страх го е не че гласоподавателите ще му обърнат гръб или че „Юниън Лийдър“ ще излезе с още една редакционна статия за тъпите ченгета от Западен Мейн. Той се ужасява при мисълта, че ако тази сутрин дъщеря му бе отишла до библиотеката сама...

— Моята дъщеря — въздъхна Банърман. — Излиза, че е минала на някакви си десетина метра от този... от това животно. Знаеш ли как се чувствавам при мисълта за това?

— Мога да си представя.

— Съмнявам се, че можеш. Чувствавам се сякаш за малко не съм прекрачил през прага на празна асансьорна шахта; сякаш съм подминал в закусвалнята яденето с гъби и някой друг е изял мухоморката и е умрял. Чувствавам се омърсен, чувствавам се затънал в гнусотия. Това най-вероятно е обяснението и за моето обаждане. Вече съм готов да направя всичко, за да пипна този мръсник. Всичко без изключение!

Вън един гигантски оранжев снегорин изникна иззад преспите, сякаш идваше направо от някой филм на ужасите. Спря до тротоара и от него излязоха двама души. Те пресякоха улицата, влязоха в „Джонс“ и седнаха на бара. Джони довърши чая си. Гулашът бе му се отщял.

— И така, онзи тип се връща на пейката си — поде отново разказа си Банърман, — но не за дълго. Около девет часа и двадесет и пет минути той чува синът на Харингтън и дъщерята на Логинс да се връщат от библиотеката. Трябва да е било около девет часът и двадесет и пет минути, защото в библиотеката са разписали пропуските им в девет часа и осемнадесет минути. В девет и четиридесет и пет покрай естрадата на път за библиотеката минават три момчета от пети клас. На едното от тях му се струва, че е забелязало „някакъв тип“ да стои от другата ѝ страна. Това е цялото описание, с което разполагаме: „някакъв тип“. Би трябвало да го разгласим по телеграфа, какво ще кажеш? Отваряйте си очите на четири за „някакъв тип“.

Банърман се изсмя нервно, сякаш излая.

— В девет и петдесет и пет дъщеря ми и приятелката ѝ Сузън минават оттам на връщане от библиотеката за училище. След това, в десет часа и пет минути Мери Кейт Хендрейзън се появява... сама. Катрина и Су я срещнали в училище — тя слизала по стълбите, а те се качвали. Казали си „здравей“!

— Мили боже! — промълви Джони и прекара пръсти през косата си.

— Най-накрая, в десет часа и тридесет минути минават на връщане трите момчета от пети клас. Едното от тях забелязва нещо на подиума. Това е Мери Кейт със смъкнат клин и гащички, целите ѝ крачета в кръв, а лицето ѝ... лицето ѝ...

— Успокой се — каза Джони и потупа Банърман по ръката.

— Не, не мога да се успокоя — сякаш се оправдаваше Банърман. — Никога не съм виждал такова нещо, никога през целите осемнадесет години работа в полицията. Той бе изнасилил това малко момиченце и това би било достатъчно... достатъчно, нали разбираш, за да я убие... Съдебният лекар каза, че начинът, по който го е направил... че нещо ѝ е разкъсал и... от това тя би... умряла, разбираш ли... Но той е трябвало още и да я души. Да души деветгодишно момиченце и да го захвърли... да го остави да лежи на естрадата със свалени гащички...

Банърман се разплака. Сълзите изпълниха очите зад стъклата на очилата и започнаха да се стичат на вадички по лицето му. На бара двамата от службата по поддържане на пътищата в Бриджтън обсъждаха мача за суперкупата по бейзбол. Банърман отново свали

очилата и изтри лице с носната си кърпа. Раменете му се тресяха. Джони разбъркваше механично гулаша си и изчакваше.

След малко Банърман прибра кърпичката си. Очите му бяха зачервени и Джони мислено отбеляза колко странно голо изглеждаше лицето му без очилата.

— Прощавай — извини се Банърман. — Изглежда, че този ден никога няма да свърши.

— Не се притеснявай.

— Знаех си, че няма да ми се размине, но се надявах, че ще издържа, докато се прибера вкъщи при жена си.

— Значи чакането е било прекалено дълго.

— Имаш съчувствено ухо. — Банърман отново намести очилата си. — Не, имаш много повече от това. Да пукна, ако знам точно какво, но е нещо голямо.

— Какво друго успяхте да откриете?

— Нищо. Аз нося голямата част от вината, но и полицията на щата не се прояви в най-добра светлина. Нито пък главният прокурор или нашичкият от ФБР. Областният съдебен лекар успя да определи типа на спермата, но това е без значение на сегашния етап на играта. Най-много от всичко ме смущава липсата на косми и частици от кожа под ноктите на жертвите. Те всички сигурно са се съпротивлявали, но и най-малко парченце кожа не се намери. Самият дявол трябва да помага на този тип. Не е загубил нито едно копче, или бележка за покупки, не е оставил нито една единствена следа. Главният прокурор ни свърза за консултация и с един психоаналитик от Огъста, който ни каза, че подобни типове рано или късно сами се издават. Голямо успокоение! Какво, ако това стане късно... например след още дванадесет трупа!

— Цигарената кутия в Касъл Рок ли е?

— Да.

Джони стана.

— Да вървим тогава.

— С моята кола ли?

Джони се усмихна — вятърът надаваше поредния си писък.

— В такава вечер си струва да си в компанията на полицай.

Снежната буря бе в разгара си и дори с патрулната кола на Банърман им се наложи да пътуват час и половина до Касъл Рок. Беше десет и двадесет минути, когато влязоха във фоайето на Градската управа и изтупаха с тропане снега от обувките си.

В чакалнята се бяха събрали пет-шест репортьори, повечето от които седяха на пейка под един мрачен маслен портрет на някой от първооснователите на града, и си разправяха истории от предишни нощни бдения. Със светкавична бързина те наскачаха и заобиколиха Банърман и Джони.

— Шерифе, вярно ли е, че има напредък в разследването?

— Засега още нямам нищо за вас — заяви сухо Банърман.

— Шерифе, носи се слух, че сте задържали някакъв човек от Оксфорд, вярно ли е?

— Не. И ако бъдете така любезни да ни извините...

Но те бяха пренесли вниманието си върху Джони и той усети свиване в стомаха, защото най-малко две физиономии му бяха познати от болничната пресконференция.

— Свети боже! — възкликна един от тях. — Ти си Джон Смит, нали?

Джони изпита безумно желание да се позове на конституционните си права и да откаже да отговаря, подобно на гангстер, изправен пред Сенатска комисия.

— Да, аз съм — въпреки това призна той.

— Оня, ясновидеца ли? — попита друг.

— Вижте какво, я ни направете път да минем! — повиши тон Банърман. — Вие, момчета, нямате ли по-важна работа, вместо да...

— Според „Око“ вие сте мошеник — каза млад мъж в тежък балтон. — Вярно ли е това?

— Мога само да кажа, че ПРОНИКНОВЕНО ОКО печата каквото си иска — възмути се Джони. — Вижте какво...

— Отричате написаното в „Око“?

— Разберете, че действително не мога да кажа нищо повече.

Не успяха да минат зад вратата с матирано стъкло в шерифството, когато репортьорите се разтичаха към двата телефонни автомата на стената до отдела за безстопанствени кучета.

— Е, сега вече съвсем я оплескахме — натъжи се Банърман. — Кълна се в бога, не съм допускал, че ще останат да чакат в такава

вечер. Трябваше да те прекарам през задния вход.

— Нима не знаеш? — заговори Джони саркастично. — Ние си умираме за рекламица. Всички ясновидци и разни там феномени правим челни стойки за мъничко популярност.

— Не, не го вярвам — възрази Банърман. — Поне за теб не. Е, станалото — станало! Сега вече нищо не може да се направи.

В себе си обаче Джони виждаше с какви заглавия ще излязат вестниците, за да добавят солта в котлето с кашата, която бе завряла и кипеше: ШЕРИФЪТ В КАСЪЛ РОК МОБИЛИЗИРА МЕСТЕН ЯСНОВИДЕЦ ЗА СЛУЧАЯ С ТАЙНСТВЕНИЯ УДУШВАЧ. „НОЕМВРИЙСКИЯТ УБИЕЦ“, ТЪРСЕН С ЯСНОВИДЕЦ. САМОПРИЗНАНИЕТО В ШАРЛАТАНИЯ — ИЗФАБРИКУВАНО, ПРОТЕСТИРА СМИТ.

В предната стая се намираха двама от помощниците на шерифа, единият хъркаше, а другият сърбаше кафе и начумерено прелистваше купчина донесения.

— Да не би жена му да го е изгонила, а? — пошегува се кисело Банърман като кимна към спящия.

— Току-що се върна от Огъста — опита се да го оправдае будният помощник. Той бе още почти дете, но имаше тъмни кръгове от умора под очите. Помощникът хвърли пълен с любопитство поглед към Джони.

— Джони Смит, запознайте се с Франк Дод. Спящата красавица насреща е Роско Фишър.

Джони кимна.

— Роско казва, че главният прокурор искал да вземе случая в свои ръце — оплака се Дод на Банърман. Имаше нещо трогателно в сърдития му, непокорен поглед. — Хубав коледен подарък, няма що!

Банърман хвана Дод за врата и го разтърси приятелски.

— Не го вземай толкова навътре, Франк. Ти прекалено много работиш над този случай.

— Все ми се струва, че в тези донесения трябва да има нещо... — Той прекара замислено пръста си по краищата им. — *Нещичко!*

— Иди си вкъщи и си почини, Франк. Вземи и спящата красавица. Само това ни липсва сега — да влезе някой от онези фотографии и да го снима. Снимката веднага ще излезе по вестниците с

надпис „В Касъл Рок трескавото разследване продължава“, а нас ще ни изритат оттук да метем улиците.

Банърман отведе Джони в личния си кабинет. Бюрото му бе потънало в книжа. На перваза на прозореца бяха изложени в триптих неговия личен и портретите на съпругата му и дъщеря им Катрина. Прилежно оградена в рамка, на стената висеше дипломата на шерифа и редом с нея, също в рамка — първата страница на местния вестник със съобщението за избирането му на длъжност.

— Кафе? — попита Банърман и отвори шкафа си за документи.

— Не, благодаря. Ще си остана на чай.

— За съжаление мисис Шугърман трепери над чая си. Носи си го вкъщи след работа. Бих ти предложил чаша тоник, но това значи да изтърпим още веднъж онези навлеци — автоматът е в чакалнята. Господи, как искам да си отидат!

— Не се ядосвай.

Банърман извади един малък, затворен плик и се приближи до Джони.

— Това е то. — След миг колебание той му го подаде.

Джони го пое, но не бързаше да го отвори.

— Първо да се разберем, че нищо не гарантирам предварително. Не мога да обещавам. Понякога се получава, друг път — не.

Банърман сви уморено рамене и повтори:

— Риск печели, риск губи.

Джони отвори плика и изтърси в дланта си една празна кутия от „Марлборо“. Обикновена кутия в бяло и червено. Взе я в лявата си ръка и се загледа в стената насреща. Сива стена. Обикновена стена в безлично сиво. Бяло-червена кутия. Безлична кутия. Премести я в другата ръка, сетне я стисна между дланите си. Чакаше да почувствува нещо, каквото да било. Нищо не почувствува. Продължи да стиска, макар да знаеше от опит, че когато изобщо идват, прозренията идват веднага.

Най-сетне Джони върна цигарената кутия.

— Съжалявам.

— Дупка от геврек, а?

— Да.

На вратата се почука и без да чака отговор, Роско Фишър подаде глава. Изглеждаше малко сконфузен.

— Ние с Франк си отиваме, Джордж. Ти май ме хвана, че съм задрямал.

— Гледай да не те хвана, че дремеш в патрулната кола — заплаши го Банърман. — Поздрави Дийни от мен.

— Разбира се. — Фишър хвърли един поглед към Джони и затвори вратата.

— Е — примири се Банърман, — струваше си все пак да се опита. Ще те откарам до...

— Искам да отидем до градската градина — заяви неочаквано Джони.

— Няма смисъл. Затрупано е с две педи сняг.

— Нали знаеш къде е мястото?

— Разбира се, че го знам, но каква полза от това?

— И аз не знам, но нека да отидем.

— Репортьорите ще тръгнат подире ни, Джони. Можеш да бъдеш сигурен в това, както че бог е създал всички живи твари.

— Нали спомена нещо за заден вход?

— Да, но той е свързан със сигналната инсталация. При влизане не става нищо особено, но при излизане сигнализацията се включва.

Джони свирна през зъби.

— В такъв случай нека вървят подире ни.

Банърман го гледа замислено известно време, после кимна.

— Добре.

8

Щом се показаха от вратата на шерифството, репортьорите тутакси наскочаха и ги заобиколиха. Това напомни на Джони за порутения кучкарник в Дърам, където една бабичка особнячка държеше колита. Минеш ли оттам с въдицата си, те ще се хвърлят насреща с ръмжене и лай и ще те наплашат до смърт. Ала макар и да захапваха, никога не впистваха зъби.

— Знаеш ли кой е престъпникът, Джони?

— Знаеш ли въобще нещо по делото?

— Чувствувате ли биополето, мистър Смит?

— Шерифе, ваша ли бе идеята да се повика ясновидец?

— Управлението на щатската полиция и главния прокурор уведомени ли са, шерифе?

— Джони, мислиш ли, че ще успееш да разгадаеш този случай?

— Шерифе, този човек официално ли е привлечен за работа по делото?

Банърман бавно, но решително си проправяше път, като затваряше ципа на полушубата си.

— Нямам какво да ви кажа в момента.

Джони изобщо не си отвори устата.

Всички репортьори се бяха скупчили във фойето, когато двамата с шерифа тръгнаха по заснежените стъпала. Но чак след като отминаха патрулната кола и продължиха да газят снега през улицата, някой съобрази, че отиват в градската градина. Неколцина се втурнаха за палтата си. Онези, които бяха вече облечени, заситниха по хлъзгавите стъпала на Градската управа, като подвикваха подир Банърман и Джони, както правят малките деца.

9

Лъчи от фенерчета заподскачаха в снежния мрак. Вятърът виеше и шибаше снега на пелени по всичките посоки.

— Нищичко няма да можеш да видиш — тюхкаше се Банърман.
— Ще... ах, мамка му!

Едва не падна на земята заради един репортьор в огромен балтон и невероятно шотландско кепе с помпон, който врхлетя отгоре му.

— Прощавай, шерифе — каза смутено виновникът. — Много е хлъзгаво, а аз си забравих галошите.

От мрака пред тях изникна ограда от жълто, найлоново въже. Вятърът бясно подмяташе закачената на него табелка с надпис: ПОЛИЦЕЙСКО РАЗСЛЕДВАНЕ.

— Забравил си главата си! — сопна се Банърман. — Сега слушайте всички: Стойте настрана, никой да не влиза в заграденото! Нито крачка повече!

— Градската градина е обществена собственост, шерифе! — провикна се един от репортьорите.

— Точно така, а това е полицейско разследване. Стойте зад въжето, иначе ще прекарате остатъка от нощта при мен в килията.

С лъча на фенерчето си той им очерта линията на въжето, което после повдигна, за да мине Джони. Двамата се спуснаха по нанадолнището към отрупаните със сняг пейки. Зад тях репортьорите се стълпиха до оградата и неколцината, които носеха фенерчета, насочиха лъчите им върху Джони и Джордж Банърман, така че те се движеха сякаш следвани от кръга на сценичен прожектор.

— Все едно, че летим без видимост — роптаеше Банърман.

— И без това няма нищо за гледане, нали? — напомни Джони.

— Така е, нищо не е останало за гледане. Бях казал на Франк, че може да махне въжето. Сега се радвам, че не му е стигнало времето за това. Искаш ли да отидеш при естрадата?

— Още не. Покажи ми къде бяха намерени угарките от цигари.

Повървяха още малко и Банърман спря.

— Тук — той освети с фенера една пейка, която представляваше неясна издатина в снежната преспа.

Джони свали ръкавиците и ги пхна в джобовете на дрехата си. После коленичи и се захвана да чисти снега от пейката. И Банърман отново бе потресен от бледността по лицето на този човек. Както бе коленичил пред пейката, той приличаше на каещ се християнин, отправил отчаяна молитва към небето.

Ръцете на Джони измръзнаха и станаха почти безчувствени. По пръстите му се стичаше вода от разтопения сняг. Той стигна до нацърбената, овехтяла от времето седалка на пейката. Виждаше я кристално ясно, като под силно увеличение. Някога зелена, боята ѝ се бе почти изцяло напукала и излющила. Седалката бе хваната за облегалката с два ръждясали стоманени болта.

Джони сграбчи пейката с две ръце и свръхестественият транс в миг нахлу в цялото му същество — с нищо несравним по сила досега и какъвто щеше да изпита само още веднъж до края на живота си. Взираше се в пейката, мръщеше се и я стискаше до болка. Тя бе...

(Лятна пейка)

Колко ли стотици хора бяха седяли по едно или друго време на нея, заслушани в „Боже, благослови Америка“, „Звезден флаг навеки...“ („Мил бъди с пернатите създанийца... че и патицата нечия е

маааайчица...“), бойната песен на „Ягуарите“ от Касъл Рок, подета от многогласния хор на футболните запалянковци?

*Зеленина от лятото в листака
и димна есенна мъглица — спомен
за царевична свила, за косача
с топящия се силует във здрача.*

Отмереното думкане на барабана. Топящото се злато на тромбони и тропети. Униформите на училищния оркестър...

(че и патицата... нечия е... майчица...)

Добри хора, седнали през лятото, слушат, аплодират, държат програми, изработени в ателието по графика към гимназията в Касъл Рок.

Но тази сутрин на това място бе седял убиец. Джони усещаше присъствието му.

Черни клони рисуват по оловното небе мистериозни знаци. Той (Аз) седя тук, пуша, чакам, чувствавам се прекрасно, чувствавам се (чувствавам се) така, сякаш ако поискам, мога да скоча на покрива на света и да се приземя като перушинка на краката си. Тихичко си тананикам. Парче на Ролинг стоунс. Не мога да доловя точно какво, но ясно усещам, че всичко е... е какво?

Бомба! „Всичко е бомба, всичко е потънало в сивота наоколо и очаква снега, а аз съм...“

— Излъскан — промърмори Джони. — Излъскан съм! Само как съм излъскан!

Банърман не чу поради виещия вятър и се наведе напред.

— Моля?

— Излъскан — повтори Джони. Той вдигна поглед към Банърман и шерифът неволно отстъпи крачка назад — Джони го гледаше с някаква нечовешка студенина. Потъмнялата му коса се вееше лудо пред бялото му като тебешир лице, а над тях зимният вятър фучеше под черното небе. Ръцете на Джони сякаш бяха залепнали за пейката.

— Мамата си трака как съм се излъскал! — произнесе ясно той. Устните му бяха разтегнати в усмивка на пълен триумф. Очите му гледаха невиждащо през Банърман. Шерифът повярва. Никой не би

могъл да играе така, така да се преструва. Но най-ужасното бе... че всичко това определено му напомняше за *някого*. Усмивката... интонацията... Нямаше го Джони Смит, сякаш бе заменен с някакво празно чучело. И крадливо, под пластове на собствената му физиономия, осезаемо, почти физически се промъкваше едно друго лице — лицето на убиеца.

Лицето на *някого*, когото шерифът познаваше.

— Никога няма да ме пипнете, защото съм твърде лъскав за вас. — От гърдите му изскочи леко хихикане — самоуверено и нехайно-предизвикателно. — Всеки път го обличам и ако започнат да драскат... или да хапят... не могат да откъснат нищичко от мен... защото съм толкова ИЗЛЪСКАН! — Гласът му се извиси в триумфален, безумен фалцет, който надвикваше вятъра и Банърман отстъпи още една крачка назад, полазен целият от мравките на вцепеняващ страх.

„Дано престане — молеше се в себе си той. — Дано само да спре веднага. Спри, моля те!“

Джони сведе глава над пейката. По голите му пръсти се стичаха струйки вода от разтопения сняг.

(„Сняг. Сняг на мълчанието. Сняг — пазител на тайните“)

(„Тя ми го зашипа с щипка за пране, за да видя какво е. Какво е да хванеш срамна болест. Болест от някоя от онези разгонени мръсници, те всички са разгонени мръсници и трябва да бъдат спряни, о да, да бъдат спряни: стоп, стоп, стопът, СТОПЪТ, О, ГОСПОДИ, *знакът СТОП!*“)

Отново бе малко дете. Вървеше към училището в тихия сняг, в снега на тайните. И ето че от изменчивата белота един човек се изпречи на пътя му, един ужасен човек; отвратителен, черен, ухилен човек с бляскави като петачета очи, стиснал червения знак „СТОП“ в ръката с ръкавица... ТОЗИ!... ТОЗИ!... ТОЗИ!

(О... БОЖИЧКО... НЕДЕЙ... НЕ ГО ОСТАВЯЙ ДА МЕ ХВАНЕ... МАМИЧКО... НЕ ГО ОСТАВЯЙ ДА МЕ ХВАНЕЕЕЕ...)

Джони изкрещя и се строполи до пейката, стиснал в шепи лице. Банърман се надвеси над него, жестоко изплашен. Репортьорите зад въжето се раздвижиха и зашумяха.

— Джони, съвземи се! Чуй ме, Джони...

— Излъскан... — промълви Джони и вдигна поглед към шерифа, изпълнен с болка и ужас. В съзнанието си още виждаше как онази

черна маса с бляскавите като петачета очи се изпречва на пътя му. В слабините му пулсираше болката от щипката за пране, с която майка му го бе принудила да ходи. Тогава още не беше се превърнал в убиец, о не, не бе станал животно, измет, торба фашкии или каквото там го бе нарекъл Банърман. Бе само едно изплашено до смърт дете с щипка за пране на малкото си... на своето...

— Помогни ми да стана — едва изрече той.

Банърман му подаде ръка и му помогна да се изправи.

— А сега — на естрадата! — каза Джони.

— Не, по-добре да си вървим, Джони.

Ала Джони мина като насън покрай шерифа и запристъпя към големия тъмен кръг — силуета на естрадата. Тя се издигаше огромна и страховита в мрака — мястото на смъртта. Банърман се затича и го настигна.

— Джони, кой е? Знаеш ли кой...

— Не сте намирали следи от кожа под ноктите им, защото е бил с дъждобран — изговори задъхано Джони. — Дъждобран с качулка. Лъскав дъждобран от поливинилхлорид. Прегледай донесенията и ще видиш. Ще видиш, че винаги е валило или дъжд, или сняг. Те наистина са драскали с нокти. Борили са се с него. Можеш да не се съмняваш. Но пръстите им само са се плъзгали по дрехата.

— Кой е, Джони? Кой е?

— Не знам. Но ще разбера.

Той се препъна в най-долното от шестте стъпала пред подиума, размаха ръце да запази равновесие и щеше да падне, ако Банърман не бе го хванал за ръката. Двамата се качиха горе. Тук снегът не бе образувал дебел пласт, просто едва бе понаръсил, защото го спираше конусообразният покрив. Банърман освети с фенера си пода, а Джони падна на четири крака и запълзя бавно по него. Ръцете му бяха аленочервени. Банърман предположи, че вече сигурно се бяха превърнали в голо месо.

Неочаквано Джони спря да пълзи и застина като ловджийско куче, усетило следа.

— Тук — промълви той. — Извършил го е точно тук.

Порой от образи, осезания за допир и други усещания нахлуха в главата му. Възбудата с металния вкус на бакър се засилваше безкрайно от възможността да бъде забелязан. Момичето се гърчеше,

опитваше се да крещи. Затъкнал ѝ бе устата с една ръка. Не си бе свалил ръкавиците. Ужасна възбуда. Никога няма да ме хванете. Аз съм Невидимия. Е, мамо, доволна ли си сега? Достатъчно ли е мръсно за теб?

Джони започна да стене и да тръска глава.

Режещ звук от късане на дрехи. Нещо топло. Нещо тече. Кръв? Сперма? Урина?

Целият се разтресе. Косата падна върху лицето му. Неговото лице. Ухиленото му, открито лице, оградено като в кръгла рамка от качулката на дъждобрана и неговите (моите) ръце се сключиха около врата в момента на оргазъм и стискат... стискат... стискат.

Силите напуснаха ръцете му, образите избледняха. Той се свлече в цял ръст на подиума, разтърсван от ридания. Когато Банърман докосна рамото му, той изпищя и се опита да изпълзи настрани с изкривено в безумен ужас лице. После лека-полека започна да се успокоява. Облегна глава на високите до пояс перила и затвори очи. Конвулсивни гърчове се гонеха по тялото му като хрътки. Панталоните и връхната му дреха сякаш бяха захаросани със сняг.

— Знам кой е — каза той.

10

Петнадесет минути по-късно Джони отново бе в личния кабинет на Банърман, съблечен по гащета и седнал възможно най-близо до малка електрическа печка. Все още имаше премръзнал и нещастен вид, но бе престанал да трепери.

— Сигурен ли си, че не искаш кафе?

Джони поклати глава.

— Не мога да понасям тази помия.

— Джони... — Банърман седна до него. — Наистина ли научи нещо?

— Знам кой ги е убил. Щеше да го хванеш някой ден. Само че е бил прекалено близо, за да допуснеш. Дори си го виждал с дъждобрана, с лъскавия дъждобран, който го покрива от главата до петите. Защото всяка сутрин той спира движението, за да могат децата

да пресекат улицата до училището. Носи палка със знака „стоп“ и с нея сутрин спира движението, за да пресекат малките дечица улицата.

Банърман го гледаше като ударен от гръм.

— За Франк ли говориш? За Франк Дод? Ти си луд!

— Франк Дод е убиецът. Той ги е убил.

Банърман изглеждаше така, сякаш не можеше да реши дали да се изсмее, или да тегли един хубав ритник на Джони.

— Никога не съм чувал по-голяма идиотщина — най-сетне изрече той. — Франк Дод е прекрасен полицаи и прекрасен човек. Идния ноември смята да се кандидатира за общински началник на полицията и ще има моята благословия. — Сега в израза му се четеше както развеселеност, така и уморено презрение. — Франк е на двадесет и пет години. Това означава, че би трябвало да е започнал тези идиотски гадости, когато е бил едва деветнадесетгодишен. Живее мирно и кротко с майка си, която не е добре със здравето — високо кръвно, щитовидна жлеза и лек диабет. Този път, изглежда, удари на камък, Джони. Франк Дод не е убиец — живота си залагам!

— Убийствата са престанали за две години. Къде е бил Франк Дод по това време? Бил ли е в града?

Банърман се обърна към него. Сега вече уморената усмивка напусна съвсем лицето му и то изглеждаше като издялано от камък: твърдо и гневно.

— Не искам да слушам повече за това. Ти беше прав първия път — наистина си само един мошеник. Е, постигна това, което искаше: вестниците ще пишат за теб. Но това не значи, че трябва да те слушам как петниш един честен полицаи, един човек, когото...

— Когато обичаш като свой син — прошепна Джони.

Банърман сви устни и руменината, избила по страните му по време на нощната им разходка, избледня почти докрай. Имаше вид на човек, получил удар под пояса. После лицето му се отпусна и стана безизразно.

— Пръждосвай се — изсъска той. — Хвани някого от твоите приятели — репортьорите да те откара вкъщи. По пътя, ако искаш, дай пресконференция. Но кълна се в бога, кълна се в господа бога, че ако споменеш името на Франк Дод, ще дойда и ще ти извия врата. Ясно ли ти е?

— О, да, разбира се, моите сърдечни приятели от пресата — разкрещя се в лицето му Джони. — Точно така! Не ме ли видя как отговарям на въпросите им? Как позирам пред фотографите, като внимавам да ме хванат в по-красивия ми профил? Как следя дали са записали правилно името ми?

Банърман се стресна, но после пак загледа с предишната суровост.

— Не викай!

— Ще викам! Няма да ми запушиш устата! — Джони повиши още тон. — Ти, изглежда, си забравил кой кого потърси! Ще ти припомня. Ти ми се обади по телефона. Ето колко съм се натискал да дойда тук!

— Това не значи, че не си...

Джони пристъпи към Банърман, насочил като пистолет показалеца си в гърдите му. Беше няколко пръста по-нисък и може би четиридесет килограма по-лек, но шерифът отстъпи крачка назад, също както преди бе отстъпил в градската градина. Бузите на Джони бяха пламнали в тъмночервен огън. Полуотворените му устни откриваха зъбите му.

— Правилно, това, че ти позвъни пръв, а не аз, не означава нищо. Но на теб просто не ти се ще да е Дод, нали? Да ставаше дума за някой друг, би могъл поне да провериш, но за нашия Франк Дод няма какво и да се говори. Понеже Франк е пряк, Франк е грижовен син, Франк се отнася почтително към нашия достоен шериф Джордж Банърман. О, да, Франк е самият Исус Христосчо, слязъл от кръста, стига в момента да не изнасилва и да не души старици и малки момиченца. И твоята дъщеря, Банърман, би могла да бъде една от тях! Не разбираш ли, че твоята собствена дъще...

Банърман го удари. В последния момент спря ръката си, но ударът все пак бе достатъчно силен, за да накара Джони да политне назад, да се препъне в крака на стола и да се просне на пода. По бузата му, там, където шерифът го бе одраскал с пръстена си на дипломант от школата за полицаи, потече струйка кръв.

— Сам си го изпроси — каза Банърман, но не звучеше никак убедено. Мина му през ум, че за пръв път в живота си удря инвалид или нещо много близо до инвалид.

Главата на Джони сякаш плуваше, а вътре зазвъняха камбани. Имаше чувството, че чува не собствения си глас, а нечий друг — на говорител по радиото или на актьор в третокласен филм.

— Би трябвало на колене да благодариш на бога — говореше той, — че не е оставял никакви улики, защото, като те знам какво ти е отношението към Дод, ти положително не би ги забелязал. И тогава смъртта на Мери Кейт Хендрейзън щеше да тежи на съвестта ти, щеше да се чувствуваш като съучастник в убийството.

— Това е чисто и просто една гнусна лъжа! — изрече бавно и отчетливо Банърман. — Бих арестувал и собствения си брат, ако той бе извършил всичко това. Стани от земята. Съжалявам, че те ударих.

Той помогна на Джони да се изправи и огледа одраната му буза.

— Сега ще взема аптекката и ще сложа йод на раната.

— Остави — отговори Джони, вече без да се гневи. — Май ти дойде малко изведнъж.

— Казвам ти, че не може да бъде Франк. Добре, съгласен съм, че не търсиш безплатна реклама. Признавам, че не бях прав, че се поразгорещих. Но твоите там биовибрации ли, звездни разположения ли този път са те закарали в първа глуха.

— В такъв случай провери. — Джони улови погледа на Банърман и го задържа. — Провери! Докажи ми, че съм сбъркал. — Той преглътна и продължи. — Сравни датите и часовете с дежурствата на Франк. Можеш ли да го направиш?

— Картоните с нарядите за последните четиринадесет-петнадесет години са в килера — отвърна с явна неохота шерифът. — Навярно бих могъл да направя проверка.

— Тогава направи.

— Мистър... — Той се поправи. — Джони, ако познаваше Франк, щеше да те досмешее на собствената ти глупост. Най-сериозно. При това не само аз мисля така, питай когото искаш...

— Ако съм сбъркал, на драго сърце ще го призная.

— Това е просто дивотия — измърмори Банърман, но все пак отиде до килера с архива от дежурствата и отвори вратата.

Минаха два часа. Вече наближаваше един през нощта. Джони се бе обадил на баща си, че ще остане да спи в Касъл Рок. Нямаше изгледи, че виелицата, която се бе развихрила до краен предел, ще спре, и да се връща с колата в такова време, бе просто невъзможно.

— Какво става там при вас? — попита Хърб. — Можеш ли да говориш?

— Не е за телефона, татко.

— Добре, Джони. Не се преуморявай.

— Няма.

Но той вече бе преуморен. Не си спомняше да се бе уморявал така от онези първи дни на мъченията с лечебна физкултура под ръководството на Айлийн Магаун. „Приятна жена, отбеляза мимоходом той. Приятна, благоразположена жена, поне до момента, когато ѝ казах, че къщата ѝ гори.“ След този случай тя се бе отдръпнала и се чувствуваше неловко пред него. Бе му благодарила, разбира се, но беше ли се докоснала оттогава поне веднъж до него? Беше ли се допирала до него изобщо? Джони се съмняваше. Същото щеше да стане и с Банърман, когато всичко тук свърши. Много жалко. И той като Айлийн бе прекрасен човек, но хората се стягат ужасно пред някой, който може да узнае всичко за тях само с едно докосване.

— Това не доказва нищо — настояваше Банърман. В гласа му звучеше подлудяващата тъпа упоритост на противоречащ хлапак. Но Джони бе прекалено уморен, за да реагира.

Бяха свели глави над една таблица, която Джони бе нахвърлил набързо върху гърба на някакъв циркуляр за бракуване на стари полицейски мотоциклети. До бюрото на Банърман бяха струпани седем-осем кашончета със стари нарядни картони. В горната част на панера за входящи и изходящи документи се намираха картоните на Франк Дод от 1971-ва — годината, когато бе постъпил на работа в шерифството — насам. Таблицата изглеждаше по следния начин:

УБИЙСТВА	ФРАНК ДОД
Алма Фрешет (сервитьорка) 15,00 ч, 12.11.70	Работи в бензиностанцията на „Гълф“ на Главната улица
Полин Тутейкър 10,00 ч, 17.11.71	свободен ден
Черил Муди (ученичка в първия клас на гимназията) 14,00 ч, 16.12.71	свободен ден

Карол Дънбаргър (гимназистка), ?.11.74	двуседмична отпуса
Ета Ринголд (учителка) 29(?).10.75	редовен патрул
Мери Кейт Хендрейзън 10,10 ч, 17.12.75	свободен ден
Всички часове отразяват така наречения „предполагам момент на настъпване на смъртта“ и са предоставени от главния съдебен лекар на щата.	

— Не доказва — съгласи се Джони, като масажираше слепоочията си, — но и в никой случай не го оневинява.

Банърман почука по таблицата.

— Мис Ринголд била убита, когато той е бил на дежурство.

— Да, ако наистина е била убита на двадесет и девети октомври. Но би могло да се е случило и на двадесет и осми или на двадесет и седми. А и дори да е бил на дежурство, кой би заподозрял един полицаи?

Банърман изучаваше внимателно малката таблица.

— А как стои въпросът с прекъсването? С двегодишното прекратяване на убийствата?

Банърман прекара палец по нарядните картони.

— Франк си е бил тук и е ходил редовно на работа през хиляда деветстотин седемдесет и трета и хиляда деветстотин седемдесет и четвърта година, сам виждаш.

— Значи вероятно не е имал пристъп през онези години. Поне доколкото знаем.

— Доколкото знаем, не знаем нищичко — незабавно контрира шерифът.

— Ами хиляда деветстотин седемдесет и втора година? Краят на хиляда деветстотин седемдесет и втора и началото на хиляда деветстотин седемдесет и трета година? Няма никакви картони на негово име за целия този период. В отпуск ли е бил?

— Не. Франк и едно момче на име Том Харисън ходиха в Пуебло, където университетът на Колорадо има филиал, за да посещават едносеместриален курс по Опазване на закона в селските местности. Единствено там в цялата страна предлагат такава

възможност. Курсът трае осем седмици. Франк и Том заминаха през октомври и стояха почти до Коледа. Част от парите се дават от щата, част — от областните власти и част — от федералното правителство по силата на Постановлението за опазване на закона от хиляда деветстотин седемдесет и първа година. Аз избрах Харисън — сега той е началник на полицията в Гейтс Фолс, и Франк. Франк за малко да откаже, защото се страхуваше да остави майка си сама. Да ти кажа право, изглежда, тя не искаше да го пусне. Аз го убедих да приеме. Той иска да направи кариера в полицията и един атестат за завършен курс по Охрана на закона в селските местности означава дяволски много, когато го имаш в служебното си досие. Спомням си, че когато двамата с Том се завърнаха оттам през декември, Франк бе пипнал някакъв гаден вирус и изглеждаше ужасно. Беше отслабнал с десет килограма. Твърдеше, че при онези кравари никой не можел да готви като майка му.

Банърман млъкна. Изглежда, нещо в онова, което току-що каза, го смути.

— По празниците си взе една седмица отпуск по болест и след това се оправи — продължи Банърман, като че се оправдаваше. — Най-късно на петнадесети януари вече е бил на работа. Можеш сам да провериш по картоните.

— Няма нужда. Тъй както няма нужда да ти казвам каква да бъде следващата ти стъпка.

— Не, няма — съгласи се Банърман и сведе поглед към ръцете си. — Казах ти, че имаш глава за нашата работа. Може би съм бил по-прав, отколкото си мислех. Или отколкото ми се е искало да бъда.

Той вдигна слушалката на телефона и извади от долното чекмедже на бюрото си дебел телефонен указател със сини корици. Без да откъсва поглед от него, докато прелистваше, той каза:

— Още една придобивка благодарение все на същото Постановление за охраната на закона. Тук са включени всички шерифства във всички области на Съединените щати.

Той намери необходимия му номер и го набра.

Джони се размърда на стола си.

— Ало — заговори Банърман. — Шерифството на Пуеблос?... Много добре. Говори Джордж Банърман, областният шериф на Касъл Рок, Западен Мейн... да, тъкмо това казах. Щатът Мейн. Кой е

насреща, моля?... Мистър Тейлър, ето какъв е случаят. Тук имаме серия убийства, изнасилване с удушаване, шест за последните пет години. Всичките са извършени в края на есента или началото на зимата. Имаме един... — Той хвърли към Джони поглед, пълен с болка и безпомощност, и после пак се загледа в телефона. — Имаме един заподозрян, който е бил в Пуебло от петнадесети октомври хиляда деветстотин седемдесет и втора година до... хм, седемнадесети декември струва ми се. Интересува ме дали имате някакво неразкрито убийство през този период, жертвата — жена, без значение на каква възраст, изнасилена; причина за смъртта — удушаване. Освен това, ако сте имали такъв случай и ако сте взели проба от спермата на извършителя, бих желал да зная нейния тип. Моля?... Да, добре. Благодаря... тук ще съм и ще чакам. Дочуване, мистър Тейлър.

Банърман затвори телефона.

— Ще провери дали наистина съм този, за когото се представям, и после ще ми звънне. Искаш ли чаша... не, ти не пиеше кафе, нали?

— Не. Ще се задоволя с чаша вода.

Отиде до голямата стъклена кана и си наля студена вода в пластмасова чашка. Вън бурята виеше и блъскаше.

Зад гърба му Банърман заговори с притеснение:

— Добре де, така е. Франк е синът, когото бих желал да имам. Жена ми роди Катрина със секцио и повече не може да има деца — лекарят каза, че това би я убило. Вързаха й тръбите при операцията, а аз си направих вазектомия — за по-сигурно.

Джони отиде до прозореца и се загледа в мрака с чаша в ръка. Вън нямаше нищо за гледане, но ако сега се обърнеше, Банърман щеше да прекъсне изповедта си — не бе необходимо да си ясновидец, за да го предвидиш.

— Бащата на Франк бе железничар и загина при нещастен случай, когато Франк бе на около пет години. Опитал се да прикачи два вагона в такова пияно състояние, когато можел да се напикае в крачола си и да не усети. Бил премазан между два буфера. Оттогава Франк трябвало да бъде мъжът в семейството. Роско казва, че в гимназията Франк си имал момиче, но майка му бързо сложила край на тази работа.

„Никак не се съмнявам — помисли си Джони. — Жена, която е способна да направи онова нещо... онова с щипката... на собствения

си син... такава жена не би се спряла пред нищо. Навярно тя е не по-малко луда и от него.“

— Дойде при мен, когато бе на шестнадесет години, и ме попита дали не съществува такова нещо като полицаи-надничар. Каза, че още от дете искал само това да работи. От пръв поглед страшно ми допадна. Наех го да се върти тук и му плащах от собствения си джоб. Плащах му каквото можех, нали разбираш, но той никога не се оплакваше. Беше такова момче, което би работило и без пари. Подаде молба за постъпване на постоянна работа при нас един месец преди да завърши училище, но тогава нямахме място да го назначим. И той постъпи при Дони Хагар в бензиностанцията и междувременно тръгна на вечерни курсове за полицаи в Горам. Мисля, че мисис Дод се опита да сложи край и на тази работа — много ѝ идвало да стои сама, но този път Франк ѝ се опъна... с подкрепа от моя страна. Назначихме го през юли хиляда деветстотин седемдесет и първа година и оттогава работи при нас. Та като ми разправяш тези неща сега, аз си мисля за Катрина — как вчера сутринта е била навън, минала е покрай него, който и да е той... и ми става гнусно, все едно, че виждам кръвосмешение. Франк е идвал у нас, сядал е на масата ни, оставал е веднъж-дваж да бави Кати, когато сме излизали вечер... и сега ти ми разправяш...

Джони се обърна. Банърман си бе свалил очилата и пак си бършеше очите.

— Ако действително виждаш такива неща, жал ми е за теб. Ти си някаква гавра на господата, също като двуглавото теле, което показваха веднъж на панаира. Съжалявам, знам, че е гадно да се говори така, но...

— В Библията е казано, че бог обича всички свои чеда — каза Джони с леко потреперващ глас.

— Така ли? — Банърман заклати глава и потърка зачервените следи от очилата отстрани на носа си. — А не ти ли се струва, че има доста странен начин да показва любовта си?

12

Около двадесет минути по-късно телефонът иззвъня и Банърман отговори делово. Разговорът бе кратък и през по-голямата част той

слушаше. Джони видя как лицето му се състари. Когато затвори телефона, Банърман го гледа дълго време, без да проговори. Сетне каза:

— На дванадесети ноември хиляда деветстотин седемдесет и втора година. Студентка. Намерили я в полето, край едно кръстовище. Името ѝ е Ан Саймънс. Изнасилена и удушена. На двадесет и три години. Не е взета проба от спермата. Това все още не е доказателство, Джони.

— Мисля, че дълбоко в себе си ти не се нуждаеш от повече доказателства. И ако му хвърлиш всичко, което си събрал, в лицето, той няма къде да ходи, ще си признае.

— Ами ако не признае?

Джони си спомни видението от естрадата. То го връхлетя отново като някакъв обезумял, смъртоносен бумеранг. Чувството за разкъсване. Болката, която бе приятна, болката, която напомняше за болката от щипката, която още веднъж утвърждаваше всичко.

— Накарай го да си свали гащите — изтърси Джони.

Банърман се ококори.

13

Репортьорите все още бяха в чакалнята. В интерес на истината, дори да не подозираха поврат в следствието или поне някаква пикантна новост, те пак не биха си отишли. Пътищата, които водеха извън града, бяха затрупани.

Банърман и Джони се измъкнаха през прозореца на склада.

— Сигурен ли си, че така трябва да постъпиш? — попита Джоня и виелицата едва не откъсна думите от устните му. Краката го боляха.

— Не — отвърна простичко шерифът. — Но считам, че трябва да участвува и ти. Навярно мисля, че му се полага поне възможността да те погледне в очите, Джони. Хайде, къщата на Дод е само през две преки оттук.

Топло екипирани от горе до долу, те поеха по пътя като две сенки в шибация сняг. Банърман носеше под палтото служебния си пистолет. На колана си бе закачил белезници. Преди да стигнат до първата пряка,

Джони вече куцаше силно, но с мрачна упоритост отказваше да се оплаква.

Ала Банърман го забеляза. Спряха в преддверието на фирмата за автомобилни превози „Касъл Рок Уестърн Ото“.

— Какво става с теб, синко?

— Нищо — опита се да го заблуди Джони, макар и главоболието му да се обаждаше отново.

— Не ще да е нищо. Ходиш, сякаш са ти счупени и двата крака.

— Наложил се да ме оперират след комата. Мускулите на краката ми се бяха атрофирали. Или както се изрази доктор Браун, бяха започнали да се топят. Ставите ми се разлагаха. Закърпиха ме, доколкото можаха, със синтетика...

— Като Човека за шест милиона долара,^[2] а?

Джони си спомни купчинката подредени болнични сметки, която го чакаше вкъщи, в най-горното чекмедже на бюфета в столовата.

— Да, нещо такова. Когато постоя по-дълго на крака, те се вдървяват — това е всичко.

— Искаш ли да се върнеш?

„Можеш да бъдеш сигурен, че искам. Искам да се върна и да забравя целия този кошмар. По-добре изобщо да не бях идвал. Какво ме засяга тази работа? И този тук да ме сравнява с двуглаво теле!“

— Не, мина ми — каза той.

Излязоха от преддверието, вятърът ги грабна и сякаш искаше да ги издуха по опустялата улица. Те си запробиваха път под мъртвешката, замъглена от снега, светлина на огъваните от вятъра неонов лампи. Свиха в една странична уличка и Банърман спря пред петата къща, която бе малка и спретната и имаше типичен за Нова Англия контур. Като всички наоколо, и тя бе тъмна, със спуснати кепенци на прозорците.

— Това е къщата — някак странно вяло съобщи Банърман. Те си проправяха път през прясната, която вятърът бе навял пред входа, и се изкачиха по стълбите.

Мисис Хенриета Дод беше грамадна жена, която носеше върху себе си тежкото бреме на излишна плът. Джони не помнеше да е виждал по-болнав човек от нея. Кожата ѝ бе жълтеникаво-пепелява, а по ръцете — пъпчива и люспеста, като на влечуго, от някаква екзема. Имаше освен това нещо в очите ѝ, затворени в две лъщящи цепки от подпухналите ѝ клепачи, което неприятно му напомняше за погледа на майка му в състояние на религиозен транс.

Тя им отвори вратата, след като Банърман бе тропал упорито близо пет минути. Джони стоеше до него. Краката го боляха и му се струваше, че тази нощ никога няма да свърши. Просто щеше да се точи безкрайно, докато натрупа достатъчно сняг, за да се свлече на лавина и да погребее всички.

— Джордж Банърман, какво търсиш тук посред нощ? — попита тя подозрително. Като на повечето дебели жени гласът ѝ писукаше и жужеше подобно на муха или пчела, хваната в шише.

— Трябва да говоря с Франк, Хенриета.

— Тогава почакай до сутринта! — тросна се Хенриета Дод и понечи да затръшне вратата под носа му.

Ала Банърман я подпря с ръка.

— Съжалявам, Хенриета, но се налага да говоря с него сега.

— Няма да го събудя! — закрещя тя, без да отстъпва от прага. — И без това спи като убит! Понякога, когато ми прилошее нощем, имам ужасно сърцебиене и се опитвам да го извикам със звънеца си, но кой да чуе? Спи си, като че нищо няма, и някоя сутрин ще се събуди и ще ме намери в леглото умряла от сърдечен удар, вместо да се въртя в кухнята около проклетите му рохко сварени яйца! Всичко това е, защото ти го караш да работи прекалено много.

Тя разцъфна в някакво кисело тържество: кирливите ризи бяха извадени на показ!

— Ден и нощ, дежурство след дежурство, да търчи подир пияните шофьори по никое време, а всеки може да държи пистолет под седалката си; да обикаля долнопробните барове и разните му бардаци — о, там се навъртат всякакви, но на теб какво ти става от това? Мога да си представя какво се върши там, онези евтини мръсни жени, които за чаша бира с удоволствие ще лепнат някоя неизлечима срамна болест на такова чисто, добро момче като моя Франк!

Режещият ѝ глас се извисяваше и жужеше, а главата на Джони се издущаваше и блъскаше в противодействие. Искаше му се тя да млъкне. Знаеше, че халюцинира, че физическата и психическата умора от тази ужасна нощ вземат връх над него, но все повече и повече му се струваше, че пред него стои майка му и че всеки момент ще се обърне от Банърман към него и ще започне да го агитира за чудния дар, даден му от бога.

— Мисис Дод... Хенриета... — започна Банърман търпеливо.

Но тя наистина взе, че се обърна към Джони и го изгледа с бляскавите си, тъповати свински очички.

— Кой е този?

— Специален сътрудник — незабавно отвърна Банърман. — Хенриета, аз ще поема отговорността за събуждането на Франк.

— Охооо, *отговорността*! — заизвива тя с чудовищен вибриращ сарказъм и Джони най-после схвана, че я е страх.

Излъчваше страха си на пулсиращи, шумни вълни и тези вълни бяха причина да се засили главоболието му. Нима Банърман не разбираше — ОТ-ГО-ВОР-НОСТ-ТА! Много сме важни, няма що! Да, но аз няма да дам да ми будят момчето посред нощ, така че ти, Джордж Банърман, и твоят специален сътрудник можете да си гледате работата!

Тя отново се опита да затръшне вратата, но този път Банърман блъсна силно и я отвори докрай. В гласа му напираше да избухне едва сдържан гняв, под който прозираше страхотно напрежение.

— Пусни ни да влезем, Хенриета, сериозно ти говоря! Пусни ни веднага!

— Нямащ право! — кресна тя. — Това не е полицейска държава! Ще ти изгори службата, обещавам ти! Я си покажи заповедта за обиск!

— Имам или нямам право, аз все пак ще говоря с Франк.

Банърман я отблъсна и влезе.

Полуавтоматично Джони го последва. Хенриета Дод посегна да го задържи. Джони я хвана за китката на ръката и тутакси в главата го удари като мълния такава болка, пред която досегашната бе просто нищо. *И жената изпита същото.* За миг, който траеше сякаш цяла вечност, те се гледаха, разбиращи всичко, ужасени. За този миг те бяха споени като в едно. После тя се отскубна и притисна ръце към великанската си гръд.

— Ох, сърцето ми... сърцето ми... — Тя зарови из джоба на халата си и измъкна от там флакон с хапчета. Лицето ѝ бе придобило цвета на сурово тесто. Успя някак си да отвори капачето на флакона и малките таблетки заподскачаха по пода, докато задържи поне една в шепата си. Джони не сваляше очи от нея, онемял от ужас. Чувствуваше главата си като огромен, пълен с кръв мехур, издут до пръсване.

— Вие сте знаели? — прошепна той.

Дебелите устни на сбръчканата ѝ уста се отваряха и затваряха, отваряха и затваряха, но звук не излизаше. Като устата на риба, изхвърлена на брега.

— През цялото това време *вие сте знаели?*

— Ти си дявол! — писна тя. — Чудовище!... Сатана... Ох, сърцето ми... ох, умирам... мисля, че умирам... извикайте лекар. *Джордж Банърман, да не си посмял да се качиш горе и да събудиш детенцето ми!*

Като търкаше несъзнателно длан в якето си, сякаш да махне някакво петно, Джони се запрепъва по стълбите след Банърман. Вън вятърът ридаше под стрехите като загубено дете. На средата на стълбите се обърна назад. Хенриета Дод се бе стоварила в един плетен стол: цяла планина от отпуснати тела, която дишаше на пресекулки, и стискаше огромните си гърди. Все още с чувството, че главата му се надува, той си мислеше унесено: „Много скоро ще се пръсне и това ще е краят. Слава богу!“

Подът на тесния коридор бе застлан със стара протрита пътека. По тапетите бяха избили петна от влага. Банърман тропаше на една затворена врата. Тук горе бе поне с десет градуса по-студено.

— Франк? Франк! Събуди се, Франк! Аз съм, Джордж Банърман.

Никакъв отговор. Банърман завъртя топката на бравата и бутна вратата. Беше се хванал за дръжката на револвера, но не бе го извадил от кобура. Това би могло да бъде фатална грешка, но стаята на Франк Дод бе празна.

Двамата се задържаха на прага. Пред погледите им се бе открила стая на дете. Тапетите, също с петна от влага, бяха с мотиви на танцуващи клоуни и кончета-люлки. На едно детско столче седеше парцален палячо и ги гледаше с лъскавите си пусти очи. В единия ъгъл имаше сандъче с играчки. В другия бе сложено тясно дървено креватче

с отметнати завивки. През едната му табла, в пълен дисонанс, бе праметнат коланът със затъкнат в кобура пистолет на Франк Дод.

— Мили боже! — удиви се Банърман. — Какво значи всичко това?

— Помощ! — долетя отдолу викът на мисис Дод. — Помогнете...

— Тя е знаела — обясни Джони. — Знаела е от самото начало, от случая с Фрешет. Той ѝ е казал. И тя го е прикривала.

Банърман отстъпи бавно от прага на стаята и отвори съседната врата. Очите му бяха замъглени от болка. Съседната стая бе спалня за гости, явно необитавана. Отвори килера. Там нямаше нищо освен една тавичка с отрова за плъхове, акуратно поставена на пода. Следващата врата в коридора бе пак спалня, този път недовършена и толкова студена, че Банърман виждаше дъха си. Огледа се. Точно срещу стълбището имаше още една врата. Запъти се към нея и Джони го последва. Вратата бе заключена.

— Франк? Вътре ли си? — Шерифът затрака с бравата. — Отвори, Франк!

Отговор не последва. Банърман ритна вратата — кракът му се стовари точно под дръжката. Чу се ясно изщракване, което дълго отекваше в главата на Джони като дрънченето на стоманен поднос, паднал върху мозайка.

— О, боже! — изстена сподавено Банърман. — Франк!

Джони виждаше през рамото му. Виждаше повече, отколкото му трябваше. Франк Дод се бе свлякъл върху клозетната чиния — гол, с наметнат върху раменете лъскав черен дъждобран. Черната му качулка (*качулката на палача*, помисли си Джони мрачно) лежеше върху казанчето като някаква гротескна, изпразнена от съдържание външна обвивка. Неизвестно как бе успял да си пререже сам гърлото. Джони не би повярвал, че такова нещо е възможно. На перваза на мивката лежеше пакетче бръснарски ножчета „Уилкинсън“. Едно самотно ножче на пода лъщеше зловещо. Върху острието му се бяха събрали капчици кръв. Кръвта на Франк Дод от прерязаната му вратна вена и сънна артерия бе оплискала цялата тоалетна. Локвички се бяха събрали и в гънките на дъждобрана, който се влачеше по пода. С кръв бе опръскана найлоновата завеса пред душа с мотиви от патенца, които плуват с чадърчета над главите си. Кръв имаше дори по тавана.

На врата на Франк Дод бе закачена с връвчица табелка, на която бе написано с червило: ПРИЗНАВАМ.

Главата на Джони буквално се запали от непоносимо силния пристъп на болката. Той затърси опора с ръка и се хвана за дръжката на вратата.

„Разбрал е — мислеше си той несвързано. — Разбрал е още щом ме е видял. Разбрал е, че всичко е свършено. Прибрал се е вкъщи. Свършил е тази работа.“

Причерня му пред очите — черните кръгове се надигнаха и го погълнаха като талази на злото.

„С каква сила те е дарил господ, Джони.“

(ПРИЗНАВАМ)

— Джони?

Глас от далечината.

— Джони, лошо ли...

Гласът чезнеше. Чезнеше и всичко наоколо. Това беше добре. Още по-добре би било, ако изобщо не се беше съвземал от комата. За всички би било по-добре. Е, бе използвал своя шанс.

— Джони...

Франк Дод се бе затворил тук и бе успял някак да си пререже гърлото, дето се казва, от ухо до ухо, а навън бурята вилнееше, сякаш някой бе отприщил всички нечисти сили на земята. Рукнали като фонтан, както бе казал баща му онази зима преди дванадесет години, когато тръбите в мазето замръзнаха и се спухаха. Рукнали като фонтан. И то как — чак до тавана!

Струваше му се, че на това място бе извикал, но по-късно вече не беше така сигурен. Може да бе крещял само наум. Но нямаше съмнение, че тогава бе искал да вика, да излее с вика си целия ужас, цялата мъка и агонизиращата болка, насъбрани в сърцето му.

После усети, че пропада в зиналия мрак, и бе благодарен. Джони загуби съзнание.

ЯСНОВИДЕЦ ОТ ЩАТА МЕЙН ПОСЕЩАВА МЯСТОТО НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО И
ЗАВЕЖДА МЕСТНИЯ ШЕРИФ В ДОМА НА УБИЕЦА — НЕГОВИЯ НАЙ-БЛИЗЪК
ПОМОЩНИК

(от специалния кореспондент на „Таймс“)

Джон Смит от Паунъл може и да не е парапсихически феномен, но човек трудно би убедил в това Джордж Ф. Банърман, шериф на областта Касъл, щата Мейн. Доведен до отчаяние след шест жестоки убийства в малкото градче Касъл Рок, разположено в Западен Мейн, шерифът Банърман се обади по телефона на мистър Смит и го помоли да дойде в Касъл Рок и да му помогне, ако може. Мистър Смит, който в средата на тази година се прочу по цялата страна с излизането си от дълбока кома след петдесет и пет месеца в безсъзнание, бе обявен за шарлатанин от илюстрирания седмичник ПРОНИКНОВЕНО ОКО. Но на вчерашната пресконференция единственият коментар на шерифа Банърман бе: „Тук в Мейн пет пари не даваме за мнението на онези ньюйоркски репортьори.“

Според шерифа Банърман мистър Смит коленичил и запълзлял на четири крака по мястото в градската градина на Касъл Рок, където било извършено шестото убийство. Когато се изправил на крака, той вече знаел две неща: какво значи да ти премръзнат пръстите и как се казва убиецът — Франклин Дод, помощник-шериф, на работа в полицията на областта Касъл от пет години, също както и самият Банърман.

Неотдавна мистър Смит предизвика вълнения в своя роден щат, като обяви след проблясък на ясновидство, че къщата на инструкторката му по лечебна физкултура се е запалила. Това прозрение излезе стопроцентова истина. На последвалата пресконференция един от репортьорите го принуди...

„Нюзуик“, стр. 41, седмицата от 24 декември 1975 г.

Може би за пръв път след Питър Хъркос в страната се появява истински парапсихически феномен. Хъркос бе роденият в Германия ясновидец, който имаше способността да отговаря на всякакви въпроси относно личния живот на хората само при докосване на ръка, прибор за хранене или предмет от чантата им.

Джон Смит е свенлив, скромнен младеж от градчето Паунъл, Южен Мейн. Преди няколко месеца той се събуди от дълбока кома, в която бе прекарал повече от четири години след автомобилна катастрофа (виж снимката). Според лекуващия го невролог, доктор Самюъл Уейзак, степента на възстановяването при Смит била направо изумителна. Днес той се възстановява от слаба форма на измръзване и четиричасова загуба на съзнание след невероятното разбулване на дълга серия неразгадани убийства в град...

27 декември 1975 г.

Скъпа Сара,

Двамата с татко много се зарадвахме на писмото ти, което получихме този следобед. Аз се чувствам наистина отлично, така че ти няма да се тревожиш повече, нали? Макар че съм ти много признателен за съчувствието. Прословутото „измръзване“ бе силно преувеличено в пресата. Само няколко петънца по върховете на три пръста на лявата ми ръка. Загубата на съзнание бе чисто и просто припадък, „предизвикан от емоционално претоварване“ — както се изрази Уейзак. Да, той пристигна лично и настоя да ме откара в болницата на Портланд. Самата гледка „Уейзак в действие“ си струва едно постъпване в болница. Със заплахи и нахалство той си издействува да му предоставят стая за преглед, както и електроенцефалограф с техник да го обслужва. Твърди, че не е открил нови поражения върху мозъка или следи от прогресиращи

увреждания. Иска да проведе цяла серия нови изследвания, някои от които звучат като чиста инквизиция: „Отречи се, еретико, иначе ще ти направим още една пневмоцеребрална томография!“ (Ха-ха-ха, а ти все още ли смъркаш онзи проклет кокаин, скъпа?) Както и да е, аз отхвърлих любезното предложение да ме помушкат и почовъркат още малко. Татко доста ми се цупи, задето не съм искал да се изследвам, като все прави сравнения с майка ми, която не искаше да си взима лекарствата за сваляне на кръвното. Много е трудно да му се обясни, че дори Уейзак да открие нещо, десетократно по-сигурно е, че нищо няма да може да направи да ми помогне.

Относно бележката в „Нюзуик“ — и аз я четох. Снимката е от пресконференцията, само че подрязана. Нямам вид на човек, когото би желал да срещнеш по тъмна доба, а? Ха-ха! Велики боже! (Както обича да казва твоята дружка Ан Страфорд.) Как бих искал да не бяха отпечатвали този материал! Колетчетата, картичките и писмата отново заваляха по пощата. Вече не отговарям на никого. Ако обратният адрес не ми говори нищо, просто пиша: „Да се върне на подателя.“ Тези писма и пратки преливат от мъка, надежда, омраза, вяра и неверие и само ми напомнят за майка ми от последните й дни.

Не исках картината да излезе толкова мрачна, а и действително няма нищо страшно. Само че не желая да стана практикуваща врачка, не искам да ходя по турнета и да се показвам по телевизията (някакъв наглец от Ен Би Си се добрал, дявол знае как, до нашия телефонен номер и ме попита бих ли участвувал като „събеседник по желание“ в програмата на Карсън). Грандиозна идея, какво ще кажеш? Дон Рикълс ще понагруби тоя-оня, някоя начинаеща актриса ще пораздуса „големите си сини очи“ и най-накрая аз ще попредскажа туй-онуй. И цялата тази боза ви я поднася всемогъщата компания „Дженеръл Фудс“. Не искам да имам нищо общо с подобно пе-лай-пе-но! Онова, което най-искрено желая, е да се върна в Клийвс Милс и да потъна в сладката анонимност на гимназиалния учител по

английски език, като си запазя яснovidството за сбирките на местните футболни запалянковци.

Струва ми се, че друго засега няма. Надявам се, че с Уолт и Дени сте прекарвали една чудесна Коледа и сега с нетърпение очаквате настъпващата Героична изборна година на двувековния юбилей^[3] (ако не друг, то сигурно поне Уолт ще е много ентузиазизиран). Драго ми е да науча, че половинката ти е била издигната като кандидат за едно от сенаторските места на щата, но стискай палци, Сара — 1976 г. не обещава да бъде от най-елитните години за почитателите на слона^[4]. Можеш да благодариш за това на онзи субект от Сан Клементе.

Татко изпраща най-добри пожелания и ме моли да ти предам благодарностите му за снимката на Дени, който наистина му е влязъл под кожата. Аз също ви желая всичко най-добро. Благодаря за писмото и за тревогата ти за мен (напразна, но много приятна). Чувствувам се добре и горя от нетърпение да поема отново ярема на задълженията си.

С най-добри чувства
Джони

П. П. За последен път ти казвам, малката, зарежи този кокаин.

Дж.

29 декември 1975 г.

Драги Джони,

Струва ми се, че това е най-трудното, най-горчивото писмо, което ми се е налагало да пиша за шестнадесет години работа в училищната администрация. Не само защото си ми добър приятел, но и защото си адски добър учител. Хубавото си е хубаво и дори да искам да те изчеткам, нищо ново няма да кажа, така че по-добре да не се опитвам.

Снощи се проведе специално събрание на училищния съвет (по настояване на двама членове от съвета, чиито имена няма да споменавам, но тъй като бяха

в съвета и по времето, когато ти преподаваше, мисля, че ще се досетиш кои са). С пет „за“ и два „против“ бе гласувано договорът ти да бъде анулиран. Причината: бил си твърде противоречива личност, за да бъдеш добър учител. Така се възмутих, че за малко не подадох оставка. Да не бяха Морийн и децата, сигурно щях да го направя. Този произвол надминава дори изхвърлянето на книги като „Заеко, бягай“ или „Спасителят в ръжта“ от учебната програма. Тук става дума за нещо много по-лошо, нещо, което е направо гнусно.

Всичко това съм им го казал, но можех със същия успех да им говоря и на есперанто или на суахили. Тях ги интересува само, че снимката ти се е появила в „Нюзуик“ и в „Ню Йорк Таймс“ и че историята в Касъл Рок е влязла в новините на националните радио- и телевизионни предавания. Твърде противоречива личност! Пет склерозирали членове на училищния съвет, от хората, които се вълнуват повече за дължината на косите, отколкото за учебниците, които се хвърлят енергично да открият кой пуши марихуана в училище, вместо да се заемат с осигуряването на някакво що-годе съвременно оборудване за природонаучните кабинети.

Написах остро протестно писмо до разширения състав на училищния съвет и с известен натиск бих могъл да накарам и Ървин Файнголд да го подпише с мен. Но няма защо да се лъжем, че има дори малка надежда някой от тези дъртаци да си промени становището.

Джони, моят искрен съвет е да си вземеш адвокат. Ти подписа договор по всички правила и съм убеден, че можеш да изстискаш от тях заплатата си до последния цент, независимо дали кракът ги ще стъпи в класната стая, или не. Обади ми се да си поговорим, когато имаш настроение.

От сърце и душа съжалявам за станалото.

Твой приятел
Дейв Пелзен

Джони стоеше до пощенската кутия с писмото на Дейв в ръка и го гледаше с невярващ поглед. Бе последният ден на 1975 г., изцъклен и хапещо-мразовит. Дъхът излизаше от ноздрите му на тънки бели облачета.

— Каква гадост! — простена той. — Боже, каква гадост!

Все още неспособен да асимилира напълно станалото, той се наведе вдървено да види какво друго му е донесъл пощаджията. Както обикновено кутията им бе претърпана. Просто по случайност писмото на Дейв бе попаднало най-отгоре и се подаваше през процепа.

Бяла бележка, потрепваща от вятъра, го подканяше да си получи колетите, неизбежните колети: „Съпругът ми ме напусна в 1969 г., ето чифт негови чорапи, кажете ми къде да го намеря, за да го накарам, мръсникът му с мръсник, да ми плаща издръжка за детето.“ „Моето бебе умря от задушаване миналата година. Ето му дрънкалката, моля напишете ми: дали се чувства щастливо горе при ангелите? Не го кръстих, защото баща му беше против, а сега сърцето ми се къса.“ Старата песен без край.

„С каква сила те е дарил господ, Джони.“

„Причината: бил си твърде противоречива личност, за да бъдеш добър учител.“

Обзет от внезапен пристъп на ярост, той започна да скубе писмата — и малки, и големи — от пощенската кутия, като изпускаше много от тях по снега. Неизбежното главоболие започна да набира сили около слепоочията му подобно на два тъмни облака, които щяха бавно да се слоят и да го обгърнат в непоносима агония. От очите му рукоуха сълзи, потекоха по страните му и тозчас замръзнаха в две блестящи ледени пътечки.

Той се наведе и започна да събира изтърваните писма. Върху едно от тях, двойно, тройно по-голям, през призмата на сълзите той видя адрес, написан с дебел, черен молив: „За Джон Смит, дету врачува“.

— Ето, това съм аз — онзи, дету врачува!

Ръцете му неудържимо се затресоха и на земята се изсипа всичко — включително и писмото на Дейв. То се залюля грациозно и кацна

върху купчината от писма. През мокрите си от безсилни сълзи ресници Джони успя да види надписа на официалната училищна бланка заедно с емблемата — горящия факел и мотото:

ДА УЧИМ, ДА СЕ УЧИМ, ДА ЗНАЕМ, ДА СЛУЖИМ НА ОТЕЧЕСТВОТО!

„На задника ми да служите, копелета мръсни!“ Джони падна на колене и започна да събира писмата, като ги загребваше с ръкавиците си. Тъпата болка в пръстите му напомни за неотдавнашното премръзване, за мъртвия Франк Дод, яхнал клозетната чиния право към зиналата вечност, с потънали в кръв руси коси — косите на американския идеал. ПРИЗНАВАМ.

Грабна писмата и заповтаря под нос като развалена грамофонна плоча: „Ще ме довършите бе, хора, направо ще ме свършите! Защо не ме оставите на мира, не виждате ли, че ме убивате?“

Накара се да млъкне. Нищо нямаше да постигне така. Животът щеше да продължава да си тече. Тъй или иначе, животът непременно щеше да продължава да си тече.

Джони пое обратно към къщи и се замисли какво ли би могъл да работи сега. Сигурно нещо щеше да се появи. Ако не друго, то поне пророчеството на майка му се бе сбъднало. Божия мисия, или не, но той я бе изпълнил. Нямаше никакво значение, че това е мисия на камикадзе — той я бе изпълнил докрай.

Беше разчистил сметките си със съдбата.

---

[1] Американски художник модернист. — Б.пр. ↑

[2] Персонаж от телевизионен сериал. — Б.р. ↑

[3] В 1976 г. се навършиха двеста години от подписването на Декларацията на независимостта в САЩ, което се смята за рождена дата на нацията. — Б.пр. ↑

[4] Слонът е талисман на Републиканската партия в САЩ, а на Демократическата е магарето. — Б.пр. ↑

ЧАСТ II
СМЕЕЩИЯТ СЕ ТИГЪР

ГЛАВА XVII

1

Момчето четеше бавно, като си показваше с пръст. Дългите му, бронзови от слънцето крака на спортист бяха опънати на шезлонга край плувния басейн. Бе ясен юнски ден.

— „Разбира се, младият Дани Джу... Джунипър... младият Дани Джунипър бе мъртъв и пре... предполагам малцина в света биха казали, че не си е за... зъс... зае...“ О, по дяволите, не мога!

— Малцина в света биха казали, че не си е заслужил смъртта — помогна му Джони Смит. — Един малко по-засукан начин да се каже, че според повечето хора смъртта на Дани е нещо хубаво.

Чък го гледаше и вместо обичайната приветливост по лицето му се изписа познатата смесица от чувства: той се забавляваше и сърдеше, и стесняваше, и мръщеше едновременно. После въздъхна тежко и отново забодя нос в каубойската история на Макс Бранд.

— „Заслужил смъртта. Но за мен беше цяла три... тру... тра...“

— Трагедия — помогна Джони.

— „Но за мен беше цяла ТРАГЕДИЯ, че смъртта му настъпи тъкмо в момента, когато се канеше да изкупи поне малка част от зло... злодеянията си, като извърши едно много добро дело. Не е чудно, че от това ми прес... прие...“

Чък затвори книгата, вдигна поглед към Джони и се усмихна лъчезарно.

— Джони, какво ще кажеш — да свършваме за днес, а?

Беше пуснал една от най-подкупващите си усмивки, с която сигурно бе изпосвалил всички почитателки на отбора му навред в Ню Хампшир.

— Кажи, не те ли тегли към басейнчето, а? Бас държа, че вътре е бомба! Гледай каква пот се лее от мършавото ти телце.

Джони трябваше да признае поне пред себе си, че наистина го теглеше към басейна. Първите летни седмици на юбилейната 1976 г.

бяха необичайно горещи и задушни. Някъде отвъд разкошната бяла къща долиташе монотонното пърпорене на бензиновата косачка, която градинарят бе подкарал по „парадните четиридесет“^[1], както ги наричаше Чък. От такова бръмчене на човек му се приискваше да изпие две чаши ледена лимонада и да си подремне.

— Без непочтителни забележки по повод мършавото ми телце — смъмри го на шега Джони. — Освен това току-що започнахме главата.

— Да, но преди това прочетохме други две.

Чък отново правеше мили очи. Джони въздъхна. Обикновено успяваше да го накара да се занимава по-дълго, но този следобед нямаше да стане. Пък и момчето днес бе докретало криво-ляво до затвора в Амители през мрежата уловки, поставени от Джон Шербърн, и бе проследило злия Червен ястреб, когато се промъкна вътре и уби Дани Джунипър.

— Е, добре! Тогава довърши само тази страница — отстъпи Джони. — Думата, на която засече, е „призля“. Хайде, Чък, не бой се, няма да те ухапе.

— Ей, страхотен си! — Усмивката стигна чак до ушите на момчето. — И няма да ми задаваш въпроси накрая, нали?

— Ммммм... може би само един-два.

Чък направи кисела физиономия, но тя бе чиста преструвка — беше се отървал с малко и си го знаеше. Той отново разтвори книгата с меки корици и картинка на безстрашен каубой, който нахълтва в кръчма през летящите вратички, и бавно засрича с глас, до такава степен различен от нормалния му, че преспокойно би могъл да бъде и чужд.

— „Не е чудно, че от това ми пре... призля начаса. Ала то бе не... бе нищо в сравнение с гледката, която ме очакваше при смъртния одър на Том Кейн... Кениън. Той бе прострелян в гърдите и вече белеше душа, когато аз...“

— Береше душа — спокойно го поправи Джони. — Следи смисъла, Чък.

— Белеше душа — повтори Чък и се изсмя. После продължи да чете: — „... и вече БЕРЕШЕ душа, когато аз прес... прис... когато аз пристигнах.“

Джони почувствува как в него се прокрадва една дълбока тъга за това момче, като го гледаше тъй сгънато над евтиното издание на

„Мълниеносният“, най-обикновено каубойско романче, което би трябвало да се гълта като топъл хляб. А вместо това момчето пъшкаше и кълвеше с показалец непретенциозното повествование на Макс Бранд. Бащата на момчето, Роджър Чатсуърт, бе собственик на текстилни заводи и действително голяма клечка в Южен Ню Хампшир. Притежаваше тази къща в Дърам с нейните шестнадесет спални и с прислуга от петима души, включително и виетнамеца Нго Фат, който ходеше в Портсмут веднъж седмично на курсове за получаване на американско поданство. Чатсуърт се возеше във фантастичен, реставриран „Кадилак“, модел 1957 г., със сгъваем покрив. Съпругата му, много мила, около четиридесетгодишна жена с ясни ведри очи, караше „Мерцедес“. Чък имаше „Корвет“-а. Състоянието на семейството възлизаше кръгло на пет милиона долара.

А седемнадесетгодишният Чък изглеждаше така, както бог сигурно си е представял човека, когато е вдъхвал живот в глината, често си мислеше Джони. Физически момчето бе чудесен екземпляр. Високо метър и осемдесет и пет, то тежеше деветдесет килограма — само мускули, никаква тлъстинка. Лицето му, може би не достатъчно интересно, за да бъде истински красиво, бе чисто, без младежки пъпки и украсено с великолепни зелени очи, покрай което Джони осъзна, че познава само още един човек с действително зелени очи — Сара Хазлет. В гимназията си Чък бе апотеоз на училищен лидер — едва ли не до степента на абсурда. Беше капитан и на бейзболния, и на футболния отбор, старши на долните класове през изминалата година и избран да оглави съвета на ученическото самоуправление през следващата. И което бе най-удивителното, въпреки всичко ни най-малко не си бе навирил носа. Както се бе изразил Хърб Смит, който веднъж намина да види Джони на новата работа, Чък бе „момче на място“. Хърб просто нямаше в речника си по-висока оценка. А в добавък един прекрасен ден това момче на място щеше да стане и ужасно богато.

Но ето го сега: залегнал в мрачна решителност над книгата, като картечар, останал сам на изоставена огнева позиция, една по една той изстрелваше думите, както му идваха на устата. По този начин увлекателната, изпълнена с много действие книга на Макс Бранд за единоборството на симпатичния нехранимайко Джон Шербърн — „Мълниеносният“ с бандита Червения ястреб от племето на команчите

зазвучаваше в устата на Чък не по-вълнуващо от реклама за полупроводници или за железопътни вагони.

Ала Чък съвсем не беше глупав. Имаше хубав успех по математика, отлична памет и съръчни ръце. Лошото бе, че много трудно запомняше думи от печатен текст. Говорният му речников запас бе богат, лесно схващаше на теория как звуците се свързват в думи, но очевидна не можеше да го приложи на практика. Освен това случваше се и безупречно да прочете цяло изречение, но ако трябваше да го преразкаже, ставаше ясно, че нищо не му е влязло в главата. Баща му се боеше, че момчето страда от алексия, но Джони имаше друго мнение — до ден-дневен той не беше срещал дете с такова увреждане, въпреки че много родители се хващаха за думата, за да обяснят или оправдаят лошото четене на децата си. И тук явио нямаше локализирано мозъчно заболяване, а нещо от по-широко естество: обща и пълна фобия спрямо четенето.

Проблемът се бе задълбочавал все повече и повече през последните пет години от учението на Чък, но родителите му, както и той самият, го бяха приели на сериозно едва когато недостатъкът бе започнал да застрашава участието на момчето в спортните отбори. А имаше и по-лошо. До зимата най-късно Чък трябваше да издържи матурата си, ако искаше от есента на 1977-а да бъде студент. С математиката нямаше страшно, но с останалите предмети... ех, ако можеше да му зададат въпросите устно, би изкарал без всякакви усилия над средния успех. Ама не дават да си водиш на матура четец, колкото и голяма клечка да е баща ти в щата.

— „Но пред мен беше един нов... един нов човек. Знаеше какво го чака и бе изпълнен с поразителна сме... смес... смелост. Не искаше нищо и не съжаляваше за нищо. И ужасът, и нап... напрежението, които го вла... владя... владееха, докато бе ис... ис... испавен... изправен пред неизвестна участ...“

Джони бе прочел обявата за частен учител във вестник „Мейн Таймс“ и се бе кандидатира, без да храни особена надежда, че ще го наемат. От средата на февруари живееше в Китъри, за да бъде по-далеч от Паунъл, от ежедневно претъпканата поща, от растящия поток репортьори, които нахълтваха в къщата, от притеснените жени с тъжни погледи, които „по случайност минавали оттук и решили да се отбият“. (Колата на една от тези, които „по случайност минавали оттук и

решили да се отбият“, имаше номер от щата Мериленд; друга бе пристигнала със стар, измъчен „Форд“ с номер от Аризона.) Тези жени протягаха ръце да го докоснат...

В Китъри за пръв път бе открил, че едно анонимно име като Джон Смит, без инициал по средата, си има своите предимства. На третия ден от пристигането си в града бе предложил услугите си за готвач на бързи закуски, изтъквайки своя опит от университетския бюфет и лагера край езерата Рейнджли, където едно лято бе готвил на децата. Собственицата на закусвалнята, калена в огъня вдовица на име Руби Пелетие, мина с поглед по данните в заявлението на Джони и каза:

— Не смяташ ли, че си мъничко по-учен, отколкото се иска, за да разливаш чорбата, а, мързеланко?

— Така си е — отвърна Джони. — Толкова се преучих, че от мен вече става само безработен.

Руби Пелетие сложи ръце на кокалестите си хълбоци, отметна назад глава и се затресе в дълбок гърлен смях.

— А мислиш ли, че ще устискаш да не се подрискаш, когато в два часа през нощта нахълтат глутница моторизирани хлапаци и презглава започнат да поръчват бъркани яйца, шунка, наденици, препечени филийки и палачинки?

— Надявам се, че ще устискам.

— Надявай се, ама още нямаш представа за какво ти говоря и какво те чака — подигра се Руби. — Но ще ти дам да опиташ, студентче, пък да видим. Иди да си извадиш медицинско, за да сме на чисто пред здравните органи, и гледай да не ти открият нещо. Ще те взема на работа веднага.

Беше изпълнил всичко и след две кошмарни седмици (през които между другото бе успял да си направи няколко болезнени мехура на дясната ръка — бе цопнал по-бързо, отколкото трябваше, телената кошничка с картофките във врящото олио) вече той гонеше работата, а не тя него. Когато видя обявата на Чатсуърт във вестника, Джони изпрати автобиография на указания адрес. В описанието на квалификацията си включи и специализацията, която бе получил на едносеместриален семинар по проблемите на изоставачи в учението и затруднени в четенето деца.

В края на април, два месеца след постъпването му в закусвалнята, се получи писмо от Роджър Чатсуърт, който го канеше за разговор на пети май. Той си взе свободен ден и в 14,10 ч през един чудесен следобед вече седеше в кабинета на Чатсуърт. Пролетта беше в разгара си. Джони държеше в ръка чаша пепси с много лед, и слушаше разказа на домакина за проблема на сина му.

— Мислите ли, че това е алексия? — попита накрая той.

— Не. По-скоро прилича на пълна фобия спрямо четене.

Чатсуърт трепна.

— Синдромът на Джаксън?

Джони бе удивен, както без съмнение се очакваше да бъде. Майкъл Кери Джаксън бе специалист по английски език от университета в Южна Калифорния, който преди девет години бе предизвикал доста вълнения с книгата си „Невъзприемчивият читател“. В нея се описваха голям брой прояви на затормозяване при четенето, които впоследствие бяха наречени синдром на Джаксън. Книгата беше хубава, ако човек успееше да преодолее високия ѝ научен стил. Фактът, че Чатсуърт го бе преодолял, беше достатъчен за Джони да разбере колко е загрижен да разреши проблема на сина си.

— Нещо такова — потвърди Джони. — Но разбира се, аз още не съм виждал сина ви, не съм го чувал как чете.

— Има поправителни от миналата година — по американска литература, история и по обществено устройство, представете си. Скъсали го на изпита, защото не могъл да прочете проклетото билетче. Имате ли разрешително за преподаване в Ню Хампшир?

— Не, но веднага мога да си извадя.

— А как смятате да подходите към проблема?

Джони му описа метода. Чък щеше да чете много на глас, предимно увлекателни неща като приключения, научна фантастика, уестърни и книжки от типа на „Любознайко в гаража“. Постоянно щеше да отговаря на въпроси върху прочетенето. Щеше да се направи опит да бъде освободен от напрежението по начина, описан в книгата на Джаксън.

— Обикновено най-тежко страдат способните ученици — обясни Джони. — Те се престарават, с което само задълбочават затормозяването. Получава се нещо като заекване на мисълта...

— Това Джаксън ли го казва? — рязко го прекъсна Чатсуърт.

— Аз го казвам — засмя се Джони.

— Добре. Продължавайте.

— Понякога, ако непосредствено след упражнение ученикът успее напълно да се разтовари и ако в този момент върху него не тегне мисълта, че ще трябва да се мъчи да повтори прочетенето, блокираните връзки в паметта сякаш от само себе си се прочистват. Когато това стане, ученикът започва да преосмисля стратегията си на атака — един вид позитивно мислене...

Чатсуърт слушаше със светнали очи. Джони бе попаднал тъкмо в сърцето на неговата собствена философия — в сърцето на философията може би на повечето хора, които се издигат със собствени сили.

— Нищо не помага на успеха, както успехът, нали?

— Да, нещо такова.

— Колко време ще ви трябва да си извадите разрешителното?

— Колкото трае обработката на заявлението. Навярно около две седмици.

— Тогава ще можете ли да започнете от двадесети?

— Искате да кажете, че съм назначен?

— Стига да желаете, работата е ваша. Можете да се настаните в къщата за гости, тъкмо да се отървем от нашествието на роднините, да не говорим за приятелите на Чък — много държа той да залегне здраво над книгите. Ще ви плащам по шестстотин долара на месец — не е царска заплата, но ако Чък се оправи, ще има и солидна премия. Солидна, повярвайте ми.

Чатсуърт свали очилата и прекара ръка по лицето си.

— Аз много обичам сина си, мистър Смит. Искам той да е добре. Помогнете ни, ако можете.

— Ще се опитам.

Чатсуърт сложи обратно очилата си и се върна към автобиографията на Джони.

— Не сте преподавали отдавна. Не ви ли понасяше?

„Започна се“ — помисли си Джони.

— Напротив, понасяше ми, но преживях злополука.

Чатсуърт бе преместил погледа си върху белезите по шията на Джони, където бяха частично удължили атрофиралите му сухожилия.

— Автомобилна катастрофа?

— Да.

— Тежка ли?

— Да.

— Изглеждате ми добре сега.

Той взе автобиографията, пхна я в някакво чекмедже и колкото и да бе чудно, това бе всичко. Така че след прекъсване от пет години Джони щеше да преподава отново, макар и само на един-единствен ученик.

2

— „И макар че аз ко... косвено бях до... дор... допринесъл за смъртта му, той хвана ръката ми в отпуснатите си пръсти и ми се усмихна, за да ми покаже, че ми про... прощава. Това бе тежък момент и аз си тръгнах с чувството, че съм направил повече злини на този свят, отколкото бих могъл да ис... изкупя.“

Чък затвори с трясък книгата.

— Готово. Който влезе последен в басейна, е магаре.

— Само за момент, Чък.

— Оооох... — Чък се тръшна отново на шезлонга и по лицето му се изписа гримасата, за която Джони вече си имаше име: „Ох, тези въпроси!“ Изтерзаното добродушно търпение бе главното в нея, но отдолу понякога прозираше и един по-различен Чък: смръщен, тревожен, изплашен. Ужасно изплашен. Защото светът принадлежеше на четящите. За неграмотните нямаше място в Америка — те бяха като изкопаеми, осъдени да се лутат в задънена улица. Чък бе достатъчно умен да го осъзнае. Той изпитваше ужас от онова, което можеше да му се случи в училище наесен.

— Само един-два въпроса, Чък.

— Има ли смисъл? Все едно, няма да мога да отговоря.

— Ще можеш, ще можеш. Този път ще отговориш на всичките.

— Нали знаеш, че не разбирам нищо от онова, което чета? —

Чък гледаше кисело и нещастно. — Чудя ти се защо ли се мъчиш с мен. Трябва много да са ти нужни тези мангизи.

— На тези въпроси ще отговориш, защото не се отнасят до книгата.

Чък вдигна очи.

— Не се отнасят до книгата? Тогава защо ще ги задаваш? Мислех, че...

— Направи ми удоволствие, моля те.

Сърцето на Джони биеше лудо и той не се учуди особено, като разбра, че го е страх. Отдавна чакаше този момент, чакаше да се създадат подходящи условия. И едва ли щеше да дочака по-подходящи от сегашните. Нямаше я мисис Чатсуърт, която обикновено кръжеше загрижено наоколо и притесняваше още повече Чък. Нямаше ги приятелите, които се цамбуркаха из басейна и го караха да се чувства неудобно, че чете на глас като изоставащ четвъртокласник. И най-важното: баща му, на когото Чък най-много държеше да са хареса, също го нямаше. Беше заминал за Бостън, където Комитетът на Нова Англия по опазването на околната среда се събирал да обсъжда замърсяването на водите.

Откъс от книгата на Едуард Стани „Обзор върху дефектите, спяващи обучението на децата“:

„Рупърт Дж. бил седнал на третия ред в киносалона. Всички други седали поне с шест реда по-далеч от екрана и той бил единственият, който можел да забележи, че малка купчинка боклук на пода се е подпалила. Рупърт Дж. станал и понечил да извика: «П-П-П-П-П-», а публиката зад гърба му се разкрещяла да сядат и да мълчат.

— Как се почувствувахте тогава? — попитах Рупърт Дж.

— Хиляда години да се опитвам, няма да мога да ви обясня — отговори ми той. — Бях изплашен, но два пъти повече бях разстроен. Чувствувах се непълноценен, недостоеен за член на човешкото общество. Винаги когато съм заеквал, съм се чувствувал така, но тогава се чувствувах и безсилен.

— Имахте ли и други някакви чувства?

— Да, беше ме яд, че някой друг ще види пожара и нали разбирате...

— Ще обере славата за това, че е предупредил?

— Да, точно така. Единствен аз видях началото на пожара, а можех само да повтарям «П-П-П-П-П» като развалена грамофонна плоча. Недостоеен за член на човешкото общество — ето най-доброто описание на чувствата ми.

— А как успяхте да се деблокирате?

— Предният ден бе рожденият ден на майка ми и аз ѝ бях купил букет рози. Та както си стоях в киното и слушах виковете им по мен, изведнъж си помислих: «Ей сега ще отворя уста и ще изкрещя „РОЗИ“ колкото се може по-силно.» Приготвих се за думата «рози».

— И после какво стана?

— Отворих уста и с всички сили изкрещях: ПОЖАР!“

Бяха минали осем години, откакто Джони бе прочел този случай в увода към книгата на Стани, но той се бе запечатал в паметта му. Според него ключовата дума в спомена на Рупърт Дж. бе „безсилен“. Ако човек се настрои на мисълта, че сексуалният акт е най-важното нещо на света за дадения момент, той десето- и дори стократно увеличава риска да се почувствува безсилен да направи каквото и да е. А ако се навиеш, че най-важното нещо на света е четенето...

— Как е второто ти име, Чък? — попита Джони нехайно.

— Мърфи — ухили се момчето. — Това се вика дивотия, а? Моминското име на майка ми. Сама да си го казал на Джак или на Ал, ще ти ступя хилавите кокали.

— Не се бой. Кога е рожденият ти ден?

— На осми септември.

Джони започна да сипе скоростно въпросите, без да дава време на Чък да помисли, но и въпросите бяха такива, че нямаше какво да се мисли.

— Как се казва приятелката ти?

— Бет. Но ти я познаваш, Джони...

— Как е второто ѝ име?

— Алма. Ужасно, нали?

— Как се казва дядо ти по бащина линия?

— Ричард.

— Кой според теб ще спечели в бейзболния шампионат на Източните щати тази година?

— „Янките“. С лекота.

— Кого би искал да видиш президент?

— Джери Браун.

— Смяташ ли да си продадеш колата?

— Не сега, може би догодина.

— Майка ти ли настоява?

— Естествено. Не можела да бъде спокойна, като знаела какви скорости развива.

— Как успя Червеният ястреб да се промъкне в затвора и да убие Дани Джунипър?

— Шербърн не бе обърнал достатъчно внимание на капака, с който се затваряше входът към тавана на затвора — отвърна Чък веднага, без да мисли, и тържеството, което се надигна в гърдите на Джони, го замая като голяма глътка чисто уиски. Беше се получило. Беше накарал Чък да говори за рози и той бе отвърнал с мощен крясък *пожар*.

Чък го гледаше безкрайно учуден.

— Червеният ястреб се промъкна на тавана през капандурата на покрива. Отвори с крак капака. Застреля Дани Джунипър. Застреля и Том Кениън.

— Правилно, Чък.

— Спомних си — Промълви Чък и вдигна поглед към Джони. Очите му се разшириха, а по ъгълчетата на устата му заигра усмивка. — Как хитро ме праметна и аз си спомних!

— Просто те хванах за ръка и ти помогнах да заобиколиш онова, което ти е пречило през цялото време. Но каквото и да е, то още си остава там, не бива да се заблуждаваш, Чък. В кое момиче се влюби Шербърн?

— Ъъ... — Погледът му помътня и той неохотно поклати глава. — Не помня. — И изведнъж се плесна злобно по крака. — *Нищичко* не помня! *Глунав* съм като патица!

— Разказвали ли са ти как са се запознали майка ти и баща ти?

Чък го погледна и се поусмихна. На мястото, където се бе ударил по крака, бе останал червен отпечатък.

— Разбира се. Тя работела към фирмата „Ейвис“^[2] в Чарлстън, Южна Каролина. Дала на баща ми кола със спукана гума. — Чък се изкиска. — И досега твърди, че се е омъжила за него само защото „НОМЕР ДВЕ се стареа и обслужва по-добре“.

— А в кое момиче се влюби Шербърн?

— В Джени Лангхорн. Тя му носи грамадни неприятности. Джени е любимата на Грешам. Червенокоса е. Като Бет. Тя... — Чък се сепна и зяпна Джони, сякаш бе измъкнал зайче от джобчето на ризата му. — Пак го направи!

— Не аз, ти го направи. Номерът е съвсем прост — отвлича се вниманието. Защо казваш, че Джени Лангхорн носи грамадни неприятности на Джон Шербърн?

— Защото Грешам е важна клечка в града...

— Кой град?

Чък отвори уста, но не можа да каже нищо. Тогава неочаквано отвърна очи от Джони, погледна към басейна, усмихна се и пак се загледа в него.

— Амити. Също като в „Челюсти“.

— Така. Как стигна до името?

Чък разцъфна в усмивка.

— Звучи адски глупаво, но се замислих дали да не се опитам да влезна в отбора по плуване и то се появи. Голям номер! Фантастичен номер!

— Добре. За днес стига, струва ми се. — Джони бе изморен, плувнал в пот и много, много доволен. — Да ти кажа, ако не си забелязал — ти постигна първия решителен успех по пътя към преодоляването на проблема си. Хайде да поплуваме. Който влезе последен в басейна е магаре.

— Джони?

— Кажи?

— Ще действа ли винаги номерът?

— Ще действа, ако го превърнеш в навик. И всеки път когато заобикаляш стената, вместо да се опитваш да я пробиеш по средата, тя мъничко ще изтънява. Мисля, че скоро ще забележиш прогрес и в четенето си. Аз знам и някои други номера.

Той млъкна. Последното, което каза, бе по-скоро опит за внушение, отколкото истината.

— Благодаря ти. — Маската на изтерзаното добродушно търпение бе паднала от лицето на Чък и то бе светнало в открита признателност. — Ако ме измъкнеш от тази яма, ще... ще... ще легна на земята и ще ти целувам краката, стига да поискаш. Понякога ми става толкова страшно, като си помисля само, че разочаровам баща си...

— Знаеш ли, Чък, това донякъде е и причината за проблема ти.

— Така ли?

— Да. Ти все едно... замахваш повече, отколкото трябва, засилваш се прекалено много, изобщо се престараваш. Но освен психическото затормозяване може да има и нещо друго. Съществува мнение, че някои проблеми, свързани с четенето, синдромът на Джаксън, фобиите към четене, всички тези прояви... са плод на нещо като рождено петно на ума: нарушена връзка някъде, изгоряло реле, мърт... — Той стисна уста тъй, че зъбите му изтракаха.

— Какво, какво? — любопитствува Чък.

— Мъртва зона — неохотно отговори Джони. — Каквото ще да е. Наименованието е без значение. Важен е резултатът. Номерът с отвличането на вниманието всъщност не е никакъв номер. По този начин ти обучавааш друга, неработеща част от мозъка си да поеме работата на тази мъничка дефектна област. За тебе това означава да се превключваш в мислене, изградено на основата на устната реч, всеки път когато се запънеш. Това на практика предполага да преместиш изходната точка на мисълта в някоя друга част на мозъка си. Също като да смениш гарда.

— Но ще мога ли? Мислиш ли, че ще мога?

— Знам, че можеш.

— Добре. Тогава ще се науча.

Чък се гмурна надълбоко, плъзна се надалеч покрай дъното, после изплува на повърхността, като изтръскваше на ситни пръски водата от дългата си коса.

— Хайде, скачай. Вътре няма грешка!

— Ей сега — уж се съгласи Джони, но за момента предпочиташе да стои на плочките край басейна, да се любува на Чък, който плуваше мощно към дълбокото, и да се наслаждава на вкуса на успеха. И следа от подобно удовлетворение не бе изпитал, когато бе прозрял, че пердетата в кухнята на Айлийн Магаун се запалват, или че убиецът се

казва Франк Дод. Ако господ го бе дарил с някакъв талант, то бе да преподава, а не да научава всякакви неща, които не му беше работа да знае. Това бе призванието, за което бе създаден, и той го бе разбрал още в 1970 г. като учител в Клийвс Милс. А което е по-важното, и децата го бяха разбрали и бяха имали полза от него, както имаше сега и Чък.

— Докога смяташ да стърчиш там като кол? — провикна се момчето.

Джони скочи в басейна.

---

[1] Четиридесет акра: 1 акър = 4047 кв.м. — Б.пр. ↑

[2] Американска фирма за даване на коли под наем, втора по големина след „Хърц“ — оттам и прозвището ѝ „Номер две“. — Б.пр.

↑

ГЛАВА XVIII

Уорън Ричардсън излезе от неголямата сграда на кантората си както винаги в пет без петнадесет. Заобиколи паркинга, намери стокилограмовото си туловище зад волана на своя „Шевролет-Каприс“ и запали мотора. Всичко както обикновено, до най-малките подробности. За разлика от обикновено обаче в огледалцето пред очите му внезапно се появи лице с мургава кожа, четинясало, окръжено от дълги коси и украсено с очи, не по-малко зелени от тези на Сара Хазлет и на Чък Чатсуърт. От детските си години Уорън Ричардсън не бе се изплашвал така. Сърцето подскочи бясно и се разлюля в гърдите му.

— Куку! — каза Съни Елиман и се надвеси върху облегалката на предната седалка.

— Кой... — бе всичко, което Ричардсън можа ужасено да изшепти. Сърцето му биеше толкова силно, че пред очите му заподскачаха и се заразливаха в такт тъмни петна. Уплаши се, че ще получи инфаркт.

— Спокойно — изкомандува мъжът на задната седалка. — Успокой се, човече. Отпусни жилите!

И Уорън Ричардсън изведнъж се почувствува обладан от абсурдно чувство на благодарност. Този, който го бе изплашил до смърт, нямаше повече да го плаши. Той сигурно бе добър човек, сигурно бе...

— Кой сте вие? — най-после успя да попита Ричардсън.

— Приятел — отвърна Съни.

Ричардсън понечи да се обърне и тутакси потъналия му в лой врат бе стегнат сякаш в стоманени щипци. Болката бе непоносима. Той си пое въздух с мъчително изхълцване.

— Няма защо да се обръщаш назад, човече. Виждаш ме колкото трябва в огледалото. Загриваш ли?

— Да — простена Ричардсън. — Да, да, да, само ме пуснете!

Щипците се поразхлабиха и той отново усети, че го обзема парадоксалното чувство на благодарност. Ала вече не се съмняваше, че

оня на задната седалка е опасен тип, който се е промъкнал в колата с определена цел, макар да не можеше да си представи защо някой би...

И в този миг Ричардсън изведнъж осъзна защо някой би се решил или поне би могъл да се реши на такова нещо. Подобна постъпка би могла да се очаква от някой обикновен кандидат в изборите, но Грег Стилсън не бе обикновен — Грег Стилсън бе луд, а освен това...

Уорън Ричардсън тихичко зариде.

— Имам да ти поговоря, човече — занарежда Съни. Гласът му бе благ и изразяваше съжаление, но в огледалцето зелените му очи святкаха от удоволствие. — Имам да ти почета малко конско.

— Това е работа на Стилсън, нали? Това е...

Щипците мигновено се затегнаха, пръстите на непознатия се вкопаха във врата на Ричардсън и той издаде пронизителен писък.

— Без имена. — Ужасният събеседник от задната седалка не промени благия си, изпълнен със съжаление тон. — Прави си сам изводите, мистър Ричардсън, но не произнасяй имена на глас. С палец съм натиснал вратната ти вена, а с другите пръсти — сънната артерия. Само да река, и за нула време мога да превърна мозъчето ти в лукова глава.

— Какво искате? — попита Ричардсън. Все още не стенеше, но беше на ръба. Никога преди не бе изпадал в такова състояние. Не можеше да повярва, че всичко това става на паркинга зад неговата собствена посредническа фирма за покупко-продажба на недвижими имоти в столицата на щата Ню Хампшир посред бял и дори много слънчев летен ден. От мястото му се виждаше часовникът върху червената тухлена кула към сградата на градската община. Показваше пет без десет. Вкъщи Норма сигурно вече слага във фурната апетитните свински пържоли, залети със специален сос, Шон сигурно гледа по телевизията поредния епизод от „Улица Сезам“, а тук зад гърба му седи човек, който го заплашва, че ще прекъсне притока на кръв към мозъка му и ще го превърне в зеленчук. Не, това не можеше да бъде истина, това трябва да бе някакъв лош сън. От онези кошмари, които те карат да стениш в съня си.

— Аз нищо не искам — сръза го Съни Елиман. — Цялата работа е какво искаш ти.

— Не разбирам за какво говорите? — Ричардсън обаче ужасно се боеше, че разбира.

— Онези драсканици в тукашния „Джърнъл“ за някакви мръсотии при търговията с имоти — ти нещо много си знаел бе, мистър Ричардсън! Особено що се отнася до... определени хора.

— Аз...

— Например приказките по повод централния базар. Намеци за бутане на пари под тезгяха, за рушвети, купуване на мълчание и разни там „аз на тебе, ти на мене“. Що за клепаници! — Щипците отново се затегнаха около врата на Ричардсън и този път той наистина застана. Но нали името му не бе обявено в материала на вестника? Нали бе споменат само като „информиран източник“? Как бяха разбрали? Как бе разбрал *Грег Стилсън*?

Човекът отзад заговори като картечница в ухото му. Дъхът му го пареше и гъделичкаше.

— Не знаеш ли, че с такива лайняни приказки можеш да докараш беля на нечия глава, а, мистър Ричардсън? Да кажем на хора, решили да се кандидатира за изборен пост? Да се кандидатираш за избори, е един вид като да играеш бридж и да си все в зона, загряваш ли? Това те прави уязвим. Всеки може да хвърля кал по теб и тя ще ти се залепи — особено в наше време. Вярно, че засега нищо лошо не се е случило. Приятно ми е да ти го съобщя, защото ако лошото се беше случило, сега щеше да си чоплиш зъбите от носа като курешки, вместо да си приказваш тъй мило с мен.

Въпреки че сърцето му се беше качило в гърлото, въпреки вледеният страх Ричардсън каза:

— Този... тази личност... млади човече, лудост е да смятате, че ще го опазите. Той се е уплел в собствените си машинации като пате в кълчища. Рано или късно...

Един палец се заби и задълба в ухото му. Болката бе страхотна, просто невероятна. Главата на Ричардсън думна в предното стъкло на колата му и той изкрещя. Опипом потърси с ръка клаксона.

— Само го натисни и ще те убия — изсъска гласът.

Ричардсън отдръпна ръката си. Палецът в ухото му го поотпусна.

— Ушите трябва да се чистят с памуче на клечка, човече — поучаваше гласът. — Целият ми палец е в ушна кал. Противна работа!

Уорън Ричардсън заплака като дете. Безсилен бе да се удържи. Сълзите се стичаха по дебелиите му бузи.

— Много ви моля, недейте повече! Ужасно боли! — хлипаше той. — Моля ви, недейте! Моля ви!

— Нали ти казах — започна отново Съни. — Всичко зависи от теб. Няма да се безпокоиш какво щял да каже някой за тези... хора. Твоята работа е да внимаваш какво излиза от собствената ти уста. Твоята работа е добре да си помислиш какво ще говориш, когато онзи от „Джърнъл“ реши пак да те навести. Би могъл да поразмислиш например над това колко лесно е да се открие кой всъщност е така нареченият „информиран източник“. Би могъл да поразмислиш и над това как ще го загазиш, ако ти изгори къщата до основи. Няма да е лошо да помислиш и как ще платиш за пластична операция на жена ти, ако някой реши да плисне в лицето ѝ акумулаторна киселина.

Мъжът зад Ричардсън запръхтя като див звяр в джунглата.

— Или пък, ако ме разбираш, би могъл да поразмислиш как няма нищо по-лесно от това някой да мине и да вземе сина ти на връщане от детската градина.

— Млъкни! — изкрещя прегракнало Ричардсън. — Млъкни, гнусно копеле!

— Само искам да ти обясня, че трябва да се позамислиш какво всъщност искаш. Изборите са празник за цяла Америка, разбираш ли? Особено в годината на двучековния юбилей. Всички трябва да се веселят. На никого няма да му е приятно, ако тъпи задници като теб започнат да дрънкат купища лъжи. Тъпи, завистливи задници като теб.

Ръката се махна съвсем. Задната врата на колата се отвори. „О, господи, благодаря ти, благодаря ти!“

— Просто трябва да се позамислиш — повтори Съни Елиман. — И така, разбрахме ли се?

— Да — едва чуто произнесе Ричардсън. — Но ако смятате, че Гр... че определена личност би могла да спечели изборите, като използва подобни методи, жестоко се лъжете!

— Не — отвърна Съни. — Ти се лъжеш. Защото всички си гледат веселбата. Гледай само ти да не останеш настрана от нея.

Ричардсън не отговори. Той седеше вцепенен зад волана. Вратът му пулсираше. Погледът му беше прикован в часовника на общината, сякаш това бе единственото разумно нещо, останало в живота му.

Наближаваше пет и пет минути. Свинските пържоли трябва да са във фурната.

Човекът от задната седалка каза още нещо и си тръгна с бърза стъпка, без нито веднъж да се обърне назад. Краищата на дългите му коси се развяваха над яката на ризата му. Той зави зад ъгъла на сградата и изчезна от погледа на Ричардсън.

Последните му думи бяха „памуче на клечка“.

Цялото тяло на Ричардсън изведнъж неудържимо се затресе и трябваше да мине доста време, преди отново да бъде в състояние да кара кола. Първото му ясно изразено чувство бе гняв, ужасен гняв. Заедно с него дойде и поривът да кара право в столичното управление на полицията (което се помещаваше в сградата под часовника) и да съобщи за случилото се — за заплахите по адрес на жена му и сина му, за физическото насилие, упражнено върху личността му, както и от чие име бе извършено всичко това.

„Няма да е лошо да помислиш и как ще платиш за пластична операция на жена ти... няма нищо по-лесно от това някой да мине и да вземе сина ти...“

Но защо? Защо да рискува? Онова, което бе казал на онзи вагабонтин, си бе чистата истина. Всеки, който се занимава с недвижими имоти в Ню Хампшир, знае, че Грег Стилсън е затънал в нечисти машинации, че скубе бързи печалби и че това ще го докара до затвора, при това не рано или късно, ами рано и дори още по-рано. Изборната му кампания е формен идиотизъм. А сега на всичкото отгоре и бандитизъм! Някой в Америка не би могъл за дълго да си разиграва така коня — особено в Нова Англия.

Но нека друг да бие тревога.

Някой, който не рискува толкова много.

Уорън Ричардсън запали колата си и се прибра вкъщи при свинските пържоли, без да каже думица никому. Някой друг непременно щеше да сложи край на това безобразие.

ГЛАВА XIX

1

Един ден, скоро след като Чък бе постигнал първия си решителен успех в четенето, Джони Смит стоеше в банята на къщата за гости и търкаше страните си с електрическа самобръсначка „Норелко“. Напоследък, щом се видеше отблизо в огледалото, винаги изпитваше едно особено чувство, сякаш виждаше не себе си, а свой по-възрастен брат. Дълбоки хоризонтални бръчки се бяха вкопали в челото му. Други две ограждаха отстрани устата. А най-трудно бе да свикне с белия си кичур, както и с това, че цялата му коса бе започнала да се прошарва. При това сякаш от вчера.

Той изключи самобръсначката и влезе в кухнята със столовата. „Сега да го ударим малко на живот“ — помисли си Джони и пусна тънка усмивчица. Отново бе започнало да му се струва естествено да се усмихва. Той пусна телевизора, извади си бутилка пепси от хладилника и се настани удобно за новините. Тази вечер очакваха да се завърне Роджър Чатсуърт и на следващия ден Джони щеше да има изключителното удоволствие да му съобщи, че синът му е направил съществен напредък.

Два-три пъти месечно Джони навестяваше Хърб. Той бе много доволен, от новата работа на сина си и слушаше с жив интерес разказите му за живота на семейство Чатсуърт, за прекрасната им къща в приятния университетски град Дърам и за проблемите на Чък. На свой ред Джони слушаше за безплатния труд на баща си по къщата на Шарлен Маккензи в съседния район Ню Глостър.

— Мъжът ѝ беше голям лекар, но много вързан в ръцете — обясни Хърб. Шарлен и Вера бяха приятелки от времето, преди Вера да се уплете безвъзвратно в най-невероятните разклонения на религиозния фундаментализъм. Това бе станало причина двете жени да се отчуждят. Съпругът на Шарлен, специалист по вътрешни болести, бе починал от инфаркт в 1973-та. — Къщата направо щеше да падне

върху главата ѝ — продължи Хърб. — За мен това бе най-малкото, което можех да направя. Ходя там в съботите и тя ми слага да хапна, преди да си тръгна за вкъщи. Не мога да си кривя душата, Джони, тя готви по-добре от теб.

— И по-добре изглежда — закачи го Джони.

— Вярно, тя е много привлекателна жена, но няма нищо *такова*, Джони! Няма и година, откакто си отиде майка ти и...

Но Джони подозираше, че имаше нещо *такова*, и тайно се радваше от все сърце. Никак не му харесваше мисълта, че баща му може да прекара старините си в самота.

От екрана на телевизора коментаторът Уолтър Кронкайт поднасяше вечерната порция новини от политическия живот. Сега, когато предварителните гласувания бяха приключили и оставаха броени седмици до конгресите на двете партии, по всичко изглеждаше, че Джими Картър щеше да бъде избран от демократите като кандидат за президент. Форд бе този, който трябваше със зъби и нокти да воюва за политическото си бъдеще срещу Роналд Рейгън, бивш губернатор на Калифорния и кинозвезда. Шансовете на двамата бяха дотолкова изравнени, че журналистите включваха в сметките си всеки отделен делегат, а в едно от редките си писма Сара Хазлет съобщаваше: „Уолт стиска всички палци (и на краката!) да спечели Форд. Като кандидат за Сената на нашия щат, той вече се вижда във фрак и казва, че поне в Мейн Рейгън няма на какво да се надява.“

Докато работеше в закусвалнята в Китъри, Джони си създаде навик да отскача веднъж-дваж седмично до Дувър, Портсмут или кое да е от околните градчета на Ню Хампшир. Там задължително се появяваха всички кандидати за президентския пост и човек имаше изключителната възможност да види отблизо онези, които се стремят към Белия дом, при това без едва ли не кралските атрибути на властта, с които всеки от тях можеше по-късно да бъде увенчан. Тези излети се превърнаха за Джони в нещо като хоби, макар и осъдено да бъде кратковременно: щом завършеха предварителните избори в Ню Хампшир — първи в цялата страна, — кандидатите заминаваха за Флорида, без да се обърнат нито веднъж назад. И, разбира се, сред тях имаше и такива, които погребваха политическите си амбиции наред пътя между Портсмут и Кийн^[1]. Никога преди, освен по време на войната във Виетнам, Джони не се бе увличал от политика, но сега,

когато се съвземаше след историята в Касъл Рок, той се бе превърнал в запален наблюдател на политическия живот и в това му увлечение определена роля играеше и неговата необикновена дарба или може би проклятие.

Успя да се ръкува с Морис Юдъл и Хенри Джаксън, а Фред Харис го потупа по рамото. Роналд Рейгън му разтърси ръката със заучения маниер на стар политик и му каза: „Елате при урните и ни помогнете, ако можете.“ Джони отвърна с доброжелателно кимване. Не виждаше смисъл да обяснява на мистър Рейгън, че не е избирател от щата.

Още с влизането в „Нюингтън Мал“ бе провел близо петнадесетминутен разговор със Сардж Шрайвър^[2]. От току-що подстригания Шрайвър лъкаше на лосион за след бръснене и може би на отчаяние. Придружаваха го един-единствен помощник по кампанията, чиито джобове бяха претъпкани с брошурки, и агент на Специалната служба, който крадешком разчесваше младежките пъпки по лицето си. Изглежда, на Шрайвър му бе извънредно приятно, че го познаха. Минута-две преди Джони да се сбогува, един от кандидатите, който търсеше някого от местните служители, се приближи до него и го помоли да му подпише документите. Шрайвър се усмихна добродушно.

Джони бе доловил по нещичко за всички, но сигналите бяха твърде неопределени. Очевидно физическият контакт се бе превърнал за тези хора в дотолкова изтърган ритуал, че истинското им „аз“ оставаше изолирано под дебел слой твърда, прозрачна пластмаса. С изключение на президента Форд, Джони бе видял всички кандидати, но само веднъж го бе споходило онова остро, наелектризиращо усещане за интуитивно прозрение, което му напомняше за Айлийн Магаун и по коренно различен начин — за Франк Дод.

В седем и петнадесет една сутрин Джони пристигна със стария си „Плимут“ в Манчестър, след като бе работил от десет предната вечер до шест часа този ден. Бе уморен, но тихото зимно утро изглеждаше така приятно, че бе жалко да се проспие. А и градчето Манчестър му харесваше с тесните си улички и белязаните от годините тухлени къщи, с мрачните корпуси на текстилните фабрики, нанизани покрай реката като викторианска броеница. Този път не бе тръгнал съзнателно да лови политически знаменитости. Мислеше да се

поразходи малко с колата из улиците на града, преди да са се задръстили с хора и шумът да наруши магията на студената февруарска тишина, след което щеше да се върне в Китъри, за да се мушне под юргана за няколко часа.

При поредния завой Джони забеляза, че въпреки знака за забранено паркиране пред една фабрика за обувки бяха спрели три съвършено безлични лимузини. До портала бе застанал Джими Картър и се ръкуваше с мъжете и жените, които застъпваха на смяна. Те носеха обяда си в кутии или направо в книжни кесии, дъхът им излизаше на бели облачета, бяха облечени топло и имаха сънени лица. Картър намираше по думичка за всекиго. Широката му усмивка, тогава още не така разхвалена, както щеше да бъде по-късно, изглеждаше неуморима. Носът му бе зачервен от студа.

Джони паркира една пряка по-надолу и се върна пеша до вратата на фабриката. Обувките му хрущяха и скърцаха по коравия сняг. Агентът от Специалната служба до Картър бързо измери с поглед Джони и реши, че не е опасен, или поне даде вид, че така е решил.

— Ще гласувам за всеки, който мисли да намали данъците — говореше мъж в овехтяло скиорско яке. Върху ръкава му имаше цяло съзвездие от прогорени дупчици — вероятно от акумулаторна киселина. — Истина ви казвам, проклетите данъци ще ме довършат!

— Ще се погрижим за тях — обеща Картър. — Щом влиза в Белия дом, веднага ще се заемем с тази първостепенна задача — да огледаме основно положението с данъците. — Кротката самоувереност в гласа му порази и доста смути Джони.

В един момент той почувствува върху себе си погледа на политика и чу поздрава му:

— Здравей!

— Здравейте, мистър Картър. Аз не работя тук. Просто минавах с колата и ви видях.

— Радвам се, че спяхте. Аз съм кандидат за президент.

— Знам.

Картър подаде ръка. Джони я пое.

— Надявам се, че ще... — започна Картър и спря.

Прозрението блесна в главата на Джони, раздруса го така, сякаш бе пъхнал пръсти в електрически контакт. Картър го загледа пронизително. Те се взираха един в друг сякаш цяла вечност.

Това не се хареса на агента от Специалната служба. Той тръгна към Картър и заразкопчава в движение палтото си. Някъде зад тях, на милиони километри, фабричната свирка възвести, че е точно седем часът с проточено, равно изсвирване, което се понесе в мразовитата, ясна утрин.

Джони пусна ръката на Картър, но двамата продължиха да се гледат.

— Какво *по дяволите* беше това? — попита приглушено Картър.

— Ти май бързаше за някъде, нали? — намеси се изведнъж агентът от Специалната служба. Ръката му легна върху рамото на Джони. Огромна, тежка ръка. — Разбира се, че бързаше.

— Не се тревожи! — успокои го Картър.

— Вие ще станете президент — обяви Джони.

Ръката на агента бе още върху рамото на Джони и макар че бе поолекнала, той започна да приема сигнали и оттам. Агентът от Специалната служба

(очи)

не му харесваха тези очи. Според него те бяха

(очи на убиец, очи на психопат)

студени и чужди и нека този тип само да посегне към джоба си, нека само да помисли да посегне, той веднага ще го събори на тротоара. На втори план в съзнанието на агента, зад ежесекундната му преценка на ситуацията, вървеше някакъв тъп, убийствено монотонен мислен рефрен

(Лоръл, Мериленд, Лоръл, Мериленд^[3]...)

— Да — каза Картър.

— Резултатът от гласуването ще виси на косъм, никой не може да си представи колко оспорвано ще бъде, дори вие не си го представяте. И все пак ще победите. Той сам ще се закопае.

Картър го гледаше безмълвно, леко усмихнат.

— Имате дъщеря. Тя ще ходи на училище във Вашингтон. В най-обикновено, общинско училище на име... — но името се оказа в мъртвата зона — на името на един освободен роб.

— Приятелче, искам да се разкараш оттук — подкани агентът.

Картър го изгледа и той млъкна.

— За мен бе удоволствие да се срещна и да поговоря с вас. Малко смущаващо, но все пак удоволствие.

Джони дойде на себе си. Трансът му премина. Усети, че му е студено на ушите и че му се ходи на едно място.

— Желая ви всичко добро — смънка той.

— Благодаря, също и на вас.

Джони се върна при колата, като през целия път чувствуваше в гърба си погледа на агента. Потегли и потъна в размисъл. Не след дълго Картър прекрати кампанията в Ню Хампшир и се пренесе във Флорида, за да продължи борбата.

2

На малкия екран Уолтър Кронкайт свърши с политиките от домашната сцена и се прехвърли на гражданската война в Ливан. Джони стана, наля си още пепси и вдигна чаша към телевизора.

— За твое здраве, Уолт! Пия за трите „С“ — смърт, съсипия и съдба. Закъде сме без тях?

На вратата тихо се почука.

— Влез — викна Джони, като очакваше, че сигурно Чък ще го покани да отидат с колата на кино в Съмърсуърт. Но не беше Чък. Беше баща му.

— Здравей, Джони! — поздрави той. Беше облечен със стари, избелели от пране джинси и проста памучна риза с пуснати свободно краища. — Удобно ли е да вляза?

— Разбира се, заповядайте. Мислех, че ще се върнете много по-късно.

— Обади ми се Шели. — Шели беше жена му. Роджър влезе и затвори вратата. — Чък ходил при нея. Избухнал в сълзи Като малко дете. Казал й, че правиш чудеса, Джони. Казал, че се надява да се оправи напълно.

Джони остави чашата си.

— Имаме още много път да извървим.

— Чък ме посрещна на летището. Не съм го виждал толкова щастлив, откакто бе на... колко? Десет? Единадесет? Когато най-после му подарих малокалибрена пушка, която бе чакал пет години. Прочете ми един пасаж от вестника. Прогресът му е просто... фантастичен! Дойдох специално да ти благодаря.

— Благодарете на Чък. Той е много схватливо момче. До голяма степен онова, което става с него сега, е резултат на едно ново, пораснало самочувствие. Той успя да си внуши вяра в собствените сили и сега смело върви напред. Това е най-точното обяснение, което мога да дам.

Роджър седна.

— Казва, че го учиш да сменя гарда.

Джони се засмя.

— Има такова нещо.

— Ще бъде ли в състояние да вземе матурата?

— Не знам. Но никак не ми се ще да го видя как рискува и се проваля. Матурата представлява голямо натоварване за психиката. Ако нещата се развият така, че като влезе в онази голяма зала и застане пред компютъра с въпросника в ръка изведнъж се скове, това би било истинска трагедия за него. Мислили ли сте да го пратите за година в някое добро подготвително училище? Нещо от рода на пансионата Питсфийлд?

— Тази идея се обсъждаше известно време между нас, но честно казано, аз винаги съм смятал, че така само се отлага неизбежното.

— А това е едно от нещата, които са в дъното на проблемите на Чък — чувството, че за него няма среден път между успеха и провала.

— Аз никога не съм насилвал Чък.

— Не съзнателно, знам. Знае го и Чък. Но от друга страна, вие сте богат, преуспяващ човек, завършил университет с пълно отличие. Мисля, че синът ви се чувствава в известен смисъл като излязъл на терена веднага след суперзвезда.

— Нищо не бих могъл да направя за това.

— Според мен една година в подготвителното училище, далеч от дома и гимназията, може да му помогне да види нещата в правилна светлина. Освен това той би желал да започне работа през идното лято в някой от вашите заводи. Ако това бяха моят син и моите заводи, аз бих се съгласил.

— Чък иска такова нещо? Защо никога не ми е казвал?

— За да не си помислите, че се подмазва.

— Той ли ти го каза?

— Да. Искането счита, че практическият опит ще му бъде от полза по-късно. Момчето иска да върви по вашите стъпки, мистър

Чатсуърт. А вие сте оставили доста внушителни стъпки след себе си. С това до голяма степен е свързан и проблемът му с четенето. Той болезнено желае да повтори вашия успех.

В известен смисъл Джони бе излъгал. Вярно, че Чък бе намеквал за тези неща, дори завоалирано бе споменавал някои от тях, но неговата откровеност съвсем не отиваше толкова далеч, колкото Джони я представяше пред Роджър Чатсуърт. Поне що се отнася до казаното от Чък на глас. Но от време на време Джони го бе докосвал и бе доловил сигнали в този смисъл. Бе разгледал снимките, които момчето носеше в портфейла си, и знаеше какви чувства храни то към баща си. Някои от нещата, които бе научил, не би казал за нищо на света на приятния, но малко хладен човек, седнал срещу него. Чък боготвореше земята под краката на баща си. Зад несприхотливо нехайния си вид (нещо, по което много си приличаха с Роджър) той бе разкъсван от вътрешното убеждение, че никога няма да може да се сравни с баща си — човека, превърнал десетпроцентов дял от една изправена пред фалит фабрика за вълнени платове в цяла текстилна империя с филиали навред из Нова Англия. Момчето вярваше, че това дали баща му ще го обича, или не, зависи от способностите му да извърши подобни титанични дела — да достигне върховете в спорта, да постъпи в реномиран университет, *да чете!*

— Сигурен ли си, че не се лъжеш? — попита Роджър.

— Да. Но бих желал Чък да не разбере, че сме имали такъв разговор. Аз ви доверявам негови тайни.

„И това е по-вярно, отколкото можеш да си представиш.“

— Бъди спокоен. А ние тримата с Чък и майка му ще обсъдим идеята за подготвителното училище. Междувременно това тук е за теб.

Той извади от задния си джоб един ненадписан бял плик за официална кореспонденция и го подаде на Джони.

— Какво е това?

— Отвори и виж.

Джони го отвори. Вътре имаше чек за петстотин долара.

— О!... Но аз не мога да го приема.

— Можеш и ще го приемеш. Бях ти обещал премия, ако постигнеш резултат, а аз държа на обещанията си. Ще има още един чек, когато приключиш.

— Сериозно, мистър Чатсуърт, аз просто...

— Шшт. Ще ти кажа нещо, Джони. — Чатсуърт се наведе напред. По устните му се плъзна някаква особена усмивка и Джони изведнъж почувствува, че вижда истинската същност под приятната външност на човека, извършил чудото с къщата, имението, плувния басейн, заводите, но насадил и фобията на сина си, която навярно би могла да бъде отнесена към истеричната невроза. — Джони, от опит знам, че деветдесет и пет процента от хората, които ходят по земята, са просто инертна маса. Един процент са светци и един — задници. Останалите три процента са онези, които правят каквото кажат. Аз съм от тях, също и ти. Тези пари си ги спечелил. В заводите си държа някои, които получават по единадесет хиляди долара годишно, за да се почесват тук и там, но не мъркам. Аз съм съвременен човек, което значи, че разбирам какво кара света да се върти. Горивото за това движение е смес от една част супер на девет части пикня. Ти не си от втората категория. Така че сложи сега парите в портфейла си и гледай за в бъдеще повече да не се подценяваш.

— Добре — примири се Джони. — Ще бъда откровен с вас — тези пари ще ми свършат добра работа.

— Болнични сметки?

Джони вдигна поглед към Роджър Чатсуърт. Очите му се присвиха.

— Знам всичко за теб — каза Роджър. — Нима допускаш, че няма да проуча човека, когото съм наел да обучава сина ми?

— Вие знаете, че...

— Че те считат за нещо като парапсихически феномен? Че си помогнал да се намери някакъв убиец в Мейн? Поне така пишеше във вестниците. Миналия януари си имал договор за учителско място, но се отвърнали от теб като от прокажен, когато името ти прогърмяло в пресата.

— Вие сте *знаели*? От колко време?

— Отпреди да се преместиш при нас.

— И въпреки това ме наехте?

— Аз търсех частен учител, нали? Ти даваше вид на човек, който ще свърши работа. Мисля, че показах отличен усет, като те наех.

— Е, в такъв случай благодаря. — Гласът на Джони бе станал дрезгав.

— Казах ти, че няма за какво да благодариш.

Докато траеше разговорът им, Уолтър Кронкайт бе успял да приключи със сериозната част на бюлетина и бе преминал към евтини сензацийки от типа на „човек ухапал куче“, каквито понякога вървят в края на информационните емисии. В момента казваше: „... тази година пред избирателите на Ню Хампшир се яви един независим^[4] кандидат в трети изборителен окръг...“

— Тези пари ще ми дойдат наистина навреме — отново захвана Джони. — Това е...

— Шшт, почакай! Искам да слушам.

Чатсуърт се бе навел напред към телевизора, с отпуснати между коленете длани и с доволната усмивка на човек, предвкушаващ нещо много интересно. Джони също се обърна към екрана.

„... Стилсън — чу се отново гласът на Кронкайт. — Този четиридесет и три годишен застрахователен агент и посредник предприемач определено представлява една от най-ексцентричните фигури на изборния маратон седемдесет и шеста, но в трети изборителен окръг кандидатът на републиканците Харисън Фишър, както и съперникът му от демократите Дейвид Боус са сериозно разтревожени, защото сондажите на общественото мнение дават значителна преднина за Грег Стилсън. Нашият пратеник Джордж Хърман ни предаде следния репортаж...“

— Кой е Стилсън? — попита Джони.

Чатсуърт се изсмя.

— О, ти непременно трябва да видиш този тип, Джони. Той е луд за връзване. Но мога да ти обещаая, че през ноември трезвомислещите избиратели от трети окръг ще го изпратят във Вашингтон — стига да не се затърчи на пода с пяна на устата, нещо, което не бих изключил напълно.

На телевизионния екран приятен млад мъж в отворена бяла риза говореше пред неголяма група хора от украсена със знамена трибуна посред паркинга на някакъв супермаркет. Младият мъж назидателно поучаваше слушателите си. Слушателите никак не се трогваха. Хърман започна коментара си:

„Това е Дейвид Боус, кандидатът на демократите. Пратен на закление, както биха казали някои, за мястото в Конгреса на трети изборителен окръг в Ню Хампшир. Боус бе подготвен за борба без реални шансове за успех, тъй като в трети изборителен окръг на Ню

Хампшир няма случай на избран демократ, дори по време на Джонсъновия блицкриг в хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година. Но Боус очакваше конкуренцията да дойде от ТОЗИ ЧОВЕК.“

На екрана се появи мъж на около шестдесет и пет години, който произнасяше реч на богат обяд за събиране на дарения във фонда на избирателната кампания. Слушателите имаха охранения, самодоволен и леко запечен вид, който сякаш е патент на бизнесмените републиканци. Ораторът поразително приличаше на Едуард Гърни от Флорида, макар да му липсваше стройната стегната фигура на Гърни.

„Харисън Фишър — продължи коментара си Хърман. — От 1960 г. насам избирателите на трети окръг най-редовно всеки две години го изпращат във Вашингтон. Той е влиятелна фигура в Камарата на представителите, член на пет комисии и председател на Комисията по националните паркове и плавателните реки. Очакваше се, че той ще победи с лекота младия Дейвид Боус. Но нито Фишър, нито Боус бяха предвидили, че сред раздадените карти ще има още едно асо — ето ТОВА.“

Започна нов репортаж.

— Велики боже! — потресе се Джони.

До него Чатсуърт се запревива от смях и се запляска по бедрата.

— Виждал ли си някога такова чудо?

Нямаше я заспалата тълпа от паркинга пред супермаркета. Нямаше го и разкошния обяд за дарителите в официалната зала на хотел „Хилтън“ в Портсмут. Грег Стилсън се бе качил на някаква естрада в Риджуей — града, в който живееше. Зад гърба му стърчеше статуя на герой от гражданската война с пушка в ръка и нахлупена на очите фуражка. Улицата бе преградена и претъпкана с възторжено ревяща тълпа, предимно от млади хора. Стилсън бе облечен с избелели джинси и войнишка дочена риза с две джобчета. На едното бяха избродирани думите „Дайте шанс на мира“, а на другото „За бащин дом, за родна стряха“. На главата му, дръзко килната, се мъдреше яка пластмасова каска на строителен работник. Отпред на каската бе лепнато зеленото знаме на защитниците на околната среда. Редом със Стилсън се виждаше някаква метална количка. От двойката говорители над главата му се носеше песента на Джон Денвър „Слава богу, аз съм селско момче“.

— Що за количка е това? — учуди се Джони.

— Ще видиш — каза Роджър, все още ухилен до ушите.

Двамата отново се заслушаха в гласа на Хърман:

„Петото асо в колодата се казва Грегъри Амас Стилсън, четиридесет и три годишен, бивш пътуващ търговец на компанията за издаване и разпространяване на религиозна литература «Път към истината», бивш бояджия, а за хората от родния му щат Оклахома — прочут в миналото магьосник заклинател на дъждовете.“

— Заклинател на дъждовете? — повтори недоумяващо Джони.

— О, това също влиза в политическата му платформа. Ако го изберем, той ще ни осигурява дъжд по поръчка.

„В политическата платформа на Стилсън има нещо доста... мм... свежо“ — заключи Джордж Хърман.

Джон Денвър завърши песента си с крясък и тълпата избухна в аплодисменти. После заговори Стилсън и гласът му загърмя на максимална мощ през усилвателите. Уредбата му поне бе на висота — нямаше почти никакви изкривявания на звука. Джони обаче бе обзет от смътна тревога, като чу гласа на този човек — той се носеше на високи, мощни вълни като проповедта на мисионер, дошъл да върне заблудените души в лоното божие. А от устата му, когато говореше, изскачаха ситни пръски слюнка.

„Питате какво ще правим във Вашингтон? Питате защо ни се ходи във Вашингтон? — тръбеше Стилсън. — Каква е нашата платформа? Нашата платформа има пет точки, приятели мои и съседи, пет не случайни, големи точки. И кои са тези точки? Ей сега ще ви ги кажа! Точка първа: ИЗМЕТЪТ ВЪН!“

От тълпата се изтръгна невъобразим възторжен рев. Някой хвърли към небето с две ръце конфети, а друг се провикна „Ухаааа!“ Стилсън се надвеси от катедрата.

„Да ви кажа ли защо съм сложил тази каска, приятели мои и съседи? Че защо да не ви кажа! Сложил съм я за Вашингтон — пратите ли ме там, ще ги започна и ще ги овършея всичките като не знам каква си хала. Ей така ще ги натръшкам!“

И пред смаяния поглед на Джони, Стилсън наведе глава като някой бик и надавайки дивашки бойни викове, се понесе в атака по подиума. Роджър Чатсуърт едва не падна от стола си от смях. Тълпата полудя. Стилсън изгърча обратно на катедрата, свали каската, развъртя

я и я метна сред навалицата. Там веднага се сборичкаха кой да я докопа.

„Точка втора! — зина Стилсън в микрофона. — Всички в правителството, от най-големия до най-малкия, които бъдат хванати в леглото с чужди жени, ще изхвъркнат като тапи. Ако толкова им се е дощяло да спят с разни, няма защо да цоцат държавата за това!“

— Да КАКВО? — премигна Джони.

— О, това още не е нищо, просто разгрявка. — Роджър избърса рукналите сълзи от очите си и отново се затресе в бурен смях. Джони обаче не виждаше нищо смешно.

„Точка трета — дереше се Стилсън. — Ще хванем всичкия боклук, дето се е натрупал, и ще го изстреляме направо в космоса! Ще го натъпчем в кесийки! Ще го увием в торбички! Ще го запратим чак на Марс, на Юпитер, ще го разпилеем по пръстените на Сатурн! Ще дишаме чист въздух, ще пием чиста вода само след ШЕСТ МЕСЕЦА!“

Тълпата изпадна в екстаз. Джони съзря там не един и двама, които, подобно на Роджър Чатсуърт, направо си умираха от смях.

„Точка четвърта! Вече ще си имаме предостатъчно и бензин, и газ! Няма повече да си играем на шикалки с онези мръсни араби, ами ще подхванем работата както трябва! В Ню Хампшир повече няма да има старци, замръзнали на шушулки, както миналата зима!“

Последваха всеобщи мощни овации. Предната година в Портсмут една старица бе умряла от измръзване в таванската си квартира — очевидно не бе могла да си плати и ѝ бяха изключили газа.

„Ние имаме достатъчно сили, приятели мои и съседи, и ще го направим! Има ли някой да се съмнява в това?“

„НЕ!“ — изрева тълпата.

„И последна точка. — Стилсън се приближи до металната количка, отхлупи някакъв капак и отвътре се вдигна облак пара. — **ТОПЛИ КРЕНВИРШИ!!!**“

Той загреба с две ръце кренвирши от количката, която, Джони най-сетне се досети, бе за сервиране на топли аламинути, хвърли ги в тълпата и загреба отново. Кренвиршите се разхвърчаха по всички посоки.

„Хот дог за всеки мъж, жена или дете в Америка! И когато пратите Грег Стилсън в Камарата на представителите, всеки ще викне:

ХОТ ДОГ — ОТЛИЧНО! НАЙ-СЕТНЕ ДА СЕ НАМЕРИ ЕДИН, ДЕТО МУ ПУКА ЗА ХОРАТА!“

На екрана започна нова сцена. Група дългокоси младежи, които приличаха на пътуващ рок-състав, разглобяваха импровизираната естрада. Други трима от същата компания почистваха боклуците, останали след тълпата. Джордж Хърман отново поде прекъснатия коментар:

„Кандидатът на демократите Дейвид Боус нарича Стилсън шут, който иска да сложи прът в колелата на демократичния процес. Харисън Фишър отива още по-далеч — той нарича Стилсън циничен панаирджия, който се гаври със самата идея за свободни избори, като я превръща в евтин естраден номер. В речите си Фишър описва независимия кандидат Стилсън като член на партията «Хот дог». Но фактите са такива: според последното проучване на общественото мнение, проведено в трети избирателен окръг на Ню Хампшир от Кълъмбия Бродкастинг Систем, в полза на Дейвид Боус са се изказали двадесет процента от запитаните, за Харисън Фишър — двадесет и шест процента, а за черната овца Грег Стилсън — главозамайващите четиридесет и два процента. Разбира се, до деня на изборите има още много време и нещата могат да се изменят, но за момента Грег Стилсън е спечелил сърцата, ако не и умовете на избирателите от трети окръг на Ню Хампшир.“

Хърман се появи в кадър. Камерата го ловеше до кръста, но ръцете му не се виждаха. Изведнъж той вдигна едната и се разбра, че държи кренвирш. Отхапа го и обяви: „Гледахте предаване на Джордж Хърман, репертьор на Си Би Ес, от Риджуей, Ню Хампшир.“

И отново се показва Уолтър Кронкайт от студиото.

„Топли кренвирши — закъска се той. — Такива ми ти работи!...“
Джони стана и изключи телевизора.

— Просто не мога да повярвам. Този тип наистина ли е кандидат за конгресмен? Може би това е някаква шега?

— Дали е шега, или не, зависи от личната гледна точка — отвърна ухиленият Роджър. — Но той наистина си знае работата. Самият аз съм републиканец до мозъка на костите си, но трябва да призная, че този Стилсън ми допада. Знаеш ли, че той е наел за охрана половин дузина бивши хулигани мотоциклетисти? Истинска банда

железни ездачи. Не чак като „Ангелите на ада“ или нещо подобно, но и далеч не безобидни. Стилсън ги превъзпитал.

Охрана от хулигани мотоциклетисти! Това никак не се хареса на Джони. Същите такива типове бяха поставени да отговарят за охраната по време на безплатния концерт на „Ролинг Стоунс“ в Калифорния и резултатът бе трагичен.

— И хората търпят тази... глутница моторизирани горили?

— Не, нещата не стоят точно така. Те изглеждат напълно прилични. Пък и Стилсън си е спечелил страхотна слава в Риджуей със способността си да вкарва в пътя разпуснати младежи.

Джони се усмихна скептично.

— Нали го видя. — Роджър кимна към телевизора. — Той е един шут. По същия начин търчи като бик по подиума при всеки митинг, хвърля защитната си каска в тълпата — вече трябва да е хвърлил стотина, и раздава безплатни кренвирши. Да, той е шут — и какво от това? Може би от време на време Хората имат нужда от нещо смешно за отмора. Петролът не ни стига, информацията бавно, но сигурно става неконтролируема. Никога досега данъците не са тежали тъй върху плещите на средния американец и като капак по всичко личи, че ще изберем за президент на Съединените щати един малоумен южняк от Джорджия. Чудно ли е тогава, че на хората им се ще да се посмеят? Нещо повече — ще им се да покажат среден пръст на една политическа машина, която изглежда неспособна да предприеме каквото и да е. Стилсън е безопасен.

— Стилсън е в космоса — каза Джони и двамата се засмяха.

— Имаме си предостатъчно побъркани политици — продължи Роджър. — В Ню Хампшир това е Стилсън, който иска с кренвирши да си пробие път до Камарата на представителите — чудо голямо! В Калифорния си имат Хайакава. Ами нашият собствен губернатор, Мелдрим Томсън? Миналата година искаше да въоръжи Националната ни гвардия с тактически ядрени оръжия. Ето това се вика истинска лудост!

— Нима искате да кажете, че няма нищо лошо онези хора от трети окръг да изберат за свой представител във Вашингтон селския шут?

— Опитай се да разбереш — каза търпеливо Чатсуърт. — Погледни нещата през очите на избирателите. Хората от трети окръг са

повечето работници и дребни собственици на магазинчета. В дълбоката провинция едва-едва започват да се развиват курортни зони. Тези хора виждат в Дейвид Боус един жаден за бърз успех хлапак, който си въобразява, че могат да го изберат заради сладкодумието и далечната му прилика с Дъстин Хофман. Сякаш са длъжни да го считат за свой човек, понеже ходи с джинси. А от друга страна, да вземем Фишър, който, поне по идея, би трябвало да бъде моят кандидат. Тичал съм да организирам събирането на средства както за неговата, така и за кампаниите на други републиканци от Ню Хампшир преди него. Той е вече достатъчно отдавна в Конгреса, за да вярва, че куполът на Капитола ще се разцепи на две, ако го няма него да му оказва морална подкрепа. Нито веднъж в живота си Фишър не е имал поне една оригинална мисъл, нито веднъж не се е противопоставил на официалната линия. Името му не е опетнено просто защото е твърде глупав, за да върши мошеничества, макар че и на него няма да му се размине покрай скандала Корейгейт^[5]. Речите му са също толкова вълнуващи като Всеамериканския каталог на резервни части за канализация и водоснабдяване. Хората невинаги знаят всички тези подробности, но понякога ги чувствуват. Самата мисъл, че Харисън Фишър с нещо допринася за доброто на своите избиратели, е просто абсурдна.

— И тогава остава алтернативата да се избере един психопат?

Чатсуърт се усмихна снизходително.

— Понякога се оказва, че такива психопати вършат доста добра работа. Вземи например Бела Абзъг. Като член на Конгреса тя доказва, че под шантавите ѝ шапки работи един ужасно остър ум. Но дори във Вашингтон Стилсън да си остане същият идиот, какъвто е сега в Риджуей, то мястото му в Конгреса ще изстине само след две години. В хиляда деветстотин седемдесет и осма година ще го изритат и ще сложат вместо него друг, който своевременно си е извлякъл поука.

— Поука?

Роджър се изправи.

— Не трябва да се яздят хората без мярка — поясни той. — Такъв урок получиха Адам Клейтън Пауъл^[6], Никсън, Агню... Просто не трябва да се яздят хората без мярка.

Той погледна часовника си.

— Ела при мен, Джони, да пийнем по чашка. С Шели се каним да излезем, но има време за по една глътка.

Джони се усмихна и стана.

— Налага се да дойда, щом ме принуждавате!

---

[1] Малкият щат Ню Хампшир, макар да не тежи с гласовете си в изборите, по традиция е пръв в провеждането на предварителното гласуване в поредната предизборна кампания и играе важна роля като барометър при оценяване реалните шансове на кандидатите за президентския пост. — Б.пр. ↑

[2] Американски политик, свързан с клана Кенеди. — Б.пр. ↑

[3] В градчето Лоръл, щата Мериленд, в 1972 г. бива извършен опит за покушение над кандидата за президент от Демократическата партия Джордж Уолас. — Б.пр. ↑

[4] В смисъл, че не принадлежи към нито една от официално регистрираните партии. — Б.пр. ↑

[5] Поредният политически скандал, избухнал във Вашингтон, в който редица членове на американската администрация са уличени в получаване на подкупи от южнокорейския крупен капитал. — Б.пр. ↑

[6] Член на Конгреса от Ню Йорк, уличен в незаконни машинации. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XX

1

В средата на август Джони остана сам в имението на Чатсуърт, ако не се броеше градинарят Нго Фат, който живееше отделно над гаража. Чатсуъртови бяха заключили голямата къща и бяха отишли за три седмици в Монреал да се повеселят и отпочинат преди началото на новата учебна година и есенната лудница в заводите.

Роджър бе дал на Джони ключовете от „Мерцедес“-а на жена си и когато потегли за поредното посещение в Паунъл, той се чувствуваше като цар. Отношенията на баща му с Шарлен Маккензи бяха навлезли в решителната фаза и Хърб повече не се стараеше да се оправдава, че няма други интереси към тази жена освен загрижеността си да не се срути къщата върху главата ѝ. Напротив, бе толкова заплеснат в ухажването, че Джони чак се почувствува неловко. Едва издържал три дни, той се завърна в имението на Чатсуърт при своите книги и изоставена кореспонденция и се отдаде на блажено спокойствие.

Веднъж както си седеше в надуваемото кресло и потънал в литературното приложение на „Ню Йорк Таймс“, се поклащаше едва-едва посред плувния басейн с чаша лимонада в ръка, Джони видя Нго Фат, който се приближи, свали си джапанките, седна на ръба и потопи крака във водата.

— Ооох — въздъхна той. — Така е много по-добре. — Усмихна се на Джони. — Спокойствие, а?

— Пълно — съгласи се Джони. — Какво става с курсовете за получаване на поданство, Нго?

— Много добре става. Ще имаме излет в събота. Първи път. Много вълнуващо. Целият клас ще излитаме.

— Ще отидем — поправи го Джони и се усмихна, като си представи как Нго Фат и приятелите от класа му летят високо сред облаците на наркотичното опиянение.

— Моля? — Нго повдигна вежди в любезно недоумение.

— Целият ви клас ще отиде на излета.

— Да, благодаря. Отиваме да слушаме речите на политическия митинг в Тримбъл. Всички си мислим колко сме щастливи, че нашият курс за получаване на американско поданство се провежда в година на избори. Това е много поучително.

— Дума да няма. Кого отивате да слушате?

— Грег Сир... — Той спря и наново произнесе името с особено старание. — Грег Стилсън, който е независим кандидат за член на Камарата на представителите на Съединените щати.

— Да, чувал съм. Вие говорили ли сте за него в клас, Нго?

— Да, имахме обсъждане за този човек. Роден в хиляда деветстотин тридесет и трета година. Сменил много професии. Дошъл в Ню Хампшир в хиляда деветстотин шестдесет и четвърта година. Нашият преподавател ни каза, че вече живее достатъчно дълго тук, за да не го наричат катумир.

— ...нар — поправи Джони.

Нго, олицетворение на вежливостта, вдигна към него поглед напълно неразбиране.

— Думата е катунар.

— А, благодаря.

— Не намираш ли Стилсън мъничко странен?

— В Америка той може и да изглежда странен. Във Виетнам като него има много. Хора, които са...

Нго седеше замислен на края на басейна и риташе в синьо-зелената вода с малките си крачета. След дълга пауза вдигна глава и погледна към Джони.

— Не ми стига английският за онова, което искам да кажа. Има една игра, която играят хората от моята страна, тя се нарича „Смеещият се тигър“. Това е стара игра и много любима, като вашия бейзбол. Някое от децата се облича като тигър, нали. Слага си кожа и другите се опитват да го хванат, докато то бяга и танцува. Детето в кожата се смее, но освен това то хапе и ръмжи, защото такава е играта. В моята страна, преди да дойдат комунистите, много големци играеха на „Смеещият се тигър“. Струва ми се, че и Стилсън знае тази игра.

Джони погледна с тревога Нго.

Ала Нго съвсем не изглеждаше разтревожен. Той се усмихна и продължи:

— Така че ние всички отиваме там да го видим със собствените си очи. После ще имаме пикник. Аз ще приготвя две баници. Мисля, че ще бъде много хубаво.

— Звучи прекрасно.

— Ще бъде много прекрасно. — Нго се изправи. — После в клас ще обсъдим онова, което сме видели в Тримбъл. Може би ще пишем съчинението по въпроса. Много по-лесно се пише съчинението, защото можеш да си намериш точната дума в речника. *Le mot juste*.^[1]

— Да, писането понякога е по-лесно, но така и не можах да накарам моите ученици да повярват в това.

Нго се усмихна.

— Как върви работата с Чък?

— Тръгна много добре.

— Да, сега той наистина е много щастлив. Не му трябва да се преструва. Той е добро момче. — Нго стана прав. — Джони, ти си почини. Аз ще подремна.

— Добре.

Той изгледа отдалечаващия се Нго — дребен, строен, гъвкав в сините джинси и избелялата памучна риза.

„Детето в кожата се смее, но освен това то хапе и ръмжи, защото такава е играта... Струва ми се, че и Стилсън знае тази игра.“

И отново Джони почувствува пристъпа на онази смътна тревога.

Надуваемото кресло се полюшваше леко върху водната повърхност. Слънчевите лъчи милваха тялото му. Той пак отвори литературното приложение на „Ню Йорк Таймс“, но статията, която четеше, вече не му беше интересна. Остави я и загреба с веслата. Малкият понтон се опря в ръба на басейна и Джони стъпи на твърда земя. До Тримбъл нямаше и четиридесет и пет километра. Защо пък да не седне в „Мерцедес“-а на мисис Чатсуърт и да не се разходи нататък в събота? Ще види с очите си Грег Стилсън. Ще се позабавлява на спектакъла. Може би дори... може би ще се ръкува с него.

Не. Не!

Но защо не? В края на краищата можеше да се каже, че в тази изборна година му стана нещо като хоби да се среща с кандидатите и

другите политици. Защо срещата с още един от тях трябваше тъй да го тревожи?

Ала Джони действително бе разтревожен, това бе въвн от всякакво съмнение. Сърцето му биеше по-силно и по-често от нормално и той дори успя да си изпусне вестника в басейна. Измъкна го с ругатни, преди да е прогизнал съвсем.

Кой знае защо, мисълта за Грег Стилсън неизменно му напомняше за Франк Дод.

Формен идиотизъм! Как би могъл да има някакво определено отношение към Грег Стилсън само от едно виждане по телевизията?

Стой настрана!

Е, може да иде, а може и да не иде. Може пък в събота да мръдне до Бостън и да види някой филм.

Но още по пътя към къщата за гости и после, докато се преобличаше, започна да го притиска някакъв необясним страх. В известен смисъл това чувство приличаше на стар приятел — от онези, които човек тайно ненавижда. Да наистина — в събота ще отиде до Бостън. Така ще е по-добре.

Макар че след това месеци наред Джони се опитваше да възстанови мислено подробностите от този ден, тъй и не можа да си спомни точно как и защо в последна сметка се озова в Тримбъл. Уж беше тръгнал в друга посока с намерение да отиде в Бостън и да позяпа бейзбол на стадиона във Фенуей Парк, после евентуално да отскочи до Кеймбридж и да се порови в книжарниците. А ако му останеха пари (Джони бе изпратил четиристотин долара от премията на баща си, който пък ги бе препратил на болницата — жест, равносилен на капка в морето), смяташе да се отбие в кинотеатър „Орсън Уелс“ и да види последния нашумял музикален филм. Наистина внушителна програма за един съботен лен, а и денят се случи такъв, че да го запомниш: още от зори този деветнадесети август бе горещ, ясен и приятен, сякаш събрал в съвършенството си най-хубавите секунди от стотици предишни летни дни в Нова Англия.

Джони влезе в кухнята на голямата къща и си приготви обяд от три великански сандвича с шунка и сирене, сложи го в една старомодна кошничка за пикник, която намери в килера, и след кратка душевна борба увенча багажа си с няколко кутии бира. В този момент се чувствуваше великолепно, направо на седмото небе. И през ум не му

минаваше мисълта за Грег Стилсън или за скалъпената му гвардия от хулигани телохранители.

Той сложи кошничката с провизиите в „Мерцедес“-а и подкара на югоизток към шосе 1–95. До този момент си спомняше всичко съвсем ясно. Но оттам нататък бяха се промъкнали и други неща. Най-напред — образът на майка му на смъртното си легло, с лице, изкривено в ужасна гримаса, и ръка върху чаршафа, сгърчена като ноктите на граблива птица, с глас, който сякаш идваше през топка памук, натъпкан в устата ѝ.

„Нали ти казвах? Нали ти казвах, че така ще стане?“

Джони пусна по-силно радиото в колата. От говорителите на стереото в „Мерцедес“-а се разнесе прекрасен рок. Той бе проспал цели четири и половина години, а добрият стар рок си бе останал в цветущо здраве, благодаря! Джони запя заедно с радиото.

„Бог те е отредил за големи дела. Не се опитвай да бягаш от него, Джони.“

Радиото не можеше да заглуши гласа на покойната му майка. Тя щеше да си каже думата.

„Не се крий в пещера, не принуждавай господ да праща голяма риба, за да те погълне.“

Но той вече знаеше какво е да те погълне голяма риба. Името ѝ бе не Левиатан, а Кома. Бе прекарал четири и половина години в черния ѝ търбух и това му стигаше.

Отклонението за Бостън се появи отпред на пътя и... остана зад гърба му. Бе тъй погълнат в мислите си, че изпусна момента да завие и да излезе на другото шосе. Призраците от миналото не искаха да го оставят на мира. Е, нищо — при първа възможност щеше да завие и да се върне обратно.

„Не си грънчар, а само глина в ръцете на грънчаря, Джони.“

— Стига, стига! — измърмори той. Трябваше да изхвърли тези глупости от главата си и да се свърши! Майка му беше просто една религиозна луда. Може да звучеше грубо, но си беше така: рай в съзвездията Орион, ангели, пътуващи с летящи чинии, царства господни под земята... По своему тя бе толкова луда, колкото и Грег Стилсън, ако не и повече.

За бога, само гледай този тип да не ти стане идея-фикс...

„И когато пратите Грег Стилсън в Камарата на представителите, всеки ще викне: ХОТ ДОГ — ОТЛИЧНО! НАЙ-СЕТНЕ ДА СЕ НАМЕРИ ЕДИН, ДЕТО МУ ПУКА ЗА ХОРАТА!“

Стигна до кръстовището с шосе номер 63. Отклонението на ляво бе за градовете Конкорд, Берлин, Ридърс Мил и Тримбъл. Без изобщо да мисли защо — съзнанието му бе ангажирано със съвсем други неща, — Джони зави нататък.

Роджър Чатсуърт не беше вчерашен, но и той се бе смял на Грег Стилсън, сякаш това бе тазгодишният отговор на въпроса: какво ще се получи, ако се съединят в едно Джордж Карлин и Чеве Чейс^[2]?

„Той е един шут, Джони.“

А ако с това се изчерпваха греховете на Стилсън, тогава нямаше никакъв проблем, нали? Един очарователен шегаджия, чист лист хартия, на който избирателите можеха да напишат своето послание: „Вие, останалите, сте абсолютно безполезни и затова решихме за идните две години да изберем този палячо.“ Може би с това се изчерпваше личността на Стилсън — един безобиден луд, който нямаше нищо общо с типичната мания за унищожение на Франк Дод. И все пак, кой знае защо, на Джони му се струваше... че между двамата има връзка.

Отпред пътят се разклоняваше — наляво за Берлин и Ридърс Мил, надясно за Тримбъл и Конкорд. Джони зави надясно.

„Че какво толкова ще стане, ако се ръкувам с него?“

Може би нищо особено. Още един политик в колекцията му. Някои хора събират марки, други — монети, а Джони събираше ръкостискания и...

„... и ще трябва да признаеш, че през цялото това време търсиш пето асо в колодата.“

Тази мисъл го разтърси тъй силно, че той за малко не отби встрани. Зърна се в огледалцето и онова, което видя, не бе лицето, с което се бе събудил. То бе престанало да изразява спокойната увереност, че целият свят тъне в безгрижно блаженство. Сега това бе лицето от пресконференцията, лицето на човека, който пълзеше на четири крака в заснежената градина на Касъл Рок. Беше бяло като стена, очите бяха заобиколени с кафяви кръгове като след боксов мач, а браздите на челото му се врязваха по-дълбоко от обикновено.

„Не. Това не можеше да бъде вярно!“

Ала си беше самата истина. Сега, когато си го бе признал, повече не можеше да го отрича. През първите двадесет и три години от живота си Джони се бе ръкувал с един-единствен политик — Ед Мъски, който бе дошъл в училището им в 1966 г., за да им говори в часа по държавно устройство. През последните седем месеца се бе ръкувал с повече от дузина видни личности. И не беше ли проблясвала в подсъзнанието му, щом видеше, че му подават ръка, мисълта: „Що за човек е този? Какво ли ще науча за него сега?“

Не беше ли през цялото време търсил сред тях политическия еквивалент на Франк Дод?

Да. Така беше.

Но всъщност никой от тях, с изключение на Картър, не бе му предал кой знае какво, а и в чувствата, които изпита при ръкуването с Картър, нямаше нищо тревожно. Нямаше го онова усещане, че пропада, което го бе връхлетяло по време на телевизионното предаване с Грег Стилсън. Струваше му се, че Стилсън е отишъл още една крачка напред в играта на смеещ се тигър — от човек в кожата на звяр — звяр в човешка кожа.

2

Независимо как се бе озовал в Тримбъл, важното бе, че в последна сметка Джони си изяде сандвичите в тамошния парк, вместо да седи на някое от евтините места във Фенуей и да гледа бейзбол. Бе пристигнал малко след пладне и бе видял на общинската дъска за обявления афиш за митинга, който щеше да започне в три часа.

Запъти се към мястото на събитието, като очакваше да го намери безлюдно, понеже до началото имаше много време, но завари мнозина, които вече разстилаха одеяла, изваждаха за игра пластмасови дискове и топки или пък се гласяха да обядват.

В предния край на поляната група мъже тъкмяха естрадата. Двама украсяваха с плат високия до пояс парапет. Друг се беше покачил на стълба и спускаше от ръба на кръглата козирка разноцветни ленти. Трети монтираха звукоусилвателната уредба. Както Джони бе забелязал още от телевизионния репортаж, това съвсем не беше от простите и евтини образци. Говорителите, производство на „Алтек-

Лансинг“, бяха внимателно разположени, така че да се постигне максимално обемно озвучаване.

Подготвителният екип (той упорито напомняше на пътуващ рок-състав като „Игълс“ или „Гейлс“, който си подрежда сцената за концерт) действуваше уверено и делово. Цялостното впечатление бе за сработеност, стигаща до професионално съвършенство, и бе в разрез с представата за Стилсън като добродушен клоун.

По възраст събралите се, общо взето, попадаха в интервала между петнадесет и тридесет и пет години и сред тях нямаше скучаещи. Едва проходили дечица се препъваха по тревата и стискаха потекли сладоледи. Жените бърбеха и се смееха с глас. Мъжете пиеха ледена бира от термоизолирани чаши. Тук-там подскачаха кучета подир всевъзможни примамки и над всички благодатно грееше слънцето.

— Проба — обади се лаконично в двойката микрофони някакъв човек от подиума, — едно, две, проба, проба... — Един от високоговорителите, инсталирани по дърветата, запищя пронизително и изпитателят от естрадата показва с жест, че иска да го преместят по-назад.

„Това никак не прилича на подготовка за политически митинг с речи — помисли си Джони. — Тук се готвят като за масова оргия.“

— Проба, едно, две... проба, проба.

Джони обърна внимание на начина, по който прикрепяха мощните високоговорители — тях ги завързваха, вместо да ги заковават с пирони. Стилсън развяваше знамето на защитниците на природата и екипът, който извършваше техническата подготовка на митингите му, явно бе предупреден да внимава да не повреди дори едно-едничко дръвче по градските паркове. Цялата операция бе шлифувана до най-малките подробности и нямаше нищо общо с прибързаните работи под девиза: „Граби, каквото има, и беж да те няма!“

Два жълти автобуса за превозване на ученици спряха край малкия (и вече запълнен) паркинг. Вратите им се разтвориха и оттам се изсипаха мъже и жени, които разговаряха шумно и възбудено помежду си. Те се отличаваха рязко от досега събралото се множество, защото бяха издокарани с най-официалните си дрехи: мъжете с костюми или спортни сака, а жените с елегантни поли и блузи или рокли. Очите им

шареха и жадно поглъщаха гледката наоколо с еднакъв израз на детско удивление и нетърпеливо очакване. Джони се усмихна: току-що бе пристигнал класът на Нго Фат.

Той се отправи към тях. Нго стоеше заедно с един висок мъж в кадифен костюм и две жени — китайки.

— Здравей, Нго — поздрави Джони.

Нго се ухили до уши.

— О, Джони, колко хубаво, че се видяхме, приятелю! Какъв голям ден за щата Ню Хампшир, нали?

— Сигурно.

Нго представи останалите — човекът в кадифения костюм беше европеец, а двете жени — сестри от Тайван. Едната довери на Джони, че много се надявала да се ръкува с кандидата след официалната част, и свенливо му показва бележника с автографите, който държеше в чантичката си.

— Толкова съм доволна, че съм в Америка — каза тя. — Но е малко странно, не намирате ли, мистър Смит?

Джони, за когото цялата тази история бе странна, се съгласи. Двамата преподаватели от класа за получаване на поданство събираха групата си.

— Ще се видим по-късно — извини се Нго, — аз трябва да излитам при другите.

— Да отида — поправи го Джони.

— Да, благодаря.

— Приятно прекарване, Нго.

— О, да, сигурен съм, че ще е приятно. — В очите на Нго сякаш блеснаха пламъчетата на скрита радост. — Сигурен съм, че ще бъде много забавно, Джони.

Групата, от около четиридесет души, се насочи към южната страна на парка, където щеше да обядва на открито. Джони се върна на мястото си и се насили да изяде единия от сандвичите си. Имаше чувството, че дъвче смачкан вестник, гарниран с туткал.

С цялото си същество той усещаше как го заливат тежките талази на тревожно напрежение.

Към два и половина паркът вече беше претъпкан. Хората бяха насядали съвсем плътно един до друг. Градските пазители на реда, подсилени от малък контингент на щатската полиция, бяха спрели движението по околните улици на Тримбъл. Приликата с рок-концерт бе по-силна откогато и да било. От високоговорителите се разнасяше жизнерадостният, забързан ритъм на музика в стил „кънтри“. По чистото синьо небе плуваха бели, пухкави облачета.

Изведнъж хората наскочаха и запротяха шии. Ефектът бе същият като при повей на вятър над избуяла житна нива. И Джони се изправи, като се чудеше дали пък Стилсън няма да се появи по-рано от обявеното време. Тогава дочу усиливащия се шум на мотоциклетни двигатели, който постепенно изпълни с вибрациите си летния следобед. В очите на Джони попаднаха стрелите на сноп слънчеви лъчи, отразени от блестяща хромирана повърхност, и след няколко секунди десетина мотоциклетисти завиха край паркинга, където бяха спрели автобусите на Нго и съкурсниците му. С тях нямаше кола и Джони предположи, че това бе авангардът.

Тревогата му се засили. Мотоциклетистите бяха спретнати, почти всички облечени в чисти избелели джинси и бели ризи, но техните машини — истински чудовища — бяха модифицирани до неузнаваемост: в тях изобилствуваха всякакви напречни щанги на кормилата, накъдрени и надупчени хромирани ламарини около ауспухите и странни стабилизатори.

Собствениците на свръхмощните мотоциклети угасиха двигателите им, слязоха от седлата и тръгнаха към естрадата в индийска нишка. Само един от тях се обърна. Огледа, без да бърза, внушителното сближище. Дори от такова разстояние се виждаше, че очите му са искрящо зелени, като стъкълца от счупена бутилка. Той сякаш преценяваше посещението на предстоящия спектакъл. Погледна наляво към групичката от четири-пет градски ченгета, облежани на предпазната мрежа, която ограждаше игрището на местния юношески бейзболен отбор. Мотоциклетистът им махна с ръка. Едно от ченгетата се наведе напред и се изплю на земята. Имаше нещо едва ли не церемониално в тази сцена, от което тревогата в гърдите на Джони още повече се засили. Зеленоокият тръгна с нехайна стъпка към естрадата.

Върху пластовете на тревогата, легнала дълбоко в душата му, Джони изпитваше някаква невероятна смесица от вцепеняващ ужас и истерична веселост. Струваше му се, че като насън е влязъл в някоя от онези кошмарни картини, където от тухлени камини изскачат локомотиви или по изсъхналите клони на дървета висят безпомощно часовникови циферблати. Мотоциклетистите приличаха на статисти от поредната холивудска суперпродукция из живота на „железните ездачи“, които са решили заедно да откликнат на хипарския лозунг от 68-а година: „На Джийн Маккарти помогни и в чисто ти се премени.“^[3] Свежо изпраните им избелели джинси бяха опънати върху тежки ботуши с дебели подметки и квадратни бомбета. На не един чифт Джони съзря хромирани верижки, закачени под стъпалото. Лъскавият метал проблясваше зловещо под лъчите на слънцето. Мотоциклетистите гледаха събралите се с едно и също изражение — добродушно и празно. Ала под него би могло да се крие и презрение към младите тъкачки, към студентите задочници, дошли за митинга от университета в Дърам, към заводските работници, станали на крака да ги приветствуват. Всеки от авангарда носеше на ризата си по две розетки: на едната бе изобразена жълта защитна каска с прикрепено към нея зелено знаменце на защитниците на природата, а на другата имаше надпис: „Пипна ли ги Стилсън в двоен «нелсън»?“

И от всеки десен заден джоб се подаваше къса палка, изрязана от кий за билиард.

Джони се обърна към съседа си, който бе дошъл с жена си и малкото си дете.

— Разрешено ли е да се носят такива неща? — удиви се той.

— Че кой го интересува? — отвърна през смях младият мъж. — И без туй са само за фасон. — Той веднага пак заръкопляска и закрещя: — Ха така, Грег! Стисни ги, та да писнат!

Почетната гвардия от мотоциклетисти се строи в полукръг пред естрадата и застана в стойка „мирно“.

Аплодисментите престанаха, но хората възбудено шумяха. Бяха си получили аперитива и им се бе отворил апетитът за предстоящото пиршество.

„Щурмоваци — помисли си Джони. — Това са си истински щурмоваци.“

Добре де, какво от това? Може би така е по-добре. Американците никога не са могли да търпят фашистките похвати. Това го знаят всички, та и закоравелите ястреби като Рейгън не си позволяват подобни демонстрации. Такава си е чистата истина, каквито и лозунги да вдига новата левица или колкото и песни на протеста да съчини Джоун Баес. Преди осем години гестаповските похвати на полицията в Чикаго бяха станали причина Хюбърт Хъмфри да загуби изборите. Джони не се интересуваеше колко чисти и прилични изглеждат тези типове: щом са на служба при кандидат за Камарата на представителите, значи Стилсън се намира пред прага на провала. „Би могло да бъде и смешно, ако не беше толкова зловещо.“

И все пак на Джони му се искаше да не беше идвал.

4

Точно преди да стане три часът, тътенът на някакъв далечен барабан се връза във въздуха наоколо. Хората усетиха вибрациите от земята под краката си и чак тогава го чуха. После постепенно започнаха да се присъединяват и гласовете на други инструменти, докато накрая се получи цял маршируващ духов оркестър, който изпълняваше една от популярните мелодии на Суза^[4]. Изборна празничност в малък градец в разгара на летния ден.

Тълпата отново наскоча и запротяга шии по посока на музиката. Много скоро се показва и самият оркестър. Най-отпред маршируваше, като повдигаше високо колене, момичето с жезъла — в къса поличка и бели меки ботушки с помпончета, след нея — две мажоретки, следвани от две пъпчиви момчета с ужасно сериозни лица, които носеха плакат, осведомяващ всички, че иде самият духов оркестър на гимназията в Тримбъл и че ще направят грамадна грешка, ако не обърнат достатъчно внимание на този факт! И накрая — самият оркестър, лъснал в блясък и пот, с ослепително бели униформи и безброй пиринчени копчета.

Множеството отстъпи, за да направи път на музикантите и когато с маршова стъпка те тръгнаха през шпалира към определеното им място, избухнаха бурни аплодисменти. Зад оркестъра се движеше един бял лекотоварен „Форд“, а върху покрива му, със загоряло от слънцето и разчекнато в гигантска усмивка лице под килнатата защитна каска на

строителен работник, стоеше здраво на разкрачените си крака самият кандидат. Той вдигна към устата си мегафон, изду огромния си като ковашки мех гръден кош и възторжено извика:

— ЗДРАВЕЙТЕ ВСИЧКИ!

— ЗДРАВЕЙ, ГРЕГ! — отвърна в един глас тълпата.

„Охо — «Грег»! Ние вече сме на ти“ — помисли си Джони, на границата на истерията.

Стилсън скочи с демонстративно подчертана лекота от покрива на „Форд“-а. Беше облечен както по време на телевизионния репортаж, който Джони бе видял — с джинси и жълтокафява войнишка риза. Той пое към естрадата, като пътьом се ръкуваше наред със застаналите на предните редове и прекарваше длан на протегнатите през главите ръце. Тълпата се огъна и се люшна обезумяла към него и в отговор стомахът на Джони също се разбушува.

„Няма да го докосна! За нищо на света!“

Но изведнъж в навалищата пред краката му се отвори мъничка пролука, той пристъпи и се оказа най-отпред. Бе тъй близо до момчето с тубата от „маршовия оркестър на гимназията в Тримбъл“, че стига да поискаше, би могъл да почука с пръсти по лъскавата фуния на инструмента.

Стилсън бързо премина през редиците на музикантите, за да се ръкува с хората от другата страна, и Джони би го изгубил от поглед съвсем, ако жълтата каска не се мяркаше над главите на събралите се. Той почувствува облекчение: така бе по-добре. Нямаше пострадали, нямаше виновни. Щеше да си затвори очите подобно на фарисея от известната притча.^[5] Много добре! Прекрасно! А когато Грег стигне до подиума, Джони просто ще си вдигне чукалата и незабелязано ще се измъкне. Всяко нещо си има граници!

Моторизирани здравеняци се бяха наредили от двете страни на прохода в тълпата, за да му попречат да се затвори и да удави кандидата в многолюдното море. Тояжките от подрязани кийове за бiliarд си стояха по джобовите, но техните притежатели бяха нащрек и дебнеха с четири очи за евентуални неприятности. Джони нямаше представа що за неприятности биха могли да се случат, освен някой да размаже размекната шоколадова паста в лицето на кандидата, ала за пръв път телохранителите проявяваха някакъв интерес към събитието.

И в този момент нещо действително се случи, но Джони не можа да разбере точно какво. Някаква жена се бе пресегнала към мяркащата се жълта каска, навярно да я пипне за щастие, и един от здравеняците на Стилсън се спусна светкавично към нея. Чу се ужасен писък и ръката на жената бързо изчезна. Всичко това обаче ставаше от другата страна на оркестъра.

Врявата, която вдигаше тълпата, беше потресаваща и Джони пак си спомни за рок-концертите, на които беше ходил. Подобно нещо би се получило, ако Пол Маккартни или Елвис Пресли тръгнаха да се ръкуват с публиката.

Хората крещяха името му, скандираха го напевно:

— ГРЕГ... ГРЕГ... ГРЕГ...

Младият човек, застанал със семейството си до Джони, бе вдигнал детето над главата си, за да види и то кандидата. Младеж с огромен изпъкнал белег от изгаряне върху лицето размахваше плакат с надпис:

УМРИ, НО БЪДИ СВОБОДЕН ЧОВЕК —
ПРИМЕР ВЗЕМИ ОТ НАШИЯ ГРЕГ!

Едно невероятно красиво момиче, може би на осемнадесет години, размахваше резен диня и по голата му, загоряла от слънцето ръка се стичаха струйки розов сок. Суматохата бе пълна. Възбудата се носеше из въздуха като жужене около високоволтови кабели.

И внезапно Грег Стилсън се втурна като торпедо през редиците на оркестъра обратно към страната на Джони. Без да спира, той намери време да потупа здравата момчето с тубата по гърба.

По-късно Джони как ли не въртя и сука, за да изкара пред себе си, че всъщност не бе имал нито възможност, нито време да се скрие обратно в тълпата. Опитваше се да си внуши, че тълпата направо го бе *изхвърлила* пред Стилсън, да повярва, че Стилсън му бе грабнал насила ръката. Нищо подобно! Бе имал предостатъчно време да изчезне, защото някаква дебелана в кошмарни жълти панталони бе стиснала кандидата в обятията си и го бе мляснала, а той тутакси ѝ бе отвърнал със също тъй звучно млясване и през смях бе извикал: „Бъди сигурна,

че *теб* няма да те забравя, душице!“ Дебеланата бе изцвилила от удоволствие.

Сега Джони усети как го обзема познатото смразяващо вцепенение, как постепенно изпада в транс. Нищо повече нямаше значение освен необходимостта да научи какво таеше човекът пред него. Той дори леко се усмихна, но това не беше неговата усмивка. Протегна ръка, Стилсън я пое в шепите си и я раздруса енергично.

— Привет, приятел! Надявам се, че ще ни подкрепиш в...

Гласът на Стилсън неочаквано секна — тъй както се бе случило с Айлийн Магаун, с доктор Джеймс Браун (същото име като на певеца) и с Роджър Дюсо. Очите му се разшириха и изпълниха със... страх? Не — в очите на Стилсън имаше УЖАС!

Мигът продължи цяла вечност. Погледите им се споиха и обективното време отстъпи място на нещо друго, на някаква съвършена гравюра върху четвъртото измерение. Джони отново почувствува, че хлътва в тъмния коридор от оксидирана стомана, само дето този път с него бе и Стилсън и двамата споделяха... споделяха...

(*всичко*)

За Джони чувството този път бе по-силно от всякога, несравнимо по-силно! То се стовари върху него изведнъж, масивно и пищящо подобно на страховит черен товарен влак, полетял стремглаво през тесен тунел — бясно забързана машина, увенчана с един-единствен ослепителен прожектор, монтиран на челото ѝ, и този прожектор, това светещо око, *знаеше всичко*. Неговата светлина прониза Джони Смит като бръмбар на карфица. Нямаше накъде да бяга. Пълното проникновение го смачка като с парен чук, разплеска го на тънък като хартия лист, а връхлитащият нощен влак го прегази с безбройните си колела.

Искаше му се да крещи, но нямаше нито сили, нито глас.

Единствения образ, от който не може да се отърве докрая (когато синият филтър започна бавно да се спуска),

бе церемонията по официалното встъпване в длъжност на Грег Стилсън. Той полагаше клетва пред някакъв старец със стеснителните, уплашени очички на полска мишка, попаднала в лапите на врял и кипял, покрит с белези от стари бойни подвизи

(тигър)

хамбарен котарак. Стилсън бе сложил едната си ръка върху Библията и бе вдигнал другата. Това ставаше в бъдещето, след години, защото Стилсън бе почти напълно оплешивял. Старецът произнасяше на части клетвата, а Стилсън повтаряше. Стилсън се заклеваше

(синият филтър се сгъстяваше, покриваше всичко наоколо, малко по малко го заличаваше. Благодарен син филтър! Лицето на Стилсън е зад синьото... и жълтото... жълто като ивиците по кожата на тигъра)

да го стори „с божията помощ“. Лицето му бе строго тържествено, дори сурово, но вътрешно целият ликуваше. Радостта напираше лудешки в гърдите и клокочеше в съзнанието му. Защото човекът с уплашените очички на полска мишка бе самият върховен съдия на Съединените щати^[6]

(О, мили боже, филтърът, филтърът, синият филтър, жълтите ивици)

и ето че всичко започна да изчезва зад синия филтър, само че това не беше филтър, а нещо реално, нещо

(в бъдещето, в мъртвата зона)

нещо в бъдещето. В неговото бъдеще? В бъдещето на Стилсън. Джони не знаеше.

След това имаше чувството, че лети — лети през синевата — над пустиня от пълна разруха, в която, колкото и да се взираше, нищо не можеше да различи. А изпод всичко това се раздаваше призрачният глас на Стилсън, глас на преоценен идол или на съдбата в сценичен фарс: **ЩЕ МИНА ПРЕЗ ТЯХ КАТО НАЖЕЖЕН РЪЖЕН ПРЕЗ БУЦА МАСЛО! ЩЕ ГИ ОВЪРШЕЯ КАТО ХАЛА!**

— Тигърът — промърмори Джони с надебелял език. — Тигърът е зад синьото, зад жълтото.

После цялата тази бъркотия от картини, образи и думи потъна в надигащия се глух тътен на забравата. Стори му се, че с обонянието си долавя сладникавия метален мирис на озон като край проводници под високо напрежение. За момент онова вътрешно око сякаш се отвори още по-широко и заопипва с поглед наоколо; синьото и жълтото, които бяха забулили всичко, започнаха да се сгъстяват и да се превръщат в... в нещо. И някъде дълбоко в себе си Джони чу изпълнен с ужас женски писък: „Дай си ми го, гадино мръсна!“

После всичко изчезна.

„Колко ли сме стояли така с него?“ — щеше да се пита по-късно Джони. Предполагаше, че около пет секунди. След това Стилсън задърпа ръката си, направо се опитваше да я *отскубне*, въпреки че продължаваше все тъй хипнотизирано да го гледа със зяпнали уста и пребледняло под дълбокия загар лице. Джони виждаше чак пломбите на кътните му зъби.

По лицето на Стилсън се бяха изписали ужас и отвращение.

„Много добре! — на Джони му се щеше да извика. — Прекрасно! Разтрепери се, та да се разпаднеш на парчета! Тегли си чертата! Самоунищожи се! Пръсни се в черупката си! Превърни се в пепел! Направи услуга на света и на човечеството!“

Двама от мотоциклетистите тичаха към него и този път палките от скъсени кийове за бiliarд бяха излезли от задните джобове. Джони бе обзет от абсурдния страх, че ще го ударят, че ще го удрят с палките си по главата, ще си играят с нея на бiliarд, ще я вземат за осмата топка в играта и ще я запратят със страшна сила право в мрежичката отстрани, отново в мрака на комата, откъдето вече нямаше да се завърне, нямаше да може никому да каже какво бе видял, нямаше да може нищо да промени.

Каква гибел и разруха — господи! Беше загинал целият свят!

Опита се да се отдръпне. Хората се блъскаха, напиреха назад, крещяха от ужас (а може би и от възбуда). Стилсън се беше посъвзел, беше се обърнал към телохранителите си и с жестове ги възспираше от прибързани действия.

Джони не разбра какво стана после. Той се олюля на краката си, главата му увисна, премигна мъчително като алкохолик, стигнал до горчивия край на цяла седмица безпросветно пиянство. Сетне го заля топлата, надигаща се вълна на забравата и Джони с огромно удоволствие се отпусна в нея. Загуби съзнание.

---

[1] Употребата на френски израз от Нго се обяснява с някогашното френско господство в Индокитай. — Б.пр. ↑

[2] Популярни американски комици. — Б.пр. ↑

[3] Подпомаган в кампанията си от студенти-доброволци, Юджин (Джийн) Маккарти изненадващо спечелва 42% от гласовете на предварителните избори в Ню Хампшир през 1968 г. — Б.пр. ↑

[4] *Д. П. Суза* (1854–1932) — знаменит американски маршов композитор. — Б.пр. ↑

[5] Т.е. притчата за безсърдечния фарисей, отминал ограбения и пребит от разбойници пътник, без да му помогне (Евангелие от Лука, 10:31). — Б.пр. ↑

[6] Според Конституцията на САЩ клетва пред върховния съдия полага бъдещият президент при встъпването си в длъжност. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXI

1

— Не — отвърна началникът на полицията в Тримбъл в отговор на въпроса на Джони, — не си обвинен в нищо. Не си задържан. И не си длъжен да отговаряш. Просто ще ти бъдем много благодарни, ако го сториш.

— Много благодарни — подкрепи го човекът в строгия официален костюм. Той се казваше Едгар Ланкт и работеше в Бостънския отдел на ФБР. Според него Джони Смит имаше вид на много болен. Над лявата му вежда една грамадна подпухнала синина бързо се наливаше с мораво. При загубата на съзнание Джони бе паднал като дъска и се бе ударил или в обувката на някой музикант, или в тежкия ботуш на мотоциклетист. Ланкт вътрешно отдаваше предпочитание на второто. При това, изглежда, по време на удара въпросният ботуш е бил в движение.

Смит беше силно преbledнял и докато пиеше вода от картонената чаша, която му подаде полицейският началник Бейс, ръцете му здравата трепереха. Клепачът на едното му око играеше в нервен тик. Изобщо видът му напълно се покриваше с класическата представа за потенциалния убиец, макар че най-смъртоносният предмет, намерен сред личните му вещи, бе една щипка за нокти. Ала Ланкт нямаше да забрави първото си впечатление, защото такъв си бе по природа.

— Какво ви интересува? — Джони бе дошъл в съзнание върху кушетката в някаква килия, оставена незаклучена. Болеше го глава до пръсване, но сега болката го отпускаше и той започваше да усеща в себе си странна празнота. Сякаш вътрешностите му бяха измъкнати и заменени с разбит на сняг белтък. В ушите му нещо издаваше постоянен остър звук — не че пищяха, но се чуваше някакво непрекъснато тъничко бръмчене. Беше девет часът вечерта. Свитата на

Стилсън отдавна се бе измела от града. Топлите кренвирши бяха изядени до последния.

— Разкажи ни какво точно се случи — подкани го Бейс.

— Беше много горещо. Сигурно съм припаднал от превъзбуда.

— Да не си нещо болен? — подпита уж случайно Ланкт.

Джони го изгледа изпитателно.

— Няма смисъл от такива хитрости, мистър Ланкт. По-добре кажете дали знаете кой съм.

— Знам. Ти май *наистина* си ясновидец.

— Не е нужно ясновидство, за да се досетиш, че един агент на ФБР все ще знае как да те надхитри.

— Ти си от Мейн, Джони. Там си роден и там си расъл. Каква работа има един жител на Мейн в Ню Хампшир?

— Частни уроци.

— За сина на Чатсуърт?

— Още веднъж — като знаете, защо питате? Освен да ме подозирате в нещо.

Ланкт запали цигара.

— Чатсуъртови са богати.

— Да, богати са.

— Ти да не си запален по Стилсън, а, Джони? — попита Бейс. Джони не обичаше хората, които му заговаряха на „ти“ веднага след запознанството, а тук и двамата го правеха. Това го изнервяше.

— А вие?

Бейс свирна презрително.

— Преди около пет години в Тримбъл решиха да организират целодневен рок-концерт. Градският съвет се колеба известно време, но накрая се съгласи, защото младежта си иска своето и трябва нещо да получи. Очаквахме около двеста местни младежи да се съберат на източното пасище на Хейк Джеймисън, за да слушат музика. А дойдоха хиляда и шестстотин, всички пушеха марихуана и пиеха концентрати направо от бутилките. Направиха грамадни поразии. В съвета се ядосаха и казаха, че никога повече няма да разрешат подобно нещо. А те само дето не се разплакаха от обидата: „Че защо? Нали няма пострадали?“ Значи могат да безобразничат както си щат, стига да няма пострадали. И с този Стилсън е същата история. Спомням си веднъж...

— Да не би да имаш зъб на Стилсън, Джони? — намеси се Ланкт. — Някаква лична обида?

Той се усмихна по бащински, сякаш казваше: „Хайде, признай си и ще ти олекне!“

— Допреди шест седмици дори не знаех, че съществува.

— Може, може, но това не е отговор на въпроса ми.

Джони помълча известно време и рече:

— Той ме тревожи.

— И това не е отговор на въпроса ми.

— Напротив.

— Искаше ни се повече да ни помогнеш — въздъхна Ланкт.

Джони погледна към Бейс.

— Всички ли, които припадат на публични събрания в града ви, се удостояват с разпит от ФБР?

— Ами... не. Разбира се, че не — измънка смутено Бейс.

— Ти се ръкуваше със Стилсън, когато се свлече на земята — заговори Ланкт. — Имаше ужасен вид. И Стилсън бе позеленял от страх. Голям късмет извади, Джони. Голям късмет, че някой от неговите юначаги не превърна главата ти във ваза. Те помислиха, че си извадил пистолет да го застреляш.

Джони бе започнал да разбира. Той премести удивено поглед от Ланкт към Бейс и обратно.

— Вие сте присъствували! — възкликна той. — Бейс не ви е повикал по телефона, а сте присъствували на митинга.

Ланкт смачка цигарата си.

— Да, присъствувах.

— Защо ФБР се интересува от Стилсън? — едва ли не изрева Джони.

— Нека да поговорим за теб, Джони. Какъв е твоят...

— Не, нека да поговорим за Стилсън. Да поговорим за неговите юначаги, както ги нарекохте. Законно ли е те да носят палки, отрязани от кийове за билиард?

— Да — отговори Бейс. Ланкт го изгледа предупредително, но Бейс или не го видя, или се направи, че не вижда. — Билиардни кийове, бухалки за бейзбол или стикове за голф не се забраняват от закона.

— Чух, че тези типове са били от железните ездаци, от мотоциклетните банди.

— Някои са били в банди от Ню Джързи, други — от Ню Йорк...

— Бейс — прекъсна го Ланкт, — сега не е време...

— Не виждам какво толкова ще стане, ако му кажа — възпротиви се Бейс. — Те са безделници, негодяи, хулигани. Някои от тях са били обединени в банда преди четири-пет години по време на вълненията по плажовете на Хамптън. Други са участвували в мотоциклетна банда, „Дяволската дузина“, която се разформировала в хиляда деветстотин седемдесет и втора. Дясната ръка на Стилсън, Съни Елиман, е бил главатар на „Дяволската дузина“. Арестували са го поне шест пъти, но никога не са го съдили.

— Имаш грешка — Ланкт запали нова цигара. — Съден е в хиляда деветстотин седемдесет и трета за неспазване на правилата за движение — направил забранен ляв завой и карал от забранената страна по еднопосочна улица. Признал си вината и платил глобата: двадесет и пет долара.

Джони стана и бавно прекоси стаята към колонката за студена вода, където си наля втора чаша. Ланкт го наблюдаваше с интерес.

— Значи просто припадна, така ли? — попита той.

— Не — извърна се към него Джони. — Канех се да го застрелям с базука. Само че в критичния момент ми гръмнаха бушоните.

Ланкт въздъхна.

— Можеш да си вървиш, когато пожелаеш — каза Бейс.

— Благодаря.

— Но аз, както и мистър Ланкт, ще те посъветвам нещо. На твое място занаят бих се държал настрана от митингите на Стилсън, ако ми е мил животът. На хората, които Стилсън не харесва, току им се случва я едно, я друго...

— Така ли? — Джони си изпи водата.

— Това са въпроси извън твоята компетенция, Бейс. — Ланкт гледаше началника на полицията с очи, подобни на потъмняла стомана.

— Добре де — каза примирително Бейс.

— Няма да крия от теб, че митингите не минават без произшествия — поде Ланкт. — В Риджуей една бременна била пребита така, че пометнала. Това станало веднага след митинга, показан от Си Би Ес. Тя не можа да идентифицира престъпника, но имаме основания да смятаме, че е някой от хората на Стилсън. Преди месец на едно четиринадесетгодишно момченце му счупиха черепа,

защото насочило към него воден пистолет. И то не можа да идентифицира престъпника. Но водният пистолет ни кара да мислим, че става въпрос за престараване от страна на охраната.

„Ама че формулировка“ — помисли си Джони.

— И пак не намерихте нито един очевидец?

— Никой не пожела да свидетелствува — усмихна се Ланкт мрачно и изтупа пепелта от цигарата си. — За хората той е избраникът.

Джони си спомни младия мъж на митинга, който вдигаше детето си, за да види Грег Стилсън. „Че кой го интересува? И без туй са само за фасон!“

— И по този случай ФБР му предоставя личен агент да го наблюдава?

Ланкт сви рамене и се усмихна обезоръжаващо.

— Какво да се прави? Само за твоє сведение, Джони, задачата ми съвсем не е от леките. Понякога ме хваща страх. У този тип има невероятен магнетизъм. Ако на някой митинг реши да ме посочи с пръст и да каже кой съм, те сигурно в тоз миг ще ме линчуват на най-близкия стълб.

Джони си спомни тълпата от следобеда и красивото момиче, което размахваше в истеричен екстаз резена диня.

— Имате право — съгласи се той.

— Така че, ако можеш да ми кажеш нещо, което ще ми помогне... — Ланкт се наведе към него. В обезоръжаващата му усмивка се бе прокрадвало нещо хищническо. — Може да си имал прозрение за него. Може от това да ти е прилошало.

— Може — отвърна Джони сериозно.

— Е?

За един безумен момент Джони бе пред прага да им разкаже всичко, но после се отказа.

— Видях го по телевизията. Нямах какво да правя днес и реших да дойда да си създам лична представа за него. Бас държа, че не съм бил единственият външен човек сред публиката.

— Ни най-малко! — подчерта Бейс с отвращение.

— И това е всичко? — усъмни се Ланкт.

— Всичко — отрязва Джони, но после добави: — Само дето ми се струва, че ще спечели избора.

— В това ние не се съмняваме — увери го Ланкт. — Работата е опечена, стига да не го хванем в явно нарушение. Междувременно аз напълно споделям мнението на Бейс, че трябва да стоиш настрана от митингите на Стилсън.

— Не се тревожете. — Джони смачка картонената си чаша и я изхвърли. — Много ми беше приятно да си поговорим с вас, господа, но ме чака дълъг път до Дърам.

— Кога се завръщаш в Мейн, Джони? — запита с нехаен тон Ланкт.

— Не знам. — Джони изглежда първо Ланкт — строен, с безупречна външност, почукващ с незапалена цигара по стъклото на електронния си часовник, после Бейс — уморен мъжага с добродушния израз на клепоухо куче. — Мислите ли, че той ще се кандидатира за по-висок пост?

— Боже опази! — Бейс завъртя очи.

— Такива като него са преходно явление. — Тъмнокафявите, почти черни очи на Ланкт не преставаха да изучават Джони. — Те са като редките радиоактивни елементи — толкова нестабилни, че бързо-бързо се разпадат. Стилсъновците не се издигат върху някаква трайна политическа основа, те са плод на кратковременна коалиция, която много скоро се разтурва. Нали видя днешната тълпа? Как може студенти и работници да викат в един глас за същия човек? Това, което ги обединява, не е политика. То е нещо като хула-хуп, кожените шапки или перуките с прическа „Битълс“. Ще отиде в Конгреса, ще пообядва на държавна сметка до хиляда деветстотин седемдесет и осма, и край. Можеш да не се съмняваш.

Но Джони се съмняваше.

2

На другия ден челото на Джони се бе обагрило в цветовете на дъгата. Моравочервената ивица над лявата му вежда преливаше в червено и после в зловещо яркожълто над слепоочието и към косата. Леко подутият клепач на окото му придаваше присмехулния вид на второстепенен герой от оперета.

Той преплува двадесет дължини в басейна и се просна задъхан върху един от плажните шезлонги. Чувствуваше се ужасно. Бе спал едва четири часа предната нощ и през цялото време бе сънувал кошмари.

— Здравей, Джони... как си?

Джони обърна глава и видя Нго, който кротко се усмихваше. Беше облечен в работните си дрехи и носеше градинарски ръкавици. Зад гърба си теглеше малка червена детска каручка, пълна с едва покарали борчета за разсад с увити в зебло корени. Джони си спомни как Нго наричаше борчетата и рече:

— Виждам, че пак се готвиш да садиш буренак.

Нго сбърчи нос.

— Да, за съжаление. Мистър Чатсуърт се побъркал по тях. Колко повтарям, че са боклук дръвчета, навсякъде има тези дръвчета в Нова Англия. А той прави такова лице — този път Нго сбърчи цялата си физиономия като карикатура на злодеите от късните телевизионни филми — и ми казва: „Засади ги, и точка!“

Джони се разсмя. Това бе съвсем в стила на Роджър Чатсуърт. Той не обичаше да му се противоречи.

— Хареса ли ти митингът?

Нго отново кротко се усмихна.

— Беше много поучително. — Очите му не издаваха нищо от истинските му мисли. Не личеше дори да е забелязал пурпурните багри по челото на Джони. — Много, много поучително. Всички ние се забавлявали много добре.

— Радвам се.

— А ти?

— Не мога да се похваля със същото — отвърна Джони и едва-едва докосна с пръст болезнената си подутина.

— Да, лоша работа. Трябва да го наложиш с парче говеждо месо. — Нго все така кротко се усмихваше.

— Как ти се видя той, Нго? Какво мислят за него хората от вашия клас?

— На връщане не обсъждали помежду си по молба на учителите. Те казали: „Помислете си над това, което видяхте.“ Сигурно във вторник ще пишем съчинението в клас на тази тема. Да, много ми се мисли, че ще го пишем. Съчинение в клас.

— Ти какво смяташ да пишеш в своето съчинение?

Нго вдигна поглед към синьото лятно небе и му се усмихна. Небето му отвърна със същото. Той беше просто един малък човек с първите следи от сребро в косата си. Джони не знаеше почти нищо за него. Не знаеше дали някога е бил женен, имал ли е деца, дали е емигрирал преди края на войната, дали е живял в Сайгон или някъде в провинцията. Нямаше никаква представа и за политическите му симпатии.

— Говорихме за играта „смеещият се тигър“, помниш ли? — попита Нго.

— Да.

— Ще ти разкажа за един истински тигър. Когато бях малък, край нашето село се появи един лош тигър. Той станал *le manger d'homme* — човекоядец, разбираш ли, само дето ядеше деца и старици, защото това беше през войната и нямаше мъже за ядене. Не войната, която ти помниш, а Втората световна война. Тигърът намерил вкус за човешкото месо. А кой да убие това ужасно създание, когато в нашето селце най-младият мъж бил на шестдесет години и с една ръка, а най-голямото момче съм аз, само на седем? И ето че един ден тигърът се хванал в една яма, специално изкопана за него и вътре сложена умряла бабичка за примамка. Ужасно е да сложиш за примамка човешко същество, сътворено от господата по негов образ и подобие — тъй ще напиша в съчинението, — но още по-ужасно е да стоиш и да гледаш как лошият тигър отвлича малките деца. Ще напиша още в съчинението, че онзи тигър бил жив, когато го намерили в капана. Бил намушен на заострен кол, но бил жив. Ние го доубили с мотики и тояги. Старци и деца, някои от децата с мокри гащички от възбуда, били тигъра с мотиките и тоягите, додето паднал на дъното на ямата и умрял. Защото мъжете от селото отишли да се бият с японците. Мисля, че този човек Стилсън прилича на тигъра с вкус за човешкото месо. Мисля, че за него трябва да се изкопае капан, да падне в него и ако остане жив, да се бие, додето умре.

Нго се усмихваше кротко на Джони в чудесния летен ден.

— Наистина ли мислиш така?

— О, да! — отвърна Нго, сякаш не ставаше дума за нищо особено. — Не знам какво ще каже учителят, когато му предам съчинението. — Той сви рамене. — Сигурно ще каже: „Нго, ти още не

си готов за американския начин на живот.“ Но аз ще си кажа какво мисля и чувствавам. А ти, Джони, какво мислиш за Стилсън? — Виетнамецът спря за малко поглед върху подутината, после го отмести встрани.

— Мисля, че това е един опасен човек — отговори Джони. — Аз... аз знам, че той е опасен.

— Така ли? Всъщност вярвам, че е така. Твоите земляци от Ню Хампшир виждат в него само един забавен клоун. Те гледат на него, както мнозина от тази страна на океана гледат на онзи от Уганда — Иди Амин Дада. Но ти не си мислиш като тях.

— Не, не мисля като тях — съгласи се Джони. — Но чак пък да бъде убит...

— *Политически* убит — пак се усмихна Нго. — Предлагам да бъде убит само политически.

— А ако не може да бъде убит политически?

Все така усмихнат, Нго изпъна показалец като дулото на въображаем пистолет, дръпна назад като петле палеца си и го върна с щракване.

— Бум! — прошепна той. — Бум, бум, бум!

— Не — ужаси се Джони и сам се учуди колко прегракнал бе гласът му. — Това никога не е било решението. *Никога!*

— Никога? Аз мислех, че вие, американците, доста често използвате това решение. — Нго се наведе и хвана дръжката на червената каручка. — Трябва да вървя да садя този буренак, Джони. Довиждане, приятелю.

Джони се загледа в отдалечаващия се малък човек в летни панталони и мокасини, с каручка миниатюрни борчета зад себе си, докато той зави и изчезна зад ъгъла на къщата.

„Не, човек не трябва да сее бурена на мъстта и злото. Вярвам в това. Вярвам го с цялото си сърце.“

3

В първия вторник на ноември, който се случи второто число на месеца, Джони се бе отпуснал във фотьойла на своята кухня-столова и гледаше по телевизията прекия репортаж за резултатите от изборите.

Коментаторите Чансълър и Бринкли седяха пред грамадна карта, на която с различни цветове се появяваха резултатите от надпреварата за президентския пост в отделните щати. До този момент, вече близо полунощ, все още не можеше да се каже кой ще победи — Форд или Картър. Но за Джони нямаше никакво съмнение, че ще бъде Картър.

Грег Стилсън също бе победил.

Неговата победа беше обширно отразена в местните информационни емисии, а не бе убягнала от вниманието и на общонационалните средства, чиито репортьори я сравняваха с победата отпреди две години на Джеймс Лонгли, независимия губернатор на Мейн.

Чансълър заговори:

„Последните резултати от сондирането на общественото мнение, според които кандидатът от Републиканската партия и досегашен конгресмен от този окръг, Харисън Фишър, стопявал разликата между него и лидера, се оказаха явно неверни. Ен Би Си предвижда, че Стилсън, кандидатът, провел кампанията си с килната защитна каска на строителен работник и политическа платформа, където фигурира пункт да се изпратят всички боклуци и замърсявания в космическото пространство, ще събере четиридесет и шест процента от гласовете срещу тридесет и един за Фишър. В този окръг демократите винаги са били бедните роднини и Дейвид Боус успя да спечели едва двадесет и три процента от гласовете.“

„Така че — намеси се Бранкли — в Ню Хампшир настъпи ерата на топлите кренвирши... поне до следващите избори след две години.“ И двамата с Чансълър се засмяха. Появи се някаква реклама. Джони не се усмихна. Той си мислеше за тигри.

През цялото време между митинга в Тримбъл и деня на изборите Джони бе имал много работа. Заниманията с Чък продължаваха и макар и бавно, момчето непрестанно прогресираше. Бе си взело двата поправителни изпита и си бе върнало правото да участва в училищните отбори. Пред края на футболния сезон Чък имаше всички шансове да го посочат в символичния отбор на звездите от Нова Англия, който се обявява ежегодно по инициатива на вестниците от групата „Ганет“. Емисари от различни колежи вече бяха започнали деликатната си, прилична на ритуал мисия^[1], но щеше да им се наложи да почакаят още една година: Чък и семейният съвет бяха единодушни,

че момчето трябва да постъпи за такъв срок в подготовителното училище „Стовингтън“ — доста добро частно учебно заведение в щата Върмонт. Джони си мислеше как управата на „Стовингтън“ ще полудее от радост, като научи новината. Това училище редовно се представяше с прекрасни отбори по европейски футбол и с най-посредствени — по американски. Чък сигурно щеше да получи пълна стипендия, плюс златния ключ от общежитието на момичетата. Джони бе убеден, че Чатсуъртови бяха взели правилно решение. Със снемането на въпроса Чък се успокои, че няма веднага да държи матура, и направи още един огромен скок в четенето.

В края на септември Джони отиде до Паунъл да прекара почивните дни с баща си и след като целия петък вечер го гледа как се суети и се тресе от смях на плоските вицове по телевизията, взе, че го попита какво се е случило.

— Нищо не се е случило — отвърна Хърб, като се усмихваше смутено и нервно поглаждаше ръце, сякаш бе дребен чиновник, току-що узнал, че фирмата, в която е вложил всичките си спестявания, е фалирала. — Нищичко не се е случило. Защо мислиш, че има нещо, сине?

— Добре тогава, кажи какво ти тежи на сърцето?

Хърб престана да се усмихва, но продължи да поглажда ръце.

— Не знам как да ти кажа, Джони. Разбираш ли...

— За Шарлен ли се отнася?

— Ами да, за нея.

— Ти изплю камъчето?

Хърб погледна стеснително Джони.

— Какво би казал един двадесет и девет годишен мъж, ако баща му доведе вкъщи нова майка, а, Джони?

Джони се засмя.

— Би казал, че много се радва! Моите поздравления, татко!

Хърб въздъхна облекчено.

— Благодаря. Да знаеш, че си ме беше малко страх, няма защо да го крия. Знам какво каза, когато говорихме преди за това, но понякога хората чувствуват нещата по един начин, когато са само на думи, и по друг, когато ножът опре до кокала. Аз обичах майка ти, Джони, и струва ми се, винаги ще я обичам.

— Знам, татко.

— Но аз съм сам и Шарлен е сама и... нали разбираш, и двамата има с какво да си помогнем и ще ни бъде по-добре заедно.

Джони стана, отиде при баща си и го целуна.

— Желая ти всичко най-хубаво. Знам, че ще бъдете щастливи.

— Ти си добър син, Джони. — Хърб извади носната кърпа от задния си джоб и си избърса очите. — Мислехме, че сме те загубили. Поне аз мислех така, Вера нито за миг не губеше надежда. През цялото време вярваше. Джони, аз...

— Остави, татко. Всичко вече е минало.

— Не. Трябва да ти го кажа. Вече година и половина ми тежи като воденичен камък. Молил съм се да умреш и да се отървеш, Джони. Молил съм се на бога да вземе собственото ми дете. — Той отново избърса очи и прибра носната си кърпа. — Излезе, че бог е знаел мънирко повече от мен. Джони... ще ми станеш ли шафер на сватбата?

Вътре в себе си Джони изпита нещо подобно на жалост.

— С удоволствие — отзова се той.

— Благодаря. Радвам се, че... че си казах всичко, дето ми тежеше на душата. Чувствувам се тъй, както не съм се чувствувал много, много отдавна.

— Определили ли сте датата?

— Всъщност да. Как ти се вижда втори януари?

— Прекрасно. Можете да разчитате на мен.

— Сигурно ще обявим и двете къщи за продан. Хвърлили сме око на една ферма в Бидефорд. Мястото си го бива. Двадесет акра и половината от тях — гора. Ще започнем всичко отначало.

— Да, хубаво е да се започне всичко отначало.

— Ти нямаш нищо против да продадем къщата, нали? — попита Хърб с известна тревога.

— Разбира се, че не. Усетих само едно леко бодване и нищо повече.

— И с мен е същото — едно леко бодване. — Хърб се усмихна. — Моето е някъде около сърцето. А твоето?

— И моето.

— Как ти вървят работите оттатък?

— Добре.

— Твоето момче напредва ли?

— Фурия е! — Джони се засмя, защото бе употребил един от любимите изрази на баща си.

— Колко още смяташ, че ще останеш там?

— Като учител на Чък ли? Мисля, че ще остана да го занимавам до края на учебната година, ако ме искат. За мен е нещо съвсем ново да преподавам на четири очи. Много ми хареса. А и работата е наистина добра. Бих казал — идеална.

— Какво смяташ да правиш след това?

Джони сви рамене.

— Не знам още, но едно е сигурно.

— Кое е то?

— Отивам за бутилка шампанско. Тази вечер ще се натряскаме!

В онази септемврийска вечер баща му бе станал от масата и го бе тупнал радостно по гърба.

— Вземи две бутилки! — бе казал той.

Джони продължаваше от време на време да получава писма от Сара Хазлет. Двамата с Уолт очакваха второто си дете през април. Джони им изпрати своите поздравления по този случай, както и пожелания Уолт да събере много гласове в предстоящата кампания. Понякога си мислеше за следобеда със Сара, за онези дълги часове на отпусната забрава. Това не беше от спомените, които си позволяваше да изважда твърде често на повърхността — боеше се да не избледнее от светлината на паметта и да заприлича на червено-жълтеникавите фотографии, които ти показват за одобрение, преди да отпечатаат общото табло на випуска.

Беше излизал веднъж-дваж напоследък с момичета, сред които и по-голямата, току-що разведена сестра на приятелката на Чък, но с никое не изпита желание да задълбочи нещата.

По-голямата част от свободното си време тази есен Джони прекара в компанията на Грегъри Амас Стилсън.

Бе се превърнал в стилсоман. В скрина под чорапите, долното бельо и тенис-фланелките си, той държеше три тефтера, изпълнени с бележки, разсъждения и ксерокопия от вестници и списания.

Тази дейност го караше да се чувства донякъде гузен. Нощем, когато пишеше в полетата около залепените изрезки с тънкия си флумастер, започваше да се вижда досущ като някой Артър Бремър^[2] или онази Мур, която се бе опитала да застреля Джери Форд. Джони

знаеше, че ако Едгар Ланкт, безстрашният пазител от фирмата Фира-БиРа, го видеше отнякъде с какво се занимава, моментално щяха да започнат да го подслушват и по телефона, и в стаята, че и в тоалетната. Пред прозореца му щеше да спре затворен камион с надписи на доставчици на мебели по домовете, само че вътре вместо с кресла и дивани щеше да бъде пълно с камери, свръхчувствителни микрофони и бог знае още какво.

Непрекъснато си првтаряше, че не е Бремър, че интересът му към Стилсън не е маниакален, но му беше все по-трудно и по-трудно да си повярва, особено след дългите часове на ровене в университетската библиотека из стари вестници и списания или след шепите монети, които една по една изчезваха в малката цепка на автомата за фотокопия. Още по-трудно му беше да си повярва в безсънните нощи, когато гореше ток, за да запише разсъжденията си, и се опитваше да прозре взаимната връзка между различните факти. И ставаше почти невъзможно да си повярва в онези гробовно смразяващи мигове, преди да съмне, когато се събуждаше облян в студена пот от поредния кошмар.

Кошмарът, който го спохождаше, бе почти винаги един и същ — едно буквално повторение от ръкостискането със Стилсън на митинга в Тримбъл: внезапната червена завеса; чувството, че се намира в тунел, изпълнен с режещата светлина на връхлитащия върху му прожектор; прожекторът, монтиран върху някакъв черен локомотив на съдбата. Старецът с уплашените очички, който приема една немислима клетва за встъпване в длъжност. Чувствата в техните нюанси, които го обгръщат на талази като гъсти облаци от дим. И върволицата от мимолетни видения, които се поклащат в дълъг наниз като пластмасови байрачета над паркинг със стари автомобили за продажба. Разумната половина от неговото съзнание му нашепваше, че всички тези образи са свързани помежду си, че подобно на комикс, те разказват история в картинки за надвисналият титаничен апокалипсис, може би дори за Армагедон, в чието неотвратимо приближаване Вера Смит бе вярвала тъй дълбоко.

Но какво представляваха тези образи? Как точно изглеждаха? Бяха мъгляви и се виждаха само смътните им очертания, понеже неизменно ги покриваше онзи загадъчен син филтър — синият филтър

с понякога появяващите се жълти резки, подобни на ивици по тигрова кожа.

В тези безкрайни повторения на един и същ кошмар ясен беше само последният образ: виковете на умиращите, миризмата на смъртта. И един-единствен тигър, който се прокрадва с дебнешката си пружинираща стъпка през джунглата на изкривени от адската температура метални конструкции, разтопено стъкло и опърлена земя. Всеки път тигърът се смееше и сякаш носеше нещо в зъбите си — нещо синьо и жълто, от което капеше кръв.

Имаше моменти през тази есен, когато Джони си мислеше, че сънят му ще го прати в лудницата. Един напълно идиотски сън; в края на краищата онова, което искаше да внуши, бе абсурд. Най-добре би било да го избие от главата си!

Но това бе невъзможно и той се зае да изучава Грегъри Стилсън, като се опитваше да се залъгва, че заниманията му не са плод на опасна мания, а само безобидно хоби.

Стилсън бе роден в град Тълса. Баща му бил работник на нефтените сонди и сменял често-често обектите — за него било по-лесно да си намира работа, отколкото за другите, главно поради огромния му ръст. Майката на Грег може някога и да е била хубава, но в двете нейни снимки, които Джони бе успял да открие, имаше само далечен намек за това. Времето, заедно с човека, за когото се бе омъжила, бързо беше заличило хубостта ѝ. От снимките гледаше типичното съсухрено лице на жена от Югоизточните щати по време на Голямата криза, облечена в рокля от избеляло имприме, прегърнала в кльощавите си ръце дете — Грег, и примижала срещу слънцето.

Бащата бил властен човек, който нямал особено високо мнение за сина си. Като дете Грег бил блед и болнав. Нищо не говореше пряко, че бащата го е тормозил психически или физически, но се налагаше подозрението, че в най-добрия случай Грег Стилсън бе прекарал първите девет години от живота си под сянката на постоянно неодобрение. Ала единствената снимка, която Джони притежаваше, на бащата и сина заедно, излъчваше щастие: бяха се фотографирали край сондата за нефт и бащата бе прегърнал приятелски детето през врата. И все пак снимката караше Джони да потръпва: Хари Стилсън бе облечен в работни дрехи — панталони от шевиот и двуредно яке армейски образец, а защитната му каска бе килната дяволито към тила.

Грег тръгнал на училище в Тълса. После, когато навършил десет години, го преместили в Оклахома Сити. Предното лято баща му загинал в пожара, избухнал на една сондажна кула. Мери-Лу Стилсън се преселила със сина си в Оуки Сити^[3], защото там живеела майка ѝ, а и войната отворила нови работни места. Годината била 1942-ра и отново настъпило доброто време.

Успехът на Грег бил добър до гимназията, когато започнал да се забърква във всевъзможни истории: бягства от училище, побоища, продажба на крадени вещи по целия град, макар че явни доказателства за последното липсваха. В 1949 г., като ученик в най-долния клас на гимназията, Грег си изкарал едно изгонване за два дни от училище, понеже подложил панаирджийска бомбичка в тоалетната на съблекалнята.

Във всички подобни случаи на конфликт с властите Мери-Лу Стилсън вземала страната на сина си. Добрите времена — поне за такива като Стилсънови — свършили заедно с края на войната през 1945-а и затварянето на допълнителните работни места. Ето защо мисис Стилсън възприемала всички обвинения срещу сина си като част от заговора на целия свят против нея и момчето ѝ. Майка ѝ умряла и ѝ оставила само малката си дървена къща. Известно време тя обслужвала работниците в някакъв долнопробен бар, после разнасяла бобена яхния в нощна закусвалня. И винаги, когато синът ѝ се забърквал в някаква каша, тя го бранела със зъби и нокти, очевидно без да проверява дали му е чиста работата, или не.

Към 1949 г. вече нямало и следа от бледното болнаво дете, което бащата наричал с презрение „фъстък“. Успоредно с възмъжаването на Грег Стилсън започнали да излизат наяве и наследените от баща му физически данни. Момчето се източило с петнадесет сантиметра и наддало тридесет и пет килограма от тринадесетата до седемнадесетата си година. Грег не се включил в нито един от училищните отбори, но се сдобил по някакъв начин с домашен тренажор и комплект гири. Станало доста опасно да си имаш вземане-даване с Фъстъка!

Джони предполагаше, че Грег трябва многократно да е висял на косъм от изключването. А това, че не е бил арестуван нито веднъж, навярно бе въпрос на луд късмет. „Ех, поне веднъж да беше хлътнал, както си е заслужавал! — често си мислеше Джони. — Тогава нямаше

да има нужда от всички тези глупави тревоги, защото един осъждан углавен престъпник не би могъл да се домогва до висок държавен пост.“

Стилсън завършил училище — вярно, сред последните по успех във випуска — през юни 1951 г. Ала независимо от слабите бележки той съвсем не бил глупав. Търсел откъде да извлече най-голяма полза за себе си. Умеел да предразполага с държането си и да говори с хората. В онова лято той се хванал за кратко да работи в бензиностанция. След това, през август същата година, по време на проповед за връщане в лоното божие на заблудените, обезверени души в една палатка край Уайлдуд Грийн, Грег прегърнал Христа. Простил се със седемдесет и шеста бензиностанции и поел пътя на професионален заклинател на дъждове „по волята и с помощта на господа бога, Исуса Христа“.

Случайно или не, ала онова лято било едно от най-сушавите в Оклахома след годините на незапомнения засух по време на Голямата криза. Посевите били вече безвъзвратно загубени и същата участ очаквала добитъка, ако бързо изпразващите се кладенци пресъхнали съвсем. Грег бил поканен да присъства на събрание, свикано от Асоциацията на фермерите в района. Джони бе открил грамаден брой описания на случилото се там; то бележело един от върховите моменти в биографията на Стилсън. Измежду тези описания нямаше две да съвпадат напълно и на Джони му беше ясно защо: историята имаше всички характерни черти на една типична американска легенда, не различна от тези за пионерите в овладяването на запада като Дейви Крокет, Пекос Бил и Пол Бъниян. Нямаше никакво хъмнение, че *нещо* бе станало, но пълната и неподправена истина за него се губеше безвъзвратно.

Едно изглеждаше сигурно: събранието на Асоциацията на фермерите трябва да е било най-необикновеното събитие от този род. Фермерите били поканили повече от двадесет и пет заклинатели от различни краища на Юга. Близко половината от тях били негри. Имало двама индианци: единият — наполовина поний^[4], другият — чистокръвен апах. Имало и мексиканец и той непрестанно дъвчел пейоте^[5]. Измежду деветимата бели, Грег бил единственото местно момче.

Фермерите изслушали едно по едно предложенията на заклинатели и бегетисти^[6]. Постепенно те от само себе си се оформили в две групи: първите искали половината хонорар в аванс (без връщане в случай на неуспех), а другите — целия (също без връщане).

Когато дошъл редът на Грег Стилсън, той се изправил, мушнал палци в гайките за колана на джинсите си и, както изглежда, заявил: „Мисля, че на всички вас ви е известно, че се научих да измолвам дъжд от небето, след като отдадох сърцето си на Исуса Христа. Дотогава аз бях затънал дълбоко в греха и в греховните съблазни. А една от най-големите съблазни току-що видяхме всички. Нейното име е изписано само с доларови знаци.“

Фермерите се заслушали. Макар и едва деветнадесетгодишен, Стилсън вече умее да омайва хората с палячовщини. А и предложението, което им направил, било тъй съблазнително, че не можели да не го приемат: понеже бил възроден за вярата в кръста и понеже знаел, че в сребролюбие то е коренът на всяко зло, той обещал да им докара дъжд, пък те после да му платят колкото смятат, че заслужава според свършената работа.

Наели го под гръм от аплодисменти и два дни по-късно, коленичил в каросерията на камион, той бавно кръстосвал главните и второстепенни пътища на Централна Оклахома. Бил облечен в черна дреха и носел на главата си плитка шапка на проповедник. Хората се стичали с хиляди да го погледат как се моли за дъжд през чифт високоговорители, включени към акумулатор от трактор.

Краят на историята би могъл да бъде предсказан, но не останал незадоволителен. В следобедните часове на втория ден, откакто Грег започнал да се моли, небето се забулило с облаци и на следното утро дъждът завалял. Валяло три дни и две нощи, в пороите загинали четирима души. Цели къщи с накацали по покривите кокошки били отнесени в река Гринуд от наводнението. Кладенците се напълнили с вода, добитъкът бил спасен, а в Асоциацията на фермерите и скотовъдците от Оклахома решили, че нещата щели да се развият по този начин и без молебен. На първото си събрание след дъждовете те пуснали шапката, за да съберат възнаграждението на Грег, и на младия закинател била връчена грандиозната сума от седемнадесет долара.

Грег ни най-малко не се разстроил. Той употребил седемнадесетте долара да помести обява във вестника на Оклахома „Сити Хералд“. В нея се обръщало внимание, че приблизително същото се случило и с един ловец на плъхове в град Хамелн^[7]. Понеже бил християнин, изтъквало се по-нататък, Грег Стилсън нямал намерение да им отвлеча децата, а и прекрасно съзнавал, че не би могъл да си търси по законен път правата срещу такава мощна организация като Асоциацията на фермерите и скотовъдците от Оклахома. Но пък нали в края на краищата трябвало да има правда? Той издържал възрастната си майка, която била с разклатено здраве. Обявата давала да се разбере, че Грег си бил скъсал гъона да се моли за шайка богати, неблагоприятни сноби, същите като онези, които сринали с трактори къщите на бедняците през тридесетте години, че бил спасил добитък за десетки хиляди, а в замяна получил едва седемнадесет долара. Лично него, бидейки добър християнин, подобна неблагодарност не го тревожела, но може би тя би трябвало да накара добрите граждани от областта да се позамислят. Всички, които уважавали справедливостта, били поканени да изпратят пожертвования до пощенска кутия 471, в редакцията на „Хералд“.

Джони се чудеше колко ли точно бе получил Грег благодарение на тази обява. Имаше най-различни сведения по въпроса. Но онази есен Грег започнал да се разкарва из града с нов-новеничък „Форд-Меркурий“. Натрупаните за три години данъци върху къщата, оставена от майката на Мери-Лу, били платени. Самата Мери-Лу (която си била съвсем здрава и на не повече от четиридесет и пет години) цъфнала в ново кожено палто. Стилсън очевидно бил напипал интимния механизъм на един от основните принципи, които движат света: ако някой получава и не плаща, то неизвестно защо често се намира друг, който нищо не е получил, а е склонен да плати. Може би същият този принцип гарантира на политиците, че винаги ще има достатъчно млади хора, готови да нахранят с пушечно месо ненаситната военна машина.

Фермерите разбрали, че са си сложили таралеж в гащите. Когато някои от тях слизали в града, веднага ги ограждали тълпи и ги освирквали. Асоциацията била заклеймена от амвона на всяка църква в областта. Станало извънредно трудно да се продава месото, спасено от

дъжда, ако не се откара на значително разстояние от територията на бойкота.

В един ноемврийски ден на тази паметна година двама млади мъже, с боксове на ръцете и никелирани револвери калибър 32 в джобовете, се появили пред прага на Грег Стилсън, явно наети от Асоциацията на фермерите и скотовъдците да му внушат с нужната убедителност, че има други места, където климатът ще бъде по-здравословен за него. И двамата завършили мисията си в болницата. Единият получил сътресение на мозъка. Другият загубил четири зъба и имал вътрешни разкъсвания. И двамата били намерени на съседната пряка до къщата на Грег минус гащи. Месинговите им боксове били заврени в едно анатомично място, най-често свързано със седането, а при единия от въпросните млади мъже за отстраняването на чуждото тяло се наложило да се прибегне до малка операция.

Асоциацията на фермерите и скотовъдците била отбой. На заседание в началото на декември те гласували да се изтеглят 700 долара от общия фонд и да се връчи чек за същата сума на Грег Стилсън.

Така той си получил своето.

В 1953 г. Грег се преместил заедно с майка си да живее в щата Небраска. Нямало хляб вече за заклинателите на дъждове, а според някои и на обирачите по незаконните залагания на коне също им се постеснило около врата. Във всеки случай те се преместили в Омаха и там Грег открил бояджийска фирма, която след две години фалирала. Повече му провървяло като пътуващ търговец на компанията за издаване и разпространение на Библията и друга религиозна литература „Път към истината“. Той кръстосвал надлъж и шир зърнопроизводителните райони на страната и споделял трапезата на стотици отрудени фермерски семейства, като им разказвал историята на своето просветление за словото божие и им продавал библии, паметни плочи, фосфоресциращи пластмасови разпятия, молитвеници, грамофонни плочи, религиозни трактати и евтиното издание на един ултрадесниচারски труд: „Път към истината за Америка или заговорническите кроежи на комунисти и евреи против нашите Съединени щати“. В 1957 г. застаряващият „Меркурий“ бил заменен с чисто нов „Форд“-комби.

В 1958 г. Мери-Лу Стилсън умряла от рак и по-късно същата година прероденият за Христовата вяра Грег напуснал бизнеса с библиите и поел на изток. Прекарал една година в Ню Йорк, преди да се пресели в столицата на щата Олбъни. Годината в Ню Йорк той посветил на опити да пробие като актьор в театъра. Заедно с бояджийството това се оказало едно от малкото поприща, където Грег ударил на камък. „Не поради липса на талант обаче“ — мислеше си ехидно Джони.

В Олбъни той постъпил на работа в застрахователната фирма „Пруденшъл“ и останал в столицата до 1965 г. Не може да се каже, че като застрахователен агент Грег успял да постигне кой знае какво. Нито пък някой, в изблик на християнски чувства, му предложил ръководен пост във фирмата. Познатият ви оперен петел Грег Стилсън, изглежда, си бил поприбрал крилцата през този петгодишен период. И още нещо — единствената жена в пъстрата му биография си останала майка му. Той нито се женил, нито дори, доколкото Джони бе успял да установи, имал някога постоянна приятелка.

В 1965 г. от „Пруденшъл“ му предложили поста на техен представител в Риджуей, щат Ню Хампшир, и Грег приел. С това се сложило край и на неговото кротуване. Тъкмо тогава набирали сили шестдесетте години с дискотеките и хипитата — ерата на късите поли и на девиза „Прави каквото ти се иска!“. Грег се включил активно в обществения живот на Риджуей. Станал член на Търговската палата и на самарянските организации. В 1967 г. името му прогърмяло по целия щат Ню Хампшир във връзка със спора около автоматите за платен паркинг в центъра на града. От шест години вече различни фракции в градската управа постоянно се карали по този въпрос. Грег предложил да се премахнат изобщо автоматите и да се заменят с касички за самообслужване. Нека всеки дава колкото иска. Някои се изказали, че не били чували по-безумна идея от неговата. „Е — отвърнал им Грег, — почакайте и ще видите!“ О, да, той умее да убеждава. В крайна сметка градската управа приела предложението като временно решение под формата на експеримент и последвалият порой от монети накарал всички да хлъцнат от изненада. Единствен Грег не се изненадал — този принцип му бил известен от много време.

В 1969 г. той наново привлякъл върху себе си вниманието на информационните средства в Ню Хампшир като предложил в дълго и

внимателно съставено писмо до редакцията на Риджуейския вестник да се изпращат арестуваните за употреба на наркотици на работа по обществени места, като парковете, да асфалтират алеите за велосипедисти, че дори да плевят зелените площи край пътищата. „Това е най-голямата идиотщина, която съм чувал!“ — възкликнали мнозина по този повод. „Дори да е така — отвърщал Грег. — Опитайте предложението ми, пак ако не потръгне — изхвърлете го!“ Градските власти решили да опитат. Един хахо — пушач на марихуана — реорганизирай целия каталог на градската библиотека от остарялата десетична система на Дюй в по-съвременната система на библиотеката на Конгреса, и това не струвало нито стотинка на града. Няколко хипита, окошарени по време на халюциногенна оргия, направили съвършено нова планировка на градския парк и го превърнали в образцово място за почивка, където не липсвало езерце с патици, а детската площадка отговаряла на изискванията да се максимализират възможностите за игри и забави като същевременно се минимализират опасностите от наранявания. Както изтъквал Грег, повечето от наркоманите развивали страстта си към силните химикали по време на следването в университетите и колежаите, но това съвсем не означавало, че не биха могли да приложат на практика останалите знания, придобити там.

По същото време, когато революционизирал паркингите в новоприетия си роден град и разрешавал проблема с местните наркомани, Грег пишел писма до редакциите на вестници като манчестърския „Юниън Лийдър“, бостонския „Глоуб“, че и до „Ню Йорк Таймс“, в които излагал крайно десни възгледи за войната във Виетнам, настоявал употребата на хероин да се счита за тежко престъпление и непременно да се наказва със затвор, както и да се възстанови смъртната присъда, особено за търговия с хероин. В предизборната си кампания за Камарата на представителите той на няколко пъти бе твърдял, че се е противопоставял на войната във Виетнам от 1970 г. нататък, но собствените му писма, публикувани в пресата, го уличаваха в чиста лъжа.

В 1970 г. Грег Стилсън отворил своя застрахователна кантора, в която се занимавал и с недвижими имоти. Фирмата му била преуспяваща. В 1973 г. в съдружие с още трима бизнесмени той финансирал и построил голям базар в центъра на града, в близост до

седалището на управата на окръга, който представяше сега в Конгреса. Това била годината на арабското петролно ембарго, в която Грег започнал да кара един представителен „Лингълн-Континентал“. И също така годината, в която той се кандидатираше за кмет на Риджуей.

Кметът се избира за двугодишен срок и две години по-рано, в 1971-а, Грег получил предложения както от републиканците, така и от демократите, да се кандидатира за този пост в сравнително немалкия (с 8500 жители) град на Нова Англия. Той отклонил с любезна усмивка и двете предложения, а в 1973 г. издигнал независима кандидатура срещу доста популярен републиканец, който обаче бил уязвим заради безрезервната си подкрепа на Никсън, и демократ-фигурант. Тогава Грег за пръв път си сложил защитната каска на главата. Лозунгът, под който провеждал кампанията си, бил: „Да построим един по-хубав Риджуей!“. Победата му била съкрушителна. Година по-късно, в съседния щат Мейн, гласоподавателите обърнали гръб и на демократа Джордж Мичъл, и на републиканеца Джеймс Ървин и избрали за свой губернатор Джеймс Лонгли — представител на застрахователния бизнес от Луистън.

Грегори Амас Стилсън не пропуснал да си направи необходимите изводи от този факт.

4

В полетата на ксерокопията от печата Джони пишеше своите коментари и забележки, както и въпросите, които постоянно си задаваше. Толкова често бе прехвърлял в ума си своите разсъждения и изводи, че сега, както слушаше хрониката от изборния ден, водена от Чансълър и Бринкли, би могъл на един дъх да ги повтори дума по дума.

Първо: по всички правила Грег Стилсън не трябваше да бъде избран. Неговите предизборни обещания бяха до голяма степен несериозни. Произходът му бе крайно неподходящ. И образованието му бе крайно неподходящо. То свършваше с дванадесетия клас и до 1965 г. Грег бе водил практически скитнически живот. В страна, където избирателите смятат, че законите следва да се създават от юристи, доколкото Стилсън бе имал нещо общо със закона, то бе винаги от

страната на потърпевш. Не бе женен, а и поведението му бе определено като луда глава.

Второ: за най-голямо учудване пресата го бе оставила почти изцяло на спокойствие. В изборната година, когато Уилбър Милс бе принуден да си признае, че има любовница, когато по същата причина такава вечна притурка като Уейн Хейс бе изритан от Камарата на представителите, когато дори силните на деня не бяха застраховани от постоянно наежения печат, готов да извади наяве всичките им кирливи ризи, репортьорите би трябвало да накълцат Грег Стилсън на парчета. Вместо това неговата колоритна, противоречива личност, изглежда, предизвикваше само весело възхищение от страна на националните информационни средства и сякаш не тревожеше особено никого освен Джони Смит. Телохранилите му бяха довчерашни плажни гангстери на свръхмощни мотоциклети и по време на предизборните митинги на Стилсън все се случваше някой да пострада, но така и не се намери журналист, който да разнищи докрай тези мистериозни инциденти. На митинга в центъра — пред същия базар, в чието изграждане бе взел участие и Стилсън — на едно осемгодишно момиченце била счупена ръката и изкълчен шиен прешлен; майката крещяла истерично и се кълняла, че някакъв от „манияците мотоциклетисти“ блъснал детето от естрадата в момента, когато то се опитвало да се покатери на подиума до катедрата, за да поиска от големия политик автограф. Ала във вестника се бе появила само кратка бележка под заглавие „Пострадало дете по време на митинг на Стилсън“, която бързо се бе забравила.

Джони бе шокиран от публичната декларация, която Стилсън бе направил за състоянието на финансите си. В 1975 г. той платил федерални данъци в размер на 11 000 долара върху доход от 36 000 долара — нито цент за щата, разбира се, — в Ню Хампшир не събират данъци. Стилсън заявил, че целият му доход идвал от застрахователната му агенция и посредническата му фирма за недвижими имоти плюс дребното му възнаграждение като кмет. Не споменал нито думичка за такова тлъсто дробче като базара в центъра. Нямало никакви обяснения и за това, че къщата, в която живеел, оценена за 86 000 долара, била негова собственост, изплатена до последния цент. По времето, когато на самия президент на Съединените щати му търсеха постоянно сметка за действително

нищожни суми, скандалната финансова декларация на Стилсън не бе предизвикала и най-малкото недоумение.

После идваше и оценката за дейността му като кмет. На този пост той се бе проявил в значително по-добра светлина, отколкото човек би могъл да очаква въз основа на предизборната му кампания. Стилсън бе пресметлив, хитър човек с грубовати, но правилни схващания за човешката, колективната и политическата психология. Така че за радост на данъкоплатците първият му мандат приключил в 1975 г. при положително салдо — такова нещо не се било случвало с финансите на града от десет години. С основание Стилсън се гордеел със своя план за решаване проблема с паркирането в града, както и с програмата, която сам наричал „трудоов-образователен курс за хипита“. Риджуей бил и сред първите градове в страната, създали комитет за чествуване на двувековния юбилей на САЩ. А благодарение на предприятието за канцеларско обзавеждане открито там, в тежките времена на рецесия безработицата в района си останала на завидно ниското ниво от 3,2%. Всичко това бе твърде похвално.

Но имаше и други неща, случили се по време на кметуването на Стилсън, които изпълваха Джони със страх.

Средставата, отпускани на градската библиотека, били съкратени от 11 500 на 8000 долара и впоследствие, през последната година от мандата на Стилсън — на 6500 долара. В същото време фондовете за нуждите на полицията нараснали с четиридесет процента. Гаражът на участъка получил три нови патрулни коли, а в склада постъпила комплектна екипировка за борба с улични безредици. Били назначени двама нови полицаи и по настояване на Стилсън Градският съвет гласувал да се покриват 50% от разноските на всеки полицай, който пожелае да се снабди с лично огнестрелно оръжие. Вследствие няколко от полицаите в това заспало градче на Нова Англия си купили револвери система „Магнум“, калибър 357, оръжие прославно за вечни времена от „мръсника“ Хари Калахан. Стилсъновият мандат се запомнил и със затварянето на младежкия клуб и с въвеждането на вечерен час за ученици под шестнадесет години, който уж бил доброволен, но за спазването му следяла полицията. И накрая, фондовете за социално осигуряване и подпомагане на нуждаещите се били орязани с 35%.

Да, имаше много неща около личността на Стилсън, които изпълваха Джони със страх.

Бащата деспот и винаги готовата да вземе негова страна майка. Политическите митинги, подобни на рок-концерти. Начинът, по който този човек въздействуваше на тълпата, неговите телохранители...

Още от Синклер Луис насам хората не преставаха да бият тревога и да предупреждават, че фашизмът надига глава в Америка, но засега опасенията им не са оправдаваха. Е, вярно че в Луизиана се бе появил Хюи Лонг^[8], но Хюи Лонг бе...

Бе убит.

Джони затвори очи и видя Нго да насочва показалец като дуло на пистолет: бум, бум, бум.

*Тигре, тигре, я кажи —
огън теб ли нажежи,
та си пламнал в ярък зрак
и разпръскваш горски мрак?
От ужасно ли видение...^[9]*

Но човек не трябва да сее бурена на мъстта и злото. Стига да не иска да се свлече по наклонената плоскост чак до дъното, където чака Франк Дод под качулката на своя полиетиленов плащ; в една компания с Освалдовци, Сирхан-Сирхановци и Бремъровци. Маниаци от всички страни, съединявайте се! Не занемарявай налудничавите си тефтери и ги прелиствай в среднощните часове, а когато стане невъзможно да удържиш в себе си всичко натрупано, поръчай да ти изпратят по пощата пистолет. Джони Смит, запознай се с Фром Перушана^[10]. Много ми е приятно да се запознаем, Джони. Всичко, което сте записали в бележниците си, е напълно разбираемо за мен. Искам да се запознаете с моя духовен наставник Чарли^[11]. Чарли, това е Джони. Когато свършиш със Стилсън, ще обединим усилията си, за да отървем света от всички тези свини.

Виеше му се свят. Пристъпите на неизбежното главоболие идваха на талази. Така ставаше всеки път — Грег Стилсън неминуемо

го докарваше до това състояние. Крайно време бе да заспива и, за бога, никакви сънища!

И все пак *въпросът* си оставаше.

Беше го записал в един от тефтерите и постоянно се връщаше към него. Беше го изписал внимателно буква по буква и го бе заградил три пъти с кръг, сякаш за да не може да избяга оттам. Въпросът бе следният: „Ако можеше да се вмъкнеш в някаква машина на времето и да се върнеш в 1932 г., би ли убил Хитлер?“

Джони погледна часовника си — дванадесет и петнадесет. Вече бе трети ноември и изборите в тази юбилейна година на второто столетие бяха отишли в историята. Все още не бяха ясни резултатите в Охайо, но Картър беше начело. Без бой, мойто момче! Край на суетнята, свърши се борбата! Изборът приключи — един загуби, друг сполучи! Джери Форд можеше да си прибере жокейката в нафталина поне до 1980 г.

Джони отиде до прозореца и погледна навън. Голямата къща бе потънала в мрак, но лампата в квартирата на Нго светеше. Нго, комуто скоро предстоеше да стане американски гражданин, все още гледаше големия спектакъл, организиран в страната на всеки четири години: През онази врата си отиват старите мухльовци, а оттук влизат новите мухльовци. Изглежда, Гордън Строн^[12] не беше изтърсил чак такава глупост пред Сенатската комисия за разследване на „Уотъргейт“.

Джони си легна, но дълго не можа да заспи.

Когато накрая се унесе, сънува смеещия се тигър.

---

[1] Американските колежи предлагат всякакви облаги, за да привлекат известни спортисти, които повишават популярността на учебното заведение. — Б.пр. ↑

[2] Лицето, опитало се да убие президентския кандидат Джордж Уолас. — Б.пр. ↑

[3] Прозвище на Оклахома Сити. — Б.пр. ↑

[4] Член на индианско племе, което от 1876 г. живее в резерват в Северна Оклахома. — Б.пр. ↑

[5] Мексикански кактус, който съдържа халюцигенен наркотик и се дъвче от местните индианци. — Б.пр. ↑

[6] Хора, които твърдят, че могат да откриват вода и полезни изкопаеми под чемята, като обхождат съответния район с чаталеста

пръчка в ръка (от фр. *baguette* — пръчка). — Б.пр. ↑

[7] Според стара германска легенда, популяризирана в Англия и САЩ от английския поет Робърт Браунинг (1812—1889), градът Хамелн (недалеч от Хановер) бил нападат от грамадни орди плъхове. От тази напаст го избавил един музикант с вълшебната си свирка. Когато неблагодарните граждани отказали да му заплатят, той отново засвирил и отвел след себе си техните деца. — Б.пр. ↑

[8] *Хюи Лонг* (1893—1935) — губернатор на щата Луизиана и член на Сената, придобил известност с антисоциалния си курс под демагогския лозунг за преразпределение на богатата. — Б.пр. ↑

[9] Асоциация със стихотворението „Тигърът“ от английския поет Уилям Блейк (1757–1827). В оригинала вторият куплет звучи така:

*От неземно ли видение
образът ти сътворен е?
Кой безсмъртен не се смая
такъв ужас да извае?*

Б.пр. ↑

[10] *Ерих Фром* — американски психоаналитик от началото на нашия век. В книгите и публичните си лекции прокарва идеята за алиенацията в индустриалното общество. — Б.пр. ↑

[11] *Чарлс Браун* — американски писател от края на XVIII в., известен с готическите си романи, където твърде умело анализира ненормалната психика. — Б.пр. ↑

[12] Един от хората на Никсън, замесени в скандала „Уотъргейт“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXII

1

Хърб Смит и Шарлен Маккензи сключиха брак, както си бяха решили, на втори януари 1977 г. следобед. Церемонията се състоя в църквичката на Саутуест Бенд. Булката бе доведена под венчило от баща си — осемдесетгодишен, почти сляп старец. Джони бе шафер на баща си и нещо подаде пръстена в нужния момент. Всичко мина прекрасно.

На сватбата дойде и Сара Хазлет с мъжа си и детето — вече момченце. Сара бе бременна и грейналото ѝ лице бе образец на щастие и душевна удовлетвореност. Джони я погледна и с изненада усети как изневиделица ревността заби дълбоко ножа си в сърцето му и го стисна за гърлото като облак от задушлив газ. Не след дълго болката премина и на празненството след венчавката той отиде да поговори с тях.

Това беше първата му среща с мъжа на Сара. Той бе висок, представителен, с тънки мустачки и рано побеляваща коса. Кампанията му за място в Сената на Мейн бе завършила успешно и той сега се бе впуснал да обяснява истинската страна на президентските избори и колко трудно се работи с независим губернатор, а Дени напразно го дърпаше за крачола и повтаряше: „Дай още да пия, татко, дай още, още!“

Сара си млъкеше, но Джони усещаше, че го гледа с изумрудените си очи. Това донякъде го смущаваше, но не му беше неприятно. Като че ли малко го натъжаваше.

Алкохолът се лееше щедро и той двукратно превиши обичайната си максимална доза от две чаши — дали поради стреса от новата среща със Сара, този път в обкръжението на семейството ѝ, или защото сияйното лице на Шарлен го караше да осъзнае по-ясно от всякога, че Вера Смит си бе отишла безвъзвратно. Така че когато се приближи до Хектор Маркстоун, бащата на булката, петнадесетина

минути след като семейство Хазлет си бяха отишли, главата му приятно се маеше.

Старецът бе седнал в ъгъла до разрушените останки от сватбената торта и се подпираше с деформирани от артрит ръце върху дръжката на бастуна си. Носеше тъмни очила. От едната страна рамката им бе залепена с изолирбанд. До него имаше две празни и едно наполовина изпито шише бира. Той се взря в Джони.

— Ти си момчето на Хърб, нали?

— Да, сър.

Старецът го огледа още по-внимателно и каза:

— Никак не изглеждаш добре.

— Сигурно защото все много късно си лягам.

— Явно имаш нужда от нещо за подсилване. Нещо да понапълнееш.

— Вие сте участник в Първата световна война, нали?

На самото си от син шевиот Хектор Маркстоун бе закачил цял ред медали, между които и Френския кръст за бойни заслуги.

— И още как! — Лицето на стареца светна. — Служих в Американския експедиционен корпус под командата на генерал Пършинг — Черния Джак — в 1917 и 1918 година.

*Вятърът вей, тревата люлей
и бясно картечница трака.
През кал и говна
във страшна воня
момчетата стават в атака.*

Гората Бело^[1], момчето ми. Сега това е само едно от имената в книгите по история. Но аз бях там. Видях как войниците умираха там.

*През кал и говна
във страшна воня
момчетата стават в атака.*

— И Шарлен каза, че вашият син... нейният брат...

— Бъди. Да. Щеше да ти стане сега вуйчо. Кръстихме го Джо, но той бе толкова обичлив, че всички започнахме да го наричаме по приятелски Бъди едва ли не от първия ден. Майка му не можа да преживее телеграмата за неговата смърт.

— Той загина във войната, нали?

— Да — потвърди замислено старецът. — В Сен Ло, хиляда деветстотин четиридесет и четвърта година. Това е близо до Бело — поне по нашите стандарти. Вражески куршум отне живота на Бъди. Нацистки.

— Пиша един материал. — Алкохолът караше Джони да се чувства много хитър, че бе успял най-сетне да докара разговора, докъдето му трябваше. — Надявам се да го приемат в „Атлантик“ или „Харпърс“...

— А, писател? — Тъмните очила блеснаха заинтригувано към Джони.

— Опитвам се да стана. — Джони вече съжаляваше за пианската си словоохотливост. „Да, писател съм. Пиша по тефтерите си под прикритието на нощта.“ — Във всеки случай материалът е на тема Хитлер.

— Хитлер? Какво за Хитлер?

— Ами... представете си... просто си представете, че влизате в някаква машина на времето и се връщате в хиляда деветстотин тридесет и втора година. Връщате се в Германия. И срещате Хитлер. Ще го убие ли, или ще го оставите да си живее?

Изцъклените, тъмни стъкла върху лицето на Маркстоун бавно се вдигнаха към Джони и той веднага престана да се чувства пиан, словоохотлив и хитър. Сега сякаш всичко зависеше от това какво ще каже този старец.

— Това да не е някакъв номер, момче?

— Не, няма шега.

Едната ръка на Хектор Маркстоун напусна дръжката на бастуна, мушна се в джоба на панталоните и се отдаде на безконечно ровене. Когато най-сетне отново се показа, в нея лежеше джобно ножче с кокалена дръжка, пожълтяла и огладена като слонова кост от годините на дълга употреба. Тогава се размърда и другата ръка и с невероятно деликатни движения, надвивайки артритата, отвори единственото

острие. То злобно блесна под оскъдната светлина на скромната зала — това ножче, пътувало до Франция в 1917 г. с едно момче, момче — участник във войска от хиляди момчета, преизпълнени с готовност да се опълчат срещу мръсните шваби, които колят бебета и изнасилват калугерки, и същевременно да покажат туй-онуй на френските дамички. Ала момчетата ги бяха косили картечници, бяха ги морили дизентерия и грип, бяха ги тровили с иприт и фосген и когато излизаха от гората Бело те приличаха на подгонени плашила, видели с очите си самия дявол. И всичко бе напразно, всичко трябваше да бъде повторено отново.

Някъде свиреше музика. Хората се смееха. Хората танцуваха. За миг всичко пламна в яркото сияние на фотосветкавица. Някъде далеч. Джони се взираше в голия нож, втрещен, хипнотизиран от трепкащите отблясъци по наточеното острие.

— Виждаш ли го? — тихичко лопита Маркстоун.

— Да — прошепна Джони.

— Ще го забия в черното, предателско сърце на онзи убиец. Ще го забия до дъно... и после ще го завъртя. — Той бавно завъртя ножа, първо по посока на часовниковата стрелка и после обратно. Усмихна се и в устата му се откриха гладки като на бебе венци и един полегнал жълт зъб.

— Но първо — добави старецът — ще намажа острието с отрова за плъхове.

2

— Да убия Хитлер? — изпуктя Роджър Чатсуърт на малки, бели облачета. Двамата с Джони се разхождаха в заснежената гора зад къщата в Дърам. Наоколо цареше невероятна тишина. Макар да бе началото на март, те я усещаха плътна и мразовита като през януарските студове.

— Да, точно така.

— Интересен въпрос. Безсмислен, но интересен. Не, няма да го убия. По-скоро ще вляза в партията му. Ще се опитам да оправя нещата отвътре. Навярно би могло да бъде обявен за сектант или да

бъде забъркан в някаква каша, разбира се, ако можехме да знаем предварително какво ни чака.

Джони си спомни подрязаните кийове за билиард, спомни си святкащите зелени очи на Съни Елиман.

— Би могло и сам да загинеш междувременно — възрази той. — Онези типове в хиляда деветстотин тридесет и трета не са си пели само песнички по бирариите.

— Да, вярно. — Роджър повдигна въпросително вежди. — Ами ти как би постъпил?

— Нямам представа.

Роджър смени темата.

— Как са прекарвали вашите медения си месец?

Усмивката се разля по лицето на Джони. Напук на стачката на хотелските работници, младоженците бяха заминали на курорт в Маями Бийч.

— Шарлен каза, че се чувствувала като у дома си, понеже си оправяла сама леглото. Баща ми каза, че го било срам от хората да ходи с този тъмен тен през март. Но според мен и двамата са безкрайно доволни.

— А продадоха ли къщите?

— Да, и двете в един и същи ден. При това почти на цената, която им искаха. Сега, ако не бяха проклетите ми болнични дългове, щяха да си бъдат волни като птички.

— Джони...

— Да?

— Нищо. Хайде да се връщаме. Вкъщи имам бутилка „Чивас Рийгъл“, ако не възразяваш да се почерпим.

— Ни най-малко не възразявам.

3

Те четяха вече „Невзрачният Джуд“ и Джони бе удивен колко бързо и естествено Чък навлезе в книгата (след като помрънка и попышка над първите четиридесетина страници). Момчето си призна, че нощем чете напред и че смята да си вземе още нещо от Харди, като я свърши. За пръв път в живота си четеше за удоволствие. И подобно

на младеж, току-що открил сексуалната наслада с помощта на някоя зряла жена, не можеше да мисли за нищо друго.

Ето и сега, макар и с кориците нагоре, книгата лежеше отворена в скута му. Отново седяха до басейна, но този път той бе празен, а те носеха леки якета. По небето плуваха меки, бели облачета, които правеха вяли опити да се слоят, за да докарат дъжд. Наоколо се чувствуваше някакво тайнствено очакване и сладко ухаеше. Идеше пролет. Беше шестнадесети април.

— Това отвличащ въпрос ли е? — попита Чък.

— Не.

— Ами ще ме хванат ли?

— Моля? — Никой досега не бе задавал този въпрос.

— Ще ме хванат ли, ако го убия? И ще увисна ли две педи над земята, обесен с главата надолу?

— Не знам — отвърна замислено Джони. — Навярно ще те хванат.

— Значи няма да мога да избягам с моята машина на времето в един съвсем различен, много по-хубав свят? В добрата стара хиляда деветстотин седемдесет и седма година?

— Не, няма.

— Все едно. Пак ще го убия.

— Няма да му мислиш?

— Разбира се. — Чък се поусмихна. — Ще си сложа изкуствен зъб, пълен със смъртоносна отрова, или бръснарско ножче в яката на ризата, или нещо подобно. Така че ако ме хванат, да не могат да ме мъчат. Но ще го убия. Защото в противен случай ще ме е страх, че милионите и милиони унищожени от него хора ще ме преследват до гроба.

— До гроба — повтори Джони с измъчен глас.

— Джони, какво ти е?

Джони направи усилие да се усмихне.

— Нищо. Изглежда, сърцето ми прескочи удар.

Чък отново подхвана „Невзрачният Джуд“ под леко заоблаченото небе.

Май.

Във въздуха отново се носеха ароматите на косена трева и на неизменните любимци — дъхавите орлови нокти, прахоляка и розите. В Нова Англия пролетта всъщност трае само една скъпоценна седмица и тогава по дискотеките и музикалните програми навсякъде измъкват неувяхващите хитове на „Бийч Бойс“, цялата страна бръмва от бясно хвърчащи „Хонди“ и върху земята тежко се стоварва нажежената преса на лятото.

В една от последните вечери на тази безценна пролетна седмица Джони си седеше в къщата за гости и гледаше в нежния, наситен мрак навън. Чък бе отишъл на пролетен бал в гимназията с най-новата си приятелка, доста по-интелигентно момиче в сравнение с последните пет-шест. „Тя много чете“ — бе доверил Чък на Джони като на мъж, който разбира от тези работи.

Нго бе напуснал. Бе получил поданство в края на март, бе се кандидатира за управител на парка към един курортен хотел в Северна Каролина през април, бе ходил на среща с работодателите преди три седмици и те веднага го бяха наели. Преди да си тръгне, Нго се бе отбил да се сбогува с Джони.

— Не бива чак толкова да се тревожиш за тигри, които ги няма — бе му казал той. — Тигърът с неговите ивици се слива с околността и е невидим. Това кара неспокойния човек да го вижда навсякъде.

— Има тигър, има — бе настоял Джони.

— Има, има някъде. Само че междувременно ти слабееш.

Джони стана, отиде до хладилника и си наля пепси. Излезе с чашата в ръка на верандата. Седна, пийна и се замисли колко щастливи бяха хората, че е абсолютно невъзможно да се пътува във времето. Луната се подаде като оранжево око над боровете и прокара кървава пътека през басейна. Жабите закряха и зацамбуркаха във водата. Не след дълго Джони влезе в къщата и си добави една щедра порция ром в пепсито. И пак излезе, седна и продължи да отпива, загледан в луната, която се вдигна в небето и портокаловият ѝ диск полека избледня до тайнствено, безмълвно сребърно.

---

[1] Гориста местност в Северна Франция, където през лятото на 1918 г. войските на САЩ преминават в настъпление срещу Германия. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXIII

1

На двадесет и трети юни, 1977 г. Чък завърши гимназия. Облечен в най-официалния си костюм, Джони седеше с Роджър и Шели Чатсуърт в задушната зала и наблюдаваше абитуриентската церемония на изреждащите се по успех зрелостници. Чък бе четиридесет и трети от випуска. Шели си поплака.

После Чатсуъртови дадоха почерпка на поляната пред голямата къща. Денят бе горещ и влажен. На запад в небето се бяха появили градоносни облаци. Те лениво влачеха издутите си морави туловища насам-натам по хоризонта, но си оставаха все тъй отдалечени. Позачервен след три коктейла от водка с портокалов сок, Чък се приближи с приятелката си Пати Строн, за да се похвали на Джони с подаръка за завършването от родителите си — часовник „Пулсар“^[1].

— Казах им, че искам онзи смешния робот от „Междузвездни войни“, а те ми взели тази дреболия. — Джони се разсмя. Побъбриха си известно време и най-неочаквано момчето рече:

— Искам да ти благодаря, Джони. Ако не беше ти, днес нямаше да съм завършил.

— Глупости — възрази Джони, който забеляза с тревога, че Чък е на ръба на сълзите. — Всичко бе само въпрос на време.

— Аз какво ти казвах! — обади се приятелката на Чък. Под прикритието на очилата й съзряваше и се готвеше да се разцъфне една хладна, елегантна хубост.

— Може, може. Но аз си знам откъде ми иде дипломата. Ужасно съм ти благодарен! — Чък прегърна Джони и го притисна към гърдите си.

Внезапно Джони бе ударен като с гръм от ослепителен проблясък, който го накара да се дръпне и да притисне длан към слепоочието си, сякаш го бяха зашлевили, а не прегърнали. Видението се врязва като литография в съзнанието му.

— Не — проговори той. — Дума да не става. Вие двамата няма да ходите там.

Чък се отдръпна смутено. Беше изпитал нещо. Нещо студено, мрачно и неразбираемо. Изведнъж му се прииска да не беше се докосвал до Джони. В този момент му се искаше никога повече да не се докосва до него. Защото бе изпитал чувството, че лежи в ковчег и гледа как му заковават капака отгоре.

— Джони — заговори със запъване той. — Какво... какво беше...

Роджър, който идваше да им донесе напитки, се спря озадачен. Очите на Джони, невиждащи и замъглени, бяха втренчени през рамото на Чък в облаците на хоризонта.

— Не бива да ходите там. Няма гръмоотводи.

— Джони... — Чък погледна уплашено към баща си. — Той като че ли има... пристъп или нещо подобно.

— Гръмотевица — заяви високо Джони. Хората заобръщаха глави към него. Той разпери ръце. — Внезапен огромен пожар. Пламва изолацията в стените. Вратите... се задръстват. Горящите тела миришат като пържоли.

— Какво е това? За какво говори той? — извика приятелката на Чък и разговорите замряха. Стиснали чиниите си с ордьоври и чашите в ръце, вече всички гледаха Джони.

Роджър се приближи.

— Джон! Джон! Какво ти е? Съвземи се. — Той щракна с пръсти пред невиждащите му очи. На запад глухо избоботи гръмотевица като ръмжене на великан, ядосан на белот. — Какво ти е, Джони?

Джони отвърна ясно и достатъчно силно, за да го чуят всички присъстващи — над петдесет бизнесмени и преподаватели с жените си, жителите над средната ръка в Дърам.

— Задръжете сина си вкъщи довечера, ако не искате да изгори заедно с другите. Ще има пожар, ужасен пожар. Не го пускайте в „У Кати“. Там ще удари гръм и докато пожарната пристигне, всичко ще изгори до основи. Ще се подпали изолацията. На изходите ще има струпани по шест-седем реда овъглени трупове, които ще бъдат опознати единствено по пломбите на зъбите. Ще... ще...

Пати Строн писна, изпусна пластмасовата си чаша и вдигна ръка към устата си. Парчетата лед от питието се пръснаха в тревата и

засвяткаха сякаш бяха изумително големи диаманти. Девојката се олюля и се свлече в надигналата се пастелена вълна на празничната си рокля, майката се втурна към нея и пътъом подвижна на Джони:

— Какво ти стана? Какво за бога те прихвана?

Бял като тебешир, Чък го гледаше втрещено.

Лека-полека очите на Джони започнаха да се избистрят. Като видя, че всички групички от хора са вперили погледи в него, той промърмори:

— Извинете.

Коленичила до дъщеря си, майката на Пати бе прегърнала главата ѝ и я потупваше лекичко по бузите. Момичето се размърда и простена.

— Джони? — прошепна Чък и без да дочака отговор отиде при приятелката си.

На поляната у Чатсуъртови никой не помръдваше. Всички гледаха Джони. Гледаха го, защото отново бе проработила чудноватата му способност. Гледаха го с очите на сестрите от болницата. И на репортьорите от пресконференцията. Също като свраки, накацали на телеграфна жица. Стиснали чаши и чинийки с картофена салата, те го гледаха като че ли бе някакво гнусно насекомо или урод. Сякаш ни в клин, ни в ръкав си бе смъкнал гащите и извадил на показ срамотиите си.

Искаше му се да побегне и да се скрие. Повръщаше му се.

— Джони — Роджър го хвана през раменете. — Ела вътре. Трябва да си полегнеш за...

Някъде далеч изгромоля гръмотевица.

— Какво е „У Кати“? — нетърпеливо прекъсна Джони и се запъна на мястото си. — Не е частен дом, защото имаше надписи на изходите. — Какво е тогава? Къде се намира?

— Не можете ли да го изведете? — едва не пропищя майката на Пати. — Ето че пак ще я накара да припадне.

— Хайде, Джони.

— Но...

— Хайде, хайде.

Той се остави да го отведаат в къщата за гости. Хрущенето на чакъла по алеята под краката им прокънтя в ушите му. Стори му се, че

то единствено нарушаваше тишината. Чак когато стигнаха до басейна, зад гърбовете им се засушука.

— Къде се намира „У Кати“?

— Как така не го знаеш? А даваше вид, че знаеш всичко останало. Горката Пати Строн чак припадна от страх.

— Не мога да го видя. В мъртвата зона е. Какво е то?

— Чакай първо да те качим горе.

— Но аз не съм болен.

— Тогава си преуморен.

Роджър говореше с тихия, уговарящ тон, с който се говори на безнадеждно лудите. Като го слушаше, Джони започна да се плаши. Появи се и главоболието. С гигантско усилие на волята той го прогони. Двамата се изкачиха по стълбите на къщата за гости.

2

— По-добре ли си? — попита Роджър.

— Какво е „У Кати“?

— Едно доста изискано заведение в Съмърсуърт. Бог знае защо има нещо като традиция там да се правят абитуриентски балове. Сигурен ли си, че не искаш аспиринов?

— Да. Не го пускайте, послушайте ме. Ще падне гръм. Ще изгори до основи.

— Джони — произнесе отчетливо и с най-любезен тон Роджър Чатсуърт, — не можеш да знаеш такова нещо.

Джони отпиваше на малки глътки ледено студена вода и всеки път оставяше чашата с трепереща ръка.

— Казахте, че сте ме проучили и мислех...

— Да, но заключението ти е погрешно. Знаех, че минаваш за нещо като ясновидец, но на мен ми трябваше не ясновидец, а учител. Ти свърши прекрасна работа като учител. Лично аз смятам, че няма разлика между добри и лоши ясновидци, защото изобщо не вярвам в такова чудо. Чисто и просто не го вярвам.

— Тогава значи аз съм лъжец.

— Съвсем не — отрече Роджър със същия любезен, кротък тон.

— Имам един началник-смяна в съсекския завод, който никога не пали

цигара трети от една клечка, но това не го прави лош началник-смяна. Имам приятели, които са дълбоко религиозни, и макар аз да не ходя на църква, те си остават мои приятели. Твоето убеждение, че можеш да прозираш в бъдещето и да виждаш невидимото изобщо не се е намесвало в сметките ми дали да те наема, или не. Всъщност... малко излъгах. Не се е намесвало изобщо, след като прецених, че няма да попречи на работата ти с Чък. И то не ти попречи. Но това, че довечера „У Кати“ ще изгори до основи, го вярвам точно толкова, колкото че луната е пита кашкавал.

— Значи не съм лъжец, а просто луд — направи извод Джони, който донякъде бе заинтригуван. Роджър Дюсо и много от хората, които му писаха, го бяха обвинили в мошеничество, но Чатсуърт пръв го обвиняваше, че се е помислил, подобно на Жана д'Арк, за изразител на Провидението.

— Не съм казал нищо такова — оспори Роджър. — Ти си един млад човек, преживял ужасна катастрофа, преборил се с трудности, сигурно само ти си знаеш как, за да се завърнеш към нормален живот. Не бих си позволил да дърдоря току-така за това, но ако някои от хората на поляната, включително и майката на Пати, решат да си направят разни прибързани, глупави заключения, те ще бъдат поканени да си затварят устата за неща, които не разбират.

— „У Кати“ — сети се изведнъж Джони. — Откъде ще знам името тогава? И това, че не е частен дом?

— От Чък. Той доста поговори за бала през последната седмица.

— Но не и с мен.

Роджър сви рамене.

— Може да е говорил на Шели или на мен, когато си бил наоколо. И ти подсъзнателно си го регистрирал нейде из потайните кътчета на паметта си.

— Естествено — поразсърди се Джони. — Всичко, което не разбираме, което не се вмести в представите ни за света, се картотекира под буквата „П“ към „подсъзнание“. Идолът на двадесетия век. Колко ли пъти сте прибегвали до него, когато нещо е влизало в разрез с прагматичните ви възгледи?!

Потрепнаха ли очите на Роджър или на Джони тъй му се стори?

— Асоциацията ти с гръмотевица е дошла от приближаващата се буря — настоя Чатсуърт. — То е толкова про...

— Чуйте ме. Ще го повторя пределно ясно: Там ще падне гръм. Всичко ще изгори до основи. Не пускайте Чък да отива.

Ох, господи, главоболието го дебнеше. Дебнеше го като тигър. Той разтърка челото си с разтреперена ръка.

— Джони, ти се преумори напоследък.

— Не го пускайте там.

— Той сам ще реши. Не бих си позволил да му се налагам. Той е свободен, пълнолетен, пълноправен гражданин.

На вратата се почука.

— Джони?

— Влез.

Появи се самият Чък с тревожен израз на лицето.

— Как си? — попита той.

— Добре. Боли ме глава, нищо повече. Чък... бъди добър, не ходи довечера там. Моля те като приятел. Независимо от това дали споделяш мнението на баща си, не отивай. Моля те!

— Бъди спокоен — развесели се Чък, тръшна се на дивана и си придърпа с крак табуретката. — Не бих могъл да закарам Пати и на километър от това място, дори да я овържа и да я тегля с верига. Ужасно си я изплашил.

— Съжалявам. — Джони изпита такова облекчение, че го втресе и му се повдигна. — Съжалявам, но и много се радвам.

— Ти получи някакво видение, нали? — Чък премести поглед от Джони към баща си и обратно. — Аз го усетих. Беше страшно.

— Така става понякога — изглежда, се предава на хората и не е никак приятно.

— Бррр, не бих искал да се повтори. Но слушай... наистина ли заведението ще изгори?

— Наистина. Не бива да отиваш там.

— Но... — Той хвърли разтревожен поглед към баща си. — Нашият випуск е резервирал целия ресторант. Такава е училищната политика. По-безопасно е, отколкото да се празнува на двадесет-тридесет различни места и хората да се напиват масово по улиците. Там навярно ще се съберат... — Чък млъкна за момент и по лицето му се изписа страх. — Ще се съберат към двеста двойки. Татко...

— Остави го, той не вярва.

Роджър се изправи и се усмихна.

— Хайде да отскочим с колата до Съмърсуърт и да си поговорим с управителя. И без това се наскучахме с градинската ни почерпка. И ако на връщане двамата не сте си променили мнението, можем да поканим довечера всички у нас.

Той погледна към Джони.

— С единственото условие ти да стоиш на лимонада, за да ги наглеждаме, приятелю.

— С удоволствие. Но защо го правите, щом не вярвате?

— За успокоение на двамата ви. А и за да мога, когато нищо не се случи довечера, да ви напомня: „Нали ви казах!“, и да се скъсам от смях.

— Все едно, благодаря. — Сега, след като се бе отпуснал, Джони трепереше още по-силно, но главоболието му се бе попритъпило.

— Ала нека не се заблуждаваме! — предупреди Роджър. — По-скоро на късето ще поникне брада, отколкото собственикът ще повярва на голата ти дума и ще се откаже от ангажимента. Това сигурно е една от най-доходните му сделки през годината.

— Бихме могли да измислим нещо — намеси се Чък.

— Какво например?

— Ами някакво извинение... някакво неприятно стечение на обстоятелства... уважителна причина...

— Искаш да кажеш — да го излъжем? Не, не съм съгласен. Не искам това от мен, Чък.

Чък кимна.

— Добре.

— Трябва да тръгваме — каза Роджър делово. — Пет и петнадесет е. Вземам „Мерцедес“-а и бягаме в Съмърсуърт.

3

Брус Карик, собственик и управител на заведението в Съмърсуърт, сервираше на бара, когато в 17,40 ч тримата влязоха там. Джони прочете надписа на входа пред бара: „Днес от 19 ч — абитуриентски бал. Довиждане до утре!“, и сърцето му се сви.

Не можеше да се каже, че Карик се скъсваше от работа в момента. Клиентелата му се състоеше от няколко работници, които си

пиеха бирата и гледаха първите новини, и три двойки, седнали на коктейли. Той изслуша Джони с израз на растящо недоумение и накрая попита:

— Казахте, че името ви е Смит, нали?

— Да.

— Мистър Смит, елате с мен до прозореца.

Той го заведе при прозореца в коридора до входа за гардероба.

— Погледнете навън, мистър Смит и ми кажете какво виждате.

Джони погледна, макар да знаеше какво ще види. Шосе № 9, което водеше на запад, вече изсъхваше след лекия следобеден дъждец. Небето бе свършено чисто. Облаците бяха изчезнали.

— Нищо особено. Поне засега. Но...

— Никакво „но“. Знаете ли какво мисля? Да ви го кажа ли честно? Мисля, че нещо ви хлопа дъската. Ни най-малко не ме интересува защо сте решили, че можете да ме хванете за носа и да ме накарате да тропам по гайдата ви. Но ако имате свободна минутка, пиленце, ще ви открехна на някои истини за живота. Абитуриентите са ми дали шестстотин и петдесет долара депозит. Наели са един първокласен рок-състав от съседния щат Мейн. Храната е по чиниите, готова за претопляне. Салатите са нарязани и чакат в хладилника. За напитките се плаща допълнително, а повечето абитуриенти са навършили осемнадесет и имат право да пият, колкото си искат... и те ще пият довечера, и никой „копче“ не може да им каже, защото веднъж в живота си човек завършва гимназия. Две хилядарки като нищо ще ми капнат само на бара. Наел съм да ми помагат двама бармани и шест сервитьорки. Ако сега река да се откажа, ще загубя целия приход от вечерта, освен че ще трябва да връщам депозита за храната. Да не говорим, че не мога да си събера и редовната клиентела заради този надпис, който виси там вече цяла седмица. Ясна ли ви е картинката?

— Имате ли гръмоотводи на покрива? — попита Джони.

Карик вдигна в отчаяние ръце.

— Аз го открехвам на истината за живота, а той ми разправя за гръмоотводи! Да, имам си гръмоотводи! Веднъж, когато още ги няхах, при мен дойде един, трябва да беше преди пет години. Проагитира ме надълго и нашироко, че мога да си намаля застрахователната лихва. И аз купих проклетите му гръмоотводи! Доволен ли сте сега? Божичко помилуй! — Той се обърна към Роджър и Чък. — Ами вие двамата,

къде гледате, та сте пуснали този перко да си развява свободно байрака? Хайде, омитайте се от тук! Мен ме чака работа.

— Джони... — подхвана Чък.

— Остави, Чък — прекъсна го Роджър. — Да си вървим. Благодарим ви, мистър Карик, за времето, което ни отделихте, и за това, че бяхте тъй любезен да ни изслушате с внимание и разбиране.

— Няма какво да ми благодарите — тросна се Карик. — Идиоти с идиоти такива! — Той тръгна с широка крачка към бара.

Тримата излязоха. Чък погледна разколебано към безупречно чистото небе. Без да вдига очи от краката си, Джони се отправи къу колата. Чувствуваше се победен и унижен. В слепоочията му болезнено се забиваха чуковете на главоболието. Роджър бе пъхнал ръце в задните джобове на панталоните си и изучаваше дългия, нисък покрив на сградата пред себе си.

— Какво гледаш, татко? — попита Чък.

— Гледам, че няма гръмоотводи — отвърна замислено Роджър Чатсуърт. — Няма и следа от гръмоотводи.

4

Тримата седяха във всекидневната на голямата къща. Чък бе заел позиции до телефона. Той погледна колебливо към баща си.

— Много се съмнявам, че хората ще се съгласят да си променят плановите в последния момент.

— Техните планове са просто да отидат някъде — окуражи го Роджър. — Със същия успех могат да дойдат и у нас.

Чък сви рамене и започна да звъни.

В крайна сметка около половината двойки, които се бяха записали за бала в „У Кати“, дойдоха вечерта у Чък, макар Джони да не разбра коя бе причината, подтикнала ги да приемат неговата покана. Навярно на някои се бе сторило, че в дома му ще бъде по-интересно, пък и пиенето беше без пари. Ала както е известно мълвата е крилата, пък и родителите на повечето младежи, събрани у Чатсуъртови, бяха свидетели на станалото същия следобед. По този случай цялата вечер Джони се чувствуваше като експонат в музейна витрина. С

непроницаем израз на лицето Роджър седеше на табуретка в ъгъла и пиеше мартини.

Към осем без четвърт той прекоси голямата игрална зала с бара, която заемаше едва ли не целия сутерен, наведе се към ухото на Джони и започна да се надвиква с Елтън Джон.

— Искаш ли да се качим горе и да поиграем крибидж^[2]?

Джони кимна с благодарност.

В кухнята те завариха Шели да пише писма. Тя вдигна очи към тях и се усмихна.

— Мислех, че ще останете като някои мазохисти да се мъчите там цяла нощ. Всъщност няма никаква нужда от това.

— Много съжалявам за станалото — извини се Джони. — Представям си колко налудничаво изглежда всичко отстрани.

— Вярно, така изглежда — призна Шели. — Няма защо да си кривим душите. Но пък е доста приятно, че децата се събраха тук. Аз съм довольна.

Отвън изгромоля гръмотевица. Джони се огледа. Шели потули усмивка. Роджър бе отишъл до скрина в столовата да търси дъската за крибидж.

— Ей сега ще отмине — каза тя. — Ще прогърми, ще пръсне дъждец и край.

— Да.

Тя завъртя небрежно подпис под писмото си, сгъна го, запечата го в плик, написа адреса и залепи марка.

— Ти действително си почувствувал нещо, нали Джони?

— Да.

— Моментално примаяване, свързано навярно с някакъв недостиг на хранителни вещества. Прекалено си слаб, Джони. Сигурно е било халюцинация.

— Не, съвсем не.

Отвън отново прокътня гръмотевица, но и този път нейде отдалеч.

— Все едно, радвам се, че Чък си остана вкъщи. Не че вярвам в разните му там астрологии, хиромантии и ясновидства, но... това не ми пречи да се радвам, че той си остана вкъщи. Чък ни е единственото чедо... вече възголемичко чедо, както сигурно ще кажеш, но няма нищо по-просто от това да си го спомниш как по къси панталонки се

возеше на въртележката в градския парк. Нищо по-просто. И как да не ти е приятно да споделиш с него... последния ритуал от детството му!

— Чудесно е, че приемате така нещата.

Джони е ужас разбра, че е на път да се разплаче. Очевидно през последните седем-осем месеца бе започнал да губи контрол над чувствата си.

— Ти направи много за Чък. Не само в четенето, а и въобще.

— Той ми е скъп.

— Знам — прошепна тя.

Появи се Роджър с дъската за крибидж и транзистор, включен на програмата от класическа музика, която се излъчваше от Маунт Вашингтон.

— Малко антидот срещу Елтън Джон, „Аеросмит“, „Фогхат и компания“. Какво ще кажеш да турим по долар на игра, Джони?

— Бива.

Роджър седна, потривайки ръце.

— Гледай сега как ще те оберат! — закани се той.

5

Те започнаха играта и времето тръгна. Между всяка от партиите един слизаше, за да се увери, че никой не се е разтанцувал върху билиардната маса и че няма уединени двойки в градината зад къщата.

— Никакви забременявания на празника в моя дом! — шегуваше се Роджър.

Шели бе отишла във всекидневната да почете. На всеки цял час радиостанцията прекъсваше музиката и излъчваше информационен бюлетин. В тези минути Джони преставаше да внимава в картите. Ала нищо не се каза за „У Кати“ в Съмърсуърт — нито в осем, нито в девет, нито в десет часа.

След новините в десет Роджър го подкачи:

— Няма ли да посмекчиш малко предсказанието си а, Джони?

— Не.

В прогнозата за времето по радиото бяха съобщили, че до полунощ на места ще има проливни дъждове с гръмотевици.

Под краката им подът вибрираше от пронизителния писък на мощните усилватели и на състава „Съншайн“.

— Долу играта взе да загрубява — отбеляза Джони.

— Че какво пък — ухили се Роджър. — Какво като са вързали кънките? Сигурно са направили „капитан Драйфус“ на паркета и сега се пръзаят отгоре. Ох, ще има да им се пръскат главите утре, можеш да не се съмняваш! Помня на моя бал...

„Извънредни новини“ — обявиха по радиото.

Джони, който в този момент размесваше картите, ги изпусна и те се пръснаха навред по пода.

— По-спокойно, не се стряскай. Сигурно е нещо за отвличането във Флорида.

— Съмнявам се — отвърна Джони.

„По данни до този момент — разнесе се гласът на говорителя, — в град Съмърсуърт, на границата на Ню Хампшир, най-големият пожар в историята на щата е отнел повече от седемдесет и пет млади човешки живота. Пожарът избухнал в ресторанта «У Кати», където се провеждал абитуриентски бал. Началникът на пожарната в Съмърсуърт Милтън Хоуви е заявил пред журналисти, че няма данни за палеж и че най-вероятно върху заведението е паднал гръм.“

Кръвта се дръпна от лицето на Роджър Чатсуърт. Той седеше като препариран на кухненския стол и гледаше в една точка някъде над главата на Джони. Ръцете му лежаха безжизнено върху масата. Отдолу долиташе глъчката от разговори и смях, този път съпроводена от песен на Брус Спрингстийн.

Влезе Шели. Погледът ѝ се премести въпросително от Роджър към Джони и обратно.

— Какво има? Какво се е случило?

— Тихо! — скастри я Роджър.

„... все още гори и според Хоуви окончателният брой на загиналите ще бъде известен най-рано през първите часове на сутринта. Над тридесет души, главно абитуриенти от гимназията в Дърам, са откарани в околните болници с тежки изгаряния. Други четиридесет са се спасили през малките прозорчета в тоалетните до бара, но останалите очевидно са се скупчили с фатални последици на...“

— За „У Кати“ ли говорят? — писна Шели. — Там ли е?

— Да — потвърди със зловещо спокойствие Роджър. — Там е.

Долу изведнъж настана тишина. После някой стремглаво затрополя по стълбите. Кухненската врата се отвори с трясък и вътре влетя Чък, който потърси с поглед майка си.

— Какво става, мамо? Какво се е случило?

— Види се, вечно ще сме ти задължени за живота на нашия син, Джони — продължи със същия зловещо спокоен глас Роджър. Джони не помнеше да бе виждал толкова пребледнял човек, който да напомня на призрачна жива кукла от восък.

— Изгорял ли е? — не можеше да повярва Чък. Зад него по стълбите вече прииждаха и други и уплашено шушукаха помежду си. — Да не искате да кажете, че е изгорял до основи?

Отговор не последва. Внезапно някъде изотзад Пати Строн се разкрещя истерично.

— За всичко е виновен онзи там! Заради него стана всичко! Той го подпали по телепатия, като в романа „Кари“^[3]. Мръсник такъв! Убиец! Гад...

Роджър се обърна по посока на гласа.

— МЛЪКНИ! — изрева той.

Пати се разхълца необуздано.

— Изгорял? — повтори Чък, сякаш сам се питаше дали бе намерил правилната дума.

— Роджър — прошепна Шели. — Родж, скъпи!

Шепотът от стълбите започна да се засилва, както шушукането на листака при поривист вятър. Изщрака копчето на стереомагнетофона и музиката спря. Заваляха откъслечни реплики от приглушените разговори.

„Майк там ли е бил? Шанън отиде, нали? Сигурна ли си? Да, бях се приготвил да тръгвам, когато ми се обади Чък. Майка ми видяла как онзи тип го прихванало. Почувствувала се все едно, че ѝ тъпчат гроба, та ме помоли да дойда тук. Кейси отиде ли? А Рей? Морийн Онтело? Господи, и тя ли? Там ли...“

Роджър бавно се изправи и се обърна към присъстващите.

— Предлагам най-трезвите да седнат зад воланите и всички да отидем в болницата. Ще има нужда от кръводарители.

Джони седеше като вкаменен. В този миг той се съмняваше, че някога ще може пак да се помръдне. Вън изгърмя гръмотевица. И, като

ехо, отвътре го удари гласът на умиращата му майка:

„Изпълни дълга си, Джон.“

---

[1] Един от първите електронни часовници с вграден микрочип.
— Б.пр. ↑

[2] Игра на карти за двама или повече играчи, които отразяват спечелените от тях точки чрез преместване на клечки по специална дъска с дупки. — Б.пр. ↑

[3] Авторът споменава предишна своя книга, в която също има фантастичен елемент, свързан с парапсихически феномени. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXIV

12 август 1977 г.

Драги Джони,

Никак не беше сложно да те открия — понякога си мисля, че с пари в Америка можеш да издириш когото поискаш, а пари аз имам. Извини ме, че ще бъда откровен — сигурно ще ти стане неприятно, — но ние с Чък и Шели сме ти толкова задължени, че нямаме право да усукваме пред тебе. С пари се купуват много неща, но от гръмотевицата не може да се откупиш. Още дванадесет момчета са били намерени в мъжката тоалетна към ресторанта, където прозорецът бил закован. Дотам пожарът не стигнал, но стигнал димът и всичките се задушили. Както и да се мъча, не мога да не мисля за това, защото и Чък можеше да бъде сред тези момчета. Ето защо си позволих, както се изразяваш в писмото си, „да те напипам“. По същата причина няма да изпълня и молбата ти да те оставя на мира. Поне докато квитанцията за осребряването на приложения чек не се върне подписана при мен.

Както виждаш, сумата в чека е значително по-малка от онази, която ти пратих преди около месец. Влязох във връзка със счетоводството на болницата, където си се лекувал, и ликвидирах изцяло дълговете ти към нея. Сега няма за какво да се тревожиш в това отношение, Джони. Цялата операция не ме затрудни и бих добавил, че ми достави грамадно удоволствие.

Пишеш, че не можеш да приемеш парите. Аз пък ще ти кажа, че можеш и ще ги вземеш. Ще ги вземеш, Джони. Намерих те, когато се бе скрил във Форт Лодърдейл, и пак ще те намеря където и да отидеш, пък ако ще да бъде и в Непал. Наречи ме досаден като конска муха, ако искаш; аз се виждам по-скоро като хрътка на служба у съдбата. Не че

желая да те преследвам като хрътка, Джони. Но не мога да забравя как тогава ме предупреждаваше да не жертвувам сина си. А аз за малко не го пожертвувах. Да не говорим пък за другите. Осемдесет и един загинали, тридесет с тежки травми и изгаряния. Все си спомням как Чък предлагаше да намерим някакво извинение, да измислим някаква уважителна причина, а аз му отвърнах като някой надут пуяк: „Не съм съгласен. Не искам това от мен, Чък.“ Истината е, че можех да направя нещо и тази мисъл не ми дава покой. Можех да дам на онзи касапин Карик три хиляди долара да се разплати с помощниците си и да затвори заведението. Щеше да ми излезе към тридесет и седем долара за човешки живот. Та вярвай ми, нямам нито желание, нито време да те преследвам — изцяло съм погълнат от самопреследване, за да ми остава време и за теб. Това сигурно ще продължи с години. Плащам си, загдето следвах сляпо принципа „око да види, ръка да пипне“ и отказах да повярвам в нещо, неподлежащо на моментална проверка със сетивата. И моля те, недей да смяташ, че плащам за болницата и ти пращам този чек, за да приспя съвестта си. С пари не може да се откупиш от гръмотевицата, нито от лошите сънища. Те са от благодарност заради Чък, макар той и да не знае нищичко.

Вземи чека и ще те оставя на мира. Това е моето условие. Подари го на УНИЦЕФ, ако искаш или на дом за осиротели хрътки, пропилей го в залагания на коне — твоя работа. Само го вземи.

Много ми е мъчно, че ни напусна така набързо, но мисля, че те разбирам. Всички се надяваме да те видим скоро. Чък заминава за подготвителното училище в Стовингтън на четвърти септември.

Вземи чека, Джони, моля те.

С най-добри чувства
Роджър Чатсуърт

1 септември 1977 г.

Драги Джони,
Нима вярваш, че ще оставя тази работа така? Моля
те, вземи чека.

С най-добри чувства
Роджър

10 септември 1977 г.

Скъпи Джони,

Много се зарадвахме с Шарлен, че се обади къде си, и ни олекна, като видяхме от писмото ти, че пак си си същият, все тъй непосредствен, както преди. Едно нещо обаче силно ме разтревожи, синко. Обадох се на Сам Уейзак и му прочетох за все по-честите ти главоболия. Той те съветва да отидеш на лекар, Джони, и то веднага. Страхува се, че около мястото на контузията може да се е натрупала съсирена кръв. Това тревожи и мен, и Сам. Ти изобщо не си имал здрав вид, откакто излезе от комата, Джони, а когато се видяхме последния път през юни, ми се стори много уморен. Макар да не го каза, знам, че на Сам всъщност му се иска да грабнеш самолета от Финикс и да си дойдеш да те прегледа. Сега поне не можеш да се оправдаваш с безпаричие.

Вече два пъти ми се обажда Роджър Чатсуърт — предадох му каквото знаех. Според мен е истина онова, което той твърди, че не е дал парите, за да приспи съвестта си, или като награда, задето спаси живота на сина му. Майка ти навярно би казала: така човекът си знае — тъй се кае. Ти прие парите и не ти вярвам, че си го направил „само за да ти се махне от главата“. Като познавам мъжеството ти, съмнявам се, че би могъл да се огънеш пред подобна причина.

Въпреки че не е лесно, ще те помоля най-настойтелно да се върнеш у дома, Джони. Сензацията отново позаглъхна — сякаш чувам възражението ти: „Глупости, след този случай никога вече няма да заглъхне!“ Това донякъде е така, но и не е така. Мистър Чатсуърт ми каза

по телефона: „Ако говорите с него, постарайте се да го накарате да разбере, че никой ясновидец освен Нострадам^[1] не е бил сензация за повече от три дни.“ Много се тревожа за теб, синко. Тревожа се, задето се обвиняваш за смъртта на загиналите, вместо да се благославяш за живота на спасените от теб, на гостите у Чатсуъртови онази вечер. Тревожа се и ми е мъчно. „Изгледах си очите да те чакам“, както би казала баба ти. Така че, ела си, колкото се може по-скоро.

Татко

П. П. Изпращам ти изрезки от вестници, където пише за пожара и за теб. Шарлен ги събра. Както ще видиш, очакването ти, че всички, присъствували следобеда на почерпката у Чатсуъртови, ще се раздрънкат пред пресата, се оправда. Може би тези изрезки ще те разстроят още повече. В такъв случай направо ги изхвърли. Шарлен обаче се надяваше, че като ги прегледаш, може да си кажеш: „Не е чак толкова лошо, колкото го мислех, ще мога да го понеса.“ Дано бъде така.

Татко

29 септември 1977 г.

Драги Джони,

Взех адреса ти от татко. Как е животът във великата американска пустиня? Срещат ли се червенокожи (ха-ха)? Аз пък вече се намирам в Стовингтън. Тук не се натягат като в Дърам. Имам по програма шестнадесет часа седмично. Любимият ми предмет е химията за напреднали, макар да ми се струва проста като фасул след курса в гимназията. Нашият учител там, Фарнам-фишека, винаги ми е правил впечатление на човек, който положително с най-голямо удоволствие би се заел да забърка някой грандиозен супервзрив и да пръсне целия свят на парчета. По английска литература този месец изучаваме три произведения на Дж. Д. Селинджър — „Спасителят в ръжта“, „Франи и Зуи“ и „По-горе билото, майстори“.

Страшно ми харесва този автор. Преподавателят ни каза, че още си живеел в Ню Хампшир, но престанал да пише. Това направо ме убива. Как така човек се отказва, тъкмо когато жъне лаври? Е, както и да е. Тукашният отбор по американски футбол е просто ужасно скапан, но аз започвам да свиквам и с европейския. Според треньора ни тъкмо той бил футболят за интелигентните хора, а американският бил за тъпанарите. Още не съм си изяснил има ли истина в това, или го казва от завист.

Питам се дали ще имаш нещо против да дам адреса ти на някои от гостите, които бяха у нас вечерта на абитуриентския бал? Те биха искали да ти изкажат своята благодарност. Сред тях е и майката на Пати Строи, същата, дето вдигна олелия до бога, когато „скъпоценната й дъщеричка“ припадна на почерпката следобед. Сега тя те има за порядъчен. Между другото, аз вече не ходя с Пати. Никак не ме бива за любов от разстояние на моята „крехка възраст“ (ха-ха), а Пати, както можеше да се очаква, продължава учението си във Васар^[2]. Аз пък си намерих една разкошна мацка тук.

Защо не вземеш и ти да ми драснеш някой ред? Ако се слуша баща ми, той те изкара буквално „излязъл от релсите“, макар да звучи необяснимо, защото ти направи всичко възможно да оправиш нещата. Кажи, че не е вярно, Джони. Не си излязъл от никакви релси, нали? Моля те пиши, за да разбера, че всичко е наред. Много се тревожа за теб. Може да ти се види смешно, че най-големият щурчо на света се е разтревожил за теб, но фактът си е факт.

Имам една молба: когато ми пишеш да ми обясниш защо на Холдън Колфийлд му трябва да пее все тази тъжна песен при положение, че не е негър?

Чък

П. П. Разкошната мацка се казва Стефани Уайман. Успях да я запаля по Рей Бредбъри — „Нещо зло се задава“. Пада си и по един състав за пънк-рок, „Рамонес“ — заслужава си да ги чуеш, наистина са фантастични.

Ч.

17 октомври 1977 г.

Драги Джони,

Виж това е друго нещо: от писмото ти личи, че си добре — така те искам. Умрях си от смях с твоята служба в благоустройствения отдел на Финикс. Не чакай обаче да те съжалявам, че си изгорял на слънце по пътищата, защото питаш ли на мен какво ми е след четири мача в отбора на Стовингтънските „Тигри“! Изглежда, треньорът ни е прав, че американският футбол е футболът на тъпанарите, поне на това място. Дотук имаме три загуби и само една победа — във въпросната среща аз отбелязах три тъчдауна^[3], пресиших се по най-идиотски начин и припаднах. Нещастната Стефи си глътна граматиката от ужас (ха-ха).

Забавих писмото си, за да мога да ти отговоря какво мислят домашните за Грег Стилсън като вече „встъпил в длъжност“. Ходих си за уикенда и сега ще се опитам да ти разкажа всичко. Питам първо баща си и той веднага възкликна: „Нима Джони още се интересува от този човек?!“ А аз го заядох: „Показва, че е лишен от всякакъв вкус, като иска да знае мнението ти.“ Той пък прехвърли топката на майка ми: „Гледай какъв многознайко се извъди, откак тръгна на подготвително училище. Знаех си, че тъй ще стане.“

Но да не те бавя с излишни подробности — хората масово се учудват колко добре се справя със задачата си Стилсън. Татко каза: „Ако гласоподавателите от избирателните окръзи на конгресмените трябваше да дават оценка за работата им след първите десет месеца, Стилсън би получил много добър почти по всичко плюс отличен за дейността си по енергийния законопроект на Картър, както и по собствения си законопроект за таван върху цените на нафтата за отопление. Би получил отличен и за старание.“ Поръча да ти предам, че, изглежда, е бъркал, като е смятал Стилсън за селския шут.

Ето и някои други мнения, които чух, докато си бях у дома: прави добро впечатление на всички, че Стилсън не се издокарва с официален костюм. Мисис Джарвис,

съдържателката на „Бърза закуска“ смята, че Стилсън не трепери пред големците. Хенри Бърк, съдържателят на „Ведрото“ — вонливата кръчма в центъра, смята, че Стилсън си върши „адски добре работата“. В този дух са и останалите изказвания. Хората сравняват какво е свършил Стилсън с каквото не е свършил Картър, който така ги е разочаровал като президент, че сега се хапят, където не се стигат, защо са гласували за него. Подпитвах не ги ли смуцава антуражът от железни ездачи на Стилсън и това че Съни Елиман е един от помощниците му. Не видях обаче някой да се тревожи по този повод. А собственикът на магазина за рок-плочи се впусна в следната тирада: „Щом един Том Хейдън^[4] може да тръгне по правия път, а Елдридж Кливър^[5] — да отвори сърцето си за бога, защо пък някой и друг железен ездач да не влезе в Системата? Прости и забрави.“

Та това е то. Бих писал още, но идва време за тренировката по футбол. Този уикенд е ред на „Дивите котки“ от град Бар да ни надуют шушоните. Моля се някак да доживея до края на сезона. Бъди здрав, приятелю.

Чък

„Ню Йорк Таймс“, 4 март 1978 г.

АГЕНТ НА ФБР УБИТ В ОКЛАХОМА

(специална кореспонденция)

Едгар Ланкт, 37-годишен ветеран на ФБР, по всичко изглежда, е бил убит снощи на един от покритите паркинги на Оклахома Сити. Според полицията в колата му е имало бомба, свързана със стартера, която избухнала, когато мистър Ланкт завъртял ключа да запали. Тази типична гангстерска екзекуция напомня по стил убийството отпреди две години на репортьора от Аризона Дон Боулс. Шефът на ФБР Уилям Уебстър обаче отказа да се обвързва с хипотези относно възможна връзка между двете

престъпления. Също така той се въздържа да потвърди или отрече слуховете, че мистър Ланкт е разследвал някакви тъмни имотни сделки, в които евентуално били замесени местни политици.

Точната задача, по която мистър Ланкт е работел, остава забулена в тайна. Според източник от Министерството на правосъдието той изобщо не е разследвал тъмни имотни сделки, а въпрос, свързан с държавната сигурност.

Мистър Ланкт постъпва на работа във ФБР в 1968 г...

---

[1] *Мишел де Нострадам* (1506—1566) — френски астролог и лекар, написал книга с предсказания, ползувала се с огромна популярност в продължение на няколко столетия. — Б.пр. ↑

[2] Женски колеж в Арлингтън, щата Ню Йорк. — Б.пр. ↑

[3] В американския футбол — допиране на топката до земята зад гол-линията на противника, носещо на отбора максималния брой от шест точки. — Б.пр. ↑

[4] Виден радикален деец на студентското движение от 60-те години. — Б.пр. ↑

[5] Предводител на екстремистката организация „Черните пантери“. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXV

1

Тайните тефтери на Джони се увеличиха от четири на пет, а до есента на 1978 г. — и на седем. По това време, между последвалите набързо едно след друго две папски погребения, името на Грег Стилсън прогърмя сред новините от общонационално значение.

Той бе преизбран в Камарата на представителите със съкрушително надмощие над съперниците си и в обстановката на все по-неприкрит консерватизъм, завладяващ живота в страната, бе основал своя партия — „Ю-ЕС-Йес!“. Колкото и да бе странно, намериха се конгресмени, които плюха на първоначалната си политическа принадлежност и, според един от любимите изрази на Грег, „си смениха боята“. Повечето от тях споделяха много сходни възгледи, които Джони определяше като привидно либерални по вътрешно-политическите въпроси и умерени до крайно консервативни — по външнополитическите. Нито един от тях не бе подкрепил Картър в гласуванията по договорите за Панамския канал. А под либералното лустро на вътрешнополитическите им позиции се криеше също един чистопробен консерватизъм. Партията „Ю-ЕС-Йес!“ настояваше да се натикат в миша дупка акулите на бизнеса с наркотици, градовете да преминат на самоиздръжка, пък да се оправят както знаят („Няма защо фермерът, който превива гръб от тъмно до тъмно, да плаща данъци на общината в Ню Йорк, за да лекува наркомани“ — прокламираше Грег.). Неговата партия се обявяваше против изплащането на помощи за проститутки, сутеньори, безделници и осъждани, тя бе за коренна реформа на данъчната система за сметка на драстично съкращаване на социалните фондове. Това бе все старата песен, но партията на Грег я бе запяла на нов, приятен за ухото глас.

Преди частичните избори към новата партия бяха преминавали седем конгресмени и двама сенатори. Шестима от конгресмените, както и двамата сенатори, бяха преизбрани за нов срок. Осмина в тази

девятка бяха бивши републиканци, чиято поддръжка сред избирателите се бе стопила като топка сняг през август. Техният ход със смяната на партийния кораб и последвалото им преизбиране бяха остроумно описани от един шегаджия като по-блестящ фокус дори от съживяването на Лазар по Христовата команда^[1].

Вече се чуваха мнения, че Грег Стилсън положително ще израсне като сила от голям мащаб, при това в недалечно бъдеще. От заканите му да изстреля всички земни боклуци на Юпитер и да ги разпилее по пръстените на Сатурн не бе излязло нищо, но пък бе успял да види сметката поне на двамина от корумпираната паплач и да ги изхвърли от топлите им местенца: единият бе конгресмен, който си бе оплел кошничката, като тихомълком участвувал в комбинация на двойно счетоводство при някакъв строеж на паркинг, а другият, наред със задълженията си като помощник на президента, имал обичай да посещава барове, където мъжете носят перуки, обици и си червят устните. Стилсън бе демонстрирал със законопроекта си за таван върху цените на течните горива своята прозорливост и политическа решителност, а с вещата ръка, с която го бе прокарал от предварителната комисия чак до последното гласуване — здравата си селска пресметливост. Изборите в 1980 г. щяха да бъдат прекалено рано за Грег, а в 1984 г. би могъл и да не устои на изкушението да се кандидатира, но ако успее да устиска до 1988 г., ако продължи да разширява базата си и ако не задухат свършено нови ветрове, които да пометат от политическата сцена неговата новоизлюпена партия — е, тогава нищо не е изключено! Републиканците бяха сразени и цялата им машина се бе разпаднала на милиони парченца. Ето защо ако допуснем, че Мондейл или Джери Браун, или дори Хауард Бейкър наследят Картър в Белия дом, то кой ще дойде след тях? Дори в 1992 г. няма да бъде късно за Грег. Той бе сравнително млад. Да, като че ли 1992 г. ще е най-подходяща за него...

В тефтерите на Джони имаше и няколко карикатури. На всичките лицето на Стилсън сияеше в неговата заразителна, леко счупена на една страна усмивка и на всичките той носеше прословутата си защитна каска на строителен работник. Сред тях бе една, дело на Олифант, на която Грег бе изобразен как търкаля петролен варел. На тила му бе килната вездесъщата каска, а на варела имаше надпис „таван на цените“. Варелът набираше скорост по пътеката посред

заседателната зала на Конгреса. Отпред стоеше Картър и се чешеше озадачено по главата. Той изобщо не гледаше към Грег и човек оставаше с впечатление, че всеки миг ще бъде премазан от връхлитащия варел. Под карикатурата имаше надпис: ЧУПКА, ДЖИМИ!

Тази каска! Тази каска тревожеше Джони повече от всичко друго. Републиканците си имаха за емблема слон, демократите — магаре, а Грег Стилсън — каска. Понякога в сънищата си Джони виждаше Стилсън с мотоциклетистка каска, а друг път — с хитлеристка.

2

В отделен тефтер Джони бе подлепил изрезките от вестникарски материали за пожара в „У Кати“, които му бе пратил Хърб. Той ги препрочиташе отново и отново, макар и по съвсем друга причина от онази, която Сам, Роджър или дори баща му биха могли да си представят. „Ясновидец предрича пожар“, „«И моята дъщеря щеше да загине», заявява разплаканата, благодарна майка“ (въпросната разплакана, благодарна майка бе майката на Пати Строн). „Феноменалният ясновидец, разбулил мистерията около убийствата в Касъл Рок, предсказва страшен пожар“. „Броят на жертвите в крайпътния ресторант достига деветдесет“. „Джони Смит е напуснал Нова Англия, както заяви бащата, без да обяснява мотивите на сина си“. Снимки — негови и на баща му, снимки от онази отдавнашна катастрофа на шосе № 6 край Клийвс Милс, от дните, когато Сара Бракнел бе неговото момиче. Сега Сара бе майка на две деца и, както му пишеше Хърб в последното си писмо, косата ѝ взела да се прошарва. Никак не можеше да свикне с мисълта, че самият той бе вече на тридесет и една. Ала фактът си е факт.

Полетата около тези изрезки бяха изписани с бележки, плод на мъчителните му усилия веднъж завинаги да сложи в ред мислите си и да застане на твърди позиции. Никой на този свят не разбираше истинското значение на пожара, връзката му с далеч по-важния въпрос: какво да се прави с Грег Стилсън?

Джони бе написал: „Трябва да направя нещо да възпра Стилсън. *Длъжен съм.* Бях прав за «У Кати», така ще бъде и сега. За мен това е

вън от всякакво съмнение. Той ще стане президент и ще започне война — или ще предизвика избухването й поради непригодността си за този висок пост, което по същество е все същото.

Въпросът е: Колко драстични да са действията, които трябва да се предприемат?

Ето, случаят с пожара в ресторанта бе много показателен. Сякаш ми го пратиха отгоре като божествен знак — господи, започвам да говоря досущ като мама, но какво да се прави! Е, нали аз *знаех*, че ще избухне пожар и ще загинат хора. Това достатъчно ли бе да ги спасят? Отговор: не бе достатъчно да се спасят всички, защото хората са в състояние истински да повярват само впоследствие. Онези, които дойдоха да прекарат вечерта у Чатсуъртови вместо в «У Кати», се спасиха, но не бива да се забравя, че Р. Ч. организира празненството не защото бе повярвал в моето предсказание. Той си го бе казал направо. Бе устроил празненството само защото смяташе, че ще ми подеждва успокоително. Беше се опитал... да ме разсее. Повярва едва *впоследствие*. И майката на Пати Строн повярва *впоследствие*. След-след-след... Когато стана твърде късно да се помогне на загиналите и пострадалите.

Така че, въпрос №2: Можех ли да предотвратя трагедията?

Да. Можех да се врежа с колата си право през входната врата на салона. Или сам да подпаля заведението онзи следобед.

Въпрос №3: Какви щяха да бъдат последствията за мен, ако бях постъпил по този начин?

Навярно затвор. Ако бях избрал варианта с колата и след това върху ресторанта бе паднал гръм, можех да претендирам после в съда, че... не, нищо нямаше да излезе — щяха да ми се изсмеят. От житейски опит хората може да са склонни да допускат съществуването в известна степен на парапсихически феномени, но съвсем сигурно законът се придържа към друго мнение. Сега вече мисля, че ако мога да се върна назад, бих постъпил по един от тези начини, пък после да става с мен каквото ще. Възможно ли е тогава да не съм вярвал напълно в собственото си предсказание?

Историята със Стилсън по всичко ужасно прилича на случая с пожара, само дето този път разполагам, слава богу, с достатъчно време за подготовка.

Така че да се върнем там, откъдето тръгнахме: аз не желая Грег Стилсън да стане президент. Как мога да го спра?

1. Връщам се в Ню Хампшир и по неговия израз «си сменям боята». Опитвам се да сложа прът в колелата на «Ю-ЕС-Йес!». Саботирам Стилсън с всички сили и средства. Има си той достатъчно кирливи ризи. Може би ще успее да извадя някоя и друга на показ.

2. Наемам някой друг да вади на показ кирливите му ризи. Останаха предостатъчно от парите на Роджър да наема някой добър специалист по тези работи. От друга страна Ланкт ми направи впечатление, че си разбира добре от работата, а ето, не е вече между живите.

3. Ранявам го или го осакатявам — тъй както Артър Бремър осакати Уолас и забравих кой още — Лари Флинт^[2].

4. Убивам го — извършвам атентат срещу него.

Да видим слабите страни: първият вариант не е достатъчно сигурен. Цялата работа може да се изчерпи с това да изям един порядъчен пердах, както стана с Хънтър Томпсън, когато събираше материал за книгата «Ангелите на ада». Нещо повече, онзи тип Елиман може да ме помни от инцидента на митинга в Тримбъл. Положително няма да пропуснат да държат под око всички, които биха могли да представляват опасност за техния човек. Не бих се учудил, ако Стилсън вече е наел някого специално да води досиетата на всевъзможни откачени и манияци — в чиято категория определено спадам и аз.

Да преминем към втория вариант. Ами ако кирливите ризи са вече извадени? Ако Стилсън е оформил по-нататъшните си политически амбиции, както личи по всичките му действия, то той сигурно ще е замел следите си. Пък и кирливите ризи изглеждат толкова кирливи, колкото пресата сметне за необходимо, а пресата бе настроена благосклонно към Стилсън. Той й бе влезнал под кожата. Ако бях герой от роман, положително бих приел ролята на частен детектив и бих го разобличил, но тъжната истина е, че нямам ни най-малка представа как да го направя. За сметка на това пък способността ми да «чета» мислите на хората и да откривам загубени неща (както се изразява Сам), би трябвало да ме улесни значително. Ако ми се удаде да разкрия убийците на Ланкт, това би решило въпроса. Но не е ли близко до ума, че Стилсън е прехвърлил задълженията от този род

изцяло на Съни Елиман? А и въпреки подозренията ми, няма никаква гаранция, че Едгар Ланкт е бил още по следите на Стилсън, когато са го убили. Току-виж съм окачил Съни Елиман на въжето, без да стигна до Стилсън.

Общо казано, вторият вариант просто не е достатъчно надежден. Залогът е толкова *огромен*, че не мога да си позволя дори да мисля за крайния резултат много често. Това винаги ми докарва проклетото адско главоболие.

В най-безумните си планове съм обмислял дори варианта да се опитам като героя на Джийн Хакман във филма «Френска връзка II» да го направя свой роб с наркотици или пък да го превърна в малоумен, като му сипвам скришом ЛСД в кока-колата или каквото там пие. Но всичко това са оперетни трикове за лековерни, мръсни номера в стила на Гордън Лиди^[3]. Проблемите са толкова сериозни, че за тази «възможност» дори не си струва да се говори. Навярно бих могъл да го отвлека. В края на краищата този тип е всичко на всичко американски конгресмен. Не знам как се намира хероин или морфин, но мога да взема предостатъчно ЛСД направо от Лари Макнотън. Той работи в нашия отдел и винаги има всевъзможни хапчета. Ами представи си, че сме приели този вариант и нашият човек започне с удоволствие да пие омайното си биле?

Стрелям, ранявам го и го осакатявам за цял живот. Може да успее, може и не. Предполагам, че при подходящи обстоятелства — например като на митинга в Тримбъл — ще мога. Да допуснем, че го сторя. След покушението в Лоръл Джордж Уолас престана да бъде значима политическа фигура. Но от друга страна Ф. Д. Р.^[4] успешно водеше предизборни кампании от инвалидната си количка, че дори печелеше популярност с нея.

Значи остава само убийството. Ва банк! Това е единствената безспорна алтернатива. Няма начин да се кандидатираш за президент от ковчега.

Ако се престраша да натисна спусъка.

И ако се престраша, какво ще стане с мен след това?

Както пее Боб Дилан: «Мила, наистина ли трябва да ме питаш за това?»“

Имаше още много други бележки, наблюдения и разсъждения, но сред тях единствено заслужаваше внимание ограденото в рамка:

„Да допуснем, че единствената алтернатива е убийството и че аз успея да натисна спусъка. Това не променя факта, че да се убива е грешно. Убийството е грях. Убийството е грях. Може пък да се намери изход от положението. Слава богу, има още години дотогава.“

3

Ала както се оказа, Джони не разполагаше с никакво време.

В началото на декември 1978 г., малко след като още един конгресмен, Лео Райън от Калифорния, бе застрелян посредством пистата за излитане на някакво летище в Гвиана, дълбоко в южноамериканската джунгла, Джони Смит разбра, че времето му е почти изтекло.

---

[1] Според Евангелието от Йоан (11:1—44, 12:1—11) Исус Христос възкресил Лазар от мъртвите. — Б.пр. ↑

[2] Издател на порнографското списание «Пентхаус». — Б.пр. ↑

[3] Един от групата шпиони, с чието залавяне в щаба на Националния комитет на демократите започват унищожителните разкрития в скандала Уотъргейт. — Б.пр. ↑

[4] *Франклин Делано Рузвелт* — президент на САЩ от 1933 г. до смъртта си в 1945 г. След прекарване на полиомиелит в 1921 г. остава парализиран, но с огромни усилия успява частично да възстанови подвижността на краката си. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XXVI

1

В 2 ч 30 мин на 26 декември 1978 г. Бъд Прескот обслужваше един висок, доста измъчен на вид млад клиент с преждевременно побеляваща коса и силно кръвясали очи. Бъд бе от тримата продавачи, които работеха в деня след Коледа в магазина за спортни стоки на Четвърта улица във Финикс. На такава дата идваха главно за размени, но този клиент плащаше в брой.

Той поиска да му покажат хубава карабина: да е лека и с обикновен затвор. Бъд му предложи няколко модела. В деня след Коледа е винаги празно край щанда за пушки — когато хората купят за Коледа пушка, те рядко ще дойдат да я заменят после за друго.

Клиентът огледа внимателно стоката и се спря на карабината „Ремингтон 700“, калибър .243 — чудесно оръжие с лек откат и праволинейна траектория. Разписа се в регистрационната книга за покупката като Джон Смит и Бъд си помисли: „Е, и това ако не е фалшиво име, здраве му кажи!“ „Джон Смит“ плати с двадесетачки, които измъкна от издутия си с банкноти портфейл. Взе си пушката от щанда хей така, като че купуваше метла. В желанието си да го ухапе мъничко Бъд му каза, че ако иска, могат да му пирографират инициалите върху приклада безплатно. „Джон Смит“ просто поклати отрицателно глава.

Когато излизаше от магазина, Бъд забеляза, че „Смит“ определено накуцва. „Никак няма да ми е трудно да идентифицирам този приятел — помисли си продавачът, — не стига че накуцва, ами и цялата му шия е нашарена с белези!“

2

В 10 ч 30 мин сутринта на 27 декември един слаб човек, който накуцваше, влезе в магазина за канцеларски материали във Финикс и се обърна към продавача Дийн Клей. По-късно Клей бе заявил, че както би се изразила майка му, едното око на този човек било „пламнало от кръвоизливи“. Клиентът поиска да купи голямо куфарче за документи и избрал превъзходен екземпляр от скъпа кожа, най-люксовия, с който разполагали и който струвал 149 долара и 95 цента.

При това на накуцващия клиент била направена обичайната отстъпка за плащане в брой, което той сторил с нови двадесетдоларови банкноти. Цялата покупка — от избора до плащането — не отнела повече от десет минути. Младият човек излязъл от магазина и веднага свърнал към центъра на града. Дийн Клей повече не го видял чак докато не попаднал на снимката му в местния вестник „Сън“.

3

Късно следобед същия ден един висок мъж с побеляваща коса се приближи до гишетото на Бонита Алварес на железопътната гара „Амтрак“ във Финикс и попита как може да стигне до Ню Йорк. Бонита му показва какви връзки има в разписанието на влаковете. Като си отбелязваше с пръст, той внимателно ги преписа. Попита Бонита може ли да му издаде билет за трети януари. Тя пробяга с пръсти по клавиатурата на компютърния терминал и му отговори утвърдително.

— Тогава бихте ли... — започна високият мъж, но изведнъж гласът му секна. Той вдигна ръка към челото си.

— Зле ли ви е, господине?

— Фойерверк — бе отговорът му. По-късно тя се кълнеше пред полицията, че е убедена в това: непознатият бе произнесъл именно думата „фойерверк“.

— Господине? Зле ли ви е?

— Заболя ме глава. Извинете. — Той се опита да се усмихне, но с това нищо не се оправи в измъченото му, преждевременно състарено лице.

— Не желаете ли асприн? Вземете от моя.

— Не, благодаря. Ще мине.

Тя му написа билетите и го осведоми, че ще пристигне на централната гара в Ню Йорк рано следобед на шести януари.

— Каква е цената?

Тя му я каза, след което попита:

— В брой ли ще платите или с чек, мистър Смит?

— В брой — отвърна той и веднага извади от портфейла си цяла пачка двадесетачки и десетачки.

Тя отброи сумата, върна му рестото, квитанцията, билетите и заговори:

— Вашият влак тръгва в 10 ч 30 мин, мистър Смит. Моля ви да бъдете тук и да имате готовност да се качите до 10 ч 10 мин.

— Добре. Благодаря.

Бони му пусна сияйната работна усмивка, но той вече си тръгваше. Лицето му бе силно пребледняло, а според Бони и целият му вид говореше, че го измъчва страшна болка.

Тя бе твърдо убедена, че го е чула да казва „фойерверк“.

4

Елтън Къри работеше като кондуктор по линията Финикс — Солт лейк Сити на компанията „Амтрак“. Високият мъж се появи на секундата в 10 ч на трети януари и Елтън му помогна да изкачи стъпалата на вагона, защото човекът здравата накуцваше. В едната си ръка той държеше стара, омърляна и разръфана пътна чанта от кариран плат, а в другата — ново-новеничко куфарче за документи от скъпа кожа. От начина, по който го носеше, можеше да се заключи, че куфарчето е доста тежко.

— Ще разрешите ли да ви помогна? — посегна Елтън към куфарчето, ала високият мъж му подаде пътната чанта заедно с билета си.

— Няма нужда, ще събера билетите, когато тръгнем, господине.

— Добре, благодаря.

„Много учтив и приятен младеж — бе казал на хората от ФБР Елтън Къри, когато по-късно дойдоха да го разпитат. — А и доста щедър с парите.“

На шести януари 1979 г. в Ню Йорк бе облачно и мрачно. Изглеждаше, че всеки миг ще падне сняг, но тъй и не заваля. Джордж Клемънтс бе паркирал таксито си пред хотел „Билтмор“ срещу централната гара.

Вратата се отвори и с предпазливите движения на болен в таксито влезе побеляващ млад човек. Сложи на седалката до себе си пътна чанта и куфарче за документи, дръпна вратата, облегна назад глава и затвори за минутка очи, сякаш бе много, много уморен.

— Накъде, приятел? — попита го Джордж. Пътникът погледна някакво листче и рече:

— До автобусната станция „Порт Оторити“.

Джордж подкара колата.

— Ти нещо страшно си се жлътнал, приятел. Точно така изглеждаше зет ми, когато го заболя жлъчката. И ти ли имаш камъни?

— Не.

— Зет ми казва, че нищо не боляло тъй, както камъни в жлъчката. Освен може би камъни в бъбреците. А знаеш ли как го скастрих аз? Казах му, че говори като някой дрисльо. „Анди — викам му, — ти си екстра момче и аз много те обичам, ама ги говориш като някой дрисльо! Имал ли си някога рак, Анди?“ Попитах го, нали разбираш, имал ли е някога рак. Защото всеки знае, че ракът е най-лошото, нали така?

Джордж се вгледа изпитателно в огледалото на предното стъкло.

— Кажи ми честната, приятел... да не си зле? Защото истина ти казвам, приличаш на жив труп.

— Нищо ми няма — отвърна пътникът. — Просто... си спомних за едно друго пътуване с такси, отпреди няколко години.

— Хубаво тогава — дълбокомислено заяви Джордж, давайки вид, че разбира за какво става въпрос. Вари го, пече го — Ню Йорк бе пълен с всякакви чалнати. И след тази малка пауза за размишление той продължи да разказва за зет си.

— Мамо, този чичко болничък ли е?

— Шшт.

— Кажи де, болничък ли е?

— Тихо, Дани!

Тя погледна към човека на автобусната седалка от другата страна на пътеката с извинителна усмивка, сякаш казваше: „Нали ги знаете децата, приказват каквото им дойде на езика...“ Ала той сякаш нищо не бе чул. Бедният, наистина имаше вид на болен. Дори четиригодишният Дани го бе разбрал. Човекът тледаше апатично навън, където снегът бе завалял малко след като пресякоха границата на щата Кънетикът. Бе прекомерно бледен, прекомерно слаб и шията му бе обезобразена от страшен, Франкенщайнски белег, който излизаше изпод яката на палтото и стигаше почти до челюстта. Сякаш в недалечното минало някой се бе опитал да му отреже главата и за малко не бе успял.

Автобусът на компанията „Грейхаунд“ пътуваше за Портсмут и трябваше да пристигне вечерта в 9 ч 30 мин, ако не се забавеше заради снега. Джули Браун отиваше със сина си на гости у свекърва си и знаеше, че както винаги старата проклетница щеше да разглези безобразно Дани, а на него и без това много не му трябваше.

— Искам да ида да видя.

— Не, Дани!

— Искам да видя дали е болничък.

— Не!

— Иии, ами ако е умял? — Очите на Дани светнаха при мисълта ма такава вълнуваща перспектива. — Ако сега е умял?

— Млъкни, Дани!

— Чичко — викна детето, — ти умял ли си?

— Затваряй си устата! — изсъска Джули с пламнали от срам страни.

Дани наду гайдата — плачеше насила, подсмърчаше и виеше противно, както винаги, когато не успееше да се наложи. От този плач на Джули й идеше да го защити и да го стиска за ръцете, че да има поне за какво да реве. Пътуването с автобус по нощите през поредната идиотска виелица с цивреция й син неминуемо я караше да се ядосва задето собствената й майка не бе се погрижила да я кастрират преди да достигне детеродна възраст.

Тъкмо в този миг човекът от съседната седалка се обърна към нея и се усмихна с уморена, измъчена и въпреки всичко доста приятна усмивка. Тя забеляза, че очите му са ужасно зачервени, сякаш е плакал. Опита се да отвърне на усмивката му, но се получи много фалшиво и смутено. Лявата страна на пътника, която бе обърната към нея, с кръвясалото око и белега на шията изглеждаше зловеща и от блъскваща.

Джули се надяваше, че няма да пътуват заедно чак до Портсмут, но се оказа, че и той бе дотам. Тя го зърна на автогарата тъкмо когато бабата на Дани грабваше в прегръдките си щастливо кикотеция се внук. Видя странния спътник да се отправя, накуцвайки, към изхода, стиснал в една ръка орфана пътна чанта, а в другата — съвършено ново куфарче за документи. И за един кратък миг по гърба ѝ пролази вледеняваща тръпка. Човекът всъщност не куцаше, а на всяка стъпка сякаш политаше да падне по очи. Ала в движението му се долавяше някаква непреклонна решимост, каза по-късно Джули пред полицията на щата Ню Хампшир. Като че ли бе тръгнал към ясно определена цел и нямаше на света сила, която да му попречи да я достигне.

Сетне мракът го погълна и той изчезна от погледа ѝ.

7

Тимсдейл е малко градче в Ню Хампшир западно от Дърам, в периферията на трети избиращелен окръг за Конгреса на САЩ. Поминъкът на жителите му се осигурява от най-малката фабрика в системата от предприятия на Роджър Чатсуърт, легнала като някой почернял от сажди тухлен мастодонт върху брега на местната рекичка. Единствената скромна слава, за която градчето би могло да претендира (според твърденията на местната търговска палата), е, че тук за пръв път в Ню Хампшир било въведено електрическото улично осветление.

Една вечер в началото на януари в единственото заведение на Тимсдейл, където човек можеше да изпие чаша бира, влезе млад, преждевременно побеляващ мъж, който накуцваше. Собственикът, Дик О'Донъл, стоеше зад бара. Заведението бе почти празно, защото бе средата на седмицата, а и от север пак идеше поредният циклон.

Снегът бе натрупал вече пет-шест сантиметра и нямаше никакво намерение да спира.

Накуцващият изтупа крака, приближи се до бара и си поръча чаша светло. О'Донъл му я подаде. Човекът си поръча още две. Пиеше, без да бърза, и гледаше телевизора над бара. Цветовете бяха размазани — така беше от няколко месеца вече — и Руди Джордаш приличаше на трансилвански вампир. О'Донъл не помнеше да бе виждал новодошлия преди.

— Желаете ли още едно? — попита той на връщане към бара от масата в ъгъла, където дремеха две дърти кранти.

— Още едно няма да ми навреди — съгласи се младият мъж. — Виждам, че ви е личен познат. — Той посочи към стената над телевизора.

Там бе закачена увеличена и оградена в рамка политическа карикатура. На нея бе изобразен Грег Стилсън с килнатата си каска на строителен работник, който изритваше по стълбите на Капитолия някакъв тип в официален костюм. Въпросният тип бе Луис Куин, конгресменът, уличен преди малко повече от година, че взема подкупи в аферата със скубането по обществените паркинги. Текстът под карикатурата гласеше: „Точка първа: ИЗМЕТЪТ ВЪН!“ Напряко през карикатурата бе написано с едър, разтегнат почерк: „На Дик О'Донъл, съдържател на най-готиния бар в трети избирателен окръг! Все тъй екстра да се лее бирата при тебе, Дик! — Грег Стилсън“.

— Уха, и още как! — оживи се О'Донъл. — Той произнесе реч тук по време на последната си кампания за Конгреса. Беше разлепил из целия град обяви: „Който иска да му удари една за сметка на Грег, нека се отбие в бара на Дик в два часа следобед в събота.“ Най-големият удар, който съм правил за един ден! Уж да ги почерпи само с по една, а той взе, че плати цялата сметка накрая! Кажи де, може ли да има по-голям симпатяга, а?

— Виждам, че го смяташ за страхотна личност.

— Да, така е. И с най-голямо удоволствие ще огрухам всеки, който мисли иначе.

— Е, аз няма да рискувам. — Посетителят сложи на масата три монети. — Пийни и ти едно от мен.

— О, чудесно. С най-голямо удоволствие. Благодаря ви, мистър...?

— Казвам се Джони Смит.

— А аз Дикий О'Донъл. Радвам се, че се запознахме. — Той си наля една бира от крана. — Да, Грег направи много за този край. И макар мнозина да се страхуват да го кажат на висок глас, аз не съм от тях — мога и да го извикам, ако трябва: Някой ден Грег Стилсън може да стане и президент!

— Наистина ли мислиш така?

— Наистина. — О'Донъл се върна на бара. — Ню Хампшир е вече тесен за Грег. Той е политик и половина, а щом аз го казвам, това значи много! Винаги съм смятал, че цялата им пасмина са чисто и просто сбирщина мошеници и търтеи. И сега тъй мисля, но Грег е изключение. Той е честен, открит човек. Ако преди пет години някой ми беше казал, че ще говоря така, щях да му се изсмея в лицето. Щях да му река: по-скоро ще ме хванеш да чета поезия, отколкото да се размекна за някакъв си политик — тъй щях да му река. Но дявол го взел, хе това се вика мъж на място!

— Повечето от тези симпатяги — възрази Джони, — се пишат за твои приятели, докато трае предизборната кампания, но щом влязат вътре, начаса ти бият дузпата — получих, каквото ми трябваше, и не искам да те знам до следващите избори. Аз самият съм от Мейн и знаеш ли какво стана единствения път, когато реших да пиша на Едуард Мъски? Вместо отговор получих една стандартна попълнена бланка!

— Виж, Грег си идва в окръга всеки божи уикенд! Е, това прилича ли ти на „получих, каквото ми трябваше, и не искам да те знам до следващите избори“, а?

— Всеки уикенд, казваш? — Джони отпи от бирата си. — И къде приема — в Тримбъл? В Риджуей? В големите градове?

— Той си има система — каза О'Донъл със страхопочитанието на човек, неспособен да живее подредено. — Набелязал е петнадесет града, от големите като Капитал Сити до такива загубени като Тимсдейл и Куртърс Ноч. Кара ги един по един всяка седмица, докато не обходи целия списък, и после пак започва отначало. Знаеш ли що за градче е Куртърс Ноч, а? Има-няма осемстотин жители, така че как ти се вижда човек, който всеки уикенд се вдига от Вашингтон и отива в Куртърс Ноч, за да кибичи в неотопления клуб, докато му посинее

задникът от студ? Това прилича ли ти на „получих, каквото ми трябваше, и не искам да те знам“?

— Не, не ми прилича — каза Джони откровено. — И с какво се занимава там? Само с ръкостискания ли?

— Не. Той ангажира във всеки град по една зала за цялата събота. Отива в около десет часа сутринта и хората могат да влизат при него и да разговарят, да кажат какво мислят. Ако имат въпроси, той им отговаря. Ако не може да отговори, намира отговора, като се върне във Вашингтон. — Съдържателят изглежда победоносно Джони.

— Кога идва за последен път в Тимсдейл?

— Преди около два месеца. — О’Донъл отиде до касата и запрелиства някаква купчинка книжа до нея. Извади една поизмачкана изрезка от вестник и я сложи на бара пред Джони. — Ето го списъка. Хубаво го погледни и кажи как ти се струва.

Изрезката беше от вестника на Риджуей и вече бе порядъчно остаряла. Заглавието на материала гласеше: **СТИЛСЪН ОБЯВЯВА ЦЕНТРОВЕ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА**. Първият абзац сякаш бе дословно преписан от личното тефтерче на Грег с готови фрази за пред пресата. По-надолу следваше пълният списък на градовете, където щеше да прекара съботите си, както и планираните дати. Следващото му идване в Тимсдейл се падаше към средата на март.

— Струва ми се много добре замислено — призна Джони.

— Да, и аз съм на същото мнение. Много хора са на същото мнение.

— Според тази изрезка той е трябвало да бъде в Куртърс Ноч миналия уикенд.

— Точно така. — О’Донъл се засмя. — Пустият му Куртърс Ноч! Ще пиеш ли още една бира, Джони?

— Само ако и ти пиеш. — Джони сложи на бара два долара.

— Че защо пък не?

Една от дъртите кранти, дето дремеха в ъгъла, стана и пусна няколко монети в грамофона автомат. Тами Уинет запя с остарял, уморен глас, сякаш не се чувствуваше добре в този бар: „На своя мил бъди опора“.

— Ей, Дик — изграка другата кранта. — Ти май не си чувал за обслужване в това заведение?

— Затваряй си човката! — кресна й О’Донъл.

— Я си таковай таковата! — изкудкуда в отговор тя.

— По дяволите, Клариса! Колко пъти съм ти казвал да не псуваш в бара ми! Колко пъти...

— О, стига си мрънкал, ами дай по една бира.

— Ох, как ги мразя! — измърмори О'Донъл, като се обърна към Джони. — Тия спиртосани, извратени брантии! И двете са на по милион години, но няма да се учудя, ако и мене закопаят и се изплюят на гроба ми един ден. И туй ако е свят, здраве му кажи!

— Прав си.

— Извини ме, ей-сегичка ще се върна. Имам едно момиче да ми помага, но през зимата идва само в петък и събота.

О'Донъл наточи две чаши бира и ги занесе на масата в ъгъла. Наведе се и каза нещо на жените, на което Клариса отговори:

— Таковай си таковата! — И пак се изкиска. В заведението витаеха духовете на безбройните загинали сандвичи. Тами Уинет се пребори с издрасканата стара плоча, която пращеше като пуканки по нагорещен тиган. Радиаторите бълваха непоносимо тежък задух, а отвън заледеният сняг бръснеше безмилостно прозорците. Джони разтърка слепоочията си. Беше влизал в същия такъв бар в стотина други забутани градчета като това. Главата му се цепеше от болка. Ръкуването с О'Донъл му бе разкрило, че съдържателят на бара имал куче — огромен мелез, трениран от него да се хвърля по команда върху човек. Заветната мечта на О'Донъл бе някоя вечер в дома му да се вмъкне крадец, та да има законно основание да насъска срещу него грамадното си псе и проклетите извратени хипита и омразни наркомани да намалеят поне с един.

О, как го болеше главата!

О'Донъл се върна зад бара, като изтриваше ръка в престилката си. Тами Уинет завърши и започна Ред Совин — той пък се обаждаше по радиотелефона от колата си на своето „малко мече“.

— Още веднъж благодаря за бирите — каза съдържателят и наточи две чаши.

— Беше ми много приятно — отвърна Джони, без да откъсва очи от изрезката. — Значи миналата седмица в Куртърс Ноч, идната — в Джаксън. Този пък не съм го и чувал. Трябва да е някое съвсем малко градче, а?

— Само името му е град — потвърди О’Донъл. — Някога там имаше ски-център, но фалира. Сега върлува адска безработица. Карат на едно нищо и никакво производство на целулоза и дребно земеделие. И все пак, бога ми, той намира време да ходи и при тези хора, да им говори, да им слуша оплакванията. Ти от кой край на Мейн си, Джони?

— Луистън — излъга Джони. В изрезката пишеше, че Грег Стилсън ще се срещне с всички, които желаят, в сградата на общината.

— Сигурно си бил на ски по нашите места, а?

— Не, пострадах с крака преди време. Вече не карам ски. Просто минавам оттук. Благодаря ти, че ми показва това. — Джони върна изрезката. — Много е интересно.

О’Донъл я прибра внимателно сред книжата си. В този свят той притежаваше един празен бар, едно злобно куче вкъщи, готово да прегризе гърлото на всеки, срещу когото го насъскат, и един Грег Стилсън. Грег Стилсън бе идвал в неговия бар.

Внезапно на Джони му се прииска да умре. Ако неговата способност е дар от бога, то значи бог е един опасен луд, който трябва да бъде обезвреден. Ако бог желаше да унищожи Грег Стилсън, защо не бе го обесил с пъпната му връв, преди да го изпрати на бял свят от майчината утроба? Или да го бе задавил до смърт с парче месо? Или да го бе убил с електрически ток някой път, когато завърташе копчето на радиото? Или да го бе удавил в плувния басейн? Защо на бог му е необходим Джони Смит да му върши черната работа? Е, да, спасението на света не е работа на твореца — то е работа на всякакви откачени, нека те се блъскат вместо него. В този миг Джони реши да остави Грег Стилсън на мира и да се изплюе в лицето на господата!

— Ей, Джони, лошо ли ти стана? — попита О’Донъл.

— Какво? А, нищо ми няма!

— Имаше малко странен вид.

Както казваше Чък Чатсуърт: „Ще го убия. Защото в противен случай ще ме е страх, че милионите и милиони унищожени от него хора ще ме преследват до гроба.“

— Изглежда, нещо съм се отнесъл — оправда се Джони. — Искам да знаеш, че наистина ми достави удоволствие да си попей с теб.

— Също и на мен — отвърна О’Донъл с грейнало лице. — Добре би било повечко от хората, които идват насам да бяха като теб. Пътят

им за зимните курорти и ски-центровете минава оттук, но стискат парите си за тузарските места! Ако разчитах, че ще се отбиват при мен, бих подредил тъй, че да им харесва. С рекламни афиши от Швейцария и Колорадо, както му е редът, с камина. Щях да заредя в автомата плочи с рок вместо с тази посрана музика. Щях... нали ме разбираш, с удоволствие щях да се развъртя. — Той сви рамене. — По дяволите, да не съм по-лош от другите я?

— Разбира се, че не си — успокои го Джони, слизайки от високото столче, ала в същото време си мислеше за кучето, тренирано да се хвърля на месо, и за лелеяния хипи-хахо-крадец.

— Кажи на приятелите си, че ги чакам в мойто барче.

— Непременно — обеща Джони.

— Ей, Дик — провикна се една от крантите. — Да си чувал някога за културно обслужване в това заведение?

— Да се задавиш дано! — изруга О'Донъл, пламнал от гняв.

— Таковай си таковата! — озъби му се Клариса и се закиска. Джони се измъкна тихо навън, където го посрещна засилващата се снежна буря.

8

В Портсмут Джони бе отседнал в хотел „Холидей Ин“. Когато се прибра тази вечер, той каза на администратора да му пригответи сметката, защото на другата сутрин напуска.

Качи се в стаята си и седна зад безличното писалище, каквото има във всеки хотел от веригата „Холидей Ин“ в стотици други градове. Извади всичката хартия за писма и стисна химикалката с хотелската емблема. В главата му блъскаха чукове, но имаше неотложни писма. Моментното му опълчване срещу съдбата — ако можеше така да се нарече — бе преминало. Той имаше сметки за разчистване с Грег Стилсън.

„Полудял съм — мислеше си Джони. — Това е истината. Напълно съм откачил.“ Вече виждаше заглавията във вестниците: ПСИХОПАТ СТРЕЛЯ В КОНГРЕСМЕН ОТ НЮ ХАМПШИР. СТИЛСЪН УБИТ ОТ ДУШЕВНО БОЛЕН. ДЪЖД ОТ КУРШУМИ ПОКОСЯВА ЧЛЕН НА КОНГРЕСА В НЮ ХАМПШИР. А за

ПРОНИКНОВЕНО ОКО направо ще бъде празник: САМОЗВАНЕЦ-„ЯСНОВИДЕЦ“ ЗАСТРЕЛВА СТИЛСЪН. 12 БЕЛЕЖИТИ ПСИХИАТРИ ОБЯСНЯВАТ ПОДБУДИТЕ НА СМИТ. А онзи тиквеник Дийс навярно щеше да добави и своя разказ как Джони го е заплашвал, че ще си вземе карабината „да застреля този навлек“.

„Чиста лудост.“

Дългът към болницата бе ликвидиран, но ето че щеше да открие нова сметка от друго естество и пак баща му трябваше да я плаща. На двамата с втората му жена им предстоеше дълги дни да се пържат под отразената светлина на неговата незавидна известност, да бъдат обстрелвани със зловни писма. Всичките му познати щяха да ги разпитват — и Чатсуъртови, и Сам, и шерифа Джордж Банърман... Може би дори Сара? Е, възможно бе и да не стигнат чак до нея. В края на краищата не ставаше въпрос за покушение срещу президент. Поне засега не. „И макар мнозина да се страхуват да го кажат на висок глас, аз не съм от тях — мога и да го извикам, ако трябва: Някой ден Грег Стилсън може да стане и президент!“

Джони разтри слепоочията си. Главоболието настъпваше на тежки, бавни талази, но писмата чакаха него и сами нямаше да се напишат. Той придърпа първия лист към себе си, взе писалката и написа „Мили татко“. Навън снегът драскаше по стъклата с онзи сух звук на сипещ се пясък, който означаваше, че работата е сериозна. Най-сетне писалката се задвижи по чистия лист, като отначало се запъваше, но постепенно набра скорост.

ГЛАВА XXVII

1

Джони се изкачи по дървените стъпала, изчистени от снега и посипани със сол. Мина през двойните врати и влезе във фоайе, облепено с образци на изборни бюлетини и обявления за специално общоградско събрание, насрочено тук, в Джаксън, за трети февруари. Имаше и обява за предстоящото посещение на Грег Стилсън и плакат с портрета на ЧОВЕКА, КОЙТО... — самият той, с килнатата защитна каска и с характерната си усмивка „на верев“, която сякаш казваше: НЕ НИ МИНАВАТ НА НАС ТЕЗИ, БАКО! Малко вдясно от зелената врата, водеща към залата, Джони съзря надпис, който го изненада тъй силно, че известно време продължи да го разглежда мълчаливо, а от устата му се вдигаха бели струйки пара. **ПРОВЕЖДАТ СЕ ШОФЬОРСКИ ИЗПИТИ** — гласеше надписът, закрепен върху дървена поставка. — **ПРИГОТВЕТЕ ДОКУМЕНТИТЕ СИ!**

Джони отвори вратата и влезе. Блъсна го вълна замайващо загрял въздух, който идеше от нажежената до червено огромна печка, и пред очите му изникна седнал зад едно бюро полицай в скиорско яке с разтворен цип. Върху бюрото, отрупано с формуляри, имаше и прибор за определяне остротата на зрението.

Полицаят вдигна поглед и Джони усети как стомахът му се сви на топка.

— С какво мога да ви бъда полезен, господине?

Джони попипа фотоапарата, повесен през врата му.

— Ами, дали ще може да поразгледам? Аз работя за списание „Янки“. Замислили сме богато илюстриран материал за архитектурата на градските общини в Мейи, Ню Хампшир и Върмонт. Така че са необходими страшно много снимки.

— Разбира се, разбира се, работете, не се притеснявайте — каза полицаят. — Жена ми редовно чете „Янки“. Аз обаче заспивам на първата страница.

Джони се усмихна.

— В архитектурата на Нова Англия има нещо... хм... сурово.

— Сурово ли... — повтори неуверено полицаят, но не продължи темата. — Следващият, моля!

Към бюрото се приближи младеж. Той подаде изпитната си бланка и полицаят му рече:

— Погледнете, ако обичате, през окуляра и назовете пътните знаци и указатели, които ще ви покажа.

Младежът залепи око към апарата. Полицаят постави върху изпитната му бланка лист с правилните отговори. Джони закрачи по централната пътека на общинската зала в Джаксън и щракна с фотоапарата си към ораторската трибуна.

— Знак „стоп“... — проговори зад гърба му младежът — ... следващият знак изисква да дадеш предимство... следващият пък е указателен... забранен завой надясно, наляво, нещо такова...

Не бе очаквал в общинската зала да намери полицаи. Не беше си дал дори труд да купи филм за фотоапарата, който използваше за камуфлаж. Ала вече бе късно за отбой. Беше петък и ако нямаше изменения в плановете, Стилсън щеше да бъде тук утре. Щеше да отговаря на въпросите и да изслушва предложенията на достопочтените жители на Джаксън. Щеше да бъде ограден с достатъчно внушителен антураж: двама-трима помощници, още толкова съветници, както и неколцина младоци в прилични костюми и спортни якета, които до неотдавна са ходели с джинси и са карали огромни мотоциклети. Грег Стилсън си оставаше непоклатим привърженик на идеята за необходимостта от охрана на личността. На митинга в Тримбъл те се бяха въоръжили с подрязани кийове за бiliarд. Дали сега вече не носят пистолети? Нима би било трудно за един член на Камарата на представителите да си издействува разрешение за носене на скрито оръжие? Най-вероятно не. Джони можеше да разчита на един-единствен шанс и трябваше да се постарее да го използва докрай. Ето защо беше много важно да огледа мястото, да прецени дали би могъл да порази Стилсън тук, в сградата, или по-добре да го причака на паркинга, спуснал стъклото на колата си и пригответил пушката на колене.

И така, той бе тук и правеше оглед на мястото, а на по-малко от десет метра някакъв местен полицаи провеждаше изпит по правилника

за движението на бъдещи шофьори.

Вляво имаше дъска за обяви. Джони насочи към нея празния си фотоапарат и щракна. Защо за бога не бе отделил още две минутки да купи филм и да го зареди? Дъската бе покрита с типичните за един малък провинциален градец бърбиви съобщения за вечери на постен боб, предстоящо представление на училищния театър, сведения за собствениците на домашни кучета и естествено допълнителна реклама за Грег. Една обява на официална бланка гласеше, че председателят на Градската управа в Джаксън търси да назначи някой, който може да стенографира, и Джони се зачете в нея, сякаш много го бе заинтересувала, а в това време умът му трескаво работеше.

Разбира се, ако се окажеше, че в Джаксън е невъзможно, или просто твърде рисковано, той би могъл да изчака до следващата седмица, когато Стилсън щеше да повтори целия спектакъл в Ъпсън. Или пък до по-следващата седмица в Тримбъл. Или до още по-следващата седмица. Или въобще никога.

Трябваше да стане тази седмица. Трябваше да стане утре.

Той щракна голямата печка в ъгъла, после вдигна поглед нагоре. Имаше балкон — или по-скоро галерия. Тя бе оградена с парапет на височината на половин човешки бой от широки, боядисани в бяло летви с изрязани в декоративна плетеница ромбчета и завъртулчици. Човек преспокойно би могъл да се свие зад този парапет и да наблюдава през някоя от дупчиците. И когато дойдеше моментът, можеше да се изправи и...

— Какъв е този фотоапарат?

Джони се извърна, сигурен, че това бе полицаят, който ще поиска да разгледа празния му фотоапарат, после ще поиска някакъв документ за самоличност и — край!

Но не беше полицаят. Беше младежът, който се явяваше на шофьорски изпит — около двадесет и две годишен, с дълга коса и приятни, открити очи. Носеше велурено яке и избелели джинси.

— „Никон“ — отвърна Джони.

— Хубава марка, няма грешка. Аз съм направо побъркан на тази тема. От колко време работиш за „Янки“?

— Ами, аз съм нещатен. Понякога сътруднича на „Янки“, друг път — на „Кънтри Джърнъл“ или на „Даунийст“.

— Не си стигал до някой от големите, като „Пийпл“ или „Лайф“?

— Поне засега не съм.

— Каква бленда използваш тук?

„Какво, по дяволите, пък е тази бленда?“

Джони сви рамене.

— Карам повече по нюх.

— Искаш да кажеш на око — усмихна се младежът.

— Точно така, на око.

„Изчезвай, малкия, моля те, изчезвай!“

— И аз се интересувам от свободна практика. — Младежът цял засия. — Заветната ми мечта е някой ден да снимам нещо като вдигането на флага на Иво Джима^[1].

— Чува ли съм, че там работата била нагласена — отбеляза Джони.

— Може, напълно е възможно. И все пак това е класика! Ами какво ще кажеш за първата снимка на летяща чиния в момента на приземяване? Ех, такова да ми падне! Както и да е, аз вече съм събрал цяла папка с неща, които съм снимал наоколо. С кого в „Янки“ си във връзка?

Джони вече се обливаше в пот.

— Всъщност те ми се обадиха за тази работа — замънка той. — Беше...

— Мистър Клосън, елате, ако обичате — подвижна нетърпеливо полицаят. — Бих искал да прегледаме заедно вашите отговори.

— Опа, началството зове! Довиждане, приятел.

Клосън бързо се отдалечи и като се сдържаше да не го чуят, Джони едва доловимо си отдъхна. Време бе да си обира крушите, и то незабавно.

Той щракна още един-два „кадъра“, колкото да не прилича съвсем на отстъпление в паническо бягство, но едва ли би могъл да каже какво бе попаднало пред обектива му. Чак тогава си излезе.

Клосън, младежът във велуреното яке, го бе забравил напълно. Той явно бе скъсан на писмения изпит и сега спореше разпалено с полицая, който само клатеше отрицателно глава.

Джони се спря за момент в антрето на общината. Вляво беше гардеробът. Вдясно — някаква врата. Той натисна бравата и тя се отвори. Тясна стълба водеше нагоре в полумрака. Горе, разбира се,

трябваше да се намират канцелариите на общинските служители. Както и галерията.

2

Беше отседнал в „Джаксън Хаус“ — приятно хотелче на главната улица. Собствениците му го бяха подновили старателно, хвърляйки доста средства, които очевидно се бяха надявали да възстановят покрай новия ски-център в подножието на възвишенията Джаксън. Ала ски-центърът бе фалирал и приятното хотелче едвам удържаше да не го последва. Дежурният администратор дремеше над чаша кафе, когато Джони се измъкна покрай него навън, стиснал в лявата си ръка куфарчето за документи. Беше събота, четири часът сутринта.

Не бе успял много да спи. Едва след полунощ се бе унесъл за малко в лека дрямка и веднага бе започнал да сънува. Отново бе 1970 г., по времето на карнавала. Стояха със Сара пред Колелото на късмета и той усещаше познатия прилив на безумно, невероятно могъщество, а ноздрите му се изпълваха с миризмата на горяла гума.

— Давай! — тихо го подкани някакъв глас отзад. — Мед ми капе, като гледам как на този му смачкват фасона!

Обърна се и видя Франк Дод, облечен в черната си, гумирана пелерина. Гърлото му бе разрязано от ухо до ухо в широка алена усмивка, а очите му искряха с мъртвешка възбуда. Джони се обърна ужасен към Колелото, ала там сега се бе изправил Грег Стилсън, който се подсмиваше самодоволно и всезнаещо. Жълтата каска бе килната предизвикателно към тила му.

— Хей-хей-хей! — започна да напява той с плътен, резониращ и злокобен глас. — Залагай, залагай, залагай, от късмета си не бягай! Е, какво, приятел, ще вдигаш ли мерника?

Да, той искаше да го вдигне, чак до луната. Но когато Стилсън завъртя Колелото, Джони забеляза, че цялата му периферия е позеленяла, а всичките номера са само двойни нули. На всеки номер печелеше банката.

Той подскочи и се събуди. Целият остатък от нощта прекара загледан в мрака през заскрежения прозорец. Главоболието, което го мъчеше от пристигането му в Джаксън предния ден, го бе отпуснало и

сега той се чувствуваше изтощен, но вътрешно спокоен. Седеше с отпуснати на коленете ръце. Не мислеше за Грег Стилсън, а за собственото си минало. Виждаше майка си да превързва одраното му коляно. Спомняше си как кучето бе съдрало целия гръб на кошмарната лятна рокля на баба Нели, как се бе смял тогава и как Вера го бе цапнала и му бе разцепила челото с камъка на годежния си пръстен. Спомняше си как баща му го учеше да слага червейче на въдичката и го успокояваше: „Червеят не го боли, Джони... поне така си мисля.“ Виждаше баща си да му подарява джобно ножче за Коледа, когато беше на седем години, и чуваше сериозния му глас: „Имам ти вяра, Джони.“ Всички тези спомени бяха нахлули вкупом в съзнанието му.

И ето че той тръгна в мразовитата утрин и обувките му заскриптяха по пътеката, разчистена в натрупания сняг. Дъхът му излизаше на пара и се кълбеше пред него. Луната бе залязла, но небето бе още черно и цялото в звезди, пръснати с просташко разточителство. „Божието ковчеже със скъпоценности“ — наричаше Вера такова небе. „Джони, ти сега надничаш в ковчежето на господата бога!“

Той се спусна по главната улица и спря пред малката сграда на пощата в Джаксън. Порови в джоба на връхната си дреха и измъкна писмата: до баща си, до Сара, до Сам Уейзак, до Банърман. Сложи куфарчето за документи на земята, като го придържаше между краката си да не падне, вдигна капака на пощенската кутия пред спретнатата тухлена постройчица, поколеба се за миг и пусна писмата. Чу ги как тропнаха на дъното — нямаше начин той да не бе първият, който изпращаше писма този ден в Джаксън — и сякаш за него удари дванадесетият кобен час. Писмата бяха пуснати и връщане вече нямаше!

Джони вдигна куфарчето и отново тръгна. Нищо не нарушаваше тишината освен скриптенето на обувките му. Големият термометър върху сградата с табела „Банков клон — Гранитен щат“^[2] показваше минус 16 градуса и във въздуха витаеше усещането за абсолютна безмълвна инертност, каквото може да се изпита единствено в мразовитите утрини на Ню Хампшир. Нищо не помръдваше. Улицата беше пуста. Предните стъкла на паркираните коли бяха изчезнали под непрогледни пластове от скреж. Прозорците на къщите тънеха в мрак със спуснати пердета. Гледка, в която на Джони му се струваше, че има нещо зловещо и в същото време — свято. Той се помъчи да пропъди

това чувство — в работата, по която беше тръгнал, нямаше нищо свято!

Джони пресече Джаспър Стрийт и пред очите му изникна сградата на общината — бяла и внушително елегантна зад ридовете от наринат, блещукащ сняг.

„Ей, умнико, казвай какви ще ги дъвчеш, ако се окаже, че вратата е заключена?“

„Е, когато се наложи, тогава ще му мисля!“ — Джони се огледа — наоколо нямаше жива душа. Съвсем друго би било, разбира се, ако очакваха президента да проведе някой от прословутите градски митинги. Достъпът до сградата би бил отрязан още от предната вечер и специалната охрана щеше да е вече по местата си вътре. Ала тук ставаше въпрос просто за един член на Камарата на представителите, един от четиристотинте и повечето като него средна ръка политици. Засега само средна ръка.

Джони изкачи стъпалата и натисна дръжката. Бравата не създаде никакви затруднения и той влезе в студеното антре, като затвори вратата след себе си. Главоболието отново го нападаше, присъединявайки мощните си талази към всеки от силните, чести удари на сърцето му. Той остави куфарчето на пода и без да сваля ръкавици, започна да масажира слепоочията си.

Неочаквано в тишината се разнесе приглушен писък. Вратата на стенния шкаф се заотваря бавно и от неосветената му паст изскочи нещо бяло и се строполи пред Джони.

Той едва се удържа да не извика. За миг бе помислил, че от шкафа пада трупът на убит човек, както става във филмите на ужасите. А в действителност беше най-обикновено табло от дебел картон с надпис: МОЛЯ, ПРИГОТВЕТЕ ДОКУМЕНТИТЕ СИ, ПРЕДИ ДА СЕ ЯВИТЕ НА ИЗПИТ.

Джони го върна на мястото му и се насочи към вратата, зад която се намираха стълбите за горния етаж.

Тази врата обаче се оказа заключена.

Той се наведе, за да може в слабата светлина, която се процеждаше през единствения прозорец от уличните лампи, да разгледа ключалката. Беше обикновена секретна брава и той предположи, че ще успее да я отвори със закачалка за дрехи. Намери една в шкафа и промъкна куката ѝ в процепа между вратата и касата.

Намести я до езичето и започна да върти наляво-надясно. Главата му вече се пръскаше от болка. Най-сетне телената кука захвана езичето и то прещрака. Джони отвори вратата, вдигна куфарчето си и прекрачи прага, като продължаваше да държи закачалката в ръка. Дръпна вратата зад себе си, тя изщрака и отново се заключи. Той тръгна по тясната стълба, която заскърца и застана под тежестта му.

Стигна до малък коридор с по няколко врати от двете страни. Мина покрай ГРАДОУПРАВИТЕЛ и ГРАДСКИ СЪВЕТНИЦИ, ДАНЪЧЕН ИНСПЕКТОР и 00 — МЪЖЕ, СОЦИАЛНИ ГРИЖИ и 00 — ЖЕНИ.

В дъното на коридора имаше врата без надпис. Тя не беше заключена и изведе Джони в галерията над задните редове на общинската зала, която се разстиляше под краката му в налудничаво взмо от сенки. Той затвори вратата зад себе си и потръпна, защото ехото се заобажда глухо от всички кътчета на празната зала. По същия начин отекнаха стъпките му, когато тръгна — първо надясно през задната част на галерията, после наляво. Придвижваше се по дясното крило на залата, само че на седем-осем метра над пода. Спря над мястото на печката, право срещу подиума, където след малко повече от пет часа щеше да застане Стилсън.

Седна по турски на пода и се отпусна да си почине. Започна да диша дълбоко с надеждата, че ще му поолекне. Печката не бе запалена и той усещаше как студът прониква през дрехите и после чак до костите му. Генерална репетиция за погребалния саван.

Когато главата му се пооправи, той повдигна с палци закопчалките на куфарчето си. Ехото поде изщракването, както бе направило със стъпките му, и през залата премина пукотевица, сякаш един след друг бяха заредени два пистолета.

„Законът на Запада“ — съвсем без връзка мина през ума му. Това бяха думите на прокурора, когато съдебните заседатели признаха Клодин Лонже за виновна в убийството на своя любовник. — „Тя бе постъпила по закона на Запада.“

Джони погледна към отвореното куфарче и потърка очи. За миг погледът му се раздвои, но скоро всичко се върна на фокус. Бяха го нападнали видения направо от пода, където седеше. Те идеха далеч от миналото — ако се бяха запечатали на фотографска хартия, тя щеше да е вече с бакърен оттенък. На същото това място бяха застанали мъже,

които пушеха пури, шумно разговаряха и се смееха, докато чакаха да започне общото събрание на гражданите. Коя година беше това? 1920-а? 1902-ра? От атмосферата на тази сцена лъхаше нещо зловещо, което смущаваше Джони. Един от мъжете говореше за цената на уискито и си чоплеше в носа със сребърна зъбочистка, а...

(А преди две години бе отровил жена си.)

Джони потръпна. Ала все едно, видяното не беше от значение. Въпросният мъж отдавна бе умрял.

Погледът му се спря на лъскавата пушка долу.

„За такова нещо по време на война се дават медали“ — помисли си той.

Зае се да сглоби оръжието. И всяко „щрак“ отекваше тържествено в ушите му като зареждане на пистолет.

Той пхна пет патрона в магазина на „Ремингтон“-а.

Сложи карабината на коленете си.

И зачака.

3

Навън постепенно се зазоряваше. Джони задряма за малко, но бе така премръзнал, че не можа да заспи истински. А и колкото спа, бе непрестанно преследван от призрачни, разпокъсани видения.

Разсъни се окончателно малко след седем часа. Вратата долу се отвори с трясък и той прехапа език, за да не извика: „Кой е?“

Беше разсилният. Джони залепи око към един от ромбоидните отвори в парапета на галерията и видя насреща си мъжага, загърнат в тъмносиня канадка. Идваше по централната пътека на залата с наръч дърва за печката и си тананикаше „Долината на Червената река“. Стовари с трясък дървата в сандъка и изчезна от погледа му под галерията. След секунда се чу тъничко изскърцване — отвори се вратата на печката.

Внезапно Джони помисли за дъха, който излизаше на бели кълбета пара от носа му. Ами ако разсилният вдигнеше очи нагоре? Дали би могъл да забележи?

Опита се да диша по-нарядко, но от това главата го заболя още по-силно и очертанията на предметите започнаха застрашително да се

раздвояват.

Отдолу долетяха звуците от смачкване на хартия и драсване на кибритена клечка. В студения въздух лъхна едва доловимо на сира. Разсилният, който продължаваше да тананика „Долината на Червената река“, най-сетне отвори гърло и зарева фалшиво:

*Казват, че напускаш долината...
Как ще презалим очите ти — звезди —
и нежната усмивка на устатаааа...*

И отново нещо зашумя — този път праснеше огън.

— На, задави се, проклетнице! — изруга разсилният и трясна вратата на печката. Джони стисна с две ръце устата си, защото изведнъж го досмеша до смърт. Представи си как се надига от пода на галерията, източен и бледен, както подобава на всеки уважаващ себе си призрак, как ноктите му се извиват като на граблива птица и ръцете му се разперват като криле, как се провиква с гробовен глас към партера: „На, задави се, проклетнико!“

Успя да задържи смеха си. Главата му се наливаше до пръсване с кръв като домат, напечен от слънцето. Пред погледа му всичко играеше и се размазваше. Изведнъж неудържимо му се прииска да се махне от образа, запечатан в пода, на човека със сребърната зъбочистачка, но се боеше да не изшуми. Божичко, ами ако му се докиха?

Неочаквано, без всякакво предупреждение, един ужасен, виещ писък изпълни залата, заби се сякаш със стотици сребърни игли в ушите на Джони, проникна чак до мозъка му и го разтρε. Той отвори уста да извика...

Писъкът секна.

— Мамка ти! — произнесе безстрастно разсилният.

През ромбоидното си прозорче Джони го видя, че се разправя с някакъв микрофон зад ораторската трибуна. Кабелът на микрофона криволичеше като черна змия към малък, портативен усилвател. Разсилният слезе от трибуната и премести усилвателя по-далеч, след което развъртя копчетата върху корпуса му. После се върна при микрофона и го включи. Отново се разнесе неприятното виене, но този път то бе значително по-слабо и накрая изчезна съвсем. Джони

притисна с все сила длани към челото си и започна методично да го разтрива.

Разсилният почука с пръст по микрофона и голямата празна зала екна, като че някой задумка с юмрук по капака на ковчег. Сетне отново зарева фалшиво, с чудовищно усилен глас, и сякаш великан заблъска Джони по главата с боздуган; КАЗВАТ, ЧЕ НАПУСКАШ ДОЛИНАТАААА...

„Престани — на Джони му се искаше да кресне, — моля те, престани! Не виждаш ли, че полудявам, защо не престанеш?!“

Песента секна, нещо силно изтреця и разсилният заключи с нормалния си глас:

— Задави се и ти, проклетнико!

Той отново изчезна от полезрението на Джони. Чу се звук от разкъсване на хартия и хрясването на книжен канап. Разсилният се показва, като си свирукаше с уста и носеше голямо тесте брошури, които започна да разпределя нагъсто по пейките.

Когато приключи и с тази работа, той си закопча канадката и излезе. Вратата се захлопна глухо подире му. Джони погледна часовника си. Беше 7 ч 45 мин. Залата на градската община лека-полека се затопляше. Той седеше и чакаше. Главоболието му беше все така силно, но за най-голямо учудване, се понасяше по-леко от когато и да било. Достатъчно бе само да си каже, че много малко му остава още да се мъчи.

4

Точно в девет часа вратите отново хлопнаха и Джони, който се бе поунесъл, подскочи. Стисна пушката за миг, но после пръстите му се отпуснаха. Наведе се и надникна през ромбоидната дупчица. Този път в залата бяха влезли четирима, сред които бе и разсилният, с вдигната яка на канадката. Другите бяха облечени с палта, а под тях — с костюми. Сърцето на Джони се разигра — беше познал Съни Елиман, късо подстриган и с хубава прическа, но със същите искрящи зелени очи.

— Всичко ли е наред? — попита Съни.

— Провери сам, ако искаш — тросна се разсилният.

— Не се засягай, чичка! — обади се друг от тройката. Бяха се насочили към трибуната. Третият включи усилвателя и доволен от проверката го изключи.

— Като гледа какво са се запревземали всички наоколо, човек може да си помисли, че чакаме самия император, дявол го взел! — промърмори намусено разсилният.

— И ще бъде съвсем прав, съвсем прав! Не си ли го схванал още, чичка?

Джони имаше чувството, че си спомня и този тип от митинга в Тримбъл.

— Огледал ли си горе? — обърна се Елиман към разсилния и Джони изстина.

— Вратата към стълбите за горе си стои заключена както винаги. Заранта я проверих.

Джони мълчаливо благодари на бога за секретната брава.

— Ще трябва да се прегледа — настоя Елиман.

Разсилният се разсмя с нескрита досада.

— Абе, що за хора сте вие? Кого толкова чакате? Може би Фантомас, а?

— Вярно, Съни! — присъедини се и онзи, когато Джони си мислеше, че познава. — Горе няма никой. Ако си размърдаме задниците, тъкмо ще имаме време и за едно кафе в ресторантчето на ъгъла.

— Хм, кафе! — изсумтя Съни. — Това не е кафе, а чиста помия! Хайде, Мучи, изтичай горе и провери дали няма някой. В нашата работа не трябва да има празно!

Джони облиза пресъхналите си устни и стисна пушката. Измери с поглед тясната галерия. Надясно тя свършваше с гола стена, а наляво отиваше към канцелариите, но за пътища за отстъпление поначало не можеше и да се мисли. Само да мръднеше, и щяха да го чуят. В празната зала всеки звук се усилваше многократно. Нямахше накъде да шава.

Долу някой закричи, вратата за стълбището се отвори и затвори. Джони чакаше премръзнал и безпомощен. Непосредствено под него разсилният си приказваше нещо с останалите, но той бе глух за разговора им. Главата му се обърна бавно, сякаш движена от някаква машина, и той се вторачи в дъното на галерията, където трябваше да се

появи така нареченият Мучи. А появеше ли се, същият този Мучи щеше веднага да забрави отегчението си и стреснат и озадачен, щеше да зине: „Ей, Съни, тук горе има някакъв тип!“

До слуха му вече достигаше глухият тропот на Мучи, който изкачваше стъпалата. Джони се помъчи да мисли за нещо друго, каквото и да е. Нищо не излезе. След по-малко от минута щяха да го открият и той бе безсилен да го предотврати. Каквото и да направеше, единствената възможност, която беше имал да разреши проблема, отиваше по дяволите.

Започнаха да се отварят и затварят врати. Шумът от тях все повече се приближаваше и ставаше все по-ясен. От челото на Джони се търкулна капка пот и остави мокро петънце върху крачола на джинсите му. Той помнеше всичките врати, край които беше минал.

Мучи бе вече проверил ГРАДОУПРАВИТЕЛ, ГРАДСКИ СЪВЕТНИЦИ и ДАНЪЧЕН ИНСПЕКТОР. Беше надникнал в 00 — МЪЖЕ и в СОЦИАЛНИ ГРИЖИ. Сега оглеждаше 00 — ЖЕНИ. Идваше ред на вратата за галерията.

Тя се отвори.

Прозвучаха две стъпки и Мучи застана до парапета на късото балконче над задните редове на залата.

— Е, Съни, доволен ли си сега?

— Наред ли е всичко?

— Като на гробищата! — отвърна Мучи и в залата се изсмяха.

— Добре тогава, идвай да пием по едно кафе — обади се третият от групата. И колкото да бе невероятно, с това свърши всичко. Вратата се затръшна, стъпките се отдалечиха по коридора и после по стълбите надолу.

Джони се отпусна и за момент потъна в сивотата на забравата. Но на излизане групата хлопна външната врата и го извади от унеса.

Останал сам, разсилният даде воля на чувствата си: „Проклетници с проклетници недни!“, след което и той си излезе. Следващите двадесетина минути Джони прекара сам в празната зала.

Към 9 ч 30 мин гражданите на Джаксън започнаха да се събират в залата на своята община. Първи се появиха три възрастни дами. Бях облечени в черни, официални тоалети и бърбореха неспирно като кречетала. Джони ги наблюдаваше как си избират места по-близо до печката, почти изцяло извън полезрението му, и как си взимат от брошурките по пейките. Брошурките сигурно бяха пълни с лъскави снимки на Грег Стилсън.

— Да ви кажа, направо съм влюбена в този човек! — заяви една от дамите. — Три пъти вече съм вземала автограф от него и да не мръдна оттук, ако днес не взема и четвърти.

С това темата „Стилсън“ бе изчерпана и разговорът се прехвърли на подробностите около приближаващата неделна служба в методистката църква.

Джони, който се бе разположил почти точно над печката, почувствува, че след жестокото намръзване сега бе започнал да се сварява от горещина. Беше се възползвал от затишието между оттеглянето на Стилсъновата охрана и пристигането на първите посетители да свали връхната си дреха и ризата. Въпреки това трябваше постоянно да изтрива мокрото си лице с носна кърпа, по която освен пот оставаха и следи от кръв. Отново се бе раздразнило болното му око и пред погледа му всичко плуваше в червена мътилка.

Долу вратата се отвори, последва юнашко тум-тум-тум от изтупване на покрити със сняг мокасини и по централната пътека към първия ред се отправиха четирима мъже с карирани сака. Едва седнали, единият веднага захвана да разказва някакъв солен виц за французите.

Пристигна млада, към двадесет и три годишна жена със сина си, който трябва да беше четиригодишен. Момченцето беше облечено в синьо космонавтско гащеризонче, с яркожълта гарнитура. То веднага поиска да поговори по микрофона.

— Не, миличкото ми — спря го майката и двамата седнаха зад мъжете с карираните сака. Тутакси детето зарита пейката им и един от тях го изгледа през рамо.

— Престани, Томи! — смъмри го майката.

Беше вече десет без петнадесет. През ритмично отварящата и затваряща се врата прииждаше постоянен поток от мъже и жени, най-различни по възраст, външност и занятие. Във въздуха се носеше

жуженето на много разговори, в които се долавяше някаква особена приповдигнатост, чувство на радостно очакване. Не, тук не бяха дошли да разпитват своя законно избран представител. Тук се бяха събрали, за да видят как и на техния небосклон изгрява една звезда от първа величина. Джони знаеше, че повечето срещи с кандидати за представители или вече избрани конгресмени се провеждат в почти празни зали, в присъствието само на шепа верни привърженици и неизлечими идеалисти. По време на изборите през 1976 г., предварително обявеният публичен диспут между кандидата от Мейн, Бил Коън, и опонента му Лейтън Куни бе успял да привлече всичко на всичко двадесет и шест човека, без да се смятат представителите на пресата. Подобни словесни дуели бяха предназначени единствено за хвърляне на прах в очите и за трупане на личен актив, който да се развява при следващите избори. Поради това като правило мероприятията от този род спокойно биха могли да се сместят в килер със средни размери. Ала в тукашната зала в десет часа сутринта не бе останало свободно място и отзад имаше към тридесетина правостоящи. При всяко отваряне на вратата Джони стисваше пушката. Все още не беше сигурен, че ще извърши замисленото, каквото и да струваше това.

Десет часа и пет минути... десет часа и десет минути... Джони вече си мислеше, че нещо се е случило и Стилсън ще се забави, или изобщо няма да дойде и тайно в себе си изпита облекчение. Ала в този момент вратата отново се отвори и един мощен глас извика:

— Ей, здрасти, стари приятелю, град Джаксън от щата Ню Хампшир.

Разнесе се глъч на приятна изненада и някой откликна възторжено:

— О, Грег! Как си?

— Бомба! — незабавно отвърна Грег. — А ти как я караш, стари дяволе?

Избухналите тук-таме откъслечни ръкопляскания скоро прераснаха във взрив на всеобщо одобрение.

— Стига, стига, приятели! — извиси глас над врявата Грег. Той премина устремно по пътеката към трибуната, като поемаше и стискаше подаваните му отвсякъде ръце.

Джони го разглеждаше от своята наблюдателница. Стилсън бе облечен в дебел кожух с рунтава яка от овча кожа. Защитната каска този път бе заменена с плетена скиорска шапка с ярко червен помпон. В края на пътеката той се спря и помахаше за поздрав към трима-четирима представители на печата, дошли да отразят събитието. Блеснаха ослепителни фотосветкавици и избухнаха такива аплодисменти, че гредите на тавана затрепериха.

На Джони Смит му стана ясно, че бе настъпил решителният момент: сега или никога!

Чувствата, събудени в него от Грег Стилсън по време на митинга в Тримбъл, отново го обзеха с недвусмислена и ужасяваща яснота. В измъчената си от болката глава той чу тъп звук като от удар на дърво о дърво. Навярно беше прозвучал ударът на съдбата. Би било много лесно да започне да протака, да остави Стилсън да се наговори... и накрая да си тръгне, а той да си седи така, стиснал глава в ръце, докато тълпата се разотиде и разсилният се върне да прибере микрофона и усилвателя и да помете боклуците между редовете, като през цялото време се самозалъгва, че другата седмица в другия град е на негово разположение.

Не, трябваше да действа именно сега, а не друг път, защото излизаше, че от това, което щеше да стане в залата на този забутан градец, зависи животът на всяко човешко същество на Земята.

Той бе чул удара на съдбата, с която бе орисан.

Стилсън се качваше по стълбите към трибуната. Зад него нямаше никой. Тримата мъже с разкопчаните палта от охраната бяха застанали до отсрещната стена.

Джони се изправи в цял ръст.

6

Всичко ставаше като на забавени киноснимки.

От дългото седене краката на Джони се бяха схванали. Колената му изпукаха като панаирджийски бомбички. Времето сякаш бе спряло, аплодисментите гърмяха, макар че вече се обръщаха глави и се протягаха шии; някой дори изпищя и въпреки това аплодисментите не стихваха. А бяха изпищели, защото в галерията се бе изправил човек с

пушка в ръце, досущ като в класическата сцена, известна на всички от телевизионния екран. По своему тази сцена бе също тъй типично американска, както и чудесният свят на Уолт Дисни: долу стои политикът, а горе — убиецът с пушката.

Грег Стилсън извъртя глава към Джони и дебелият му шия се нагърчи. Червеният помпон върху скиорската му шапка смешно се заклати.

Джони опря приклада на рамото си. Отначало усети, че му бяга, но сетне хлътна глухо на мястото си до раменната става. Спомни си как като малък беше стрелял с баща си по яребици. Бяха тръгнали на лов за елени, но в единствения случай, когато видя елен, Джони се бе вдървил и не бе успял да натисне спусъка — беше го хванала треската на неопитния ловец. Той се срамуваше от това, както се срамуват от онанизма в детските години, и не го разказваше никому.

Раздаде се нов писък. Една от старите дами затискаше уста с ръка и Джони забеляза, че широкополата ѝ черна шапка бе украсена с изкуствени плодове. Към него се обръщаха лица — големи бели нули. Отваряха се усти — малки черни нули. Момченцето със синьото гащеризонче го сочеше с пръст. Майка му се опитваше да го прикрие. Изведнъж Стилсън попадна върху мушката и Джони се сети, че трябва да свали предпазителя. Мъжете с разкопчаните палта отсреща бъркаха под саката си. Съни Елиман святкаше със зелените си очи и крещеше: „Залегни! Грег, залегни!“

Но Стилсън се беше втренчил в галерията. За втори път погледите на двамата се срещнаха и приковани от пълното взаимно разбиране, се заключиха в едно. Когато Джони натисна спусъка, Стилсън само се приведе. Пушката изтрещя оглушително и залата екна. Куршумът попадна в единия ъгъл на катедрата и отнесе голямо парче от нея. Отдолу се белна голото дърво. На всички страни се разхвърчаха трески. Една от тях удари микрофона и предизвика познатия чудовищен вой, който изненадващо затихна в нисък, гърлен брум.

Джони вкара нов патрон в затвора и стреля още веднъж. Този път куршумът проби дупка в прашния мокет на подиума.

Тълпата се юрна като стадо в панически бяг. Всички се скупчиха на централната пътека в залата. Правостоящите отзад се бяха

измъкнали лесно, но скоро двойните врати на изхода се задръстиха от ругаещия и пищящ поток мъже и жени.

Нещо запука насреща и пред очите на Джони част от парапета на галерията литна на парчета. Миг след това в ухото му изсвистя. После невидим пръст го перна по яката на ризата. И тримата отсреща държаха пистолети и горе в галерията нямаше кой да закрие целта им, открила се като на длан, макар че Джони се съмняваше дали биха се разтревожили особено за живота на невинни хора, ако наоколо имаше такива.

Една от трите прецъфтели дами се обеси на ръката на Мучи и ридаейки, се помъчи да го попита нещо. Той я блъсна настрани и стисна с две ръце пистолета. В залата се размириса силно на барут. Бяха минали около двадесет секунди, откакто Джони стана.

„Залегни! Залегни, Грег!“

Стилсън все така стоеше на края на подиума и леко приведен гледаше нагоре. Джони се надвеси с пушката и тъкмо хвана Стилсън на прицел, когато бе пронизан странично в шията и повален от пистолетен куршум. Изстрелът му отиде във въздуха. Прозорецът срещу него се разсипа в звънък дъжд от милиони стъклени парченца и от тълпата се изтръгнаха ужасени писъци. Рамото и гърдите на Джони се обливаха в кръв.

„И ти си един убиец, дето равен на себе си нямаш“ — укори се истерично той, надигна се някак и отново се добра до парапета. Вкара патрон в цевта и започна да се цели. Стилсън излезе от вцепенението си, стрелна се по стъпалата от подиума и пак погледна към галерията.

Джони чу куршум да изсвистява покрай слепоочието му. „От мен шурти кръв като от заклано прасе — помисли той. — Хайде, стига си протакал! Свършвай веднъж завинаги!“

В това време изходът се отпуси и народът се втурна навън. Едно от пистолетните дула пусна облаче дим, трясна гръм и същият невидим пръст, който преди малко го беше пернал по яката на ризата, прекара огнена черта зад слепоочието му. Ала това нямаше значение. Важното бе да се повали Стилсън! Джони отново се надвеси с пушката.

„Гледай този път да го улучиш!“

За такъв едър човек Стилсън бе удивително бърз. Брюнетката, която Джони бе забелязал отпреди, се бе отдалечила докъм средата на

залата. Тя стискаше в ръце своя разплакан син, като през цялото време се мъчеше да го прикрива с тялото си. И тогава се случи нещо, което така изненада Джони, че едва не изпусна пушката си. Стилсън грабна детето от прегръдката на майката, извърна се към галерията и го вдигна пред себе си като щит. В прицела на пушката вече се намираше не Грег Стилсън, а някаква беззащитна, гърчеща се фигурка в

(филтъра, синия филтър, жълтите ивици, тигрови ивици тъмносиньо ветроупорно гащеризонче с яркожълти гарнитури.

Джони зяпна изумен. Това несъмнено бе Стилсън. Стилсън-тигърът. Ала вече скрит зад филтъра.

„Какво означава това?“ — искаше да викне той, но от гърлото му не излезе нито звук.

Затова пък майката закрепва неистово — крясъци, които Джони беше чувал някъде преди. „Томи! Дай си ми го! ТОМИИИ! ДАЙ СИ МИ ГО, ГАДИНО МРЪСНА!“

Главата му помътняваше и се издуваше като волски мехур. Погледът се замъгляваше. Останало бе само едно ярко петно и то бе кацнало на мушката на карабината му, насочена право в сърцето под синьото гащеризонче.

„Хайде, сега е моментът! За бога, трябва да стреляш, иначе ще се измъкне!“

Ала дали поради замъгленото му зрение, на Джони му се стори, че гащеризончето започна да се разраства и разстила, да избледнява до небесната синева от кошмарното му видение, а тъмножълтите му ивици се разтягаха, разливаха, докато накрая погълнаха всичко.

(„О, да, зад филтъра, той е зад филтъра, но какво означава това? Значи ли, че опасността е ликвидирана, или че той е станал недосегаем за мен? Какво означава...“)

Долу отнякъде блисна ярка светлина и мигом угасна. С част от помръкващото си съзнание Джони съобрази, че бе блеснала фотосветкавица.

Стилсън отблъсна грубо жената и заотстъпва гърбом към вратата, присвил пресметливо жестоките си очи. Беше стиснал здраво гърчещото се дете за шията и между крачетата.

„Не мога, о мили боже, не мога.“

В този момент още два куршума попаднаха в Джони. Единият, високо горе в гърдите, го хвърли назад върху стената, откъдето той

отскочи като топка, а вторият — вляво от пояса — го накара да се завърти около оста си и да политне към парапета на галерията. Смътно осъзна, че бе изпуснал пушката си. Тя се удари в пода, гръмна и прониза стената. Джони се стовари върху парапета, блъсна го с бедро, праметна се и полетя надолу. Залата се преобърна два пъти пред очите му и той се сгромоляса сред взрив от разхвърчани трески върху две пейки, където си счупи гръбнака и краката.

Отвори уста да извика от болка, но вместо това оттам бликна гъста струя кръв. Проснат сред отломките от разбитите пейки, Джони си мислеше: „Свършено е. Аз съм един лигльо. Всичко оплесках.“

Усети, че някой го дърпа, и то съвсем не внимателно. Обърнаха го по гръб. Около него стояха Елиман, Мучи и другият. Беше го обърнал Елиман.

Дойде Стилсън и бутна Мучи.

— Оставете го тоя — кресна им той. — Намерете онзи кучи син, дето снимаше. Счупете му апарата.

Мучи и другият не чакаха да ги подканят. Някъде наблизитъмнокосата майка на момченцето нареждаше: „...зад едно дете, да се крие зад едно дете. На цял свят ще го разкажа...“

— Затвори й устата, Съни — нареди Стилсън.

— Веднага — отвърна Съни и моментално изчезна.

Стилсън коленичи и се надвеси над Джони.

— Познаваме ли се отнякъде с теб, човече? Няма смисъл да лъжеш. Твоята е изпята.

— Срецали сме се — прошепна Джони.

— На митинга в Тримбъл, нали?

Джони кимна.

Стилсън рязко стана и като събра последни сили, Джони го сграбчи за пиццала. Държа го само за секунда — Стилсън се измъкна без усилие. Но за Джони и това бе достатъчно.

„Всичко се бе променило.“

Към него прииждаха хора, но той не виждаше лицата, а само краката им. Все едно. Важното бе, че всичко се бе променило.

Сълзите му потекоха. Когато докосна Стилсън този път, той сякаш бе докоснал статуя. Изхабена батерия. Паднало дърво. Празна къща. Пустии лавици. Изпити бутилки, годни само за свещници.

Съзнанието му помръкваше, гаснеше. Краката около него потъваха в мъгла. Чуваше гласовете на тълпата, възбудената глъч на догадките, но не различаваше отделните думи. Долавяше само звученето им, макар че и то заглъхваше и се сливаше в тънко, напевно жужене.

Погледна през рамо и видя коридора, от който някога бе излязъл. Беше излязъл тогава в някаква светеща, обвита с плацента утроба. Само че майка му още си беше жива и с баща му до нея го викаха, докато той разкъса преградите и отиде при тях. Сега просто бе време да се връща. Сега трябваше да се върне там.

„Успях. Някак успях. Сам не знам как, но свърших работата.“

Остави се на течението да го носи към коридора със стените от оксидирана стомана, без да знае, чака ли го нещо на далечния му край, съгласен да търпи, за да узнае, когато дойде моментът. Напевното жужене на гласовете замлъкна. Мъглявото сияние угасна. Но той — Джони Смит — остана цял и непокътнат.

„Влизай в коридора — подкани се Джони. — Давай.“

Имаше чувството, че влезе ли вътре, отново ще може да ходи.

---

[1] Остров в Тихия океан, японска военновъздушна база през Втората световна война. Важно завоевание на САЩ в 1945 г., върнато на Япония в 1968 г. — Б.пр. ↑

[2] Прозвище на щата Ню Хампшир. — Б.пр. ↑

ЧАСТ III
ЗАПИСКИ ОТ МЪРТВАТА ЗОНА

Портсмут, Ню Хампшир
23 януари 1979 г.

Мили татко,

Онова, което имам да ти казвам, е така ужасно, че ще се постарая да бъда кратък. Когато получиш писмото ми, аз сигурно няма да съм жив. Сполетя ме жестока участ и сега си мисля, че началото ѝ е било много преди катастрофата с колата и комата. Ти знаеш, разбира се, за моето ясновидство и сигурно си спомняш как мама се кълнеше на смъртния си одър, че такава била волята божия, че господ ме бил отредил за някакви големи дела. Тя ме помоли да не бягам от него и аз ѝ обещах — не на сериозно, а просто за да я успокоя. Сега обаче, изглежда, че по свой странен начин тя е била права. Не че съм повярвал в съществуването на бог, ни най-малко не вярвам, че бог е реално същество, което определя нашите съдби и ни раздава задачи като на малки момченца, за да печелим червени точки по големия път на живота. Но и не мога да повярвам, че всичко, което ми се случи, бе чисто стечение на обстоятелствата.

През лятото на 1976 г. отидох на митинг на Грег Стилсън в Тримбъл, град от трети избиращия окръг на Ню Хампшир. Ако си спомняш, тогава той издигаше за първи път кандидатурата си. По пътя към ораторската трибуна Стилсън стисна ръцете на много хора и един от тях бях аз. Оттук нататък историята ще ти се стори трудна за вярване, макар да си виждал как работи моята чудновата способност. Яви ми се видение, татко, не, нещо много повече — направо прозрение, ако не в библейския, то в доста близък до него смисъл. За мое удивление, то не бе тъй ясно, както обикновено — беше обгърнато в някаква непонятна светеща синева, каквато досега не беше имало,

но затова пък бе невероятно мощно. Видях Грег Стилсън избран за президент на САЩ. Не мога да кажа след колко години, но дотогава той ще е почти напълно оплешивял. Навярно най-много след 14—18 години. Моята способност е да виждам, а не да тълкувам, и в този случай ми пречеше синият филтър, но и онова, което видях, ми стига. Ако Стилсън стане президент, той ще изостри до краен предел и бездруго напрегнатата международна обстановка. Ако Стилсън стане президент, той ще предизвика избухването на световна ядрена война. Първоначално конфликтът ще бъде разпален в Южноафриканската република. И докато се опомнят, в тази кървава баня ще бъдат въвлечени не някакви две-три, а цели двадесет страни, да не говорим колко още терористични групи ще хвърлят бомби.

Знам, че всичко това изглежда налудничаво. И на мен така ми изглежда. Ала тук няма място за съмнения, нито за опити да се омаловажава нещо толкова реално и неотложно. Никой не го подозира, но не пожарът в ресторанта ме накара да избягам от Чатсуъртови. Аз по-скоро бях от Грег Стилсън и от дълга, който бях призван да изпълня. Като пророк Илия в пещерата и Йона в търбуха на кита. Смятах да изчакам и да видя как ще се развият събитията. Да видя дали ще се създадат предпоставки за подобно ужасно бъдеще. И навярно още бих изчаквал, ако миналата есен главоболията не бяха се влошили и не се бе случила онази неприятност в бригадата по маркировката на пътищата. Бригадирът Кийт Странг сигурно ще си спомни, че...

Из свидетелските показания пред така наречената „Комисия Стилсън“ под председателството на Уилям Коън, сенатор от Мейн. Разпитът се води от мистър Норман Д. Въррайзър, главен юрисконсулт на комисията. Свидетелствува мистър Кийт Странг, живущ на булевард Дезърт № 1421, град Финикс, щат Аризона.

Показанията са взети на 17 август 1979 г.

Въррайзър: И значи по онова време Джон Смит е работел в Благоустройствения отдел на общината във Финикс, така ли?

Странг: Да, сър, така е.

В.: Това беше в началото на декември хиляда деветстотин седемдесет и осма година?

С.: Да, сър.

В.: А на седми декември случи ли се нещо особено, което да сте запомнили? Нещо свързано с Джон Смит?

С.: Да, сър, и още как!

В.: Бихте ли разказали пред комисията за този случай?

С.: Ами тогава ми се наложи да ходя до централния гараж, за да взема два сто и петдесет литрови бидона с оранжева боя. Правехме пътна маркировка, нали разбирате. Джони, искам да кажа Джон Смит, работеше на Роузмонт Авеню в деня, за който става дума. Полагаше разграничителната линия между пътните платна. Та, значи, аз се върнах там към четири и петнадесет, около четиридесет и пет минути преди края на работното време, и Хърман Джоелин, с когото вече разговаряхте, дойде при мен и ми рече: „Кийт, я виж какво става с Джони. Май нещо не е наред. Преди малко се опитах да му кажа нещо, а той все едно, че не чува. Едва не ме прегازی. Трябва да направиш нещо.“ Така ми рече. А аз го попитах: „Какво му

е, Хърми?“ И той ми отвърна: „Иди и виж сам, Кийт. На тоз господинчо май нещо му хлопа дъската!“ Подкарах нагоре по улицата и гледам, уж всичко беше както трябва отначало и после — леле, майчице!

В.: Какво точно видяхте?

С.: Преди да стигна до Джони ли?

В.: Да.

С.: Линията, която той нанасяше, се разкривяваше — отначало по малко, само тук-там. А Джони винаги е бил най-добрият по линиите. Сетне работата ставаше наистина дебела. Линията му шареше по цялото платно на грамадни криволици. На места изглеждаше дори сякаш се бе въртял в кръг, а пък веднъж вместо в средата я бе теглил към стотина метра покрай самия бордюр.

В.: Какво направихте тогава?

С.: Спрях го. Искам да кажа, успях след време да го спра. Изравних колата си с машината за прокарване на линии и започнах да викам. Трябва да съм викал името му най-малко пет пъти, а той все не чуваше. Че като взе, та обърна оная пущина и право в колата, която аз карах! Така я блъсна, че едва не й продъни вратата. Хем и тя е собственост на пътната служба! Тогава аз се разсвих с клаксона и се развиках, та той най-сетне, изглежда, чу. Спря машината и се обърна към мен. Попитах го какво, за бога, значи това.

В.: И той какво отговори?

С.: „Здравей“, ми рече и толкоз. „Здравей, Кийт“. Сякаш нищо не беше станало.

В.: А вие как реагирахте?

С.: Никак не му се зарадвах. Направо бях излязъл от кожата си. А Джони си стоеше, погледът му блуждаеше и се държеше за машината, сякаш щеше да падне, ако се пуснеше. Чак тогава се усетих, че той изглежда ужасно зле. Джони поначало си беше извънредно слаб, но сега бе станал бял като чаршаф, а ъгълчетата на устата му бяха... как да ви кажа... някак провиснали надолу. Дълго време като че ли изобщо не разбираше какво му говоря. Сетне

погледна назад и видя каква я беше свършил с линията, как я бе наплескал по цялото платно.

В.: И какво каза?

С.: Каза, че съжалява. После нещо май се поолюля и се хвана за челото. Попитах го какво му е, и той ги заразправя едни объркани... направо безсмислици.

Коън: Мистър Странг, Комисията особено се интересува от всичко, каквото и да е то, казано от мистър Смит, което би могло да хвърли светлина върху случая. Можете ли да си спомните думите му?

С.: Ами, първо каза, че нищо му няма, освен дето му мирише на горена гума. На запалени автомобилни гуми. После каза: „Онзи акумулатор ще гръмне, ако го скачиш с другия“, и после нещо като: „В скрина имам картофи и двата радиоприемника са на слънце. Така че можем да потегляме.“ Доколкото си спомням, така беше. Нали ви казах — пълна безсмислица и щуротия.

В.: Какво се случи после?

С.: Той политна и щеше да падне. Аз го хванах за рамото и ръката — същата, която притискаше към лицето си. Тя се отмести и тогава видях, че дясното му око е плувнало в кръв. После той припадна.

В.: Но преди да припадне, каза още нещо, нали?

С.: Каза, да.

В.: Какво беше то?

С.: Беше това: „После ще му берем грижата на Стилсън, татко. Засега той е в мъртвата зона.“

В.: Сигурен ли сте, че точно тези бяха думите му?

С.: Да, сигурен съм. Никога няма да ги забравя.

... Когато дойдох в съзнание, видях, че са ме пренесли в барачката за инструменти в началото на Роузмонт Авеню. Кийт каза, че трябва незабавно да ида на лекар и да не се връщам на работа, докато не съм се прегледал. Бях много изплашен, татко, но не за онова, за което навярно си мислеше Кийт. Както и да е, записах се за преглед при един невролог, който Сам Уейзак ми бе препоръчал в писмото си в началото на ноември. Бях писал на Сам и бях му се оплакал, че се боя да шофирам, защото понякога ми се случва да виждам двойно. Сам ми отговори незабавно и ме посъветва непременно да отида при въпросния доктор Ван, тъй като намирал симптомите ми за много тревожни, но не смеел да поставя диагноза от разстояние.

Не го послушах и не отидох веднага. Изглежда, човек е така устроен, че съзнанието му отказва да приеме перспективата за края и аз се самозалъгах — чак до случката с машината за пътна маркировка, — че това е временно и че ще се оправя. Явно не ми се е искало да си мисля какво ме чака. Но случката с машината за пътна маркировка бе твърде сериозна и аз отидох при доктора, защото бях много уплашен — не лично за себе си, а заради онова, което знаех.

Та отидох при доктор Ван, той ме изследва и ми каза как стоят нещата. Оказа се, че не разполагам с толкова време, с колкото си мислех, защото...

Из свидетелските показания пред така наречената „Комисия Стилсън“ под председателството на Уилям Коън, сенатор от Мейн. Разпитът се води от мистър Норман Д. Въррайзър, главен юрисконсулт на комисията. Свидетелствува д-р Куентин М. Ван, живущ на Паркланд Драйв № 17, град Финикс, щат Аризона.

Показанията са взети на 22 август 1979 г.

Въррайзър: След като приключихте с изследванията и бяхте готов с диагнозата, вие се срещнахте с Джон Смит в кабинета си, нали?

Ван: Да. Разговорът не беше от леките. Подобни разговори никога не са леки.

В.: Можете ли да ни го предадете в общи черти?

Ван: Да. Предвид необикновените обстоятелства считам, че може да не се съблюдава поверителния характер на отношенията между лекар и пациент. Най-напред казах на Смит, че е преживял нещо, което го е изплашило ужасно. Той се съгласи. Дясното му око, макар и малко по-добре, бе все още силно кръвясало поради спукване на капиляри. Ако позволите да покажа на схемата...

(Нататък част от показанията се прескача.)

В.: И след като обяснихте всичко това на Смит...?

Ван: Той ме попита за присъдата. Точно така се изрази: „Каква е присъдата?“ Бях поразен от спокойствието и твърдостта му.

В.: И каква беше присъдата, доктор Ван?

Ван: Моля? Мислех, че това вече е известно. Джон Смит имаше много напреднал тумор в мозъка, по-точно в предната част на едно от големите полукълба.

(Шум в залата; кратко прекъсване)

В.: Съжалявам за прекъсването, доктор Ван. Искам да напомня на зрителите, че това е заседание на сенатска

комисия, която е орган за разследване, а не панаир. Или ще има ред в залата, или ще наредя да бъде опразнена.

Ван: Не се притеснявайте, мистър Въррайзър.

В.: Много сте любезен, доктор Ван. Бихте ли казали на комисията как Смит прие новината?

Ван: Беше спокоен, необикновено спокоен. Предполагам, че дълбоко в себе си вече си бе поставил сам диагноза и тя съвпаднаше с моята. Той обаче заяви, че е много уплашен, и ме попита колко му остава да живее.

В.: Какво му отговорихте?

Ван: Отговорих му, че на този етап подобен въпрос няма смисъл, тъй като още имаме възможност да действуваме. Обясних, че ще е необходимо да му се направи операция. Трябва да отбележа, че тогава не знаех нищо за неговата кома и за удивителното му, едва ли не фантастично, възстановяване.

В.: А той как се отнесе?

Ван: Каза, че операция няма да има. Каза го спокойно, но много, много твърдо. Никаква операция. Изразих надежда, че ще промени решението си, защото да се откаже от операция би означавало да подпише собствената си смъртна присъда.

В.: Реагира ли Смит на това предупреждение?

Ван: Поиска да му дам възможно най-точна оценка колко му остава да живее без такава операция.

В.: Дадохте ли му оценка?

Ван: В общи линии, да. Съобщих му, че никога не може да се предскаже с каква скорост ще се развие даден тумор, че знам случаи, когато латентната фаза е продължавала до две години, но че това е много рядко. Изказах предположение, че разумният срок, на който може да разчита без операция, е между осем и двадесет месеца.

В.: И въпреки това той не се съгласи на операция?

Ван: Не, не се съгласи.

В.: Случи ли се нещо необикновено, когато Смит си тръгваше?

Ван: Случи се, бих казал, нещо извънредно необикновено.

В.: Разкажете ни, ако обичате, за него.

Ван: Докоснах Смит по рамото, навярно в желанието си да го позадържа. Нали разбирате, не исках да си отиде с такова бреме на душата. И тогава усетих, че нещо от него ми се предава, все едно ме разтърси електрически ток, но същевременно и аз се почувствувах като изцеден. Сякаш той бе изсмукал нещо от мен. Признавам, че описанието ми е чисто субективно, но не бива да се забравя, че то идва от човек с определена квалификация в изкуството на професионалното наблюдение. Уверявам ви, че усещането не беше от най-приятните. Аз се... отдръпнах от Смит... а той ми каза да се обадя на жена си, защото Стробъри бил пострадал сериозно.

В.: Стробъри^[1]?

Ван: Точно така каза, Стробъри. Братът на жена ми... името му е Станбъри Ричардс, но в ранното си детство най-малкият ми син го наричаше чичо Стробъри. Впрочем и аз съобразих, че става дума за него едва по-късно. На вечеря подхвърлих на жена ми да му се обади — той живее в град Куз Лейк, щат Ню Йорк.

В.: И тя обади ли му се?

Ван: Да. Много приятно си поговориха.

В.: Вашият шурей, мистър Ричардс, си беше жив и здрав?

Ван: Да, той бе в отлично здраве. Но на следващата седмица боядисвал къщата, паднал от стълбата и си счупил гръбнака.

В.: Доктор Ван, вярвате ли, че Джон Смит е видял как става това нещастие? Вярвате ли, че е прозрял в бъдещето на вашия шурей?

Ван: Не знам. Макар че... така изглежда.

В.: Благодаря ви, доктор Ван.

Ван: Може ли да добавя нещо? В.: Разбира се.

Ван: Ако този човек действително е бил белязан с такова проклятие — за мен то е именно проклятие, —

надявам се, че бог ще се смили над изтерзаната му душа.

---

[1] Стробъри на английски означава ягода. — Б.пр. ↑

... знам, че хората ще си обяснят постъпката ми с тумора, но ти, татко, не им вярвай. Това не е истина. Туморът е просто финалът, където най-сетне нещастieto ме догони. Сега разбирам, че то ме е преследвало цял живот. Туморът се е развил на мястото, ударено при катастрофата, а също, както вече смътно си спомням, при падане с кънки на Обиколното езеро като дете. Тогава съм получил и първото си „прозрение“, макар че съм забравил какво точно е представлявало. Имал съм и друго, непосредствено преди катастрофата, на панаира в Ести. Питай Сара — тя сигурно помни.

Туморът се намира в областта, която наричам „мъртвата зона“. Виж колко сполучливо излезе, нали? До болка сполучливо. Бог... съдба... провидение... орисия... както и да я наречеш, тази сила протяга сега непоклатимата си и неумолима ръка, за да възстанови равновесието на везните. Може би ми е било писано да умира още при автомобилната катастрофа или дори по-рано, в онзи далечен ден на заледеното езеро. Сигурен съм обаче, че като свърша, каквото имам да върша, блюдата на везните ще се изравнят.

Татко, знай, че те обичам. Няма нищо по-лошо от убеждението, че в пушката е единственият изход от дяволския кръг на моето положение, както и от мисълта, че теб оставям да посрещнеш скръбта и омразата на всички, които не виждат причини да се съмняват в добротата и справедливостта на Стилсън...

Из свидетелските показания пред така наречената „Комисия Стилсън“ под председателството на Уилям Коън, сенатор от Мейн. Разпитът се води от мистър Албърт Ренфрю, заместник на главния юрисконсулт на комисията. Свидетелствува д-р Самюъл Уейзак, живущ на Харлоу Корт № 26, град Бангор, щат Мейн.

Показанията са взети на 23 август 1979 г.

Ренфрю: Доктор Уейзак, приближава времето за почивка и от името на Комисията бих желал да ви благодаря за това, че в течение на четири дълги часа неуморно излагахте всичко, което ви е известно във връзка със случая и допринесохте съществено за изясняването му.

Уейзак: Това беше мой дълг.

Р.: Имам един последен въпрос към вас, доктор Уейзак, въпрос, който аз считам за изключително важен. Той засяга една възможност, на която самият Джон Смит обръща внимание в писмото до баща си, прието при разследването като веществено доказателство. Този въпрос е...

У.: Не.

Р.: Моля?

У.: Вие се готвехте да ме попитате дали туморът на Джони не е бил на спусъка по време на стрелбата в Ню Хампшир, нали?

Р.: Предполагам, че човек би могъл да се изрази...

У.: Отговорът е не. Джони Смит бе мислещо, разумно човешко същество до самия край на живота си. Писмото до неговия баща потвърждава това, потвърждава го и писмото му до Сара Хазлет. Той бе човек, надарен с ужасяваща, богоподобна сила — може би проклятие, както я нарече моят колега доктор Ван, — но съвсем не беше неуравновесен, нито пък постъпките му бяха плод на

фантазии, породени от повишено мозъчно налягане, ако подобно нещо изобщо е възможно.

Р.: Но нали Чарлс Уитман, „снайперистът от кулата“ в Тексас, имаше...

У.: Да, да, той имаше тумор, както и пилотът на самолета на „Истърн Еърлайнс“, който се разби във Флорида преди няколко години. Но и в двата случая не е имало опити да се търси причината в тумора. Искам да обърна внимание, че на други, небезизвестни личности, като Ричард Спек, „сина на Сам“ и Адолф Хитлер, не им е трябвало мозъчен тумор да ги тласне към масови убийства. Същото важи и за Франк Дод, убиецът от Касъл Рок, разкрит от Джони. Колкото и грешна, според уважаемата комисия, да е постъпката на Джони, тя не е извършена в момент на умопомрачение. Той може да е бил разкъсван от ужасни душевни терзания... но си е бил нормален.

... и преди всичко не мисли, че съм се решил на тази постъпка без продължително и мъчително обмисляне. Ако можех да бъда сигурен, че като го убия, човечеството ще спечели четири, не — две години, или дори осем месеца, през които да се вслуша в гласа на разума, щях да съм спокоен, че е имало смисъл. Да се убива е грях, но може да се окаже, че е било за добро. Кой знае. Само че аз повече няма да си играя на Хамлет. Защото знам колко опасен е Стилсън.

Много те обичам, татко, повярвай ми.

Твой син
Джони

Из свидетелските показания пред така наречената „Комисия Стилсън“ под председателството на Уилям Коън, сенатор от Мейн. Разпитът се води от мистър Албърт Ренфрю, заместник на главния юрисконсулт на комисията. Свидетелствува мистър Стюарт Клосън, живущ на Блакстрап Роуд, град Джаксън, щат Ню Хампшир.

Ренфрю: Значи случайно сте взели фотоапарата със себе си, мистър Клосън?

Клосън: Да. Взех го в последния момент, на излизане. За една бройка и въобще да не ида, макар че съм почитател на Грег Стилсън — е, бях поне преди де. Никак не ми се ходеше в онази проклета зала.

Р.: Заради шофьорския изпит ли?

К.: Познахте! Голяма излагация падна, дето ме напукаха! Ама после си рекох „много важно!“ И ето ти на — снимчица! Уха, снимчица-фантастика! Направо ще ме позлати. Все едно съм снимал вдигането на знамето над Иво Джима.

Р.: Млади момко, надявам се не храните илюзията, че всичко се е разиграло специално във ваша чест?

К.: О, не, съвсем не! Искях да кажа... ох... не знам какво исках да кажа. Но всичко стана точно пред очите ми и... Леле майчице, просто ужасно се зарадвах, че си бях взел „Никона“.

Р.: И снимахте, когато Стилсън грабна детето?

К.: Щракнах го и още как!

Р.: И това тук е увеличено копие на тази снимка?

К.: Да, това е моята снимка.

Р.: Какво се случи след като я направихте?

К.: Двама от онези ме подгониха и викаха подире ми: „Хвърли апарата, момче! Хвърли го на земята, мамка...“ хм, и тъй нататък.

Р.: И вие бягахте, без да спирате?

К.: Ох, как бягах! Велики боже, здравичката си побягах. Те ме преследваха чак до градския автосервиз. Единият за малко да ме хване, но в последния момент се подхлъзна на леда и падна...

Коън: Млади момко, моето мнение е, че вие сте спечелили най-важното надбягване в живота си, като сте се изплъзнали от тези преследвачи.

К.: Благодаря, сър. Онова, което Стилсън направи тогава... сигурно трябва човек да го е видял, но... да се криеш зад гърба на едно дете е повече от долно. Бас държа, че хората в Ню Хампшир вече не биха го избрали и за общински кучкар, нито за...

Р.: Благодаря, мистър Клосън. Свидетелят е свободен.

И отново дойде октомври.

Сара дълго се бе пазила да не мисли за това пътуване, но ето, че бе ударил неговият час и повече не можеше да се отлага. Тя остави децата на мисис Абланап — вече имаха домашна помощница, две леки коли на мястото на червеното „Пинто“ и близо тридесет хиляди долара годишен доход — и потегли сама за Паунъл през огнено-ръждивата прелест на късната есен.

Когато пристигна, Сара отби колата встрани от китния, тесен провинциален път, слезе и пресече насреща към малкото гробище. Върху един от първите надгробни камъни тя съзря потъмняла табелка с надпис СЕМЕЙСТВО БЪРЧ. Мястото бе оградено с нисък зид от неодялан камък и бе грижливо поддържано. Няколко избелели от слънцето знаменца напомняха за отминалия преди пет месеца Ден на падналите. Нямаше да мине много време и снегът щеше да ги затрупа.

Сара вървеше бавно — нямаше закъде да бърза. Вятърът си играеше с края на тъмнозелената ѝ пола. Мина покрай гробовете на няколко поколения БОУДЕН, на семейство МАРСТЕН, а по-нататък и на рода ПИЛСБЪРИ, който от 1750 г. насам се нареждаше около голям мраморен паметник.

И чак до стената, в самия край на гробището, тя откри един сравнително нов надгробен камък, на който пишеше просто ДЖОН СМИТ. Сара коленичи и след кратко колебание опря длан до него. После я плъзна замислено по полираната повърхност.

23 януари 1979 г.

Мила Сара,

Току-що завърших едно много важно писмо до баща си, което ми отне близо час и половина. Нямам сили да мина още веднъж през същото, затова ще те помоля да му се обадиш по телефона, веднага щом получиш това писмо. Хайде, Сара, направи го, преди да продължиш нататък...

И така, по всяка вероятност, ти вече знаеш всичко. Искях само да ти кажа, че напоследък много си мислих за онази вечер, когато ходихме на панаира в Ести. Ако трябва да отгатна кои две неща си запомнила най-ясно от нея, бих избрал това как безумно ми вървя на Колелото на късмета (помниш ли момчето, което все повтаряше: „Мед ми капе като гледам как на този му смачкват фасона“?) и как се бях маскирал, за да те разсмея. Мислех си, че идеята е много остроумна, но ти страшно се разсърди и за малко цялата вечер да пропадне. Може би ако беше станало така, нямаше сега да съм тук и шофьорът на таксито щеше да е жив. А от друга страна, не е изключено нищо съществено от бъдещето да не може да се промени и съдбата да ми беше поднесла същата горчива чаша седмица, месец или година по-късно.

Така или иначе, ние си опитахме късмета на Колелото и то спря на един от номерата, където печели банката — мисля, че на двойната нула! Но искам да знаеш, че не съм престанал да мисля за теб, Сара. Винаги съм обичал само теб и това беше най-хубавата ни вечер...

„Здравей, Джони — прошепна тя и вятърът тихо се разходи из пламналите в злато и ръжда дървета. Едно кървавочервено листо плавно се залюля под яркото синьо небе и кацна незабелязано в косата ѝ. — Ето ме и мен. Най-сетне дойдох.“

Някога тя би казала, че да си говориш на глас вече означава, че не си съвсем в ред, но да се обръщаш към мъртвец на гробищата значи направо да си луд. Ала чувствата нахлуха в нея с такава изненадваща сила, че гърлото ѝ мъчително се сви и ръцете ѝ се сплетоха и стиснаха до болка. А може би нямаше нищо лошо в това да му говори: в края на краищата бяха минали девет години и тук бе краят. Нататък следваха само Уолт, децата и безброй усмивки от стола зад ораторската трибуна на съпруга ѝ, безкрайни усмивки на заден план и от време на време по някой очерк в неделните приложения на вестниците, ако спокойната увереност на Уолт, че ще направи главоломна кариера, се оправдае. Бъдещето щеше да ѝ носи нови и нови бели кичури всяка година. Гърдите ѝ щяха да провиснат и тя нямаше да смее да ходи без сутиен. Щеше да се наложи много повече да се грижи за грима си и да се занимава с аеробика в бангорската Асоциация на младите християнки. Бъдещето ѝ щеше да премине в ходене на пазар, водене на Дени на училище и Джанис — на градина. Чакаха я новогодишни компании и клоунски шапчици от картон, докато животът неумолимо се търкаляше през подобното на научна фантастика осмо десетилетие на двадесетия век и заедно с това я пренасяше в онова особено, неподдаващо се на определение състояние, наречено „средна възраст“.

В нейното бъдеще нямаше място за провинциални панаири.

Първите парещи сълзи бавно се отрониха.

— О, Джони — промълви Сара. — Нали всичко трябваше да бъде иначе? Нали не трябваше да свърши така?

Тя сведе глава и запрегълъца, ала не можа да се сдържи и избухна в ридания. Ярките слънчеви лъчи пред очите ѝ се обагриха във всички цветове на дъгата. Вятърът, който допреди малко я сгряваше с дъха на циганското лято, по февруарски защита мокрите ѝ страни.

— Не е честно! — извика Сара в тишината, покрила като с наметало поколения смълчани Боуден, Марстен и Пилсбъри — мъртво множество слушатели, потвърждаващо истината, че животът бързо си Отива, а смъртта остава завинаги. — О, боже, не е честно!

И тогава тя усети, че някаква ръка докосва тила ѝ.

... и това беше най-хубавата ни вечер, макар понякога да не ми се вярва, че изобщо е имало година като 1970, когато бяха студентските вълнения и Никсън беше президент, и не съществуваха джобни калкулатори, нито видеокасетофони, Брус Спрингстийн не пееше и нямаше състави пънк. А друг път онова време ми се струва толкова близко, сякаш бих могъл да го пипна. Тогава имам чувството, че ако можех да те прегърна, или поне да те докосна по бузата или по тила, бих могъл да те отнеса в едно по-друго бъдеще, където няма да има страдания и отчаяние, нито пък нужда да се вземат горчиви решения.

Е, всички правим, каквото можем, и трябва да се задоволяваме с постигнатото. А ако то не ни задоволява, тогава трябва да се примирим. Единствената ми надежда е, че ще ме помниш с добро, мила Сара.

С най-добри пожелания

и с много обич
Джони

Тя пое шумно дъх, вдигна глава й отвори широко очи.

— Джони?...

Ала вече нямаше нищо.

Каквото и да се бе появило, то бе изчезнало веднага. Сара се изправи и се обърна, но, разбира се, никого не видя. И все пак тя прекрасно си го представяше как стои, пъхнал ръце дълбоко в джобовете си, с непринудена, дяволита усмивка на по-скоро приятното си, отколкото красиво лице, облегнал нехайно дългото си, кльощаво тяло на някой паметник, на каменния стълб на портата или на дърво, пламнало в аленото на догарящия есенен огън. Карай да върви, Сара, ами я кажи — още ли смъркаш онзи проклет кокаин?

Нямаше никой освен Джони: той бе съвсем наблизо, а може би навсякъде.

„Всички правим, каквото можем, и трябва да се задоволяваме с постигнатото. А ако то не ни задоволява, тогава трябва да се примирим. Нищо на този свят не се губи, Сара. Нищо, което да не може да се намери.“

— О, Джони, ти си непоправим! — прошепна тя и тръгна. Излезе от гробището, пресече пътя и спря, за да хвърли поглед назад. Топлият октомврийски вятър изведнъж духна с все сила и сякаш погна през света огромни острови от светлини и сенки. Дърветата тайнствено прошумоляха.

Сара се качи в колата и потегли.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.